

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**CEZA YARGILAMASI HUKUKUNDA
İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet ATAMAN

**Enstitü Anabilim Dalı : Kamu Hukuku
Enstitü Bilim Dalı : Kamu Hukuku**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. İsmail DURSUN

ŞUBAT 2015

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

CEZA YARGILAMASI HUKUKUNDA
İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet ATAMAN (127220001)

Enstitü Anabilim Dalı : Kamu Hukuku
Enstitü Bilim Dalı : Kamu Hukuku

Bu tez 25/02/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

AHMET ATAMAN

25/02/2015

ÖNSÖZ

‘Ceza Yargılaması Hukukunda İletişimin Denetlenmesi Tedbiri’ konulu tez çalışmamızda, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun ‘Genel Hükümler’ başlıklı birinci kitabının ‘Koruma Tedbirleri’ başlıklı dördüncü kısmının Beşinci Bölümünde ‘Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi’ başlığı altında düzenlenmiş olan iletişimin denetlenmesi tedbiri incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmamızda kullanılan ‘iletişimin denetlenmesi tedbiri’ veya “iletişimin denetlenmesi” ifadelerinden koruma tedbiri niteliğindeki telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbiri anlaşılmalıdır. İdari nitelikteki önleme amaçlı ve istihbarat faaliyeti kapsamında başvuru telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi inceleme alanımızın dışında kalmaktadır.

Tez çalışmamızda son yasal değişikliklerde nazara alınmak suretiyle tedbirin uygulanma koşullarının daha iyi anlaşılabilmesi ve uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm üretilebilmesi amacıyla düşüncelerimiz açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın uygulamada iletişimin denetlenmesi tedbirinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yüksek lisans tezimi hazırlarken destek ve yardımını esirgemeyen ve büyük katkı sağlayan danışmanım ve saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. İsmail DURSUN’a, yüksek lisans eğitimimiz boyunca bize destek olan değerli hocamız Yrd. Doç. Dr. Tunca ÖZGİŞİ’ye, eğitimim de büyük emekleri olan anne ve babama, tezimi hazırlama sürecinde sabırla desteğini eksik etmeyen eşime teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	i
ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER	ii
YAÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti.....	x
Yalova University Insitute of Social Sciences Master Thesis Summary	xii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: CEZA YARGILAMASI HUKUKUNDA İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİ.....	5
1. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ KAVRAMI, AMACI VE KAPSAMI.....	5
1.1. Kavram	5
1.2. Amaç.....	11
1.3. Kapsam	13
2. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN ÇEŞİTLERİ	14
2.1. İletişimin Tespiti.....	15
2.2. İletişimin Dinlenmesi ve Kayda Alınması	17
2.3. Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi.....	22
2.4. Mobil Telefonun Yerinin tespiti	26
2.5. Diğer İletişim Bilgilerinin İstenmesi	28
3. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN MADDİ KONUSUNU OLUŞTURAN İLETİŞİM ARAÇLARI	28
3.1. Genel Olarak.....	28
3.2. Telefon.....	29
3.3. Teleks	29
3.4. Faks.....	30
3.5. Elektronik Posta.....	30
3.6. Diğer İletişim Araçları.....	31
4. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE İLİŞKİN ANAYASAL VE YASAL DÜZENLEMELER	31
4.1. Anayasal Düzenleme	31
4.2. Yasal Düzenlemeler.....	32
4.2.1. 01/06/2005 Tarihi Öncesine Ait Yasal Düzenlemeler.....	32
4.2.1.1. 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu.....	32
4.2.1.2. 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu	32

4.2.1.3.	2803 Sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanunu	33
4.2.1.4.	2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu	33
4.2.1.5.	4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu	33
4.2.2.	01/06/2005 Tarihi Sonrasında Yapılan Yasal Düzenlemeler	36
4.2.2.1.	5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu.....	36
4.2.2.2.	5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun	36
4.2.2.3.	5397 Sayılı Yasa İle 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda Yasada Yapılan Düzenleme	37
4.2.2.4.	5397 Sayılı Yasa İle 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanunda Yapılan Düzenleme	41
4.2.2.5.	5397 Sayılı Yasa İle 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Yapılan Düzenleme	43
4.2.2.6.	5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu	45
4.2.2.7.	6532 Sayılı Yasa İle 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Yapılan Düzenleme	46
5.	ADLİ VE ÖNLEME AMAÇLI İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN FARKI	47
6.	TELEKOMÜNİKASYON İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	53
6.1.	Kuruluş.....	53
6.2.	Görevler.....	56
	İKİNCİ BÖLÜM: İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN KOŞULLARI VE İLETİŞİMİN DENETLENMESİ KARARI.....	59
2.	İLETİŞİMİN DİNLEMESİ, KAYDA ALINMASI ve SİNYAL BİLGİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ TEDBİRİNİN KOŞULLARI	59
2.1.	Tedbirin Uygulanacağı Kişi.....	59
2.1.1.	Şüpheli veya sanık	59
2.1.2.	Suçta İştirak Edenlerin Durumu	61
2.1.3.	Kamu Görevlilerinin Durumu.....	63
2.1.4.	Milletvekillerinin Durumu	64
2.1.5.	Hâkimlerin ve Cumhuriyet Savcılarının Durumu.....	66
2.1.6.	Mağdur ve Müştekinin İletişimin Denetlenmesine Rızası.....	69
2.1.7.	Üçüncü Kişilerin İletişiminin Denetlenmesi	73
2.2.	Tedbir Kararı Verilecek Hattın veya İletişim Aracının Sahibini ve Biliniyorsa Kullanıcısını Gösterir Belge ve Rapor	74
2.3.	Tedbirin Uygulanacağı Suçlar	76

2.4. Suç İşlendiğine İlişkin Somut Delillere Dayanan Kuvvetli Şüphe Sebeplerinin Varlığı.....	86
2.4.1. Genel Olarak	86
2.4.2. Suç İşlendiğine İlişkin Somut Delillere Dayanan Kuvvetli Şüphe Sebeplerinin Varlığı.....	87
2.5. Başka Surette Delil Elde Etme İmkanının Bulunmaması.....	94
2.6. İletişimin Denetlenmesi Tedbirinin Uygulanabileceği Evre	99
3. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ KARARI.....	101
3.1. İletişimin Denetlenmesi Talebi ve Karar Verme Yetkisi	101
3.1.1. Cumhuriyet Savcısının İletişimin Denetlenmesi Talebi	101
3.1.2. Ağır Ceza Mahkemesinin Kararı	106
3.1.3. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Cumhuriyet Savcısının Karar Verebilme Yetkisi ve Kararın Ağır Ceza Mahkemesinin Onayına Sunulması	114
3.1.3.1. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Cumhuriyet Savcısının Karar Verebilme Yetkisi.....	114
3.1.3.2. Tedbir Kararının Mahkemenin Onayına Sunulması ve Kararının Onaylanmaması Halinde Elde Edilen Bilgilerin Durumu	117
3.1.4. Cumhuriyet Savcısının ve Mahkemenin Tedbir Kararında Bulunması Gereken Bilgiler ile Karardaki Eksikliklerin Sonucu	119
3.1.5. İletişimin Denetlenmesi Kararına İtiraz.....	123
3.2. İletişimin Denetlenmesi Süresi.....	129
3.2.1. Genel Olarak	129
3.2.2. İletişimin Denetlenmesi Süresinin Başlangıcı	134
3.2.2.1. Mahkemece kararın verildiği An Görüşü	134
3.2.2.2. Kararın Sisteme Tanıtıldığı An Görüşü.....	135
3.2.2.3. İletişimin Denetlenmesi Kararının Başkanlığa Ulaştığı An Görüşü	136
3.2.3. İletişimin Denetlenmesi Süresinin Uzatılması.....	137
4. İLETİŞİMİN TESPİTİ TEDBİRİNİN KOŞULLARI	141
4.1. Genel Olarak.....	141
4.2. Tedbir Uygulanabilecek Kişiler.....	143
4.3. Tedbir Uygulanabilecek Suçlar	146
4.4. Tedbirde Aranacak Şüphe	148
4.5. Başka Surette Delil Elde Edilmesi İmkanının Bulunmaması.....	149
4.6. Tedbirin Uygulanacağı Süre.....	149
4.7. Tedbirin Uygulanacağı Evre.....	151

4.8. Talep ve Karar	151
5. MOBİL TELEFONUN YERİNİN TESPİTİ TEDBİRİNİN KOŞULLARI.....	153
5.1. Genel Olarak.....	154
5.2. Tedbir Uygulanabilecek Kişiler.....	154
5.3. Tedbir Uygulanabilecek Suçlar	156
5.4. Tedbirde Aranacak Şüphe	157
5.5. Başka Surette Delil Elde Edilmesi İmkânının Bulunmaması.....	158
5.6. Tedbirin Uygulanabileceği Süre.....	158
5.7. Tedbirin Uygulanabileceği Evre.....	159
5.8. Talep ve Karar	159
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN	
UYGULANMA ŞEKLİ.....	162
3. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİ UYGULAYAN KİŞİ VE KURUMLAR	162
3.1. Genel Olarak.....	162
3.2. Tedbiri Uygulayacak Kişi ve Kurumlar	162
3.2.1. Tedbiri Uygulayacak Kişiler.....	162
3.2.2. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı	164
4. GİZLİLİK	166
5. TEDBİR İŞLEMLERİNİN TUTANAĞA BAĞLANMASI VE KAYITLARIN	
MUHAFAZASI.....	169
5.1. Tedbir İşlemlerinin Tutanağa Bağlanması	169
5.2. Kayıtların Muhafazası	171
6. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE İLİŞKİN YASAKLAR.....	173
6.1. CMK 135. Maddesine Aykırı Olarak İletişimin Dinlenmesi ve Kayda Alınması	173
6.2. Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Kişiler İle Gerçekleştirilen İletişimin Denetlenmesine İlişkin Yasak.....	175
6.2.1. Genel Olarak	175
6.2.2. Tanıklıktan Çekinme Yetkisine Sahip Kişiler	177
6.2.2.1. Yakınlık Sebebiyle Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Kişilerin Durumu.....	177
6.2.2.2. Meslek ve Sürekli Uğraş Nedeniyle Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Kişilerin Durumu.....	178
6.2.2.3. Suç Şüphesi Altında Bulunan Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Kişilerin Durumu.....	180
6.2.3. CMK'nın 135/3 Maddesi Kapsamında Yasaklanan Tedbirin Türü..	182

6.3. Müdafii İle Gerçekleştirilen İletişimin Denetlenmesi Yasağı	184
7. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE SON VERİLMESİ VE İLETİŞİM İÇERİKLERİNİN YOK EDİLMESİ.....	191
7.1. İletişimin Denetlenmesi Tedbirine Son Verilmesi	191
7.1.1. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilmesi Sebebiyle Tedbire Son Verilmesi	192
7.1.2. Mahkeme Onayının Alınamaması Sebebiyle Tedbire Son Verilmesi	194
7.1.3. Koşulların Ortadan Kalkması Sebebiyle Tedbire Son Verilmesi	194
7.2. İletişim İçeriklerinin Yok Edilmesi	196
7.2.1. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilmesi Halinde Tespit ve Dinlemeye İlişkin Kayıtların yok Edilmesi	196
7.2.2. Mahkeme Onayının Alınamaması Halinde Kayıtların Yok Edilmesi	199
7.2.3. Şüpheli veya Sanığın Tanıklıktan Çekinebilecek Kişiler İle Yaptığı İletişime Ait Kayıtların Yok Edilmesi	199
7.2.4. Yargılama Sonucunda Diğer Kararların Verilmesi Halinde Verilerin Yok Edilmesi	201
7.3. Verilerin Yok Edilmesi Şekli ve İmha Tutanağı	203
8. İLETİŞİMİN DENETLENDİĞİNİN İLGİLİSİNE BİLDİRİLMESİ.....	206
8.1. Genel Olarak	206
8.2. Bildirimin Zamanı	208
8.3. Bildirim Yapılması Gereken Kişiler	210
8.4. Bildirimin İçeriği	211
9. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ SONUCU ELDE EDİLEN DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	212
9.1. Elde Edilen Delillerin Niteliği	212
9.2. Elde Edilen Delillerin Hükme Dayanak Yapılması Konusu	216
9.3. Hukuka Aykırı Elde Edilen Delillerin Durumu	223
9.3.1. Genel Olarak	223
9.3.2. Suç Mağdurunun İletişimi Kayıt Etmesi Sonucu Elde Edilen Deliller	230
9.3.3. Suçun Niteliğinin Değişmesi Halinde Elde Edilen Deliller	232
9.4. Elde Edilen Delillerin Kullanılması ve Bu Delillerin Kullanılması İle İlgili Sınırlar	236
9.4.1. Genel Olarak	236
9.4.2. Elde Edilen Delillerin Disiplin Hukukuna Etkisi	237

10. TESADÜFEN ELDE EDİLEN DELİLLERİN DURUMU	240
10.1. Genel Olarak	240
10.2. Katalog suçlarla İlgili Elde Edilen Tesadüfi Deliller	243
10.2.1. Hakkında Tedbir Kararı Uygulanan Şüpheli veya Sanığa İlişkin Deliller	243
10.2.2. Üçüncü Kişilere İlişkin Tesadüfen Elde Edilen Deliller	247
10.3. Tesadüfen Elde Edilen Delilin Katalog Suç Dışındaki Bir Suç İle İlgili Olması	250
10.4. Tesadüfi Delillerin İştirak, Bağlantı Suçlar ve Suçüstü Hali Açısından Gösterdiği Özellikler	257
10.4.1. Tesadüfi Delillerin İştirak İlişkisi Açısından Gösterdiği Özellikler	257
10.4.2. Tesadüfi Delillerin Bağlantılı Suçlarda Gösterdiği Özellikler	258
10.4.3. Tesadüfi Delillerin Suçüstü Hali Açısından Gösterdiği Özellikler	259
10.5. Tesadüfi Delilin Fikrî İçtima Halinde Gösterdiği Özellikler	260
10.6. Tesadüfi Nitelikteki Delillerin Disiplin Soruşturmasında Kullanılabilmesi	260
11. HUKUK YARGILAMASINDA İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE BAŞVURULUP BAŞVURULAMAYACAĞI KONUSU	262
12. ÖZEL KİŞİLERİN İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE BAŞVURABİLMESİNİN MÜMKÜN OLMAMASI.....	265
13. HUKUKA AYKIRI OLARAK YAPILAN İLETİŞİMİN DENETLENMESİNİN YAPTIRIMI	269
13.1. Genel Olarak	269
13.2. Cezai Yaptırım	269
13.3. Hukuki Yaptırım	272
13.4. Disiplin Yaptırımı	273
SONUÇ.....	274
KAYNAKÇA	285
RAPORLAR.....	292
YARARLANILAN İNTERNET SİTELERİ (ELEKTRONİK KAYNAKLAR) ..	293
ÖZGEÇMİŞ.....	294

KISALTMALAR

A.e.	: Aynı eser
age	: adı geçen eser
agm	: adı geçen makale
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
A.k.	: Aynı karar
AÜHFY	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları
AYM	: Anayasa Mahkemesi
AYMKD	: Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi
Bkz. / bkz.	: Bakınız / bakınız
bs.	: basım
C. / c.	: Cilt / cilt
CD	: Ceza Dairesi
CGTİHK	: Ceza Güvenlik Tedbirlerinin İnfazları Hakkında Kanun
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
ÇASÖMK	: Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu
Çev.	: Çeviren
E.	: Esas
Ed.	: Editör
EÜHFD	: Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HSYK	: Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
JTGKYK	: Jandarma Teşkilatı Görev Yetkileri Kanunu
K.	: Karar
Karş.	: Karşılaştırınız
K.g. / k.g.	: Karşı görüş / karşı görüş
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
No.	: Numara

PVSK	: Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu
R.G.	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: sayfa
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TİB	: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı
TMK	: Türk Medeni Kanunu
Vb	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
Y.	: Yıl
Yay. Haz.	: Yayına Hazırlayan
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
YD	: Yargıtay Dergisi
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

YAÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Ceza Yargılaması Hukukunda İletişimin Denetlenmesi Tedbiri
Tezin Yazarı: Ahmet ATAMAN Danışman: Yrd.Doç.Dr.İsmail DURSUN
Kabul Tarihi: 25/02/2015 Sayfa Sayısı: XIII (ön kısım)+273(tez)+5(ekler)
Anabilimdalı: Kamu Hukuku Bilimdalı: Kamu Hukuku
<p>Devletler bir yandan suçla mücadele konusunda önleyici tedbirler almaya çalışmakta diğer yandan ise suç işlenmesinden sonra sorumluların tespit edilerek yakalanması amacıyla da çeşitli tedbirlere gereksinim duymaktadırlar. Bilim ve teknolojideki gelişmeler ile birlikte iletişim araçlarındaki hızlı değişim ve dönüşüm, iletişimin denetlenmesi tedbirini delil elde edilmesi konusunda ihtiyaç duyulan yöntemlerden birisi haline getirmiştir.</p> <p>Ülkemizde 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin çerçevesi belirlenirken, 5397 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile önleyici ve istihbari amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin çerçevesi belirlenmiştir. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun da düzenlenen adli amaçlı telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbiri, soruşturma ve kovuşturma aşamasında başvurulmakta olan gizli soruşturma tedbirlerinden bir tanesidir.</p> <p>Ülkemizde son dönemlerde yürütülen ve kamuoyu tarafından yakından takip edilen birçok önemli soruşturma kapsamında söz konusu iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmış olması, soruşturma ve kovuşturma aşamasında tedbirin koşulları mevcut olmadan ve soruşturma ile ilgisi bulunmayan birçok kimsenin telefonlarının yapılan soruşturmalar kapsamında dinlendiğinin iddia edilmesi, toplumun büyük bir kesiminin telefonlarının dinlendiği konusundaki inancı ile bu yönde topluma egemen olan algı hususları, 5271 Sayılı CMK'da düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbirini en çok tartışılan koruma tedbirlerinden birisi haline getirmiştir. Aynı zamanda iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması ile ilgili olarak hak ihlalleri yapıldığı konusundaki yaygın iddia ve söylentiler ile bir kısım önemli soruşturmalar kapsamında kamuoyunca yakından tanınan birçok kimsenin koşulları bulunmadığı halde tedbirin uygulanmasına maruz bırakılarak mağdur edildiği hususları son dönemde sıkça tedbiri tartışma konusu yapmakta ve bu hususlar sürekli olarak ulusal basın tarafından da dile getirilmektedir.</p> <p>Tedbire ilişkin olarak yapılan yeni yasal düzenlemeler ile tedbirin sürekli olarak kamuoyunda tartışma konusu olması hususu da dikkate alınarak tedbirin daha iyi anlaşılmasının sağlanması amacıyla tez konumuz olarak ceza yargılaması hukukunda iletişimin denetlenmesi tedbiri seçilmiştir. Bu sebeple tez çalışması ile bir nebze olsun iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması ile ilgili olarak ortaya çıkan sorunların belirlenerek bunlara çözüm önerileri getirilmesi, uygulamada tedbirin uygulanması ile ilgili yaşanan problemlerin belirlenmesi ve bu şekilde söz konusu koruma tedbirinin usul ve yasaya uygun olarak uygulanabilmesine yardımcı olunmasının sağlanması amaçlanmıştır. Tezimizin özellikle ceza muhakemesi hukukunda düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbirin daha iyi anlaşılması konusunda yararlı olacağını ümit etmekteyiz.</p> <p>Çalışmada, 21/02/2014 tarihinde TBMM de kabul edilen 06/03/2014 tarih ve 28933 mükerrer sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 6526 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun ve 02/12/2014 tarihinde kabul edilen ve 12/12/2014 tarihli ve 29203 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6572 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun ile 5271</p>

Sayı CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklikler incelenmiş ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bu tez çalışmamızda Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbiri incelenecek olup, bu kapsamda iletişimin denetlenmesi tedbiri ile ilgili açıklamalar ile tedbirin tarihsel gelişimi, çeşitleri, uygulama koşulları, tedbirin uygulanma şekli, tedbirin uygulanmasına ilişkin yasaklar, tedbirin uygulanması sonucu elde edilen delillerin durumu, hukuka aykırı tedbir uygulanmasına ilişkin yaptırımlara değinilecektir.

Anahtar kelimeler: İletişim, iletişimin denetlenmesi tedbiri, tedbir kararı, ceza muhakemesi hukuku

Yalova University Insitute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title: Monitoring of communication in criminal procedure measures	
Thesis Author: Ahmet ATAMAN Advisor: Assistant Professor.Dr.İsmail DURSUN	
Date of Acceptance: 25/02/2015 Total Number of Pages: XIII (front) +273(thesis)+ 5(attachments)	
Department: Public Law	Field of Study: Public Law
<p>They require States to the various measures trying to take preventive measures to combat crime while on the other hand in order to capture those responsible are identified after processing the crime. Rapid change and transformation in the media along with advances in science and technology, has become one of the requirements needed to obtain evidence about the methods of controlling the communication measures.</p> <p>In our country, 5271 is the inspection of forensic contact with law when determining the scope of the measures, 5397 No. Some Laws for preventive monitoring of communications and intelligence is determined by the Law Amending the framework of the measures. 5271 The monitoring of communications made by the regulation of the telecommunications forensic Law enforcement is one of the secret investigative measures that are referenced in the investigation and prosecution stages.</p> <p>In our country, recently carried out and supervise the communication in question within the scope of several major investigations followed closely by the public to be applied to the measures, investigation and without existing conditions of the measure in the prosecution stage, and it is claimed that many unrelated to the investigation relax one's scope of investigation conducted telephone, society a large segment of phones with the belief that in this way the rest of society, the dominant perception issues, No. 5271 inspection measures of communication held at the CCP has become one of the most controversial measures of protection. At the same time make the widespread allegations and rumors with some common measures of debate on important investigations within the scope of public opinion closely known many people's conditions Although there are no matters measures as victims exposed to the implementation of the final period on communication rights violations is made with respect to the supervision of the implementation of the measures, and these issues are constantly are voiced by the national press.</p> <p>The law of criminal proceedings as our thesis in order to ensure that made regarding the measures as continuous measures with new legislation being debated in the public better measures taking into account the considerations understood inspection measures of communication is selected. Therefore thesis supervision of communication get a little bit with the introduction of these solutions by determining the problems arising in relation to the implementation of measures aimed to determine the experienced problems with the implementation of the application of measures and ensuring that the said protection measures to assist the implementation in accordance with the procedures and laws. Monitoring the communications of the thesis held in the criminal procedure law, in particular we hope will be useful for a better understanding of the measures.</p> <p>In the study, 02.31.2014 Date of the Parliament also adopted 03.06.2014 date and 28933 reiterated Official Gazette published enacted in 6526 numbered Anti-Terror Law and the Criminal Procedure Law Amending Certain Laws and Law and on 02.12.2014 accepted and 12.12.2014 dated and 29203 duplicate numbered published in the Official Gazette 6572 No. of Judges and Prosecutors in Some Laws and Decree Law and the Law on the Decree on</p>	

amendment No. 5271 Code of Criminal Procedure examined the changes made in Article 135, and has been evaluated .

In this thesis, our Code of Criminal Procedure is to be examined inspection measures of communication held in the Law, in this context, the historical development of measures with explanations relating to the inspection of communication measures, types, application requirements, the application form measure prohibits the implementation of the measures, the state of the evidence obtained as a result of the implementation of the measures, unlawful will focus on measures relating to the implementation of sanctions.

Keywords: communication, monitoring of the communication measures, injunction criminal procedure law

GİRİŞ

Teknolojideki gelişmeler kişilerin kullandığı iletişim araçlarını de etkilemiş iletişim araçları hayatımızın her alanına girmiş ve adeta zaruri bir ihtiyaç halini almıştır. Kişilerin en önemli özel alanlarından biri olan başkalarıyla yapmış oldukları haberleşme yol ve yöntemleri de teknolojideki bu değişim ve dönüşümden etkilenmeye başlamıştır. Haberleşmenin gizliliği hakkı bir özel hayat hakkı olarak tanınmış, ancak belirli koşulların varlığı halinde suçun ve suçlunun tespiti amacıyla bu hakkın çeşitli şekillerde kısıtlanabilmesi öngörülmüştür.

Teknolojide ve iletişim araçlarındaki gelişme ile paralel olarak son yıllarda işlenen suç tiplerinde meydana gelen en kayda değer değişikliklerin başında klasik suçlardaki bireyselliğin yerini suç örgütleri ve bu amaçla kurulan organizasyonların almış olmasıdır. Günümüzde pek çok suç tipi birden fazla kişinin planlı eylemleriyle ve belirli bir koordinasyon ile işlenmektedir. Teknoloji ve bilimdeki bu hızlı gelişmeler bir yandan suç örgütleri tarafından suç işlemek amacıyla kullanılırken diğer yandan kolluk güçlerince de suç işlenmesinin önlenmesi suçluların yakalanması ve suç delillerinin elde edilmesi amacıyla kullanılmaya çalışılmaktadır. Teknolojideki bu hızlı değişim ve dönüşüm toplumları ve kurumları suçla ve suçlulukla mücadele konusunda ayakta kalabilmeleri açısından yeni tedbirler almaya zorlamaktadır. Özellikle organize suç örgütlerinin ülkelerin güvenliklerine ve insanların hayatına yoğun bir müdahaleye başlamaları ile birlikte suçların soruşturulmasında ve kovuşturulmasında başvuru olan klasik ceza muhakemesi tedbirlerinin organize suç ve suçlularla mücadelede yeterli başarıyı gösteremediği görülmeye başlanmıştır. Suç örgütlerinin dışı kapalı katı hiyerarşik yapısı ve ceza takibatına karşı planlı ve temkinli hareket etmeleri nedeniyle şüphelilerin önceden fark edemeyecekleri gizli soruşturma tedbirlerinin uygulanması ihtiyacı zaruri hale gelmiştir. Bu değişimin doğal neticesi olarak, suçla mücadele ile suç delillerinin elde edilmesinde etkinliğin sağlanabilmesi amacıyla değişen ve yeni ortaya çıkan suç tiplerine karşı kullanılan yöntem ve tekniklerin yenilenmesi ve değiştirilmesi zorunluluğu ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Teknoloji ve iletişim araçlarındaki gelişme de dikkate alınarak suç işlenmesinin önlenmesi ve delil elde edilmesi amacıyla ceza yargılamasında iletişimin denetlenmesi

tedbiri bir koruma tedbiri olarak düzenlenmiştir. Gizli soruşturma tedbirlerinden olan iletişimin denetlenmesi tedbirine de maddi gerçeğe ulaşma amacıyla başvurulmaktadır. 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi tedbiri CMK içinde ilk kez ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Ayrıca tedbirin uygulanması konusunda uygulamaya yönelik birde yönetmelik çıkartılmıştır. 10/11/2005 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan ‘Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik’te hem adli hem de idari yönden yapılan iletişimin denetlenmesine ilişkin hususlar düzenlenmiştir.

Tedbirin uygulanmasından sonra soruşturma aşamasında telefon dinleme kayıtlarının muhafazasının ve gizliliğinin etkili şekilde sağlanamaması sebebiyle bu kayıtların basın yayın organlarında yayınlanması, özel hayata ilişkin görüşme kayıtlarının fezleke ve iddianamelerde yer alması sebebiyle haklarında soruşturma yürütülen kişilerin masumiyet karinesi ve lekelenmeme haklarının ihlal edilmesi, yine yürütülen soruşturmalarda ilgisi bulunmayan kişilerin kod isimlerle dinlendiği iddiaları tedbirin uygulanması konusunda en çok eleştirilen hususlardandır. Temel hak ve hürriyetlere müdahale niteliği taşıması nedeniyle iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasında keyfi müdahale ve uygulamalara yer vermeyecek şekilde yasal düzenlemedeki şekil şartlarına sıkıca uyulmalı ve tedbirin uygulanmasında etkin denetim sağlanmalıdır¹. Son yıllarda tüm toplumda egemen olan ‘hepimiz dinleniyoruz’algısı dikkate alındığında, tedbirin uygulanması ile ilgili olarak özel hayatın gizliliği² ile haberleşme hürriyetinin korunması ve güvence altına alınması yönünden gerekli tedbirlerin bir an önce alınması

---

¹ İstanbul cumhuriyet Başsavcılığı'nın düzenlediği iftarda konuşan Adalet Bakanlığı Müsteşarı, "Yakın bir tarihte kapatılan özel yetkili mahkemeler ile TMK gereği kurulan mahkemelerde yapılan incelemelerde, benim aldığım sonuca göre, 2010 ile 2014 yılları arasında, 297 bin adli dinleme, 569 bin önleme dinlemesi olmak üzere toplam 866 bin dinleme yapılmış olduğunu tespit ettik. Bu çalışma halen devam ediyor. " <http://www.haberler.com/adalet-bakanligi-mustesari-ipek-866-bin-dinleme-6255204-haberi/>, Erişim: 05/08/2014.

² S. E. , ‘...İki astsubay eşleri ile konuşuyorlar. Biri hamile diğeri yeni doğum yapmış, çocuk hasta, ‘ablacığım ne yapayım, çocuğun ateşi var’ diye soruyor, öbürü ‘rezene otu kaynat, çok iyi gelir’ diyor, Mesela rezene çayının çocukta ateşe iyi geldiğini ben o tapeler de gördüm. Bana göre lüzumsuz, yani orada olmasının hiçbir anlamı yok, ‘Bkz. AİHM Kararları Işığında Koruma Tedbirleri ve İfade Özgürlüğü Sempozyumu, HSYK Genel Sekreterlik Yayınları-8, Kalkan Matbaacılık, Ankara, 2013, s. 189.

da zaruri görülmektedir³. Tedbirin niteliği gereği gizli olarak uygulanması gerekmekte ve tedbirin başarısı da buna bağlı bulunmaktadır. Şüphelinin veya sanığın tedbirden geç haberdar olması veya hiç haberdar olmaması sebebiyle ortaya çıkabilecek aksaklıkların önüne geçilmesi amacıyla etkin bir hukuki denetimin de sağlanması gerekmektedir. Özellikle ülkemizde son yıllarda yürütülen birçok önemli soruşturmalar kapsamında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmış olması, bu tedbirin koşulları, uygulaması ile ilgili tartışmaları sürekli canlı tutmuştur. Ayrıca son dönemde iletişimin denetlenmesi tedbirinin bir kısım kamu görevlilerinin yetkilerini kötüye kullanmak suretiyle birçok kişi hakkında koşulları bulunmadığı halde haksız ve hukuksuz uyguladıkları veya uygulanmasını sağladıkları iddialarının ortaya atılmış olması, önemli bir kısım soruşturmalarda haklarında iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanan birçok kişinin görüşme kayıtlarının internet ortamında ve medya aracılığı ile kamuoyuna açıklanarak servis edilmiş olması, tedbirin koşulları, karar alma süreci, uygulaması ve denetimi ile ilgili yeni düzenlemeler yapılması ihtiyacını doğurmuştur. Bu amaçla 21/02/2014 tarihinde TBMM de kabul edilen 06/03/2014 tarih ve 28933 mükerrer sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 6526 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun ve 02/12/2014 Tarihinde kabul edilen ve 12/12/2014 tarihli ve 29203 mükerrer sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6572 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun ile 5271 Sayılı CMK'nın 135. maddesinde değişiklikler yapılmıştır. Çalışmamızda 6526 ve 6572 Sayılı Yasalar ile mevzuatta yapılan değişiklikler de incelenerek değerlendirilmeye çalışılmıştır.

23/07/2005 tarih ve 25884 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5397 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 2559 sayılı Polis Vazife

---

³ ‘Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonumuz, oldukça yoğun bir çalışma temposu ile, İçtüzük hükümlerinin öngördüğü zaman dilimi içerisinde yaptığı çalışmalar sonucunda, her ülkede olabileceği gibi, ülkemizde de haberleşme özgürlüğüne ve özel hayatın gizliliğine yönelen somut, şahsi, bazen de organize tehditlerin var olabildiğini tespit etmiş ancak kamuoyunda yerleşmiş olan “hepimiz dinleniyor ve izleniyoruz” algısının teknik olarak mümkün olamayacağı sonucuna da ulaşmıştır. TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 235, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489.pdf>, Erişim: 05/08/2014.

ve Salahiyet Kanununda, 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda ve 2803 Sayılı Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Kanununda değişiklikler yapılmıştır. Yine 17/04/2014 tarihinde kabul edilen Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 6532 Sayılı Yasa 26/04/2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve yasayla Milli İstihbarat Teşkilatının önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi konusundaki yetkilerinde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu 5397 ve 6532 Sayılı Yasalarda önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi konusundaki düzenlemeler yer aldığından çalışmamızda bu yasal düzenlemelere kısaca değinilmekle yetinilmiştir.

Çalışmamızın birinci bölümünde, iletişimin denetlenmesi kavramı, tedbirin amacı ve kapsamı konusunda bilgiler vermeye çalışacağız. Akabinde adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin çeşitlerini, iletişimin denetlenmesinin maddi konusunu oluşturan iletişim araçlarını incelemeye çalışacağız. Ayrıca bu bölümde tedbirin tarihsel gelişimi ile adli ve önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi farkını ve Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı ilgili olarak açıklamalarda bulunacağız.

İkinci bölümde telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi konusunda 5271 Sayılı CMK'da yapılan düzenleme ile tedbirin uygulanma koşullarını, iletişimin denetlenmesi kararını ve tedbirin süresini incelemeye çalışacağız.

Üçüncü bölümde ise, tedbirin uygulanma şekli, tedbirin uygulanmasına ilişkin yasaklar, tedbire son verilmesi ve iletişim içeriklerinin yok edilmesine ilişkin esaslar, tedbirin uygulanması sonucu elde edilen delillerin hukuksal durumu ile tesadüfen elde edilen deliller ve hukuka aykırı iletişimin denetlenmesi tedbirinin yaptırımlarını incelemeye çalışacağız. Son aşamada ise tezimizden ulaşılan sonuçları genel bir değerlendirme çerçevesinde belirtmeye çalışacağız.

BİRİNCİ BÖLÜM: CEZA YARGILAMASI HUKUKUNDA İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİ

1. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ KAVRAMI, AMACI VE KAPSAMI

1.1. Kavram

Küreselleşen dünyada teknoloji ve bilimdeki hızlı gelişmeler ile yaşanan dönüşüm iletişim araçları alanında kendisini göstermiş, iletişim araçlarındaki bu değişim suçların küresel boyut kazanmasına, organize suç örgütlerinin iletişim araçlarını yaygın bir şekilde kullanmasına sebep olmuştur. Günümüz devletleri son derece karmaşık, çok yapı ve katı hiyerarşik yapıya sahip suç örgütleri ile karşı karşıya kalmıştır. Özellikle örgütlü⁴ ve organize suçluluğun giderek artması teknolojinin sunmuş olduğu iletişim araçlarının suç işlenmekte kullanılması ile klasik koruma tedbirleri ile suçların aydınlatılmasında yaşanan zorluklar⁵ ülkelerin ceza mevzuatlarının da iletişimin yapısında meydana gelen değişimlere uydurulması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Teknolojideki bu hızlı değişime uyum sağlanması, işlenen suçların takibi⁶ ile delillerinin toplanması ve suçlulukla mücadele edilebilmesi⁷ amacıyla yeni ve modern tedbirlere başvurulması ihtiyacı doğmuş, bu noktada ülkelerin başvurduğu yeni tedbirlerden biri de telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbiri

⁴ Günümüzde örgütlü suçluluğun başlıca üç görünüş şekli bulunduğu söylenmesi mümkündür. Bunlar, ekonomik olarak haksız çıkar amaçlı suç örgütleri, mafya tipi suç örgütleri, siyasi amaçlı (terör örgütleri) suç örgütleridir. Haksız çıkar amaçlı kurulan suç örgütleri üç veya daha çok kişinin gizlice bir araya gelerek işbirliği yapmak suretiyle sürekli olarak yasa dışı yöntemlerle haksız kazanç sağlamak amacıyla suçlar işlenmesi şeklinde tanımlanabilir. Örgütün öncelikli hedefinin mali çıkar saiki olması ve amaçlanan suçların cebir unsuru içermesi halinde çıkar amaçlı mafya tipi suç çetesinin varlığı söz konusu olacaktır. Siyasi amaçlı örgütlerde ise eylemler, devletlerin dış siyasi düzenine, devletlerin varlık ve egemenliklerine, toprak bütünlüklerine başka devletlerle olan ilişkilerine karşı olabileceği gibi devletlerin iç siyasi düzenine (siyasi rejim) veya Anayasal düzenine karşı olabilmektedir. Bkz. LYGBO, Mikael, YENİSEY, Feridun, TOPÇU, Namık Kemal, TOZMAN, Önder, ŞAHİN, Kemal, Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi Avrupa Birliği&Avrupa Konseyi Ortak Projesi Örgütlü Suçlar ve Terör Suçları Eğitim Modülü, Matbam Ajans Yayınları, Ankara, 2014, s. 30-31.

⁵ KAYMAZ, Seydi, Ceza Muhakemesinde Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Seçkin Yayınları, Güncellenmiş 3. Baskı, Ankara, 2013, s. 56.

⁶ Cumhuriyet Başsavcılıklarının son on yıllık çalışma trendine bakıldığında; gelen dosya sayısında artış olduğu görülmektedir. 2004 yılında Başsavcılıklara gelen dosya sayısı (geçen yıldan devir, yıl içinde gelen toplam dosya sayısı) 3 774 343 iken, %77. 0'lık bir artış oranı ile 2013 yılında 6 679 973 olmuştur. Yine bu süreçte Başsavcılıklara gelen ilamlar %45. 9 artmıştır. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü Haber Bülteni, Adalet İstatistikleri 2013, Sayı. 8, 10 Temmuz 2014, s. 1, Bkz. http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istbulten_2.html, Erişim Tarihi: 10/12/2014.

⁷ SOYASLAN, Doğan, Ceza Muhakemesi Hukuku, Yetkin Yayınları, Güncelleştirilmiş 5. Baskı, Ankara, Eylül 2014, s. 276.

olmuştur. Bu kapsamda, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim ‘suçların önlenmesi’ amacıyla denetlenebildiği gibi işlenmiş olan suçların soruşturma ve kovuşturmasında delil elde edilmesi amacıyla da denetlenebilmektedir⁸.

5271 Sayılı CMK’da düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbirinin, bir ceza muhakemesi tedbiri⁹ olmakla birlikte klasik¹⁰ anlamda bir koruma tedbiri olmayıp suç delillerine ulaşılması amacıyla¹¹ kullanılan gizli bir araştırma vasıtası olduğu ifade edilmektedir¹². Bununla birlikte ceza muhakemesinde koruma tedbirleri için öngörölmüş olan teminatların burada da geçerli olacağını söylemek mümkündür¹³.

⁸ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, Seçkin Yayınları, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 5. Baskı, Ankara, Eylül 2014, s. 348.

⁹ İletişimin denetlenmesi bir suç dolayısıyla soruşturma ve kovuşturma aşamasında müracaat edilen gizli bir koruma tedbidir. Adli nitelikteki iletişimin denetlenmesi niteliği gereği bir koruma tedbidir zira bu tedbirde delil etmek hedeftir. Bkz. YAŞAR, Yusuf, ‘Bir Suçun İspatı Amacıyla İletişimin Kayda Alınmasının Hukuki Niteliği, Türkiye Adalet Akademisi’nin 10. Kuruluş Yılı Armağanı’, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 14. Y. 4, Temmuz 2013, s. 365; KAYMAZ, CMK’nın 135. maddesinde düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbiri ceza muhakemesinin sağlıklı bir şekilde yapılmasını ve yargılama sonunda verilecek hükmün yerine getirilmesi amacı taşıyan bir koruma tedbidir. KAYMAZ, age, s. 27; Yargıtay 13. CD. 31/10/2012 Tarihli kararında, ‘. . . Telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi Anayasamızın 22. maddesinde düzenlenen haberleşme özgürlüğüne, 5271 Sayılı CMK’nın 135 ve devamı maddeleri uyarınca, zorunlu hallerde hakim kararıyla getirilen bir kısıtlama, bir ceza muhakemesi koruma tedbiri manzumesidir....’ Bkz. Yargıtay 13. CD. 31/10/2012 Tarih 2011/19838 Esas 2012/22352 Karar sayılı kararı.

¹⁰ Klasik tedbirler, açık tedbirleridir, yani tedbire maruz kalan kişi koruma tedbirine maruz kaldığını bilmekte ve söz konusu tedbire riayet etmektedir. Ceza yargılamasında delil olabilecek veya ileride müsadere edilebilecek eşya üzerinde sahibinin tasarruf yetkisinin kaldırılması ve sınırlandırılması demek olan el koyma, şüpheli kişinin veya delillerin ele geçirilmesi amacıyla konut, işyeri veya kişilerin üzerinde araştırma yapılması anlamına gelen arama, kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakma anlamına gelen yakalama ve tutuklama, vücut bütünlüğünün dokunulmazlığını ihlal eden vücudun muayenesi tedbirleri bu kapsamdaki tedbirlerdir.

¹¹ YENİSEY, NUHOĞLU, İletişimin denetlenmesinin iki amca hizmet ettiğini, bunlardan birisinin işlendiği zannedilen suç ile ilgili olarak araştırma yapmak olduğunu, diğerinin ise şüphelinin bulunduğu yerin tespit edilmesi olduğunu ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY Feridun, NUHUOĞLU Ayşe, Ceza Muhakemesi Hukuku, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2014, s. 516; CENTEL, ZAFER, İletişimin denetlenmesi bir koruma tedbiri niteliğinde olmayıp delile ulaşmak için başvurulmakta olan bir araştırma vasıtasıdır. Bkz. CENTEL, Nur, ZAFER, Hamide, Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Basım Yayın Dağıtım Yayınları, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 11. Baskı, İstanbul, Eylül 2014, s. 418; ŞAHİN, Haberleşme hürriyetine müdahale sonucunu doğuran ve niteliği itibari ile gizlilik arz eden iletişimin denetlenmesi tedbiri bir koruma tedbiri türüdür. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 347; YCGK. 17/05/2011 Tarihli kararında, ‘İletişimin denetlenmesi de, ceza yargılamasında delil elde etmek amacıyla başvuru koruma tedbirlerinden birisidir. .’ Bkz. YCGK. 17/05/2011 Tarih 2011/9-93 Esas 2011/95 Karar sayılı kararı.

¹² İletişimin denetlenmesi tedbiri özel hayatın gizli alanına müdahale oluşturan bir tedbidir. Bkz. LYGBO ve Diğerleri, age, s. 344; YENİSEY, NUHUOĞLU, age, s. 504; SEZER/İPEK/PARLAK, ‘a göre, CMK’nın 135. maddesinin lafzı ve ruhu dikkate alındığında iletişimin denetlenmesi tedbiri gizli ve özel niteliktedir. Bkz. SEZER Yasin, İPEK Ali İhsan, PARLAK Engin, Adli ve Önleme Amaçlı İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı, Teknik Araçlarla İzleme, Seçkin Yayınları, Birinci Baskı, 2012, s. 76; Aynı Yönde Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 419.

¹³ CENTEL, ZAFER, age, 419.

Koruma tedbiri, ceza yargılamasının etkin ve sağlıklı yürütülmesinin sağlanması amacıyla ceza yargılamasında karar verme yetkisi bulunan kişilerce geçici olarak başvuru ve hükümden önce temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması sonucunu doğuran önlemlerdir¹⁴. Koruma tedbirleri için farklı terim ve sınıflandırmalar yapılsa da genel olarak koruma tedbirleri için öngörülen teminatlar, suç şüphesinin belli bir yoğunlukta olması, geçici olmaları, muhakemenin yapılabilmesini sağlamaları, delil temin etmek veya muhafazasını sağlamak ya da verilecek kararın kağıt üzerinde kalmasını önlemek amaçlarının olması, kural olarak Hâkim kararının, gecikmesinde sakınca bulunan hallerdeyse Cumhuriyet savcısının kararının bulunması ile oranlılık ilkesinin bulunması olarak sıralanabilir. Koruma tedbirleri geçicidirler ve başvuruldukları takdirde temel hak veya hürriyetleri sınırlarlar ve ceza muhakemesinin yapılmasını veya verilecek kararın uygulanabilirliğini sağlar. Koruma tedbirleri bir veya daha çok temel hak ve hürriyete müdahale niteliği taşımaları sebebiyle bu tedbirlere ancak soruşturmaya konu olayda zorunluluk bulunması halinde başvurulabilir. Yine koruma tedbirlerine başvurulabilmesi için, şüphelinin belli bir yoğunluğa ulaşması gerekir. Ayrıca, koruma tedbirlerine başvurmak açısından gecikmesinde sakınca da bulunmalıdır. Gecikmesinde sakınca bulunması ise ceza yargılamasının gerektiği gibi ve amacına uygun yapılamaması tehlikesi olup, gecikilmeksizin bir tedbir alınması gerekliliğini ve gecikildiği takdirde tedbire başvurulmasının da bir anlamı olmadığını ifade eder. Koruma tedbirlerinin bu özelliklerini dikkate aldığımızda, iletişimin denetlenmesi tedbiri de, suçla ilgili olarak delil elde edilmesi veya şüpheli veya sanığın bulunduğu yerin belirlenmesi için araştırma yapılması amacıyla başvurulmakta olan bir koruma tedbiridir. Yasa koyucu iletişimin denetlenmesi tedbirini CMK'da koruma tedbirleri başlıklı dördüncü kısmın içinde, bağımsız bir tedbir olarak düzenlemiş, hukuki nitelik bakımından bir koruma tedbiri olduğunu kabul etmiştir. Ancak iletişimin denetlenmesi tedbirinin gizli bir soruşturma tedbiri olması sebebiyle tedbire maruz kalan kişiler genellikle böyle bir tedbire maruz kaldıklarından haberdar değildir. Haberleşmenin ve özel hayatın gizliliğini ihlal eden iletişimin denetlenmesi tedbiri ceza muhakemesinde yer alan gizli koruma tedbirlerinden bir tanesidir. Hakkında tedbir uygulanan kişinin tedbirden haberdar olması tedbiri anlamsız hale getireceğinden bu tedbir gizli olarak yürütülür. Her koruma tedbiri

---

¹⁴ ÖZTÜRK, Bahri, TEZCAN, Durmuş, ERDEM, Ruhan Mustafa, SIRMA, Özge, KIRIT, F. Yasemin Saygılar, ÖZAYDIN, Özdem, AKCAN, Esra Alan, ERDEN, Efser, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınları, Güncellenmiş 8. Baskı, Ankara, Ekim 2014, s. 439.

gibi iletişimin denetlenmesi tedbiri de belli yoğunlukta şüphenin varlığı halinde şüpheli hakkında henüz mahkûmiyet kararı verilmemiş olsa dahi şüphelinin haberleşme özgürlüğü, özel hayatın gizliliği gibi bazı temel haklarını sınırlar. Yine iletişimin denetlenmesi geçicidir ve amaçlanan faydaya ulaşıldığında tedbire son verilmelidir ve tedbire başvurulmadığı takdirde muhakemenin yapılamaması veya kararın uygulanamaması söz konusu olmalıdır.

İletişim araçlarının salt telefonda ibaret olmaması bunun yanında faks, teleks, internet ve dahasının da mevcut olması karşısında CMK'da tedbiri ifade etmek için 'iletişimin dinlenmesi' terimi yerine 'telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi' kavramının tercih edilmiş olması bu bakımdan yerindedir¹⁵. Faks gibi bazı iletişim araçları sadece okunabilir. Telefon dinlenmesi kavramı da sadece telefon dinlemeyi temel aldığı için yeterli bir kavram açıklaması olmayacaktır. İletişimin denetlenmesi kavramı, sadece telefon, teleks veya faks gibi araçlarla yapılan haberleşmenin içeriğini oluşturan ses, yazı, resim, görüntü gibi unsurların tespiti için yapılan gizli inceleme faaliyetleri ile sınırlı değildir. Bunlardan başka ayrıca iletişimin gerçekleştiği yeri, zamanı, numarayı, ve benzeri bilgileri içeren haberleşmenin içeriği dışında kalan verilerin tespiti de incelenecek konu arasındadır¹⁶.

İletişimin denetlenmesi tedbiri, 04/12/2004 Tarihli 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135, 136, 137 ve 138 maddelerinde koruma tedbirleri arasında düzenlenmiştir¹⁷. CMK'nın 135. maddesinde¹⁸ iletişimin denetlenebilmesi için gerekli koşulların nelerden ibaret olduğu, hangi suçlar için ve hangi kişiler bakımından iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabileceği, 136. maddesinde şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafinin iletişiminin denetlenmesine ilişkin sınırlama, 137. maddesinde kararların yerine getirilmesine ilişkin koşullar, iletişimin içeriklerinin

---

¹⁵ KAYMAZ, age, s. 31

¹⁶ İnternet ortamında elektronik posta, sözlü iletişim, karşılıklı eş zamanlı görüşmeler (chat) bu tedbirin uygulama alanına girmektedir. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 532.

¹⁷ 5271 Sayılı CMK'nın Beşinci Bölümünde, 135 ile 138. maddelerinde düzenlenmiştir. Bölüm Başlığı Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi olup, 135. madde başlığı, iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınmasıdır.

¹⁸ CMK madde 135/1, 'Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, Ağır Ceza Mahkemesi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir, dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilir.'

yok edilmesi, 138. maddesinde ise iletişimin denetlenmesi sırasında tesadüfen ele geçen delillere ilişkin hareket şekilleri düzenlenmiştir.

CMK'nın 135.maddesinin üst başlığı Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi'olarak belirtilmiş alt başlık olarak ise 'iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması'terimine yer verilmiştir¹⁹. CMK'nın 135. maddesinde 'denetim'in tanımına ve 'denetim'den ne anlaşılması gerektiğine dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Denetleme kelimesi, bir görevin yolunda yürütülüp yürütülmediğinin anlaşılması için yapılan araştırma, denetim, teftiş, murakabe, kontrol anlamına gelmekte olup²⁰ geniş kapsamlı bir kelimedir. İletişimin denetlenmesi, kişiler arasındaki telefon görüşmelerinin dinlenmesi ve sinyalleri, yazıları, resimleri, sesleri, görüntüleri veya diğer nitelikteki bilgileri kablo, radyo ya da elektro manyetik sistemlerle tek yönlü ya da tek yönlü sistemlerle alan ve ileten araçlara girilerek bilgi elde edilmesi ve bu bilgilerin değerlendirilmesini içermektedir²¹. Telekomünikasyon²² kavramı TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelikte ve İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde "işaret, sembol, ses ve görüntü ile elektrik sinyallerine dönüştürülebilir her türlü verinin; kablo, telsiz, optik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, elektrokimyasal, elektromekanik ve diğer iletim sistemleri vasıtasıyla iletilmesi, gönderilmesi ve alınmasını ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır²³. Kanun koyucu 135. maddede denetlemenin içeriğini, tespit etme, dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi olarak sınırlandırmıştır. İletişim²⁴ kavramı ise CMK'da tanımlanmamış olup, iletişimin tanımına 4422 Sayılı Yasanın uygulanmasını göstermek için hazırlanmış bulunan ancak mülga olan 4422 Sayılı ÇASÖMK Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 4. maddesinde

¹⁹ Aynı konuyu ifade etmek için iki farklı terimin kullanılmış olması yerinde olmamıştır. Bkz. ÖZBEK, Veli Özer, KANBUR, Mehmet Nihat, DOĞAN, Koray, BACAKSIZ, Pınar, TEPE, İlker, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınları, Genişletilmiş ve Geliştirilmiş 6. Baskı, Ankara, Eylül 2014, s. 441; KAYMAZ, age, s. 32.

²⁰ Bkz. <http://www.tdk.gov.tr>, Erişim: 09/06/2014.

²¹ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 350.

²² Telekomünikasyon, işaretlerin, haberlerin, yazıların, resimlerin, seslerin veya her çeşit bilgilerin tel, radyo, optik veya başka elektromanyetik sistemlerle iletimi, yayımı veya alınması anlamına gelmektedir. Bkz. <http://www.tdk.gov.tr>, Erişim: 09/06/2014.

²³ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 4/j, TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik madde: 3/r.

²⁴ İletişim kelime anlamı ile 'duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim anlamına gelmektedir. Teknik anlamda ise, telefon telgraf, televizyon, radyo vb. araçlardan yararlanarak yürütülen bilgi alışverişi, bildirişim, haberleşme, muhabere, iletişim anlamına gelmektedir. Bkz. <http://www.tdk.gov.tr>, Erişim: 08/06/2014.

yer verilmişti. Bu yönetmelikte, iletişim; ‘telefon, faks ve bilgisayar gibi kablolu, kablosuz veya diğer elektro manyetik sistemlerle veya tek yönlü sistemlerle alınan veya iletilen sinyaller, yazılar, resimler, görüntü veya sesler ve diğer nitelikteki verilerin nakledilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır. Öğretide ise iletişim kavramı ile ilgili olarak farklı tanımlar bulunmaktadır²⁵.

CMK’da iletişimin denetlenmesi tedbirinin çeşitleri olan iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi, mobil telefonun yerinin tespit edilmesi kavramları ile ilgili bir tanımlama bulunmamakta, bu kavram tanımlarına, 05/07/2007 tarihi itibarıyla yürürlükten kalkmış bulunan 24299 Sayılı 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik²⁶, 10/11/2005 günü Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 26572 Sayılı Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti Dinlenmesi Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik²⁷ (TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik) ile 14/02/2007 günü Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 26434 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda Öngörülen Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Gizli

²⁵ ÜNVER ve HAKERİ’ye göre, iletişim halen var olan bireysel veya kitlesel bir haberleşmeyi ifade eder. Bkz. ÜNVER, Yener, HAKERİ, Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, 14, 15 ve 16. CMK Değişiklikleri İşlenerek Güncellenmiş 9. Baskı, Ankara, Ağustos 2014, s. 434; MERAN, İletişim, iletilen bilginin hem alıcı hem de gönderilen tarafından anlaşıldığı bir ortamda, bilginin göndericiden alıcıya aktarılma sürecidir. Bkz. MERAN, Necati, İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı ve Teknik Takibin Boyutu, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2013, s. 53; TAŞKIN’a göre iletişim, telefon, faks, bilgisayar gibi kablolu, kablosuz ya da diğer elektromanyetik sistemlerle ya da tek yönlü alınan ve iletilen sinyaller, yazılar, görüntüler, sesler veya resimler ve diğer nitelikteki verilerin nakledilmesi işlemidir. Bkz. TAŞKIN Mustafa, Adli ve İstihbari Amaçlı İletişimin Denetlenmesi, Seçkin Yayınları, 4 Baskı, Ankara, 2013, s. 82; ŞEN’göre iletişim, kablolu, kablosuz olarak, radyo ve başka elektro manyetik sistemlerle ya da internet üzerinden haber, yazı, resim veya her çeşit bilgilerin iletilmesi, bunların yayımı ve alınmasıdır. Bkz. ŞEN Ersan, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, Seçkin Yayınları, Altıncı Baskı, Ankara, 2013, s. 64; AYCI’ya göre iletişim kişilerin birbiriyle ve toplumla ilişki kurması, haber düşünce ve konuları öğrenme ve yayma işlemidir. Bkz. AYCI Emrullah, ‘İletişim Özgürlüğü ve Özel Hayatın Gizliliği’, Polis Dergisi, Yıl 11, S. 45, Temmuz-Ağustos-Eylül 2005, s. 13-20; YENİSEY, NUHOĞLU’na göre iletişim haber, yazı, resim, ses ya da sinyallerin telefon, telgraf, radyo veya benzeri elektromanyetik dalgalarla gönderilmesi veya alınmasıdır. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 505; YENİSEY, TOPÇU, TOZMAN, ŞAHİN’e göre iletişim, haber, yazı resim, ses veya sinyallerin, telefon, telgraf, radyo ya da benzeri elektromanyetik dalgalarla gönderilmesi ve alınmasıdır. Bkz. LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 345.

²⁶ 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik.

²⁷ Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti Dinlenmesi Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi Ve Kayda Alınmasına Dair Usul Ve Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş Görev Ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik.

Soruşturmacı ve Teknik Araçlarla İzleme Tedbirlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik²⁸ de (İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği) rastlanmaktadır.

1.2. Amaç

İletişim teknolojileri ile bilgisayar teknolojilerinin sağladığı imkânların birleşmesiyle telekomünikasyon sistemi içerisinde bulunan birçok iletişim aracı bizzat suç işlenmesi için kullanılmakta, bilhassa organize suçluluğa, örgütlü şekilde işlenen suçlara ve terör suçlarına karışan kişiler arasında bilgi alışverişinde bulunulmasını sağlamaktadır. İletişim araçlarının bu tür amaçlarla kullanılması sebebiyle adalet ve hukuk güvenliğinin sağlanması için gizli soruşturma tedbirlerinden birisi olan telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi tedbiri de hukuk devletlerinde doğal karşılanan bir tedbir halini almaktadır.

İletişimin denetlenmesi tedbirinin, hem suçların işlenmesinden önce haberdar olunmak suretiyle hem de işlenen suçların ortaya çıkarılması suretiyle kamu yararına hizmet ettiği söylenebilir. Suçların örgütlü ve organize bir şekilde işlenmesi ve yoğunluk kazanması, suçluların ve suç örgütlerinin teknolojik imkânlardan yüksek ölçüde yararlanması, işlenen suç türlerinin zamanla artması; kolluk güçlerini bu suçların şüphelilerini yakalayacak teknik donanımı kullanmaya yetkili olma zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir.

CMK'da düzenlenmiş olan telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi bir koruma tedbiri olup evvela maddi gerçeğin araştırılarak ortaya çıkarılması amacını içerir²⁹. CMK'nın 135/1 maddesinde bu koruma tedbirine, bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada delil elde edilmesi amacıyla başvurulabileceği

---

²⁸ Ceza Muhakemesi Kanununda Öngörülen Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı Ve Teknik Araçlarla İzleme Tedbirlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 06/12/2012 Tarih 2012/578 YD sayılı kararı ile İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği yönünden yürütmenin durdurulmasına karar verilmiş, söz konusu yönetmeliğin iptali içi açılan davayla ilgili olarak henüz esatan bir karar verilmemiştir.

²⁹ ŞAHİN, CMK'nın 135 ve devamındaki maddelerde, suçların aydınlatılması amacıyla suç soruşturması ve kovuşturması kapsamında iletişimin denetlenmesi düzenlenmiştir. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 348; ÖZBEK ve Diğerlerine göre, Ceza muhakemesi açısından iletişimin denetlenmesi yetkisi, delil elde etmek amacıyla işlenmiş ya da halen işlenmekte olan bir suçun soruşturma ve kovuşturması ile sınırlıdır. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 443; CENTEL/ZAFER, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbirinin, belli suçlar için başvurulabilen özel ve gizli bir koruma tedbiri olduğu görülmüştür. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 419.

düzenlenmiştir³⁰. Yani iletişimin denetlenmesi tedbirinin amacı delil elde edilmesidir. Tedbire başvurulması için öncelikle bir soruşturmanın açılmış olması veya kovuşturma aşamasında bulunan bir ceza yargılamasının bulunması gerekmektedir. Soruşturmanın tamamlanması amacıyla başka suretle elde edilemeyen delillerin elde edilmesi amacıyla bu tedbire başvurulmaktadır³¹. Yine iletişimin denetlenmesi kapsamında yer alan tedbirlerden olan mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinde ise amaç, mobil telefonun yaymış olduğu sinyallerden yararlanılarak şüpheli veya sanığın bulunduğu yerin tespit edilerek yakalanmasıdır³². İletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması ve sinyal bilgilerinin tespitinde amaç delil elde etmek iken mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinde amaç şüpheli veya sanığın yakalanmasını sağlamaya çalışmaktır. Şüpheli veya sanığın yakalanmasını sağlamak amacıyla iletişimin dinlenmesi ve kayda alınmasına, tespitine ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine karar verilemeyecektir. İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması yoluyla elde edilmiş olan bilgiler hangi amaçla elde edilmiş ise, ancak o amaç için kullanılabilir³³. Başka bir amaçla söz konusu bilgilerden yararlanılması mümkün değildir³⁴.

---

³⁰ CMK madde 135/1’Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, Ağır Ceza Mahkemesi veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir, dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilir; Yargıtay 5. CD. 11/07/2012 Tarihli kararında, sanığın yakalanmasının sağlanması gerekçesi ile alınan iletişimin dinlenmesi kararının CMK’nın 135/4 uyarınca ancak şüpheli ve sanığın yakalanabilmesi için mobil telefonun yerinin tespitinde kullanılacağı, bu yöntemle bir başkasının iletişiminin dinlenemeyeceği, dava açıldıktan sonra yakalama için yapılacak iletişimin denetlenmesi dışında bir başkasının telefonunun dinlenmesini ve bu yolla bir başka suça ilişkin elde edilen delilin hukuka uygun sayılmayacağı ve mahkûmiyete dayanak olarak kullanılmayacağı hususları gözetilerek, hukuka aykırı delil niteliği taşıyan dinleme kayıtlarının dikkate alınamayacağı, dosya kapsamındaki dinleme kayıtları dışında ise sanıkların mahkûmiyetlerine yeter nitelikte somut ve kesin delil bulunmadığından atılı suçlardan sanıkların beraatlerine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçelerle CMK’nın 206/2-a ve 230/1-b ye aykırı davranılmak suretiyle mahkûmiyet kararı verilmesinin bozmayı gerektirdiği belirtilmiştir. Bkz. Yargıtay 5. CD. 11/07/2012 Tarih 2009/9137 Esas 2012/8215 Karar sayılı kararı.

³¹ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 443; TAŞKIN, age, s. 82; ŞEN, Yargı kararlarına tek başına dayanak yapılmayan ve ikincil nitelikte delil olan iletişimin tespiti tutanaklarının elde edilmesindeki amaç, yasada aranan şartların varlığı halinde, işlendiği iddia olunan suça ilişkin yapılan soruşturma kapsamında elde edilen somut delilleri destekleyecek nitelikteki unsurların tespitidir. Uygulamada iletişimin denetlenmesi tedbirine ilk somut delil elde etmek amacıyla başvurulmaktadır. Bkz. ŞEN, Ersan, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, Yargın Hukuk Yayınları, İstanbul, 2013, s. 61.

³² KAYMAZ, age, s. 37.

³³ ÖZTÜRK, Bahri, KAZANCI, Behiye Eker, GÜLEÇ, Sesim Soyer, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri, Seçkin Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, 2013, s. 196.

³⁴ Öngörülmüş olan amaç dışında başka bir amaçla bu bilgilerden yararlanılması imkânsızdır (amaca bağlılık ilkesi) Bkz. ERDEM, M. Ruhan, ‘5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda

1.3. Kapsam

Konumuz olan iletişimin denetlenmesinden kasıt her türlü iletişim değil³⁵ yalnızca telekomünikasyon yoluyla gerçekleştirilen iletişimdir³⁶. Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimden; telefon, faks ve bilgisayar gibi kablolu, kablosuz veya tek yönlü sistemler³⁷ veya diğer elektromanyetik sistemlerle alınan veya iletilen sinyaller resim, görüntü, yazı ya da sesler ve diğer nitelikteki bilgilerin anlaşılması gereklidir³⁸. Dolayısıyla yalnızca telefonla gerçekleştirilen iletişim değil, faks, elektronik posta vb yollarla gerçekleştirilen iletişimde bu kapsamda bulunmaktadır³⁹. CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbirinin kapsamına, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve mobil telefonun yerinin tespiti girmektedir⁴⁰. CMK'nın 135/1 maddesinde sesli olmayan yazılı iletiler (SMS⁴¹,

---

Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi', www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/115.doc, s. 2, Erişim: 08/06/2014; Aynı Yönde Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 537.

³⁵ İletişimin denetlenmesi tedbiri, tespit dinleme ve kayda almayı kapsayan bir işlemdir. Bkz. MERAN, age, s. 4; KAYMAZ, Herhangi bir araç kullanılmadan yüz yüze yapılan ve sözlü iletişim olarak adlandırılan iletişimin dinlenmesi ve kayıt edilmesi CMK'nın 139. maddesi ve devamında düzenlenen gizli soruşturmacı tayini ve teknik araçlarla izleme tedbirinin konusu olabilir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 54.

³⁶ Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 434; KAYMAZ; Telekomünikasyon araçları, kitle iletişim araçları değil, kişiler arası iletişimin yapıldığı telekomünikasyon araçlarıdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 52.

³⁷ Uydu sistemleri çift yönlü ve tek yönlü olmak üzere ikiye ayrılmakta, çift yönlü sistemler uydu donanımı aracılığı ile yüksek hızlarda hem veri gönderilmesine hem de veri alınmasına imkân sağlarken tek yönlü bağlantılar ise yalnızca veri alınmasına imkân sağlamaktadır. Tek yönlü uydu sisteminde verinin gönderilebilmesi için bir Çevirmeli ağ, GPRS gibi bağlantıya ihtiyaç duyulmaktadır.

³⁸ TAŞKIN, age, s. 85.

³⁹ İletişimi sağlayan, çağdaş tekniğin ortaya koyduğu, telefon, faks, bilgisayar, kablolu veya kablosuz olarak resimlerin, görüntü ya da seslerin iletişimini sağlayan her türlü araç bir telekomünikasyon aracıdır. DOĞAN, Yusuf Hakkı, 'Gizli Ceza Muhakemesi Tedbirleri', <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/145.doc>, Erişim Tarihi: 05/08/2014; ÜNVER, HAKERİ, e-mail ve sms'ler telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim olmaları sebebiyle CMK'nın 135. maddesi kapsamındadır ve burada kanunilik ilkesine bir aykırılık bulunmamaktadır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 434; KOYUNCU, Tuğçe, Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Hukuk Gündemi, Ankara, 2005, s. 78; KAYMAZ, Birden fazla bilgisayarın birbirine gerek kablo ile gerekse kablosuz bağlanması suretiyle yapılan iletişim, internet ortamında e-mail (elektronik mektup) ya da eş zamanlı yapılan görüşmelerde telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim kapsamında değerlendirilmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 51.

⁴⁰ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 193; ÖZBEK ve Diğerleri, Aynı madde içerisinde iki farklı tedbir düzenlenmiştir. Bu durum yasa yapma tekniği bakımından eleştirilebilir, Bu tedbirlerden biri şüpheli veya sanığın iletişimin tespit edilebilmesi, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin

MMS veya kısa mesaj olarak bilinen) açık bir şekilde yer almamakla birlikte maddede iletişimin tespiti ve kayda alınması kavramlarına yer verilmek suretiyle mesajların da iletişimin denetlenmesi kapsamında olduğu kabul edilmektedir⁴².

İletişimin denetlenmesi tedbiri hakkında tedbir uygulanmasına karar verilecek kişinin üzerine kayıtlı bulunan veya kullanmakta olduğu tüm iletişim araçları hakkında uygulanabilecektir⁴³. Hakkında tedbir kararı verilmiş olan kişi ile tedbire konu iletişim aracının sahibinin farklı olması halinde bu durumun tedbir talebinde ve tedbir kararında açıkça belirtilmesi gereklidir. İletişimin denetlenmesi tedbiri, hakkında tedbir uygulanan kişinin yurt dışı bağlantılı iletişimini de kapsamaktadır. Ayrıca iletişim aracının şüpheli veya sanığın evinde ve işyerinde olmasının tedbirin uygulanması açısından bir anlamı yoktur. Ayrıca iletişimin denetlenmesi kararı iletişim aracının şüphelinin ikametinde veya işyerinde olması halinde de tedbirin uygulanması yetkisi vermektedir⁴⁴. Şüpheli veya sanığın jetonlu telefonlar, kartlı telefonlar ve ankesörlü telefonlar üzerinden gerçekleştirdiği iletişimin denetlenmesi de mümkündür.

2. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN ÇEŞİTLERİ

Adli amaçlı yapılan iletişimin denetlenmesi tedbiri CMK'nın 135 ile 138. maddeleri arasında düzenlenmiş ve yasada iletişimin tespit edilmesi, iletişimin dinlenebilmesi, iletişimin kayda alınabilmesi ve sinyal bilgilerinin değerlendirilebilmesine açıkça yer verilmiştir. Ayrıca CMK'da açıkça sayılmamasına karşın mobil telefonun yerinin tespiti

---

değerlendirilmesi, diğeryse şüpheli ya da sanığın kullanmakta olduğu mobil telefonun yerinin tespit edilebilmesidir. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 443.

⁴¹ SMS, İngilizce 'Short Message Service'sözcüklerinin kısaltılmışıdır. Kısa ileti hizmeti olarak Türkçe'ye çevrilmesi mümkündür. Yazılı bir iletinin bir cep telefonundan diğeri bir cep telefonuna gönderilmesidir. MMS ise İngilizce 'Multimedya Messaging Service'sözcüklerinin kısaltılmışıdır. Mobil, çoklu ortam mesajlaşma hizmeti olarak Türkçe'ye çevrilmesi mümkündür. MMS'te cep telefonu ile fotoğraflı, sesli, animasyonlu ve videolu mesajların yollanmasına imkân sağlar. MMS teknolojisi sayesinde mesaj metnin içerisine resim, müzik ve video dosyalarının eklenmesi mümkündür. MMS'in SMS (kısa mesaj) teknolojisine göre en belirgin farkı metinle sınırlı kalmamasıdır.

⁴² ŞEN, Ersan, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 85; MERAN, age, s. 79.

⁴³ Telekomünikasyonda yoluyla yapılan iletişimde kullanılan aracın şüpheli veya sanığa ait olması gerekli olmayıp bu kişilerce kullanılıyor olması yeterlidir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 435.

⁴⁴ CENTELZAFER, age, s. 426.

işlemi de iletişimin denetlenmesi tedbirinin bir türü olarak sayılıp kabul edilmektedir⁴⁵. CMK'da denetleme kavramının içeriğini, tespit etme, dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirme olarak belirlemiştir. TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelikte ise, denetleme yerine; tespit, dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ifadelerinin tamamı kullanılmıştır⁴⁶.

2.1. İletişimin Tespiti

CMK anlamında iletişimin tespiti, şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla kimler ile haberleşme kurduğunun belirlenmesi anlamına gelmektedir⁴⁷. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğin 4/1-f maddesinde, iletişimin tespiti, iletişim içeriğine müdahale etmeden, iletişim araçlarının diğer iletişim araçları ile kurduğu iletişime ilişkin arama, aranma, yer bilgisi ve kimlik bilgilerinin tespit edilmesine yönelik işlemleri ifade eder şeklinde tanımlanmıştır⁴⁸. Buna göre, iletişimin tespiti, iletişim içeriğinin öğrenilmesi amacı taşımayıp şüpheli veya sanığın kimlerle nerede, ne zaman ve ne kadar süre ile görüştüğünün belirlenmesi anlamına gelmektedir⁴⁹. Tespit etmek bir

---

⁴⁵ KIVRIL Halil, 'Ceza Yargılamasında İletişimin Tespiti', Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C. 1, Y. 1, S. 3, Ankara, 2010, s. 5; ŞAHİN Cumhur, 'Telekomünikasyon Yoluyla İletişimin Denetlenmesi Yargıtay Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme', Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, S. 1-2, 2007, s. 2.

⁴⁶ KEKLİK Ramazan, 'Ceza Yargılamasında İletişimin Denetlenmesi', Adalet Dergisi, S. 25. Y. 97, Mayıs 2006, s. 228.

⁴⁷ SOYASLAN, age, s. 277; İletişimin tespiti kavramı ilk olarak 4422 Sayılı ÇASÖMK'da kullanılmıştır. 442 Sayılı Yasanın 2. maddesinin başlığı iletişimin dinlenmesi ve tespiti şeklindeydi. Ancak 4422 Sayılı Yasada iletişimin tespiti kavramının ifade ettiği anlam ile CMK'da ifade ettiği anlam arasında farklılık olduğunu söylemek mümkündür. Bkz TAŞIN, age, s. 87; 4422 Sayılı Yasanın madde 2, 'Bu Kanunda öngörülen suçları işleme veya bunlara iştirak yahut işlendikten sonra faillere her ne suretle olursa olsun yardım veya aracılık veyayataklık etme kuşkusu altında bulunan kimselerin kullandıkları telefon, faks ve bilgisayar gibi kablolu, kablosuz veya diğer elektromanyetik sistemlerle veya tek yönlü sistemlerle alınan veya iletilen sinyalleri, yazıları, resimleri, görüntü veya sesleri ve diğer nitelikteki bilgileri dinlenebilir veya tespit edilebilir. Tespit edilenler mühürlenerek yetkililerce zapta bağlanır...'.⁴⁸

⁴⁸ Bkz. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği 4/f maddesi ve ayrıca aynı tanıma TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 3/i maddesinde de yer verilmiştir; YENİSEY, NUHOĞLU, Yönetmelikte verilen tanımlardan yola çıkıldığında, evvela sabit telefonun bağlı bulunduğu yer ve hattın üzerine kayıtlı bulunduğu kişinin kimlik bilgisinin belirlenmesi söz konusu olduğunu, ayrıca sabit iletişimi aracının diğer sabit veya mobil iletişim araçları ile kurduğu iletişimin arama veya arama bilgilerinin söz konusu olduğunu ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 507.

⁴⁹ KAYMAZ, age, s. 119.

şeyin sabit, kalıcı hale getirilmesini ifade eder⁵⁰. Bu sebeple CMK'da yer verilen iletişimin tespiti kavramının iletişimin içeriğine yönelik bir müdahaleyi ifade ettiği yönünde bir yanlış anlamaya, dolayısıyla iletişim ayrıntı bilgilerinin CMK'nın 135. maddesi kapsamında dışında olduğunu düşünmeye yol açabilecek bir kavram olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim doktrinde⁵¹ ve uygulamada⁵² iletişimin tespiti kavramının detay bilgilerinin ya da dış bağlantı verilerinin elde edilmesini kapsamadığı belirtilmektedir.

İletişimin tespiti, iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen verilerin herhangi bir işleminden geçirilmeden kayıt altına alınması, muhafaza edilerek ilgililere aktarılması olarak ifade edilmektedir⁵³. Yani bir iletişim aracından kimin kimi aramış olduğu, ne kadar süre ile görüşüldüğü, nerede görüşüldüğü veya kimlerle elektronik posta yoluyla iletişim kurulmuş olduğunun tespiti⁵⁴. İletişimin tespiti tedbirinin amacı da şüpheli veya sanığın kimlerle, nerede, ne zaman ve ne kadar süreyle görüştüğünü belirleyerek suçun işlenişine ilişkin anlamlı sonuçlara vararak delil elde etmektir. Yasada iletişimin

---

⁵⁰ ‘Tespit etmek’sözlükte “bir şeyi sağlam bir biçimde yerleştirmek, oynamaz duruma getirmek; bir durumu kuşkuya düşürmeyecek biçimde göstermek, belirlemek” şeklinde açıklanmıştır. Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com>, Erişim: 07/06/2014.

⁵¹ ‘Dış bağlantı verileri’adı verilen konuşmanın içeriğine müdahale edilmeksizin kimler arasında ve hangi saatte yapıldığına ilişkin bilgilerin elde edilmesi CMK'nın 135. madde hükümlerine tabi değildir. Özellikle telefonla taciz, hakaret gibi olayların aydınlatılması amacıyla haberleşme hizmeti sunan kurum tarafından yapılan konuşmaları ücretlendirmek amacıyla tutulan bu bilgilerden yararlanılmasına CMK'nın 135. maddesi engel oluşturmamaktadır. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 534.

⁵² YCGK'nın 12/06/2007 Tarih 2006/5. MD-154 Esas 2007/145 Karar ve 03/07/2007 Tarih 2007/5. MD-23 Esas 2007/167 Karar sayılı kararlarında; iletişimin tespiti tedbiri iletişimin dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve mobil telefonun yerinin tespiti tedbirleri ile karıştırılmıştır. Yine Yargıtay 8. CD'nin 23/11/2007 Tarih kararında ise “...Cumhuriyet Savcısının, iletişimin tespiti uygulamasını 5271 Sayılı CMK'nın 160 ve 161. maddelerinde öngörülen genel soruşturma yetkisi çerçevesinde değerlendirilmesi...” gerektiği belirtilerek iletişim detay bilgilerinin elde edilmesi açık bir şekilde iletişimin tespiti kavramı kapsamında değerlendirilmemiştir. Bkz. Yargıtay 8. CD. 23/11/2007 Tarih 2007/8616 Esas 2007/8160 Karar sayılı kararı.

⁵³ ŞAHİN, İletişimin tespiti, belli bir telefon hattından kimlerin hangi tarihte arandığı, görüşmenin ne kadar süre ile yapılmış olduğu, elektronik posta yoluyla kimlerle iletişim kurulduğunun tespitine yöneliktir, Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 350, 352; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, İletişimin tespiti, içeriğe müdahale edilmeden iletişim araçlarının diğer iletişim araçları ile kurmuş olduğu iletişime ilişkin aranma, arama, yer bilgisi ile kimlik bilgilerinin tespitine ilişkin işlemleri ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 193; ÜNVER, HAKERİ, İletişimin tespiti, soruşturma evresinde şüphelinin kovuşturma evresinde ise sanığın kullandığı telekomünikasyon aracı ile yaptığı bağlantıların kimlerle ve ne zaman yapıldığının belirlenmesidir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 450; MERAN, İletişimin tespiti, şüpheli veya sanığın kimlerle hangi tarihte, hangi zaman diliminde, hangi aralıklarla ne kadar sıklıkla iletişim kurmuş olduğunun saptanması anlamına gelmektedir. Bkz. MERAN, age, s. 58.

⁵⁴ KAYMAZ, age, s. 122.

tespitinden söz edilerek, tedbirin uygulanması sadece mobil telefonla sınırlanmaması sebebiyle sabit kişisel telefon, internet, kişisel faks vasıtasıyla kurulan iletişimin tespiti de mümkündür. İletişimin tespitine konu içeriklere *detay bilgisi, dış bağlantı verisi* gibi adlarda verilmektedir. İletişimin tespitinin neyi kapsadığı ise CMK’da açıkça belirtilmemiştir. İletişimin tespiti kişiye ait telefon trafiğinin tespitini içermektedir⁵⁵. Uygulamada HTS (Historical Traffic Search)⁵⁶ raporları olarak adlandırılan iletişimin tespitine konu olan genellikle geçmişteki iletişim kayıtlarıdır⁵⁷. Bununla birlikte bazen iletişim tespitinin ileriye dönük olarak uygulanabilmesi de mümkündür⁵⁸. Aslında iletişimin denetlenmesinden, iletişimin yapıldığı zamanda dinlenmesi veya kaydedilmesi ya da herhangi bir şekilde ele geçirilmesinin anlaşılması gerektiği bu sebeple kararın verildiği tarihten önceki kayıtların istenmesinin iletişimin denetlenmesi niteliğinde olmadığı esas itibari ile elkoyma niteliğinde olduğu da ifade edilmektedir⁵⁹. Kaldı ki CMK’nın 135.maddesinde düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbiri gizli olarak uygulanmakta olan bir tedbirdir. Tedbirin başarısı ise haberleşme hürriyetinin ihlali sonucunun doğmasına sebebiyet vermeyecek etkin bir hukuki denetim sağlanarak gizli olarak uygulanmasına bağlı bulunmaktadır. Halbuki geçmişe ilişkin kayıtların gizli olarak istenmesinin ise bir yararı bulunmamaktadır. Kişi bu kayıtları değiştirme ve yok etme imkânından yoksun olduğu için kayıtların gizli olarak istenmesinin de bir gereği bulunmamaktadır⁶⁰. Uygulamada da geçmişe ilişkin kayıtlar soruşturma ve kovuşturma aşamasında açık olarak istenmektedir.

2.2. İletişimin Dinlenmesi ve Kayda Alınması

İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde iletişimin dinlenmesi⁶¹ tedbiri kayda alma tedbiriyle birlikte tanımlanmış ve bu tedbirin “*telekomünikasyon yoluyla*

---

⁵⁵ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 80.

⁵⁶ Historical Traffic Search terimi “Geçmişe Yönelik Hareket Araştırması ya da arama trafiği tarihi” olarak tercüme edilebilir. Dinleme ve kayıt anlamı içermez. Bkz. MERAN, age, s. 58.

⁵⁷ Gerek geriye dönük gerekse ileriye dönük suçun işlenmesinden sonra istenecek olan iletişimin tespiti kayıtlarının CMK’nın 135. maddesi uyarınca verilecek karar ile istenmesi hukuka uygun olacaktır. Çünkü CMK’nın 135. maddesinde bu iletişim kayıtlarının geçmişe dönük olarak istenmesi durumunda karara gerek olmadığı belirtilmemiştir. Bkz. MERAN, age, s. 59.

⁵⁸ KAYMAZ, age, s. 126.

⁵⁹ KAYMAZ, age, s. 127.

⁶⁰ KAYMAZ, age, s. 128.

⁶¹ Kelime anlamı itibari ele dinlemek, işitmek için kulak vermek anlamına gelmektedir. Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/> Erişim: 08/06/2014.

gerçekleştirilmekte olan konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması(na) ... yönelik işlemleri” ifade ettiği belirtilmiştir⁶². İletişimin dinlenmesinin öğretide farklı şekilde tanımlandığı görülmektedir. Bir tanımda iletişimin dinlenmesi, iletişimde kullanılan araç ve ortamda yapılan konuşmaların iletişimin yapıldığı sırada canlı olarak dinlenmesi (izlenmesi) suretiyle iletişimin içeriğinden bilgi sahibi olmak için yapılan işlemler⁶³ şeklinde tanımlanırken bir başka tanımda iletişimin dinlenmesi, telekomünikasyon yoluyla yapılmakta olan iletişimin, yetkilendirilen üçüncü kişi tarafından dinlenmesi ve yapılmakta olan iletişim hakkında bilgi sahibi olunması anlamına geldiği ifade edilmektedir⁶⁴. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde ise, iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması; “Telekomünikasyon yoluyla gerçekleştirilmekte olan konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması ile diğer her türlü iletişimin uygun teknik araçlarla dinlenmesi ve kayda alınmasına yönelik işlemler” olarak tarif edilmektedir⁶⁵. Bu düzenlemeden iletişimin dinlenmesi tedbirinin aslında iletişimin kayda alınması tedbirinin bir ön işlemi olduğu sonucu çıkmaktadır. İletişimin dinlenmesi tedbiri iletişimin kayda alınması suretiyle yerine getirildiğinden⁶⁶, iletişimin dinlenmesi tedbirinin iletişim kaydedilmesine başvurulmadan yerine getirilmesi mümkün değildir. Bu sebeple iletişimin dinlenmesi tedbirinin iletişimin kayda alınması tedbirinden ayrı ve bağımsız bir tedbir olarak uygulanma imkânı bulunmamaktadır⁶⁷.

İletişimi sağlayan araçlar gelişen teknoloji sebebiyle çeşitli olup; telefon, faks, bilgisayar, kablolu veya kablosuz diğer araçlar ile gerçekleştirilen her türlü haberleşmenin gizlice dinlenmesi iletişimin dinlenmesi olarak anlaşılmalıdır⁶⁸. İletişimin kayda alınması ise, araya bir araç sokulmak suretiyle gerçekleştirilen her türlü haberleşmenin gizli bir şekilde dinlenmesi sonucu elde edilen bilgi ve verilerin

⁶² Bkz. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 3/h.

⁶³ KAYMAZ, age, s. 116; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 534.

⁶⁴ YENİSEY, NUHOĞLU, Dinlemenin teknik cihazlar kullanılarak yapılması gerektiğini, bu sebeple çıplak kulakla yapılan ses dinlemesinin iletişimin dinlenmesi kapsamında olmadığını ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 506.

⁶⁵ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 1-e; KAYMAZ, Yönetmelik hükmü dikkate alındığında konuşmalar ayrıca kayıt edilmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 116.

⁶⁶ Mevcut düzenleme karşısında iletişimin canlı olarak dinlenmesi olanağı bulunmamaktadır. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 534.

⁶⁷ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 350.

⁶⁸ ÇOKSEZEN, Atakan, ‘5271 sayılı Ceza muhakemesi Kanunu ve Avrupa İnsan hakları Çerçevesinde Ceza Muhakemesi Tedbiri Olarak İletişimin Denetlenmesi’, İstanbul, 2006, s. 3, <http://www.turkhukuk sitesi.com>. makale, Erişim: 10/06/2014.

kaydedilmesi olarak tanımlanabilir⁶⁹. İletişimin kayda alınmasında telekomünikasyon yoluyla yapılan haberleşme yasal olarak yetkilendirilen üçüncü kişi tarafından bir kayıt cihazı yardımıyla kayıt altına alınmaktadır. Görevlinin duymuş olduğunu el yazısı ile yazması ya da şekil çizmesi teknik araçlarla olmadığı için iletişimin kayda alınması kapsamına girmeyecektir⁷⁰. İletişimin dinlenmesi ceza muhakemesi açısından tek başına bir değer ifade etmemektedir⁷¹. Bu bilgilerin delil değeri taşıyabilmesi ve istenildiği zaman ulaşılabilmesi kayda alınmasını zorunlu kılmaktadır. İletişimin dinlenmesi ve kayda alınmasında, telekomünikasyon yoluyla gerçekleştirilmekte olan her türlü iletişim (yazılı veya sözlü), uygun teknik cihazlarla dinlenmekte ve kayda alınmaktadır⁷². CMK'da açıkça hem iletişimin dinlenmesinin hem de kayda alınmasının ayrı ayrı belirtilmiş olması, kayda alma tedbirinin dinlemeyi de içerip içermediği yönünde oluşabilecek tereddütleri gidermeye, başka bir anlatımla kayda almada dinleme tedbirinin mümkün olduğunun açıklığa kavuşturulmasına yöneliktir. Bu nedenle iletişimin dinlenmesine yasada açıkça yer verilmesi yasanın belirliliği ilkesi açısından isabetli olmuştur. Ayrıca iletişimin dinlenmesinin kayda alınmak suretiyle yapılmasına yönelik yasal düzenleme, iletişimin dinlenmesi sonucu elde edilen delillerin gerçekliği yönünde ortaya çıkabilecek kuşku ve itirazların bertaraf edilmesi, konuşmaların gerçek içeriğinin muhafaza edilerek şüpheli veya sanığın haklarının etkili bir şekilde korunmasının güvencesini oluşturması bakımından da yerinde olmuştur⁷³.

İletişimin dinlenmesi tedbirinin dinleme yapan görevli tarafından fiilen dinlenme suretiyle gerçekleştirilmesi zorunlu değildir. İletişimin dinleme sırasında doğrudan teknik aletlere kaydedilmesi de mümkündür. İletişimin dinlenmesi tedbirinin iletişimin kayda alınması suretiyle yapılması, dinleme yapan görevli tarafından haberleşme fiilen dinlense dahi dinlenen iletişimin mutlak surette kaydedilmesi gereğini ifade etmektedir.

⁶⁹ ŞEN, Ersan, 'İletişimin Denetlenmesi Tedbiri', Ceza Hukuku Dergisi, Yıl 2, Sayı 4, Ankara, Seçkin Yayınları, Ağustos 2007, s. 104.

⁷⁰ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 506; Aksi Yönde KAYMAZ, Dinlemeyi yapan görevlinin iletişimi kaydetmeden işittiklerini tutanağa geçirmesi de dinleme sayılmalıdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 117.

⁷¹ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 350.

⁷² İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması, telekomünikasyon yoluyla gerçekleştirilen görüşmelerin dinlenmesi ve kayda alınmasıyla diğer her türlü iletişimin uygun teknik araçlarla dinlenmesi ve kayda alınmasına yönelik işlemleri ifade etmektedir. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 193.

⁷³ AĞKOÇ, Bülent, (2010), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Özel Hayata Saygı Hakkının Korunması Bağlamında Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 258.

Dinlemenin kaydedilmeksizin yapılması İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğine aykırı olacağından, kaydedilmeksizin yapılan dinlemenin usulsüz olduğunu ve elde edilen delillerin de hukuka aykırı delil olduğunu kabul etmek gerekecektir. İletişimin dinlenmesinin konusunu hakkında tedbir kararı verilen şüpheli veya sanığın telekomünikasyon araçları vasıtasıyla yaptığı sözlü konuşmalar oluşturur. Şüpheli veya sanığın yalnızca telefon aracılığıyla yaptığı konuşmalar değil, telekomünikasyon yoluyla iletişim niteliğinde bulunan internet üzerinden yapılan özel konuşmalar da iletişimin dinlenmesi tedbirine konu olabilecektir⁷⁴.

İletişimin kayda alınmasında, ses veya görüntü uygun teknik araçlarla veri taşıyıcısına kayıt edilmektedir⁷⁵. İletişimin kaydedilmesinde konuşmaların gerçek içerik ve anlam bakımından değişikliğe uğramasının önüne geçilmek suretiyle güvenilirliğinin sağlanması amaçlanmıştır⁷⁶. Ayrıca iletişimin kaydedilmesi, delil niteliğindeki bilgilerin çözülebilmesi için konuşmaların analiz edilebilmesini, gerektiğinde ise konuşmaların tercüme edilmesini sağlamaktadır. İletişimin kayda alınması tedbiri iletişimin dinlenmesi tedbirinde olduğu gibi karşılıklı görüşmenin yapıldığı sırada gerçekleşmektedir⁷⁷. Konuşmanın gerçekleştirilmesi sırasında iletişimin kayda alınması yerine getirilebileceği için iletişimin kayda alınması tedbirinin karar tarihinden ileriye dönük olarak verileceği aşıkardır. İletişimin dinlenmesi tedbirinden ayrı olarak iletişimin kayda alınması tedbiri bir başına uygulanabilir bir tedbir niteliğinde bulunmaktadır. Mobil telefonda gönderilen kısa mesaj (SMS-MMS), mobil telefon veya bilgisayar kullanılarak internetten gönderilen e-mail, faks aletleriyle çekilen faks, çağrı cihazı ile gönderilen mesajlar mahiyetleri itibariyle dinlenebilir değildir ancak

---

⁷⁴ KAYMAZ, CMK'nın 135 ve devamı maddelerinde denetimi söz konusu olan iletişim Anayasanın 20 ve 22 maddelerinde güvence altına alınmış olan özel haberleşmenin denetimidir, yani mahrem olan ve gizli olan iletişimdir. Telefon, teleks, faks veya benzeri iletişim araçları ile yapılan iletişim, esas itibari ile iki ya da ikiden fazla olmakla beraber sınırlı sayıda kişi arasında gerçekleşen ve kural olarak kamuya açık olmayan iletişimdir. Birden fazla bilgisayarın birbirine gerek kabloyla gereksede kablosuz bağlanması suretiyle yapılan iletişim, internet ortamında gönderilen elektronik mektup (e-mail) ya da eş zamanlı yapılan görüşmelerde telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim kapsamında değerlendirilmelidir. İnternet ortamı hem hem kişiler arası iletişime hem de kitle iletişiminde imkân tanıyan bir ortam olup internet ağı üzerinden yapılan kişiler arası iletişim, kamuya açık olmayıp, esas itibari ile iletişimin gizliliği ve özel hayat kapsamında değerlendirilmesi gereken iletişimdir. Gizli olan işte bu tür iletişim olup bu iletişimin dinlenmesi, okunması, kayıt edilmesi veya herhangi bir şekilde iletişimin içeriği hakkında bilgi edinilmesi ve bu bilgilerin ceza yargılamasında kullanılabilmesi için denetimin CMK 135 ve devamı maddeleri uyarınca yapılması gerekir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 51-52.

⁷⁵ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 534.

⁷⁶ KAYMAZ, age, s. 117.

⁷⁷ KAYMAZ, age, s. 116.

kaydedilebilir nitelikte gönderilerdir⁷⁸. Bu nedenle iletişimin kayda alınması iletişimin dinlenmesinden daha geniş kapsamlı bir tedbirdir. İletişimin dinlenmesinin konusu şüpheli ve sanığın duyulabilir konuşmaları olduğu halde iletişimin kayda alınmasının konusu sadece duyulabilen konuşmalar değil, okunabilir, görülebilir iletilerde iletişimin kayda alınması tedbiri kapsamında bulunmaktadır. CMK'da dinlenebilir iletiler yönünden sadece iletişimin kaydedebileceğinin belirtilmesiyle yetinilmeyerek ayrıca iletişimin içeriğinin dinlenebileceği de açıkça belirtilmiş olduğu halde, okunabilir ve görülebilir iletiler yönünden ayrıca iletişimin içeriğinin okunabileceği ve görülebileceği belirtilmemiştir. Ayrıca okunabilir ve görülebilir iletilerin kaydedileceği yönünden de yasada açıklık bulunmamaktadır. İletişimin dinlenmesi gibi, iletişimin içeriğinin okunması ve görülmesi de esasen iletişimin kayda alınmasının ön işlemi niteliğinde olmalıdır. Okunabilir ve görülebilir gönderilerin okunmasının ve görülmesinin de mutlaka kaydedilmek suretiyle yerine getirilmesi gereklidir. Okunabilir ve görülebilir iletilerin içeriğinin değiştirilmesinin mümkün olması sebebiyle CMK'nın 135. maddesinin 1. fıkrasının okunabilir ve görülebilir nitelikteki gönderilerin okunabileceğini, görülebileceğini ve kaydedebileceğini açıkça ifade edecek şekilde bir yasal düzenleme yapılmasının yararlı olacağı ifade edilmektedir⁷⁹.

İletişimin kayda alınması tedbiri konusundaki problem oluşturacak hususlardan birisi de iletişimin görüntüye ilişkin içeriğinin de tedbir kapsamında olup olmadığı meselesidir. Mobil telefonda veya internette gerçekleştirilen görüntülü konuşmaların kaydedilmesinde, kaydetme yalnızca konuşmayla mı sınırlı tutulacak yoksa aynı zamanda görüntünün kaydedilmesi de mümkün olacak mıdır? Görüntülü iletişimde şüpheli veya sanığın ve üçüncü kişinin sesiyle birlikte görüntüsü de karşı tarafa aktarılmaktadır. Dolayısıyla bu tür iletişimin ses ve görüntü halinde bütünüyle kaydedilmesi, yalnızca sesin kaydedilmesine nazaran, şüpheli veya sanıkla birlikte üçüncü kişinin de özel yaşamına ve haberleşme hürriyetine daha ağır bir müdahale teşkil edecektir. Kişinin sesi gibi, görüntüsü de başlı başına özel hayat kapsamında bulunmaktadır. İletişimin Denetlenmesi Yönetmelikte telekomünikasyon kavramının tanımının, telekomünikasyon araçlarıyla iletilen, gönderilen ve alınan görüntüyü de içerecek şekilde yapıldığı görülmektedir. Bu sebeple telekomünikasyon araçları ile

---

⁷⁸ MERAN, age, s. 79; KAYMAZ, age, s. 118.

⁷⁹ KAYMAZ, age, s. 524.

iletilen veya alınan görüntünün de iletişimin kayda alınması tedbiri kapsamında olduğu söylenebilir. Yasal düzenlemede yalnızca iletişimin dinlenmesinden ve kayda alınmasından söz edilmekte iletişimin görüntülü yapılması halinde görüntünün kaydının mümkün olup olmadığı konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Kaldı ki İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirlerine konu iletişim şüpheli veya sanığın iletişimidir. Şüpheli veya sanıkla iletişime geçen üçüncü kişilerin iletişimi kaçınılmaz olarak dinlenmekte ve kaydedilmektedir. Bu nedenle hakkında herhangi bir soruşturma ve kovuşturma bulunmayan üçüncü kişinin görüntüsünün kaydedilmesi üçüncü kişinin özel yaşamına ve haberleşmesine ağır bir müdahale teşkil edecektir. Bu nedenle kanaatimizce üçüncü kişinin görüntüsünün kaydedilmesi mümkün olmamalıdır. Üçüncü kişilerin teknik olarak görüntünün sesten ayrıştırılması mümkün değilse kaydetmeden sonra makul değerlendirilebilecek aralıklarla görüntünün sesten ayrıştırılarak imha edilmesi gerektiği ifade edilmektedir⁸⁰. Yine şüpheli veya sanığın görüntüsü açısından ise görüntünün kaydedilmesinin sınırlı olarak kabul edilmesi, görüntünün kaydedilmesinin sınırının ise yasada yeterli açıklıkla gösterilmesinin gerektiği belirtilmektedir⁸¹. İletişimin sağır ve dilsiz alfabeti veya şifreli fiziksel işaretler yoluyla yapıldığı, diğer bir anlatımla görüntünün iletişimin esaslı bir unsuru olduğu yani görüntünün doğrudan suçun delili olduğu durumlarda ise, şüpheli veya sanığın görüntüsünün kaydedilmesine olanak tanınması gerektiği, bunun dışındaki hallerde ise görüntünün kaydedilmesinin mümkün olmaması gerektiği ifade edilmektedir⁸². Görüntü kayıt edilmiş olsa bile görüntünün sesten ayrılacak şekilde imha edilmesi gereklidir.

2.3. Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi

Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi CMK'nın yürürlüğe girdiği 2005 yılındaki ilk halinde düzenlenmemiştir. Tedbir ilk defa 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasanın 17. maddesi ile yapılan değişiklikle CMK'ya eklenmiştir⁸³. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde sinyal bilgisi, “*bir şebekede haberleşmenin iletimi veya faturalama*

---

⁸⁰ AĞKOÇ, age, s. 264.

⁸¹ AĞKOÇ, age, s. 264.

⁸² AĞKOÇ, age, s. 264.

⁸³ KAYMAZ, age, s. 131.

amacıyla işlenen her türlü veriyi”⁸⁴ ; sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinin ise “iletişimin içeriğine müdahale niteliğinde olmayıp yetkili makamdan alınan karar kapsamında sinyal bilgilerinin iletişim sistemleri üzerinde bıraktığı izlerin tespit edilerek, bunlardan anlamlandırılan sonuçlar çıkarmak üzere gerçekleştirilen değerlendirme işlemlerini”⁸⁵ ifade ettiği belirtilmiştir⁸⁶. Sinyal bilgisi kavramı ‘her türlü veriyi’ içerecek şekilde tanımlanmıştır. Sinyal bilgisi kavramının tanımı iletişimin tespitine konu verilerin tümünü içerecek şekilde geniş yapılmıştır⁸⁷. Ancak sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi kavramının tanımıyla, tedbirin kapsamı, sinyal bilgilerinin iletişim sistemleri üzerinde bırakmış olduğu izlerin tespit edilmesiyle sınırlanmıştır⁸⁸.

Sinyal bilgileri, bir şebekede iletişimin iletimi veya faturalandırılması amacıyla işlenen her türlü veriyi ifade etmektedir⁸⁹. Telefon görüşmeleri faturalama bilgisi ve içerik bilgisi olmak üzere iki esas bilgi içermekte ve telefonun içerik bilgisi ancak iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması ile mümkünken faturalama bilgisi sunulan iletişim hizmeti mukabilinde alınacak olan ücrete temel teşkil edecek bilgileri kapsamaktadır⁹⁰. Faturalama bilgisinde kişinin telefon numarası, telefonun seri numarası, görüşmenin yapıldığı yer ile aranmış olan telefon hatları ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Faturalama bilgisi de iletişimin tespiti ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemlerinde kullanılabilir. Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi, fatura, yazılım ve mekanik bilgilerden temin edilen verilerin ikinci bir işlemde geçirilip farklı amaçla işlenmesi ve değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir⁹¹. Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinde

---

⁸⁴ Bkz. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 4/h maddesi ile aynı tanıma yer verilen TİB, Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik madde: 3/p.

⁸⁵ Bkz. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 4/1.

⁸⁶ YENİSEY, NUHOĞLU, Bu tanım bir elektrik yükünden oluşan bir verinin iletişim sistemi üzerinde ilk kullanıcıdan son kullanıcıya kadar olan yolculuğu sırasında bırakmış olduğu izlerin tespit edilmesini ifade etmektedir. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 508.

⁸⁷ AĞKOÇ, age, s. 278.

⁸⁸ Kararın verilmiş olduğu tarihten önceki sinyal bilgilerinin istenmesi iletişimin denetlenmesi niteliğinde olmayıp esas itibari ile suç delillerinin muhafaza altına alınması kapsamında değerlendirilebilir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 133.

⁸⁹ Bkz. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği; KAYMAZ, age, s. 131.

⁹⁰ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 351.

⁹¹ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 352; TAŞKIN, age, s. 92; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi, yetkili makamdan alınan karar kapsamında sinyal bilgilerinin iletişim sistemleri üzerinde bıraktığı izlerin tespit edilerek bunlardan neticeler çıkarmak üzere yapılan değerlendirme işlemleridir. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 193.

iletişim içeriğine müdahale söz konusu değildir⁹². İletişim şirketleri tarafından bu bilgiler faturalama işlemlerinde kullanılmak amacıyla saklanmaktadır.

İletişimin tespiti, aranma, arama, yer bilgileri ile kimlik bilgilerinin tespitine yönelik işlemler iken, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ise sinyal bilgilerinin iletişim sistemleri üzerinde bırakmış olduğu izlerin tespit edilip bunlardan anlamlı sonuçlar çıkarmak amacıyla yapılan değerlendirme işlemleridir⁹³. Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi elde edilmiş olan kişisel veriler üzerinde araştırma yaparak bu verileri analiz etmeyi ifade etmektedir⁹⁴. CMK'nın 135. Maddesinin 4. fıkrasına göre⁹⁵, tedbirin uygulanması için hakkında tedbire karar verilecek kişinin açıkça belli olması gerekmektedir⁹⁶. Bu açıdan bakıldığında ise tedbirin uygulanması bakımından en önemli sorunlardan birisi somut bir şüpheli veya sanığın bulunmaması durumudur. Uygulamada Yargıtay belirsiz sayıda kişilerin sinyal bilgilerinin öğrenilmesi amacına yönelik kararları hukuka aykırı olarak değerlendirmektedir⁹⁷. Sinyal bilgilerinin

⁹² ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 193.

⁹³ KAYMAZ, age, s. 133; ÖZTÜRK ve Diğerleri, sinyal bilgilerin değerlendirilmesi, verilerin iletişim sistemleri üzerinde bıraktığı izlerden sonuç çıkarma işlemini ifade eder. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 536; ÜNVER, HAKERİ, Belli bir zamanda (zaman diliminde) belli bir yerde telekomünikasyon yoluyla yapılan tüm iletişime ilişkin detayların temin edilerek iletişimin tarafları arasında eleme yapılması ya da bu kişiler üzerinde araştırmanın yoğunlaştırılması işlemi iletişimin tespiti değil tipik bir sinyal bilgilerinin değerlendirilmesidir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 453.

⁹⁴ ŞEN Ersan, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 84; ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 352.

⁹⁵ CMK madde 135/4. 'Birinci fıkra hükmüne göre verilen kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu, tedbirin türü, kapsamı ve süresi belirtilir...'

⁹⁶ Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinde tanımı gereği kimliği belirsiz kişilerin yapmış oldukları iletişim sonucu iletişim sistemleri üzerinde bırakılan izlerin tespiti ile bundan bazı sonuçlar çıkarılması söz konusudur. Yani bu tedbirde şüpheli veya sanığın kimliği veya iletişim bilgilerinin verilerek buna ilişkin sinyal bilgilerinin veya iletişim kayıtlarının istenmesi söz konusu değildir. Bu iletişimin tespiti tedbirinin konusunu oluşturur. Bkz. KAYMAZ, age, s. 134.

⁹⁷ Yargıtay 13. CD. 31/10/2012 Tarihli kararında, 'Belli bir zaman diliminde, belli bir yerde yapılan tüm görüşmelere ilişkin detayların (Tüm GSM şirketlerinden, belli bir zaman diliminde ve belli bir yerde yapılan bütün görüşmelere ilişkin arama-aranma saati ve sürelerine ilişkin bilgiler ile arayan-aranan abonelerin tümünün kimlik ve adres bilgileri. . .) temin edilip, görüşme yapanlar arasında örneğin hırsızlık suçundan sabıkalı olan varmı? Varsa bunların irtibatla buldukları kişiler kimlerdir ve benzeri eleme yapma ve bu kişi ya da kişiler üzerinde araştırmayı yoğunlaştırma işlemi, iletişimin tespiti değil, tipik bir sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemidir. İletişimin (veya mobil telefonun yerinin) tespitinde, somut telefon numarası ya da numaraları söz konusu iken sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinde, somut bir telefon numarası yoktur. Belli bir yer ve zaman diliminde iletişimde bulunan bütün numaralar işlemin konusudur. soruşturulan suç hırsızlık suçu olup, 5271 Sayılı CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlardan değildir hakim kararı ile bile olsa sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine karar verilemez. 'Baz sorgusu'tabiri hukuki bir tabir değildir. Bu sebeple somut olayda, yanlış nitelme ile iletişimin tespiti ya da baz sorgusu olarak isimlendirilen ve

değerlendirilmesi ile iletişimin tespiti işlemlerinin birbirine çok yakın olması uygulamada karışıklığa da yol açabilecek ve bu durum sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinin iletişimin tespiti gibi değerlendirilerek tedbirin katalog suç dışındaki suçlar yönünden uygulanması sonucunu doğurabilecektir⁹⁸. Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbiri ancak katalog suçlarda uygulanabilecek bir tedbirdir⁹⁹. Çünkü CMK'nın 135/8 maddesinde, madde kapsamında dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümlerin ancak fıkarda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabileceği belirtilmiştir¹⁰⁰.

Hâkim veya Cumhuriyet savcısı kararlarıyla fatura bilgilerini temin eden kolluk, özel yazılımlar aracılığıyla, şüpheli veya sanık hakkında delil elde etmekte amacıyla söz konusu verileri yararlanılabilecek hale getirmektedir¹⁰¹. Kanaatimizce elde edilmiş olan verilerin değerlendirilmesinde özel yazılımlar kullanılmış ise bu işlemin sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi kapsamında ele alınması gereklidir. Ancak iletişim tespiti kayıtlarından kimin kiminle, kaç kez, hangi tarihlerde ve nerede iletişim kurduğu konularındaki bilgiler özel programlar kullanılmadan, dökümler üzerinden elde edilebiliyorsa bu işlemin ise iletişimin tespiti kapsamında ele alınması gerektiğini düşünmekteyiz.

---

tipik bir sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemi olarak kabul edilmesi gereken işlemle ilgili olarak verilen ilk derece mahkemesi kararı ve buna ilişkin itirazın reddi kararı, özgürlüklere ağır bir müdahale olmanın ötesinde, yasal koşulları bulunmadığından usul ve yasaya aykırıdır. Açıklanan nedenlerle V. Sulh Ceza Mahkemesinin 20/10/2008 tarih 2008/157 değişik iş sayılı kararına karşı vaki itirazın reddine dair V. Asliye Ceza Mahkemesinin 05/11/2008 tarih 2008/29 değişik iş sayılı kararının 5271 Sayılı CMK'nın 309 maddesi uyarınca bozulmasına. . 'Bkz. Yargıtay 13. CD. 31/10/2012 Tarih 2011/19838 Esas 2012/22352 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Bkz. YCGK. 15/11/2011 Tarih 2011/6-140 Esas 2011/222 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Bkz. MERAN, age, s. 65.

⁹⁸ KEKLİK, agm, s. 228, 232.

⁹⁹ KAYMAZ, age, s. 131; 'CMK'nın 135. maddesine, kaybolan, öldüğünden şüphe edilen veya bir suç neticesinde özgürlüğünden yoksun bırakıldığı değerlendirilen kişilerin sinyal bilgilerinin değerlendirilebileceğine dair hüküm konmalıdır. 'TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 243, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489>. Pdf.

¹⁰⁰ CMK madde 135/8, 'Bu madde kapsamında dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümler ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir'.

¹⁰¹ KAYMAZ, age, s. 133.

2.4. Mobil Telefonun Yerinin tespiti

İletişimin denetlenmesi kapsamında, herhangi bir iletişim aracının bulunduğu yerin tespitini amaçlayan mobil telefonun yerinin tespit edilmesi işlemi de söz konusu olabilir. Mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri, iletişimin denetlenmesi tedbirinden bağımsız bir tedbir özelliği taşımaktadır¹⁰². İletişimin denetlenmesinden ayrı olarak kullanılan taşınabilir telefonun yerinin tespit edilmesi CMK'nın 135. maddesinin 5. fıkrasında düzenlenmiştir¹⁰³. Yer tespiti kararı ile amaçlanan şüphelinin ve sanığın yakalanmasını sağlamaktır¹⁰⁴. Hakkında yeteri kadar delil bulunduğu belirlenen şüphelinin veya sanığın yakalanması amacıyla mobil telefonun yerinin belirlenmesi tedbirine başvurulmaktadır¹⁰⁵. Sabit telefon hatlarının yerleri ve kullanıldıkları adres belli olduğu için tedbir ile cep telefonu olarak adlandırılan mobil telefonların yeri belirlenecektir. Tedbire konu mobil telefona sinyal gönderilerek sinyalin geri alındığı baz istasyonu tespit edilmektedir. Kolluk görevlileri de bu tedbir sonucu elde edilen bilgiler üzerine baz istasyonu çevresinde araştırmalar yaparak şüpheli ve sanığı yakalamaya çalışmaktadır¹⁰⁶.

Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbiri gibi mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinde de mobil telefonun sinyal aldığı baz istasyonunun tespit edilmesi yoluyla şüpheli veya sanığın bulunduğu yer tespit edilmeye çalışılır. Ancak mobil telefonun yerinin tespitinde, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirinden farklı olarak amaç delil etmek değil, şüpheli veya sanığın yakalanmasını sağlamaktır¹⁰⁷. Mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri de CMK'da telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi başlığı altında düzenlendiğinden tedbirin haberleşme özgürlüğüne

---

¹⁰² ŞAHİN, Mobil telefonun yerinin tespiti ayrı bir iletişimin denetlenmesi yöntemi olup, bu tedbirde sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve iletişimin tespiti tedbirlerinin birlikte uygulanması söz konusudur. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 358.

¹⁰³ CMK'nun 135. maddesinin 5. fıkrasında “Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, (...) (1) mobil telefonun yeri, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, (...) (1) mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir. Tespit işlemi en çok iki ay için yapılabilir; bu süre, bir ay daha uzatılabilir.” düzenlemesine yer verilmiştir.

¹⁰⁴ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 507; ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 358; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 536; MERAN, age, s. 79.

¹⁰⁵ KAYMAZ, age, s. 135.

¹⁰⁶ TAŞKIN, age, s. 92.

¹⁰⁷ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 194; LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 348; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 508.

müdahale ettiği kabul edilmiş olmaktadır. Mobil telefonun yerinin tespitinde de iletişimin içeriğine müdahale edilmemekte, tedbire konu mobil telefon, dolayısıyla mobil telefonu bulunduran kişinin nerede olduğu mobil telefonun yaydığı sinyal bilgileri vasıtasıyla tespit edilmektedir. Mobil telefon bir telekomünikasyon aracı olması sebebiyle, mobil telefonun belli bir baz istasyonu ile gerçekleştirdiği sinyal alışverişi mobil telefonun haberleşmesi kapsamındadır. Günümüzde mobil telefonlar sözlü veya yazılı iletişim kurmaksızın arama ve kurtarma amacıyla haberleşmede sadece yaydığı sinyaller yoluyla da kullanılmaktadır. Bir kişinin belli bir zaman diliminde belli bir yerde bulunması bireysel özerkliğini, dolayısıyla özel hayatını ilgilendiren bir husustur¹⁰⁸. Bir kişinin rızası dışında nerede bulunduğu tespit edilmesi öncelikle kişinin özel hayatına müdahale anlamına gelmektedir. Mobil telefonun yerinin tespiti tedbiriyle belli bir kişinin nerede bulunduğu mobil telefonun sinyal aldığı baz istasyonları üzerinden sinyal alışverişiyle kurduğu iletişime müdahale edilmesi suretiyle tespit edildiğinden, mobil telefonun yerinin tespitinin de kişinin haberleşme özgürlüğüne müdahale teşkil ettiğini kabul etmek gerekmektedir¹⁰⁹. Bu sebeple CMK'da mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbiri başlığı altında düzenlenmesinin yerinde olduğu kanaatindeyiz¹¹⁰.

25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasanın 17. maddesiyle CMK'nın 135. maddesinin 4. fıkrasında ¹¹¹ yapılan değişiklikle hükümde geçen '*kullanmakta olduğu*'ve '*kullanılan*' ibareleri madde metninden çıkartılmıştır¹¹². 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı

---

¹⁰⁸ AĞKOÇ, age, s. 284.

¹⁰⁹ AĞKOÇ, age, s. 284.

¹¹⁰ Ayrıca doktrinde iletişimin denetlenmesine yönelik olmadığı için mobil telefonun yerinin belirlenmesi tedbirinin müstakil bir madde olarak düzenlenmesinin ya da madde başlığının bu tedbiri de içerecek şekilde ifade etmesinin yerinde olacağı da belirtilmektedir. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 442; SEVÜK, Handan Yokuş, 'Postada El Koyma ve Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi', Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 69, Y. 2007, s. 112.

¹¹¹ 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile Yapılan değişiklik öncesinde CMK 135/4 fıkrası. 'Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, 'kullanmakta olduğu'mobil telefonun yeri, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, 'kullanılan'mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir'seklindeydi, 5353 Sayılı Yasa ile Yapılan değişiklikle CMK madde 135/4, 'Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, (...) mobil telefonun yeri, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, (...) mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir. Tespit işlemi en çok iki ay için yapılabilir; bu süre, bir ay daha uzatılabilir. 'şeklinde düzenlenmiştir.

¹¹² 25/05/2005 tarihinde kabul edilerek 25832 sayılı 01/06/2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak aynı tarihte yürürlüğe giren 5353 sayılı 'Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un gerekçesi için Bkz. <http://www2.tbmm.gov.tr/> Erişim: 12/06/2014; Değişiklikten önceki

Yasanın 17. maddesinin gerekçesinde ‘kullanmakta olduğu’ ve ‘kullanılan’ ibarelerinin metinden çıkarılmasıyla şüpheli veya sanığa ulaşılmasını sağlayabilecek diğer kişilerin mobil telefonunun yerinin tespiti imkânının getirildiği belirtilmektedir¹¹³.

2.5. Diğer İletişim Bilgilerinin İstenmesi

İletişimin dinlemesi, kayda alınması, sinyal bilgilerini değerlendirmesi ve tespit işlemleri dışında kalan abonelik bilgileri, telefon numarası, cihaz bilgisi, iletişim bağlantısına imkân veren kodu gibi bilgiler yapılan soruşturma ve kovuşturma kapsamında Cumhuriyet Savcısı ve mahkemeler tarafından doğrudan işletmeci şirketlerden istenebilecektir¹¹⁴. Bu iletişim bilgileri; aboneye ait kişisel bilgiler, adresi, telefon numarası, IMEI numarası, telefonun açık kapalı olma bilgisi gibi bilgilerdir. Bu bilgilerin iletişim şirketlerinden istenmesi iletişimin denetlenmesi tedbiri kapsamında yer almamaktadır. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi sayılan tedbirler Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı aracılığı ile ifa edilirken, söz konusu bahsi geçen bilgiler ise ilgili kurumlarca, doğrudan iletişim hizmeti veren servis sağlayıcılarından istenmektedir. Bazen iletişimin tespiti veya sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ile diğer iletişim bilgilerinin karıştırılması söz konusu olabilmektedir. Diğer iletişim bilgileri adlandırılan hususlar; abonenin adı, adresi, kimlik bilgileri, telefon numarası, IMEI sorgusu veya IMEI eşleştirmesi, sim kart bilgileri veya eşleştirmeleri, puk numara bilgisi, söz konusu telefonun açık olup olmadığı bilgileridir. Söz konusu bilgiler, Türk Telekomünikasyon A.Ş.’den veya GSM şirketlerinden istenebilecektir.

3. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN MADDİ KONUSUNU OLUŞTURAN İLETİŞİM ARAÇLARI

3.1. Genel Olarak

Teknolojideki gelişmeler ve bilhassa elektronik teknolojileri ile bilgisayar teknolojilerinin birleşmesiyle telekomünikasyon sistemi içinde yer alan çok sayıda iletişim aracı gündelik hayatımıza girmiş bulunmaktadır. Bu sebeple, iletişim araçlarının

---

madde metni ‘Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, ‘kullanmakta olduğu’ mobil telefonun yeri, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, ‘kullanılan’ mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir’ şeklindeydi.

¹¹³ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 536.

¹¹⁴ TAŞKIN, age, s. 94; KAYMAZ, age, s. 131.

bir sınıflandırılmasının veya listesinin yapılması oldukça zor görünmektedir¹¹⁵. İletişimin denetlenmesi tedbirinin maddi konusuna hangi iletişim araçlarının dahil olduğu konusunda Ceza Muhakemesi Kanununda ve İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. İletişim kavramının teknolojik gelişmelerin ortaya çıkardığı veya çıkaracağı tüm haberleşme araçlarını kapsadığı kabul edilmektedir. Telekomünikasyon yoluyla iletişim sağlayan araçlar aşağıda incelenenlerden ibaret olmayıp zamanla bu araçlar gelişmekte ve bu araçlara yenileri eklenmektedir. Aşağıda ise en çok bilinen ve kullanılan iletişim araçları olan; telefon, faks, teleks ve diğer iletişim araçlarını incelenmeye çalışılacaktır.

3.2. Telefon

Telefon, sesin elektrik sinyallerine dönüştürülmek suretiyle bir tel aracılığıyla veya radyo dalgalarıyla uzaklara iletilmesine yarayan alettir. Telefonun çalışmasında temel esas, ses dalgalarının önce elektrik sinyallerine dönüşmesi ve daha sonra da elektrik sinyallerinin sese dönüşmesidir¹¹⁶. Belirli bir uzaklıktaki konuşmaları ileten ve yansıtan elektrik tesisatının bütünü, birbirinden uzakta bulunan iki kişinin konuşmasını sağlayan cihazı telefon olarak tanımlamak mümkündür¹¹⁷. Telefonların birden fazla çeşidi bulunmaktadır. Araç ve cep telefonları ile internet üzerinden konuşmayı sağlayan internet telefonları da buraya dahildir.

3.3. Teleks

Teleks, telsiz ve telem araçlarına uzaktan haber yazdırma düzenidir¹¹⁸. Bir başka ifade ile telem cihazıyla donatılmış abone postalarından kurulan ve bir abonenin mesajını uzaktaki başka bir aboneye yazdırarak iletilmesini sağlayan daktilografi sistemidir. Telem cihazı ise, bir metnin doğrudan gönderilmesini ve alıcı olarak basım evi harfleriyle yazılmasını sağlayan araçtır.

---

¹¹⁵ KAYMAZ, age, s. 142.

¹¹⁶ KAYMAZ, age, s. 144.

¹¹⁷ Telefon: Konuşmaları ileten ve yansıtan düzenek, birbirinden uzakta bulunan kişilerin konuşmasını sağlayan aygıt, Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/Erişim:12/07/2014>.

¹¹⁸ Teleks: Telsiz ve telem araçlarına uzaktan haber yazdırma düzeni, Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/Erişim:12/07/2014>.

3.4. Faks

Faks, işlev itibari ile telekse benzemektedir ve karşı tarafa mesaj iletmeye yaramaktadır. Faksın temel ilkesi, orijinal kopyanın temel alanlarının sırasıyla taranması ve her alanın koyuluk derecesinin belirli bir elektrik akımı değeriyle temsil edilmesine dayanmaktadır. Bu elektrik akımı, normal telefon hatları üzerinden alıcı tarafa iletilmektedir. Teleksten ayrı olarak aynı zamanda yazılı mesajlardan başka proje, kroki, matbu evrak ve fotoğraf gibi dökümanlar da karşı tarafa iletilmektedir¹¹⁹. Faks esas itibari ile maddi varlığa sahip bir belgedir. Bu sebeple posta hizmeti veren resmi veya özel kuruluşlar aracılığı ile gönderilen fakslara bu kuruluşlarda elkonulması ya da alıcıya ulaştıktan sonra elkonulması CMK'nın 129. maddesinde¹²⁰ düzenlenen postada elkoyma hükümlerine göre yerine getirilmelidir. Kişilerin sahip olduğu faks cihazları aracılığı ile ya da internet ağı üzerinden gönderdikleri faksların gönderici veya alıcıda ele geçirilmesi ise elkoyma hükümlerine göre yapılacaktır. Dolayısıyla faksın iletim süreci içinde içeriğine yönelik müdahaleler açısından CMK'nın 135. maddesi uygulanmalı ancak muhatabına ulaşmış olan faks ve telgraf yönünden ise CMK'nın elkoyma ve postada elkoyma hükümleri uyarınca gerekli işlemler yapılmalıdır¹²¹.

3.5. Elektronik Posta

Elektronik posta, bilgisayarlar veya bir ağ içindeki belli gönderim merkezleri arasında elektronik bilgi iletişimi olarak tanımlanmaktadır¹²². Günümüzde kişiler ve kurumlar daha çok internet üzerinden veya başka ağ sistemleri üzerinden yazılı olarak eposta yolu

---

¹¹⁹ Faks (belgegeçer): Yazılı bilgi ve belgelerin telefon sistemi vasıtasıyla bir yerden bir yere iletilmesini anında sağlayan araç, belgeç, faks, Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/> Erişim: 12/07/2014.

¹²⁰ CMK madde 129/1, 'Suçun delillerini oluşturduğundan şüphe edilen ve gerçeğin ortaya çıkarılması için soruşturma ve kovuşturmada adliyenin eli altında olması zorunlu sayılıp, posta hizmeti veren her türlü resmî veya özel kuruluşta bulunan gönderilere, hâkimin veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının kararı ile elkonulabilir.

¹²¹ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 532; KAYMAZ, faks yoluyla yapılan iletişimin denetiminden faksın iletim esnasında içeriğinin ele geçirilmesi anlaşılmalı, gönderilen faks alıcıya ulaşmakla birlikte bir örneğide denetimi yapan görevlinin faksına gelirken bu da telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetimi niteliğindedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 146.

¹²² Elektronik Posta: Bilgisayarlar veya belli bir ağ içindeki belli gönderim merkezleri arasındaki elektronik bilgi iletişimi, elmek, e-posta, Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/> Erişim: 12/07/2014; KAYMAZ, E-mail veya e-posta olarak da adlandırılan elektronik mektup veya elektronik posta, telekomünikasyon hizmetini kullanan tarafından toplanacağı zamana kadar şebekede ya da alıcının cihazında depolanabilir nitelikteki şebeke üzerinden gönderilen sesli, yazılı veya , görüntülü mesaj anlamına gelmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 148.

ile haberleşmektedirler. Elektronik posta da iletişimin denetlenmesi tedbirinin maddi konusu olabilmektedir.

3.6. Diğer İletişim Araçları

İletişim konusunda yukarıda belirtilen araçlar dışında başka haberleşme araçları da kullanılmaya başlanmıştır. Data servisleri, tele bilgi, çağrı sistemi, video konferans sistemi ve internet yoluyla yapılan başka tür haberleşme sistemlerini diğer iletişim araçları arasında saymak mümkündür.

4. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE İLİŞKİN ANAYASAL VE YASAL DÜZENLEMELER

4.1. Anayasal Düzenleme

Haberleşme özgürlüğü 1982 Anayasasının ‘Haberleşme Hürriyeti’kenar başlıklı 22. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında haberleşme özgürlüğünün kural olduğu, ikinci fıkrada haberleşme özgürlüğünün sınırlandırılma koşullarının hükme bağlandığı, üçüncü fıkrasında ise kanunla bazı kamu kurum ve kuruluşlarına haberleşme özgürlüğü bakımından farklı bir konum verilebileceği belirtilmiştir.

1982 Anayasasının 22. maddesi, 03/10/2001 tarih ve 4709 Sayılı Yasanın 7. maddesi ile değişikliğe uğramıştır. Yapılan değişiklikle AİHS’nin 8. maddesindeki düzenlemeye yakın bir şekilde haberleşme özgürlüğü; milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya bir kaçına bağlı olarak kısıtlanabileceği düzenlenmiştir. 1961 Anayasasının haberleşme özgürlüğüne ilişkin 17. maddesinde yer almayan kısıtlama sebeplerine, 1982 Anayasasında yer verilmiştir. 1961 Anayasasında iletişim özgürlüğü, kanunun gösterdiği durumlarda ancak Hâkim tarafından sınırlandırılabilirdi. 1982 Anayasası ile yetki biraz daha genişletilerek gecikmesinde sakıncalı bulunan durumlarda, kanunla yetkili kılınmış merciler tarafından da haberleşme özgürlüğünün kısıtlanabilmesi mümkün hale getirilmiştir. Kişilerin haberleşme özgürlüğüne getirilecek sınırlamalara ilişkin yasal düzenlemelerin, Anayasanın 22. maddesine uygun olması zorunludur. Aksi takdirde iletişimin hukuka uygun olarak denetlenmediği sonucuna varılacaktır.

4.2. Yasal Düzenlemeler

4.2.1. 01/06/2005 Tarihi Öncesine Ait Yasal Düzenlemeler

4.2.1.1. 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanunu

1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun 3. maddesinde, haberleşme özgürlüğü ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Söz konusu maddenin (c) bendinde, sıkıyönetim komutanının söz, yazı, resim, film ve sesle yapılan her türlü yayım, haberleşme, mektup, telgraf vesair mersuleleri kontrol etme gibi yetkilerinin bulunduğu belirtilmektedir. Sıkıyönetim zamanlarında bu maddeye dayanılarak sıkıyönetim komutanı tarafından, kişilerin haberleşme özgürlüğüne müdahale edilebilecek ve bu durum kanun emrini ifa hukuka uygunluk nedeninden dolayı suç oluşturmayacaktır¹²³. Dolayısıyla sıkıyönetim ilanı halinde, sıkıyönetim komutanı 1403 Sayılı Yasanın 3/c maddesi uyarınca CMK'nın iletişimin denetlenmesine ilişkin yasal düzenlemeleri ile bağlı olmaksızın kişilerin tüm haberleşmelerini kontrol etmek yetkisine sahip olacaktır.

4.2.1.2. 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu

İletişimin denetlenmesi konusunda dolaylı bir düzenleme 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda 1985 yılında yapılan düzenlemedir. Yasaya 1985 yılında eklenen Ek 7. Maddedeki düzenleme önleyici kolluk hizmetleri için dayanak oluşturmakta ve verilen yetki sadece istihbarat faaliyetlerinde bulunma yetkisi vermekteydi. Yapılan bu

---

¹²³ 1402 Sayılı Yasa madde 3 – (Değişik : 15/5/1973 - 1728/1 md.) (Değişik : 19/9/1980 - 2301/2 md.) Sıkıyönetim Komutanı; Sıkıyönetim bölgesinde genel güvenlik, asayiş ve kamu düzenini korumak ve sağlamakla görevlidir. Ayrıca, gerektiği hallerde aşağıda yazılı tedbirleri almaya yetkilidir.

a) Konutları ve her türlü dernek, siyasi parti, sendika, kulüp gibi teşekküllere ait binaları, işyerleri ile özel ve tüzel kişilikleri haiz (Özerk müesseseler dahil) müesseseler ve bunlara ait müştemilat ve her türlü kapalı ve açık yerleri mektup, telgraf ve sair mersuleleri ve kişilerin üzerlerini herhangi bir müracaat, talep ve karara lüzum olmaksızın aramak ve bunlardan sübut vasıtaları olan yahut zor alıma tabi bulunan eşyayı zaptetmek;

b) Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun yayımları dahil olmak üzere telefon, telsiz, radyo, televizyon gibi her çeşit araçlarla yapılan yayım ve haberleşmeye sansür koymak, kayıtlamak veya durdurmak ve hizmetin gerektirdiği ahvalde bunlardan öncelikle faydalanmak;

c) (Değişik : 28/12/1982 - 2766/2 md.) Söz, yazı, resim, film ve sesle yapılan her türlü yayım, haberleşme, mektup, telgraf vesair mersuleleri kontrol etmek; gazete, dergi kitap ve diğer yayınların basımını, yayımını, dağıtımını, birden fazla sayıda bulundurulmasını veya taşınmasını veya sıkıyönetim bölgesine sokulmasını yasaklamak veya sansür koymak; sıkıyönetim komutanlığınca basımı, yayımı ve dağıtılması yasaklanan kitap, dergi, gazete, broşür, afiş, bildiri, pankart, plak, bant gibi biçimle evrakı, yayın ve haberleşme araçlarını toplatmak; bunları basan matbaaları, plak ve bant yapım yerlerini kapatmak, müsaderesine karar verilmemekle birlikte, sıkıyönetim komutanlıklarınca sahiplerine iadesinde sakınca görülenlerin imhası için gerekli önlemleri almak; yayına yeni girecek gazete ve dergilerin çıkarılmasını izne bağlamak; .... '.

düzenlemeye göre, iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması olanağı bulunmamaktaydı. Ancak ihtiyaç nedeniyle PVSK'nın Ek 7. maddesindeki polisin “emniyet ve asayişini sağlamak üzere, ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunacağı” yolundaki hükme dayanılarak önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmaktaydı¹²⁴.

4.2.1.3. 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanunu

2803 Sayılı Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Kanununun 7. Maddesinde jandarmanın görevleri sayılmış bu görevler arasında ‘suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak’ görevine de yer verilmiştir. Yine 2559 Sayılı Yasanın 25. maddesinde ise polis teşkilatı bulunmayan yerlerde il, ilçe ve bucak jandarma komutanları ile jandarma karakol komutanlarının bu yasadaki vazifeleri yaparak yetkileri kullanacakları hükme bağlanmıştır. 2559 Sayılı Yasadaki bu atıf sebebiyle jandarmanın da 2559 Sayılı Yasanın Ek 7. maddesi uyarınca polise verilen istihbarat toplama görev ve yetkisini kullanabileceği şeklinde yorumlanmakta ve jandarmanın da önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurabileceği belirtilmekteydi.

4.2.1.4. 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu

6532 Sayılı Yasa ile Yapılan değişiklik öncesinde 2937 Sayılı Yasanın 4. maddesinde Milli İstihbarat Teşkilatının görevleri sayılmış, bu görevler arasında istihbarat toplama ve ilgili birimlere iletme görevine de yer verilmiştir. Ancak yasada iletişimin denetlenmesi konusunda açık bir yasal düzenleme bulunmamaktaydı. Yine 2937 Sayılı Yasanın 4. maddesinde ülke genelinde yapılacak olan istihbarat faaliyetinden bahsedilmiş ancak açık bir şekilde iletişimin denetlenmesi tedbirinden ve bu tedbirin uygulama şartlarından söz edilmemişti¹²⁵.

4.2.1.5. 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu

Organize suç örgütleri mücadelede yaşanan sorunların aşılması amacıyla birçok ülke, ceza yasalarında değişiklikler ve eklemeler yaparak veya özel kanunlar yasalaştırarak

---

¹²⁴ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, age, s. 471.

¹²⁵ TAŞKIN, age, s. 67.

organize suçlulukla mücadele etmeye çalışmışlardır. Ülkemizde de organize suç örgütleri ile mücadeleyi daha etkin hale getirmek amacıyla 1999 yılında 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu kabul edilmiş ve yasa yürürlüğe girmiştir. Yasanın yürürlüğe girmesinden sonra yasada belirtilen suçlarla mücadele kapsamında yapılan iletişimin denetlenmesi ve diğer koruma tedbirleri 4422 Sayılı Yasanın 2. maddesinde yer alan hükümlere göre uygulanmaya başlanmıştır¹²⁶. 4422 Sayılı Yasanın birinci maddesinin ilk fıkrasında, hangi fiilleri işleyen örgütlerin bu kanun maddeleri kapsamı içinde değerlendirileceğinin tanımı yapılmış akabinde yine aynı maddenin sonraki fıkralarında ise suçların ağırlaştırıcı halleri sıralanmıştır. Aynı Yasanın 16. maddesi, iletişimin denetlenmesi tedbiri ile ilgili 2. ve 10. maddelerinin, 1. fıkrada sayılan suçlar dışında, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlarla, 21/07/1983 tarihli ve 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda, 10/07/1953 tarihli ve 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanununda, Türk Ceza Kanununun 403, 404 ve 406 ncı maddelerinde, yer alan suçların örgütlü biçimde işlenmesi durumunda da iletişimi denetlenmesine imkân tanımaktaydı. Belirtilen suçların yasanın 1. maddesinde belirtilen amaçlarla işlenen suçlardan olması gerekliydi¹²⁷.

CMK'nın 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe girmesi ve 4422 Sayılı ÇASÖMK ve bütün ek ve değişikliklerini birlikte yürürlükten kaldırmasına kadar terörle mücadelede kolluk kuvvetleri 4422 Sayılı Yasa hükümlerine göre telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi denetlemişlerdir. 4422 Sayılı Yasanın 16. maddesinde belirtildiği üzere, terörle mücadele konusunda yalnızca 2. maddede geçen telefon dinleme tedbirine izin verilmiş, gizli soruşturmacı kullanma, teknik takip ve tanık koruma gibi tedbirleri düzenlememiştir. Ayrıca, terör suçları, yasanın 16. maddesinde sayılan suçların teşekkül halinde işlenmesi ve örgütlü suçlarla mücadelede iletişimi denetleme yetkisi verilmişti. 4422 Sayılı Yasada açıkça sayılmış olan suçlar dışında kalan bireysel ve teşekkül halinde işlenebilen suçlar ile kişilere ve mala karşı işlenen suçlarda ise iletişimi denetleme yetkisi verilmemişti. Ayrıca yasanın 16. maddesinde, TMK kapsamında bu kanun hükümlerinin uygulanabileceği belirtilmişti. 4422 Sayılı Yasa suç öncesi suçla mücadele konusunda iletişimi denetlenmesi yetkisi verdiği gibi suç işlendikten sonra da

---

¹²⁶ KAYMAZ, age, s. 28; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 533.

¹²⁷ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 445.

suç faillerinin ortaya çıkarılması konusunda telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişime denetleme yetkisi verilmekteydi.

4422 Sayılı Yasanın 2/1 fıkrasında suç işlediği şüphesi altında bulunan kişi haricinde; yardım etme, aracılık etme ve yataklık etme şüphesi altında bulunan kişilerinde telefonunun dinlenebileceğini hüküm altına alınmıştı¹²⁸. Söz konusu madde dikkate alındığında yasada dinlenebilecek kişiler açısından bir sınırlama getirilmemiş olduğu görülmektedir. Yine yasanın 2/4 maddesinde ‘*iletişimin içeriği dışında kalan kayıtlar*’ tabiri ile, telefon dinleme yetkisinin yanında iletişim şirketleri tarafından tutulmakta olan görüşme detayları ve log bilgileri gibi kayıtların (dataların) incelenmesinin telefon dinleme tedbirinde belirtilen usule tabi olduğu belirtmekteydi. Bu bilgilerin incelenmesi ise, kural olarak Hâkim kararına, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise, Cumhuriyet savcısının iznine bağlıydı.

4422 Sayılı Yasa telekomünikasyon yoluyla iletişimi denetleme yetkisini, kuvvetli şüphenin var olduğu hallerde ve başka bir tedbirle failin belirlenmesi¹²⁹, ele geçirilmesi ya da suç delillerinin elde edilmesinin mümkün olmadığı durumlarla sınırlı tutmuştur.

4422 Sayılı Yasaya göre iletişimin dinlemesi, tespiti veya iletişim kayıtların incelenmesi için kural olarak Hâkim kararı alınması gerekliydi. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının da dinleme, tespit veya kayıtları incelenme karar vermesi mümkündü. Hâkim kararı olmadan yapılmış olan işlemlerin yirmidört saat içerisinde Hâkim onayına sunulması zorunluydu. Sürenin sona ermesi ya da Hâkim tarafından aksine karar verilmesi durumunda tedbirin Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılması gerekmekteydi.

İletişimin dinlemesi ve tespiti kararları en fazla üç ay için verilebilmekteydi. Bu sürenin en fazla iki defa üçer aydan fazla olmamak üzere uzatılabilmesi mümkündü. Şüpheliye ait telefon en fazla 9 ay dinlenebilmekteydi. Hâkim telefon dinleme süresini belirleme hakkına sahipti. Hâkim dinlemeyi en fazla 3 ay süre ile verebileceği gibi, yeterli görmesi halinde bu süreyi sınırlama (kısıtlayabilme) hakkına da sahip bulunmaktaydı. İlk tedbir kararında 3 ay olarak belirlenen iletişimin denetlemesi yetkisini, Hâkim bir

---

¹²⁸ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 443.

¹²⁹ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 447.

sonraki karar alma sürecinde 1 ay ile sınırlayabilirdi. Asıl olan toplam verilen dinleme kararı sayısı olup 9 aylık sürenin doldurulması esas değildi. İki uzatma kararı ile birlikte üç defadan fazla kez aynı telefon ile ilgili dinleme kararı verilememekteydi.

İletişimin dinlenmesi ve tespiti sırasında 4422 Sayılı Yasada öngörülen suçların işlendiğine dair şüphenin ortadan kalkması halinde tedbirin Cumhuriyet savcısı tarafından sonlandırılması gerekmektedir. Bu gibi durumlarda tedbirin uygulanması sonucu elde edilmiş olan veriler, Cumhuriyet savcısının denetiminde derhal ve azami on gün içinde yok edilerek durumun bir tutanakla belirlenmesi gerekmektedir. 4422 Sayılı Yasanın 2. maddesinin son fıkrasında, iletişim konusunda yetkili kurum veya kuruluşlar dinleme, tespit ve kayıt inceleme işlemlerinin yapılabilmesi için gerekli olan hizmetleri yapmakla ve teknik altyapıyı kurmakla yükümlü tutulmuştu.

4.2.2. 01/06/2005 Tarihi Sonrasında Yapılan Yasal Düzenlemeler

4.2.2.1. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

04/12/2004 tarihinde TBMM’de kabul edilen 17/12/2004 tarih ve 25673 sayılı Resmi gazetede yayımlanarak 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135. maddesinde iletişimin denetlenmesi bir koruma tedbiri olarak düzenlenmiştir. CMK’da iletişimin denetlenmesi tedbiri suç işlendikten sonra başka surette elde edilemeyen delillerin elde edilebilmesi amacıyla başvurulabilecek bir koruma tedbiri olarak öngörülmüştür¹³⁰. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinin CMK’da düzenlenmemiş yalnızca adli amaçlı iletişimin denetlenmesine ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir.

4.2.2.2. 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun

5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 66/1. maddesinde yapılan düzenleme ile kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerin tüzükte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolü altındaki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilecekleri, telefon görüşmelerinin idarece dinleneceği ve kayıt altına alınacağı hükme bağlanmıştır¹³¹. CGTİHK’nın 114/3 maddesinde ise tutukluların

---

¹³⁰ TAŞKIN, age, s. 68.

¹³¹ 5275 Sayılı Yasa madde 66, ‘Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, tüzükte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilirler. Telefon görüşmesi

telefon görüşmeleri ile haberleşmelerinin soruşturma evrakında Cumhuriyet savcısı kovuşturma evresinde ise Hâkim ve mahkemesince kısıtlanabileceği belirtilmiş ancak yasada tutukluların iletişimlerinin dinleneceğine ve kaydedileceğine dair bir hükme yer verilmemiştir. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğü'nün 186. maddesinde Tüzüğü'nün 75 ile 96. maddelerindeki hükümlerin tutuklular hakkında da uygulanabileceği belirtilmiştir. Tüzüğü'nün yollamada bulunduğu maddelerden olan 88/4 maddesinde, kapalı kurumlarda bulunan hükümlülerin bu madde de gösterilen yakınları ile yapacağı telefon görüşmelerinin idare tarafından dinlenebileceği ve kayda alınabileceği belirtilmiş ve açık ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler ile çocuk eğitim evlerindeki hükümlüler bakımından bu şekilde bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Dolayısıyla açık ceza infaz kurumları il çocuk eğitim evlerinde bulunan hükümlülerin iletişimi ancak CMK'nın 135. maddesinde belirtilen esas ve usule göre yapılabilecektir. 5275 Sayılı Yasanın 66. maddesindeki düzenleme ile istihbarat amacıyla iletişimin denetlenmesine cevaz verilmiştir. Yasadaki bu düzenleme önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi niteliğindedir. Ceza infaz kurumundaki kamu görevlilerinin yasadan doğan adli amaçlı iletişimin denetlenmesi görev ve yetkileri bulunmamaktadır¹³².

4.2.2.3. 5397 Sayılı Yasa İle 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda Yasada Yapılan Düzenleme

Ülkemizde 2005 yılına kadar önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi konusunda yasal düzenleme bulunmamaktaydı. 4422 Sayılı Yasa 5320 Sayılı Ceza Muhakemesinin Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun ile 01/06/2005 tarihinde yürürlükten kalkmış ve CMK'nın 135/8 maddesi¹³³ ile önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi

---

idarece dinlenir ve kayıt altına alınır. Bu hak, tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir. '.

¹³² MERAN, age, s. 19; Aksi Yönde KAYMAZ, Hükümlülerin telefonlarının güvenlik nedeniyle, tutukluların telefonunun ise hem güvenlik hem de soruşturma ve kovuşturmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi amacıyla dinlendiğini ve kaydedildiğini, hükümlü ve tutukluların telefonlarının dinlenilmesi ve kaydedilmesinin delil elde edilmesi amacıyla yönelik olmadığı ancak denetim sırasında bir suça ilişkin delil elde edilmesi halinde bu deliller ceza yargılamasında kullanılabilirliğini, hükümlü ve tutukluların telefonlarının dinlenilmesinin ve kayda alınmasının koruma tedbiri niteliğindeki denetim ile önleme amaçlı denetimden farklı olduğunu belirtmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 517.

¹³³ 5271 Sayılı CMK madde 135/8 'Bu maddede belirlenen esas ve usuller dışında hiç kimse, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemez ve kayda alamaz' Adalet Komisyonu Gerekçesi, 'Yedinci fıkrada, maddede belirlenen esas ve usuller dışında hiç kimsenin, bir başkasının

konusundaki diğ er düzenlemeler ilga edilerek önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin yasal dayanakları da kaldırılmış tır. Ayrıca CMK’da suç iş lenmesi öncesine ve istihbarat hizmetlerine yönelik düzenlemelerin yer almamış olması ayrıca teknoloji ve iletişim alanındaki geliş meler ile özellikle terör ve organize suç örgütleri ile mücadele konusunda etkinlik sağ lanabilmesi amacıyla önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri konusunda yasal düzenleme yapılması zorunluluğ u doğ muştur¹³⁴. 03/07/2005 g ünü TBMM’de kabul edilen ve 23/07/2005 tarih ve 25884 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğ e giren 5397 sayılı Bazı Kanunlarda Değ iş iklik Yapılmasına Dair Kanun ile 04/07/1934 tarihli ve 2559 Sayılı PVSK’da, 10/03/1983 tarihli ve 2803 Sayılı JTGYK’da, 01/11/1983 tarihli ve 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teş kilatı Kanununda değ iş iklikler yapılarak ve ek hükümler getirilerek bu eksiklik giderilmeye çalışılmış tır. Böylece soruşturma baş latılmadan önce telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi imkânı getirilmiştir¹³⁵. 5397 Sayılı Yasa eleştiri ve tartışmaları da beraberinde getirmiştir¹³⁶. Özellikle adli amaçlı iletişimin denetlenmesinde soruşturmanın baş laması, suç iş lendiğ ine dair kuvvetli ş üphe sebeplerinin varlığı, baş ka surette delil elde edilememesi koş ullarının hiç birisinin önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinde bahis konusu yapılmamış olması, Hâkimin hangi ölçütlere göre karar vereceğ i hususunda bir düzenlemenin bulunmayış ı¹³⁷, adli amaçlı iletişimin denetlenmesinde iş lenmiş bir suç olmasına rağmen tedbir için birçok koşul öngörölmüş ken henüz ortada iş lenmiş suç bulunmayan önleme amaçlı dinlemede kolayca karar verilebilmesi eleştirilmiştir. Yine yasada önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin kimler hakkında uygulanacağı konusunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır¹³⁸.

---

telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemeyeceğ i ve kayda alamayacağı hükmü getirilmiştir. Bkz. BAYYURT Yıldırım, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, Kartal Basım Yayın Ltd. Ş ti. Ankara, 2005, s. 301-304.

¹³⁴ 5397 Sayılı Yasanın gerekçesi için Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/html>, Eriş im: 02/08/2014.

¹³⁵ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, age, s. 471; KAYMAZ, age, s. 26; ÖZTÜRK ve Diğ erleri, age, s. 537.

¹³⁶ TAŞ KIN, age, s. 70.

¹³⁷ Kiş inin temel haklarını daha az ihlal eden yöntemlerle suçun önlenmesinin mümkün olması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmamalıdır. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesine başvurulabilmesi için de ilgili yasalarda koş ullara açıkça yer verilmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 65.

¹³⁸ ALTIPARMAK, Kerem, Büyük Biraderin Gözetiminden Çıkış: Telefonların İzlenmesinde Devletin Sorumluluğ u, Türkiye Barolar Birliğ i Dergisi, Sayı, 63, Yıl, 2006, s. 203.

03/07/2005 Tarihli 5397 Sayılı Yasa ile 2559 Sayılı PYSK'nın Ek 7. maddesi ile polise verilen görev ve yetkilerin kullanılma yöntemleri düzenlenmiştir. Maddede yapılan düzenleme ile güvenlik ve istihbarat amaçlı önlemler; anlaşılır ve sınırları belli olacak şekilde düzenlenmiştir. Hangi şartlarda iletişimin denetlenebileceği açık olarak ortaya konmuştur.

5397 Sayılı Yasanın 1. maddesiyle 2559 Sayılı PYSK'nın Ek 7. maddesine eklenen fıkralar¹³⁹ ile polise önleme dinlemesi yapma yetkisi verilmiştir¹⁴⁰. Düzenleme ile CMK'nın casusluk suçları hariç¹⁴¹ 250. maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabileceği belirtilmiştir¹⁴². Atıf yapılan madde

---

¹³⁹ 5397 Sayılı Yasa madde 1- 4. 7. 1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ek 7 nci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Birinci fıkrada belirtilen görevlerin yerine getirilmesine yönelik olarak, 4. 12. 2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Emniyet Genel Müdürü veya İstihbarat Dairesi Başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

Yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan kolluk biriminin bulunduğu yer itibariyle yetkili olan ve 5271 Sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan Ağır Ceza Mahkemesinin üyesidir.

Kararda ve yazılı emirde, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, kullandığı telefon numaraları veya iletişim bağlantısını tesbite imkân veren kodundan belirlenebilenler ile tedbirin türü, kapsamı ve süresi ile tedbire başvurulmasını gerektiren nedenler belirtilir. Kararlar, en fazla üç ay için verilebilir; bu süre aynı usülle üçer ayı geçmeyecek şekilde en fazla üç defa uzatılabilir. Ancak, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde devam eden tehlikelere ilişkin olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

Uygulanan tedbirin sona ermesi halinde, dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir. Durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. .... ?

¹⁴⁰ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 443.

¹⁴¹ Devletin Güvenliğine ve Siyasal Yararına İlişkin Bilgileri Casusluk Maksadıyla Temin Etme Suçu (TCK madde 328), Devletin Güvenliğine Ve Siyasal Yararlarına İlişkin Bilgileri Casusluk Maksadıyla Açıklama Suçu (TCK Madde 330), Yasaklanan Bilgilerin Casusluk Maksadıyla Temini Suçu (TCK Madde 335), Yasaklanan Bilgileri Siyasal Veya Askeri Casusluk Maksadıyla Açıklama Suçu (TCK Madde 337), Taksir Sonucu Casusluk Fiiklerinin İşlenmesi Suçu (TCK Madde 338)

¹⁴² CENTEL, ZAFER, age, s. 430; Türkiye'nin ünlü işadamları, gazetecileri, rektörleri ve eski komutanların da aralarında bulunduğu 160 kişinin telefonlarının IMEI numaraları üzerinden, 'terör ve organize suç örgütü üyesi olduğu gerekçesiyle' dinlendiği ortaya çıktı. Çoğu kod isimlerle alınan mahkeme kararlarının ardından 2008-2009 yılları arasında yapılan telefon dinlemeleri İstanbul

incelendiğinde, 02/07/2012 Tarihli 6352 Sayılı Yasa¹⁴³ ile CMK'nın 250, 251 ve 252. maddeleri yürürlükten kaldırılmış ve yerine Terörle Mücadele Kanununun 10. maddesinde düzenleme yapılmıştır. 6352 Sayılı Yasanın Geçici 2. maddesinin 7. fıkrasında ise CMK'nın 250, 251 ve 252. maddelerine yapılan atıfların TMK'nın 10. maddesine yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa¹⁴⁴ ile Terörle Mücadele Kanununun 10. maddesi yürürlükten kaldırılmış ve yasanın 1. maddesi¹⁴⁵ ile TMK'na eklenen geçici 14. madde uyarınca, mevzuatta CMK'nın mülga 250. maddesinin birinci fıkrası kapsamına giren suçlar ile TMK'nın 10. maddesinin 4. fıkrası kapsamına giren suçlara yapılan atıfların, TCK'da yer alan;

- a) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçu veya suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini aklama suçuna
- b) Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlara,
- c) İkinci Kitap Dördüncü Kısımın Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlara (305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç) yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır.

Emniyeti tarafından 'istihbari dinleme' çerçevesinde gerçekleştirildi. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/27697349.asp>, Erişim: 03/12/2014.

¹⁴³ 02/07/2012 tarihinde TBMM kabul edilen 05/07/2012 tarih ve 28344 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6352 Sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanunun Bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr>, Erişim: 03/08/2014.

¹⁴⁴ 21/02/2014 Tarihinde TBMM de kabul edilen 06/03/2014 tarih ve 28933 mükerrer sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 6526 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun, Bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/>, Erişim: 03/08/2014.

¹⁴⁵ 6526 Sayılı Yasa madde 1 – 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. “GEÇİCİ MADDE 14- ‘.....Mevzuatta Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 250 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamına giren suçlar ile Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrası kapsamına giren suçlara yapılan atıflar, Türk Ceza Kanununda yer alan;

- a) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçu veya suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini aklama suçuna,
- b) Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlara,
- c) İkinci Kitap Dördüncü Kısımın Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlara (305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç), yapılmış sayılır.... . .”Bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr>, Erişim: 03/08/2014

Sayılan suçlar dikkate alındığında örgütlü suçlar ile devlet güvenliği ve anayasal düzene karşı işlenebilecek suçlar için önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabileceği görülmektedir¹⁴⁶. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanacağı belirtilen suçların düzenlendiği maddenin (c) bendinde devlet güvenliğine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ile anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ve casusluk suçlarının sayıldığı görülmektedir. Ancak casusluk suçlarının önlenmesi polisin görev alanına girmemesi sebebiyle bu suçların önlenmesi ile ilgili olarak polise önleme amaçlı iletişimin denetleme yapabilmesi yetkisi verilmemiştir. Yine (c) bendinin sonunda sayılan TCK'nın 305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332. maddelerinde düzenlenen suçlarda önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmayacağı belirtilmiştir¹⁴⁷.

4.2.2.4. 5397 Sayılı Yasa İle 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanunda Yapılan Düzenleme

2803 Sayılı JTGYK'da, 03/07/2005 Tarihli 5397 Sayılı Yasanın 2. maddesi¹⁴⁸ ile değişiklik yapılarak, Yasanın 7. maddesinin (a) bendinde sayılan Jandarmanın mülki

---

¹⁴⁶ TAŞKIN, age, s. 228.

¹⁴⁷ KAYMAZ, Karışıklık ve uyumsuzlukların önlenmesi bakımından hangi suçlar için önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabileceğinin ilgili kanunlarında düzenlenmesi yararlı olacaktır. 2259 ve 2803 Sayılı Yasalarda tedbire başvurulabilmesi için hangi koşulların gerekli olduğu, hakimin hangi ölçütlere göre iletişimin denetlenmesi kararı verebileceği dair düzenleme bulunmadığından, denetime tabi suçların sınırlı tutulması yeterli güvence oluşturmamaktadır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 66.

¹⁴⁸ 5397 Sayılı Yasa madde 2, 10. 3. 1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

EK MADDE 5. - Jandarma, bu Kanunun 7 nci maddesinin (a) bendine ilişkin görevleri yerine getirirken önleyici ve koruyucu tedbirleri almak üzere, sadece kendi sorumluluk alanında 4. 12. 2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, casusluk suçları hariç, 250 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yazılı suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Jandarma Genel Komutanı veya istihbarat başkanının yazılı emriyle, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi tespit edebilir, dinleyebilir, sinyal bilgilerini değerlendirebilir, kayda alabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. Bu işlemler, 4. 7. 1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ek 7 nci maddesinin onuncu fıkrası hükmüne göre kurulan merkez tarafından yürütülür. 5271 Sayılı Kanunun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak dinlemeler de bu merkez üzerinden yapılır.

Yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan kolluk biriminin bulunduğu yer itibarıyla yetkili olan ve 5271 Sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan Ağır Ceza Mahkemesinin üyesidir.

görevleri olan emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak görevlerine ek olarak, CMK'nın, casusluk suçları hariç, 250. maddesinin 1. fıkrasında sayılan suçların işlenmesinin önlenmesi görevleri de eklenmiştir. Yine Ek 5. maddenin 1. fıkrasının devamında Jandarmaya bu kanunun 7. maddesinin (a) bendinde ve Ek 5. maddenin 1. fıkrasında sayılan suçları önlemek amacıyla telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi denetleme yetkisi verilmiştir. Üst başlıkta önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi konusunda polis teşkilatı için yapılan yapılan açıklamalar jandarma teşkilatı içinde geçerlidir. 2559 Sayılı PVSK'nın Ek 7. maddesindeki düzenleme Jandarma Genel Komutanlığına uyarlanmıştır. Böylece, jandarmaya istihbarat faaliyetinde bulunma yetkisi verilmiştir. Yine bu kanunda yapılan değişiklikten önce, JTGYK'da istihbarat kelimesine yer verilmemişken, düzenleme ile istihbarat kelimesine yer verilmiştir. Ek 5. maddenin 1. fıkrasında "*sadece kendi sorumluluk alanında*" ifadesine yer verilerek jandarmanın bu suçlarla mücadele ederken kendisine verilmiş olan bu yetkiyi sadece kendi sorumluluk alanında kullanabileceği belirtilmiştir. 2803 Sayılı Yasanın 10. maddesinde, jandarmanın görev ve sorumluluk alanının, polis görev sahası dışı olduğu, bu alanların il ve ilçe belediye hudutları haricinde kalan veya polis teşkilatı bulunmayan yerler olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla polisin görev sahası dışı ile polis teşkilatı olmayan yerlerde söz konusu suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla jandarma önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirini kullanabilecektir. Polisin PVSK'nın Ek 7. maddesinin 1. fıkrası uyarınca ülke çapında istihbarat yapma yetkisi bulunurken jandarmanın istihbarat yapma yetkisi kendi sorumluluk sahası ile sınırlıdır. İletişimin denetlenmesinin uygulanması bu konuda görevlendirilmiş ve

---

Kararda ve yazılı emirde, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, kullandığı telefon numaraları veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodundan belirlenebilenler ile tedbirin türü, kapsamı ve süresi ile tedbire başvurulmasını gerektiren nedenler belirtilir. Kararlar, en fazla üç ay için verilebilir; bu süre aynı usûlle üçer ayı geçmeyecek şekilde en fazla üç defa uzatılabilir. Ancak, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde devam eden tehlikelere ilişkin olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

Uygulanan tedbirin sona ermesi halinde, dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

uzmanlaşmış Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Başkanlığı görevlilerince yerine getirilecektir.

4.2.2.5. 5397 Sayılı Yasa İle 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Yapılan Düzenleme

5397 Sayılı Yasanın 3. maddesi ile Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6. maddesine yeni fıkralar eklenmiştir¹⁴⁹. Yapılan düzenleme ile

¹⁴⁹ 1. 11. 1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye bu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Milli İstihbarat Teşkilatı;

a) Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşların yöneticileri ve istihbarat hizmetlerinden sorumlu kişileri ile istihbaratın tevcihi, istihbaratın ve istihbarata karşı koyma konularında doğrudan ilişki kurabilir, uygun koordinasyon yöntemlerini uygulayabilir.

b) Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşlara ait arşivlerden, elektronik bilgi işlem merkezlerinden ve iletişim alt yapısından kendi görev sahasına giren konularda yararlanabilmek, bunlarla irtibat kurabilmek, bilgi ve belge almak için gerekçesini de göstermek suretiyle yazılı talepte bulunabilir.

Bu Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasanın 2 nci maddesinde belirtilen temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde Devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması, Devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerin önlenmesine ilişkin olarak, hâkim kararı veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde MİT Müsteşarı veya yardımcısının yazılı emriyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim tespit edilebilir, dinlenebilir, sinyal bilgileri değerlendirilebilir, kayda alınabilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen yazılı emir, yirmidört saat içinde yetkili ve görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hâkim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir derhal kaldırılır. Bu halde dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir. Bu işlemler, 4. 7. 1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun ek 7 nci maddesinin onuncu fıkrası hükümüne göre kurulan merkez tarafından yürütülür. 4. 12. 2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak dinlemeler de bu merkez üzerinden yapılır.

Yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan birimin bulunduğu yer itibarıyla yetkili olan ve 5271 Sayılı Kanunun 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan Ağır Ceza Mahkemesinin üyesidir.

Kararda ve yazılı emirde, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, kullandığı telefon numaraları veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodundan belirlenebilenler ile tedbirin türü, kapsamı ve süresi ile tedbire başvurulmasını gerektiren nedenler belirtilir. Kararlar, en fazla üç ay için verilebilir; bu süre aynı usûlle üçer ayı geçmeyecek şekilde en fazla üç defa uzatılabilir. Ancak, terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde devam eden tehlikelere ilişkin olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

Uygulanan tedbirin sona ermesi halinde, dinlemenin içeriğine ilişkin kayıtlar en geç on gün içinde yok edilir; durum bir tutanakla tespit olunur ve bu tutanak denetimde ibraz edilmek üzere muhafaza edilir.

Bu madde hükümlerine göre yürütülen faaliyetler çerçevesinde elde edilen kayıtlar, bu Kanunda belirtilen amaçlar dışında kullanılamaz. Elde edilen bilgi ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesi geçerlidir. Bu madde hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır.

birlikte 2937 Sayılı Yasanın 4. maddesinde belirtilen görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Anayasanın 2. maddesinde sayılan temel niteliklere ve demokratik hukuk devletine yönelik ciddi bir tehlikenin varlığı halinde devlet güvenliğinin sağlanması, casusluk faaliyetlerinin ortaya çıkarılması¹⁵⁰, devlet sırrının ifşasının tespiti ve terörist faaliyetlerinin önlenmesine ilişkin olarak iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilir. MİT'in önleme amaçlı iletişimi denetleyebilmesi için öncelikli olarak 2937 Sayılı Yasanın 4. maddesinde sayılmış olan görevlerin yerine getirilmesi amacı olmalıdır. 5397 Sayılı Yasa ile 2937 Sayılı Yasanın 6. maddesinin (b) bendine *'iletişim alt yapısından kendi görev sahasına giren konularda yararlanabilmek'* ibaresi eklenmiştir. 5397 Sayılı Yasada bu tabir yalnızca MİT ile ilgili düzenlemede bulunmaktadır. Böylelikle MİT telekomünikasyon kurumlarının iletişim alt yapısından yararlanması, müdahalesi ve buradaki her türlü bilgiyi inceleyerek değerlendirmesi yetkisi verilmiştir. Bu yetki yalnızca MİT tanınmıştır.

03/07/2005 Tarihli 5397 Sayılı Yasa ile önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi konusunda suç tiplemesi aynı zamanda belirsizliği de beraberinde getirmiştir. Polis ve jandarmanın önleme amacıyla iletişimi denetleyeceği suçlar biraz olsun belirlenebilir ise de, MİT'in önleme amacıyla iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurarak önlemeye çalışacağı suçların ve tehlikelerin belirsiz bir şekilde düzenlendiği görülmektedir¹⁵¹.

Hâkim kararları ve yazılı emirler, MİT Müsteşarlığı görevlilerince yerine getirilir. İşlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saat ile işlemi yapanın kimliği bir tutanakla saptanır.

Bu maddede yer alan faaliyetlerin denetimi, sıralı kurum amirleri, Başbakanlık teftiş elemanları ve Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon tarafından yapılır.

Bu maddede belirlenen usûl ve esaslara aykırı dinlemeler hukuken geçerli sayılmaz ve bu şekilde dinleme yapanlar hakkında 26. 9. 2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usûller Adalet, İçişleri ve Ulaştırma bakanlıkları ile MİT Müsteşarlığının görüşü alınmak suretiyle Başbakanlık tarafından üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

¹⁵⁰ MİT mensuplarının 2937 Sayılı Yasanın 4. maddesinde sayılan görevlerinin niteliği gereği bir suçla ilişkin olarak operasyonel delil toplama görevi bulunmamakla beraber aynı yasanın 6/2 maddesinde düzenlemeye göre, MİT mensuplarınca ilgili kurumlara iletilmek üzere CMK'nın 135/8-a-16 maddesinde öngörülen Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk suçlarına yönelik olarak iletişimin izlenmesi ve kayda alınmasının mümkün olduğu ifade edilmektedir. Bkz. MERAN, age, s. 19

¹⁵¹ MİT'in 2008 yılından itibaren Taraf gazetesi yazarları ve çalışanlarını sahte isimlerle dinlediği anlaşılmıştı. Dinlenen isimler arasında yer alan A. A. , Y. Ç. , M. B. , ve M. E. , İstanbul 9. İdare Mahkemesi'nde dava açtı. Yargılama, 1 Nisan 2014'te bitti. Mahkeme , oy çokluğuyla aldığı kararda, MİT'in gizli faaliyet gösterme gerekçesini Anayasa 'ya aykırı buldu. MİT'in dinleme için kanunda belirtilen tüm belgeleri eksiksiz sunması gerektiği ifade edilerek, "Bu bilgi ve belgeler sunulmadığı, eksik veya yanıltıcı belge sunulduğu takdirde hakim tarafından verilecek kararın adil olamayacağı, karar sonucunda mağduriyetler yaşanacağı" belirtildi. MİT'in mahkemeye bilgi ve belge

5397 Sayılı Yasaya göre casusluk suçlarıyla mücadelede önleme amaçlı iletişimi denetleme yetkisi sadece MİT'e verilmiştir. 5397 Sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeler incelendiğinde; önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirin uygulanmasının yalnızca ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen katalog benzeri suçlarla sınırlı olduğu, bunun dışında başka bir koşul ve sınırlamanın öngörülmediği görülmektedir. Henüz bir suçun olmadığı bir aşamada önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmasının kolaylaştırılmış olması, keyfi uygulamalara yol açabilecek niteliktedir.

4.2.2.6. 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu

05/11/2008 tarihinde TBMM'de kabul edilerek 10/11/2008 Tarih ve 27050 Sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 4. maddesinde bilgi güvenliği ve haberleşmenin gizliliğinin benimsendiği¹⁵², yine aynı yasanın 6. maddesinin (ş) bendinde ise elektronik haberleşme sektörüne yönelik olarak, milli güvenlik, kamu düzeni ya da kamu hizmetinin gereği gibi yürütülmesi amacıyla mevzuatın öngördüğü tedbirlerin Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunca alınacağı hükmüne yer verilmiştir. Yasa ile beraber Telekomünikasyon Kurumu'nun adı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak değişmiştir¹⁵³. Yasanın 51. maddesinde, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun, elektronik haberleşme sektörü ile ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasına yönelik usul ve esasları belirlemeye yetkili olduğu belirtilmiştir. 5809 Sayılı Yasanın 56/1 maddesi ile; abone kimlik

---

vermemesinin söz konusu olamayacağı, dinleme gerekçesi olarak gösterilen casusluk iddiasının ortaya konulmadığı belirtilerek, "(Bunun) anayasamızda yer alan temel ilkelerden hukuk devleti, demokrasi, temel hak ve hürriyetlerin yargı eliyle etkin korunması ilkelerine aykırılık oluşturacağı kuşkusuzdur" denildi. Telefonu dinlenecek kişiler hakkındaki dinleme gerekçeleri ve nedeni ile kimlik bilgilerinin hakime bildirilmesi gerektiği belirtilerek, "Değerlendirme gerekçelerinin hakime bildirilmeyerek, hakimnin bilgi sahibi olması ve dinleme gerekçesinin yeterli olup olmadığı yönünde değerlendirme yapmasının engellendiği anlaşılmaktadır" denildi. <http://www.radikal.com.tr/politika-1204918>, Erişim: 20/08/2014.

¹⁵² 5809 Sayılı Yasa madde 2, 'Elektronik haberleşme hizmetlerinin yürütülmesi ve elektronik haberleşme alt yapı ve şebekesinin tesisi ve işletilmesi ile her türlü elektronik haberleşme cihaz ve sistemlerinin imali, ithali, satışı, kurulması, işletilmesi, frekans dahil kıt kaynakların planlanması ve tahsisi ile bu konulara ilişkin düzenleme, yetkilendirme, denetleme ve uzlaştırma faaliyetlerinin yürütülmesi bu Kanuna tabidir. 'Elektronik Haberleşme Kanunu, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6532.html>, Erişim: 02/08/2014.

¹⁵³ Bkz. http://www.tk.gov.tr/kurum_hakinda/kurulus/index.php, Erişim: 02/08/2014, Kuruluş: 'Telekomünikasyon sektörünü düzenleme ve denetleme fonksiyonunun bağımsız bir idari otorite tarafından yürütülmesi amacıyla 2813 sayılı Telsiz Kanununda değişiklik yapan 27. 1. 2000 tarihli ve 4502 Sayılı Kanunla kurulan Telekomünikasyon Kurumu, 10. 11. 2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile yeni bir düzenlemeye tabi olmuş ve adı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak değiştirilmiştir. 2813 sayılı Telsiz Kanunu yeni bir düzenleme ile Kanunun adı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanunu olarak değiştirilmiştir.

bilgileri ve iletişim bilgilerini taşıyan özel bilgiler ile cihazların, elektronik kimlik bilgilerini taşıyan her türlü yazılım, kart, araç veya gerecin, yetkisiz ve izinsiz olarak kopyalanması, muhafaza edilmesi, dağıtılması, yarar sağlamak amacıyla kullanılması yasaklamıştır. Yine Yasanın 63/3. maddesinde, elektronik haberleşme hizmeti vermek üzere yetkilendirilmiş bulunan işletmecilerin personellerinin, TCK'nın İkinci Kitabının İkinci Kısımının Dokuzuncu Bölümünde düzenlenmiş olan, özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçları işlemeleri halinde verilecek ceza ile ilgili bir artırım öngörülmüştür.

4.2.2.7. 6532 Sayılı Yasa İle 2937 Sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Yapılan Düzenleme

17/04/2014 tarihinde kabul edilen Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 6532 Sayılı Yasa 26/04/2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir¹⁵⁴. Söz konusu yasanın 1. maddesi ile 2937 Sayılı Yasanın 4. maddesinde değişiklik yapılarak İstihbarat kapasitesinin, niteliğinin ve etkinliğinin artırması amacıyla çağdaş istihbarat usul ve yöntemlerinin araştırılarak, teknolojik gelişmelerin takip edilmesi ve uygun görülenleri temin edilmesi konusunda MİT'e görevler verilmiştir¹⁵⁵. 6532 Sayılı Yasanın 3. maddesi ile 2937 Sayılı Yasanın 6. maddesinde değişiklik yapılarak, MİT'e kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlar ile diğer tüzel kişiler ve tüzel kişiliği bulunmayan kuruluşlardan bilgi, belge, veri ve kayıtları alabilmesi, bunlara ait arşivlerden, elektronik bilgi işlem merkezlerinden ve iletişim alt yapısından yararlanabilmesi ve bunlarla irtibat kurabilmesi konusunda yetki verilerek, bu kapsamdaki talepler ile ilgili olarak talepte bulunulan kurum ve kuruluşların, kendi mevzuatlarındaki hükümleri gerekçe göstererek talebin yerine getirilmesinden kaçınamayacakları şeklinde düzenleme yapılmıştır. Aynı maddede yapılan düzenleme ile MİT'in telekomünikasyon kanallarından geçen dış istihbarat, millî savunma, terörizm ve uluslararası suçlar ile siber güvenlikle ilgili verileri toplayabileceği belirtilmiştir. Ayrıca önleyici istihbarat elde etmek ve analiz yapabilmek amacıyla 2937 Sayılı Yasadaki hükümlere ve diğer kanunlardaki düzenlemelere bağlı kalmaksızın;

¹⁵⁴Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6532.html>, Erişim: 02/08/2014.

¹⁵⁵ 6532 Sayılı Yasa madde 1, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6532.html>, Erişim: 02/08/2014.

MİT Müsteşarı veya yardımcısının onayıyla yurt dışında veya yabancılar tarafından gerçekleştirilen iletişim ile ankesörlü telefonlarla gerçekleştirilen iletişim ve MİT mensuplarının, MİT'te görev almış olanların veya görev almak üzere başvuranların iletişimlerinin tespit edilebileceği, dinlenebileceği, sinyal bilgileri değerlendirilebileceği ve kayda alınabileceği düzenlenmiştir¹⁵⁶. Söz konusu maddede yapılan düzenleme ile bu konularda alınacak kararlar konusunda yetkili ve görevli Hâkimin Ankara Ağır Ceza Mahkemesi üyesi olduğu belirtilmiştir. 6532 Sayılı Yasa ile 2937 Sayılı Yasada yapılan değişiklikler üzerine MİT'e istihbarat elde etmek ve analiz yapmak amacıyla herhangi bir yasal sınırlamaya bağlı olmaksızın MİT Müsteşarı ve Yardımcısının onayı ile yurt dışında veya yabancılar tarafından gerçekleştirilen iletişim ile ankesörlü telefonlarla gerçekleştirilen iletişimin ve MİT mensuplarının, MİT'te görev almış olanların veya görev almak üzere başvuranların iletişimi tespit edilebileceği, dinlenebileceği, sinyal bilgileri değerlendirilebileceği ve kayda alınabileceği konularında yetki verilmiştir. Dolayısıyla bu düzenleme ile MİT'e önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi konusunda yasal düzenleme yapılarak yetki ve görev verilmiştir.

5. ADLİ VE ÖNLEME AMAÇLI İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN FARKI

Hukukun üstünlüğünün sağlanması, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin temini, bir ülkede yaşayan vatandaşların birincil önceliklerinden olduğu kadar aynı zamanda devletlerinde temel hedefidir. Devletlerin güvenlik mekanizmasının işlevini yürüten kolluk kuvvetleri bir taraftan suç soruşturmaları yani adli işler konusundaki görevleri ifa ederken diğer yandan suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla bir takım görevleri de yerine getirirler. Devletler güvenlik kaygıları ile organize bir şekilde işlenen örgütlü suçlara karşı gereken tedbirleri alma konusunda yoğun çaba sarf etmektedirler. Örgütlü ve organize suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla devletler yeni hukuki düzenlemeler yapma arayışına girmiştir. Bu amaçla önleme (istihbari) ve adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri birçok ülkenin yasal düzenlemeler yaparak başvurduğu istihbarat sağlama ve delil toplama yöntemi halini almıştır. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinde, toplumda çoğu zaman hedef gözetmeksizin işlenebilen, kamu otoritesini ve kamu güvenliğini derinden yaralayan suçlar ile terör suçları, organize ve

---

¹⁵⁶6532 Sayılı Yasa madde 3, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6532.html>, Erişim: 02/08/2014.

örgütlü suçlar ile mücadele edilerek kamunun güvenliği sağlanmaya çalışılır¹⁵⁷. Hukuk sistemimizde de adli ve önleme amaçlı olmak üzere iletişimin denetlenmesi tedbiri öngörülmüştür. CMK'nın 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe girmesiyle önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri yönünden zaten var olan yasal boşluk belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır. Yasa koyucu anayasal düzen ve kamu düzeninin korunması amacıyla gerekli istihbarat bilgilerine ulaşmayı demokratik toplum düzeni açısından gerekli görmüş ve bu konudaki yasal boşluk 03/07/2005 Tarihli 5397 Sayılı Kanun ile doldurularak, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması konusunda yasal düzenleme yapılmıştır. Dolayısıyla adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri CMK hükümleri uyarınca uygulanırken, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri ise 03/07/2005 Tarihli 5397 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri uyarınca uygulanmaktadır¹⁵⁸.

Adli amaçlı ve önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirlerinin farklarına baktığımızda;

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri şüpheli veya sanık hakkında uygulanabilirken, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri kanunda belirtilmiş olan suçları işlemesi muhtemel olan kişiler hakkında uygulanabilmektedir¹⁵⁹. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinde ortada henüz işlenmiş bir suç bulunmadığından, şüpheli veya sanık da söz konusu olmamaktadır. Bu sebeple, yapılan yasal düzenlemelerle belli suçların işlenmesinin önlenmesi amacıyla önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinin mümkün olabileceği kabul edilmiş, tedbir uygulanacak kişilerin belirlenmesinde ise bir kıstas öngörülmemiştir. Ancak bu herkesin iletişiminin denetlenebileceği şeklinde de yorumlanmamalı, önlenmesi öngörülmüş olan suçları işleme şüphesi altındaki kişilerin bu tedbire maruz kalmaları kabul edilmelidir.

---

¹⁵⁷ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 188.

¹⁵⁸ Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri evvela 4422 Sayılı ÇASÖMK'na dayanılarak uygulanmıştır. Halbuki 4422 sayılı ÇASÖMK adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulaması için düzenlenmiştir. Ancak uygulamada 4422 sayılı ÇASÖMK hükümleri kıyasen önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine de uygulanmıştır. 4422 Sayılı Yasada önleme amaçlı iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması düzenlenmemesi nedeniyle bu yasanın yürürlükte olduğu dönemde yapılmış olan önleme amaçlı iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve tespiti işlemlerinin hukuka aykırı olduğunu söylemek mümkündür. ŞEN, Ersan, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 64.

¹⁵⁹ TAŞKIN, Mustafa, Adli ve Önleme Amaçlı İletişimin Denetlenmesi ve Bu Sitemin AİHM Kriterlerine Uygunluğu, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, Seçkin Yayınları, Yıl. 6, Sayı. 53, Ankara, Ocak 2011, s. 78.

Dolayısıyla önleme amaçlı iletişimin denetlenmesine başvuracak kurumların, iletişimini denetlemeyi planladıkları kişileri, personellerince yapılan fiziki takip, haber elemanları vasıtasıyla elde edilmiş veri ve bilgiler doğrultusunda belirlemeleri gerekecektir¹⁶⁰. Ülke çapında ya da belli bir coğrafi bölgede yaşamakta olan herkesi içerisine alacak tarzda önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanamayacaksa da¹⁶¹, tedbirde kişiler açısından bir sınırlama öngörülmemiştir¹⁶².

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri yalnızca CMK'nın 135/9 maddesinde yer alan katalog suçlar için uygulanabilirken¹⁶³, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri, 3713 Sayılı Yasanın Geçici 13. maddesinde belirtilen suçların¹⁶⁴ önlenmesi amacıyla uygulanabilecektir.

Önleme amaçlı yapılan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilmiş olan kayıtlar yalnızca kendi yasalarında belirtilen amaçlar için, yani suçun önlenmesi amacıyla kullanılabilir. Dolayısıyla önleme amacıyla yapılan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen iletişim kayıtları bir suç soruşturması veya kovuşturmasında kullanılmayacaktır¹⁶⁵. Çünkü CMK'da düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbiri için

---

¹⁶⁰ VATAN, Zeki, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbiri Olarak İletişimin Denetlenmesi, Beta Yayınevi, İstanbul, 2009, s. 122.

¹⁶¹ Yargıtay 9. CD. 04/06/2008 Tarihli kararında, 'Amacı ne olursa olsun hiçbir kuruma demokratik hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetinde yaşayan insanlar şüpheli görülerek ülke genelini kapsayacak şekilde yetki verilemeyeceği, anılan kanunların ilgili maddeleri gereğince talepte bulunulan kolluk birimlerinin buldukları yerler itibari ile yetkili olan ve 5271 Sayılı CMK'nın 250. maddesinin 1. fıkrasına göre kurulan Ağır Ceza Mahkemesi üyelerinin kendi yargı çevreleri ile ilgili karar vermeleri gerektiği, sınırsız bir yetki verilmesi suretiyle iletişimin tespit edilerek dinlenmesine karar verilemeyeceği, yasa koyucunun amacının da bu olduğunun açık olduğu...' belirtildiği, Bkz. Yargıtay 9. CD. 04/06/2008 Tarih 2008/874 Esas 2008/22381 Karar sayılı kararı.

¹⁶² SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 193.

¹⁶³ KAYMAZ, age, s. 66.

¹⁶⁴ Mevzuatta Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 250 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamına giren suçlar ile Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrası kapsamına giren suçlara yapılan atıflar, Türk Ceza Kanununda yer alan;

- a) Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçu veya suçtan kaynaklan malvarlığı değerini aklama suçuna,
- b) Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlara,
- c) İkinci Kitap Dördüncü Kısımın Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlara (305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç), yapılmış sayılır.

¹⁶⁵ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 348; MERAN, age, s. 12; YCGK 17/05/2014 Tarihli kararında, '... önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi sonucu ulaşılan kayıt ve bulgular esas alınarak kurulan yerel mahkeme hükmü ile bu hükmü onayan özel daire kararı isabetli bulunmadığından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının kabulü ile özel daire onama kararının kaldırılmasına

sıkı koşullar aranırken aynı koşullar önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi için aranmamıştır. Önleme amaçlı yapılan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen kayıtların ceza muhakemesinde delil olarak kullanılması kabul edilmiş olsaydı daha sıkı koşullar aranan CMK hükümlerine başvurulmaksızın önleme amaçlı yapılan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen deliller ile yetinilmesi gibi bir uygulama ortaya çıkabilirdi¹⁶⁶. Bununla birlikte her ne kadar önleme amaçlı yapılan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilmiş olan kayıtların delil olarak kullanılması mümkün değilse de, bu istihbari bilgilere dayanarak ceza soruşturması başlatılabileceği kanaatindeyiz.

Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesine başvurulması için yasada yer alan suçlar konusunda makul şüphenin¹⁶⁷ bulunmasının tedbirin uygulanması için gerekli¹⁶⁸ olduğu ifade edilmektedir. Ancak adli amaçlı dinleme ile önleme amaçlı dinlemeyi birbirinden ayıran temel kriterlerden birisinin şüphe konusundaki farklılık olduğu, 5397 Sayılı Yasada önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinde şüpheden bahsedilmediği dolayısıyla önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin tamamen varsayıma dayalı bir kanaat ile verileceği de ileri sürülmektedir¹⁶⁹. Bununla birlikte önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinde, bu konuda ciddi bilgiler elde edildiği, haklı olay ve olguları içeren değerlendirmelerin bulunduğu, suçun işleneceği konusunda somut verilere dayanan yüksek bir beklentinin olduğu, istihbarat kaynaklarından elde edilen

---

yerel mahkeme hükmünün eksik inceleme nedeniyle bozulmasına karar verilmelidir. Bkz. YCGK. 17/05/2011 Tarih 2011/9-93 Esas 2011/95 Karar; KAYMAZ, Önleme amacıyla yapılan denetim sonucu elde edilen delillerin kural olarak önleme amacı dışında kullanılmasının mümkün olmadığını, CMK'nın 161 ve 279. maddeleri ile 5397 Sayılı Yasa maddeleri ile bu yasaya ilişkin gerekçe birlikte değerlendirildiğinde önleme amaçlı dinlemelere dayalı olarak soruşturma başlatılabileceğini ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 513.

¹⁶⁶ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 349.

¹⁶⁷ İletişimin önleme amaçlı denetlenmesi bakımından hukukumuz makul şüphe ölçütünü benimsemiştir. Bkz. İLHAN, Burak Cenk, Türkiye'de Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Önleme Amaçlı Denetlenmesi, Türkiye Adalet Akademisi, Y. 4, S. 14, Temmuz 2013, s. 790.

¹⁶⁸ ŞEN, Türk Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 74; KAYMAZ, Her ne kadar yasada açık hüküm mevcut değil ise de, önleme amaçlı tedbire başvurulması için diğer bilgi toplama yöntemleri ile belli kişi veya kişilerin katalog kapsamında yer alan suçlardan birini işleyeceğine dair olaya dayanan şüphenin ortaya çıkması gerekir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 508; Aynı Yöndeki Tespit için Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun 17/02/2010 tarih ve 2010/3 sayılı Raporu, s. 337, Bkz. Bkz <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk34.pdf>, s. 52-54, Erişim: 03/08/2014.

¹⁶⁹ TAŞKIN, age, s. 234, SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 191; Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun 17/02/2010 tarih ve 2010/3 sayılı raporunda; önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi için hiçbir şüphe derecesinin öngörülmemiş olması eleştirilmiştir. Bkz <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk34.pdf>, s. 52-54, Erişim: 03/08/2014.

bilgiler dikkate alındığında suç işleneceğine dair kanaati güçlendiği gibi hususlarda yeterli araştırmaların yapılmış olması gerekmektedir¹⁷⁰. Halbuki adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinde ise, bir suç sebebiyle yapılmakta olan soruşturma ve kovuşturmada suç işlendiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması gerekmektedir¹⁷¹.

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi suç ilenmesinden sonra soruşturma ve kovuşturma aşamasında başvuru bir tedbir iken, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi ise henüz suçun işlenmesinden önceki evrede uygulanmaktadır¹⁷². Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulandığı durumlarda bir suçun icra hareketlerine başlanmış olmasından yani teşebbüsten bahsedilemez. Aksi halde bu adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması gerekecektir¹⁷³. Adli amaçlı iletişimin denetlenmesinde tedbirin soruşturma öncesinde veya kesin hükümden sonra uygulanması mümkün değildir¹⁷⁴.

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabilmesi için başka yolla delil elde edilememesi gerekmektedir. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinde ise son çare prensibi söz konusu değildir¹⁷⁵. Yani başka türlü delil elde etme imkânının bulunmaması koşula burada aranmaz¹⁷⁶. Söz konusu suçlar başka türlü önlenilecek olsa dahi iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilir.

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine yer bakımından yetkili ve görevli Ağır Ceza Mahkemesi tarafından karar verilmektedir. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinde ise, emniyet ve jandarma tarafından yapılan talepler HSYK tarafından belirlenen Ankara Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, MİT tarafından yapılan talepler ise

---

¹⁷⁰ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 190; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 74; TAŞKIN, age, s. 234.

¹⁷¹ 21/2/2014 tarihli ve 6526 Sayılı Kanununun 11. maddesiyle, 5271 Sayılı CMK'nın 135/1 maddesinin birinci fıkrasında yer alan "soruşturmada, " ibaresinden sonra gelmek üzere "somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve" ibaresi eklenmiştir.

¹⁷² KAYMAZ, age, s. 62; YAŞAR, agm, s. 365.

¹⁷³ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 191.

¹⁷⁴ TAŞKIN, age, s. 233.

¹⁷⁵ İLHAN, agm, s. 791.

¹⁷⁶ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 190; KAYMAZ, age, s. 63.

Ankara Ağır Ceza Mahkemesi üyesi tarafından karara bağlanmaktadır¹⁷⁷. Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilirken, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirininin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bazı idari mercilerin emri üzerine uygulanabilmesi hüküm altına alınmıştır¹⁷⁸. Bu idari merciler Polis için Emniyet Genel Müdürü veya İstihbarat Daire Başkanı, jandarma için Jandarma Genel Komutanı veya İstihbarat Başkanı, MİT için ise MİT Müsteşarı veya Müsteşar Yardımcısıdır. Cumhuriyet savcısı kararını derhal mahkemenin onayına sunmak zorundayken idari merciin verdiği emri 24 saat içinde Hâkim onayına sunması gerekmektedir.

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri en çok iki ay için verilebilir ve bu süre, bir ay daha uzatılabilir. Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak ise, gerekli görülmesi halinde, mahkemece yukarıdaki sürelerle ek olarak her seferinde bir aydan çok olmamak ve toplamda üç ayı geçmemek üzere sürenin uzatılmasına karar verebilir. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri ise, en fazla üç ay için verilebilir. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinde uzatma kararları aynı konu ile ilgili olarak en fazla üç kez verilebilir¹⁷⁹. Önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri üç ay normal

---

¹⁷⁷ 5397 Sayılı Yasanın 1. maddesinin 2. fıkrasına göre; “yetkili ve görevli hâkim, talepte bulunan kolluk biriminin bulunduğu yer itibarıyla yetkili olan ve 5271 Sayılı Kanun’un 250. maddesinin 1. fıkrasına göre kurulan Ağır Ceza Mahkemesinin üyesi” ise de, 6352 Sayılı Yasının 105. maddesi 5271 Sayılı CMK’nın 250. maddesini yürürlükten kaldırmıştır. 6352 Sayılı Yasanın, Geçici 2. maddesinin 7. fıkrasında; “mevzuatta Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 250. maddesinin 1. fıkrasına göre kurulan Ağır Ceza mahkemelerine yapılmış olan atflar, Terörle Mücadele Kanunu’nun 10. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen Ağır Ceza mahkemelerine yapılmış sayılacağı” belirtilmiştir. Terörle Mücadele Kanunu 10. maddesinin 1. fıkrası; “Bu Kanun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar; Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yargı çevresi birden çok ili kapsayabilecek şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek Ağır Ceza mahkemelerinde görülür. Bu mahkemelerin başkan ve üyeleri adli yargı adalet komisyonunca, bu mahkemelerden başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilemez.” şeklindedir. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasanın 1. Maddesi ile 3713 Sayılı Yasaya eklenen Geçici 14. Maddeye göre, mevzuatta Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 250 nci maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen Ağır Ceza mahkemeleri ile Terörle Mücadele Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen Ağır Ceza mahkemelerine yapılmış atflar Ağır Ceza mahkemelerine; bu mahkemelerin üyelerine yapılmış atflar Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen Ankara Ağır Ceza Mahkemesine yapılmış sayılacağı belirtilmiştir, yine 6532 Sayılı Yasanın 3. maddesi ile 2937 Sayılı Yasanın 6. maddesinde yapılan düzenleme ile Milli İstihbarat Teşkilatının önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi konusundaki talepleri konusunda yetkili ve görevli hakim Ankara Ağır Ceza Mahkemesi üyesi olduğunun belirtildiği, Bu açıklamalar dikkate alındığında iletişimin önleme amaçlı denetlenmesinde emniyet ve jandarma tarafından yapılacak talepler ile ilgili kararlar HSYK tarafından belirlenen Ankara Ağır Ceza Mahkemesince, Milli İstihbarat Teşkilatı tarafından yapılan talepler ise Ankara Ağır Ceza Mahkemesi üyesi tarafından karara bağlanacaktır.

¹⁷⁸ KAYMAZ, age, s. 65.

¹⁷⁹ İLHAN, agm, s. 797.

süre dokuz ayda uzatma olmak üzere toplamda on iki aylık süre için verilebilir. Ancak terör örgütünün faaliyeti kapsamında devam eden tehlikelerle, casusluk suçlarının önlenmesi amacıyla gerekli görülmesi durumunda Hâkim her seferinde üç aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir.

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri Hâkim onayının alınamaması veya şüpheli hakkında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmesi halinde son bulurken, önleme amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri idari merciin emrinin Hâkim tarafından iptali veya koşulların ortadan kalkması halinde son bulmaktadır.

Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirinde kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmesi veya Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararın Hâkim tarafından onanmaması halinde imha edilmiş olan kayıtlar ile ilgili olarak ilgililere bilgi verilecektir. Ancak önleme amaçlı iletişimin denetlenmesinde imha edilen kayıtlar ile ilgili tedbir uygulanan kişiye bilgi verilmesi hususu bulunmamaktadır¹⁸⁰.

6. TELEKOMÜNİKASYON İLETİŞİM BAŞKANLIĞI

6.1.Kuruluş

İletişimin denetlenmesine yönelik tedbirlerin tek elden yürütülmesini sağlayarak tedbirin uygulanması sırasında yetki ve görevlerin kötüye kullanılmasını önlemek ve etkili bir denetim sağlamak amacıyla 03/07/2005 Tarihli 5397 Sayılı Yasa ile 2559, 2803 ve 2937 Sayılı Yasalarda değişiklik yapılmış ve Yasanın 1. maddesiyle, 04/07/1934 tarih ve 2559 Sayılı PVSK'nın Ek 7. maddesinde yapılan değişiklikler çerçevesinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bünyesinde kurulan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) faaliyete geçirilmiştir¹⁸¹. Kolluk kuvvetleri ve MİT, iletişimin denetlenmesi tedbirini TİB aracılığıyla uygulayacak olup, bu sayede iletişimin denetlenmesi tedbirinin tek elden yürütülerek¹⁸² takibinin

---

¹⁸⁰ KAYMAZ, age, s. 66

¹⁸¹ Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun 17/02/2010 tarih ve 2010/3 sayılı Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının 2006-2007 ve 2008 Yıllarının Faaliyet ve İşlemlerinin Denetlenmesi raporunda 'İletişim Başkanlığı kurulmadan önce, iletişimin denetlenmesi konusu ile ilgili farklı kurumlar farklı sistemler kurmak zorunda bulunmakta iken, İletişim Başkanlığının kurulması ile bu faaliyetlerin tamamı tek bir merkezden yürütülmeye başlanmış ve iletişimin denetlenmesi işlemlerinin hukuka uygunluğunun denetlenebilmesinin de yolu açılmıştır. 'Denilmiştir. Bkz. <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk34.pdf>, s. 332, Erişim: 03/08/2014.

¹⁸² CENTEL, ZAFER, age, s. 431.

sağlanması ve iletişimin denetlenmesi tedbiri konusundaki kararların hukuka uygunluğunun sağlanması amaçlanmıştır.

Kuruluş ve altyapı çalışmalarının tamamlanmasını müteakip başkanlık 23/07/2006 tarihinde faaliyete geçmiştir. Kurumun çalışma usul ve esasları ise, TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelikte düzenlenmiştir. TİB bir başkan ile hukuk, teknik ve idari olmak üzere üç daire başkanlığından oluşması hükme bağlanmıştır. 04/05/2007 Tarihli 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bünyesindeki Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının, bu Kanunun verdiği görevleri yapması da öngörülmüş, anılan görevlerin yerine getirilmesinin sağlanması amacıyla TİB bünyesinde İnternet Dairesi oluşturulmuştur. 23/07/2006 Tarihli 5651 Sayılı Yasanın yürürlüğe girmesi ile birlikte TİB bünyesinde İnternet Dairesi Başkanlığı kurulmuş, böylelikle daire başkanlığı sayısı dörde yükselmiştir. Daha sonra 2011 yılında TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Yönetmeliğin 16. maddesinde yapılan değişiklikle daire başkanlığına Bilgi Sistemleri Daire Başkanlığı eklenmiş böylece Başkanlık nezninde beş daire başkanlığı oluşturulmuştur¹⁸³. 05/11/2008 Tarihli 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile Telekomünikasyon Kurumunun ismi Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak değiştirilmiştir.

TİB, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu içinde doğrudan Kurum Başkanına bağlı olarak faaliyet yürütmektedir¹⁸⁴. TİB’de MİT, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığının ilgili birimlerinden birer temsilci bulunmaktadır¹⁸⁵. TİB’de

¹⁸³ TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik madde 16-(Değişik ikinci fıkra: RG-9/9/2011-28049) Başkanlık, Telekomünikasyon İletişim Başkanı ile Hukuk, Teknik İşletme, Bilgi Sistemleri, İdarî ve İnternet daire başkanlıklarından oluşur.

¹⁸⁴ Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun 17/02/2010 tarih ve 2010/3 sayılı raporunda; ‘TİB’in Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile olan bağının niteliği eleştirilerek, TİB’in Bilgi Teknolojileri İletişim Başkanlığına bağlı olarak kurulduğu, mevzuatta bağlılığın niteliğinin tam olarak belirtilmediği, bu durumun sorunlara yol açabileceği, TİB’in, kurumun teşkilat şemasındaki yerinin belirlenmesinin gerektiği, İletişim Başkanlığının ana hizmet, yardımcı veya danışma birimi olarak değerlendirme olanağı bulunmadığı, Başkanlığın bağlı birim olarak tanımlanması ve bağlılığın hangi konularda olduğunun, niteliğinin ve içeriğinin mevzuatla belirlenmesi gerektiği’ belirtilmiştir. Bkz. <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk34.pdf>, s. 52-54, Erişim: 03/08/2014.

¹⁸⁵ ‘Mevcut haliyle TİB’de görev yapan Millî İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı temsilcilerinin statüleri, bağlılık ve disiplin ilişkilerinin mevzuatta açık bir şekilde düzenlenmediği ve çalışma ilişkileri bakımından belirsizlik olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, bu temsilcilerin çalışma ilişkisinin ikincil mevzuatta açıkça düzenlenmesi sağlanmalıdır. ‘TBMM

Başkanın görüşü doğrultusunda kurum başkanı tarafından kurum içinden ya da kurum dışından yeteri kadar teknik, hukukçu ve idari personel görevlendirilir. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı merkezi Ankara İlinde bulunan ve il ve ilçe örgütlenmesi bulunmayan bir kurumdur. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun bir kısım yerlerde bölge müdürlükleri veya şubeleri bulunmakta ise de; bölge müdürlükleri ve şubelerin iletişimin denetlenmesi konusunda bir yetki ve görevleri bulunmamaktadır¹⁸⁶.

Gerek önleme amaçlı gerekse adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbiri TİB aracılığı ile uygulanacaktır. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı; iletişim ve internet ortamının, mahkeme ve hâkim kararları çerçevesinde kullanılmasını temin eden ve bunu denetleyen bir birimdir. Anılan Başkanlıkça, herhangi bir dinleme yapılmamaktadır¹⁸⁷. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı dışında hiçbir kurum veya kuruluş ile gerçek veya tüzelkişilerin söz konusu işlemleri yapma yetkisi bulunmamaktadır¹⁸⁸.

Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 262, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489.pdf>, Erişim: 03/08/2014.

¹⁸⁶ Telekomünikasyon kurumuna bağlı toplam 7 adet (Ankara, İstanbul, İzmir, Samsun, Mersin, Diyarbakır ve Erzurum) bölge müdürlükleri bulunmakta ancak bölge müdürlüklerinin başkanlığın görev alanına giren konulara ilişkin herhangi bir yetkisi bulunmamaktadır. Bkz. MERAN, age, s. 42; Bkz. http://www.tib.gov.tr/tr/tr-menu-2-genel_bilgiler.html, Erişim: 03/08/2014.

¹⁸⁷ Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun 17/02/2010 Tarih ve 2010/3 Sayılı Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının 2006-2007 ve 2008 Yılları Faaliyet ve İşlemlerinin Denetlenmesi Raporu, s. 333, Bkz. <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk34.pdf>, Erişim : 03/08/2014.

¹⁸⁸ Başbakanlık Teftiş Kurulu tarafından görevlendirilen bilirkişiler, TİB'deki yasadışı dinlemelere ilişkin 100 sayfalık rapor hazırladı. Raporunda 420 adet yasadışı ses kaydının tespit edildiği vurgulanırken, 35 kriptolu telefonun da yasadışı dinlendiği saptandı. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nda (TİB) yasadışı dinlemelere ilişkin hazırlanan bilirkişi raporu. Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun görevlendirdiği 2 bilirkişi, TİB'de yasadışı dinlemelere ilişkin 3 aydır yürüttüğü incelemeyi tamamladı. Gölbaşı Cumhuriyet Başsavcılığı'nın yürüttüğü soruşturmada görevlendirilen 8 bilirkişi de TİB'de inceleme yaptı. Başbakanlık Teftiş Kurulu tarafından görevlendirilen 2 bilirkişi, TİB'deki incelemelerinin ardından 100 sayfalık bir rapor yazarak Başbakanlık'a sundu. Rapor, Davutoğlu tarafından imzalandıktan sonra savcılığa gönderilecek. Raporunda yer alan tespitler şöyle: Yasadışı dinlemelerin casusluk amacıyla yapıldığı ve ses dosyalarının "casusluk" amacıyla kopyalanıp kurum dışına çıkarıldığı tespit edildi. Mobil telefon görüşmelerine ait 200 milyon adet ses dosyasının (wow uzantılı) 60 milyonu tarandı. Yapılan karşılaştırmalar sonucu 420 adet yasadışı ses (wow) kaydı tespit edildi. 420 ses dosyasının kimlere verildiği belirlenemedi; ancak, casusluk için kullanılabileceği belirtildi. 35 adet kriptolu telefonun yasadışı olarak dinlendiği ve kayıtlarının alınarak kurum dışına çıkarıldığı saptandı. <http://www.haberturk.com/gundem/haber/983052-35-kriptolu-telefon-yasadasi-olarak-dinlendi>, Erişim: 03/09/2014.

6.2.Görevler

TİB'in görevleri, TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 17. maddesinde düzenlenmiştir¹⁸⁹. Yönetmeliğin 17. maddesindeki düzenleme dikkate

---

¹⁸⁹ Başkanlığın görevleri,

- a) 2559 Sayılı Kanunun ek 7 nci maddesi, 2803 Sayılı Kanunun ek 5 inci maddesi ve 2937 Sayılı Kanunu 6 cı maddesi uyarınca, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınmasına yönelik iş ve işlemleri tek bir merkezden yürütmek,
- b) 5271 Sayılı Kanunun 135 inci maddesi kapsamında yapılacak iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine yönelik iş ve işlemleri tek bir merkezden yürütmek,
- c) (a) ve (b) bentleri kapsamındaki taleplerin bu Yönetmeliğe ve diğer ilgili mevzuata uygun olup olmadığını incelemek ve gerektiğinde yetkili mercilere başvuruda bulunmak,
- d) (a) ve (b) bentleri uyarınca gerçekleştirilen işlemler sonucunda elde edilen verileri ve bilgileri ilgisine göre Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığına, Emniyet Genel Müdürlüğüne ve Jandarma Genel Komutanlığına, talep etmeleri halinde mahkemeye ve Cumhuriyet başsavcılıklarına iletme,
- e) Bu Yönetmelik çerçevesinde yapılacak tespit, dinleme, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınması faaliyetleri ile 5651 Sayılı Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görevlerin ifasını olanaklı olacak her türlü teknik alt yapının, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti veren kuruluşlar ve işletmeciler tarafından kurulmasını sağlamak, sağlamak, gerekli alt yapıyı kurmayan işletmecilerin cezalandırılması yönünde girişimde bulunmak,
- f) 12 nci maddenin ikinci fıkrası ile 15 inci maddenin üçüncü fıkrası saklı kalmak kaydıyla, Başkanlık faaliyetleriyle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları, kamu hizmeti veren kuruluşlar ile işletmecilerden gelen her türlü bilgi, belge ve kayıtların bilgi güvenliği kriterlerine uygun olarak arşivlenmesini sağlamak,
- g) Görev alanına giren konularla ilgili ulusal ve uluslararası alanda meydana gelen gelişmeleri takip etmek, bu kapsamda uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak ve gelişmelerin Başkanlık hizmetlerine yansıtılması için gerekli önlemleri almak,
- h) Başkanlık faaliyetleri için yurt içinden ve yurt dışından teminine ihtiyaç duyulan her türlü malzeme, sistem, yazılım ve donanımı belirleyerek Kurum Başkanına bildirmek,
- i) Başkanlık faaliyetleriyle ilgili olarak talep ettiğinde derhal Başbakan'a bilgi vermek,
- j) 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun kapsamında Ulaştırma Bakanlığı, kolluk kuvvetleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile içerik, yer ve erişim sağlayıcılar ve ilgili sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon oluşturarak internet ortamında yapılan ve 5651 Sayılı Kanun kapsamına giren suçları oluşturan içeriğe sahip faaliyet ve yayınları önlemeye yönelik çalışmalar yapmak; bu amaçla, gerektiğinde, her türlü giderleri Kurumca karşılanacak çalışma kurulları oluşturmak,
- k) İnternet ortamında yapılan yayınların içeriklerini izleyerek, 5651 Sayılı Kanun kapsamına giren suçların işlendiğinin tespiti halinde, internet ortamında yapılan yayınlara erişimin engellenmesine yönelik olarak 5651 Sayılı Kanunla öngörülen tedbirleri almak,
- l) İnternet ortamında yapılan yayınların içeriklerinin izlenmesinin hangi seviye, zaman ve şekilde yapılacağını belirlemek,
- m) Kurum tarafından işletmecilerin yetkilendirilmeleri ile mülkî idare amirlerince ticarî amaçlı toplu kullanım sağlayıcılara verilecek izin belgelerinde filtreleme ve bloke etmede kullanılacak sistemlere ve yapılacak düzenlemelere yönelik esas ve usulleri belirlemek,
- n) İnternet ortamındaki yayınların izlenmesi suretiyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan; intihara yönlendirme (madde 84), çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkrası), uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190), sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194), müstehcenlik (madde 226), fuhuş (madde 227), kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228) suçları ile 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer

alındığında TİB'in iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi konularına ilişkin işlemleri uygulamakla görevli tek merkez olduğu görülmektedir. 03/07/2005 Tarihli 5397 Sayılı Yasada Telekomünikasyon İletişim Başkanının kurum başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanacağı hükme bağlanmış ancak Telekomünikasyon İletişim Başkanını atanmasına ilişkin yasa maddesi Anayasa Mahkemesinin 2009 yılında verdiği karar ile iptal edilmiştir¹⁹⁰.

---

alan suçların işlenmesini önlemek için izleme ve bilgi ihbar merkezi dâhil, gerekli her türlü teknik altyapıyı kurmak veya kurdurmak, bu altyapıyı işletmek veya işletilmesini sağlamak,

o) İnternet ortamında herkese açık çeşitli servislerde yapılacak filtreleme, perdeleme ve izleme esaslarına göre donanım üretilmesi veya yazılım yapılmasına ilişkin asgarî kriterleri belirlemek,

p) (n) bendinde sayılan suçların, internet ortamında işlenmesini konu alan her türlü temsili görüntü, yazı veya sesleri içeren ürünlerin tanıtımı, ülkeye sokulması, bulundurulması, kiraya verilmesi veya satışının önlenmesini teminen yetkili ve görevli kolluk kuvvetleri ile soruşturma mercilerine, teknik imkânları dâhilinde gereken her türlü yardımda bulunmak ve koordinasyonu sağlamak,

r) İnternet Kurulu ile gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamak; İnternet Kurulunca izleme, filtreleme ve engelleme yapılacak içeriği haiz yayınların tespiti ve benzeri konularda yapılacak öneriler ile ilgili gerekli her türlü tedbir veya kararları almak,

s) İlgili mevzuat kapsamında hâkim, mahkeme veya Cumhuriyet savcısı tarafından verilen erişimin engellenmesi kararlarını uygulamak ve buna ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,

t) İçeriği (n) bendinde belirtilen suçları oluşturan yayınların içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulursa bile, içeriği çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra) ve müstehcenlik (madde 226) suçlarını oluşturan yayınlara ilişkin olarak resen erişimin engellenmesi kararı vermek ve bu kararı, erişim sağlayıcısına bildirerek gereğinin derhal ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren yirmidört saat içinde yerine getirilmesini istemek,

u) (t) bendine göre verilen erişimin engellenmesi kararının konusunu oluşturan yayını yapanların kimliklerinin belirlenmesi hâlinde, Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak,

v) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

¹⁹⁰ Anayasa Mahkemesinin 29/01/2009 tarih 2005/85 Esas, 2009/15 Karar sayılı kararında, 2559 Sayılı Yasanın Ek 7 maddesinin 9. fıkrasında yer alan '... Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...' ibaresinin, aynı maddenin 10. fıkrasında yer alan 'Telekomünikasyon İletişim Başkanı, Telekomünikasyon İletişim Kurumu Başkanının teklifi üzerin Başbakan tarafından atanır.' ibaresinin, 2803 Sayılı Yasanın Ek 5 maddesinin 8. fıkrasında yer alan '...Başbakanın özel olarak yetkilendireceği kişi veya komisyon...' ibaresinin iptaline karar vermiş ve mahkemenin iptal gerekçesinde 'kamu politikasının tayinine katılan, etkin bir otoriteye sahip olan, kuruluşların amacının gerçekleşmesinde önemli yetki ve sorumluluklarla donatılan, planlama, örgütlenme, personel ve kadrolarını yöneten, denetim ve temsil gibi işlevleri yerine getiren kamu görevlilerinin, üst düzey yönetici konumunda olmaları nedeniyle bunların atamalarının da müşterek kararname ile yapılmasının anayasal bir zorunluluk olduğu, 5397 Sayılı Yasa ile telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespiti, 5651 Sayılı Yasa göre internet yoluyla yapılan yayınlara erişimin engellenmesi kararının verilmesi ve uygulanması konularında kamu düzeni ve kamu güvenliğiyle ilgili görevleri bulunan kurumun başkanlığını yürüten Telekomünikasyon İletişim Başkanının önemli yetki ve sorumluluklarla donatıldığı, bu nedenle üst düzey yönetici kapsamında bulunduğu ve atamasının da müşterek kararname ile yapılması gerektiği' belirtilmiştir. Bkz. 03/04/2009 tarih ve 27189 Sayılı Resmi Gazete; ŞEN' göre Anayasa Mahkemesinin söz konusu hükümlerin iptaline dair verdiği karar yerindedir, doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak bir yargı kararının verilmesi, hukukilik denetiminden geçirilmesi ve uygulanması sırasında sürece etki edebilecek unsurların, bireysel işlemlerde yasama organı ve diğerlerinde idare tarafından yapılması kuvvetler ayrılığı ilkesini ihlal edebileceği gibi yargı bağımsızlığını da olumsuz yönde etkileyecektir. Bu sebeple iletişimin denetlenmesine karar verilmesi,

Yönetmeliğin 19. maddesine göre başkanın görevleri;

- a) Başkanlığı temsil etmek; Başkanlığın, Kurum ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu hizmeti veren kuruluşlar ve işletmeciler ile ilişkilerini düzenlemek ve yürütmek,
- b) Başkanlığın etkin ve verimli çalışmasını sağlamak,
- c) Başkanlıkta görevli bulunan ilgili kurum temsilcilerinin çalışmaları hakkında ilgili kuruma yılda en az bir defa yazılı olarak bilgi vermek, ilgili kurum temsilcilerinin, Başkanlığın etkin ve verimli çalışmasını aksatacak tutum ve davranışlarını tespit ettiğinde, ilgili kuruma bilgi vererek değiştirilmesini sağlamak,
- d) Daire başkanlıkları ile ilgili kurum temsilcileri arasında çıkabilecek görev ve yetki sorunlarını çözmek,
- e) Diğer kurumlarla koordinasyonu sağlamak,
- f) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek olarak sayılmıştır.

---

bu kararların tatbiki ve denetlenmesi sırasındaki tüm aşamalara yargı mensupları müdahil olması gereklidir. 'Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 137.

İKİNCİ BÖLÜM: İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN KOŞULLARI VE İLETİŞİMİN DENETLENMESİ KARARI

2. İLETİŞİMİN DİNLEMESİ, KAYDA ALINMASI ve SİNYAL BİLGİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ TEDBİRİNİN KOŞULLARI

2.1. Tedbirin Uygulanacağı Kişi

2.1.1. Şüpheli veya sanık

CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen tedbirin uygulanabilmesi için evvela ortada hakkında bir ceza soruşturması ya da kovuşturması olan bir şüpheli veya sanığın bulunması gerekmektedir¹⁹¹. Şüpheli ve sanık kavramları CMK'nın 2. maddesinde tanımlanmış olup, buna göre şüpheli, soruşturma evresinde suç şüphesi altında bulunan kişi, sanık ise, kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişi olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla bir kimsenin şüpheli sıfatını alması için kişi hakkında katalog suçlardan birisini işlediği iddiasıyla kendisine bir suç isnadının yapılarak bu durumun araştırılması amacıyla açılmış bir soruşturmanın bulunması gerekmektedir¹⁹². İletişimin denetlenmesi tedbirinin soruşturma ve kovuşturma aşamasında uygulanması mümkündür. CMK'nın 135. maddesinin ilk düzenlemesinde tedbirin yalnızca soruşturma aşamasında uygulanabileceği düzenlenmişti. 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin denetlenmesi tedbirinin kovuşturma aşamasında da uygulanabilmesi imkânı getirilmiştir¹⁹³. CMK'nın 136/6 maddesinde düzenlenen katalog suçlardan birini işlediği yönünde kendisinden şüphe edilmeyen kişi hakkında iletişimin denetlenmesi kararı verilemeyecektir¹⁹⁴. Henüz herhangi bir ceza soruşturması ya da kovuşturmasının bulunmadığı hallerde şüpheli veya sanık sıfatına sahip kişilerden bahsedilemeyeceği için tedbirin uygulanması da söz konusu

---

¹⁹¹ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 502; SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 114; ŞEN, Ersan, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 90; MERAN, age, s. 86; KAYMAZ, age, s. 174.

¹⁹² TAŞKIN, age, s. 96.

¹⁹³ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 509; KAYMAZ, age, s. 175; ŞAHİN, Kovuşturma aşamasında gizlilik arz eden iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasının zor görüldüğünü ifade etmektedir. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 358.

¹⁹⁴ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 114; MERAN, age, s. 88.

olmayacaktır¹⁹⁵. Disiplin soruşturmalarında da iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması mümkün değildir¹⁹⁶. Şüpheli veya sanığın özel soruşturma kurallarına bağlı olması ya da dokunulmazlıktan yararlanması iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına engel değildir¹⁹⁷. Yine soruşturma evresinden sonra kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmiş ise, artık şüpheliden bahsedilemeyeceği için bu kararın verilmesinden sonra aynı kişiye yönelik olarak iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulamaz¹⁹⁸.

Şüphelinin belirlenemediği durumlarda genel bir iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması mümkün değildir¹⁹⁹. Herhangi bir şehirde ya da tüm ülke çapında uygulanmak üzere verilecek iletişimin denetlenmesi kararı hukuka aykırı olacaktır²⁰⁰. Dolayısıyla şüphelinin açık kimliğinin bilinmediği en azından kim olduğunun bilinmediği durumlarda iletişimin denetlenmesi kararı verilemeyecektir²⁰¹.

Yine şüphelinin tespiti amacıyla üçüncü bir kişinin kullandığı telefon hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması da mümkün değildir. İletişimin denetlenmesi tedbirinde, tedbir hangi iletişim aracı veya hattı için verilmiş ise (örneğin tedbir kararında belirtilen telefon hattı veya IMEI numaralı telefon cihazı) ancak o iletişim aracı denetlenecektir²⁰². İletişimin denetlenmesi sırasında şüpheli veya sanığın denetim kararında belirtilmeyen başka telefonları ve iletişim araçlarını kullandığı tespit edilse bile daha önce verilmiş olan denetim kararı bu iletişim araçlarını ve telefonlarını

---

¹⁹⁵ Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesinden sonra aynı kişiye yönelik olarak bu tedbire başvurulamaz. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 5; Yargıtay 4. CD. 29/11/2006 tarih 2006/4669 Esas 2006/17007 Karar sayılı ve 28/03/2007 tarih 2007/1398 Esas 2007/2879 Karar sayılı kararlarında, 'hakim tarafından iletişimin tespiti tedbirinin, şüpheli veya sanık tarafından kullanılan telefonlar hakkında uygulanabileceği' belirtilmiştir.

¹⁹⁶ YENİSE, NUHOĞLU, age, s. 502, Yargıtay 4. CD. 06/11/2007 tarihli kararında, hakkında disiplin veya idari soruşturma yapılan cumhuriyet savcısı ile ilgili henüz ortada ceza soruşturması ve kovuşturması bulunmadığından CMK'nın 135. maddesi çerçevesinde telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesine karar verilemeyeceği belirtilmiştir. Yargıtay 4. CD. 06/11/2007 tarih 2007/8700 Esas 2007/8903 Karar sayılı kararı.

¹⁹⁷ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 203; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 544.

¹⁹⁸ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 544; MERAN, age, s. 94.

¹⁹⁹ Bkz. YCGK. 15/11/2011 Tarih 2011/6-140 Esas 2011/222 Karar sayılı kararı.

²⁰⁰ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 118, ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 92; MERAN, age, s. 65.

²⁰¹ KAYMAZ, age, s. 174.

²⁰² Bu konuda ayrıntılı bilgi için Tezimizin Tedbir Kararı Verilecek Hattın veya İletişim Aracının Sahibini ve Biliniyorsa Kullanıcısını Gösterir Belge ve Rapor başlığı altındaki bilgilere bakılabilir.

kapsamadığı için bu iletişim araçları ve telefonlar için yeni bir tedbir kararı alınması gerekecektir²⁰³. Bu durum iletişimin denetlenmesi tedbiri açısından söz konusu olan amaca bağlılık ilkesinin doğal sonucudur²⁰⁴. Şüpheli veya sanığın ‘kullandığı veya kullanacağı tüm telefonların denetlenmesi’ şeklinde bir ifade kullanılarak yalnızca kişinin esas alındığı bir tedbir kararı verilemeyecektir²⁰⁵. Ancak şüpheli veya sanığın kullandığı tespit edilen tüm iletişim araçlarının aynı anda denetlenmesi mümkündür²⁰⁶. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 7/1 maddesinde, iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması veya sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirine şüpheli veya sanık bakımından karar verileceği belirtilmiş, ikinci fıkrada ise, birinci fıkrada sayılan tedbirlerin hakkında tedbir uygulanacak kişinin üzerine kayıtlı veya kullanmakta olduğu iletişim araçlarının tümü hakkında uygulanabileceği, hakkında karar verilen kişi ile iletişim araç sahibinin farklı kişiler olması halinde bu durumun tedbir talebi ve tedbir kararında açıkça belirtileceği düzenlenmiştir²⁰⁷. İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması için tedbire konu iletişim aracının yeri veya kime ait olduğu önemli değildir. Asıl olan tedbir kararına konu olacak iletişim aracının şüpheli veya sanık tarafından kullanıldığı tespit edilmiş olmasıdır²⁰⁸. Şüphelinin kullanmakta olduğu telefon hattı hakkında iletişimin denetlenmesi kararı verilmesinden sonra şüpheli tarafından kullanıldığı belirlenen yeni bir telefon hattının varlığının belirlenmesi halinde Cumhuriyet savcısı tarafından tespit edilen telefon hattı hakkında karar verilmesi veya ek karar aldırılması gerekir²⁰⁹.

2.1.2. Suça İştirak Edenlerin Durumu

CMK’da suça iştirak edenler hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması şekli²¹⁰ ile ilgili bir düzenlemenin yapılmamış olması²¹¹, yasa koyucunun iradi bir

---

²⁰³ KAYMAZ, age, s. 285.

²⁰⁴ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 119.

²⁰⁵ KAYMAZ, age, s. 285.

²⁰⁶ MERAN, age, s. 95; YARDIMCI, Mehmet Murat, ABD Hukuku, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları ve Türk Hukukunda İletişimin Denetlenmesi, Seçkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 216.

²⁰⁷ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 7.

²⁰⁸ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 357; KAYMAZ, age, s. 178.

²⁰⁹ KAYMAZ, age, s. 271-272.

²¹⁰ 4422 Sayılı ÇASÖMK’da suça iştirak eden veya suçun işlenmesinden sonra yardım ya da yataklıkta bulunan kişiler hakkında iletişimin denetlenmesine başvurulabileceği hususu açıkça belirtilmişti. 4422 Sayılı Yasa madde 2’de’. . Kanunda öngörülen suçları işleme veya bunlara iştirak yahut işlendikten

tercihi veya unutmamasından kaynaklanmamış, böyle bir düzenlemeye yer verilmesinin gereksiz olacağı düşüncesinden kaynaklanmıştır²¹². Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi tedbirine, şüpheli ve sanık ile birlikte suça iştirak ettiği belirlenmiş olan kişiler yönünden de başvurulabilir²¹³. Kaldı ki yasada sayılan katalog suçlara iştirak eden kişiler aynı zamanda söz konusu suçun şüphelisi veya sanığı olacakları için bu kişiler ile ilgili iletişimin denetlenmesi kararı verilebilecektir²¹⁴. Ancak suça iştiraki olmaksızın şüphelinin iletişimine aracılık eden kişi hakkında tedbirin uygulanması iletilmiş olduğu bilginin içeriğini bilmesine veya anlamasına bağlı olmalıdır²¹⁵. Çünkü bu halde iletişime aracılık etmiş olan kişi TCK'nın 39. maddesinin 2. fıkrasının (c) bendinde düzenlenen suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştıran durumundadır. Bu nedenle kişinin iletilmiş olduğu bilginin içeriğini bilmemesi ya da anlamaması halinde, iştiraktan söz edilemeyeceğinden, iletişime aracılık eden kişi hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına da olanak yoktur²¹⁶.

Suçun işlenmesinden önce suça iştiraki olmaksızın suçun işlenmesinden sonra şüpheli veya sanığa yardım edilmesi TCK'nın iştirak hükümleri kapsamında olmayıp, eylem unsurlarına göre TCK'nın 281. maddesinde düzenlenen 'suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme' veya TCK'nın 283. maddesinde düzenlenen 'suçluyu kayırma' suçları kapsamına girecektir. Bu suçların da katalog suçlar kapsamında olmaması nedeniyle suç işlendikten sonra şüpheli veya sanığa yardım eden kişilere yönelik olarak

---

sonra faille her ne suretle olursa olsun yardım veya aracılık veya yataklık etme kuşkusuna altında bulunan kişiler. . 'hakkında uygulanabileceği açıkça belirtilmiştir. CMK'nın 2004 yılında yapılan hazırlık çalışmaları esnasında 4422 Sayılı Yasadakine benzer bir hükmün tasarıda yer alması önerilmiş ancak bu öneri bilim kurulunca kabul edilmemiştir. Bilim Kurulunca öneri, 'tedbir, şüpheli için mesajları ileten veya getiren ya da şüpheli tarafından iletişim bağlantılarının kullanıldığının anlaşıldığı takdirde, şüpheli dışındaki kişiler hakkında da uygulanabilir' gerekçesi ile kabul edilmemiştir. Bkz. HAKERİ, Hakan, 'Yeni Ceza Muhakemesi Kanununda İletişimin Tespiti, Dinlenmesi ve Kayda Alınması', s. 1, Bkz. <http://portal.hakanhakeri.com/index.php?option=com>, Erişim: 04/08/2014.

²¹¹ Ancak CMK'da iştirak, yardım etme ve yataklık edenlerle ilgili bir düzenleme yer almamıştır. Bkz. TAŞKIN, age, s. 97, SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 117.

²¹² SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 117.

²¹³ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 449; KAYMAZ, age, s. 160; MERAN, Kişinin azmettiren, yardım eden veya birlikte işleyen olarak suçu işlemiş olmasının CMK'nın 135. maddesinin uygulanması bakımından bir önemi bulunmamaktadır. Bkz. MERAN, age, s. 96.

²¹⁴ TAŞKIN, age, s. 98.

²¹⁵ KAYMAZ, age, s. 178.

²¹⁶ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 449.

iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinin uygulanması mümkün değildir²¹⁷. Ancak katalog suç sınırlanmasının bulunmadığı iletişimin tespiti veya mobil telefonun yerinin tespiti tedbirlerinin bu kişiler hakkında uygulanması ise mümkündür²¹⁸.

2.1.3. Kamu Görevlilerinin Durumu

Kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlarla ilgili olarak²¹⁹ Cumhuriyet savcısı tarafından haklarında soruşturma yapılması 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 4/1 maddesi uyarınca izin alınması koşuluna bağlıdır²²⁰. İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabilmesi için usulüne uygun olarak başlatılmış bir ceza soruşturması veya kovuşturması bulunması gerektiğinden kamu görevlisinin görev suçu ile ilgili olarak 4483 Sayılı Yasa uyarınca yetkili merciden izin alınmadan tedbir uygulanamayacaktır²²¹. Ancak iznin alınarak soruşturmaya başlanmasından sonra tedbirin uygulanması mümkün²²² ise de, yetkili mercice soruşturma izni verilme sürecinde şüphelinin isnat edilen suçlamadan haberdar olacağı hususu dikkate alındığında tedbirin bu aşamadan sonra delil elde etmeye pek elverişli olmayacağı söylenebilir²²³.

Ancak Müsteşarlar, Valiler ve Kaymakamlar hariç olmak üzere 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununun 17. maddesi

---

²¹⁷ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 449; HAKERİ, agm, s. 5; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 127; MERAN, age, s. 96; KAYMAZ, age, s. 160.

²¹⁸ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 118.

²¹⁹ Görev sebebiyle işlenebilen suçlar memuriyet görevinden doğan, görev ile bağlantılı ve görevden yararlanılarak işlenebilen suçlar, başka bir anlatımla sadece memurlar tarafından işlenebilen failin memur olmasının suç tipinde kurucu unsur olarak öngörüldüğü suçlardır. Bkz. YCGK. 23/03/2004 Tarih 2004/1-53 Esas 2004/69 Karar sayılı kararı; Aynı Yönde Bkz. YCGK. 17/02/2004 Tarih 2004/2-10 Esas 2004/40 Karar sayılı kararı.

²²⁰ TAŞKIN, age, s. 100, Bkz 4483 Sayılı Yasa madde 4.

²²¹ KAYMAZ, 4483 Sayılı Yasa uyarınca yapılan ön inceleme, suç işlediği iddia olunan kamu görevlisi hakkında soruşturma yapılmasına gerek bulunup bulunmadığının tespiti için yapılmaktadır. Soruşturma izni verilmesi halinde Cumhuriyet Savcısı soruşturma yapacaktır. Koruma tedbirleri şüpheli veya sanık hakkında uygulanabildiğine ve ön inceleme aşamasında henüz şüpheli sıfatı kazanılmadığına göre bu aşamada hakkında inceleme yapılan kamu görevlisi hakkında koruma tedbirlerine ve bu arada iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulamayacağını kabul etmek gerekir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 207.

²²² KAYMAZ, age, s. 208.

²²³ TAŞKIN, age, s. 100; Aksi Yönde MERAN'a göre, CMK'nın 135/8 maddesinde öngörülen katalogda yer alan iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabileceği suçlarla ilgili bir soruşturmada çoğu zaman 4483 Sayılı Yasa hükümlerinin uygulanması mümkün değildir. Bkz. MERAN, age, s. 97.

uyarınca, 18/06/1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununda yazılı suçlarla²²⁴, irtikâp, rüşvet, basit ve nitelikli zimmet, görev sırasında veya görevinden dolayı kaçakçılık, resmî ihale ve alım ve satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarının açıklanması ya da açıklanmasına sebebiyet verilmesi suçlarından veya bu suçlara iştirak etmekten sanık olan kişiler hakkında 4483 Sayılı Yasa hükümleri uygulanamayacağından iletişimin denetlenmesi tedbirinin bu suçlar yönünden uygulanmasına da bir engel bulunmamaktadır²²⁵.

2.1.4. Milletvekillerinin Durumu

CMK'da iletişimin denetlenmesi tedbirine karar verilecek şüpheli veya sanığın görevi ve konumu dikkate alınarak herhangi bir istisnaya yer verilmemiştir. Haklarında soruşturma başlatılmış olan herkesin şartların varlığı halinde iletişiminin denetlenmesi mümkündür. Milletvekilleri açısından da CMK'da bir istisnaya yer verilmiş değildir. 1982 Anayasasının 83/2 maddesinde bir suç isnadiyla milletvekillerinin tutulabilmesi, sorguya çekilebilmesi, tutuklanabilmesi ve yargılanabilmesi için TBMM'nin kararı gerekmektedir. Hakkında soruşturmaya başlanan bir milletvekili hakkında Cumhuriyet savcısının Anayasada yasaklanan bu dört işlem haricinde diğer usulü işlemleri yaparak, delil toplayabilip gerek gördüğü koruma tedbirlerine başvurup başvuramayacağı konusunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Öğretideki bir görüşte, Anayasanın 83/2 maddesinde yasaklanan dört işlem haricindeki diğer usulü işlemlere ve gerekli görülen koruma tedbirlerine Cumhuriyet savcısının başvurabileceği, milletvekilleri hakkında yürütülen soruşturmalarda yalnızca Anayasada açıkça yasaklanmış olan tutma, sorguya çekme, tutuklama ve yargılama işlemlerinin yapılamayacağı belirtilmiştir, yasaklanan işlemlerin uygulanmasında TBMM'nin milletvekilinin dokunulmazlığını kaldırmasına bağlıken; yasaklanan işlemler ve koruma tedbirleri arasında iletişimin denetlenmesi tedbiri bulunmadığından CMK 135. maddesindeki koşulların oluşması halinde milletvekili hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmasının mümkün olduğu, dolayısıyla milletvekilleri hakkında seçimden önce veya sonra işlediği

---

²²⁴ 4389 Sayılı Yasa 5411 Sayılı Yasanın 168/A maddesi ile yürürlükten kaldırılmış olup aynı yasanın 169. maddesinde ise yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanununa yapılan atıfların bu Kanunun ilgili maddelerine yapılmış sayılacağı belirtilmiş olduğu anlaşıldığından, burada söz konusu olan suçlar 5411 Sayılı Yasanın 22. maddesinin 3 ve 4 numaralı fıkralarında düzenlenen zimmet suçlarıdır.

²²⁵ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 123; MERAN, age, s. 102; KAYMAZ, age, s. 206.

suçlar açısından CMK'nın 135/1 maddesinde düzenlenen koşulların oluşması kaydıyla iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanabileceği ifade edilmektedir²²⁶. Öğretideki bir diğer görüşte ise, Anayasanın 83. maddesinin ifade biçiminin sorunlu olduğu ve bu konuda yorum yapmayı güçleştirdiği, Anayasanın 83/2 maddesinde seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekilinin meclis kararı olmadıkça tutulamayacağı ve yargılanamayacağı belirtilirken, 83/4 maddesinde ise, tekrar seçilen milletvekili hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılamasının, meclisin yeniden dokunulmazlığı kaldırmasına bağlı olduğunun belirtildiği, Anayasanın 83/2 maddesinin ifade biçiminden dokunulmazlık kaldırılmadıkça yapılamayacak işlemlerin tutulma, sorguya çekilme, tutuklama ve yargılama ile sınırlı olduğu, bunun dışındaki yargılama işlemlerinin ve bu arada koruma tedbirlerinin uygulanabileceği şeklinde anlaşılmaya elverişli olduğu ancak 83/4 maddesinde milletvekili hakkında soruşturma yapılabilmesi için dokunulmazlığın kaldırılmasının gerektiğinin belirtildiği, iletişimin denetlenmesi tedbirinin bir koruma tedbiri olması ve koruma tedbirine başvurulabilmesi için öncelikle yürütülmekte olan bir soruşturmanın mevcut olmasının gerekmesi, dokunulmazlık kaldırılmadıkça milletvekili hakkında soruşturma yapılamayacağından iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasının mümkün olmayacağı ifade edilmektedir²²⁷. Kanaatimizce Anayasanın 83. maddesi bir bütün olarak değerlendirildiğinde ve madde ile getirilmek istenen korumanın amacı gözetildiğinde haklarında meclisin dokunulmazlığın kaldırılması kararı bulunmayan milletvekilleri hakkında iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanamamalıdır.

Ayrıca Ağır Cezayı gerektiren suçüstü hali²²⁸ ile seçimden önce soruşturmasına başlanmış olmak kaydıyla devletin güvenliğine karşı suçlarla ilgili olarak soruşturma ve

---

²²⁶ TAŞKIN, age, s. 98; SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 124; MERAN, age, s. 113; ŞEN, 'Ağır Cezayı gerektiren suçüstü hali ile seçimden önce soruşturmasına başlanmış olmak şartıyla Anayasa'nın 14. maddesi kapsamına giren suçlamalar dışında bir milletvekilinin dinlenmesi ve izlenmesi kabul edilemez. Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 86.

²²⁷ KAYMAZ, age, s. 217; ŞEN, 'Ağır Cezayı gerektiren suçüstü hali ile seçimden önce soruşturmasına başlanmış olmak şartıyla Anayasa'nın 14. maddesi kapsamına giren suçlamalar dışında bir milletvekilinin dinlenmesi ve izlenmesi kabul edilemez. Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 86.

²²⁸ Milletvekili dokunulmazlığının istisnası olarak ifade edilen 'Ağır Cezayı gerektiren suç' kavramından anlaşılması gereken, Ağır Ceza Mahkemelerinin görev alanına giren suçlardır. Ağır Ceza Mahkemelerinin görev alanına giren suçların neler olduğu, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Kanununun 12. maddesinde ifade edilmiştir. Bu maddeye göre, Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, Türk Ceza Kanununda yer alan yağma (m. 148), irtikâp (m. 250/1 ve 2), resmî belgede

kovuşturma yapılması TBBM'nin kararına gerek bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu suçlarla ilgili olarak milletvekilleri hakkında genel hükümlere göre soruşturma yapılabilecek ve koşullar mevcut ise diğer koruma tedbirleri ile birlikte iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilecektir²²⁹.

2.1.5. Hâkimlerin ve Cumhuriyet Savcılarının Durumu

2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Hakkındaki Yasanın 93. maddesine göre Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının kişisel suçlardan dolayı soruşturma yapılması izne bağlı değildir. Dolayısıyla CMK'nın 135. maddesindeki diğer koşulların varlığı halinde kişisel bir suç nedeniyle hakkında soruşturma ya da kovuşturma yapılan Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının iletişimlerinin denetlenmesi mümkündür²³⁰. Anayasanın 144 ve 159. maddeleri uyarınca, Hâkim ve savcılarının görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerinin araştırılması ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturma işlemlerinin yapılması HSYK'nın ilgili dairesinin teklifi ve Adalet Bakanının onayı üzerine HSYK müfettişleri tarafından yapılacaktır. Soruşturma ve inceleme işlemleri kıdemli Hâkim veya savcı eliyle de yaptırılabilir²³¹.

Ceza Muhakemesi Kanununda iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması bakımından Hâkim ve Cumhuriyet savcılarında bir istisna tanınmış değildir. İletişimin denetlenmesi tedbiri ancak soruşturma veya kovuşturma aşamasında uygulanabilir. Hâkim ve savcılar hakkında ise görevleri sebebiyle veya görevleri sırasında işledikleri

---

sahtecilik (m. 204/2), nitelikli dolandırıcılık (m. 158), hileli iflâs (m. 161) suçları, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısımının Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar (318, 319, 324, 325 ve 332 nci maddeler hariç) ve 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar ile ağırlaştırılmış müebbet hapis, müebbet hapis ve on yıldan fazla hapis cezalarını gerektiren suçlarla ilgili dava ve işler, Ağır Ceza Mahkemelerinin görev alanına girmektedir. Suçüstü hâli kavramı ise, CMK'da tanımlanmıştır. CMK'nın "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde suçüstü halinin, işlenmekte olan suç, henüz işlenmiş olan fiil ile fiilin işlenmesinden hemen sonra kolluk, suçtan zarar gören veya başkaları tarafından takip edilerek yakalanan kişinin işlediği suç, fiilin pek az önce işlendiğini gösteren eşya veya delille yakalanan kimsenin işlediği suç ifade ettiği belirtilmiştir. Ağır Cezayı gerektiren suçüstü halinin gerçekleşmesi durumunda, milletvekili dokunulmazlığı kendiliğinden ortadan kalkmaktadır. Bu durumda, meclisin iznine gerek olmaksızın savcı soruşturmaya başlayabilir, Aynı konuda ayrıntılar için Bkz. FEYZİOĞLU, Metin, 'Yasama Dokunulmazlığı Üzerine Düşünceler', <http://www.feyzioglu.av.tr/yayin/yasama-dokunulmazligi-uzerine-dusunceler.html>, Erişim: 11/02/2015; ÇELİK, Adem, TEKKOYUN, Mehmet, Tutukluların Milletvekili Seçilmesi ve Yasama Dokunulmazlığı, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C. 1, Y. 2, S. 6, Temmuz 2011, s. 425-426.

²²⁹ KAYMAZ, age, s. 218; ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon Dinleme, s. 86.

²³⁰ KAYMAZ, age, s. 208.

²³¹ TAŞKIN, age, s. 99; MERAN, age, s. 105.

suçlardan dolayı soruşturmaya başlanabilmesi için soruşturma izninin alınması gereklidir. Dolayısıyla Hâkim ve savcı hakkında soruşturma izni alınmadan soruşturmaya başlanmadığından izin alınması aşamasından önce iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması mümkün değildir. İdari (disiplin) soruşturma aşamasında da Hâkim veya Cumhuriyet savcısının iletişiminin denetlenmesi mümkün değildir²³².

11/12/2012 tarihinde kabul edilen 18/12/2012 Tarih ve 27789 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6087 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun 17. maddesinde Kurul müfettişlerinin yetkileri düzenlenmiştir. Yasanın 17/2-b maddesinde²³³, kurul müfettişlerinin yapacakları inceleme ve soruşturmalarda CMK'ya göre işlem yapabilecekleri, kanunlarda kendilerine ve Cumhuriyet savcısına soruşturmanın yürütülmesi ile ilgili tanınan tüm yetkileri kullanabilecekleri şeklinde düzenleme yapılmış ancak aynı maddede CMK'da gecikmesinde sakınca bulunan hâllere ilişkin olmak üzere Cumhuriyet savcısına tanınan yetkilerin ise düzenlemenin dışında olduğu belirtilmiştir²³⁴. Dolayısıyla müfettişler savcı yetkisi kullanarak

---

²³² YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 513; KAYMAZ, age, s. 211; Yargıtay 4. CD. 06/11/2007 Tarihli kararında, 2802 Sayılı Yasa uyarınca tayin edilen soruşturmacının iletişimin tespitine ilişkin kayıtları hakim kararına ihtiyaç duymadan ilgili kurumdan isteyebileceğine hükmetmiştir. Bkz. Yargıtay 4. CD. 06/11/2007 Tarih 2007/8700 Esas 2007/8903 Karar sayılı kararı.

²³³ Kurul Müfettişlerinin Yetkisi başlıklı 6087 Sayılı Yasanın 17/2 maddesinde 'Kurul müfettişleri bu görevlerini yerine getirirken,

a)Yapacakları araştırma, inceleme ve soruşturmalarda, lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinleyebilir, gerektiğinde istinabe yoluna başvurabilir, sübut deliller ile gereken bilgileri kamu kurum, kurul ve kuruluşlardan doğrudan toplayabilir.

b)Yapacakları inceleme ve soruşturmalarda bu Kanunda verilen yetkilere ilave olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre işlem yapabilir; kanunlarda kendilerine ve Cumhuriyet savcısına, soruşturmanın yürütülmesiyle ilgili tanınan tüm yetkileri kullanabilir. 5271 Sayılı Kanunda gecikmesinde sakınca bulunan hâllere ilişkin olmak üzere Cumhuriyet savcısına tanınan yetkiler bu hükmün dışındadır.'

²³⁴ AYM'nin Yüce Divan sıfatıyla verdiği 19/12/2012 Tarihli kararda, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun Yargıtay 6. Hukuk Dairesi eski başkanı H. E. hakkında vermiş olduğu 20/6/2011 tarih ve 117 karar sayılı kararı ile buna bağlı 2010/2928 sayılı soruşturma dosyası ve ekleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 03/10/2011 tarihinde Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderildiği, Yüce Divanda yapılan yargılama sırasında, Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığının söz konusu mahkemenin 2011/61 Esas sayılı dava dosyasında görülen davayla Yüce Divanda görülmekte olan bu davanın birleştirilmesine muvafakat verilmesi isteminin Yüce Divanca yerinde görülmesi ve her iki davanın birleştirilmesine karar verilmesi üzerine, birleştirilen dosya ve ekleri Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı tarafından 09/03/2012 tarihinde Yüce Divan Başkanlığına gönderildiği ve birleştirilen her iki davanın 04/04/2012 günlü duruşmadan itibaren birlikte görülmeye başlandığı, soruşturmaya konu olayın 11/04/2008 tarihinde Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığına posta yoluyla gönderilen "A. Aydın" adına imzalanmış "İstanbul Bakırköy Adliyesi Hakimleri" başlıklı ihbar mektubu ile Bakırköy Adliyesinde görev yapan bazı hâkimlerin İDTM A. Ş. ile CNR A. Ş. arasında devam eden davalarla ilgili olarak rüşvet verilmesi ve kadın temin edilmesi olaylarına karıştıkları, ayrıca uyuşturucu ticaretine karışan kişilerle çok yakın irtibat içinde

koşulların varlığı halinde Hâkim ve savcılar hakkında iletişimin denetlenmesi de dahil olmak üzere CMK’da öngörülen tedbirlerin uygulanması konusunda talepte bulunabileceklerdir²³⁵. Müfettişler Cumhuriyet savcısının gecikmesinde sakınca bulunan hallere ilişkin yetkilerini kullanamayacaklarından bu hallerin varlığı gerekçesi ile iletişimin denetlenmesi kararı da veremeyeceklerdir. Hâkim ve savcılar hakkında uygulanacak iletişimin denetlenmesi tedbirine her halükârda Ağır Ceza Mahkemesince oybirliği ile karar verilmesi gereklidir.

Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 98/ç maddesinde, idari bir soruşturma yürütüldüğü sırada Hâkim ve savcılar hakkında iletişimin denetlenmesine imkân sağlayan düzenleme yapılmıştı. Düzenleme CMK’nın 135. maddesindeki bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada tedbirini uygulanabileceği düzenlemesine açıkça aykırıydı. Yönetmelikle Adalet Müfettişlerine tanınan bu imkân Anayasanın 22. maddesinde düzenlenen haberleşme hürriyetine aykırıydı. Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 98/ç maddesinin yürürlüğü Danıştay 5. Dairesinin 28/12/2009 tarih 2009/5420 sayılı kararı ile durdurulmuştur²³⁶.

---

oldukları iddiası üzerine başatılmış ve 21. 4. 2008 tarihinde Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığınca, “A. Aydın” tarafından gönderilen ihbarın ciddi görüldüğü belirtilerek adı geçen hâkimler ile inceleme ve soruşturma sırasında tespit edilecek diğer yargı mensupları hakkında konunun mahallinde adalet müfettişlerince araştırılması, incelenmesi ve delil elde edilmesi durumunda ilgililer hakkında soruşturmaya geçilebilmesi amacıyla “*Bakan Olur*”u alınmış ve Teftiş Kurulu Başkanlığının 30. 4. 2008 günlü ve 3052 sayılı yazısıyla da “*Mahallinde gerekli araştırma ve incelemenin yapılması, delil elde edildiğinde soruşturmaya geçilmesi ve sonunda düzenlenecek raporun gönderilmesi*” amacıyla Adalet Başmüfettişi H. K. görevlendirilmiş, 06/05/2008 tarihinde Teftiş Kurulu Başkanlığı faksına gönderilen isimsiz ancak imzalı “*Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığına*” başlıklı ihbar mektubu ile İDTM A. Ş. yetkilisi R. E. ’nin Bakırköy Adliyesinde görev yapan bazı hâkimlere rüşvet verilmesi ve kadın temin etmek suretiyle etkide bulunduğu, ayrıca davanın Yargıtay aşamasında CNR A. Ş. lehine sonuçlandırılması için de girişimlerde bulunduğu iddia edilmiş ve bu ihbar mektubu da teftiş soruşturması dosyasına dâhil edilmiş, Adalet Başmüfettişi H. K. tarafından Teftiş Kurulu Başkanlığına yazılan 08/05/2008 günlü yazıyla Bakırköy Adliyesinde görev yapan bazı hâkimler hakkında araştırma ve incelemeye başlandığı bildirilmiştir. AYM tarafından Yüce Divan sıfatıyla yapılan yargılama sonucunda toplam 16 sanığın beraatine karar verilmiştir. AYM’nin Yüce Divan sıfatı ile verdiği bu kararında söz konusu yasa değişikliğinden önce de adalet müfettişlerinin iletişimin denetlenmesi kararı veremeyecekleri ve bu konuda hakimden de talepte bulunma yetkilerinin olmadığına hükmetmiştir. Bkz. AYM 19/12/2012 Tarih 2011/1 Esas 2012/1 Karar sayılı kararı.

²³⁵ KAYMAZ, age, s. 209; Adalet Bakanlığı, yazılı ve görsel basında yer alan İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı ve Yargıtay santral telefonlarının dinlendiği iddiasıyla ilgili haberler ve açıklamalar üzerine yapılan basın açıklamasında, son 5 yıl içerisinde adalet müfettişlerinin talebi üzerine toplam 69 hakim ve Cumhuriyet savcısı hakkında mahkemelerce dinleme kararı verildiği belirtilmiştir. Adalet Bakanlığının 10/11/2009 Tarihli Basın Açıklaması, Bkz. <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/Arsiv.aspx?Tarih=2009&Ay=Kasim>, Erişim: 06/08/2014.

²³⁶ Danıştay 5. Dairesinin 28/12/2009 tarihli yürütmenin durdurulması kararında’...98. Maddenin 1/ç bendinde yer alan ‘haberleşmenin tespiti ve dinlenilmesi gibi delil toplama’ibaresinin iptali ve

2.1.6. Mağdur ve Müştekinin İletişimin Denetlenmesine Rızası

CMK'da mağdurun iletişiminin tespiti veya genel olarak denetlenmesi konusunda bir düzenleme olmadığı gibi iletişimin denetlenmesi tedbirini şüpheli ve sanık yönünden düzenleyen CMK'nın 135. maddesinde de bir açıklık bulunmamaktadır²³⁷. CMK'nın 135. maddesinde yalnızca şüphelinin veya sanığın iletişimin denetlenmesinin mümkün kılınmıştır. Düzenleme dikkate alındığında kural olarak şüpheli veya sanık dışındaki mağdur veya müşterinin iletişimi denetlenemeyecektir²³⁸. Ancak İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 10. maddesinde²³⁹, bir soruşturma sırasında delil toplanması kapsamında somut olayın özelliği dikkate alınarak maddi geçeğin araştırılması ve adil bir yargılama yapılabilmesi için zorunlu olması halinde açık rızanın bulunması ve iletişim aracının kendisine ait olması halinde²⁴⁰ şikâyetçinin iletişiminin

---

yürürlüğünün durdurulması istemine gelince ; Adalet Bakanlığı müfettişlerinin görev ve yetkilerini düzenleyen 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 6. Maddesinde, yargıçlar ve savcılar hakkında soruşturma yapmakla görevlendirilen müfettişlerin yetkilerinin düzenlendiği 101. Maddesinde 'Adalet müfettişleri lüzum gördükleri kimseleri yeminle dinler gerektiğinde istinabe yoluna başvurabilir ve soruşturmanın zorunlu kıldığı hallerde arama yaparlar. Sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve kuruluşlardan doğrudan doğruya toplarlar. Adalet Müfettişlerince yapılacak denetim, inceleme ve soruşturmalarda ilgili kuruluş ve kişiler istenecek her türlü belgeyi vermek zorundadırlar'hükmünün ; Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü'nün 35. Maddesinde ise, 'Müfettişler gerek gördükleri kimseleri yeminle dinlemeye, istinabe yoluna başvurmaya zaruri hallerde arama yapmaya ve her türlü delili toplamaya yetkilidirler'hükmünün getirilmiş olması karşısında, Adalet Bakanlığı müfettişlerinin, kanun ve tüzük ile verilen yetkilerini mevzuatın öngördüğü sınırların dışına çıkacak şekilde genişleten ve onlara haberleşmenin tespiti ve dinlenmesi adı altında yeni bir delil toplama yöntemi yetkisi tanıyan dava konusu yönetmelik hükmünde mevzuata uyarlılık bulunmamıştır. Bkz Danıştay 5. Dairesinin 28/12/2009 tarihli kararı, Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 102.

²³⁷ ERDAĞ, Ali İhsan İletişimin Denetlenmesi Kapsamında İki Önemli Sorun Olarak: Mağdurun İletişiminin Tespiti ve İletişimin Mağdur Tarafından Kaydedilmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2011, S. 92, s. 45.

²³⁸ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 137; ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 84; KAYMAZ, age, s. 179; ERDAĞ, Ali İhsan İletişimin Denetlenmesi Kapsamında İki Önemli Sorun Olarak: Mağdurun İletişiminin Tespiti ve İletişimin Mağdur Tarafından Kaydedilmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2011, S. 92, s. 43.

²³⁹ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 10/4, 'Bir soruşturma sırasında delil toplama kapsamında, somut olayın özelliğine göre maddî gerçekliğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için zorunlu olduğu takdirde, açık rızasının bulunması ve iletişim aracının kendisine ait olması şartıyla şikâyetçinin iletişiminin tespiti Cumhuriyet savcısının yazılı kararıyla Başkanlıktan istenir. '

²⁴⁰ Yargıtay 13. CD. 10/07/2012 Tarihli kararında '...Yargıtay'ımızın istikrar bulmuş içtihatları uyarınca 5237 Sayılı TCK'nın 26. maddesinde 'ilgilinin rızası'hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmesi ve 5271 Sayılı CMK'nın 135. maddesinde 'şüpheli veya sanığın'iletişimin tespitinden söz etmesi karşısında müşteki, mağdurun iletişiminin tespiti işlemi, 5271 Sayılı CMK'nın 135. maddesi kapsamında değil, Cumhuriyet savcısının genel soruşturma ve delil toplama yetkisi çerçevesinde değerlendirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır. Kaldı ki hırsızlık suçuna ilişkin somut olayımızda, tanık E. K. aşamalarda, sanığın 11 yıllık gayriresmi eşi olduğunu hatta müşterek çocuklarının bulunduğunu, sanığın kendi adına hiç hattının bulunmadığını, olay günü de sanığın bahse konu telefonu kullandığını beyan etmesi karşısında hattın başkasına ait olması söz konusu olsa dahi bu süre

tespitinin Cumhuriyet savcısının yazılı kararı ile Başkanlıktan isteneceği şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Burada mağdur veya müştekinin rızasının bulunması sebebiyle iletişimin tespitinin öngörüldüğü (geçmişe dönük) süre boyunca aranan, arayan ve mesaj atan numaralar ile sinyal alan baz istasyonlarının ve görüşme sürelerine ilişkin bilgilerin temin edilmesi mümkün olmaktadır. Yönetmelik hükmü incelendiğinde, adil bir yargılama için zorunlu olması ve müştekinin açık rızasının bulunması ve iletişim aracının kendisine ait olması koşullarının varlığı halinde mağdur veya müştekinin iletişiminin tespiti mümkündür²⁴¹. Müşteki veya mağdurun rızası ile yalnızca iletişimin tespiti yapılmaktadır²⁴². Mağdurun rızasının bulunması halinde telekomünikasyon yoluyla yaptığı iletişiminin tespitinin mümkün olduğunu Yargıtay'da kabul etmektedir²⁴³. Mağdur veya müştekinin rızası olsa dahi iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinin uygulanması mümkün değildir²⁴⁴. Çünkü Yönetmelikte yer alan düzenlemede rıza üzerine yalnızca iletişimin tespitinin mümkün olabileceği belirtilmiştir. CMK'nın 135/9 maddesinde ki bu maddede belirlenen esas ve usuller dışında hiç kimsenin bir başkasının

---

zarfında sanık tarafından da kullanılıyor olması nedeniyle mağdur veya tanığın değil sanığın iletişiminin tespiti olarak değerlendirilmesi gerekir. . 'Bkz. Yargıtay 13. CD. 10/07/2012 Tarih 2012/13892 Esas 2012/15988 Karar sayılı kararı.

²⁴¹MERAN, age, s. 120; Aksi Yönde Bkz. ÜNVER, HAKERİ, CMK'nın 135/son hükmü bu tür iletişimi denetlemeyi yasaklamıştır. Mağdurun iletişiminin tespiti için rızası yeterli olmaz. CMK'nın 135/son hükmü karşısında bu tür iletişimin tespiti için rıza yeterli olsun isteniyor ise, yasaya açık bir hükmün konulması gerekmektedir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 459.

²⁴²ERDAĞ, 'Mağdurun bu konudaki talebi üzerine iletişimin tespit edildiği zaman sürecinde (aralığında) kendisinin (arayan taraf olarak) kimlerle iletişime geçmiş olduğunun tespit edilmesinin mağdurun rızası sebebiyle haberleşme özgürlüğünün ihlali anlamına gelmeyeceğini' belirtmektedir. Bkz. ERDAĞ, Ali İhsan İletişimin Denetlenmesi Kapsamında İki Önemli Sorun Olarak: Mağdurun İletişiminin Tespiti ve İletişimin Mağdur Tarafından Kaydedilmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2011, S. 92, s. 47.

²⁴³Bkz. Yargıtay 5. CD. 03/10/2005 Tarih 2005/14969 Esas 2005/20489 Karar, Yargıtay 4. CD. 9/11/2006 Tarih 2006/4669 Esas 2006/17007 Karar, Yargıtay 4. CD. 28/03/2007 Tarih 2007/1398 Esas 2007/2879 Karar, Yargıtay 4. CD. 20/06/2007 Tarih 2007/4496 Esas 2007/5905 Karar sayılı kararları, ERDAĞ, 'Yargıtay'ın paylaştığı ve öğretilerdeki hakim bu fikrin özellikle suçların aydınlatılması ve maddi gerçeğe ulaşılması bakımından uygulamayı rahatlattığını, ancak sorunun mağdurun iletişiminin tespitinde CMK'nın 135. maddesindeki esas ve usullere uyulmasının zorunlu olmadığı ve uygulamanın önünün açılması gibi pratik gerekçelerle hallinin mümkün olmadığını, konunun yalnızca teorik sıkıntıları barındırmadığını, mağdurun iletişiminin tespiti ile bu tedbirin uygulandığı zaman zarfında gerek mağdura gerekse mağdurca aranan ve özellikle de mağduru arayan iletişimin diğer ucundaki muhatapların da mağdurla kurdukları iletişimlerin zorunlu olarak tespit edildiğini ve bu durumun da Anayasanın 22. maddesiyle güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlali anlamına geleceğini' ifade etmektedir. Bkz. ERDAĞ, Ali İhsan İletişimin Denetlenmesi Kapsamında İki Önemli Sorun Olarak: Mağdurun İletişiminin Tespiti ve İletişimin Mağdur Tarafından Kaydedilmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2011, S. 92, s. 43.

²⁴⁴TAŞKIN, age, s. 102; MERAN, age, s. 130.

telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemeceği ve kayda alamayacağı şeklindeki düzenleme dikkate alındığında mağdur veya müştekinin rızası üzerine ancak iletişiminin tespitinin mümkün olacağı ancak rıza olsa dahi bunun dışında iletişimin dinlemesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinin mümkün olmayacağı kanaatindeyiz. Nitekim TCK'nın 132. maddesinde haberleşmenin gizliliğinin ihlal edenlerin cezalandırılması düzenlenmiştir²⁴⁵. TCK'nın 132/3 fıkrasında ise kişinin kendisi ile yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişinin hapis cezası ile cezalandırılması kabul edilmiştir.

Mağdurun iletişiminin denetlenmesi konusunda değerlendirilmesi gereken hususlardan biri de, kaçırılan mağdurun bulunması, mağdurun can güvenliğinin sağlanması gibi durumlarda iletişiminin denetlenmesinin mümkün olup olmayacağı konusudur. Öncelikle CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbiri şüpheli ve sanığın yakalanması veya suça konu delillerin elde edilmesi ile ilgili olup; tehlike altında bulunduğu değerlendirilen, kendisinden haber alınamayan kişinin bulunması durumlarını kapsamamaktadır. Dolayısıyla şüpheli veya sanığın yakalanması veya suça konu delillere ulaşılması gayesiyle mağdurun iletişiminin denetlenmesi halinde CMK'nın 135. maddesine aykırılık söz konusu olabilecektir²⁴⁶. Kaldı ki CMK'nın 135. maddesindeki düzenleme ile kaçırıldığı değerlendirilen veya kendisinden haber alınamayan mağdurun bulunması arasında paralellik bulunmamaktadır. Ancak CMK'nın 161. maddesinde düzenlenen Cumhuriyet savcılarının görev yetkileri düzenlemesinde, Cumhuriyet savcısının doğrudan doğruya ya da emrinde bulunan adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabileceği, bilgi, belge ve delil toplayabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla kaçırılan mağdurun bulunması veya mağdurun can güvenliğinin temin edilmesinin gerektiği durumlarda TCK'nın 26/2 maddesinde düzenlenen mağdurun rızası hukuka uygunluk nedeni de dikkate alınarak CMK'nın 161.

---

²⁴⁵ 5237 Sayılı TCK madde 132- (1) Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu gizlilik ihlali haberleşme içeriklerinin kaydı suretiyle gerçekleşirse, verilecek ceza bir kat artırılır.

(2) Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerini hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Kendisiyle yapılan haberleşmelerin içeriğini diğer tarafın rızası olmaksızın hukuka aykırı olarak alenen ifşa eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmolunur.

²⁴⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 141.

maddesi uyarınca mağdurun korunmasının sağlanması amacıyla iletişimi denetlenebileceği kanaatindeyiz. Yani kaçırılmış olan mağdurun bulunması, mağdurun hayati tehlikesinin bulunduğu değerlendirildiği hallerde, mağdurun kullanmakta olduğu telefonun iletişiminin tespiti ve mobil telefonun yerinin tespit konusunda TCK'nın 26/2 ve CMK'nın 161. maddesi uyarınca iletişiminin denetlenmesi kararının Cumhuriyet savcılığınca verilmesi mümkün olmalı ancak bu imkân mağdurun hukuki yararının korunması amacıyla tanınmalıdır²⁴⁷. Kaldı ki kaybolan bir çocuğun bulunması için kişinin üzerinde taşıdığı cep telefonunun sinyal bilgilerine ihtiyaç duyulabilir. Burada amaç delil toplamak değil evvela tehlike altında bulunduğu değerlendirilen mağduru bulmaktır. Bu tür hallerde mağdurun iletişiminin tespiti, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi CMK'nın 135. maddesi kapsamında olmayıp CMK'nın 161. maddesi kapsamında değerlendirilmek suretiyle iletişimin tespiti ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi konusunda Cumhuriyet savcısının talimat verme yetkisine sahip olduğunun kabulünün gerektiğini düşünmekteyiz. Aksi takdirde kaçırıldığı ve hayati tehlikesi bulunduğu iddiası bulunan mağdurun bulunabilmesine imkân verebilecek en önemli bilgi edinme yolu kullanılmamış olacaktır. Yargıtay'ın da bu yönde kararları bulunduğu görülmektedir²⁴⁸.

---

²⁴⁷ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 141; Aksi Yönde, YENİSEY, NUHOĞLU'na göre, bazı durumlarda mağdura yardım etmek amacıyla mobil telefonun bulunduğu yerin belirlenmesinin gerekebileceği ancak bu gibi hallerde ceza muhakemesi gayesi ile yapılmadığı için bu işlemin CMK'nın 135/5 maddesi kapsamında yapılamayacağını ifade etmektedir. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 508.

²⁴⁸ Yargıtay 4. CD. 28/03/2007 tarihli kararında, '...Anılan düzenlemelerde yakınının telefonlarına yönelik bir tedbirden bahsedilmemektedir. Bu durumda yakınının telefonları açısından iletişimin tespiti uygulamasını, savcılık makamının CMK'nın 160 ve 161. maddelerinde öngörülen genel soruşturma yetkisi çerçevesinde değerlendirerek çözüme kavuşturmak olanaklıdır...Aksi takdirde telefon yoluyla işlenen ve faili bilinmeyen suçların şüphelilerine ulaşma olanağı kalmayacak ve ceza yargılamasının, maddi gerçeği ortaya çıkarması amacı gerçekleştirilemeyecektir. 'Bkz. Yargıtay 4. CD. 28/03/2007 tarih 2007/1398 Esas 2007/2879 Karar sayılı kararı, Yargıtay 5. CD. 23/11/2009 tarih 2009/12637 Esas 2009/13042 Karar sayılı kararında, '...Nitelikli olarak konut dokunulmazlığını ihlal, cinsel saldırı ve mala zarar verme suçlarından sanıklar R. T. ve M. C. Ç. hakkında ...Asliye Ceza Mahkemesinin 2007/456 Esas sayılı dosyasında yapılan yargılama sırasında, katılan A. F. tanıklar N. T. ve Y. K. ait cep telefonlarının 2007 Ekim ayına ait tüm görüşmeleri gösterir şekilde HTS raporlarının çıkartılarak gönderilmesi için TİB'na müzekkere yazılmasına dair 21/01/2009 tarihli ara karara yönelik itirazın, şüpheli veya sanık sıfatı bulunmayan kişiler hakkında iletişimin tespiti kararı verilemeyeceğinden bahisle kabulü ile anılan kararın kaldırılmasına ilişkin .... 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 27/04/2009 tarihli 2009/242 değişik iş nolu kararının, dosya kapsamına göre 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135. ve Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi ve Kayda Alınmasına Dair Usul ve Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 12. maddesine göre hakim kararı gerektiren iletişimin tespiti tedbirinin şüpheli ve sanık tarafından kullanılan telefonlar hakkında uygulanabileceği, anılan düzenlemelerde yakınının ve tanıkların

2.1.7. Üçüncü Kişilerin İletişiminin Denetlenmesi

CMK'da üçüncü kişilerin iletişiminin denetlenmesi konusunda açık bir düzenleme yapılmış değildir. Şüpheli veya sanığın iletişimin denetlenmesine karar verildiğinde dolaylı olarak üçüncü şahısların da iletişimi denetlenmektedir²⁴⁹. Bu durum CMK'nın 135. maddesinin 2. fıkrasındaki şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimin kayda alınamayacağı düzenlemesinin yorumundan da çıkmaktadır. Düzenleme ile yasa koyucu şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinme hakkına sahip olmayan kişilerle yapmış olduğu konuşmaların denetlenebileceğini kabul etmektedir²⁵⁰. CMK'da üçüncü kişilerin iletişimlerinin denetlenmeyeceği açık bir şekilde belirtilmemekle beraber tedbirin şüpheli veya sanık hakkında uygulanacağı kesin bir şekilde belirtilmiştir. Yine İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 7/1 maddesinde de iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması veya sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine şüpheli veya sanık hakkında başvurulabileceği düzenlenmiştir. CMK'nın mevcut düzenlemesinden üçüncü kişilerin iletişim araçları hakkında iletişimin denetlenmesi kararı verilebileceği sonucunun çıkarılması mümkün olmadığı gibi aksi bir yorum uygulanması sıkı koşullara bağlanmış tedbirini uygulama alanını genişletecektir. Dolayısıyla CMK ve Yönetmelik hükümleri dikkate alındığında şüpheli veya sanık sıfatını taşımayan kişilerin yaptığı iletişimin ve iletişim araçlarının denetlenmesine yönelik tedbire doğrudan veya dolaylı olarak başvurulması hukuka aykırı olacaktır²⁵¹.

---

telefonlarına yönelik bir tedbirden bahsedilmediği, bu durumda yapılan işleme rızasını açıkça belirten yakınan ve tanıkların telefonları açısından iletişimin tespiti uygulamasının cumhuriyet savcılarının ve mahkemelerin ilgili kurumdan yakınan ve tanıkların telefonu ile yapılan görüşmelerin kiminle, ne zaman, hangi süre ile yapıldığına ilişkin kayıtları içeren iletişimin tespitini isteyebileceği gözetilmeden itirazın reddi yerine kabulüne karar verilmesinde isabet görülmediğinden. . 'Aynı yönde kararlar için Bkz. Yargıtay 1. CD. 20/10/2010 tarih 2010/4832 Esas ve 2010/6800 Karar sayılı, Yargıtay 4. CD. 29/11/2006 tarih 2006/4669 Esas 2006/17007 Karar sayılı kararları.

²⁴⁹ İletişimin denetlenmesi tedbiri konuşmanın karşı tarafı örneğinde olduğu gibi kaçınılmaz olarak etkisini soruşturulan suç ile ilgisi olmayan üçüncü kişiler üzerinde de göstermektedir. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 5; Aynı Yönde Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 203.

²⁵⁰ ŞAHİN, agm, s. 5.

²⁵¹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 91.

2.2.Tedbir Kararı Verilecek Hattın veya İletişim Aracının Sahibini ve Biliniyorsa Kullanıcısını Gösterir Belge ve Rapor

Son dönemde iletişimin denetlenmesi tedbirinin kişilere kod isimler verilmek suretiyle karar alınarak uygulandığı, tedbir uygulanan kişilerin (üst düzey bürokrat ve kamu görevlileri ile siyasetçiler, gazeteciler, milletvekilleri, sanatçılar vs.) soruşturmaya konu suç ile ilgileri bulunmamasına rağmen kod veya sahte isimler verilerek mahkemeden karar alınarak dinlenildikleri konusundaki iddialar ve buna ilişkin yürütülmekte olan güncel soruşturmalar da dikkate alındığında iletişim aracının kullanıcısı ile kullanıcının açık kimlik bilgileri konusunda daha titizlikle inceleme yapılmasının gerekliliği açıkça ortaya çıkmıştır. Bu sebeple 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasanın 12. maddesi²⁵² ile CMK'nın 135. maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere '*Talepte bulunulurken hakkında bu madde uyarınca tedbir kararı verilecek hattın veya iletişim aracının sahibini ve biliniyorsa kullanıcısını gösterir belge veya rapor eklenir*' şeklinde ikinci fıkra eklenmiş ve fıkra numaraları buna göre teselsül ettirilmiştir. Yasa koyucu bu düzenleme ile yalnızca iletişimin tedbir talebinde şüpheli veya sanığa ait olduğu veya şüpheli veya sanık tarafından kullanıldığı belirtilen talep yazısı ile yetinilerek karar verilmemesini, hakkında tedbir kararı uygulanacak iletişim hattının veya aracının sahibini gösterir belgenin tedbir kararından önce temin edilmesini aramıştır²⁵³. Temin edilecek belgelerden tedbir kararı uygulanacak söz konusu iletişim hattının veya aracının şüpheli veya sanık dışında başka bir kişi adına kayıtlı olduğunun belirlenmesi halinde kollukça söz konusu hattın şüpheli veya sanık tarafından kullanıldığına dair araştırmanın yapılarak buna dair raporunda tedbir talebi evrakına eklenmesi gerekecektir. Düzenleme ile iletişimin tedbiri kararı verilmeden önce iletişim hattının veya iletişim aracının sahibinin kim olduğunun açık bir şekilde belirlenmesi amaçlanmıştır²⁵⁴. Yapılan bu yasal düzenleme ile iletişimin denetlenmesi tedbirine

²⁵² Bkz. 21/02/2014 tarihinde TBMM'de kabul edilen 06/03/2014 tarih ve 28933 mükerrer sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 6526 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 12. Maddesi.

²⁵³ YENİSEY, NUHOĞLU, şüphelinin belirlenmesini temin etmek amacıyla iletişim aracının sahibinin ve biliniyorsa kullanıcısının belirlenmesini rapor koşuluna bağlamıştır. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 502.

²⁵⁴ 6526 Sayılı Yasa Teklifi madde gerekçesinde, 'Maddeye eklenmesi ongorülen ikinci fıkrayla, suçla ilgili olmayan kişilerin dinlenmesini engellemek amacıyla, iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması talebinde bulunulurken hakkında bu madde uyarınca tedbir kararı verilecek kişinin kullandığı telefon hattının veya iletişim bağlantısının tespitine imkân veren kodu taşıyan cihazın sahibini gösterir

başvurulması için ek olarak yeni bir koşul getirilmiştir. Kişilerin özel yaşamının ve haberleşme hürriyetinin korunması amacıyla yapılmış olan bu değişiklik tedbirin uygulanması bakımından bir takım sorunları da beraberinde getirecektir. Ülkemizde iletişim hatlarının sıklıkla el değiştirmesi, iletişim şirketlerince söz konusu telefon hatlarının satışı ve tahsisine ilişkin kayıtların usulüne uygun tutulmaması ve bu konudaki denetim yetersizlikleri dikkate alındığında uygulamada ciddi sorunlarla karşılaşılacağı aşıkardır. Öncelikle söz konusu hattın sahibinin belirlenememesi halinde tedbirin uygulanması mümkün olmayacaktır. Bu durum özellikle telefon hattının yabancı bir ülkeden alınan hat olması durumunda söz konusu olacaktır. Çünkü ‘biliniyor’olma koşulu kullanıcı açısından aranmazken hat ve veya iletişim aracının sahibi bakımından aranmaktadır. Dolayısıyla iletişim hattının ya da iletişim aracının sahibinin bilinmemesi halinde tedbir talebinde bulunulamayacağına göre tedbire karar da verilemeyecektir²⁵⁵. İletişimin denetlenmesi tedbiri esas itibari ile iletişim araçlarına yöneliktir. Telefonlar açısından bu tedbir ele alındığında denetimin konusu telefon hattıdır. Dolayısıyla tedbir kararında iletişimin denetlenmesine karar verilen telefon hattının sahibinin belirtilmesi zorunlu olmaktadır. Bununla birlikte CMK’nın 135/4 maddesinde tedbir kararında denetlenecek iletişim aracının türü ve numarası ile beraber iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodunun yer alması gerektiği belirtilmiştir. Bu durumda denetim kararında telefon numarası ile birlikte IMEI numarası veya ayırt edici diğer unsurlar bulunsa da tedbir kararında yazılı bulunan telefon numarası veya numaraları dışındaki telefonların denetlenmesi mümkün olmayacaktır²⁵⁶. Ancak bununla birlikte IMEI numarasının telefon hattı gibi hedef olarak belirlenmesi halinde tedbir kararında yazılı bulunan IMEI numaralı cihaza takılan tüm SIM kartları yani telefon hatlarının iletişiminin denetlenmesine imkân verilmiş olacak bu da tedbir kararında yazılı bulunan IMEI numaralı cihaz ile yapılan tüm haberleşmelerin

---

belgenin talep yazısına eklenmesi zorunluluğu getirilmektedir. Bu durumda gerek iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması kararını verecek mahkemenin, gerek talepte bulunan Cumhuriyet savcısının ve gerekse Cumhuriyet savcısına bu talebi ileten kolluk görevlilerinin, bu tedbirin uygulanması bakımından daha titiz bir araştırma yapması gerekecektir. Böylelikle, sucla ilgisi olmayan başka kişilerin iletişiminin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınmasının onune geçilmesi amaçlanmaktadır, ‘ Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss560.pdf>, s. 11, Erişim: 08/08/2014.

²⁵⁵ Kişilerin özel yaşamlarının ve haberleşme hürriyetlerinin korunması amacıyla bu tür güvenceler getirilerek korunmasının sağlanması yerine tedbir uygulamasının hukuka uygun biçimde işleminin sağlanması daha yerinde olurdu, Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 545.

²⁵⁶ KAYMAZ, age, s. 286.

denetlenmesi sonucunu doğuracaktır. Dolayısıyla kim veya kimlerin telefon hatlarının denetleneceği, söz konusu kişilerin tedbirden muaf olup olmadıkları bilinemeyecektir²⁵⁷. Bu durumda tedbirin bu şekilde kötüye kullanılabilmesine yol açabilecektir. Çünkü bu halde denetlenecek telefon hatları belli değildir. Bu sebeple iletişim hattının veya iletişim aracının sahibinin tespit edilemediği durumlarda tedbir kararı verilemeyeceği kanaatindeyiz.

2.3. Tedbirin Uygulanacağı Suçlar

CMK'nın 135/8 maddesinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanacağı suçlar açık bir şekilde belirtilerek tedbirin uygulama alanı katalogda yer alan suçlarla sınırlandırılmış²⁵⁸ ve tedbirin sınırları kesin olarak belirlenmeye çalışılmıştır²⁵⁹. Düzenleme ile yoruma yer bırakılmaması amaçlanmış ve suçların sınırlandırılması yöntemi tercih edilmiştir. Yasa koyucu iletişimin denetlenmesi tedbirinin iletişim özgürlüğüne geniş ölçüde müdahale oluşturması sebebiyle Türk Ceza Kanununda ve özel yasalarda yer alan belli ağırlıkta olan işleniş şekilleri ve nitelikleri itibari ile iletişimin denetlenmesi tedbirine en çok ihtiyaç duyulabilecek suçlardan olduğunu değerlendirildiği bazı ağır suçlarda tedbirin uygulanabileceğini öngörmüştür²⁶⁰. CMK'nın 135. maddesinin 8. fıkrasında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabileceği suçlar sayılmış ve bunun dışında kalan suçlarda bu koruma tedbirine

---

²⁵⁷ KAYMAZ, age, s. 287.

²⁵⁸ Yasadaki listede yer alan sınırlı sayıdaki suçlarda iletişimin denetlenmesinin kabul edilmesine ilişkin düzenlemenin uluslararası standartlara uygun olduğu ifade edilmektedir. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 514; 4422 Sayılı Yasada hakkında gizli soruşturma tedbirlerine başvurulacak suçlar bakımından katalog tarzı bir çözüm yolu öngörülmediği gibi suçların ağırlığına göre de bir ayrıma gidilmemişti. 4422 Sayılı Yasanın 1. maddesinde belirtilen, suç işlemek amacıyla örgüt kurma veya örgütü yönetme veya örgüt adına faaliyette bulunma veya bilerek örgüt için hizmet üstlenme suçlarında tedbirin uygulanabilmesi mümkündü. Aynı zamanda bu suçların 4422 Sayılı Yasanın 1. maddesinde sayılan amaçlarla işlenen suçlar olması gerekmektedir. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 3; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 445.

²⁵⁹ KAYMAZ, age, s. 156; KEKLİK, agm, s. 232; ERDEM, CMK'nın 135/8 maddesinde suç kataloğuna bir esneklik getirilmemiş sadece tek tek sayılmak suretiyle belirtilen suçlar bakımından tedbirin uygulanmasına olanak sağlanmıştır. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 2.

²⁶⁰ SOYASLAN, age, s. 280; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 437; KAYMAZ, Yasa denetimin kapsamını ceza miktarına göre değil suçların nitelikleri ve işlenme şekillerini esas alarak katalog şeklinde belirlemiştir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 158.

başvurulması engellenmiştir²⁶¹. Katalog suçlar belirlenirken yalnızca örgütlü suçlarla sınırlı tutulmamış aynı zamanda ağır olduğu değerlendirilen bir kısım suçlar da bu kapsama alınmıştır²⁶². Yani suçun muhakkak örgütlü suç kapsamında işlenmesi şart değildir²⁶³.

Ceza soruşturması kapsamında iletişimin denetlenmesi tedbirlerinden; iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ile sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirine ancak CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçların²⁶⁴ işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde başvurulabilir. Ancak katalog suç sınırlanmasına ilişkin koşul iletişimin tespiti ile CMK'nın 135/5 maddesinde düzenlenen mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri için aranmamıştır²⁶⁵. 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasanın 17. maddesi ile CMK'nın 135/6 maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin tespiti tedbirinde katalog suçlar ile ilgili sınırlandırma kaldırılmıştır. Dolayısıyla iletişimin tespiti ile mobil telefonun yerinin belirlenmesi tedbirlerinin uygulanması bakımından katalog olarak sayılan suçlar bakımından sınırlama söz konusu olmayıp²⁶⁶, tüm suçlar için iletişimin tespitine ve mobil telefonun yerinin belirlenmesine karar verilebilir²⁶⁷.

Ceza Muhakemesi Kanununun 135/8 maddesi uyarınca iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ile sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirleri ancak katalogda sayılan suçlar hakkında uygulanabilir. Bu suçlar;

---

²⁶¹ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 437; MERAN, age, s. 147; KAYMAZ, Kanuni tanımda neticeye de yer verilen suçlar yönünden suçun tamamlanmış sayılması için neticenin de gerçekleşmesi gerekmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 156.

²⁶² İletişimin denetlenmesinin bu yöntemleri (dinleme, kayda alma, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi) kişilerin özel hayatı hakkında daha fazla bilgi ürettiği için yasa koyucu bu yöntemlerin yalnızca en ağır olarak kabul ettiği suçlarda uygulanmasını istemiştir. Bkz. LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 348.

²⁶³ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 112; ÖZBEK ve Diğerleri, age, 445.

²⁶⁴ Özellikle telefon yoluyla çok sık işlenen şantaj, hakaret, tehdit, cinsel taciz gibi suçların katalog suçlar arasında yer almaması yerinde olmamıştır. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 445.

²⁶⁵ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 353; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 445; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 437.

²⁶⁶ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 211; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 445.

²⁶⁷ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 514; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 438; Yargıtay 5 CD. 03/10/2005 Tarihli kararında, 'soruşturma evresinde şüphelinin kullandığı telefonu ile yaptığı görüşmelere ilişkin detay bilgilerinin, yani telefonla yapılan bağlantıların kimlerle ve ne zaman yapıldığının belirlenmesi anlamına gelen tespit CMK'nın 135/6 maddesi kapsamı dışında bırakıldığı belirtilmiştir. Bkz. Yargıtay 5. CD. 03/10/2005 Tarih 2005/14969 Esas 2005/20489 Karar sayılı kararı.

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80),
2. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),
3. İşkence (madde 94, 95),
4. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102),
5. Çocukların cinsel istismarı (madde 103),
6. (Ek: 21/2/2014 – 6526/12 md.) Nitelikli hırsızlık (madde 142) ve yağma (madde 148, 149),
7. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
8. Parada sahtecilik (madde 197),
9. (Mülga: 21/2/2014 – 6526/12 md.)
10. (Ek: 25/5/2005 – 5353/17 md.) Fuhuş (madde 227),
11. İhaleye fesat karıştırma (madde 235),
12. Rüşvet (madde 252),
13. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (madde 282),⁽¹⁾⁽²⁾
14. (Değişik: 2/12/2014-6572/42 md.) Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak (madde 302)²⁶⁸,
15. (Ek: 2/12/2014-6572/42 md.) Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316),
16. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları.

---

²⁶⁸ CMK'nın dinlenebilen suçlar listesinde Terörle Mücadele Kanununun yer almamasının dikkat çekici olduğu, böyle bir düzenlemenin TMK kapsamındaki bazı suçların dinleme kapsamı dışında kalmasına yol açmamasının gerektiği, yasa koyucunun amacının bir nevi devletin kendi kendisini öldürmesini sağlamak olmadığı, bu sebeple CMK'nın 135/8 maddesinin geniş yorumlanması gerektiği ifade edilmektedir. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 515.

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları.

c) (Ek: 25/5/2005 – 5353/17 md.) Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,

d) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar²⁶⁹,

e) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar²⁷⁰.

Bu suçlar sayma yoluyla belirlenmiş olup kıyas ya da yorum yoluyla genişletilmesi mümkün değildir²⁷¹. Maddede sayılan katalog suçlar dışında, işlenen suçlar dolayısıyla meydana gelen sonucun ağırlığı, toplumsal infial ne olursa olsun iletişimin denetlenmesi yoluna gidilemeyecektir²⁷².

25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklikle, maddede sayılan katalog suçların arasına TCK'nın 227/3. maddesinde düzenlenen fuhuş amaçlı insan ticareti suçu ile Bankalar Kanununun 22. maddesinin 3. ve 4. fıkralarında

---

²⁶⁹KAYMAZ, Suçlar arasında bir ayırım yapılmadan Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda yer alan ve hapis cezasını gerektiren bütün suçlar bakımından iletişiminin denetlenmesinin kabul edilmesinin yerinde olmamıştır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 171; Yargıtay 7. CD. 12/06/2014 Tarihli kararında, '...G. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından 16/01/2012 tarih ve 2012/1 değişik iş sayılı kararı ile sanıklar M. Ç. ve K. P. hakkında sigara kaçakçılığı yaptıkları iddiası ile dinleme kararı verilmiş olup...sanık M. Ç. 'nin üzerine atılı eylemin suç tarihi ve ele geçen eşyanın niteliğine göre, 5752 Sayılı Yasa ile Değişik 4733 Sayılı Yasanın 8/4 maddesine aykırılık suçunu oluşturduğu ve sanık hakkında dinleme kararının bu yasa kapsamında kalan suç nedeniyle verildiği görülmektedir. 5271 Sayılı Yasanın 135/6 maddesinde 4733 Sayılı Yasa kapsamında kalan suçlar ile ilgili olarak dinleme yapılabileceğine ilişkin düzenleme bulunmaması mahkemece iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi suretiyle tespitine ilişkin 16/01/2012 gün ve 1 D. iş sayılı kararın sigara kaçakçılığı suçu şüphelileri için verilmesi karşısında... hakkında mahkûmiyet için başka delil bulunmayan ve mahkeme tarafından 5271 Sayılı Yasanın 135/6 maddesinde düzenlenen suçlar kapsamında olmayan 4733 Sayılı Yasaya aykırılık iddiasından verilen dinleme kararı elde edilen deliller neticesi sanığın mahkûmiyetine karar verilmesi...'Bkz. Yargıtay 7. CD. 12/06/2014 Tarih 2013/21278 Esas 2014/13759 Karar sayılı kararı.

²⁷⁰Yargıtay 12. CD. 03/02/2014 Tarihli kararında, '...2863 Sayılı Kanunun 67/2 maddesine temas eden izinsiz kültür varlığı ticareti suçunun 5271 Sayılı CMK'nın 135. maddesinde sayılan ve iletişimin dinlenmesi ve kayda alınmasına karar verilebilecek katalog suçlardan olmadığı, bu itibarla anılan suç yönünden görüşme detaylarının hukuka uygun delil olarak kabul edilemeyeceği gibi...'Bkz. Yargıtay 12. CD. 03/02/2014 Tarih 2013/22503 Esas 2014/2306 Karar sayılı kararı; KAYMAZ, Suçlar arasında bir ayırım yapılmadan hapis cezasını gerektiren bütün suçlar bakımından iletişimin denetlenmesinin kabul edilmesinin yerinde olmadığını ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 171.

²⁷¹SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 111; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 514; MERAN, age, s. 148; KAYMAZ, age, s. 157.

²⁷²SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 110.

düzenlenen zimmet suçu eklenmiştir. Bankalar Yasasının 22/3-4 maddesinde düzenlenen suç 5411 Sayılı yeni Bankalar Kanununun 160. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmiştir. 5411 Sayılı Yasanın 166/1-b maddesinde de söz konusu suçun soruşturulması için CMK'nın 135 ve 138. maddelerinin uygulanabileceği belirtilmiştir.

31/02/2014 tarihinde TBMM de kabul edilen 06/03/2014 tarih ve 28933 mükerrer sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 6526 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 12. maddesi ile CMK'nın 135/7 maddesinde mevcut altıncı fıkrasının (a) bendinin (5) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere '6. Nitelikli hırsızlık (madde 142) ve yağma (madde 148, 149), 'alt bendi eklenmiş, diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve yedinci fıkrasının (a) bendinin (10) numaralı alt bendinde yer alan , 'fıkra 3'ibaresi madde metninden çıkarılmıştır. Değişikle iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinin uygulanabileceği katalog suçlar arasına TCK'nın 142. maddesinde düzenlenen Nitelikli Hırsızlık ile TCK'nın 148 ve 149. maddelerinde düzenlenen yağma suçu da eklenmiştir²⁷³. Ayrıca 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile CMK'da yapılan değişiklikle katalog suçlar arasına alınan TCK'nın 227/3 maddesinde düzenlenen fuhuş amaçlı insan ticareti suçundaki iletişimin denetlenmesi tedbirini fuhuş suçunun üçüncü fıkrası ile sınırlandıran düzenlemede 6526 Sayılı Yasa ile değişiklik yapılarak fuhuş suçunda iletişimin denetlenmesi tedbirini üçüncü fıkradaki fuhuş amaçlı insan ticareti suçu ile sınırlandıran düzenleme kaldırılmıştır. Dolayısıyla TCK'nın 227. maddesinde düzenlenen fuhuş suçunda herhangi bir sınırlama olmaksızın suçun tüm hallerinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması mümkün hale getirilmiştir.

02/12/2014 Tarihinde TBMM'de kabul edilen ve 12/12/2014 tarihli ve 29203 mükerrer sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6572 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 42. maddesi ile CMK'nın 135.maddesinde değişiklik yapılmış, değişiklik uyarınca bu maddeye beşinci fıkradan sonra gelmek üzere (6) numaralı fıkra eklenmiş

---

²⁷³ Diğer suçlara göre daha sık işlenen Nitelikli Hırsızlık ve Yağma suçlarının katalog suçlar arasına dahil edilmesi bu suçlarla mücadele edilebilmesi bakımından faydalı olmuştur. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 446; ÖZTÜRK ve Diğerleri, Bu kabul edilebilir bir değişikliktir. Ancak başka çare kalmadığında katalog suçlar arasına yeni suçlar eklenmeli katalog suçların genişletilmesinde ihtiyatlı davranılmalıdır. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 550.

ve diğ er fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş, mevcut yedinci fıkranın (a) bendinin (14) numaralı alt bendi daha önce Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315) şeklinde düzenlenmişken, bentte yapılan değışiklikle madde bendi Devletin Birliğini ve Ülke Bütünlüğünü Bozmak (madde 302) şeklinde değıştirilmiş, yine bu alt bentten sonra gelmek üzere maddeye (15) numaralı alt bent eklenmiş ve diğ er alt bend ise buna göre teselsül ettirilmiştir²⁷⁴. Maddeye eklenen (15) numaralı alt bentte TCK'nın Üçüncü Kısım Beşinci Bölümünde Düzenlenen Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316)²⁷⁵ da katalog suçlar arasına alınarak iletişimin denetlenmesi tedbirinin bu suçlar yönünden de uygulanabilmesi mümkün kılınmıştır. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile yapılan değışiklik öncesi TCK'nın 314. maddesinde düzenlenen Silahlı Örgüt ile 315.

²⁷⁴ İletişimin tespiti koruma tedbiri bakımından getirilen değışikliğin yanı sıra CMK m. 135/ 8'in 14 ve 15'inci bentleri ile ilgili de değışiklik yapılması öngörülmektedir. Buna göre CMK m. 135/ 8'in 14'üncü bendi tamamen değıştirilmekte ve buradaki suç tipleri 15'inci bende aktarılmaktadır. 14'üncü bentte ise tamamen yeni suç tipleri ilk defa iletişimin kayda alınması, dinlenmesi ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi bakımından kataloga yerleştirilmektedir. Kataloga sokulan bu suç tipleri incelendiğinde bunların TCK m. 302 ila 308 arasında bulunan suç tipleri olduğu görölmektedir. Bu suç tiplerinin ortak özellikleri bunların tamamının TCK'nın özel hükümlerindeki dördüncü kısmın dördüncü bölümünde yer alan Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar bölümünü oluşturuyor olmasıdır. Bu zamana dek CMK m. 135'teki katalogda yer verilmemiş olan bu suç tiplerinin kataloga dahil edilmek suretiyle katalogun genişletilmesi hukuk politikası ile doğrudan bağlantılı bir husus olarak görülebilirse de özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünün en yüksek dozda sınırlanması anlamını taşıyan iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirinin bu denli genişletilmesinin yerinde olup olmadığı hukuk politikasının ötesinde ayrıca incelenmesi gereken bir konudur. Bu noktada acaba Teklif'de mevcut CMK m. 135/ 7'deki katalogdaki 15 numaralı bentlerdeki suç tipleri bakımından söz konusu tedbire başvurulmasının önünün tıkanarak bu suç tipleri yerine yeni suç tiplerinin bu tedbir bakımından getirilmiş olduğu oldukça açık bir şekilde anlaşılabilir değıildir. Bu tür bir değışikliğ e hangi gerekçeler ile gidildiğini öğrenebilmek bakımından Teklifin gerekçesine bakıldığında ise gerekçe metninin maalesef değışiklik hakkında hiçbir gerekçe içermediği görölmektedir. Haberleşme özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği temel hak ve özgürlüklerini en yüksek oranda sınırlandıran ve bu temel hak ve özgürlüklere sert bir şekilde müdahale eden ve ayrıca insan onurunun zedelenmesi ile arasında oldukça ince bir çizgi bulunan bu koruma tedbirine hangi suç tipleri bakımından başvurulabileceği düzenlenirken mümkün olduğunca itinalı davranılmalı; keyfi bir şekilde katalogdaki suç tipleri değıştirilmemelidir. Bu nedenden ötürü salt hukuk politikası gibi muğlak bir kavram altında açıklanması mümkün olmayan böyle bir değışikliğin hukuk uygulamasında oluşan veriler, toplum bilimsel veriler ve özellikle hukuk teorisine dayalı yaklaşımlar ile meşrulaştırılması gerekmektedir. Örneğin Teklif ile CMK m. 135/ 8 olarak kaleme alınan düzenlemenin 14 ve 15'inci bentlerindeki suç tipleri bakımından iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması koruma tedbirine başvurulabilmesinin önü açılırken bu zamana dek geçen süreçte CMK'nın kabul edilmesinden bu yana katalogda yer alan kimi suç tiplerinin niçin katalogdan çıkartılarak bu suçlar hakkında bu tedbire başvurulmasının önünün tıkanđı hukukî açıdan açıklanmaya kabil görülememektedir. Bkz. TBMM Adalet Komisyonu, Hakimler ve Savcılar Kanunu İle Bazı Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değışiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Muhalefet Şerhi, TBMM, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 5, Sıra Sayısı: 655, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss655.pdf>, s. 81, Erişim: 21/12/2014.

²⁷⁵ TCK'nın Üçüncü Kısım beşinci Bölümünde yer alan 309. maddesinde Anayasayı İhlal, 311. maddesinde Yasama Organına Karşı Suç, 312. maddesinde Hükümete Karşı Suç, 313. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine Karşı Silahlı İsyân, 314. maddesinde Silahlı Örgüt, 315. maddesinde Silah Sağlama, 316. maddesinde ise Suç için Anlaşma suçları düzenlenmiştir.

maddesinde düzenlenen Silah Sağlama suçları CMK'nın 135/7-a maddesinin 14 numaralı alt bendinde düzenlenmişti. Ancak bu suçların yer aldığı TCK'nın Üçüncü Kısım Beşinci Bölümünde Düzenlenen Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar²⁷⁶ arasında bulunan TCK'nın 309. maddesindeki Anayasayı İhlal, 311. maddesindeki Yasama Organına Karşı Suç, 312. maddesindeki Hükümete Karşı Suç, 313. maddesindeki Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine Karşı Silahlı İsyân ve 316. maddesindeki Suç için Anlaşma suçları katalog suçlar arasında sayılmadığından iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması mümkün olmamaktaydı. TCK'nın Üçüncü Kısım Dördüncü bölümünde yer alan Devletin Birliğini ve Ülke Bütünlüğünü Bozmak suçu da iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanabilecek suçlar arasında sayılmamıştı. Bu durum özellikle Terörle Mücadele Yasası kapsamında yer alan terör suçları ile ilgili olarak delil elde edilmesinde zaafiyete sebebiyet vermekteydi. Kanaatimizce Terörle Mücadele Yasası kapsamında yer alan bu suçlar yönünden iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasının sağlanması amacıyla katalog suçlar arasına alınması yerinde bir düzenleme olmuştur.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasanın 12. maddesi ile CMK'nın 135. maddesinin 7. fıkrasının (a) bendinin (9) numaralı bendinde yer alan 'Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, madde 220)' fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Değişiklik öncesi CMK'nın 135/7-a, 9'da düzenlenmiş olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu ile ilgili olarak iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulaması mümkündür. Yasa koyucu TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu katalog suçlar arasına almış ancak aynı maddenin iki, yedi ve sekizinci fıkralarında düzenlenen, suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olma, örgüte üye olmamakla birlikte örgüte yardım yapma ve örgüt propagandası yapma

---

²⁷⁶ Bu maddenin Adalet Komisyonunda görüşülmesi sırasında Komisyon Başkanı, devletin güvenliğine ve Anayasal düzene karşı suçların düzenlendiği 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308 ve 309. maddelerin denetim dışında kaldığını ileri sürerek bu maddelerin de katalog kapsamına alınmasını istemiştir. Görüşmeler sırasında ÖZTÜRK, bu suçların örgütlü olarak işlenen suçlardan olduğunu ve 314 ve 315. maddelerinin örgütlü şekilde işlenen bu suçlar bakımından da denetime imkân verdiğini savunmuştur. Bu görüşmeler sırasında GÖKÇEN ise, '... telefon dinleme konusunda yapılan düzenlemede, hem 220. madde katalog içerisindedir hem de bahsedilen devletin güvenliğine karşı olan suçlarla ilgili olarak 314 ve 315. maddeler vardır. Zaten, burada bahsedilen suçlar(ın). . . hemen hemen hepsi örgütlü olarak işlenebilir. Bu 314 ve 315'teki şekillerde olabilir veya 220. madde kapsamında olabilir. Bunların hepsi zaten dinleme çerçevesindedir'demiştir. Bkz. Tutanaklarla Ceza Muhakemesi Kanunu, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Başkanlığı Yayını, Ankara 2005, s. 590-596.

suçları tedbir kapsamı dışında bırakmıştı²⁷⁷. Ancak 29/06/2006 tarih ve 5532 Sayılı Yasa ile Terörle Mücadele Kanununun 10. maddesinin f bendi yapılan düzenleme ile TCK'nın 220. maddesinin iki, yedi ve sekizinci fıkralarında düzenlenen suçlar için iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabilmesi hükme bağlanmıştı. Ancak tedbire başvuru için bu suçların terör suçları terör amacıyla işlenen suçlar olması gerekmektedir. CMK'nın 135/6 maddesinde katalog suçlar arasında düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulaması ile ilgili olarak tartışmalar bulunmaktaydı. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda iletişimin denetlenmesi tedbirine müracaat edilmesi mümkün iken örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen ve katalog suçlar arasında sayılmayan suçlar ile ilgili olarak iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanıp uygulanmayacağı konusu tartışmalı bulunmaktaydı. Öğretide bir görüşte, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suç kavramının belirgin ölçütlerinin bulunmadığı, dolayısıyla bu tür suçlar ile ilgili olarak iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilmesinin keyfiliğe yol açacağı şeklinde iken²⁷⁸, diğer bir görüşte, örgüt bünyesinde işlenen suçlarla ilgili elde edilen delillerin kullanılması konusunda açılmış olan davanın esas alınması, buna göre kamu davasının amaç suçun örgütlü olarak işlenmesinde açılmış olması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin hukuka uygun olduğunun kabul edilmesi gerektiği ancak açılan davanın örgütlü suçtan açılmamış olması halinde elde edilen bilgilerin delil olarak kullanılamayacağı şeklindeydi²⁷⁹. Bir başka görüşte, yasa koyucunun tedbirin uygulanmasını uygun gördüğü suçları açıkça saydığı, katalog dışında kalan suçlar ile ilgili olarak tedbire başvurulamayacağı²⁸⁰, yasada örgüt bünyesinde işlenen suçlar ile ilgili olarak açık bir

---

²⁷⁷ CMK'nın 135. maddesinde katalog suçlar arasında düzenlenen ve telefon dinleme yetkisi tanıyan 'suç işlemek amacıyla örgüt kurma' hükmü suç örgütünün işlendiği iddia olunan amaç suçlardan dinleme yapılmasına dayanak olarak kabul edilmez. Buradaki dayanak yalnızca 'suç örgütü kurmak veya yönetmek' fiili ile sınırlıdır. Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri ile Telefon ve Ortam Dinleme, s. 116.

²⁷⁸ SEVÜK, agm, s, 111.

²⁷⁹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 127.

²⁸⁰ Suç örgütü kurmak suçu katalog kapsamında kabul edildiği halde, suç işlemek için kurulmuş bulunan, ancak silahlı terör örgütü olmayan bu örgütlere üye olmak, yardım etmek veya örgütün propagandasını yapmak suçlarının katalog kapsamı dışında tutulduğunu hatırlamak gerekir. Tedbirin uygulanabileceği suçlar CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrasında liste şeklinde sayıldığına göre, bu listede sıralanan suçlar arasında yer almadıkça, bu örgütlerin faaliyeti kapsamında işlenen suçlar ile suç örgütüne üye olmak, yardım etmek veya propagandasını yapmak suçlarından dolayı yapılacak bir soruşturma ve kovuşturma nedeniyle telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetimi tedbirine başvurulamayacağını kabul etmek gerekir. Başka bir ifadeyle, katalog kapsamında yer almayan bu suçlar nedeniyle tedbir kararı istenemeyeceği gibi, hâkim veya mahkeme tarafından tedbir kararı da verilemez. Bkz. KAYMAZ, age, s. 167.

düzenleme yapılmadığı, aksi durumun kabulü halinde basit hırsızlık suçlarının dahi örgüt bünyesinde işlenmesi halinde tedbire başvurulabileceğini, dolayısıyla bazı suçların örgüt bünyesinde işlendiği gerekçesi ile iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmasının uygun olmadığı ileri sürülmüştür²⁸¹. Başka bir görüşte ise, örgüt adına suç işlenmesi durumunda, işlenen suç örgütün faaliyeti çerçevesinde işlendiğinden artık bu suçun ağırlığı kendi ağırlığından ziyade suç örgütünün ağırlığı ile birleşeceği, bu durumun katalog suç uygulamasının anlamsızlaşmasına yol açmayacağı belirtilmiştir²⁸². 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesi özellikle suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun kullanılarak CMK'da katalog suçlar arasında sayılmayan suçlarla ilgili iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasının sağlandığı²⁸³ eleştirileri çokça yapılmıştır. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu katalog suç kapsamından çıkarılarak tüm bu tartışmalara son verilmiştir²⁸⁴.

İletişimin denetlenmesi tedbirinin baştan usul ve yasaya uygun olarak alınmasından sonra suç vasfının değişip katalog suç kapsamından çıkması halinde ne şekilde hareket edileceği konusunda CMK'da bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda ne şekilde hareket edilmesi gerektiği hususunda ise öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, bu halde ortaya çıkan yeni suç ile ilgili olarak ilk kararı veren mahkemeden ek bir tedbir kararı alınması gereklidir²⁸⁵. Bir başka görüşte suçun vasıf değişikliğinden sonra katalog suçlar kapsamında bulunan başka bir suça dönüşmesi halinde tedbire son verilerek yeni suça göre değerlendirme yapılması, koşulların oluşması halinde yeni suç için iletişimin denetlenmesi kararı alınması gereklidir²⁸⁶. Bir başka görüşe göre, katalog

---

²⁸¹ TAŞKIN, age. s, 109.

²⁸² SEZER/İPEK/PARLAK, age, s, 114.

²⁸³ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 549.

²⁸⁴ 6526 Sayılı Yasa Teklifi 12. madde gerekçesi, 'Bu tedbirlerin uygulanacağı suçlar arasından Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesi çıkarılmak suretiyle, anılan madde kullanılarak katalogda bulunmayan suçlar bakımından bu tedbirlerin uygulanma ihtimali ortadan kaldırılmaktadır. Kaldı ki, Türk Ceza Kanununun 220 nci maddesi kapsamındaki bir örgütün işleyebileceği suçların önemli bir kısmı katalogda ayrıca ve açıkça sayılmıştır. Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss560.pdf>, s. 8, Erişim; 08/08/2014; CMK'nın 135. maddesinin yaygın bir şekilde kötüye kullanılmasına sebebiyet veren TCK'nın 220. maddesinin katalog suçlar arasından çıkarılması yerinde olmuştur. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 446.

²⁸⁵ YARDIMCI, age, s. 196.

²⁸⁶ TAŞKIN, age, s. 111; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 442; KAYMAZ, age, s. 470; Aksi Yönde KARTAL'a göre, Suçun niteliğinin tedbirin uygulanması sırasında değişmesi halinde yeni suçunda katalog suç olması sebebiyle yeni bir tedbir kararı alınmasına gerek yoktur. Çünkü vasıf değişikliğine uğrayan suçlar çoğu zaman bağlantılı veya birbirine geçişli suçlardır. Bu halde ortada

suç ister başka bir katalog suça isterse katalog suçlardan sayılmayan bir suça dönüşsün bu halde tedbire derhal son verilmelidir²⁸⁷. Bizimde katıldığımız diğer bir görüşe göre, iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanırken suçun vasıf değişikliği ile katalog suçlardan sayılmayan bir suça dönüşmesi halinde tedbire derhal son verilmeli ancak suçun vasıf değişikliği ile tedbir kararına konu olmayan bir başka katalog suça dönüşmesi durumunda ise ikili bir ayırımı gidilmelidir. Yeni ortaya çıkmış olan katalog suç ile iddianamedeki anlatılan eylem arasında doğal bir bağlantı sağlanabiliyorsa (örneğin, şüpheli veya sanık hakkında ihaleye fesat karıştırma suçundan yürütülen soruşturmada eylemin rüşvet suçunu oluşturduğunun tespit edilmesi) ek savunma hakkı tanınmak suretiyle delillerin kullanılabilmesi, böyle bir bağlantının tespit edilmediği zaman ise Hâkimden yeni bir tedbir kararı alınması gerekmektedir²⁸⁸.

Ceza sistemimizde hazırlık hareketleri suç olarak kabul edilmediğinden hazırlık aşamasında katalog suçlar ile ilgili olarak iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması mümkün değildir²⁸⁹. Ancak katalog suçlara teşebbüsün söz konusu olması halinde iletişimin denetlenmesi mümkündür²⁹⁰. Ayrıca katalog suçların iştirak halinde işlenmesi iletişimin denetlenmesi bakımından bir önem taşımaz²⁹¹. Fikrî içtima halinde, şüphelinin üzerine atılı suçlardan her ikisinin veya bu suçlardan en Ağır Cezayı gerektiren suçun katalog suç kapsamında yer alması halinde iletişimin denetlenmesi

---

hukuka uygun alınan bir iletişimin denetlenmesi kararı bulunmaktadır. Suçun vasfının değiştiğinin anlaşıldığı anda koşullar tekrar değerlendirilmeli tedbir kararının verilmesi anındaki koşulların devam ettiğinin anlaşılması halinde tekrar karar alınmasına gerek kalmadan tedbire devam edilmelidir. Bu durumda elde edilen delillerde yargılamada kullanılabilir. 'Bkz. KARTAL, Adem, 'Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi Sırasında Tesadüfen Elde Edilen Deliller', Terazi Hukuk Dergisi, Y. 5, S. 49, Eylül 2010, s. 105.

²⁸⁷ SAYDAM, Mehmet, Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, İstanbul, 2011, s. 103.

²⁸⁸ KAYMAZ, age, s. 170.

²⁸⁹ CENTEL, ZAFER, age, s. 418; TAMÖZ, Mehmet, KOCABEY, Hüseyin, Türk Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan Önleme ve Adli Amaçlı İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi Teknik Araçlarla İzleme, Ankara, 2009, s. 54; KAYMAZ, age, s. 159; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 3.

²⁹⁰ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 211; CENTEL, ZAFER, age, s. 418; KAYMAZ, age, s. 159; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 3; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 550; YENİSEY, NUHOĞLU, Teşebbüs halinde kalan suçların iletişimin denetlenmesi tedbiri açısından tamamlanmış suç gibi ele alınacağını ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 514.

²⁹¹ TAŞKIN, age, s. 112; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 550; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 3.

mümkün olduğu, fikrî içtima halinde daha Ağır Cezayı gerektiren suçun katalogda yer almadığı, daha hafif cezayı gerektiren suçun katalog kapsamında yer aldığı durumda ise her ne kadar fikrî içtimada faile tek bir ceza (en Ağır Cezayı gerektiren suçun cezası) verilmesi söz konusu olsa da, suçların bağımsızlıklarını korudukları, en Ağır Cezayı gerektiren suçun herhangi bir nedenle soruşturulamaması veya kovuşturulamaması halinde diğer suç bakımından soruşturma ve kovuşturma yapılmasının gerekeceği bu sebeple daha az cezayı gerektiren suçun katalog kapsamında bulunması halinde de bu suç bakımından iletişimin denetimi mümkün olmasının gerektiği ifade edilmektedir²⁹². Kanaatimizce de fikrî içtima halinde her ne kadar, faile en Ağır Cezayı gerektiren suçun cezasının (tek ceza) verilmesi öngörülmüş ise de, suçların bağımsızlıklarını koruyor olması ve ağır olan suçun herhangi bir sebeple soruşturulamaması veya kovuşturulamaması halinde diğer suç yönünden soruşturma ve kovuşturmanın söz konusu olma ihtimalinin bulunması sebebiyle daha az cezayı gerektiren suç yönünden de iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması mümkün olmalıdır.

2.4. Suç İşlendiğine İlişkin Somut Delillere Dayanan Kuvvetli Şüphe Sebeplerinin Varlığı

2.4.1. Genel Olarak

Ceza muhakemesinde şüphe²⁹³, basit şüphe ve yoğun şüphe olarak ikiye ayrılmakta, yoğun şüphe ise kendi içinde yeterli şüphe ve kuvvetli şüphe olarak ikiye ayrılmaktadır²⁹⁴. Basit şüphe, tahmine veya varsayıma dayanmayan belirli ve yaşanmış somut olgularla ya da en azından belirti şeklinde ortada bulunan dolaylı delillerle desteklenen şüphedir²⁹⁵. CMK'nın 160/1 maddesine göre soruşturma aşamasının başlatılabilmesi için gerekli olan şüphedir. Yoğun şüphe ise eldeki delillerin sayıca az değil ve delil kuvvetinin yeterli ve kuvvetli olmasıdır²⁹⁶. Yeterli şüphe kişinin beraat etme ihtimalinin mahkum olma ihtimaline göre daha zor olduğu durumlarda kabul

---

²⁹² KAYMAZ, age, s. 169.

²⁹³ Şüphe, bir olguyla ilgili gerçeğine olduğunu kestirememekten doğan kararsızlık anlamına gelmektedir. Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/Erişim: 20/07/2014>.

²⁹⁴ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 440-441.

²⁹⁵ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 441; CENTEL, ZAFER, Basit şüphe şüphenin en alt derecesidir. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 81.

²⁹⁶ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 441.

edilen şüphedir²⁹⁷. CMK'nın 170/2 maddesine göre kamu davası açılması için gerekli olan şüphedir. Kuvvetli şüphe ise kişinin mahkum olma ihtimalinin kuvvetle muhtemel olduğu hallerde kabul edilen şüphe türüdür²⁹⁸. Ceza muhakemesinde şüpheden bahsedilebilmesi için en azından ortada belirti şeklinde delil bulunmalı, soyut iddialara dayanan veya hayat tecrübelerine uygun düşmeyen değerlendirmeler şüphe olarak nitelendirilmemelidir²⁹⁹.

CMK'da adli amaçlı iletişimin denetlenmesi için aranan şüphe kuvvetli şüphedir. Dolayısıyla basit şüphe halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulamayacaktır. Kuvvetli şüphe sebepleri ile kast edilen, somut, olaylara kuvvetli belirtilen bulunması durumudur³⁰⁰.

2.4.2. Suç İşlendiğine İlişkin Somut Delillere Dayanan Kuvvetli Şüphe Sebeplerinin Varlığı

CMK'nın 135/1 maddesine göre iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararı verilebilmesi için aranan koşullardan birisi de suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığıdır³⁰¹. CMK'nın 135/1 maddesinde, 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde tedbirin uygulanması için '*suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı*' aranmıştı³⁰². 21/02/2014 tarihinde TBMM'de kabul edilen 06/03/2014 tarih ve 28933 mükerrer sayılı Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 6526 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik

²⁹⁷ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 441; CENTEL, ZAFER, age, s. 83; KAYMAZ, age, s. 222.

²⁹⁸ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 441; CENTEL, ZAFER, Şüpheli veya sanığın suçun faili veya şeriki olması kuvvetle muhtemese kuvvetli şüpheden söz edilir. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 84.

²⁹⁹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 106.

³⁰⁰ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 106.

³⁰¹ CMK madde 135/1, '(Değişik: 21/2/2014-6526/12 md.) Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, *suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı* ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, Ağır Ceza Mahkemesi veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi (...) ⁽³⁾ dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilir....'; 4422 Sayılı ÇASÖMK 2/2 maddesinde, iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararının, kuvvetli belirtilerin varlığı halinde verilebileceği belirtilmişti. Bkz. 4422 Sayılı Yasa madde 2/2.

³⁰² Önceki yasadaki farklı olarak burada belirtiden değil de şüpheden söz edilmesinin özel bir amacının olup olmadığı anlaşılacaktır. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 3.

Yapılmasına Dair Kanununun 12. maddesi ile CMK'nın 135/1 maddesinde yapılan değişiklikle, 135. maddenin 1. fıkrasında yer alan “ *ilişkin* ” ibaresinden sonra gelmek üzere ‘ *somut delillere dayanan* ’³⁰³ ibaresi eklenmiştir³⁰⁴. CMK’da yapılan bu yeni düzenleme öncesinde 135. maddenin birinci fıkrasında ‘ *suç işlediğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı* ’ ibaresi yer almaktaydı.

Öğretide iletişimin denetlenmesi tedbirinde yasada düzenlenen ‘suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı’ ile kast edilen şüphenin ne olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktaydı. Bir görüşte, madde hükmünde yer alan şüpheden anlaşılması gerekenin kuvvetli belirtilere bağlı basit ve makul şüphe olduğu, çünkü kuvvetli şüphenin varlığının aranmış olduğunun kabulü halinde, bütün deliller elde edilmiş olacağından tedbirin uygulanmasının gereksiz olacağı, bu nedenle kuvvetli şüphe sebepleri ile kast edilenin basit bir başlangıç şüphesinden daha yoğun ancak yeterli ve kuvvetli şüphe derecesine varma zorunluluğu bulunmayan şüphe derecesi olarak anlaşılması gerektiği³⁰⁵, tutuklama kararı verilebilmesi için kuvvetli suç şüphesinin

---

³⁰³ YENİSEY, NUHOĞLU, 2014 değişikliği ile ‘delil’ kelimesinin getirilmesinin yerinde olmadığı, delilin kovuşturma evresinde ortaya çıktığı, belirti kavramının kalmasının daha doğru olacağını ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 503.

³⁰⁴ Değişiklikten önce suç işlediğine ilişkin kuvvetli şüphenin bulunması tedbire karar verilebilmesi için gerekli görülmekteydi. Kuvvetli şüphe aranmasının sebebi ise tedbire keyfi başvurunun önüne geçilmesi amacıyla yönelikti. Ancak uygulamada bu koşula rağmen iletişimin denetlenmesi tedbiri rutin bir soruşturma tedbirine dönüştürülmüştür. Bu sebeple kuvvetli şüphenin ‘somut delillere dayanması’ zorunluluğu getirilerek tedbir yoluyla kişilerin özel yaşam ve haberleşme özgürlüklerine keyfi olarak müdahale edilmesinin önlenmesi amaçlanmıştır. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 538.

³⁰⁵ ÖZBEK ve Diğerleri, bu sonuca götüren gerekçelerden birisinin de CMK'nın 137/3 maddesindeki tedbirin sona ereceği hallerden birisi olarak tedbirin uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair kararın verilmesi durumu olduğunu, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın bilhassa suç şüphesinin kamu davası açmak için yeterli olmaması durumunda verildiğini, dolayısıyla iletişimin denetlenmesi tedbirinin henüz yeterli suç şüphesinin oluşmadığı bir dönemde verildiğini ve tedbire başvurulmasına rağmen yeterli şüphe derecesine ulaşılamaması halinde ise tedbire derhal son verildiğini ifade etmektedirler. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 446; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 52; Buradaki kuvvetli şüphe deyimini ile sanığın mahkum edilmesi konusunda yüksek bir olasılık bulunduğu biçiminde anlaşılacak olursa, bu aşamada tedbire başvurmak orantılılık ilkesi açısından yerinde olmayacaktır. Çünkü sanık hakkında büyük olasılıkla mahkum edilmesini gerektirecek yoğunlukta delile ulaşılmış olduğuna göre artık iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurma gereği de kalmayacaktır. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 197; KAYMAZ, Kuvvetli şüphe sebeplerinden şüpheli veya sanığın mahkum olması ihtimalinin yüksek olduğu anlamına gelen kuvvetli şüphe derecesi anlaşılmalıdır. Tedbire başvurulabilmesi bakımından soruşturmaya başlanması için gerekli olan başlangıç şüphesinden daha yoğun ancak yeterli veya kuvvetli şüphe düzeyine ulaşması gerekmeyen kuvvetli belirtilere, somut olaylara ve bulgulara dayalı bir şüphenin varlığı kabul edilmeli ve CMK’da bu yönde bir değişiklik yapılmalıdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 231; PARLAR, HATİPOĞLU, ‘Kuvvetli şüphe sebebi’ kavramının, somut olgulara dayanan basit şüphe derecesini aşan fakat yeterli şüphe derecesine varmayan şüphe derecesi olarak anlaşılması gerektiğini ifade etmektedirler. Bkz. PARLAR, Ali, HATİPOĞLU, Muzaffer, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Yorumu, Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, I. Cilt, Ankara, 2008, s. 541.

varlığını gösteren olgu aranırken iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması için kuvvetli şüphe sebebinin arandığı, iki şüphe derecesi arasında bir fark bulunmasının gerektiği, zira zaten tutuklama kararı vermeye yetecek kadar kuvvetli suç şüphesinin bulunması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulamayacağı belirtilmektedir³⁰⁶. Diğer bir görüşte, kuvvetli şüphe sebeplerinin, şüpheli veya sanığın mahkum olma ihtimalinin yüksek olması anlamına geldiği belirtilmiştir³⁰⁷. Diğer bir görüşte ise, CMK'nın 135/1 maddesinde yer alan suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ibaresi ise ile kast edilenin, suçun işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesi değil, şüpheli veya sanık tarafından suçun işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığı olarak anlaşılmasının gerektiği, yalnızca suçun işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesinin yeterli görülmesinin suçu işleme ihtimali basit şüpheye dayalı olanlar hakkında da tedbirin uygulanmasını mümkün kılabilceği belirtilmiştir³⁰⁸. Yine başka bir görüşte, iletişimin denetlenmesi tedbiri kararının verilmesinde diğer klasik ceza muhakemesi tedbirlerine nazaran özel ve sınırlayıcı koşulların aranmasının kabul edilebilir olduğu ancak kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı koşulunu aramanın amaca aykırı ve hatalı olduğu, bu durumun tedbirin hukuka uygun biçimde uygulanmasını engelleyeceği, kuvvetli şüphe sebebi bulunmasını aramanın kamu davası açmak için yeterli delilin bulunmasını aramayla eşdeğer olduğu, çok defa tedbire ancak kovuşturma aşamasında başvurulabileceği, bu durumda da delillerin karartılmasının söz konusu olabileceği belirtilmiştir³⁰⁹. Başka bir görüşte, maddede kuvvetli şüphe sebebinden bahsedilmekte ise de, iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması için kuvvetli

---

³⁰⁶ YENİSEY, NUHOĞLU, Şüphe ile belirti (şüphe sebebi) ayırımını önerdiklerini, iletişimin denetlenmesi kararı verilebilmesi için çok basit bir suç şüphesinin varlığı yeterli ise de, suç işlendiğine ilişkin belirtilerin kuvvetli olması gerektiği, amacın keyfiliğin önlenmesi, somut olgulara dayanan kuvvetli delillerin varlığının öngörülmesi, ancak kişi hakkındaki şüphesinin henüz yoğunlaşmamış olması durumunda da iletişimin denetlenmesi kararının verilmesinin sağlanması olduğunu, iletişimin denetlenmesi en son çare olduğu için bu kadar kuvvetli şüphesinin mevcudiyeti aranmış olsaydı zaten bütün deliller elde olacağı için telefon dinleme yolunun gereksiz olacağını, iletişimin denetlenmesi kararının basit şüphe ile verileceğini ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 503.

³⁰⁷ CENTEL, ZAFER, age, s. 422.

³⁰⁸ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 107; Kanaatimizce burada belirtilen suçun işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesinin; şüpheli veya sanık tarafından suçun işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesi olarak anlaşılmasından kasıt soruşturmaya konu olayın yani suçun işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphesinin bulunmasının tedbire başvurmak için yeterli olmadığı, soruşturmaya konu suçun (filin) hakkında tedbire başvurulması düşünülen şüpheli veya sanık tarafından işlendiği konusunda aranmasının gerektiğidir.

³⁰⁹ ÜNVER, Yener, Ceza Muhakemesinde İspat, CMK ve Uygulamamız, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 1, S. 2, Aralık 2006, s. 147.

şüphenin gerekmediği, ancak basit şüphenin de yetmeyeceği, kriminal varsayımlar, eylemin istatistik sıklığı ya da genel yaşam deneyimlerinin tedbire başvurmak için yeterli olmadığı belirtilmiştir³¹⁰. Bir başka görüşte ise; şüphe dereceleri basit, yeterli ve kuvvetli şüphe olmak üzere aşağıdan yukarıya doğru sıralandığında kuvvetli şüphe kavramının basit şüphenin biraz üzerinde³¹¹ ama yeterli şüphenin de biraz aşağısında yer aldığı söylenebileceği, elde bulunan delillerin yeterli şüpheyi oluşturması halinde zaten kamu davası açılacağı, kuvvetli şüphe derecesine ulaşması halinde ise tutuklama dahil her türlü tedbire başvurulabilecek kadar delil elde edildiğinin kabulünün gerekeceği, dolayısıyla basit şüphe ile yeterli şüphe arasında yer alan bazı nedenler ya da somut belirtilerin oluşması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabileceği belirtilmiştir³¹². Bir başka görüşte, CMK'nın 100. maddesinde geçen kuvvetli şüphe ile 135. maddesinde geçen kuvvetli şüphenin aynı yoğunlukta olmadığını, yasa koyucunun maddede kuvvetli suç şüphesinin aranacağını öngörmesinin altında yatan gerçeğin tedbire başvurmada daha dikkatli ve özenli davranılmasını sağlamak olduğu, aksi halde, mutlaka kuvvetli suç şüphesinin varlığının aranmasının tedbirin uygulanmasını³¹³ oldukça güçleştireceği gibi gerçekle örtüşmeyen bir durumu da gün yüzüne çıkaracağı belirtilmiştir. Başka bir görüşte ise, kuvvetli şüphe ifadesinden, suçun işlendiği yönünde objektif, gerçek olayların veya bulguların varlığı ile, hayatın olağan akışına göre suçun işlendiği ya da işlenmekte olduğu yönünde kanaat oluşturabilecek somut bulguların mevcudiyetinin anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir³¹⁴. Kanaatimizce kuvvetli şüphe sebeplerinden, şüphelinin veya sanığın mahkum olması ihtimalinin yüksek olduğu anlamına gelen kuvvetli şüphe derecesi anlaşılmalıdır. Tedbire başvurulması bakımından soruşturmaya başlanması için gerekli olan başlangıç şüphesinden daha yoğun ancak yeterli veya kuvvetli şüphe düzeyine ulaşması gerekmeyen somut olaylara ve bulgulara dayalı bir şüphenin varlığı kabul edilmelidir.

---

³¹⁰ ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 4; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 538.

³¹¹ ŞAHİN, İletişimin denetlenmesi haberleşme özgürlüğüne, özel hayatın dokunulmazlığına ağır bir müdahale sayılması sebebiyle basit şüphe ile yetinilmemiş şüphenin nitelikli bir yoğunluğa ulaşmış olması aranmıştır. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 352.

³¹² TAŞKIN, age, s. 119.

³¹³ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 109.

³¹⁴ MERAN, age, s. 143.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesi uygulamada Yargıtay ise, CMK'nın 135. maddesinde aranan şüphe derecesini kuvvetli şüpheye varmayan ancak somut olgu ve olaylarla desteklenen basit şüphe olarak kabul etmekteydi³¹⁵.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde şüphe konusunda tartışılan ve değerlendirilen konulardan biri de, 'kuvvetli şüphe sebebinin'³¹⁶ hakkında tedbire başvurulacak kişinin suçu işlemesi bakımından mı yoksa soruşturmaya konu suçun herhangi bir kişi tarafından işlenmiş olması bakımından mı aranacağı meselesiydi. Bir görüşte, kuvvetli şüphe sebebinin hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulacak kişinin suçu işlemesi bakımından değil, soruşturmaya konu suçun herhangi bir kişi tarafından işlenmesi bakımından aranması gerektiği belirtilmiştir³¹⁷. Diğer bir görüşte, ceza sisteminde suça muttali olduğunda soruşturmanın başlatıldığı ve failin tespitine çalışıldığı, çoğu zaman suçun işlendiğinin sabit olduğu ancak failinin belirlenemediği, henüz suç işlendiğinden emin olunmadığı durumlarda soruşturma başlatılmasının mümkün olmadığı, iletişimin denetlenmesi kararı verilebilmesi için katalog suçlardan birisinin işlenmiş olmasının ön koşul olduğu, bu konuda şüphenin değil mutlak kesinlikten söz etmenin mümkün olduğu, bu durumu güçlendiren diğer bir hususun ise, tedbir kararlarında şüpheli veya sanığın kimlik bilgilerinin yer almasına ilişkin zorunluluk olduğu, aksi düşüncenin kabulü halinde, katalog suçun işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebebinin bulunması ancak suçu kimin işlediği konusunda bir kanaatin olmadığı hallerde suçu işlemesi ihtimali bulunan

---

³¹⁵ Yargıtay 5. CD. 05/06/2009 tarih 2009/1 Esas 2009/5 Karar sayılı kararında, '... Doktrinde ve uygulamada kabul edildiği üzere, kuvvetli şüpheden kasıt, Alman doktrininde benimsendiği üzere, iletişimin denetlenmesi kararının verilebilmesi için çok basit bir suç şüphesinin varlığı yeterli ise de, suç işlendiğine ilişkin belirtilerin kuvvetli olması gerekir. Buradaki amaç keyfiliği önlemek, somut olgulara dayanan kuvvetli belirtilerin varlığını öngörmek, fakat kişi hakkında şüphenin henüz yoğunlaşmamış olması durumunda da , iletişimin denetlenmesi kararının verilebilmesini sağlamaktır. Telefon dinleme en son çare olduğu için bu kadar kuvvetli bir şüphenin varlığı aransa idi, zaten bütün deliller elde olunacağı için telefon dinleme yolu gereksiz kalacaktı. Bu nedenle iletişimin dinlenmesi kararı basit şüphe ile verilir. Bu şekilde basit şüphe kuvvetli belirtilere bağlı müşahhas bir olgu haline getirilmiştir. Dedikodular test edilmemiş söylentiler veya tahminler dinleme kararı verilmesi için yeterli değildir. Sanıklarla ilgili yukarıda izah edildiği üzere, ihbar, tanık beyanları ve bunu doğrulayan yaygın söylenti (özellikle hukuk çevreleri ile davası bulunan sanıklar yönünden) kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığını tartışmasız kılmaktadır....' demektedir.

³¹⁶ YENİSEY, NUHOğLU, kuvvetli suç şüphesi ile kuvvetli şüphe sebebi arasındaki fark, iletişimin denetlenmesi kararında, basit fakat makul şüpheden öte soruşturmaya başlanması için gerekli olan başlangıç şüphesinden daha yoğun şüphe ile yetinilmesi durumudur. Bkz. YENİSEY, NUHOğLU, age, s. 503.

³¹⁷ KEKLİK, agm, s. 230; KESKİN, İbrahim, İletişimin Denetlenmesi, Adalet Dergisi, S. 33, Y. 100, Ocak 2009, s. 160.

herkesin iletişiminin denetlenmesi yoluna gidilmesi gibi bir sonucun ortaya çıkacağı bunun ise mümkün olmadığı, dolayısıyla kuvvetli şüphe sebebinin katalog suçu işleyen kişi bakımından aranmasının gerektiği belirtilmiştir³¹⁸. Kanaatimizce de burada kuvvetli şüphe sebebinin katalog suçu işlediği iddia olunan şüpheli kişi bakımından aranması gerekmektedir. Aksi halde CMK'da uygulaması sıkı şartlara bağlanmış olan tedbirin bir çok kimse hakkında haberleşme hürriyetine aykırı olarak uygulanması sonucu doğabilecektir.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135/1 maddesinde yapılan değişiklikle birlikte iletişimin denetlenmesi tedbiri kararı verilebilmesi için yalnızca kuvvetli şüphesi yeterli olmayacak aynı zamanda kuvvetli suç şüphesinin somut bir takım delillere³¹⁹ dayanması gerekecektir³²⁰. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi kararı öncesinde yapılan soruşturmada, tanık beyanlarının bulunması, fiziki bulgular, suçlama konusu ile ilgili belgeler gibi delillerin varlığı aranacaktır. Örneğin CMK'nın 135/8 maddesindeki katalog suçlar arasında bulunan suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçundan iletişimin denetlenmesi tedbiri verilmesi için, hakkında tedbir uygulanacak kişinin hakkındaki kuvvetli suç şüphesi ile birlikte hesap hareketleri veya mal satışına ilişkin banka ekstreleri, tapu satış kayıtları gibi bilgi veya yazılı belgelerin bulunması aranacaktır³²¹. Yapılan düzenleme ile insan hakları açısından daha güvenceli bir yapı kurulmak istendiği ifade edilmektedir³²². Bu yasal düzenleme ile

---

³¹⁸ TAŞKIN, age, 119, Aynı yönde görüş için Bkz, ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 107.

³¹⁹ Burada bulunması gereken somut deliller suçun aydınlatılması bakımından yeterli olmayan ancak yapılacak yargılama sonunda sanığın mahkum olmasının beraat etmesine göre daha yüksek bir olasılık taşıdığını gösteren nitelikteki delillerdir. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 540.

³²⁰ YENİSEY, NUHOĞLU, somut elle tutulur, müşahhaslaşmış olaylara dayanan kuvvetli belirtilerin mevcut bulunması şarttır. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 503; SOYASLAN, Suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı kavramı, şüphelinin içinde bulunduğu koşullarda günlük hayat deneyimlerine göre suç işlediğinin hemen kesin gibi kabul edilmesidir, Bkz. SOYASLAN, age, s. 277; ÖZBEK ve Diğerleri, Yasa koyucu iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilmesi için suçun işlendiğine ilişkin somut olayların varlığını aramaktadır. Tedbir birçok temel hak ve hürriyete müdahale içerdiği için kanun koyucu özellikle bu terimi tercih etmiştir. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 447; ÜNVER, HAKERİ, Suç şüphesinin yalın-soyut şüphe olmayıp, belirli vakalara dayanması gereklidir. Yalın kuşku yeterli değildir. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 443.

³²¹ YENİSEY NUHOĞLU, 2014 değişikliği ile somut deliller bulunması koşulunun arandığı ve bu şekilde basit şüphenin, kuvvetli belirtilere bağlı müşahhas bir olgu haline getirildiği, dedikodular, söylentiler veya tahminlerin dinleme kararı vermek için yeterli olmadığını ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 503.

³²² ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 447.

birlikte somut delillere dayanmadığı sürece kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunduğundan söz edilemez³²³. İletişimin denetlenmesi tedbirinin devamı süresince somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin devam etmesi gereklidir. Kuvvetli şüphenin ortadan kalktığı an tedbire derhal son verilmesi gerekmektedir³²⁴.

Ancak yapılan yeni yasal düzenleme ile birlikte daha öncede öğretilmiş olan kuvvetli şüphe sebepleri ile başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması şeklinde koşulların çelişip çelişmediği konusunu değerlendirmek gerekmektedir. Bir görüşe göre, bir taraftan kuvvetli suç şüphesinin diğer taraftan başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması şartlarının bir arada uygulanabilirliğinin söz konusu olmayacağı belirtilmiştir³²⁵. Diğer bir görüşte ise, kuvvetli şüphe sebepleri ile başka yolla delil elde edilememesi şartının birbirinden farklı ve ayrı olarak değerlendirilmesinin gerektiği, kuvvetli şüphe sebepleri somut olayda gerçekleşmiş olsa da başka yolla delil elde edilmesi imkânının bulunması halinde tedbire başvurulmaması gerektiği ifade edilmektedir³²⁶. Kanaatimizce 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle

---

³²³ Düzenleme konuya açıklık getirmek bakımından yerinde olmuş ise de, hukuki açıdan etkili değildir, çünkü somut delile dayanmayan kuvvetli şüphe nedeninden söz etmek mümkün olamaz. Somut delil, kuvvetli şüphe sebebi kavramına mündemiç olup onunla iç içe geçmiştir. Kanun koyucu tedbirin kötüye kullanılmasının engellenmesi amacıyla hiçbir delil bulunmadan tedbire başvurulması önlenmek istenmiştir. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 447; ÖZTÜRK ve Diğerleri, şüphe ancak delillerle tanımlanabildiğine göre önceki yasal düzenlemede de şüphenin somut delillere dayanması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktaydı. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 538.

³²⁴ TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 54.

³²⁵ YAŞAR, Kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ile birlikte başka türlü delil elde edilmesi imkânının bulunmaması koşullarının birlikte aranması çelişki oluşturmaktadır. Zira kuvvetli şüphe olabilmesi için elde mevcut delillerin bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla üçüncü koşul olarak eldeki kuvvetli şüphe sebeplerinin yanında şüphelinin fiilini mutlak surette ispat edebilecek başka bir delil elde etme imkânının bulunmaması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabileceğinin belirtilmesi daha yerinde bir düzenleme olabilirdi. Bkz. YAŞAR, agm, s. 366; ŞEN'e göre 'CMK'nın 135. maddesi kendi içinde çelişkilidir. İletişimin denetlenmesi tedbiri için bir yandan şüpheli ve sanık yönünden kuvvetli şüphe aranırken diğer yandan da başka türlü delil elde etme imkânının bulunmaması koşulu öngörülmüştür. Bu nedenle, bir suç işlendiği iddiası ile önce somut delil aranıp hiç bulunamaması mı yoksa somut delil bulunup ta bunun desteklenmesi amacıyla mı tedbire başvurulacağı hükümde açıkça gösterilmemiştir. İkinci anlayış tercih edilip iletişimin denetlenmesi kararı verilmelidir. Aksi takdirde delilden şüpheli veya sanığa değil, şüpheli veya sanıktan delile gidilmiş olacaktır. Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 55; ÖZTÜRK ve Diğerleri, Tedbire başvurulması için hem somut delillere dayanan kuvvetli suç şüphesinin bulunmasının aranması hem de tedbirin son çare olarak uygulanabilirliği koşuluna yer verilmesi birbiriyle bağdaşmayan bir durum meydana getirmektedir. Çünkü tedbire karar verilmesi aşamasında zaten kuvvetli şüpheye dayanak oluşturacak somut delillere ulaşıldığına göre elde edilecek başka delilde kalmamış demektir. Somut delillere dayalı ifadesinin bu şekilde yorumlanması halinde, bu eklemenin tedbire başvurulmasını neredeyse olanaksız kılacağı ortadadır. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 539.

³²⁶ SOYASLAN, age, s. 277; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 52.

CMK'nın 135/1 maddesinde düzenlenen 'somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı' şartı, soruşturma kapsamında tedbirin uygulanması aşamasına kadar elde edilmiş olan delillerin kuvvetli suç şüphesini haklı kılmakla birlikte başka surette de delil elde edilmeyeceği yönünde de kanaat uyandırması şeklinde anlaşılmalıdır. Yani her iki koşulun birbirinden ayrı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Kuvvetli suç şüphesini haklı kılan somut deliller soruşturma dosyasında mevcut olsa dahi olayla ilgili maddi gerçeğin ortaya çıkarılması bakımından başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmadığı kanaati hasıl oluyorsa tedbire karar verilebilmelidir. Soruşturmaya konu suç ile ilgili olarak maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve suçun aydınlatılabilmesi amacıyla tedbire başvurulmasını haklı kılacak düzeyde bir delilin varlığı yeterli sayılmalıdır³²⁷.

2.5. Başka Surette Delil Elde Etme İmkânının Bulunmaması

CMK'nın 135/1 maddesinde, iletişimin denetlenmesi tedbirine karar verilebilmesi için öngörülen diğer koşulların yanında aynı zamanda 'başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmaması' koşulunun varlığı da aranmıştır³²⁸. Böylece yapılan yasal düzenleme ile iletişimin denetlenmesi tedbiri başvurulabilecek en son çare olarak kabul edilmiştir³²⁹. Bir başka tedbir ile sonuca ulaşılması mümkün ise iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulamayacaktır³³⁰. İletişimin denetlenmesi tedbiri, ikincil³³¹, istisnai ve

³²⁷ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 540.

³²⁸ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 198; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 447; KAYMAZ, CMK'nın 135/1 maddesinde diğer koşulların yanında başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmaması gerektiği belirtilerek ikincilik ilkesi benimsenmiştir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 235; Hukukumuzda iletişimin denetlenmesi tedbirinin ilk defa düzenlendiği 4422 Sayılı ÇASÖMK'nın 2/3 maddesinde 'başka bir tedbir ile failin belirlenmesi, ele geçirilmesi veya suç delillerinin elde edilmesi mümkün ise, iletişimin dinlenmesine veya tespitine karar verilemez'düzenlemesi ile başka surette delil elde edilememesi koşulu tedbirde göz önünde bulundurulmuştur. Bkz. KAYMAZ, Seydi, Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesinin Bir Koşulu Olarak Başka Surette Delil Elde Edilmesi İmkânının Bulunmaması, Fasikül Aylık Hukuk Dergisi, Seçkin Yayıncılık A. Ş. , Y. 2, S. 3, Şubat 2010, s. 42; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 447.

³²⁹ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 504; SOYASLAN, age, s. 277; ÜNVER, HAKERİ, 'İletişimin denetlenmesi kişilerin özel özel hayatına, haberleşme hürriyetine yönelik ağır ve derin bir müdahale olması sebebiyle, kanun koyucu suçları aydınlığa kavuşturmakla yükümlü makamların kolaycılığa saparak iletişimin denetlenmesi yoluyla delil elde etmelerini önlemek istemiş ve böylelikle tedbirin son çare olarak uygulanması amaçlanmış bulunmaktadır. 'Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 444.

³³⁰ KAYMAZ, age, s. 235; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 54.

³³¹ CMK'nın 135/1 maddesinde tedbire başvurmak için başka surette delil elde edilmesi olanağının bulunmaması şartına yer verilmek suretiyle bu tedbirin diğer koruma tedbirlerine göre ikincil (tali) olduğu vurgulanmak istenmiştir. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda

son çare niteliğinde bir tedbirdir³³². İkincil kelimesi, sırada önem bakımından ikinci derecede olan, tali anlamlarına gelmektedir³³³. Bu koşulun ikincil olması demek ise, soruşturmaya konu olayın başka bir tedbir ile aydınlatılması veya başka bir şekilde delil elde edilmesinin mümkün olması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine karar verilememesi anlamına gelmektedir. Kovuşturma evresinde de iletişimin denetlenmesi tedbirinin devam edebilmesi için başka surette delil elde edilememesi koşulunun da devam etmesi gereklidir³³⁴.

İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin Tanımlar başlıklı 4/1, c maddesi hükmünde başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması hali, soruşturma ve kovuşturma sırasında diğer tedbirlere başvurulmuş olsa bile sonuç alınamayacağı hususunda bir beklentinin varlığı veya başka yöntemlerden birisi veya bir kaçının uygulanmasına rağmen delil elde edilememesi ve delillere ancak bu yönetmelikte gösterilen tedbirlerle ulaşılabilecek olması şeklinde tanımlanmıştır. Başka türlü delil elde etme imkânının bulunmaması beklentisinin varlığı, CMK'nın 135. maddesinde iletişimin denetlenmesi tedbiri için aranan ve tedbirin uygulanması için yeterli olan bir koşul olarak öngörülmemiştir. Dolayısıyla Yönetmeliğin 4/1, c maddesinin³³⁵ CMK'nın 135. maddesinin uygulanmasını genişlettiği ve yasal düzenlemeden farklı olarak yönetmelik hükmünde kanun koyucunun öngörmediği kavramlara yer verildiğini söylemek mümkündür³³⁶.

Başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmaması ile kast edilen başka surette delil elde edilmesinin beklenmemesi durumudur. Ancak bu konuda çözüme kavuşturulması gereken sorun, iletişimin denetlenmesi tedbiri için diğer tedbirlerle neticenin alınmasının imkânsız olması mı gereklidir yoksa sonucun elde edilmesinin

---

Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 4; Aynı Yönde Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 353.

³³² ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 117.

³³³ İkincil kelimesi, sırada önem bakımından ikinci derecede olan tali, sekonder anlamına gelmektedir. Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com>, Erişim: 11/02/2015.

³³⁴ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 509.

³³⁵ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği 4/1-c, 'Başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması hâli: Soruşturma veya kovuşturma sırasında diğer tedbirlere başvurulmuş olsa bile sonuç alınamayacağı hususunda bir beklentinin varlığı veya başka yöntemlerden biri veya birkaçının uygulanmasına rağmen delil elde edilememesi ve delillere ancak bu Yönetmelikte düzenlenen tedbirlerle ulaşılabilecek olmasını'.

³³⁶ ŞEN, Ersan, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 117.

önemli ölçüde güç olması tedbirin uygulanabilmesi için yeterli midir? Bu konuda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, başka bir tedbirin uygulanması halinde sonuca ulaşmanın güçleşecek olması veya iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmaması halinde yeterli delil elde edilmesi imkânının zorlaşacak olması durumları tedbire müracaat için yeterli değildir³³⁷. Bir başka görüşe göre, başka şekilde delil elde edilmesi güç olsa da bu yollar denenmeli yalnızca başka surette delil elde edilmesinin imkânsız olduğu durumlarda tedbire başvurulmalıdır³³⁸. Diğer bir görüşe göre, iletişimin denetlenmesi tedbiri için amaçlanan delillerin diğer yöntemlerle elde edilmesinin imkânsız olması gerekli olmayıp, neticenin elde edilmesinin tehlikeli veya güç olması halinde de tedbire başvurulabilinmelidir³³⁹. Başka bir görüşe göre ise, iletişimin denetlenmesi tedbirine karar verilmeden önce diğer tedbire başvurulmuş ve bundan netice alınmamış olması gerekli olmayıp, bunlara başvurulması halinde sonuç alınamayacağı konusunda bir beklentinin varlığı tedbirin uygulanması için yeterlidir³⁴⁰. CMK'nın 135. maddesi dikkate alındığında maddenin ifade tarzından iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilmesi için diğer soruşturma yöntemlerinin uygulanıp sonuç alınmaması yani başka surette delil elde edilmesi yollarının tüketilmesi gerektiği düşünülebilir. Bu halde iletişimin denetlenmesi tedbirinin ancak tek delil elde edilmesi yolu olması durumunda bu tedbire başvurulabileceği sonucuna götürür ki, bu koşulun gerçekleşmesi de çok zor görünmektedir³⁴¹. Kaldı ki başka bir tedbir ile neticenin elde edilip edilmeyeceğini önceden bilebilmek mümkün de değildir. Bu durum ancak diğer tedbirlerin uygulanması ile anlaşılabilir. Diğer bir ifade ile amaçlanan delillerin diğer tedbirlerle elde edilmesi imkânsızdır denilebilmesi için bu tedbirlerin uygulanması ve sonuç alınmadığının kanıtlanması gereklidir. Bu ise soruşturmada zaman kaybına neden olup delillerin kaybolmasına sebebiyet verebilecektir. Yasa koyucunun düzenleme ile soruşturmada zaman kaybına sebebiyet verme ve delillerin kaybolmasını sağlamayı amaçladığını söylemekte mümkün olmadığına göre CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen bu koşul tedbire başvurulmadan önce bu konuda bir varsayıma

---

³³⁷ KEKLİK, agm, s. 233.

³³⁸ TAŞKIN, age, 121.

³³⁹ CENTEL, ZAFER, age, s. 423.

³⁴⁰ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 199, ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 4; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 539.

³⁴¹ KAYMAZ, agm, s. 42.

dayanılmasını gerektirmektedir. Diğer tedbirlere başvurulması halinde netice alınamayacağına dair bir beklenti, koşulun sağlanması için yeterlidir³⁴². Soyut bir beklenti yeterli olmayıp, diğer tedbir veya soruşturma yöntemleri ile sonuç alınamayacağına dair ikna edici, makul sebeplerin bulunması gereklidir³⁴³.

Kanaatimizce diğer tedbirlerin uygulanmasının delillerin toplanmasını ve soruşturmayı tehlikeye düşürebileceğinin değerlendirilmesi veya iletişimin denetlenmesi tedbirine kıyasla uzun süre ve emek gerektirmesi halinde başka yöntemlerle delil elde edilmesinin güç olduğu kabul edilmeli ve başka tedbirlerle amaçlanan delillerin elde edilmesinin zor olacağına dair makul sebeplerin bulunması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilmesi için yeterli kabul edilmelidir.

Kamu davası açılması için yeterli delilin bulunduğu hallerde iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması başka surette delil elde edilememesi koşulunu ihlal edip etmeyeceği konusunun da değerlendirilmesi de gerekmektedir. Koruma tedbirlerinin ve ceza soruşturmasının amacı kamu davası açılabilmesi için yeterli delil elde edilmesi olmadığından başkaca yollarla kamu davası açılması için yeterli delil elde edilmiş olsa dahi koşulların mevcut olması halinde işlenen suçla ilgili maddi gerçeğin ortaya çıkarılması ve daha güçlü delil elde edilmesi imkânının bulunması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilecektir³⁴⁴.

İletişimin denetlenmesi tedbiri ile tutuklama, arama, elkoyma gibi diğer geleneksel koruma tedbirleri arasında öncelik-sonralık ilişkisi bulunduğu, aynı düzeyde olayı aydınlatma imkânı bulunan diğer koruma tedbirleri iletişimin denetlenmesine göre

---

³⁴² KAYMAZ, agm, s. 42; KAYMAZ, age, s. 236.

³⁴³ Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 15/05/2008 Tarihli kararında ‘başka suretle delil elde etme imkânının bulunmaması koşulunun yerine gelip gelmediği hususu, bizzat hakim tarafından her olayın koşul ve önemine göre değerlendirilmesi gereklidir’ Bkz. KOÇER, Kenan, ‘Telekomünikasyon Aracılığıyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı Teknik Araçlarla İzleme ya da Bilgisayarlarda Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama Kopyalama ve Elkoyma Suretiyle Elde Edilen Sesli veya Görüntülü Verilerin Disiplin Soruşturmasındaki Kıymeti’, Ceza Hukuku Dergisi, Y: 4, S. 10, Ağustos, 2009, s. 8.

³⁴⁴ KAYMAZ, agm, s. 44; KAYMAZ, iletişimin denetlenmesi tedbirden beklenen faydanın elde edilebilmesi açısından CMK’nın 135. maddesinde değişiklik yapılarak, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetimi için, diğer tedbirlerle sonucun elde edilmesinin mümkün olmaması veya önemli ölçüde güç olması, ayrıca diğer tedbirlere başvurulması halinde sonucun elde edilemeyeceğine dair makul sebeplere dayalı bir beklentinin mevcut olması gerektiği şeklinde bir düzenleme yapılmalıdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 236-237.

önceliğe sahip olduğu ifade edilmektedir³⁴⁵. Arama, elkoyma veya adli kontrol tedbirlerinden biri veya birkaçının uygulanması halinde delil elde edilmesi imkânı var ise öncelikli olarak bu tedbirin uygulanması gereklidir. Yani klasik koruma tedbirlerinin iletişimin denetlenmesi tedbirine göre bir önceliği bulunmaktadır³⁴⁶.

CMK'nın 139. maddesinde düzenlenen gizli soruşturmacı görevlendirilmesi, 140. maddesinde düzenlenen teknik araçlarla izleme tedbirlerinin uygulanmasında da başka surette delil elde edilememesinin mümkün olmaması koşulu aranmaktadır. CMK'da kanun koyucu bu tedbirler arasında bir öncelik sonralık veya sıralama ve derecelendirme de yapmamıştır. Bu halde ağırlıklarına göre acaba bu tedbirler arasında nasıl bir sıralama yapılması gerekecektir? Öncelikle hangi tedbire başvurulup sonuç alınmadığında diğerine ikinci veya üçüncü tedbir olarak başvurulacaktır? Bu soruların yanıtlanması önemlidir, çünkü söz konusu bu tedbirlerden birine başvurulması halinde başka surette delil elde edilmesinin mümkün olduğu şeklinde bir itiraz ile karşılaşılması mümkün olduğu gibi, tedbirin uygulanmasından sonra da aynı itiraz ile söz konusu tedbirin uygulanması ile elde edilen delillerin hukuka aykırı olduğunun ileri sürülmesi de mümkündür. Öğretide bir görüşe göre, yasada bir değişiklik yapıncaya kadar yasadaki düzenleme sırasının önem ve ağırlık sıralaması olarak kabul edilebileceği, tedbirlerden birisinin uygulanabilmesi için kendisinden sonra düzenlenen tedbirin uygulanarak delil elde edilmesinin mümkün olmaması gerektiği belirtilmektedir³⁴⁷. Diğer bir görüşte ise, olayda birlikte uygulama imkânına sahip bu tedbirlerden hangisinin şüpheli veya sanığın hak ve hürriyetini daha az sınırlayacağını belirlenerek o tedbirin uygulanmasına karar verilmesi gerektiği belirtilmektedir³⁴⁸.

Kanaatimizce burada bu tedbirlerden hangisi soruşturma konu suç ile ilgili olarak aynı sonuca ulaşmak bakımından temel hak ve hürriyetlere daha az müdahale oluşturmakta

---

³⁴⁵ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 199; ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 353; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 539.

³⁴⁶ TAŞKIN, age, s. 122; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 539; Aksi Yönde KAYMAZ, Arama ve elkoyma gibi koruma tedbirlerinin iletişimin denetlenmesine göre daha ağır sonuçlar doğuran durumlar olabileceğini, bu durumun tutuklama gibi kişi özgürlüğünü sınırlayan koruma tedbirleri bakımından daha geçerli olduğunu ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 241.

³⁴⁷ ÜNVER, Yener, HAKERİ, Hakan, Sorularla Ceza Muhakemesi Hukuku, Türkiye Barolar Birliği, Sorularla Hukuk Dizisi 5, Ankara, 2006, s. 231; Bu görüşe Karşı Bkz. KAYMAZ, age, s. 239.

³⁴⁸ ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 5; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 539; KAYMAZ, age, s. 239.

ise o tedbire öncelik tanınmalı ve gerektiğinde her üç tedbire aynı suçla ilgili olarak birlikte başvurularak uygulanabilmelidir³⁴⁹. Bu durumda her üç tedbir açısından da söz konusu tedbirlerin uygulanması için yasada aranan koşulların gerçekleşmiş olması gereklidir. Ayrıca her tedbire ilişkin karar ise ayrı ayrı verilmelidir³⁵⁰. Çünkü yasada her bir tedbir açısından öngörülmüş olan koşullar farklıdır. Başka surette delil elde etme imkânı bulunmasına rağmen iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması yoluna gidilmiş ise, bu şekilde elde edilmiş olan deliller hukuka aykırı delil vasfında olup yargılamada kullanılamayacaktır³⁵¹.

2.6. İletişimin Denetlenmesi Tedbirinin Uygulanabileceği Evre

CMK'nın 135/1 maddesinde iletişimin denetlenmesi tedbiri yalnızca soruşturma aşamasında uygulanabilecek bir tedbir olarak düzenlenmişti³⁵². Öğretide, yapılmış olan yasal düzenlemede tedbirin kovuşturma aşamasında uygulanabileceği konusunda belirsizlik bulunduğu belirtilmişti³⁵³. 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinin 1. fıkrasında³⁵⁴ yapılan değişiklik ile iletişimin denetlenmesi tedbirinin soruşturma ve kovuşturma aşamasında uygulanabilir hale gelmesi sağlanmıştır. Yapılan yasal düzenlemeye rağmen tedbirin kovuşturma aşamasında uygulanabilirliği konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür, Öğretide savunulan bir görüşte, CMK'nın 135/1 maddesinde '*bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada*' ifadesi dikkate alındığında tedbirin hem soruşturma hem de kovuşturma aşamasında

³⁴⁹ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 539; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 5; PARLAR, HATİPOĞLU, age, s. 541.

³⁵⁰ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 539.

³⁵¹ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 200.

³⁵² CMK madde 135/1 değişiklik öncesi madde metni “‘Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmalarda, suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, hakim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir, dinlenebilir ve kayda alınabilir. Cumhuriyet savcısı kararını derhal hakim onayına sunar ve hakim, kararını en geç yirmidört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hakim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılır” hükmü yer almakta idi.

³⁵³ ÜNVER, agm, s. 148.

³⁵⁴ CMK madde 135/1, 'Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, hakim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi tespit edilebilir, dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilir. Cumhuriyet savcısı kararını derhal hakim onayına sunar ve hakim, kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Sürenin dolması veya hakim tarafından aksine karar verilmesi halinde tedbir Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılır'.

uygulanması mümkün görülmekte³⁵⁵ ise de, tedbire ancak soruşturma aşamasında başvurulabileceği çünkü 135/5 maddesinde *'Bu madde hükümlerine göre alınan kararlar ve yapılan işlemler, tedbir süresince gizli tutulur'* düzenlemesi bulunduğu, yasa koyucunun burada tedbirin aynı zamanda kovuşturma aşamasında uygulanmasını kast etmiş olsa idi bu fıkra yer vermemesi gerektiği, nitekim CMK'nın 182/1 maddesinde kovuşturma aşamasının aleni olduğunun belirtildiği, soruşturma aşamasının ise gizli olduğu, iletişimin denetlenmesi tedbirine kovuşturma aşamasında başvurulabilmesinin kabul edilmesinin beraberinde tedbirin etkisizleşmesi sonucunu da getireceği belirtilmiştir³⁵⁶. Öğretideki bir diğer görüşte, iletişimin denetlenmesi tedbirine ancak başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmaması halinde başvurulabileceği halbuki kovuşturma evresinde yeterli delile ulaşılmış olduğunun kabulünün gerektiği, kamu davası açılmış olmasının yeterli şüphe oluşturacak delil elde edildiğini gösterdiğini, dolayısıyla bu durumda kovuşturma evresinde iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmasına gerek olmadığı, yasal düzenleme de her ne kadar kovuşturma aşamasında da tedbire başvurulabileceği belirtilmiş ise de uygulamada kovuşturma aşamasında iletişimin denetlenmesine karar verilemeyeceği belirtilmiştir³⁵⁷. Öğretide bir başka görüşte ise, kovuşturma aşamasının aleniliği yasa maddesi ile düzenlenmiş ise istisnai olarak kovuşturma aşamasının aleniliğine rağmen iletişimin denetlenmesinin gizliliğinin de yasa ile düzenlendiği, iki düzenlemenin aynı yasa içerisinde herhangi bir hiyerarşi olmaksızın mevcut olduğu, bu durumda yasada düzenlenmiş olan bir hususun görmezden gelinemeyeceği, soruşturma aşamasında tedbire başvurulabileceğinin açıkça yasada düzenlendiği, tedbire kovuşturma aşamasında başvurulabilmesini engelleyen bir

---

³⁵⁵ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 446

³⁵⁶ CENTEL, ZAFER'e göre, Tedbire kovuşturma aşamasında da başvurulabilmesini tedbirin gizliliği ile bağdaştırmak zordur. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 419; ŞEN'e göre 'iletişimin dinlenmesi ve kayıt altına alınmasında gizlilik, yani şüphelinin bilgisi dışında bu tedbire başvurulması esas olduğundan iletişimin dinlenmesi ve kayıt altına alınması tedbirinin kovuşturma aşamasında önem taşımayacağı, soruşturma aşamasının tersine kovuşturmada gizlilik olmadığından, ileriye yönelik iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmasının bir yararı bulunmayacaktır. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 153.

³⁵⁷ TAŞKIN, age, s. 114; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 153; CENTEL, ZAFER'e göre, İletişimin denetlenmesi özel ve gizli uygulanan tedbirlerdendir. Kanunda tedbire ilişkin karar ve işlemlerin tedbir süresince gizli tutulacağı belirtilmiştir. Halbuki duruşmada aleniyet ilkesi geçerlidir. İlgilinin tedbirden haberdar olması tedbiri etkisiz hale getirir. Bu sebeple söz konusu tedbire yalnızca soruşturma evresinde başvurulabilir. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 423.

hükme yer verilmediği³⁵⁸ gibi CMK'nın 135/1 maddesinde, 'bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmadan'ibaresi ile tedbire kovuşturma aşamasında başvurulabileceğinin belirtildiği, yine CMK'nın 135/2 maddesinde 'şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimi kayda alınmaz'seklindeki ifadeden de bu sonucun ortaya çıktığı, fıkrada açıkça şüpheli ve sanıktan bahsedildiği belirtilerek tedbirin kovuşturma aşamasında uygulanabileceği belirtilmiştir³⁵⁹. Yargıtay 4. Ceza Dairesi bir kararında duruşma esnasında iletişimin denetlenmesi talebinde bulunulduğu halde talep hakkında bir değerlendirme yapmamış olan yerel mahkeme kararının bozulmasına karar vermek suretiyle kovuşturma aşamasında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanabileceğine dolaylı olarak işaret etmiştir³⁶⁰.

Kanaatimizce CMK'nın 135/1 maddesindeki düzenleme dikkate alındığında, iletişimin denetlenmesi tedbirine kovuşturma aşamasında başvurulmasına engel bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Tedbirin gizli uygulanmasının gerekmesi ve kovuşturma aşamasında yargılamanın aleni olması nedeniyle tedbirin uygulanabilirliği konusunda bir takım sıkıntıları beraberinde getirecek olsa bile kovuşturma aşamasında mahkemece tedbirin uygulanmasına karar verilebilecektir.

3. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ KARARI

3.1. İletişimin Denetlenmesi Talebi ve Karar Verme Yetkisi

3.1.1. Cumhuriyet Savcısının İletişimin Denetlenmesi Talebi

CMK'nın 135. maddesinde iletişimin denetlenmesi kararı alınması için talepte bulunulmasına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiş ise de, soruşturma aşamasında ancak Hâkim veya mahkeme tarafından yapılabilecek bir soruşturma işlemine gerek görülmesi halinde Cumhuriyet savcısının yetkili Sulh Ceza Hâkiminden talepte bulunmasının gerektiği CMK'nın 162. maddesinde düzenlenmiştir³⁶¹. Sulh Ceza

---

³⁵⁸ Tedbir kararı soruşturma aşamasında alınabileceği gibi kovuşturma aşamasında da alınabilir. CMK'nın 135/6 maddesi niteliği itibari ile gizli olan soruşturma aşamasını kapsadığı gibi aleni olan kovuşturma aşaması içinde geçerlidir. Bkz. YAŞAR, agm, s. 369.

³⁵⁹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 125.

³⁶⁰ Bkz. Yargıtay 4. CD. 10/07/2008 tarih 2007/8558 Karar 2008/15780 Karar sayılı kararı.

³⁶¹ KAYMAZ, age, s. 243.

Hâkimi talep edilen işlem hakkında, kanuna uygun olup olmadığını inceleyerek karar verir ve gereğini yerine getirir. Ayrıca Sulh Ceza Hâkiminin Cumhuriyet savcısının görevini yaptığı hallerde yani CMK'nın 163. maddesinin uygulama koşullarının varlığı halinde Sulh Ceza Hâkimi tarafından re'sen iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına karar verilebilmesi de mümkündür³⁶². Dolayısıyla soruşturma aşamasında iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması için tedbirin uygulanması konusunda Cumhuriyet savcılığının talebinin bulunması gereklidir³⁶³. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 5. maddesine göre³⁶⁴, bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda Cumhuriyet savcısı, tahkikat evrakını soruşturma defterine kaydettirerek soruşturma numarasının verilmesini müteakip doğrudan doğruya veya emrinde bulunan adli kolluk görevlileri tarafından kendisine bildirilen dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi taleplerine ilişkin bilgi ve belgeleri de ekleyerek görev yaptığı yargı çevresinin bağlı bulunduğu Ağır Ceza Mahkemesinden talepte bulunur.

Kolluğun, Cumhuriyet savcısının talimatı olmaksızın kendiliğinden harekete geçmek suretiyle iletişimin denetlenmesi kararı talebinde bulunması mümkün değildir. Kolluk ancak koşulların varlığı halinde suç delillerini Cumhuriyet savcısına sunmak suretiyle iletişimin denetlenmesi talebinde bulunabilir. Cumhuriyet savcısı yapacağı inceleme sonucunda kollukça yapılan talebi yerinde görürse mahkemeden iletişimin denetlenmesi tedbiri talebinde bulunabilecektir. Kollukça Cumhuriyet savcılığına yapılan talebin yerinde görüldüğü hallerde Cumhuriyet savcısınca yalnızca talep evrakının havalesi ile yetinilerek mahkemeden tedbir talebinde bulunulması yasal düzenlemeye aykırılık

---

³⁶² KAYMAZ, age, s. 244.

³⁶³ KEKLİK, agm, s. 236.

³⁶⁴ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 5/2, 'Cumhuriyet savcısı, birinci fıkradaki koşulların varlığı halinde, evrakı soruşturma defterine kaydettirip, numara verdikten sonra doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri tarafından kendisine bildirilen iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi istemlerine ilişkin bilgi ve belgeleri de ekleyerek hâkimden talepte bulunur'.

oluşturacaktır³⁶⁵. Çünkü CMK'nın 135. maddesinde açıkça Cumhuriyet savcısınca talepte bulunulması gerektiği belirtilmiştir.

Cumhuriyet savcılığınca mahkemeye sunulan talepte bulunması gereken hususlar yasa ve İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde düzenlenmemiştir. CMK ve Yönetmelikte geçen 'karar' ibaresi ile Cumhuriyet savcısının bu konudaki talebinin kast edilip edilmediği konusunda da bir açıklık bulunmamaktadır. Ancak öğretide yasa ve yönetmelikte geçen 'kararda' ibaresi ile hem Hâkim hem de Cumhuriyet savcısının talebinin kast edildiği ifade edilmektedir³⁶⁶. Aynı şekilde İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 6. maddesinde geçen hususlara Cumhuriyet savcısı tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hal nedeniyle vermiş olduğu kararda da yer verilmesi gereklidir. Çünkü CMK'nın 135/1 maddesinde geçen '*Ağır Ceza Mahkemesi ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla*' ifadesi de bu düşüncüyü haklı kılmaktadır³⁶⁷.

Cumhuriyet savcısı tarafından mahkemeye sunulan iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması veya sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin talep yazısının aslının soruşturma evrakına eklenmesi zorunlu olup³⁶⁸ bu talep yazısında;

- a) Soruşturma numarası veya kovuşturmaya geçilmişse mahkeme esas numarası,
- b) Kararın hangi suçun soruşturulması için istendiği, bu suça ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin neler olduğu,
- c) Başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmadığı hakkındaki açıklama, bilgi veya belgeler,
- ç) Hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği,

³⁶⁵ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 133; Aynı Yöndeki Yargıtay kararında '4422 Sayılı Yasanın 2. maddesinde öngörülen iletişimin dinlenmesi veya tespiti ile ilgili olarak hakim kararı alınıp alınmamasının değerlendirilmesi cumhuriyet savcılığına ait bir yetki ve görevdir. kollukça cumhuriyet savcılığından bu konuda bir istemde bulunulduğunda cumhuriyet savcılığı tarafından yapılacak değerlendirme sonucunda iletişimin dinlenmesi veya tespitine gerek duyulduğu takdirde hakimden karar istenecektir. Aksi halde kolluk tarafından cumhuriyet savcılığına bu konuda yapılan başvurulardan Cumhuriyet savcılığınca katılmayanlara da cumhuriyet savcılığı düşüncesi ile hakime havale edilir duruma gelinir ki yasalarımızda böyle bir usul mevcut değildir....' Bkz. Yargıtay 8. CD. 21/12/2000 Tarih 2000/27613 Esas 2000/21500 Karar sayılı kararı.

³⁶⁶ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 136; KIVRIL, agm, s. 18.

³⁶⁷ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 136.

³⁶⁸ Bkz. YCGK 2008/8-49 Esas 2008/219 Karar sayılı kararı.

d) İletişim aracının türü ile numarası veya iletişim bağlantısının tespitine imkân veren kodu³⁶⁹,

e) Tedbirin türü,

f) Tedbirin kapsamı,

g) Tedbirin süresi, hususlarının yer alması gereklidir³⁷⁰.

Cumhuriyet savcısı tarafından mahkemeden iletişimin denetlenmesi talebinde bulunduğu, mahkemece ilk olarak talebin İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 6. maddesinde yer alan hususları içerip içermediği denetlemek olacaktır. Mahkemece yapılan incelemede iletişimin denetlenmesi konusundaki talepte Yönetmeliğin 6. maddesinde yer alan hususlardan birinin eksik olduğunun belirlenmesi halinde eksiklerin giderilmesi amacıyla talebin Cumhuriyet savcılığına iadesi de mümkündür. Ancak Yönetmeliğin 6/2 maddesi dikkate alındığında şüphelinin veya sanığın yakalanması amacıyla mobil telefonun yerinin tespiti ilişkin talepte veya kararda mobil telefon numarasının ve tespit işleminin süresinin belirtilmesi yeterlidir³⁷¹.

İletişim denetlenmesi tedbirinde şüpheli veya sanığın kullandığı iletişim aracının mutlak şekilde şüpheli veya sanık adına kayıtlı olması zorunlu değildir³⁷². Hakkında iletişim denetlenmesi kararı verilen kişi ile iletişim aracının sahibinin veya tedbir uygulanacak

---

³⁶⁹TAMÖZ, KOCABEY, Mutlaka iletişim aracının türünün talebe yazılması gerekir. Yalnızca IMEI numarasının tespit edilmiş olması yeterli kabul edilmemelidir. Çünkü bu halde suçla ilgisi olmayan üçüncü kişilerin iletişimlerinin denetlenmesi tehlikesi ile karşılaşılması mümkündür. Yalnızca IMEI numarası esas alınarak iletişimin denetlenmesi kararı verildiğinde söz konusu telefona takılan tüm sim kartlarının iletişimlerinin denetlenmesi tehlikesi ortaya çıkacaktır, Ayrıca cep telefonlarının IMEI numaralarının kopyalanabilmesi hususunun da göz önünde bulundurulması gereklidir. Bkz. TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 57.

³⁷⁰Uygulamada yasada sayılanlar dışında şüphelinin mesleği, daha önce hakkında verilmiş bulunan bir tedbir kararı bulunup bulunmadığı, tedbir kararının bulunması halinde karar örneği, iletişim aracına ait abone bilgileri, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının kanuni dinleme modülü sayfasından otomatik olarak alınarak A4 kağıdına yapıştırılarak evraka eklenen bilgi ve belgelerde soruşturma dosyası içeriğinde talep yazısına eklenmektedir. (Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılmış olan uygulama Bkz. TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 58.

³⁷¹Mobil telefonunun yerinin tespiti tedbiri şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla uygulanacağından bu gibi kararlarda şüpheli veya sanığın kimliğinin yer almasının gerektiği de açıktır. Mobil telefonunun yerinin tespiti de bir koruma tedbiri olduğundan bu tedbire gelişigüzel başvurulması düşünülemez. Şüpheli veya sanığın yakalanması amacını taşıyan bu tedbire başvurulabilmesi için suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebepleri ile birlikte bu tedbirin uygulanması suretiyle şüpheli veya sanığın yakalanacağına dair delillere dayalı makul şüphenin de bulunması gereklidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 291.

³⁷²ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 156.

telefon hattı sahibinin farklı olması hallerinde bu durumun talep yazısında belirtilmesi gerekmektedir³⁷³. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasanın 12. maddesi ile CMK'nın 135. maddesine eklenen 2. fıkra ile iletişimin denetlenmesi talebinde bulunulurken hakkında CMK'nın 135. maddesi uyarınca tedbir kararı verilecek hattın veya iletişim aracının sahibini ve biliniyorsa kullanıcıasını gösterir belge veya raporun talep yazısına eklenmesi konusunda düzenleme yapılmıştır³⁷⁴. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan düzenleme ile birlikte Cumhuriyet savcılığınca yapılacak iletişimin denetlenmesine ilişkin talep yazılarının ekine tedbir kararı uygulanması talep edilen iletişim hattının veya aracının sahibi gösterir belgenin ve biliniyorsa kullanıcıasını gösterir belge veya raporun eklenmesi zorunludur³⁷⁵. Örneğin iletişimin denetlenmesi talep edilen telefon hattının sahibini gösterir abonelik sözleşmesi örneği veya iletişim şirketleri veya yetkili kurumların nezninde bulunan iletişim hattı sahibini gösterir belgenin talebe eklenmesi gerekecektir. İletişim hattı sahibi ve kullanıcının farklı kişiler olması halinde ise telefon hattının sahibi dışında kimin kullandığına dair tespiti ilişkin araştırma raporunun talep yazısına eklenmesi gereklidir. Düzenleme ile tedbir kararlarında şüpheli dışında soruşturma ile ilgisi bulunmayan kişi veya kurumların iletişimlerinin denetlenmesinin önüne geçilmek istenmiştir. Kanaatimizce mahkeme iletişimin denetlenmesine dair talep yazılarında söz konusu telefon hattı veya iletişim aracının sahibini gösterir belge veya kullanıcıyı gösterir belge ve raporun bulunmadığını belirlemesi halinde talebi reddetmelidir.

Kovuşturma aşamasında davanın görüldüğü Ağır Ceza Mahkemesince iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması konusunda re'sen karar verebileceği gibi, Cumhuriyet savcılığının talebi üzerine de karar verebilir.

İstinaf aşamasında Bölge Adliye Cumhuriyet savcılığı tarafından iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulmasının mümkün olup olmadığı konusu açıklığa

---

³⁷³ TAŞKIN, age, s. 130.

³⁷⁴ CMK madde 135/2 (Ek: 21/2/2014–6526/12 md.) Talepte bulunulurken hakkında bu madde uyarınca tedbir kararı verilecek hattın veya iletişim aracının sahibini ve biliniyorsa kullanıcıasını gösterir belge veya rapor eklenir.

³⁷⁵ SOYASLAN, age, s. 278; ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 355; ÖZBEK ve Diğerlerine göre, Düzenlemenin yalnızca kararın mahkemeden talep ediliyor olması ile sınırlı anlaşılması gerekir. Kıyasen gecikmede sakınca bulunan hallerde cumhuriyet savcısı tarafından verilecek olan kararlar bakımından da uygulanması ve karara eklenmesi gerekmektedir. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 450 (Dipnot).

kavuşturulması gereken hususlardan birisidir. CMK'nın 278. maddesinde Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet savcısının dosyanın kendisine gelmesi üzerine varsa tebligat eksikliği ile sunulması gereken belge ve eksikleri giderdikten sonra kendi görüşünü içerir mütalaa ile birlikte dosyayı ilgili bölge adliye ceza dairesine göndereceği belirtilmiştir. Maddedeki düzenleme dikkate alındığında Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet savcısının kendiliğinden, var olmayan yeni bir delili araştırması ya da tespit etmesinin mümkün olmadığı yalnızca daha evvel var olduğu halde dosyanın kendisine geldiği tarihte dosyada bulunmayan deliller açısından oluşan eksiklerin giderilebileceğinin belirtilmesi nedeniyle iletişimin denetlenmesi tedbirine başvuramayacağı kanaatindeyiz³⁷⁶.

3.1.2. Ağır Ceza Mahkemesinin Kararı

CMK'nın 135. Maddesine göre iletişimin denetlenmesi tedbirine Ağır Ceza Mahkemesince oy birliği ile karar verilebilecektir³⁷⁷. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135/1 maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin denetlenmesi ilişkin tedbir kararı bakımından bu özel düzenlemeye yer verilmiştir³⁷⁸. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi kararı verme yetkisi Ağır Ceza Mahkemesine aittir³⁷⁹. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklik öncesinde, iletişimin denetlenmesi tedbirine de kural olarak Hâkim kararıyla başvurulmaktaydı. Tedbire karar vermeye yetkili ve görevli Hâkim ise soruşturmanın yapıldığı yerde ki Sulh Ceza

---

³⁷⁶ KAYMAZ, age, s. 258.

³⁷⁷ CMK madde 135/1, '(Değişik: 21/2/2014–6526/12 md.) Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, Ağır Ceza Mahkemesi veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişimi (...) dinlenebilir, kayda alınabilir ve sinyal bilgileri değerlendirilebilir. Cumhuriyet savcısı kararını derhâl mahkemenin onayına sunar ve mahkeme, kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Sürenin dolması veya mahkeme tarafından aksine karar verilmesi hâlinde tedbir Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl kaldırılır. Bu fıkraya uyarınca alınacak tedbire Ağır Ceza Mahkemesince oy birliğiyle karar verilir. İtiraz üzerine bu tedbire karar verilebilmesi için de oy birliği aranır.

³⁷⁸ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 517.

³⁷⁹ SOYASLAN, age, s. 277; ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 354; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 454; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 450; ÖZTÜRK ve Diğerleri, İletişimin denetlenmesi tedbirini haberleşme hürriyetine ağır bir müdahale oluşturduğu için Ağır Ceza Mahkemesi kararı veya onayı aramak suretiyle özel bir koruma sağlanması zorunludur. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 540.

Hâkimi idi. Yetkili Hâkimin belirlenmesinde ise kural olarak CMK'nın 12 ile 16. maddeleri dikkate alınmaktadır³⁸⁰.

18/06/2014 tarihinde kabul edilen 28/06/2014 Tarih ve 29044 Sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6545 Sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5320 Sayılı Kanuna eklenen geçici 6. maddesi ile Sulh Ceza Mahkemelerinin kapatılmasına karar verilerek bu mahkemelerce bakılan yargılama dosyalarının Asliye Ceza Mahkemelerine devri öngörülmüştür. Yine 18/06/2014 Tarihli 6545 Sayılı Yasanın 48. maddesi ile 5235 Sayılı Yasanın 10. maddesinde yapılan değişiklik ile kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek amacıyla Sulh Ceza hâkimliği kurulmuştur³⁸¹.

Yapılan yeni yasal düzenlemeler ile Asliye Ceza Mahkemelerinin iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına gerek Cumhuriyet savcısının talebi üzerine gerekse re'sen karar verebilmeleri mümkün değildir³⁸². İletişimin denetlenmesi

---

³⁸⁰ MERAN, age, s. 149.

³⁸¹ 6545 Sayılı Yasa madde 10- 'Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek amacıyla Sulh Ceza hâkimliği kurulmuştur.

İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde birden fazla Sulh Ceza hâkimliği kurulabilir. Bu durumda Sulh Ceza hâkimlikleri numaralandırılır. Müstakilen Sulh Ceza hâkimliğinde görevlendirilen hâkimler, adli yargı adalet komisyonlarınca başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilemez.

Sulh Ceza hâkimliğinde bir yazı işleri müdürü ile yeteri kadar personel bulunur.

Sulh Ceza hâkimliği, her il merkezi ile bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca kurulur.

Sulh Ceza hâkimliği buldukları il veya ilçenin adı ile anılır.

Sulh Ceza hâkimliğinin yargı çevresi, buldukları il merkezi ve ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idari sınırlarıdır.

Ağır Ceza mahkemeleri ile büyükşehir belediyesi bulunan illerde, büyükşehir belediyesi sınırları içerisindeki il ve ilçenin adı ile anılan Sulh Ceza hâkimliğinin yargı çevresi, il veya ilçe sınırlarına bakılmaksızın Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

Coğrafi durum ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak bir Sulh Ceza hâkimliğinin kaldırılmasına veya yargı çevresinin değiştirilmesine, Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilir. 'YENİSEY, NUHOĞLU, Bütün ülke çapında özgürlükler hakimliği ihdas edilerek temel hak ve özgürlükleri kısıtlayan tüm koruma tedbirleri kararının bu hakimlikler tarafından alınması gerektiğini ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 517

³⁸² Ağır Ceza Mahkemesi dışındaki mahkemelerin madde bakımından yetkisine giren suçlarda da karar verme yetkisi Ağır Ceza Mahkemesinde olacaktır. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 354(Dipnot).

talebinde bulunacak olan Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı Ağır Ceza Mahkemesine müracaatta bulunması gereklidir. Tedbirin uygulanabilmesi için aynı zamanda Ağır Ceza Mahkemesinin tedbirin uygulanması konusunda oybirliği ile karar alması şarttır³⁸³. Ağır Ceza Mahkemesinin iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması konusunda oy çokluğu ile karar alması tedbirin uygulanabilmesi için yeterli olmayacaktır. Kovuşturma aşamasında ise yargılamayı yapan Asliye Ceza Mahkemesi, Cumhuriyet savcısının talebi veya re'sen iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması gerektiği kanaatine vardığı hallerde buna ilişkin talebi yargılama dosyası ile birlikte yargı çevresinde buldukları Ağır Ceza Mahkemesine göndererek mahkemece bu konuda bir karar verilmesi talebinde bulunacaktır³⁸⁴. Ağır Ceza Mahkemesinin talebi oy birliği ile yerinde görmesi halinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması mümkün olacaktır. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan yeni düzenleme ile birlikte uygulamada TİB tarafından Ağır Ceza Mahkemelerinin yargı çevresindeki tüm iletişimin denetlenmesi tedbirleri konusunda karar vermeye tek yetkili ve görevli mahkeme durumunda olduğu belirtilerek Sulh Ceza Mahkemelerinin (kapatılmadan önce) ve Asliye Ceza mahkemelerinin iletişimin tespiti konusunda verdiği kararlara karşı itirazda bulunmaktadır³⁸⁵.

---

³⁸³ SOYASLAN, age, 278; CENTEL, ZAFER, age, s. 424; ÜNVER, HAKERİ, Karar için oybirliği şartının aranması ceza muhakemesi sistemimize aykırıdır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 454.

³⁸⁴ Türkiye'de 919 ilçe varken sadece 137 merkezde Ağır Ceza Mahkemesi vardır. Toplam Ağır Ceza Mahkemesi sayısı da 228'dir. Ağır Ceza Mahkemesi olmayan ilçelerdeki Savcılıklar iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi kararı için bağlı oldukları Ağır Ceza Mahkemeleri ile çalışmak zorunda kalacaktır. 2013 Yılı istatistiklerine göre Cumhuriyet Savcılıklarındaki soruşturma sayısı 6 679 973 olmuştur. Yine bu süreçte Başsavcılıklara gelen ilamlar %45.9 artmıştır. Yaklaşık 7 milyonu bulan soruşturma dosyalarından iletişimin denetlenmesi talebinde bulunulacak dosya sayısı dikkate alınırsa Ağır Ceza Mahkemelerinin iş yükünün çok önemli oranda artacağı söylenebilir. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü Haber Bülteni, Adalet İstatistikleri 2013, Sayı. 8, 10 Temmuz 2014, s. 1, Bkz. http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istbulten_2.html, Erişim Tarihi: 10/12/2014; Bkz. <http://www.hsyk.gov.tr/acm-bim.html>, Erişim: 10/12/2014; Bkz. <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>, Erişim: 10/12/2014.

³⁸⁵ K...2. Sulh Ceza Mahkemesinin 13/03/2014 tarih 2014/94 değişik iş nolu kararı ile ...Cumhuriyet Başsavcılığınca şüpheli H. B. hakkında çocuğun cinsel istismarı suçundan yürütülen soruşturma kapsamında şüpheli adına kayıtlı .... numaralı telefon hatlarının .... tarihleri arasında arayan-aranan telefon numaraları ile sinyal alan baz istasyonlarının tespitine yönelik olarak iletişimin tespitine izin verilmesi talebinde bulunduğu ve mahkemece talebin kabulüne karar verildiği, Kararın gereğinin yerine getirilmesi amacıyla gönderildiği Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının ...tarihli cevabi yazısında '..... 07/03/014 tarihinden itibaren bir suç dolayısıyla telekomünikasyon yoluyla iletişimin tespiti açısından, soruşturma ve kovuşturma aşamaları arasında ayırım yapılmaksızın, karar mercii olarak Ağır Ceza mahkemelerinin yetkili kılındığı, getirilen bu düzenlemeye rağmen mahkemece bu tarihten sonra verilmiş olan karar ile şüphelinin iletişim bilgilerinin telekomünikasyon yoluyla

CMK'nın 135. maddesinde iletişimin denetlenmesi tedbiri kovuşturma aşamasında Ağır Ceza Mahkemesince karara bağlanacaktır. Yargılamayı yapan mahkemenin Ağır Ceza Mahkemesi olması durumunda mahkeme kovuşturma aşamasında re'sen veya Cumhuriyet savcısının talebi üzerine tedbirin uygulanmasına karar verebilecektir. Ancak 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik ile birlikte Asliye Ceza Mahkemelerinin yargılamasını yaptıkları kovuşturma aşamasındaki dosyalarda iletişimin denetlenmesi kararını re'sen veremeyecek ve tedbir kararının uygulanmasının gerektiği kanaatindeyse yargılama dosyasını yetki çevresinde bulunduğu Ağır Ceza Mahkemesine göndererek tedbirin uygulanması konusunda karar talebinde bulunacaklardır. Cumhuriyet savcılarının Ağır Ceza Mahkemeleri ve Asliye Ceza Mahkemelerinin duruşmalarına iştirak etmeleri sebebiyle Ağır Ceza Mahkemeleri ve Asliye Ceza Mahkemeleri kovuşturma aşamasında Cumhuriyet savcısının görüşünü aldıktan sonra iletişimin denetlenmesi tedbiri konusunda karar vermelidirler. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasanın 45. Maddesi ile 23/03/2005 Tarihli ve 5320 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanuna eklinin geçici madde ile³⁸⁶, 31/12/2019 tarihine kadar Asliye Ceza Mahkemelerinde

---

tespitine yönelik karar verildiği..... belirtilerek mahkeme kararına karşı CMK'nın 268 maddeleri uyarınca itirazda bulunduğu, ... mahkemece TIB Başkanlığınca yapılan itiraz üzerine .... CMK'nın 135. Maddesi bir bütün olarak incelendiğinde, ancak madde metninde belirtilen suçlarla sınırlı olmak üzere, şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişiminin tespit edilmesi, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi amacıyla, salt ileriye dönük, belirli bir süre ile sınırlı ve tedbir niteliğindeki kararların bu maddenin konusunu oluşturduğu, işlenen suçlar ile ilgili olarak suça konu telefonu kullanan kişiye, bu telefonla ilgili olarak aranan ve arayan kişi kayıtları ile sinyal alan baz istasyonları kayıtlarının CMK'nın 135. Maddesi kapsamında sınırlı olarak sayılan suçlar kapsamında olmayan ve telefonla işlenen tehdit, hakaret, cinsel taciz, kişilerin huzur ve sükununu bozma, dolandırıcılık ve benzeri pek çok suçla ilgili olarak, bu suçlarla ilgili yargılama yapmaya ve karar vermeye görevli mahkemelerin, delil toplamasının yasaklandığı anlamına geleceği, bu nitelikte bir yorumla mahkemelerin görev alanına giren suçlarla ilgili delil toplama görevinin engellenmesinin açıkça hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile itirazın reddine karar verilerek evrakın .... Asliye Ceza Mahkemesine gönderildiği ve .... Asliye Ceza Mahkemesinin 01/04/2014 tarih 2014/130 değişik iş nolu kararı ile Telekomünikasyon İletişim Başkanlığınca yapılan itirazın reddine karar verildiği'.

³⁸⁶ 6572 Sayılı Yasanın 45. maddesi ile 23/03/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna eklenen geçici madde ile 31/12/2019 tarihine kadar asliye ceza mahkemelerinin duruşmalarına cumhuriyet savcılarının katılmayacağı ve katılma konusunda cumhuriyet savcılarının görüşünün alınmayacağı hükme bağlanmıştır. katılmaları aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. Bkz. 6572 Sayılı Yasa madde 45 – 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 9 – (1) 31/12/2019 tarihine kadar, asliye ceza mahkemelerinde yapılan duruşmalarda Cumhuriyet savcısı bulunmaz ve katılma hususunda Cumhuriyet savcısının görüşü alınmaz. Ancak, verilen hükümler ile tutuklamaya veya salıverilmeye ilişkin kararlara karşı

yapılan duruşmalara Cumhuriyet savcılarının bulunmayacağı ve katılma konusunda Cumhuriyet savcısının görüşünün alınmayacağı, yalnızca verilen hükümler ile tutuklama ve salıverilmeye ilişkin kararlara karşı Cumhuriyet savcısının kanun yollarına başvurabilmesi amacıyla dosyanın Cumhuriyet Başsavcılığına gönderileceği düzenlenmiştir. Düzenleme dikkate alındığında 31/12/2009 tarihine kadar Asliye Ceza Mahkemelerinin duruşmalarına Cumhuriyet savcısının katılmayacak olması sebebiyle iletişimin denetlenmesi konusunda mahkemenin vereceği kararla ilgili olarakta Cumhuriyet savcısının görüşünü alması da söz konusu olmayacaktır.

Cumhuriyet savcılığı tarafından Ağır Ceza Mahkemesine gönderilen iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir talebi mahkemece evrakın geliş saati de yazılmak suretiyle havale edilerek bu iş için görevlendirilmiş olan zabıt kâtabi tarafından değişik iş defterine kaydedecektir. Mahkeme havale tarihinden itibaren yirmidört saat içerisinde karar verecektir. Tedbir talebi hangi mahkemenin değişik iş defterine kayıt edilmiş ise o mahkemece karara bağlanarak sonuçlandırılacaktır. Mahkemece verilmiş olan karar tutanakla Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilir ve mahkeme kaleminde kararın kalan sureti için ilgili mahkemece gerekli tedbirler alınır. Söz konusu tedbire ilişkin kararlar tedbir süresince değişik iş kartonuna takılmaz. Tedbirin sona erdiğinin öğrenilmesini müteakip ilgili kartona karar ilave edilir. Tedbire ilişkin tüm işlemler sırasında gizliliğe uyulur³⁸⁷.

Ağır Ceza Mahkemesinin iletişimin denetlenmesine ilişkin olarak vereceği kararlar Anayasanın 141. maddesinin 3. fıkrası uyarınca gerekçeli olmalı ve mahkemenin gerekçesinde CMK'nın 135. maddesinde belirtilen tüm koşulların varlığının açıkça belirtilmesi gerekmektedir³⁸⁸. Mahkemenin iletişimin denetlenmesi tedbirine ilişkin gerekçeli kararı dosya kapsamındaki delillerle örtüşmeli yasal ibarelerin tekrarı niteliğinde olmamalıdır³⁸⁹. CMK'nın 135. maddesinde gösterilen birkaç koruma

---

Cumhuriyet savcısının kanun yoluna başvurabilmesi amacıyla dosya Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir³⁸⁷.

³⁸⁷ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 5/4.

³⁸⁸ TAŞKIN, age, s. 125; ŞEN, Türk Hukukunda telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 159, SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 138; LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 350; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 517.

³⁸⁹ YCGK 04/07/2006 tarih 2006/127 Esas 2006/180 Karar sayılı kararında ‘...mahkûmiyet kararında sübut kanıt olarak benimsenen telefon görüşmesi de dahil olmak üzere on iki görüşmenin dinlenilmesinin dayanağını oluşturan iletişimin tespitinin kim hakkında hangi iletişim araçları

tedbirinin birlikte talep edilmesi mümkündür. Mahkeme CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi taleplerini birbirinden bağımsız olarak değerlendirmeli, yasal şartlar ve somut olayın özellikleri çerçevesinde hakkında şartlar oluşmayan talebi reddetmelidir³⁹⁰. Mahkemece iletişimin denetlenmesi tedbirlerinin tümüne aynı anda hükmedilmesi mümkündür. Mahkeme kararında yalnızca dinlemeye hükmedebileceği gibi dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine gibi birden fazla tedbire aynı anda da hükmedebilir³⁹¹. Bu konuda mahkemenin takdir hakkı bulunmaktadır.

Kanaatimizce 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan düzenleme ile iletişimin denetlenmesine konu suç hangi mahkemenin görevine girerse girsün iletişimin denetlenmesi kararı verilmesi konusunda tek yetkili mahkemenin Ağır Ceza Mahkemesi olarak belirlenmiş olması³⁹² uygulamada bir kısım sorunları da beraberinde getirecektir. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesindeki CMK'nın 135/1 maddesinde iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinin Ağır Ceza Mahkemesince karara bağlanacağı düzenlenmişti. Özellikle iletişimin tespitine ilişkin arayan, aranan numaraların tespiti, geçmişe dönük iletişim kayıtlarının belirlenmesine ilişkin tüm tedbir taleplerinin (örneğin, hts kayıtları, arama kaydı, arayan ve aranan numara kayıtları, sinyal alan baz istasyonları) Ağır Ceza Mahkemesince karara bağlanacak olması Ağır Ceza mahkemelerinin iş yoğunluğu artıracığı gibi aynı zamanda soruşturma işlemlerinde de gecikmelere sebebiyet verecekti. Ağır Ceza Mahkemesi bulunmayan birçok yer Cumhuriyet savcılıklarınca iletişimin denetlenmesine ilişkin talepler yetki çevresinde bulunan Ağır Ceza mahkemelerine gönderilecek bu da soruşturmanın süratli ve etkin şekilde yürütülmesini zorlaştıracaktı. Özellikle iletişim

---

bakımından ve ne süre ile gerçekleştirildiğini gösteren dolayısıyla telefon görüşmelerine ilişkin kanıtın hukuka uygun biçimde elde edilip edilmediğinin ve kimler hakkında hangi suçlarla sınırlı olarak kanıt sayılacağına denetlenmesini sağlayacak olan istem yazısı ile dinleme kararı dosyaya getirilmemiş duruşmada okunmamış ulaşılan kanıtın hukukiliği Yargıtayca denetlenebilir açıklıkta olmak üzere hüküm mahkemesince tartışılmamış buna mukabil mahkûmiyet hükmüne dayanak alınmıştır...’Bkz ALBAYRAK, Mustafa, Bilimsel Görüşler Yargıtay ve Ceza Daireleri Kararları İşığında Notlu-Atıflı-Uygulamalı Ceza Muhakemesi Kanunu, Öz Kitap, 2. Bası, Ankara, 2010, s. 186.

³⁹⁰ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 129.

³⁹¹ CENTEL, ZAFER, age, s. 424.

³⁹² YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 517.

araçları ile işlenen suçlarda tedbir uygulanarak delil elde etme dışında başkaca yollarla delil elde etmenin güç oluşu da dikkate alındığında bu durumun yaratacağı zorluklar daha net anlaşılacaktır. Çünkü 21/02/2014 Tarihli 6526 Yasa ile yapılan düzenleme ile Cumhuriyet Başsavcılıklarınca tehdit, hakaret, kişilerin huzur ve sükununu bozma gibi pek çok suç için yürütülen soruşturmalar kapsamında delil elde edilmesi amacıyla temin edilmesi gereken HTS kayıtlarının alınabilmesi için Ağır Ceza Mahkemesine müracaat edilerek talepte bulunulması sonucunu beraberinde getirmişti. İletişimin tespiti tedbirinin uygulanması için Ağır Ceza Mahkemesine başvuru zorunluluğu hem soruşturmaların etkin bir şekilde yürütülmesini zorlaştırmış hem de Ağır Ceza Mahkemelerinin iş yükünü önemli oranda arttırmıştı. İşte bu şekilde uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilmesi amacıyla yasa koyucu 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasanın 42. maddesi ile CMK'nın 135. maddesinde değişiklik yaparak iletişimin tespiti tedbirin soruşturma aşamasında Sulh Ceza Hâkimi kovuşturma aşamasında ise mahkemece karara bağlanmasını hükme bağlamıştır. Dolayısıyla iletişimin tespit konusunda karar verme yetkisi Ağır Ceza mahkemesinin yetkisinden alınarak Sulh Ceza Hâkimine verilmiştir.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan düzenleme ile birlikte iletişimin denetlenmesi tedbirinin hem soruşturma hem de kovuşturma aşamasında uygulanabilecek olması sebebiyle, kovuşturma aşamasında yargılamayı yapmakta olan dolayısıyla iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasının gerekli olup olmadığı hususundaki değerlendirmeyi en iyi yapacak olan ve delil toplamak amacıyla bu konuda karar almak isteyecek olan bir Asliye Ceza Mahkemesi söz konusu yargılama konusu suç ile ilgili olarak yetkili ve görevli olduğu halde iletişimin denetlenmesi konusunda bir karar veremeyecek, bu konuda karar alınması için yargılama dosyasını CMK'nın 135/1 maddesindeki yeni düzenleme sebebiyle Ağır Ceza Mahkemesine göndermek zorunda kalacaktır. Asliye Ceza Mahkemelerinin on yıla kadar hapis cezası gerektiren suçlara bakma görevi bulunup, mahkemenin yargılamaya konu suçla ilgili olarak mahkûmiyet kararı verebilmesine rağmen tedbir niteliğinde bulunan iletişimin denetlenmesi konusunda karar verememesi ise kanaatimizce çelişki arz etmektedir. Kaldı ki Anayasasının 36. maddesi gereğince açılan davalar hakkında yargılama yapma ve hüküm vermek zorunda olan asliye ceza mahkemelerinin maddi gerçeğin ortaya çıkarılması için incelemeleri gereken iletişimin denetlenmesine ilişkin delilleri temin

edemeyecek ve karar alamayacak olması yargılanan sanıkların savunma ve adil yargılama haklarında ihlaline de sebebiyet verebilecektir. Örneğin Asliye Ceza Mahkemesinde görülmekte olan Kaçakçılıkla Mücadele Yasasına Muhalefet veya Hırsızlık suçundan yargılanmakta olan sanığın diğer bir kısım sanıklarla irtibatının bulunmadığını, suç tarihlerinde diğer sanıklarla birlikte hareket etmediğini ifade etmesi halinde mahkemece bu konuyla ilgili olarak telefonunun sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varılması ve bu konuda Ağır Ceza Mahkemesince talebin reddedilmesi halinde sanık hakkında beraat veya mahkûmiyet kararı verilmesini etkileyebilecek bir delil toplanamamış olacak ve sanığın savunma hakkı kısıtlanmış olacaktır. CMK'nın 135. maddesinde 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle birlikte Asliye Ceza Mahkemesi yargılama ve hüküm vermede yetkili ve görevli olduğu halde iletişimin denetlenmesi tedbiri konusunda yetkisiz ve görevsiz bir mahkeme haline getirildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Yargılamaya konu bir suçla ilgili olarak görevli ve yetkili mahkeme olan Asliye Ceza Mahkemesinin vicdani kanaatin oluşması için yargılamada zaruri olduğunu ve toplanması gerektiğine karar verdiği iletişimin denetlenmesi ile elde edilecek bir delilin toplanmasının gerekli olup olmadığına görevsiz ve yetkisiz bir Ağır Ceza Mahkemesinin vermesi görevli ve yetkili mahkemenin delilleri takdir yetkisini de ortadan kaldıracaktır. Sulh Ceza Hâkimine veya Asliye Ceza Mahkemesine verilmeyen bir yetkinin yargılamada yetki ve görevi olmayan Ağır Ceza Mahkemesine verilmesi aynı zamanda Anayasanın 37. maddesinde düzenlenen kanuni Hâkim güvencesine de aykırılık oluşturabileceği kanaatindeyiz.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan düzenlemede iletişimin denetlenmesi tedbiri yönünden Ağır Ceza Mahkemesince verilecek kararlar ile bu karara karşı itiraz üzerine verilecek kararlarda oy birliği şartının aranması tedbirin uygulanabilirliğini de güçleştirecektir³⁹³. Ağır Ceza Mahkemelerinin ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarını bile oy çokluğu ile verebildiği ceza usul sisteminde tedbir niteliğindeki iletişimin denetlenmesi konusunda mahkemenin oy birliği ile karar alması usulünün benimsenmesi kanaatimizce yerinde bir düzenleme

---

³⁹³ Değişiklik ile kişilerin özgürlüklerine yapılacak müdahalelere sınırlandırma getirilme amacı güdüldüğü açıktır. Ancak düzenlemenin tedbirin uygulanabilirliğini sınırlandırdığı neredeyse tedbirin uygulanmasını imkânsız hale getirdiği söylenebilir. Tedbirin oybirliği ile alınması gerekliliğine yönelik yapılan bu değişiklik yerinde olmamıştır. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 542.

olmamıştır³⁹⁴. Düzenleme özellikle örgütlü şekilde işlenen suçlarda tedbirin uygulanabilirliğini önemli ölçüde etkileyecek ve suçla mücadele konusunda yargılama makamlarını elini zayıflatacaktır.

Yine Ağır Ceza Mahkemesinin bizzat yargılamasını yapacağı suçların soruşturma aşamasında ‘suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı’ gerekçesi ile iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına karar vermesi durumunda, daha sonra mahkemeye sunulan iddianameyi suçun işlendiği hususunda yeterli şüphe bulunup bulunmadığına bakarak iade etmesi ya da yargılama sonucunda delil yetersizliği gerekçesi ile beraat kararı vermesi zor olacaktır³⁹⁵.

İstinaf aşamasında Bölge Adliye Mahkemesi ceza dairesinin CMK’nın 280/c maddesi uyarınca gerekli görmesi halinde ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak davanın yeniden görülmesine karar vermesi mümkün olduğu gibi tıpkı ilk derece mahkemesinde olduğu gibi delil araştırmasına girerek iletişimin denetlenmesi konusunda karar verebilmesi de mümkündür³⁹⁶.

3.1.3. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Cumhuriyet Savcısının Karar Verebilme Yetkisi ve Kararın Ağır Ceza Mahkemesinin Onayına Sunulması

3.1.3.1. Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hallerde Cumhuriyet Savcısının Karar Verebilme Yetkisi

CMK’nın 135. maddesine göre iletişimin denetlenmesi kararı kural olarak Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilecektir. Ancak CMK’nın 135. maddesinin 1. fıkrasında, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının iletişimin denetlenmesi konusunda karar verebilmesi yetkisi düzenlenmiştir³⁹⁷. Ancak Cumhuriyet savcısına

---

³⁹⁴ Bir kısım yerel mahkemelerce 6526 Sayılı Yasanın 135/1 maddesinde yer alan “Bu fıkra uyarınca alınacak tedbire Ağır Ceza Mahkemesince oy birliğiyle karar verilir” biçimindeki 4. cümlesinin iptali istemi ile Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur. Halen Anayasa Mahkemesinin söz konusu düzenlemenin iptali istemiyle yapılan başvurular ile ilgili olarak 2014/86 esas sayılı dava dosyasında yargılama devam etmekte ve bu konuda henüz verilmiş bir karar bulunmamaktadır. Bkz. <http://www.anayasa.gov.tr/gundem/detay/605/605>. Pdf.

³⁹⁵ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 354 (Dipnot).

³⁹⁶ KAYMAZ, age, 258-266.

³⁹⁷ KAYMAZ, age, s. 251.

tanınan bu yetki gecikmesinde sakınca bulunan hallerle sınırlandırılmıştır³⁹⁸. Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin 4. maddesinde, Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliğinin 4. maddesinde, Adli Kolluk Yönetmeliğinin 3. Maddesinde ve TİB Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkındaki Yönetmeliğin 3. maddesinde ‘gecikmesinde sakınca bulunan hal’ kavramı tanımlanmıştır.³⁹⁹. Gecikmesinde sakınca bulunan hal, derhal iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararı verilmediği takdirde soruşturmanın selameti açısından öngörülen zararın ortaya çıkması halini haklı kılan, somut ve fiili tehlike içeren durumların bulunmasıdır⁴⁰⁰. Gecikmesinde sakınca bulunan halin var olup olmadığını Cumhuriyet savcısı takdir edecektir. Ancak Cumhuriyet savcısı tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hale ilişkin takdir hakkının keyfilik içermemesi, soyut değerlendirmelere dayanmamalıdır.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK’nın 135/1 maddesinde yapılan değişiklikte dikkate alındığında, Cumhuriyet savcısının gecikmesinde sakınca bulunan halin ne tür bir durum içerdiğini iletişimin denetlenmesi kararında somut olarak göstermesi gerekecektir. Cumhuriyet savcısının iletişimin denetlenmesine ilişkin kararının yazılı olması ve kararda gecikmesinde sakınca bulunan halin var olduğunun

³⁹⁸ ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 7; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 200.

³⁹⁹ 01/06/2005 tarihli 25832 sayılı Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliğinin 4. maddesinde gecikmesinde sakınca bulunan hal, “*Derhal işlem yapılmadığı takdirde suçun iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya kimliğinin saptanamaması ihtimalinin ortaya çıkması hali*” olarak tanımlanırken 01/06/2005 tarihli 25832 ve sayılı Adli Ve Önleme Aramaları Yönetmeliğinin 4. maddesinde ise gecikmesi sakınca bulunan hal, “*a) Adli aramalar bakımından; derhal işlem yapılmadığı takdirde suçun iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi ihtimalinin ortaya çıkması ve gerektiğinde hakimden karar almak için vakit bulunmaması hali, b) Önleme aramaları bakımından; derhal işlem yapılmadığı takdirde, milli güvenlik ve kamu düzeninin, genel sağlık ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi veya zarar görmesi, suç işlenmesinin önlenememesi, taşınması veya bulundurulması yasak olan her türlü silah, patlayıcı madde veya eşyanın tespit edilememesi ihtimalinin ortaya çıkması ve gerektiğinde hakimden karar almak için vakit bulunmaması hali*” olarak tanımlanmıştır. Yine 01/06/2005 tarihli 25832 sayılı Adli Kolluk Yönetmeliğinin 3. maddesinde ise gecikmesinde sakınca bulunan hal ‘*derhal işlem yapılmadığı takdirde suçun delillerinin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya kimliğinin saptanamaması ihtimalini*’ ifade ettiği belirtilmiştir. TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 3. maddesinde ise Gecikmesinde sakınca bulunan hal “*Derhal işlem yapılmadığı takdirde suçun iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya kimliğinin saptanamaması olasılığının ortaya çıkması hali*” olarak tanımlanmaktadır Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği, Adli Ve Önleme Aramaları Yönetmeliği, Adli Kolluk Yönetmeliği, TİB Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik.

⁴⁰⁰ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 129; MERAN, Gecikmesinde sakınca bulunan hal, söz konusu tedbire hakim kararı beklenmesi sebebiyle geç başvurulması halinde soruşturmanın sağlıklı olarak sonuçlandırılmaması, delilin elde edilememesi veya kaybolması tehlikesinin varlığı durumudur. Bkz. MERAN, age, s. 145.

belirtilerek gerekçede bu hususun açıkça ortaya konulması gerekecektir⁴⁰¹. Aksi takdirde iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilmiş olan delillerin hukuka aykırı sayılması ve yargılama aşamasında kullanılmaması sorunu ortaya çıkabilecektir.

CMK'nın 135. maddesinin 1. fıkrasına göre, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, Cumhuriyet savcısı tarafından verilen iletişimin denetlenmesi kararı derhal görev yapılan yetki çevresindeki nöbetçi Ağır Ceza Mahkemesinin onayına sunulmalı ve mahkeme kararını en geç yirmidört saat içinde vermelidir. Derhal ifadesinden ne anlaşılması gerektiği konusunda yasada ve yasa maddesinin uygulanmasına dair İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği ile TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Yönetmelikte açıklayıcı bir düzenlemeye (tanıma) yer verilmemiştir. Ceza Muhakemesindeki bir kısım düzenlemelerde Cumhuriyet savcılığı tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen kararların 24 saat içerisinde Hâkim onayına sunulması öngörülmüşken CMK'nın 135/1 maddesinde 'derhal'ifadesi kullanılmıştır. Ancak derhal ifadesi sebebiyle iletişimin denetlenmesine ilişkin kararın ne zaman mahkemenin onaya sunulması gerektiği konusunda görüş birliği bulunmamaktadır⁴⁰². Mülga 4422 Sayılı ÇASÖMK 2. maddesinin 5. fıkrasına göre Cumhuriyet savcısı verdiği iletişimin denetlenmesi kararının yirmi dört saat içinde Hâkim tarafından onaylanması şartı bulunmakta idi. 4422 Sayılı Yasaya göre kararın Hâkim onayına sunulması ve Hâkimin karar vermesi için öngörülen toplam süre yirmi dört saat olarak düzenlenmişti. CMK'nın 135/1 maddesindeki "derhal"⁴⁰³ ifadesinden ne anlaşılması gerektiği ile ilgili görüş birliği olmasa da, Anayasanın 22. maddesinde iletişimin denetlenmesi kararı veren yetkili merci, kararını yirmi dört saat içinde görevli Hâkimin onayına sunmakla yükümlü tutulması hususu dikkate alındığında, CMK'nın 135/1 maddesindeki 'derhal'ifadesi ile haberleşme özgürlüğü ile özel hayata ağır müdahale oluşturan iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir uygulamasının mümkün olan en kısa sürede mahkemenin kararına bağlanmasının amaçlandığı söylenebilir. Cumhuriyet savcısının iletişimin denetlenmesine ilişkin kararını en geç yirmidört saat

⁴⁰¹ TAŞKIN, age, s. 126; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 159.

⁴⁰² MERAN, Derhal ifadesinden, adli sürecin işleyişine ilişkin hayatın olağan akışı içinde mümkün olan en kısa sürenin anlaşılması gerekir. Bkz. MERAN, age, s. 151; KAYMAZ, Denetime ilişkin kararın mümkün olan en kısa zamanda Hâkimin onayına sunulmasını gerektirir. İçinde bulunulan koşullara göre bu süre yirmidört saatten az olabileceği gibi yirmidört saati aşan bir sürede olabilir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 255.

⁴⁰³ Derhal, hemen, çabuk olan anlamına gelmektedir. Bkz. <http://www.tdk.gov.tr/> Erişim: 07/08/2014.

içinde Ağır Ceza Mahkemesinin onayına sunması⁴⁰⁴ ve mahkemenin de kararını en geç yirmidört saat içinde vermesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu süre içerisinde mahkemenin onayına sunulmayan iletişimin denetlenmesine ilişkin kararın onaylanmaması gerekecek ve elde edilen delillerde hukuka aykırı delil niteliği taşıyacaktır⁴⁰⁵. Ayrıca bahse konu yönetmeliklerdeki tanımlar dikkate alındığında, kovuşturma evresinde gecikmesinde sakınca bulunan halden bahsedilemeyeceği için, Cumhuriyet savcısı bu yetkisini sadece soruşturma evresinde kullanabilecektir⁴⁰⁶.

3.1.3.2. Tedbir Kararının Mahkemenin Onayına Sunulması ve Kararının Onaylanmaması Halinde Elde Edilen Bilgilerin Durumu

İletişimin denetlenmesine ilişkin Cumhuriyet savcısının vermiş olduğu tedbir kararın onaylanması talebi yetki çevresinde görev yapılan Ağır Ceza Mahkemesine sunulacaktır⁴⁰⁷. Tedbir kararının onaylanmasına ilişkin talep yazısının mahkemece havale edildiği saatten itibaren 24 saat içerisinde karara bağlanması gerekmektedir. Söz konusu evrak hangi mahkemenin değişik iş defterine kayıt edilmiş ise o mahkeme tarafından karara bağlanarak sonuçlandırılmalıdır. Mahkeme kural olarak verilen tedbir kararının CMK'nın 135. maddesinde belirtilmiş olan koşullara uyup uymadığını denetleyecektir⁴⁰⁸. Özellikle mahkemece Cumhuriyet savcısı tarafından verilmiş olan kararın gecikmesinde sakınca bulunan hal sebebiyle verilip verilmediği, somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunup bulunmadığı, başka surette delil elde edilebilmesi imkânının bulunup bulunmadığı hususlarını da inceleyecektir⁴⁰⁹.

---

⁴⁰⁴ KAYMAZ, age, s. 256.

⁴⁰⁵ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 129.

⁴⁰⁶ KEKLİK, 'Cumhuriyet savcısı kovuşturma aşamasında gecikmesinde sakınca bulunduğu gerekçesi ile iletişimin denetlenmesi kararı verememelidir. Bkz. KEKLİK, agm, s. 236; TAŞKIN, age, s. 125.

⁴⁰⁷ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 518; ÖZTÜRK ve Diğerleri, Bir yandan tedbire başvurulabilmesi için Ağır Ceza Mahkemesinin oybirliği şartı aranırken diğer yandan gecikmesinde sakınca bulunan hallerde cumhuriyet savcısının derhal mahkemenin onayına sunmak koşulu ile tedbirin uygulanmasına karar vermesine olanak tanınmaktadır. Bu durum mahkemenin oybirliği ile iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına karar vermesi hükmü ile çelişmektedir. Çünkü cumhuriyet savcısının vermiş olduğu kararı mahkemenin onayına sunacak olsa da mahkeme kararını verinceye kadar geçecek süre boyunca sadece cumhuriyet savcısının kararına dayanılarak kişilerin haberleşme hürriyetine müdahale edilebilecektir. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 542.

⁴⁰⁸ TAŞKIN, age, s. 127.

⁴⁰⁹ SOYASLAN, age, s. 277.

Mahkemenin tedbir kararını denetlenme yetkisinin sadece tedbirin hukuka uygun olup olmadığının denetimi ile mi sınırlı olduğu yoksa mahkemenin yerindelik denetimi yapıp yapamayacağı konusu da açıklığı kavuşturulması gereken hususlardandır. Mahkeme kural olarak yasaya uygunluk bakımından denetim yapacaktır. Ancak iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulabilmesi için başka surette delil elde edilmesi olanağının bulunmaması şartı da arandığından mahkeme ayrıca bu yönden de bir denetim yapmak zorundadır. Başka surette delil elde edilmesi olanağının bulunup bulunmadığının denetlenmesi ise, tedbirin amaca uygunluğu⁴¹⁰ veya yerindeliği konusunda da değerlendirilme yapılmasını gerektirmektedir⁴¹¹. Dolayısıyla tedbir kararı onaya sunulan mahkeme, tedbirin hukuka uygun olarak verilip verilmediğinin yanında, tedbirin ikinci derecede uygulanabilirliği ve orantılığı hususlarında yerindelik yönünden bir inceleme ve değerlendirme yapabilecektir⁴¹².

Ağır Ceza Mahkemesince Cumhuriyet savcılığının iletişimin denetlenmesine ilişkin kararı, yasal koşullar ve somut olayın özellikleri çerçevesinde değerlendirilerek tedbirin onaylanmasına veya onaylanmamasına karar verilecektir. Tedbir kararının mahkemece onaylanmaması veya 24 saatlik sürenin geçirilmesi nedeniyle onaylanmamış sayılması halinde tedbir Cumhuriyet savcısı tarafından kaldırılacaktır⁴¹³. Cumhuriyet savcısı kararın onaylanmaması veya 24 saatlik sürenin geçmiş olması hallerinde tedbirin uygulanmasına derhal son vermekle yükümlüdür.

Cumhuriyet savcısı tarafından tedbir kararının verilmesi anından başlayarak mahkemece tedbirin onaylanmaması kararına kadar geçen süre içinde tedbir uygulanacaktır. Bu süre zarfında elde edilmiş olan bilgilerin yargılamada kullanılıp kullanılmayacağı konusunda yasada herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. CMK'nın 135/1 maddesinde '*sürenin dolması veya mahkemece aksine karar verilmesi halinde tedbir Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılır*' düzenlemesi yapılmış ancak bu süre içinde elde edilecek bilgilerin delil olarak değerlendirilmesi konusunda bir düzenleme yapılmamıştır. Kanaatimizce bu süre içinde elde edilen delillerin yargılamada

---

⁴¹⁰ Denetim, tedbirin hukuka uygunluğu ile sınırlı olmayıp amaca uygunluk yönünden de değerlendirme yapılabilecektir. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 201.

⁴¹¹ TAŞKIN, age, s. 128.

⁴¹² ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 8.

⁴¹³ CENTEL, ZAFER, age, s. 424; MERAN, age, s. 151.

kullanılabileceği şeklinde yorum yapılması halinde, Cumhuriyet savcısı tarafından tedbir için gerekli koşulların süre içinde ortadan kalktığı gerekçesi tedbir kararının onaya sunulmaması veya tedbir kararı için yasal koşullar oluşmadan tedbirin uygulanarak mahkeme onayına sunulması hallerinde tedbir için zorunlu olan mahkeme onayı şartının bu şekilde kötüye kullanılması sonucunu doğurabilecektir. Bu nedenle bu süre içerisinde elde edilen bilgilerin delil olarak kullanılamaması gerektiği kanaatindeyiz⁴¹⁴. Mahkemece verilmiş olan tedbir kararının onaylanmaması kararı aynı zamanda tedbir kararının hukuka aykırılığının tespiti anlamını taşımaktadır. Bu durumda uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri baştan itibaren geçersiz olup bu şekilde elde edilmiş olan bilgilerin delil olarak kullanılabilmesi mümkün değildir⁴¹⁵.

3.1.4. Cumhuriyet Savcısının ve Mahkemenin Tedbir Kararında Bulunması Gereken Bilgiler ile Karardaki Eksikliklerin Sonucu

Cumhuriyet savcısı ve mahkeme tarafından verilen iletişimin denetlenmesi tedbir kararları yazılı olmalı ve CMK 135/4 maddesi uyarınca kararlarda şu hususlara yer verilmelidir⁴¹⁶;

- a) Soruşturma numarası veya kovuşturmayla geçilmişse mahkeme esas numarası,
- b) Kararın hangi suçun soruşturulması için istendiği⁴¹⁷, bu suça ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin neler olduğu,

---

⁴¹⁴ TAŞKIN, age, s. 129; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 7.

⁴¹⁵ ŞEN'e göre 'mahkemece reddedilen yani onaylanmayan veya süresi içerisinde onaylatılmayan cumhuriyet savcısının yazılı emrine dayanılarak yapılmış olan dinleme ve tespite ilişkin kayıtların delil olarak kullanılması mümkün olmadığı gibi bu şekildeki dinleme ve kayda alma dayanılarak yapılan arama ve elkoyma neticesinde elde edilen delillerde hukuka aykırı olacaktır. Bu durum canlı dinleme yapan kolluk memurunun tanıklığı içinde geçerli olup mahkeme onayının alınmaması nedeniyle hukuken bir geçerlilik ifade etmeyen canlı dinlemeye dayanılarak yapılan tanıklıkta hukuka aykırı delil kapsamındadır. 'Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 132; Aynı yönde Bkz. YARDIMCI, age, s. 234; Aksi Yönde YENİSEY, NUHOĞLU'na göre 'Canlı dinleme yapılmış olması halinde dinleyen kolluk memurunun tanıklığıyla ispat yolu açık olup bu bilgilerin yargılama aşamasında değerlendirilmesi mümkündür. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 518.

⁴¹⁶ CMK madde 135/4, 'Birinci fıkra hükmüne göre verilen kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespite imkân veren kodu, tedbirin türü, kapsamı ve süresi belirtilir.... '.

⁴¹⁷ Yasada yer alan suçun adının açıklanması mecburiyeti, şüphelinin suç işlendiğinden kuşkulunmayı gerektiren fiillerin açıklanması olarak anlaşılmasının gerektiği belirtilmektedir. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 516.

- c) Başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmadığı hakkındaki açıklama, bilgi veya belgeler,
- ç) Hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği,
- d) İletişim aracının türü ile numarası veya iletişim bağlantısının tespitine imkân veren kodu⁴¹⁸,
- e) Tedbirin türü⁴¹⁹,
- f) Tedbirin kapsamı,
- g) Tedbirin süresi⁴²⁰ ile ilgili bilgiler yer almalıdır⁴²¹.

Yasal düzenlemede ‘veya’, ‘ya da’ gibi benzeri ifadelerle yer verilmemesi nedeniyle tedbir kararlarında sayılan unsurların tümüne yer verilmesi gereklidir⁴²². Cumhuriyet savcılığınca gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilmiş olan iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararlarında ayrıca gecikmesinde sakınca bulunan halin varlığına ilişkin açıklama ve gerekçelerinde bulunması gereklidir⁴²³. Tedbir kararında bulunması gereken bilgiler aynı zamanda iletişimin denetlenmesine ilişkin Cumhuriyet savcılığı taleplerinde de yer almalıdır. Kanaatimizce belirtilen düzenleme tedbir

⁴¹⁸ KAYMAZ, Denetlenecek iletişim türü ve telefon numarası biliniyor ise tedbirin hedefi belirlenmiş demektir. Dolayısıyla hedefin belirlenmesi bakımından ayrıca tedbir kararında IMEI numarasının yer alması gerekmez. Bkz. KAYMAZ, age, s. 287.

⁴¹⁹ Hakim karar verirken hangi hususu kararlaştırdığını açıklamasının gerektiği, kural olarak dinlenirken kayıt yapılabileceğini ancak istisnai bazı hallerde hakimin kayıt yapılmadan dinleme kararı verebileceğini ifade edilmektedir. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 515.

⁴²⁰ Hakimin karar verirken bilgi elde edilebilecek en uygun zamana mahsus kesintisiz dinleme yöntemini uygulanabileceği, gündüz iş saatlerinde büro telefonlarının, akşamları ise ev telefonlarının dinlenmesini emredebileceği, böylece dinlemenin kesintisiz olması kuralının kişi hakları da korunarak sağlanmış olacağı ifade edilmektedir. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 517.

⁴²¹ ERDEM, Sayılanlar dışında şüpheli veya sanığa yüklenen fiilin CMK’nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlardan birisine uyduğu, suçun aydınlatılmasının başka türlü mümkün olmadığını gösteren olgular, şüpheli veya sanığın söz konusu suçu işlediği veya bu suça iştirak ettiğini gösteren şüphe nedenleri, tedbire cumhuriyet savcısı tarafından karar verilmesi halinde gecikmesinde sakınca bulunan olgularında kararda gösterilmesi gerekir. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 8.

⁴²² YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 516; Aksi Yönde KEKLİK’e göre ‘kararda yer alması gereken bilgiler bazen tedbirin uygulanmaz hale getirebilecektir, sözgelimi şüphelinin kod isim kullanması halinde gerçek kimliğini tespit etmek mümkün olmayabileceği gibi şüphelinin kullandığı telefon numarası bilinmesine rağmen açık kimliği de bilinemeyebilir, bu hallerde tedbirin uygulama alanı anlamsız şekilde sınırlanmış olacaktır. Bu durumun önüne geçilebilmesi için iletişimin denetlenmesine ilişkin kararlarda bu unsurların bulunması koşulu mutlak olarak düşünülmemeli, unsurlar tedbirin istismarını önleyecek ölçüde yer almalıdır, ’Bkz. KEKLİK, agm, s. 237; Aynı Yönde KESKİN, agm, s. 165.

⁴²³ TAŞKIN, age, s. 130; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 545; KAYMAZ, age, s. 285.

kararlarının uygulanması bakımından güvence oluşturmakta ve tedbirin uygulanmasında keyfiliğin önüne geçilmesini sağlamaktadır. Bazı hallerde iletişim aracını kullanan kişi ile sahibinin farklı olması hallerinde bu durumun mutlaka iletişimin denetlenmesine ilişkin talep ve kararda belirtilmesi gereklidir⁴²⁴. İletişimin denetlenmesi kararında şüpheli veya sanığın kullanmakta olduğu telefonların dinlenmesi veya kayda alınması şeklinde genel bir ifade kullanılmamalı, denetlenecek olan iletişimin türü, iletişim aracının numarası veya iletişim bağlantısının tespitine imkân veren kodunun belirtilmesi gerekmektedir⁴²⁵.

İletişimin denetlenmesi tedbirlerinin süresinin uzatılmasına ilişkin talep ve kararda yukarıda belirtilen hususlara ek olarak ilk kararı veren mahkemenin adı, karar tarihi ve numarasının belirtilmesi gereklidir. CMK'nın 135. maddesinde yer almamasına rağmen İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararlarında soruşturma numarası veya mahkeme esas numarasının da yer alması gerektiği düzenlenmiştir⁴²⁶. Kanaatimizce uygulamada herhangi bir karışıklığa sebebiyet verilmesinin önlenmesi için yönetmelikte bu şekilde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Tedbir kararlarında ve tedbir taleplerinde hakkında tedbir kararı uygulanacak olan şüphelinin açık kimlik bilgilerinin bulunmasının gerekip gerekmediği konusunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Öğretideki bir görüşte, şüphelinin kimliğinin belirlenemediği hallerde bu durumun tedbir kararının verilmesine engel teşkil etmemesi gerektiği ancak şüphelinin kimliğinin belirlenemediği durumlarda bile elden geldiğince şüpheliyi tanımlayan ya da tarif eden eldeki bilgilerin kararda belirtilmesi gerektiği

---

⁴²⁴ MERAN, age, s. 153; KAYMAZ, İletişimin denetlenmesine karar verilen iletişim araçları başka kişiler tarafından kullanılabilir. Örneğin, şüpheli veya sanık, üzerine kayıtlı mobil telefonu aile bireylerinden birine veya başka bir kişiye verebilir; kendisi ise başka bir telefonu kullanabilir. Bu tür bir durumun tespiti halinde, söz konusu telefonların denetimine son verilmeli; şüpheli veya sanığın kullandığı tespit edilen telefonun denetimi için hâkimden bir karar istenmelidir. Verilecek bu kararın yeni bir karar olduğu düşünülebilir. Ancak, burada tedbire karar vermek için gerekli koşulların bulunup bulunmadığına ilişkin bir değerlendirme yapılması söz konusu olmayıp, yalnızca şüpheli veya sanığın kullandığı telefon bakımından mevcut bir yanlışlığın düzeltilmesi söz konusudur. Bkz. KAYMAZ, age, s. 271.

⁴²⁵ KAYMAZ, age, s. 285.

⁴²⁶ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 6/3 'İletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması veya sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi hususunda uzatmaya ilişkin talep ve kararlarda ise birinci fıkradaki unsurlarla birlikte uzatılan kararı veren mahkemenin adı ile karar tarihi ve numarası da belirtilir'.

ifade edilmektedir⁴²⁷. Bir kısım yazarlar ise, iletişimin denetlenmesi talebinde bulunulabilmesi için kişinin kimliğinin tespit edilebilir olmasının yeterli olacağı, şüphelinin kimliğinin tespit edilebiliyor olunması halinde bu nedenle talebin reddedilmemesi gerektiği, örneğin kişinin kullandığı telefon numarası veya IMEI numarasının bilinmesi halinde kimlik bilgilerinin tespitinin mümkün olduğunun kabul edilmesi gerektiğini ifade etmektedir⁴²⁸. Yargıtay 8.Ceza Dairesi bir kararında şüphelinin kimlik bilgilerine yer verilmeden alınan iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararına dayalı olarak verilen mahkûmiyet kararını onamıştır⁴²⁹.

Mahkeme kararlarında yer alması zorunlu olan bilgilerin tedbir kararında yer almaması halinde ne yapılacağı ile ilgili olarak yasada ve İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde bir düzenleme bulunmamaktadır. Kararda yer alması gereken bazı bilgilerin bulunmaması halinde zaten kararın uygulama imkânı da bulunmamaktadır. Örneğin tedbir kararında tedbirin türünün belirtilmemiş olması (dinleme, tespit, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi gibi) halinde karar TİB tarafından tedbir kararı uygulanamayacak ve iade edilecektir. Kanaatimizce karardaki eksikler nedeniyle Başkanlıkça tereddüde düşüldüğü hallerde ilgili mahkemeden ek karar talep edilebilmesi mümkündür.

Tedbir kararında tedbirin uygulanacağı sürenin açıkça belirtilmesi zorunludur⁴³⁰. Sürenin tedbir kararında belirtilmediği hallerde yasada ilk kez tedbir uygulanması halinde iki aylık sürenin öngörülmüş olması nedeniyle tedbirinde iki aylık süre için verildiğinin kabulü ile bu şekilde tedbirin uygulanmasına başlanması mümkün değildir. Bu hallerde kararın uygulanmasına başlanarak süre konusunda mahkemeden görüş sorulabilir⁴³¹. Yine iletişimin denetlenmesi konusundaki tedbir kararının açıkça yasaya aykırı olması durumunda⁴³² TİB tarafından karar uygulanmaksızın mahkemeden görüş

---

⁴²⁷ KAYMAZ, age, s. 283.

⁴²⁸ VATAN, Zeki, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbiri Olarak İletişimin Denetlenmesi, Beta Yayınevi, İstanbul, 2009, s. 92; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 57.

⁴²⁹ Bkz. Yargıtay 8. CD. 23/01/2007 tarih 2006/8117 Esas 2007/320 Karar sayılı kararı.

⁴³⁰ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 516.

⁴³¹ TAŞKIN, age, s. 132.

⁴³² Şüpheli hakkında Tehdit suçundan yürütülen soruşturma kapsamında iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması talebinde bulunulduğu ve mahkemece suçun katalog suçlar arasında bulunmamasına rağmen talebin sehven kabul edilerek tedbire hükmedildiği ve tedbirin uygulanmak için TİB gönderilmesi durumu örnek olarak verilebilir.

sorulması ve yapılan hatanın düzeltilmesi talebinde bulunulması gerektiği kanaatindeyiz.

3.1.5. İletişimin Denetlenmesi Kararına İtiraz

CMK'da iletişimin denetlenmesine dair tedbir kararının alınması ve uygulanması aşaması ile tedbirin sona ermesinden sonra ilgililerinin hukuka aykırı olduklarını düşündükleri karara karşı başvurabilecekleri özel bir yasa yolu belirtilmiş değildir. Ceza muhakemesi sistemimizde esas olarak Hâkim kararlarına karşı itiraz yoluna gidilmektedir. Mahkeme kararlarına karşı ise CMK'nın 267. maddesi uyarınca ancak yasada belirtilen hallerle sınırlı olmak üzere itiraz yasa yoluna başvurulması mümkündür⁴³³. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin tedbir kararlarının Ağır Ceza Mahkemesince oy birliği ile karara bağlanacağı itiraz üzerine bu tedbire karar verilebilmesi için de oy birliği aranacağı⁴³⁴ şeklinde düzenleme yapılarak iletişimin denetlenmesine ilişkin Ağır Ceza Mahkemesi kararlarına karşı itiraz yasa yoluna başvurulabileceği dolaylı olarak belirtilmiştir. Dolayısıyla yapılan yeni yasal düzenleme ile birlikte iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararlarına karşı itiraz yasa yoluna başvurulabileceği söylenebilir⁴³⁵. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesi dönemde CMK'nın iletişimin denetlenmesine ilişkin kararlarına karşı itiraz yasa yoluna başvurulabileceğine ilişkin bir yasal düzenleme bulunmamaktaydı. Bu sebeple kovuşturma aşamasında mahkeme tarafından verilen iletişimin denetlenmesine ilişkin kararlara karşı itirazın mümkün olmadığı kararların hukuka uygunluk denetiminin ancak temyiz aşamasında mümkün olacağı ifade edilmekteydi⁴³⁶. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135/1 maddesinde yapılan değişiklikle birlikte iletişimin denetlenmesine ilişkin mahkeme kararlarına karşı itiraz yasa yoluna başvurulacağı hükme bağlanarak bu konudaki tartışmalara da son verilmiştir.

---

⁴³³ MERAN, age, s. 166.

⁴³⁴ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 453; CENTEL, ZAFER, age, s. 424.

⁴³⁵ CENTEL, ZAFER, age, s. 424.

⁴³⁶ TAŞKIN, age, s. 137.

02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesine eklenen 7. fıkra ile iletişimin tespiti kararını verme yetkisi Sulh Ceza Hâkimlerine bırakılmıştır. Yine CMK'nın 135/5 maddesinde düzenlenen mobil telefonun yerinin tespiti tedbirine de Hâkim ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verileceği belirtilmişti. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi türlerinden olan iletişimin tespiti ve mobil telefonun yerinin tespiti tedbirleri Sulh Ceza Hâkimince karara bağlanacağından CMK'nın 267. maddesi uyarınca buna ilişkin Hâkim kararlarına itiraz edilebilmesi de mümkündür. Ancak iletişimin denetlenmesi tedbirine ilişkin karar ile yapılan işlemler CMK'nın 135/5 maddesi uyarınca gizli tutulacağından, tedbire ilişkin karara karşı itiraz kurumuna yer verilmesinin ne gibi bir işlevinin olacağı belirsiz kalmakta⁴³⁷, karara karşı itiraz yoluna başvurulmasının mümkün olmayacağı sonucu çıkmaktadır. Tedbire karşı itiraz olanağının tedbirin uygulanmasından sonra kullanılabilmesi düşünüldüğü takdirde itirazın amacı ile bağdaşmayan bir durum ortaya çıkacaktır. İtiraz yasa yolunda amaç uygulanan tedbirin hukuka aykırı olması halinde uygulanmasına son verilmesinin sağlanması olduğu göz önüne alındığında son bulmuş olan bir tedbir için itiraz imkânının tanınmasının bir yararı bulunmamaktadır⁴³⁸. Söz konusu tedbir kararlarının denetlenmesi amacıyla bağımsız bir yargısal kurumun ihdas edilmesi ve TİB de hukuka aykırı kararları bu kuruma bildirme görevi verilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

CMK'nın 135/1 maddesindeki 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde de, iletişimin denetlenmesine ilişkin kararlara karşı itiraz yasa yoluna başvurulabileceğine ilişkin bir yasal düzenleme bulunmamasına rağmen İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 10. maddesinde açıkça iletişimin denetlenmesi kararlarına karşı itiraz yoluna başvurulabileceği belirtilmişti⁴³⁹. Buna göre CMK'nın 135. maddesindeki hükümlere aykırı olarak verilen kararlar ile yönetmelikte sayılan ve

⁴³⁷ İlgili kişiye tedbirin uygulanmasından sonra bilgi verilmesi denetim muhakemesi yollarına başvurma olanağından yararlandırılması amacına dayanmakta ise de, bu aşamada tedbir zaten uygulanmış olacağı için hakkında tedbir uygulanmış olan kişinin bu aşamada itiraz yasa yoluna başvurulmasında hiçbir hukuksal yarar bulunmamaktadır. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 543.

⁴³⁸ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 543.

⁴³⁹ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 10/1 'Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesindeki hükümlere aykırı olarak verilen kararlar ile bu Yönetmelikte sayılan ve tanımlanan iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemleri dışındaki talepleri içerdiği açıkça anlaşılan kararlara karşı Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık, katılan, suçtan zarar gören, müdafî, vekil, şüpheli veya sanığın yasal temsilcisi ve eşi ile Başkanlık tarafından itiraz edilebilir'.

tanımlanan iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemleri içerdiği anlaşılan kararlara karşı Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık, katılan, suçtan zarar gören, müdafî, vekil, şüpheli veya sanığın yasal temsilcisi ve eşi ile TİB, itiraz yasa yoluna başvurabilecektir. Yasa yollarına başvurma hakkına sahip olan Cumhuriyet savcısı ve taraflar için itiraz nedenleri bakımından bir sınırlama bulunmamaktadır. Tedbir kararlarına şekli açıdan eksiklikler için başvurabileceği gibi tedbir koşullarının bulunmadığı gerekçesi ile de itiraz edilebilir⁴⁴⁰.

Kararın usulüne uygun şekilde tebliğ edilmesinden sonra ilgililerin kararı öğrendiği günden itibaren yedi gün içinde kararı veren mercie verecekleri bir dilekçe veya tutanağa geçirilmek koşulu ile zabıt kâtibine bulunacakları beyanla itiraz yoluna başvurabilirler. Kararına itiraz edilen mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; itirazı yerinde görmemesi halinde ise en çok üç gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir. Kararı veren veya yetkili mercii kararını düzeltmesi halinde, uygulama yeni karara göre yapılır⁴⁴¹. Mercii tarafından itirazın kabulü ve iletişimin denetlenmesi tedbirinin kaldırılmasına karar verilmesi halinde derhal tedbirin uygulanmasına son verilir.

CMK'nın 135. maddesinde alınan karar ve yapılan işlemlerin tedbir süresince gizli tutulacağı belirtildiğinden şüpheli, sanık, katılan, suçtan zarar gören, müdafî, vekil, şüpheli veya sanığın yasal temsilcisi, şüpheli veya sanığın eşinin iletişimin denetlenmesi tedbirden haberdar olması mümkün olmayacağından, iletişimin denetlenmesi tedbirine itiraz etme olanağı da fiilen pek mümkün görünmemektedir⁴⁴². Çünkü kararın ilgilisi haberdar edilmeden bu konudaki işlemler sonlandırılmaktadır. İlgili kişilere tedbir kararı tedbirin sona ermesinden sonra bildirilmektedir⁴⁴³.

---

⁴⁴⁰ KAYMAZ, age, s. 403.

⁴⁴¹ MERAN, age, s. 166.

⁴⁴² SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 186; TAŞKIN, age, s. 131; KAYMAZ, age, s. 396; CENTEL, ZAFER'e göre, İletişimin denetlenmesi tedbiri gizli olduğundan ilgilinin bu tedbirden haberdar olması mümkün olmadığından fiilen ve hukuken itiraz etme imkânı da ortadan kalkar. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 424.

⁴⁴³ İletişimin denetlenmesi kararı gibi gizli olarak verilen kararlara karşı kararın öğrenilmesi ile itiraz hakkının doğduğu kabul edilmeli, yapılmış ve sona ermiş olan işleme ilişkin hakim kararına karşı itiraz etmenin sonuç doğurmayacağı düşünülebilirse de itiraz üzerine yapılan değerlendirme sonucunda iletişimin denetlenmesi kararının dayanaksız olduğu belirlenirse elde edilen deliller kullanılamayacaktır. Bkz. LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 350; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 517; Aynı Yönde KAYMAZ, age, s. 396.

Cumhuriyet savcısınınca iletişimin denetlenmesine ilişkin talebin mahkemece red edilmesi halinde itiraz etme hakkı bulunmaktadır⁴⁴⁴. Ancak Cumhuriyet savcısının gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda verdiği iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararının mahkemece onaylanmaması halinde bu karara karşı Cumhuriyet savcısı itirazda bulunamayacaktır⁴⁴⁵. Çünkü CMK'nın 135/3 maddesinde 135. maddeye göre verilen kararların uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi veya aynı maddenin 1. fıkrası uyarınca mahkemenin onayının alınmaması halinde tedbirin uygulanmasına derhal son verileceği düzenlenmiştir⁴⁴⁶. Dolayısıyla mahkemenin bu konudaki kararının kesin olduğunun kabulü gereklidir.

2559 Sayılı Yasanın Ek 7. maddesi, 2803 Sayılı Yasanın Ek 5. maddesi ve 2937 Sayılı Yasanın 6. maddesi uyarınca ve CMK'nın 135. maddesi kapsamında telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve kayda alınmasına yönelik iş ve işlemleri tek bir merkezden yürütmek, hukuk dışı ve keyfi uygulamaların önüne geçmek görevi bulunan TİB'in de tedbir kararlarına itiraz hakkının bulunduğu TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkındaki Yönetmeliğin 17/c ve İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 10/1 maddesinde belirtilmiştir⁴⁴⁷. TİB tedbirin

---

⁴⁴⁴ KAYMAZ, age, s. 402.

⁴⁴⁵ TAŞKIN, age, s. 136; VATAN, age, s. 85; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 164; Aksi Yönde KAYMAZ, age, s. 402.

⁴⁴⁶ SAYDAM, age, s. 147.

⁴⁴⁷ 'Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının itiraz yoluna başvurma yetkisinin açık bir yasal dayanağının bulunmadığı, itiraz başvurularının yönetmelik hükümlerine dayalı olarak uygulandığı anlaşılmaktadır. Nitekim TİB'in açık bir yasal düzenleme olmaksızın yönetmelik hükümlerine dayanarak hâkim kararlarına karşı itiraz yoluna başvurma yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle, uygulamada bazı mahkemelerin TİB tarafından yapılan itirazları reddettikleri görülmektedir. Bu arada belirtmek gerekir ki; iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararlarının gizlilik ilkesi içerisinde uygulanması gerektiğinden, tedbir kararının ilgililerinden şüpheli veya sanık ile bunların müdafileri, yasal temsilcileri ve eşleri ya da katılan, suçtan zarar görenler ile bunların vekillerinin iletişimin denetlenmesi kararından haberdar olamayacakları ortadadır. Dolayısıyla CMK'nın 260. maddesinde itiraz hakkı tanınan kişilerin iletişimin denetlenmesi kararına karşı fiilen kanun yoluna başvurmaları mümkün olmayacaktır. CMK'nın 137. maddesine göre tedbirin uygulandığı ilgiliye tedbirin uygulanmasına son verildikten sonra bildirilmesi gerektiğinden bu aşamada ilgilisi tarafından yapılacak itirazın da anlamı olmayacaktır. Bu itibarla, TİB'in iletişimin denetlenmesi kararlarına karşı itiraz edebilmesi son derece önemlidir. Kuruluş amacı, iletişime yapılacak müdahalelilerin tek elden yürütülmesi, uygulama birliğinin sağlanması ve keyfilik önlenmesi olan TİB'in iletişimin denetlenmesi kararlarına itiraz yetkisi, iletişimin denetlenmesi tedbirinin hukuka uygun olarak işletilebilmesi bakımından büyük önem arz etmektedir. Nitekim kurulduğu günden bu yana TİB'in yapmış olduğu itirazların önemli bir bölümü mahkemelerce kabul edilerek verilen kararlar iptal edilmiştir. Dolayısıyla, kişi hak ve hürriyetlerin ve özel hayatın gizliliğine müdahale edilmesine neden olan iletişimin denetlenmesi tedbirine müteallik işlemler sürecinin tamamıyla açık yasal düzenlemelere ve yetkiye dayanması gerektiği ilkesinden hareketle, TİB'in kuruluş ve görevlerini düzenleyen 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'nun Ek 7. maddesine TİB'in itiraz

tarafı olmamasına rağmen tedbirin uygulanmasında hukuka uygunluğun sağlanması amacıyla tedbir kararlarına itiraz etme hakkı tanınmıştır⁴⁴⁸. TİB'in iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması amacıyla verilen kararların usule uygun olup olmadığı, karar alarak talepte bulunan makamın yetkili olup olmadığı ve tedbir konusu hakkında yeterli bilgi verilmiş olup olmadığı dışında kararın esasını inceleme yetkisi bulunmamaktadır⁴⁴⁹. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mahkeme kararı dışında uygulanan iletişimin denetlenmesine dair tedbir kararlarının hukuka uygun olup olmadığına incelenmesi yetkisi mahkemeye aittir. TİB iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararlarında usule ilişkin birkaç husus dışında esastan kararı inceleyebilme hak ve yetkisine sahip değildir.

TİB yönetmelikte itiraz hakkının verilmiş olmasının yerinde bir düzenleme olup olmadığı konusunda öğretide tartışmalar bulunmaktadır. Öğretide bir görüşte, iletişimin denetlenmesine ilişkin mahkeme kararlarına karşı onu uygulamakla görevli ve yetkili makama itiraz hakkı verilmiş olmasının yerinde bir düzenleme olduğu belirtilirken⁴⁵⁰ bir başka görüşte ise itirazın idari nitelikte olmaması, yasada düzenlenmeyen bir konuda normlar hiyerarşisine aykırı olarak yönetmelikle düzenleme yapılması, ceza muhakemesinin tarafı olmayan ve kararı uygulamakla görevli idari bir kuruma itiraz hakkı verilmiş olmasının yerinde olmadığı belirtilmektedir⁴⁵¹. CMK'da mahkeme veya

---

yetkisine dair bir hüküm konulmalıdır. 'TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 260-261, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489.pdf>, Erişim: 02/10/2014.

⁴⁴⁸ DDK Raporuna göre '2006 yılında toplam 176, 2007 yılında 564, 2008 yılında 484, 2009 yılında 115 iletişimin denetlenmesi kararına itiraz edilmiş 2006 yılında yapılan itirazlardan 28 tanesi, 2007 yılından yapılan itirazlardan 93 tanesi, 2008 yılında yapılan itirazların 153 tanesi, 2009 yılında ise yapılan itirazların 27 tanesi red edilmiştir. İstatistik veri incelendiğinde TİB tarafından yapılan itirazların büyük bir kısmının kabul edildiği görülmektedir. Bkz. DDK Raporu, S. 196, Bkz. <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk34.pdf>, Erişim: 02/10/2014.

⁴⁴⁹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme, Gizli Soruşturmacı, X Muhbir, s. 133; KAYMAZ, CMK'nın 135. Maddesinde yazılı bulunan tedbirlerinkonusunu teşkil etmeyen talepler ile şekil bakımından mevzuata uygun olmayan tedbir kararlarına karşı TİB'in itiraz yetkisinin bulunduğu kabul edilebilir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 404.

⁴⁵⁰ TAŞKIN'a göre 'iletişimin denetlenmesine ilişkin mahkeme kararlarına karşı onu uygulamakla görevli ve yetkili olan Başkanlığın itiraz etmesinin son derece yerinde bir düzenlemedir, tedbiri uygulayacak makam başkanlıktır, başkanlığın kurulma amaçlarından birisi de iletişime yapılacak müdahalelerin tek elden yürütülmesi, yeknesaklığın sağlanması ve keyfi uygulamanın önüne geçilmesidir, bu amaçların elde edilebilmesi için TİB'nin kararlara itiraz edebilmesi önemlidir. 'Bkz. TAŞKIN, age, s. 131-132-136.

⁴⁵¹ SEZER, İPEK, PARLAK'a göre 'itiraz idari nitelikte olamayacağından ve kanunda düzenlenmeyen bir durumun yönetmeliklerle öngörülmesi normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil edeceğinden başkanlığa

Hâkim kararlarına karşı kimlerin yasa yollarına başvurabileceği açıkça belirtilmiş olup bunlar arasında TİB sayılmamıştır. Dolayısıyla tedbir kararına uygulamakla görevlendirilmiş idari bir kurum olan TİB mahkeme veya Hâkim kararlarına karşı itiraz edebilme yetkisinin yönetmelikle verilmiş olmasının hukuka uygun olmadığı kanaatindeyiz⁴⁵². Uygulamada ise TİB tarafından yapılan itirazlar mahkemelerce genellikle incelenerek karara bağlanmaktadır. Bir kısım mahkemeler ise TİB'in itiraz yetkisinin bulunmadığı gerekçesi ile itirazları reddetmektedir. Ancak TİB'in verilen bu red kararına karşı kanun yarına bozma yoluna başvurma yönünde bir talepte bulunduğu konusunda bir bilgiye de ulaşabilmiş değiliz. Yargıtay'ın TİB'in itiraz yetkisi olup olmadığı konusunda vermiş olduğu bir kararına da rastlayamadık.

TİB'in itirazı üzerine üst merciinin karardaki eksikliğin giderilmesine veya kararın iptal edilmesine karar verebilmesi mümkündür. Tedbir kararına TİB tarafından itiraz edilmiş olması CMK'nın 269. maddesi uyarınca kararın infazını engelleyemeyecektir. Ancak karara itiraz edilmiş olan mahkemenin veya itirazı karara bağlayacak merciinin tedbirin uygulanmasının geri bırakılmasına karar verebilmesi mümkündür⁴⁵³. TİB'in, kararın yetki ve şekil açısından eksik olduğu durumlarda tedbir kararını veren mahkemeye başvurarak ek karar istemesi mümkündür⁴⁵⁴. Tedbir türünün belirtilmemiş olması, telefon numarasının belirtilmemesi, tedbir kararının uygulanma kabiliyetinin bulunmaması, tedbir kararının imzasız olması gibi hallerde TİB iletişimin denetlenmesi tedbirini uygulamadan tedbir kararını ilgili makama iade ederek karardaki eksikliklerin giderilmesini talep edebilecektir⁴⁵⁵. Ancak iletişimin denetlenmesi kararlarında kimlik bilgisi eksikliği, sürenin belirtilmemiş olması, soruşturma numarasının yazılı olmaması

---

itiraz hakkı tanınması yerinde olmamıştır. 'Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 186; Aynı Yönde KAYMAZ, Ceza muhakemensin tarafı olmayan ve tedbir kararlarını yerine getirmekle görevli idari bir kurum olan TİB'e mahkeme kararlarına itiraz etme yetkisi verilmiş olması hukuka uygun değildir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 398; YENİSEY, NUHOĞLU'na göre'Ceza muhakemesi suçlarından birisi olmayan TİB'e yönetmelik ile itiraz yetkisinin verilmesi doğru olmamıştır. Bununla birlikte TİB hakim tarafından verilen kararları usulü açıdan denetleyebilmeli, kararın esası hakkında ise denetleme yapamamalıdır. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 518.

⁴⁵² İletişimin denetlenmesi yönetmeliğinin bazı maddelerinin ve bu arada 10. maddesinin 4. fıkrasındaki düzenlemenin iptali istemi ile dava açıldığı halde TİB tedbir kararlarına itiraz etme yetkisi veren 10. maddenin 1. fıkrasının hükmünün iptali talep edilmemiştir.

⁴⁵³ TAŞKIN, age, s. 132.

⁴⁵⁴ TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 73; TAŞKIN, age, s. 132; KAYMAZ, age, s. 401.

⁴⁵⁵ KAYMAZ, age, s. 405-406.

gibi hallerde TİB tedbiri uygulamaya başlayarak karara itiraz etmek suretiyle kararın düzeltilmesi talebinde bulunacaktır⁴⁵⁶.

İletişimin denetlenmesi karar ve uygulamaların bir merkezden düzenli bir şekilde toplanarak takip edilmesi ve bu yöndeki kararların usule uygun şekilde alınıp alınmadıklarının kontrol edilmesi amacıyla kurulan TİB'e itiraz hakkı verilmiş olması kanaatimizce yerinde bir düzenleme olmuştur. Ancak TİB'in idari bir kurum oluşu da dikkate alınarak kararlardaki bir kısım usulü eksikler konusunda itiraz hakkının bulunduğu kabul edilerek kararların esasına ilişkin konularda itiraz hakkı tanınmaması gerektiğini düşünmekteyiz. TİB'in tedbir kararlarına karşı itiraz görev ve yetkisinin sınırlarının yapılacak düzenleme ile kesin olarak belirtilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

3.2. İletişimin Denetlenmesi Süresi

3.2.1. Genel Olarak

CMK'nın 135. maddesinin 4. fıkrasında iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararlarının en çok iki ay için verilebileceği ve bu sürenin bir ay süre ile bir defa uzatılabileceği düzenlenmiştir⁴⁵⁷. Dolayısıyla tedbir süresi en çok üç aydır⁴⁵⁸. Ayrıca aynı fıkrada örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda ise her defasında bir ayı geçmemek üzere en çok üç defa bu sürenin uzatılabileceği de belirtilmiştir. Yani örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda tedbirin uygulanma süresi toplamda altı aydır⁴⁵⁹. Yine CMK'nın 135/5 maddesinde ise, şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi

---

⁴⁵⁶ TAŞKIN, age, s. 133.

⁴⁵⁷ CMK madde 135/4, 'Birinci fıkra hükmüne göre verilen kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu, tedbirin türü, kapsamı ve süresi belirtilir. Tedbir kararı en çok iki ay için verilebilir; bu süre, bir ay daha uzatılabilir. (Ek cümle: 25/5/2005 – 5353/17 md.) Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, mahkeme yukarıdaki sürelerle ek olarak her defasında bir aydan fazla olmamak ve toplam üç ayı geçmemek üzere uzatılmasına karar verebilir'; Karşılaştırmalı hukukta iletişimin azami denetlenme süresi Almanya'da üç ay, İngiltere'de iki ay, Fransa'da dört ay, Amerika Birleşik Devletleri'nde bir ay, İsviçre'de on ay, İtalya'da ise 15 gün olarak belirlenmiştir. Bkz. VATAN, age, s. 61; KOYUNCU'ya göre 'Katı koşullara bağlanan bu tedbirin uygulanmasının belirli bir zamanla sınırlandırılması zaten zor ve uzun zaman alan delil elde etmeyi daha da güçleştirecektir. 'Bkz. KOYUNCU, agm, s. 79.

⁴⁵⁸ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 453; CENTEL, ZAFER, age, s. 426.

⁴⁵⁹ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 547; CENTEL, ZAFER, age, s. 426.

için mobil telefonun yerinin tespitinin iki ay süre ile yapılabileceği ve bu sürenin bir ay süre ile uzatılabileceği düzenlenmiştir⁴⁶⁰.

CMK'da, 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde 135. maddesinin 3. fıkrasında “*tedbir kararı en çok üç ay için verilebilir; bu süre, bir defa daha uzatılabilir*” ifadesi bulunmaktaydı. Yani iletişimin denetlenmesi tedbiri en fazla 6 ay uygulanabilecekti. Bu sürenin örgütlü suçlar dışında kalan ve yasada sayılan diğer suç tipleri için yeterli olacağı ancak örgütlü suçlarda bu sürenin yetersiz kalacağı değerlendirilerek yeni bir düzenlemeye gitmek zorunda kalınmış ve 25/05/2005 tarihinde kabul edilen 5353 Sayılı Yasa ile⁴⁶¹ bu fıkra “*Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, Hâkim bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir*” ifadesi eklenerek süre konusunda bu eksiklik giderilmiş, tedbirin örgüt faaliyeti çevresinde işlenen suçlarda birer aylık süreler ile sınırsız süre ile uygulanması imkânı getirilmiştir⁴⁶². 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesi dönemde CMK'nın 135. maddesine göre iletişimin denetlenmesi tedbiri 3 ay için verilebilmekte ve bu süre bir defalığına uzatılabilmekteydi. Yani toplamda tedbir altı ay süre ile uygulanabilmekteydi. Ancak örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda CMK'nın 135/3 maddesi uyarınca bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verilebilmekteydi. Yine CMK'nın 135/4 maddesinde ise şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için mobil telefonun yerinin tespiti bakımından en fazla üç aylık süre öngörülmüş ve bu sürenin ancak bir defa uzatılabileceği düzenlenmişti. Son dönemde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına ilişkin sürelerin uzun olduğu, birçok kimsenin örgütlü suç şüphelisi olduğu gerekçesi ile uzun

---

⁴⁶⁰ CMK madde 135/5, 'Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, (...) mobil telefonun yeri, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, (...) mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir. Tespit işlemi en çok iki ay için yapılabilir; bu süre, bir ay daha uzatılabilir'.

⁴⁶¹ 25/05/2005 tarihinde kabul edilen Ceza Muhakemesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 17. maddesi ile CMK'nın 135. maddesine ‘Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verebilir. ‘Hükmü eklenmiştir. Bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr>, Erişim: 15/10/2014.

⁴⁶² ŞEN, Telefon dinleme tedbirinin suç örgütünün faaliyeti çerçevesinde sayısı ve sınırı belli olmaksızın birer aylık dönemlerle uzatılması hukuka ve haberleşme hürriyetinin özüne müdahale oluşturmakta olup Anayasanın 13 ila 22/1 maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bkz. Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 115; Aynı Yönde Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 546.

sürelî telefonlarının dinlendiği ve bu tedbir sürelerinin uygulamada kötüye kullanıldığı konusunda yapılan yoğun eleştiriler üzerine 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde süre konusunda da düzenleme yapılmıştır. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasanın 12. maddesi ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişlikle iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararlarının en çok iki ay için verilebileceği ve bu sürenin bir ay süre ile bir defa uzatılabileceği, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda ise her defasında bir ayı geçmemek üzere en çok üç defa bu sürenin uzatılabileceği de düzenlenmiştir⁴⁶³. Dolayısıyla tedbir süresi en çok üç aydır⁴⁶⁴ ancak örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda ise tedbirin uygulanma süresi toplamda altı ay olabilecektir⁴⁶⁵. Yine 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişlik uyarınca CMK'nın 135/5 maddesine göre şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için mobil telefonun yerinin tespitinin iki ay süre ile yapılabileceği ve bu sürenin bir ay süre ile uzatılabileceği düzenlenmiştir.

Yasa koyucu tarafından belirlenmiş olan iletişimin denetlenmesi süreleri haberleşme hürriyetine müdahalede yetkili makamlara tanınmış azami süre sınırlarını göstermektedir. CMK'nın 135/4-5 maddesinde öngörölmüş olan bu süreler hangi tarihler arasında iletişim kayıtlarının alınabileceğini değil iletişimin denetlenmesi tedbirinin ne kadar süre ile geçerli olduğunu göstermektedir⁴⁶⁶. Mahkemece CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen süreler ile sınırlı olmak üzere iletişimin denetlenmesi kararı verilebilecektir⁴⁶⁷. Mahkeme CMK 135. maddesinde düzenlenen iletişimin denetlenmesi sürelerini daha kısa tutabilecektir. Yetkili makamlar belirlenen süreler ile

---

⁴⁶³ 21/2/2014 tarihli ve 6526 Sayılı Kanununun 12 nci maddesiyle, bu maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere ikinci fıkrâ eklenmiş ve fıkrâ numaraları buna göre teselsül ettirilmiş; dördüncü fıkrasında yer alan “üç ay”, “bir defâ” ve “hâkim bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defâlar” ibareleri sırasıyla, “iki ay”, “bir ay” ve “mahkeme yukarıdaki sürelerle ek olarak her defasında bir aydan fazla olmamak ve toplam üç ayı geçmemek üzere” şeklinde değiştirilmiş; maddenin beşinci fıkrasında yer alan “üç ay” ve “bir defâ” ibareleri sırasıyla “iki ay” ve “bir ay” şeklinde değiştirilmiştir’.

⁴⁶⁴ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 453; CENTEL, ZAFER, age, s. 426.

⁴⁶⁵ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 547; CENTEL, ZAFER, age, s. 426.

⁴⁶⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 147.

⁴⁶⁷ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 517.

iletişimi denetleyebilecek⁴⁶⁸, sürenin dışında kalan iletişimin denetlenmesi tedbiri ile bu tedbir sonucunda elde edilen deliller hukuka aykırı olacaktır⁴⁶⁹.

İletişimin denetlenmesi tedbirine belirli bir süre için karar verilmiş olması belirlenen süre sonuna kadar tedbirin uygulanabileceği anlamına gelmemektedir. Tedbirin uygulanması için belirlenen süre henüz sona ermeden tedbirin uygulanmasına ilişkin koşullardan birinin ortadan kalkması halinde de tedbirin uygulanmasına son verilmelidir⁴⁷⁰. Örneğin hakkında tedbir uygulanan şüpheliye isnat edilen suçun CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen katalog suçlardan olmadığı belirlenmesi, başka surette delil elde edilebilmesi imkânının ortaya çıkması ya da şüpheli veya sanığın müsnet suçu işlediğine ilişkin hakkındaki şüphenin ortadan kalkması hallerinde tedbirin sona erdirilmesi gerekir⁴⁷¹.

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında şüphelinin veya sanığın başka bir iletişim aracını kullandığının belirlenmesi halinde bu iletişim aracına yönelik verilecek tedbir kararının süresinin önceki kararda verilen sürenin bitiş tarihini geçmemelidir⁴⁷². Burada amaç aynı şüpheli hakkında süre koşulunun dolanılmasının önlenmesidir. Aksi takdirde şüphelinin tedbir süresince her yeni telefon kullanmaya başlaması halinde iki aylık süre yeniden işlemeye başlayacak ve süre ile ilgili getirilen düzenleme ihlal edilmiş olacaktır⁴⁷³. Bu durumda verilecek karar yeni bir karar niteliği

---

⁴⁶⁸ Tedbire ilişkin kararda belirtilen sürenin sona ermesi halinde tedbire ilişkin karar kendiliğinden hükümsüz kalacaktır. Bkz. KESKİN, agm, s. 169.

⁴⁶⁹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 149.

⁴⁷⁰ TAŞKIN, age, s. 138.

⁴⁷¹ ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 10; Kanaatimizce tedbir uygulanmakta iken başka surette delil elde edilmesi imkânının ortaya çıkması veya şüpheli veya sanığa isnat olunan suçu işlediğine dair şüphenin ortadan kalkması hallerinde o ana kadar tedbirin uygulanması suretiyle elde edilmiş olan iletişimin denetlenmesi kayıtları delil olarak kullanılabilir. Çünkü tedbir kararı tarihinde başka surette delil elde edilemediği ve suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı tedbir kararıyla hüküm altına alınmış ve tedbirin uygulanması sürecinde bu koşul ortadan kalkmıştır. Tedbirin verildiği tarihte koşullar mevcut ise bu halde elde edilen kayıtlar kullanılabilir. Suçun vasfının değişmesi halinde söz konusu kayıtları delil olarak kullanılıp kullanılmayacağı da Tezimizin Suçun Neliğinin Değişmesi Halinde Elde Edilen Deliller başlığı altında değerlendirilmiştir.

⁴⁷² KAYMAZ, age, s. 272; İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 7/6 'dinleme ve kayda alma kararının yerine getirilmesi sırasında şüphelinin başka bir iletişim aracını kullandığı belirlendiğinde buna ilişkin verilecek karar ya da kararların süresi önceki tedbir kararında verilen sürenin bitiş tarihini geçemez'.

⁴⁷³ TAŞKIN, age, s. 138.

göstermeyip eski kararda değişiklik yapan bir karar niteliğindedir⁴⁷⁴. Ancak burada dikkat edilmesi gereken tedbir talebi sırasında şüphelinin biren fazla telefon hattı kullandığının belirlenmiş olması halinde artık her telefon hattı için ayrı karar verilmesi gerekli olmayıp aynı tedbir kararında şüphelinin kullandığı belirlenmiş olan birden fazla telefon hattı ile ilgili olarak karar verilebilir. Yine iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında şüpheli veya sanığın başka bir telefonu kullandığının belirlenmesi ve gecikmesinde sakınca bulunması halinde soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısının tedbir kararı verebileceği de ifade edilmektedir⁴⁷⁵.

Yasa koyucu iletişimin tespiti kararı olmak şartıyla şüpheli ve sanığın kimlerle, ne zaman, nerede, hangi tarihte ve ne kadar sıklıkta görüştüğüne ilişkin olarak geçmişe dönük olarak yapılacak tespit işleminde bir süre sınırı öngörmemiştir. CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen sürelerin iletişimin tespiti olarak adlandırılan kimin kiminle, hangi tarih ve ne kadarlık süre boyunca görüştüğü, telefonun hangi baz istasyonundan sinyal aldığı gibi haberleşme hürriyetinin içeriği öğrenilmeksizin geçmişe dönük olarak yapılan tespitlerle bir ilgisi bulunmamaktadır. CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen süre sınırını iletişimin denetlenmesi kararındaki yetki sınırı olarak anlamak ve geçmişe dönük olarak iletişimin tespitine dair süre sınırları olarak kabul etmemek gerekmektedir⁴⁷⁶. Dolayısıyla iletişimin tespiti hariç diğer iletişimin denetlenmesi tedbirleri ile ilgili 135. maddede yer alan süreler ileriye dönük olup, geçmişe dönük olarak iletişimin denetlenmesine dair süre sınırları olarak kabul etmemek gerekmektedir. Ancak işlendiği iddia olunan suç tarihinden önceki telefon görüşmeleri ile mesaj içeriklerinin önceden depolanması elde edilmesi yönünde bir sistemin veya düzenlemenin kabul edilmesi mümkün olmadığı gibi buna yönelik bir düzenlemelerin de hukuk devleti ilkeleri ile çatışacağını, özel hayatın gizliliği, haberleşme hürriyeti gibi temel hak ve hürriyetlere ciddi zararlar vereceğini kanaatindeyiz.

---

⁴⁷⁴ KAYMAZ, age, s. 272.

⁴⁷⁵ KAYMAZ, age, s. 272.

⁴⁷⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 150; Aksi Yönde SEZER, İPEK, PARLAK'a göre 'İletişimin tespiti, CMK'nın 135/1 maddesinde, iletişimin denetlenmesi türleri arasında sayıldığından ve yasada bu tedbir açısından ayrı bir süre öngörülmediğinden iletişimin tespiti açısından da bu sürelerin uygulanması gerekir. 'Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 140; VATAN, age, s. 96.

3.2.2. İletişimin Denetlenmesi Süresinin Başlangıcı

CMK'da iletişimin denetlenmesi süresinin ne zaman işlemeye başlayacağı konusunda bir düzenleme yapılamamıştır. Bununla birlikte CMK'nın 137/1 maddesinde işlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saatin bir tutanakla saptanacağı hükme bağlanmıştır. Öğretide iletişimin denetlenmesine ne zaman başlanacağına dair çeşitli görüşler mevcuttur. Bunlar, mahkemece kararın verildiği an görüşü, kararın sisteme tanıtıldığı an görüşü ve tedbir kararının başkanlığa ulaştığı an görüşleridir.

3.2.2.1. Mahkemece kararın verildiği An Görüşü

Doktrinde iletişimin denetlenmesi süresinin kararın verildiği andan itibaren işlemeye başlayacağını belirten görüşler bulunmaktadır. Buna göre İletişimin denetlenme süresinin kararının verildiği tarihten itibaren işlemeye başladığı⁴⁷⁷, çünkü kanunda belirlenen şartların Hâkim tarafından mevcut duruma göre tespit edildiği, Hâkim tarafından iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulamaya başlanacağı sürenin sonraki bir tarihe bırakılmamasının tedbiri uygulayacak makam tarafından da süre başlangıcında keyfi davranışlara yol açabileceği belirtilmektedir⁴⁷⁸.

İletişimin denetlenmesine ilişkin kararların infaz edilmek üzere Cumhuriyet savcılığınca ilgili kolluk birimine gönderilmekte, kolluk birimince tedbire ilişkin karar ile işlemi yapmakla görevlendirilmiş olan kolluk personelinin aidiyet numarası TİB'e bildirmekte ve söz konusu işlemler bildirilen aidiyet numaralı personelce yerine getirilmektedir. Dolayısıyla tedbir kararının uygulanmaya geçilmesi zaman alabilmektedir⁴⁷⁹. Özellikle kollukça bu konuda yeterli olacak personelin tespiti ile yapılacak hazırlık işlemleri zaman alabilecektir. Bu nedenle kanaatimizce tedbir süresinin kararın verildiği andan itibaren başlaması uygun olmayacaktır. Kaldı ki kollukça tedbir kararının kabul edilebilir yeterli gerekçeler olmadan geç uygulanması halinde ise Cumhuriyet savcısı

⁴⁷⁷ MERAN, age, s. 169; YENİSEY, NUHOĞLU'na göre 'Sürenin işlemeye başladığı tarih hakim karar verdiği tarihtir'Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 519; CENTEL, ZAFER'e göre, Şüphelinin lehine düşünmek ve sürenin tedbir kararının verildiği andan itibaren işlemeye başlayacağını kabul etmek gerekir. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 426.

⁴⁷⁸ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 547; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 147; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 9; ŞAHBAZ, age, s. 104; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 77; SAYDAM, age, s. 151.

⁴⁷⁹ TAŞKIN, age, s. 139.

tarafından durumun tespiti halinde yasal gereğinin takdir edilebileceği de unutulmamalıdır.

3.2.2.2.Kararın Sisteme Tanıtıldığı An Görüşü

CMK'nın 137/1 maddesinde geçen '*işlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saat ile işlemi yapanın kimliği bir tutanakla saptanır*' şeklindeki düzenleme dikkate alındığında tedbir süresinin tedbir kararının uygulanmasına başlandığı andan itibaren başlaması gerektiği de öğretide ifade edilmektedir. Bu görüşe göre karar her ne kadar özgürlüğü kısıtladığı için süreye bağlanmış ise de, kararın verilmesi ile özgürlüğün kısıtlanması tek başına sağlanamayacaktır dolayısıyla tedbir süresi kararın uygulanması anından itibaren hesaplanmalıdır⁴⁸⁰.

İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin⁴⁸¹ 12/4 maddesinde dinleme veya mobil telefonun yerinin tespiti kararlarında sürenin kararın başkanlıkta sisteme tanıtıldığı anda başlayacağı düzenlemesine yer verilmişti. Yine aynı yönetmeliği 5/3 maddesinde ise talep ve kararın Hâkim veya Başkanlığa ulaştığı anda sürelerin başlayacağı düzenlemesi bulunmaktaydı. Dinleme ya da mobil telefonun yerinin tespiti kararlarında sürenin, kararın TİB'de sisteme tanıtıldığı andan itibaren başladığı açık ve net bir şekilde yönetmeliğin 12/4 maddesinde ifade edilmekte idi. Danıştay 10. Dairesi, İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin bazı hükümlerinin iptali ve öncelikle bu hükümler hakkında yürütmenin durdurulması karar verilmesi istemi ile açılan davada, Yönetmeliğin 12. maddesinin 4. fıkrasında yer alan '*dinleme veya mobil telefonun yerinin tespiti kararlarında süre kararın Başkanlıkta sisteme tanıtıldığı andan itibaren başlar*' yürütülmesini, CMK'nın 135. maddesi gereğince iletişimin denetlenmesi tedbirinin belli bir süreyle uygulanabilmesine karşın, bu fıkra hükmü ile bu uygulamanın sınırsız olarak ertelenmesine olanak tanınmasının hukuka aykırı olduğu, düzenlemenin CMK'nın 135/3 ve 137/1 hükümlerine aykırı bularak durdurmuş ve 22/02/2010 tarih ve 2007/2795 Esas ve 2010/1399 karar sayılı kararı ile bu hükmün

---

⁴⁸⁰ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 141; KAYMAZ, sakıncaların önlenmesi ve olası kötüye kullanımların önüne de geçilebilmesi açısından, yapılacak bir düzenlemede, sürenin tedbirin uygulanması anından itibaren işlemeye başlaması; ancak kararın verildiği andan itibaren belli bir zaman dilimi sonrasında sürenin her halükarda başlayacağını kabul edilmesi daha isabetli olacaktır. KAYMAZ, age, s. 339.

⁴⁸¹ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 12/4.

iptaline karar verilmiştir⁴⁸². Karar ile iletişimin denetlenmesi kararlarının süresinin başlangıç anı kararların sisteme kaydedildiği an olarak kabul edilmesi imkânı ortadan kalkmıştır⁴⁸³.

3.2.2.3. İletişimin Denetlenmesi Kararının Başkanlığa Ulaştığı An Görüşü

İletişimin denetlenmesi kararının sisteme tanıtıldığı andan itibaren başlaması hususu Yönetmeliğin 12/4 maddesinin Danıştay 10. Dairesinin 22/02/2010 tarih 2007/2795 Esas 2010/1399 karar sayılı ile iptal edilmesi ile ortadan kaldırılmıştır. Ancak aynı yönetmeliğin 5. maddesinin 3. fıkrasında iletişimin denetlenmesi kararlarında başlangıç süresi ile ilgili açık bir ifadeye yer verilmiştir. Bu fıkra göre iletişimin denetlenmesi süresi kararın TİB'e ulaştığı andan itibaren başlar. Yürürlükten kaldırılmadan önce bu fıkra aynı yönetmeliğin 12. maddesinin 4. fıkrasında farklılık göstermekte ve çakışmakta iken, diğer madde ile ilgili verilen yürütmeyi durdurma ve iptal kararı nedeniyle bu problem ortadan kalkmış olup, bu yönetmeliğin bu hükmü gereğince iletişimin denetlenmesinde başlangıç anı olarak iletişimin denetlenmesi kararının Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına ulaştığı anın kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz⁴⁸⁴. İletişimin denetlenmesi kararının TİB'e ulaştığı an ile denetlemeye başlama anı arasında bazen gecikmelerin yaşanması olası gözükmektedir. Çünkü TİB'de görevli uzmanlarca kararın incelenmesi, tedbir kararının uygulanmasına engel oluşturacak bir durumun olup olmadığı, varsa bu durumun düzeltilmesinin beklenmesi gecikmelerin yaşanmasına neden olabilecektir.

⁴⁸² Danıştay 10. Dairesinin 14/10/2008 tarih ve 2007/2795 Esas sayılı yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararı ile yine aynı mahkemenin 22/02/2010 tarih 2007/2795 Esas 2010/1399 Karar sayılı kararı, Bkz. www.danistay.gov.tr, Erişim: 04/10/2014, Adalet Bakanlığınca Danıştay 10. Dairesinin 14/10/2008 günlü yürütmenin durdurulması kararına karşı İdari Dava Daireleri Kuruluna itirazda bulunulmuş, Kurul kararında itirazın reddine karar vererek '*Ceza Muhakemesi Yasasındaki 135 ile 140. maddelerinde düzenlenen telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi ve gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme konularında Adalet Bakanlığının düzenleme yetkisi bulunmadığından, yürütmenin durdurulması isteminin bu gerekçe ile kabulü gerekirken, Dairece işin esasının incelenmesi suretiyle verilen yürütmenin durdurulması kararında sonucu itibari ile hukuka aykırılık bulunmamaktadır*'denilerek Daire tarafından kısmen kabul kısmen reddedilen yürütmenin durdurulması talebinin, Adalet Bakanlığının bu şekilde yönetmelik çıkarma yetkisinin yasal dayanaktan yoksun olması sebebiyle tümü ile kabulünün gerektiği belirtilmiştir. Bkz. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 04/10/2010 Tarih 2010/2072 Esas 2010/1467 Karar Sayılı Kararı, Bkz. www.danistay.gov.tr, Erişim: 04/10/2014.

⁴⁸³ KAYMAZ, age, s. 337.

⁴⁸⁴ TAŞKIN, age, s. 140; YARDIMCI, age, s. 218.

3.3.3. İletişimin Denetlenmesi Süresinin Uzatılması

CMK'nın 135. maddesinin 4. fıkrasında iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararlarının en çok iki ay için verilebileceği ve bu sürenin bir ay süre ile bir defa uzatılabileceği, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda ise her defasında bir ayı geçmemek üzere en çok üç defa bu sürenin uzatılabileceği düzenlenmiştir⁴⁸⁵. Yine CMK'nın 135/5 maddesinde şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için mobil telefonun yerinin tespitinin ise iki ay süre ile yapılabileceği ve bu sürenin bir ay süre ile uzatılabileceği düzenlenmiştir⁴⁸⁶. Dolayısıyla CMK'nın 135.maddesine göre koşulların bulunması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin bir defaya mahsus bir ay süre ile uzatılması mümkündür. Ancak örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda tedbir bu sürelerle ek olarak her defasında bir ay olmak üzere toplam üç ay süre ile uzatılabilecektir. Yani örgütlü suçlarda tedbirin azami uygulanma süresi altı ay olarak belirlenmiştir. Kural olarak süre bir defa uzatılabilecektir. Ancak örgütlü suçlar bakımından yasa koyucu bir istisna öngörmüş buna göre örgütlü suçlardan yapılan soruşturmalarda tedbirin her defasında bir ayı aşmamak üzere toplam üç defa uzatılabileceği düzenlenmiştir. Terör ve örgütlü suçlarla mücadelenin uzun süreli ve yoğun bir çalışma gerektirmesi bu suçlar yönünden tedbir süresinin yönünden istisnai bir düzenleme yapılmasını gerektirmiştir.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklik öncesi dönemde CMK'nın 135. maddesine göre iletişimin denetlenmesi tedbiri 3 aylık süre ile verilebilmekte ve bu süre bir defalığına uzatılabilmekteydi. Yani toplamda tedbir altı ay süre ile uygulanabilmekteydi. Ancak örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda CMK'nın 135/3 maddesi uyarınca bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar uzatılmasına karar verilebilmekteydi. Yine CMK'nın 135/4

---

⁴⁸⁵ CMK madde 13/4, 'Birinci fıkra hükmüne göre verilen kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu, tedbirin türü, kapsamı ve süresi belirtilir. Tedbir kararı en çok iki ay için verilebilir; bu süre, bir ay daha uzatılabilir. (Ek cümle: 25/5/2005 – 5353/17 md.) Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, mahkeme yukarıdaki sürelerle ek olarak her defasında bir aydan fazla olmamak ve toplam üç ayı geçmemek üzere uzatılmasına karar verebilir'.

⁴⁸⁶ CMK madde 135/5, 'Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, (...) ⁽¹⁾ mobil telefonun yeri, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, (...) ⁽¹⁾ mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir. Tespit işlemi en çok iki ay için yapılabilir; bu süre, bir ay daha uzatılabilir'.

maddesinde ise şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için mobil telefonun yerinin tespiti bakımından en fazla üç aylık süre öngörülmüş ve bu sürenin ancak bir defa uzatılabileceği düzenlenmişti.

Tedbir süresinin uzatılmasına ilişkin kararların mahkemece verilmesi zorunludur⁴⁸⁷. Bu durumda gecikmesinde sakınca olan halin varlığı ileri sürülemeyecektir. İletişimin denetlenmesi tedbirinin uzatılmasına ilişkin talep ve kararlarda CMK'nın 135/4 maddesinde belirtilen unsurlarla birlikte aynı zamanda uzatılan kararı veren mahkemenin adı ile karar tarihi ve esas numarasının da belirtilmesi gerekmektedir. İletişimin denetlenmesine dair uzatma kararları yeni bir tedbir niteliği taşıdığından⁴⁸⁸, sürenin uzatılmasına karar verilebilmesi için tedbire başvuruda gerekli olan koşulların halen mevcut olup olmadığının mahkemece tespit edilerek tedbirin uzatılmasına neden ihtiyaç duyulduğunun uzatma kararında açıkça gösterilmesi gereklidir⁴⁸⁹. Tedbir süresinin uzatılmasına ilişkin taleplerde, ilk defa karar verilmesi için gerekli olan koşullardan daha ağır koşullar aranmasının gerektiği ifade edilmektedir⁴⁹⁰. Çünkü iki

---

⁴⁸⁷ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 519; MERAN, age, s. 176; Komisyon müzakerelerinde ayrıca iletişimin tespiti ve dinlemeler konusundaki ceza muhakemesi normlarının temel hak ve özgürlükler (özellikle özel hayatın gizliliği ve haberleşmenin gizliliği) ile suçla mücadele arasındaki dengeyi esas almadığı, mahremiyet alanının korunmasız bırakıldığı, ivedi bir delil-ispah hukuku reformuna ihtiyaç olduğu dile getirilmiş ve dinleme kayıtları çözülüp hâkimin incelemesine sunulmadıkça dinleme-uzatma kararlarının verilemeyeceği, verilse bile bu şekilde elde edilen bulguların hukuka aykırı olacağı dolayısıyla delil işlevi görmeyeceği vurgulanmıştır (Anayasa m. 19-22; 38/6, 141, CMK. m. 34, 135 ve diğerleri). Bkz. TBMM Adalet Komisyonu, Hakimler ve Savcılar Kanunu İle Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Adalet Komisyonu Raporu, TBMM, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 5, Sıra Sayısı: 655.

<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss655.pdf>, s. 56, Erişim Tarihi: 21/12/2014.

⁴⁸⁸ KARAGÖZ, Kemal, BİRTEK, Fatih, 'İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 8. Maddesi Kapsamında Ceza Yargılamasında Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi'S. 6, EÜHFD, C. III. , S. 2, Y, 2008, s. 10; KAYMAZ, Bu gibi hallerde yalnızca sürenin uzatılmasına karar verilmemekte süre ile birlikte ilk tedbir kararının verilmesine esaa teşkil eden sebeplerin hala devam ettiği ve tedbirin koşullarının mevcut olduğu da tespit edilerek tedbir konusunda bir karar verilmektedir. Bu sebeple ilk karardan sonra verilen kararlarayenileme kararı terimi kullanmayı tercih ettiğini ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 273.

⁴⁸⁹ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 208; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 9; KEKLİK, agm, s. 238; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 547; CENTEL, ZAFER, age, s. 426; KAYMAZ, age, s. 292

⁴⁹⁰ KEKLİK, İletişimin denetlenmesi tedbirinin süresinin uzatılabilmesi için denetleme kararının ilk defa verilmesi için gerekli olan koşullardan daha ağır koşullar aranabilmelidir. Şüphenin varlığını gösterir yeni somut olgular aranmalıdır. Bkz. KEKLİK, agm, s. 238; Aksi Yönde Bkz. MERAN, age, 176; YENİSEY, NUHOĞLU'na göre, 'Ağır Ceza Mahkemesinin uzatma kararı verebilmesi için ilk dinleme karar verilirken güdülen amaca henüz ulaşlamamış fakat ulaşmanın henüz mümkün olması şarttır, yani failin bulunduğu yerin tespit edilemeyeceği ortaya çıkmışsa veya dinleme ile dahi delil elde edilemeyeceği anlaşılmış ise dinleme tedbiri artık uzatılamayacaktır'Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 519.

aylık bir süre boyunca uygulanan tedbire rağmen şüphelinin suçu işlediğini gösterir herhangi bir delil elde edilememiş ise tedbir uygulanmakta olan şüpheli hakkında şüphe yoğunluğunun aynı şekilde devam ettiği söylenemeyecektir⁴⁹¹. Dolayısıyla bu halde tedbirin uygulanabilmesi için şüphenin varlığını gösterir somut olgular aranmalıdır⁴⁹². Kanaatimizce ilk tedbir talebi ile amaçlanan sonuca henüz ulaşılmamışsa ve bu amaçlanan sonuca ulaşılabilmesi mümkün görülüyorsa Cumhuriyet savcısı tedbir telebinin uzatılması konusunda mahkemeden talepte bulunabilecektir. Ancak bu talepte tedbir kararı verilemesi için gerekli olan koşulların yanında tedbirin uygulanması süresi boyunca herhangi bir delil elde edilip edilmediği, elde edilen delillerin nelerden ibaret olduğu, delil elde edilebilmemesinin nedenleri ve tedbirin uygulanmasını haklı kılan sebeplerin de belirtilmesi gerekmektedir⁴⁹³. Mahkemenin de tedbir süresinin uzatılması için tedbirin koşullarının gerçekleştiği ve iletişimin denetlenmesinin gerekli ve faydalı olduğuna kanaat getirmesi gereklidir. Mahkeme verdiği uzatma kararlarında da tedbirin süresini bir ay olarak tayin etmek zorunda olmayıp, mevcut durumu değerlendirerek bir ayı geçmeyecek şekilde iletişimin denetlenmesi süresini uzatma yetkisine sahiptir.

Tedbirin uzatılmasına ilişkin tartışmalı konulardan birisi, tedbirin uzatılmasının ilk tedbirin sona ermesinden hemen sonra başlatılmasının gerekli olup olmadığıdır. Yani tedbirin sona ermesinden itibaren ihtiyaç duyulan farklı bir tarihte uzatılma yetkisinin kullanılmasının mümkün olup olmadığı hususudur. Bu konu öğretilerde tartışmalıdır. Bir görüşte, yasada bu konuda açık bir düzenleme bulunmadığından, tedbir uzatma taleplerinin ardı ardına değil, aynı soruşturma kapsamında bir başka zaman uygulanabilmesine imkân tanınması gerektiğini belirtilirken⁴⁹⁴, diğer bir görüşte ise, tedbirin kesintisiz olarak uygulanmasının gerektiği, düzenlemenin amacının bir suçla ilgili yapılan soruşturma ve kovuşturma kapsamında delil elde edilmesi olduğu, bu yetkinin uzunca bir zamana yayılarak istenildiği an kullanılmasının doğru olmadığı belirtmektedir⁴⁹⁵.

---

⁴⁹¹ TAŞKIN, age, s. 141.

⁴⁹² KEKLİK, agm, s. 231.

⁴⁹³ KAYMAZ, age, s. 273.

⁴⁹⁴. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 152.

⁴⁹⁵ Bkz. TAŞKIN, age, s. 142; KAYMAZ, Doğası gereği ileriye yönelik olarak belli bir zaman süreci içinde uygulanan tedbirlerin kesintisiz uygulanması gerektiği ancak geçmişe yönelik kayıtların

Kanaatimizce adından da anlaşıldığı üzere ‘uzatma’ kavramından kasıt uygulanan bir tedbirin kesintiye uğramadan sürdürülmesidir. Buradaki uzatma, uygulanan ilk tedbir henüz sona ermeden ek tedbir için müracaat edilerek tedbirin uygulanmasının devamı konusunda karar alınması halinde bu tedbirin kesintiye uğramadan sürdürülmesi anlamını taşımaktadır. İletişimin denetlenmesi tedbirine başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmaması halinde müracaat edilmesinin mümkün olduğu hususu dikkate alındığında tedbire ara verilebilmesi için başka türlü delil elde edilebilme imkânının doğmuş olması gerekir. Aksi takdirde soruşturma işlemlerinin sürüncemede kalması sonucu doğacaktır. Kaldı ki başka surette delil elde edilebilmesi imkânı doğduktan sonra artık söz konusu tedbir kararının uzatılması da söz konusu olmayacaktır. Dolayısıyla tedbirin aralıksız uygulanması gerektiğini düşünmekteyiz⁴⁹⁶. Tedbirin uzatılması talebinin henüz denetim süresi sona ermeden verilmesi, ilk tedbirin bitişi ile uzatmanın başlaması arasında fasıla girmemesi açısından önem taşımaktadır⁴⁹⁷. Tedbir için belirlenen sürenin dolması halinde, uzatma kararı alınmamış ise, tedbire son verilmesi için herhangi bir talep veya karar beklenilmeden tedbiri uygulayan kurumca derhal tedbire son verilmesi gereklidir⁴⁹⁸.

Tedbirin uzatılması konusunda tartışmalı hususlardan bir diğeri ise, tedbire birden çok kez başvurulup başvurulamayacağı meselesidir. CMK’da iletişimin denetlenmesi kararının kaç kez verilebileceği ya da tedbir kararı verilebilmesi için kaç kez talepte bulunulabileceğine dair bir düzenleme bulunmamaktadır. CMK’nın 135/4 maddesindeki düzenleme dikkate alındığında tedbire bir kez başvurulabileceği ve bu sürenin yenileme kararı ile uzatılabileceği şeklinde anlaşılmaya müsait görünmektedir⁴⁹⁹. Öğretide bir görüşe göre, iletişimin denetlenmesi süresinin dolması halinde koşullar gerçekleşse dahi tekrar tedbire başvurulamaz⁵⁰⁰. Bir diğer görüşte ise, koşullar mevcut olsa dahi

---

istendiği iletişimin tespiti ve mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin kesintisiz uygulanmasının söz konusu olmadığını ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 340.

⁴⁹⁶ MERAN, age, s. 175; YENİSEY, NUHOĞLU, İletişimin denetlenmesi tedbirinin sonuç verebilmesi için tedbirin kesintisiz olması gerektiğini ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 515.

⁴⁹⁷ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 520.

⁴⁹⁸ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 552.

⁴⁹⁹ KAYMAZ, age, s. 357.

⁵⁰⁰ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 547.

uzatmalarla birlikte tedbire bir kez başvurulabilecektir⁵⁰¹. Bir başka görüşte ise tedbire ilişkin azami süre aşılmamak kaydıyla koşullar mevcut ise tedbire ikiden fazla kez başvurulması mümkündür⁵⁰². Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere kanaatimizce tedbir aralıksız olarak uygulanmalı ve aynı şüpheli veya sanık hakkında tedbire uzatmalar ile birlikte ancak bir kez müracaat edilebilmelidir.

4. İLETİŞİMİN TESPİTİ TEDBİRİNİN KOŞULLARI

4.1. Genel Olarak

İletişimin tespiti tedbiri CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrasında düzenlenmiştir. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasanın 42. maddesi ile CMK'nın 135.maddesinde değişiklik yapılmış, birinci fıkrada yer alan '*tespit edilebilir*' ibaresi madde metninden çıkarılarak iletişimin tespiti tedbiri maddeye eklenen 6. fıkrada yeniden düzenlenmiştir⁵⁰³. Yasa maddesinde yapılan yeni düzenlemede dikkate alınarak iletişimin tespiti tedbirine başvuru koşulları aşağıda değerlendirilmeye çalışılacaktır.

⁵⁰¹ ÜNVER, HAKERİ, Sorularla Ceza Muhakemesi, s. 215.

⁵⁰² KAYMAZ, Tedbir süresinin düzenlendiği CMK'nın 135/3 maddesindeki hükmün amacı, tedbire kaç kez başvurulabileceği hususunu düzenlemek olmayıp, tedbirin süresini belirlemek ve buna üst bir sınır getirmektir. Diğer bir ifadeyle, burada vurgulanmak istenen, sürenin kaç kez uzatılabileceği olmayıp, tedbirin azami süresinin ne olduğudur. O nedenle, maddede yazılı azami süre aşılmamak ve tedbire ilişkin diğer koşullar mevcut olmak kaydıyla tedbire ikiden fazla kez başvurulması mümkündür, KAYMAZ, age, s. 357.

⁵⁰³ CMK madde 135/6, '(Ek: 2/12/2014-6572/42 md.) Şüpheli ve sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişiminin tespiti, soruşturma aşamasında hâkim, kovuşturma aşamasında mahkeme kararına istinaden yapılır. Kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu ve tedbirin süresi belirtilir.'; 6572 Sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun madde 42– 5271 Sayılı Kanunun 135 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "tespit edilebilir, " ibaresi madde metninden çıkarılmış, beşinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiş, mevcut yedinci fıkrasının (a) bendinin (14) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu alt bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki alt bent eklenmiş ve diğer alt bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

"(6) Şüpheli ve sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişiminin tespiti, soruşturma aşamasında hâkim, kovuşturma aşamasında mahkeme kararına istinaden yapılır. Kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu ve tedbirin süresi belirtilir. "

"14. Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak (madde 302), "

"15. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316), "

CMK'da iletişimin tespiti, sadece şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla kimler ile iletişim kurduğunun belirlenmesi anlamına gelmektedir⁵⁰⁴. İletişimin tespiti işlemi sırasında kişilerin kurdukları iletişimin içeriğinin üçüncü kişiler tarafından dinlenmesi ve kayda alınması söz konusu olmaz. İletişimin tespiti tedbirinde iletişim araçlarının diğer iletişim araçları ile kurmuş olduğu iletişime ilişkin arama, aranma, yer bilgisi ve kimlik bilgisine ilişkin bilgiler tespit edilerek adli mercilere bilgisine sunulmaktadır⁵⁰⁵. İletişimin tespiti kavramı uygulamada ise, HTS (Historical Traffic Search) olarak isimlendirilmekte ve geçmişe dönük telefon trafiği olarak anlaşılmaktadır. Ayrıca iletişim kurulmak istenen cihazın kapalı olması, cevap vermemesi ya da ulaşılamaması gibi başarısız arama girişimlerinin tespiti veya iletişim kurulmak istenen numaranın bir başka numaraya yönlendirilmesi halinde yönlendiren ve yönlendirilen numaraların tespitinin de iletişimin tespiti kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir⁵⁰⁶. Abone adı, abone adresi, abone kimlik bilgileri abone sözleşmesi ve buna ilişkin belgeler ile telefon numarası, IMEI numara sorgusu ve eşleştirilmesi, sim kart bilgileri ve eşleştirilmesi, ip sorgusu bilgileri ile puk numara bilgileri, kontör kartı bilgisi ve eşleştirilmesi gibi bilgilerin tespiti iletişimin tespiti kapsamında değerlendirilmemektedir⁵⁰⁷. Cumhuriyet savcısı veya mahkeme bu bilgileri CMK'nın 332. maddesindeki yetkiler kapsamında servis sağlayıcılardan veya operatörlerden isteyebilecektir⁵⁰⁸. Uygulamada Yargıtay kararlarında; IMEI numarası⁵⁰⁹ belirtilen bir telefon hattının nerede ve kim tarafından kullanıldığına ilişkin HTS

---

⁵⁰⁴ 4422 Sayılı ÇASÖMK'da ise iletişimin tespiti kavramı, dinlenen iletişimin ses ve görüntü bantları gibi teknik araçlarla kayıt edilmesi anlamına gelmekteydi. Bkz. 4422 Sayılı ÇASÖMK madde 2, Aynı konuda Bkz 47. Nolu Dipnot.

⁵⁰⁵ TAŞKIN, age, s. 144.

⁵⁰⁶ KAYMAZ, age, s. 119.

⁵⁰⁷ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 10/2 maddesinde, 'Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada Cumhuriyet savcıları veya mahkemeler tarafından; abone bilgileri, telefon numarası, elektronik cihaz bilgileri veya iletişim bağlantısının tespitine imkân veren kodu gibi iletişimin tespiti kapsamı dışındaki bilgiler işletmecilerden talep edilebilir. Bu tür istemler işletmeciler tarafından derhal yerine getirilir'.

⁵⁰⁸ 26/08/2008 tarihi öncesinde IMEI numaraları GSM operatörlerinden istenmekteydi ancak bu durum bir telefon numarasının kontrolü için tüm GSM operatörlerine cumhuriyet savcısı tarafından yazı yazılmasını gerektirmekte bu ise soruşturma işlemlerini geciktirmekteydi. 26/08/2008 tarihinden itibaren Telekomünikasyon İletişim Başkanlığınca tüm IMEI numaralarının kontrolü yapılmakta ve bilgiler tek merkezden TİB'den temin edilebilmektedir. Bkz. DDK Raporu, s. 169.

⁵⁰⁹ Telsiz ve Telekomünikasyon Terminal Ekipmanlarının Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik madde 4/1-g, 'de İMEİ Numarası: Mobil cihazlara ait uluslararası elektronik kimlik bilgisini gösteren numara şeklinde tanımlanmıştır.

raporlarının GSM şirketlerinden celbinin CMK 135. maddesinde düzenlenen iletişimin tespiti dinlenmesi ve kayda alınması niteliğinde olmadığı, Cumhuriyet savcısının genel soruşturma yetkisi kapsamında olduğu belirtilmektedir⁵¹⁰.

4.2. Tedbir Uygulanabilecek Kişiler

CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrası hükmü uyarınca iletişimin tespiti tedbiri sadece şüpheli ve sanık için uygulanabilecektir⁵¹¹. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135.maddesinin 6. fıkrasında, '*Şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişiminin tespiti, soruşturma aşamasında Hâkim, kovuşturma aşamasında mahkeme kararına istinaden yapılır...*' şeklinde düzenlemeye yer verilerek iletişimin tespiti tedbirinin yalnızca şüpheli veya sanık hakkında uygulanabileceği açıkça belirtilmiştir. İletişimin tespiti tedbiri 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde de yalnızca şüpheli veya sanık hakkında uygulanabilmekteydi.

⁵¹⁰ Yargıtay 13. CD. 29/04/2013 Tarih kararında, İletişimin tespiti kavramına girmeyen hallerde olabilir. İletişimin tespiti ortaya çıkmış ve CMK 160 anlamında hakkında soruşturma başlatılmış bir şüpheliye ilişkin yapılan bir işlem ikin, suçun işlendiği ancak şüphelinin henüz belirlenemediği hallerde şüphelinin belirlenebilmesi amacıyla belli bir yerde, belli saatte yapılmış olan görüşmelerden kimlerin kimlerle görüştüğü ilişkin olarak tespit yapılması bundan farklıdır. Örneğin ıssız bir yerde işlenen cinayetin ardından o yörede hangi mobil telefonların suç saatinde kullanılmış olduğunun belirlenmesini ilişkin tespitte henüz ortada hakkında soruşturma başlatılacak bir kişi olmadığı için bu gibi hallerde cumhuriyet savcısı CMK 160 ve 161. maddelerindeki genel araştırma yetkesine dayanarak belirleme yaptırılabilir. . Bkz. Yargıtay 13. CD. 29/04/2013 Tarih 2013/5961 Esas, 2013/12494 Karar Sayılı Kararı; LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 347; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 507; MERAN, age, s. 58; Aksi Yönde KAYMAZ'a göre, Cumhuriyet savcısının mağdur veya müştekinin talebi üzerine sözü edilen maddelerdeki genel soruşturma yetkisi çerçevesinde mağdur ve müştekinin iletişimini tespit etmesi mümkün esi de, CMK'nın 135. maddesi karşısında şüpheli veya sanığın iletişimin tespiti için hakim kararı lazımdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 122; ÜNVER, HAKERİ, Şüpheli ile kimin arasında ne zaman ne kadarlık bir süre görüşme yapıldığına ilişkin verilerin toplanması gerektiğinde, devam eden bir iletişim bulunmadığı için CMK'nın 160 ve devamı uygulanmalı ancak iletişim öncesinde veya iletişim anında iletişimin içeriğinin tespitine yönelik müdahalelerde ise CMK'nın 135. Maddesi hükümleri uygulanmalıdır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 452.

⁵¹¹ Yargıtay 6. CD. 29/02/2012 Tarihli kararında, 'Cep telefonu hırsızlığı suçundan kimliği belirsiz şüpheli hakkında T. Cumhuriyet Başsavcılığının 2010/498 soruşturma sayılı evrakı üzerinden başlatılan soruşturma sırasında, suça konu 'Nokia N97' model.... IMEI numaralı cep telefonu ile ilgil iletişimin tespiti hususunda T. Başsavcılığının talebinin reddine ilişkin.... . mahkemece şüpheliye ait olmayan cep telefonu ile ilgili. . iletişimin tespitine karar verilemeyeceğinden bahisle talebin reddine karar verilmiş ise de, 5271 Sayılı CMK'nın 135/1 maddesinin birinci cümlesinde yer alan... hükmü uyarınca suça konu telefonla ilgili iletişimin tespitine karar verilebilmesinin mümkün bulunduğu ve başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmadığı gözetilmeden itirazın kabul yerine reddine karar verilmesinde isabet görülmemiş olduğundan. . 'Bkz. Yargıtay 6. CD. 29/02/2012 Tarih 2010/15068 Esas 2012/3623 Karar sayılı kararı.

Mağdurun talebi ve rızası üzerine iletişimin tespiti tedbirinin uygulanması ile ilgili olarak ise öğretide farklı görüşler bulunmaktadır⁵¹². İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 10. maddesinin 4. Fıkrasında “*Bir soruşturma sırasında delil toplama kapsamında, somut olayın özelliğine göre maddi gerçekliğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için zorunlu olduğu takdirde, açık rızasının bulunması ve iletişim aracının kendisine ait olması şartıyla şikayetçinin iletişiminin tespiti Cumhuriyet savcısının yazılı kararıyla Başkanlıktan istenir*” şeklinde bir düzenleme yapılarak konuya çözüm bulunulmaya çalışılmıştır⁵¹³. Yönetmeliğin söz konusu 10/4 maddesinin iptali istemiyle Danıştay 10. Dairesine İstanbul Barosu Başkanlığınca açılan davanın reddine karar verilmiş⁵¹⁴, Danıştay 10. Dairesince verilen karar Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun kararı ile kısmen bozulmasına karar verilmiştir⁵¹⁵.

---

⁵¹² TAŞKIN göre ‘Bir soruşturmada delil toplanması kapsamında maddi gerçekliğin araştırılması, adil bir yargılamanın yapılması için zorunlu olması halinde açık rızasının bulunması ve iletişim aracının kendisine ait olması koşuluyla şikayetçinin iletişiminin tespit edilebilir’ Bkz. TAŞKIN, age, s. 143; Aynı Yönde ŞEN’e göre ‘mağdur CMK’nın 135. maddesi kapsamındaki suçlardan birisi değildir CMK’nın 135. maddesi yalnızca şüpheli ve sanık için uygulanabilir, maddenin lafzi yorumu dikkate alındığında bu maddeye dayanılmak suretiyle mağdurun telefonlarının dinlenmesi ve kayda alınması mümkün gözükmemektedir, Mağdurun bizzat kendisi tarafından meşru savunma hali benzeri durumlarda ses kaydı alma hariç olmak üzere yalnızca iletişiminin tespiti ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi suretiyle CMK madde 160 ve 161 uyarınca savcılığın soruşturma işlemleri yetkisi dahilinde hakim kararı olmaksızın imkân olabileceği ileri sürülebilir, savcılık makamının bu yetkiyi kullanması imkân dahilinde olabilir’ Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 137; KAYMAZ, İletişimin tespitinde iletişim içeriğinin elde edilmesi söz konusu olmadığını, kişilerin yapmış oldukları görüşmelerin fatura düzenlenmiş amacıyla kaydedildiği, bu sebeple kişilerin, kiminle, ne zaman, ne kadar süreyle, nerede görüştüklerine dair iletişimin tespiti bakımından mahremiyet beklentileri iletişimin dinlenmesi ve kaydedilmesi kadar olmadığını, suçun aydınlatılması bakımından mağdurun talebi üzerine bu kayıtların hakim kararı aranmaksızın cumhuriyet savcısı tarafından ilgili kurumdan istenebileceğini ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 180-181.

⁵¹³ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde. 10/4.

⁵¹⁴ Danıştay 10. Dairesinin 22/02/2010 Tarih 2007/2795 Esas 2010/1399 Karar sayılı Kararı, Bkz. www.danistay.gov.tr, Erişim: 04/10/2014.

⁵¹⁵ Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, bozma kararına gerekçe olarak, idarenin yargılamaya ilişkin konularda kendiliğinden düzenleme yapmasının fonksiyon gaspı anlamı taşıyacağı belirtilmiştir. Danıştay Dava Daireleri Kurulunun 04/10/2010 Tarih 2010/2072 Esas 2010/1467 Karar sayılı kararı, Bkz. danistay.gov.tr, Erişim: 04/10/2014; SEZER, İPEK, PARLAK’a göre ‘Danıştayın bu kararı hukuka uygun bir karardır, Yönetmeliğin 10/4 maddesi uyarınca mağdur hakkında iletişimin tespiti tedbirinin uygulanmasına, belli şartların yerine gelmesi koşuluyla cevaz verilmesi, yönetmeliklerle yasada öngörülme yeni bir hükmün ihdas edilmeye çalışılması yönüyle eleştiriye açık bir husustur. Çünkü yönetmelik ancak kanun hükümlerinin açıklanmasına ve uygulama sınırlarının belirlenmesine hizmet eder (Anayasa m. 124/2), Burada ise yasada olmayan bir konu ihdas edilmeye çalışılmaktadır, dayanağı yasada olmayan bir durumun yönetmeliklerle yapılamaya çalışılması normlar hiyerarşisine aykırıdır, Öke yandan telefon görüşmesinin iki taraflı bir işlem olması sebebiyle yalnızca mağdurun rızası bunu sağlamaya yeterli olmaz.’ Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 99.

Yönetmelik hükmü dikkate alındığında mağdurun iletişiminin tespitine karar verilebilmesi için,

- a) mevcut bir soruşturmanın olması,
- b) maddi gerçekliğin araştırılabilmesi ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için iletişimin tespitinin zorunlu olması⁵¹⁶,
- c) iletişim aracının mağdura ait olması,
- d) mağdurun açık rızasının bulunması koşullarının mevcut olması gerekmektedir.

Bu koşullardan birisinin bulunmaması halinde iletişim tespiti tedbiri yerine getirilemeyecektir.

Yönetmelik hükmünde mağdurun rızası halinde üzerine iletişimin tespiti kararı verilebilmesi için, yukarıda sayılan koşulların bulunması gerektiği belirtilmişken, uygulamada ise Yargıtay, CMK'nın 135. maddesi ve TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 12. maddesi uyarınca Hâkim kararı gerektiren iletişimin tespiti tedbirinin şüpheli veya sanık tarafından kullanılan telefonlar hakkında uygulanabileceği, anılan düzenlemelerde müştekilerin veya tanıkların telefonlarına yönelik bir tedbirden bahsedilmediği, bu durumda yapılan işleme rızasını açıkça belirten müşteki ve tanıkların telefonları açısından iletişimin tespiti uygulamasının Cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin genel soruşturma ve delil toplama yetkisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir⁵¹⁷. Kaldı ki Yargıtay henüz yönetmeliğin yürürlüğe girmedeği

---

⁵¹⁶ KAYMAZ, İletişim aracının (hattının) sahibi olan şikayetçinin rızası veya talebi bulunsa dahi iletişimin tespitinin suçun aydınlatılması veya adil yargılama yapılabilmesi için gerekli olmadığı gerekçesi ile iletişimin tespiti yoluna gidilmemesinin mümkün olduğunu ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 312.

⁵¹⁷ Yargıtay verdiği kararlarında, mağdurun rızası üzerine iletişimin tespitine ilişkin kayıtların istenmesinde yönetmelik hükmünde yer alan koşullardan söz etmeyerek, kararların CMK'nın 160. ve 161. maddelerinde öngörülen genel soruşturma ve delil toplama yetkisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir, Bu kapsamda Bkz. Yargıtay 1. CD. 20/10/2010 Tarih 2010/4832 Esas 2010/6800 Karar sayılı kararı, Yargıtay 5. CD. 23/11/2009 tarih 2009/12637 Esas 2009/13042 Karar sayılı kararı; Yargıtay 4. CD. 28/03/2007 tarihli kararında ' . Anılan düzenlemelerde yakınının telefonlarına yönelik bir tedbirden bahsedilmemektedir. Bu durumda yakınının telefonları açısından iletişimin tespiti uygulamasını, savcılık makamının CMK'nın 160. ve 161. maddelerinde öngörülen genel soruşturma yetkisi çerçevesinde değerlendirerek çözüme kavuşturmak olanaklıdır. , , Aksi takdirde telefon yoluyla işlenen ve faili bilinmeyen suçların şüphelisine/şüphelilerine ulaşma olanağı kalmayacak ve ceza yargılamasının, maddi gerçeğin ortaya çıkarılması amacı gerçekleştirilemeyecektir. 'Bkz. Yargıtay 4. CD. 28/03/2007 tarih 2007/1398 Esas 2007/2879 Karar , Aynı Yönde Yargıtay 4. CD. 29/11/2006 tarihli kararında, '...Gerçektende

dönemde verdiği kararlarda mağdura ait telefonun iletişiminin CMK'nın 160 ve 161. maddeleri kapsamındaki genel soruşturma yetkisi çerçevesinde tespitine karar verilebileceğini belirtmekteydi⁵¹⁸. Yargıtay uygulaması dikkate alındığında Yönetmeliğin 10/4 maddesinin Danıştay tarafından iptal edilmesinin pratik bir sonucu olmayacak, yani Cumhuriyet savcısı genel soruşturma yetkisi çerçevesinde daha evvel olduğu gibi yine ceza soruşturması açısından gerekli görüldüğünde iletişimin tespitine karar verebilecektir. Kanaatimizce yönetmelik hükümleri ile soruşturma ve kovuşturma makamlarının delil toplama konusundaki yetkilerine sınırlama getirilmesi mümkün olmamalı, tedbirin kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi için de rıza üzerine yapılacak iletişimin denetlenmesinin usul ve esasları yasa ile belirlenmelidir⁵¹⁹.

4.3. Tedbir Uygulanabilecek Suçlar

CMK'nın 135/6 maddesinde düzenlenen iletişimin tespiti tedbirinin uygulanacağı suçlar bakımından yasal düzenlemede bir suç sınırlaması bulunmamaktadır. Dolayısıyla iletişimin tespiti tedbiri ceza muhakemesinin konusu olan tüm suçlar açısından uygulanabilecektir. İletişimin denetlenmesi tedbirinin düzenlediği CMK'nın 135. maddesinin ilk halinde, CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrasında *"Bu madde hükümleri ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir"* şeklinde düzenleme bulunmakta iken, 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikte, *"Bu madde kapsamında dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümler ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir"* hükmüne yer verilmiştir. Yapılan değişiklikte CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrasında sayılan

---

iletişimin tespiti tedbiri CMK 135/6 hükmündeki sınırlamaya bağlı olmaksızın tüm suçlar açısından uygulanabilir. Ancak bu tedbire sadece şüpheli veya sanık için başvurulabilir. Yakınanın veya suçtan zarar görenin iletişiminin tespitini, kimliği belirtilen yöntem sonucu belirlenebilecek şüpheli veya sanık için aleyhte kanıt oluşturacak sonuca ulaşsa bile 135. madde kapsamında değil, cumhuriyet savcısının 160. ve 161. Maddelerde yer alan genel soruşturma ve kanıt toplama yetkisi çerçevesinde değerlendirmek isabetli olacaktır'. Yargıtay 4. CD 29/11/2006 tarihli 2006/4669 Esas 2006/17007 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Yargıtay 13. CD. 30/11/2011 tarihli kararında, 'Müşteki-mağdurun iletişiminin tespitininin 5271 Sayılı CMK'nın 135. maddesi kapsamında değil, cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin genel soruşturma ve delil toplayabilme yetkisi çerçevesinde değerlendirilmesi gerekir. 'Bkz. Yargıtay 13. CD. 30/11/2011 Tarih 2011/23240 Esas 2011/6986 Karar sayılı kararı.

⁵¹⁸ Yargıtay 4. CD. 28/03/2007 tarihli kararında, ' . bu durumda yakınanın telefonları açısından iletişimin tespiti uygulamasını cumhuriyet savcısının CMK 160 ve 161 maddelerinde öngörülen genel soruşturma yetkisi çerçevesinde değerlendirilerek çözüme kavuşturulması olanaklıdır. Cumhuriyet savcısı ilgili kurumdan yakınanın telefonu ile yapılan görüşmelerin kimle ne zaman hangi süre ile yapıldığına ilişkin kayıtları içeren iletişimin tespitini isteyebilir...'Bkz. Yargıtay 4. CD. 28/03/2007 Tarih 2007/2879 Esas 2007/6168 Karar sayılı kararı.

⁵¹⁹ KAYMAZ, age, s. 314.

tedbirler arasından iletişimin tespiti tedbiri ile mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri çıkarılmış böylece iletişimin tespiti tedbirinin bu fıkra da sayılan suçlarla sınırlı olmayarak mahkeme ve gecikmesi sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararı ile ceza muhakemesinin konusu olan tüm suçlar açısından uygulanabilir hale gelmesi sağlanmıştır⁵²⁰. Ayrıca İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğın 8. maddesinde yapılan düzenleme ile diğ er tedbirler için öngörülen katalog suç sınırlamasının iletişimin tespiti tedbiri için söz konusu olmayacağı ifade edilmiştir⁵²¹. Yani diğ er tedbirler için öngörülen katalog suçlar iletişimin tespiti için söz konusu olmayacaktır⁵²². 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile iletişimin tespiti tedbiri CMK'nın 135/1 fıkrasından çıkarılarak maddenin 6. Fıkrasında yeniden düzenlenmiş ancak tedbirin uygulanması ile ilgili olarak bir suç sınırlaması öngörülmemiştir. Kamu görevlileri tarafından iletişimin tespiti işlemi sırasında kişilerin kurmuş oldukları iletişime müdahale edilmesi, dinlenmesi, kayda alınması söz konusu değildir. İletişimin tespiti tedbiri kişilerin haberleşme hürriyetine ciddi ve ağır bir müdahale olarak görülmeyerek

⁵²⁰ CENTEL, ZAFER, age, s. 421; ÖZTÜRK ve Diğ erleri, age, s. 535; NUHOĞLU, Ayşe, Adli Amaçlı Olarak Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi ile Teknik Araçlarla İzleme Tedbirine Konu Olan Suçlar, Yargı Dünyası, S. 128, Ağustos 2006, s. 11; Yargıtay 5. CD 03/10/2005 tarihli kararında, iletişimin tespiti tedbirinin uygulanmasının CMK'nın 135. maddesinin 6. Fıkrasında sayılan suçlarla sınırlı olmadığını belirtmiştir. Bkz. Yargıtay 5. CD. 03/10/2005 tarihli, 2005/14969 Esas ve 2005/20489 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde karar için Bkz. Yargıtay 4. CD. 20/06/2007 tarih 2007/4496 Esas 2007/5905 karar sayılı kararı.

⁵²¹ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğ i madde 8, 'Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değ erlendirilmesi, ancak Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir.... Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin tespitinde birinci fıkra hükmü aranmaz'denilmektedir.

⁵²² TAŞKIN, age, s. 143; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 450; YCGK. . 15/11/2011 Tarihli kararında, '...iletişimin tespiti tedbirinin uygulanması yönünden dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değ erlendirilmesi tedbirlerinde oldu ğ u gibi katalog suç sınırlaması bulunmayıp tüm suçlar yönünden bu tedbire başvurma olanağ ı bulunduğ undan somut olayda oldu ğ u gibi işlendiğ i iddia olunan hırsızlık suçu yönünden iletişimin tespiti kararı verilmesi olanaklı ise de, hakkında tedbir kararı verilen kişiler yönünden tedbir kararının isbetli olup olmadığ ının belirlenmesi gerekir. 5271 Sayılı CYY'nın 135. maddesinin birinci fıkrasının açık düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değ erlendirilmesinde oldu ğ u gibi iletişimin tespiti de ancak şüpheli ve sanık hakkında uygulanabilir. Anılan Yasanın 'Tanımlar'başlıklı 2. maddesinin (a) bendinde şüpheli, 'soruşturma evresinde, suç şüphesi altında bulunan kişiyi'(b) bendinde ise sanık, 'kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişiyi'ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. Somut olayda haklarında iletişimin tespiti tedbiri talep edilen kişiler, baz istasyonundan hizmet alan üçüncü kişiler olup, 5271 Sayılı CYY'nın 2. maddesi anlamında şüpheli veya sanık sıfatına sahip olmadıklarından haklarında iletişimin tespiti tedbirine başvurulması olanağ ı yoktur. Dolayısıyla tedbir kararı veren yerel mahkeme, bu karara karşı yapılan itirazı reddeden mercii ile mercii kararına karşı yapılan yasa yararına bozma istemini reddeden özel daire kararında isabet bulunmamaktadır... 'Bkz. YCGK. 15/11/2011 Tarih 2011/6-140 Esas 2011/222 Karar sayılı kararı.

diğer tedbirler yönünden yasada düzenlenen katalog suç sınırlaması burada öngörülmemiş tüm suç tipleri için tespit kararı verilebilmesi benimsenmiştir⁵²³.

4.4. Tedbirde Aranacak Şüpheler

CMK'nın 135/6 maddesinde düzenlenen iletişimin tespiti tedbiri ile ilgili olarak madde fıkrasında tedbire başvurulurken aranacak şüpheler konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin tespiti tedbirinin CMK'nın 135. maddenin 1. fıkrası kapsamından çıkarılarak CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrasında ayrıca düzenlenmiş olması yerinde olmakla birlikte, tedbire başvurulmasının diğer koşulları konusunda fıkrada bir düzenlemeye yer verilmemesi eski düzenlemede olduğu gibi iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine başvuruda aranan somut delillere dayanan kuvvetli şüpheler sebepleri ile başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmaması koşullarının bu tedbir açısından da aranması sonucunu doğruracağı kanatindeyiz⁵²⁴. Çünkü tedbir kapsamında kabul edilen iletişimin

⁵²³ TAŞKIN, age, s. 88; MERAN, age, s. 58.

⁵²⁴ Teklif ile; şüpheli ve sanığın telekomünikasyon yoluyla yaptığı iletişiminin tespitinin CMK m. 135'in ilk fıkrasından ayrılarak ayrı bir fıkra altında düzenlenmiştir. İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması durumunda; iletişimin içeriğine ulaşılmadığı için iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirlerinden farklılık gösterir. Bu yönüyle şüpheli ve sanığın telekomünikasyon yoluyla yaptığı iletişiminin içeriğine ulaşmaksızın sadece kimlerle iletişim gerçekleştirdiğinin tespit edilmesinin bunun kayda alınması ve dinlenmesi tedbirine oranla özel yaşamın gizliliğine ve haberleşme özgürlüğüne daha az bir sınırlama getirdiği söylenmelidir. İşte bu nedenden ötürü de iletişimin tespiti ile iletişimin kayda alınması ve dinlenmesi birbirinden ayrı bir şekilde düzenlenerek yerinde bir yaklaşım sergilenmektedir.

Teklifle, şüpheli ve sanığın telekomünikasyon yoluyla yaptığı iletişimin tespit edilmesinin CMK m. 135/ 1'in kapsamından çıkartılmasının anlamı artık iletişimin tespiti koruma tedbirine başvurulabilmesi için kuvvetli suç şüphesinin varlığına ulaşılmasının gerekli olmayacak olmasıdır. İletişimin tespiti tedbiri ile iletişimin kayda alınması ve dinlenmesi tedbirleri arasında mevcut olan temel haklara müdahale yoğunluğu farkı göz önüne alındığı takdirde iletişimin tespiti tedbiri bakımından da kuvvetli şüphelinin aranması yerinde değildir. Bu yönüyle Tasarı'nın 23'üncü maddesi ile iletişimin tespiti tedbirine başvurulması bakımından kuvvetli şüphelinin varlığının aranmasından vazgeçiliyor olması yerinde gözükse de Tasarı ile CMK m. 135/ 6'da yer verilen iletişimin tespiti düzenlemesinde herhangi bir şüpheler derecesine yer verilmemiş olması yerinde değildir. Buna göre artık şüpheli ve sanığın telekomünikasyon yoluyla yaptığı iletişiminin tespit edilebilmesi soruşturma evresinde hakim kovuşturma evresinde ise mahkemenin kararı ile mümkün olacaktır; fakat, hakim veya mahkeme bu tedbire hükmedilmesine karar verirken hangi unsurlar üzerinden ve hangi ölçüt üzerinden hareket edecektir? İşte Teklif ile CMK m. 135/ 6 olarak yasalaşması öngörülen düzenlemenin, bu yönüyle eksiklik taşıdığı vurgulanmalıdır. Unutulmamalıdır ki iletişimin tespiti pek tabii iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirine oranla daha hafif bir müdahale niteliği taşısa da bu tedbir de özel hayatın gizliliğine ve haberleşme özgürlüğüne müdahale niteliği taşımaktadır. Mademki Anayasa tarafından korunmakta olan temel hak ve özgürlüklerin sınırlanması söz konusu olmaktadır o halde bu tedbir ile iletişimin içeriği öğrenilmiyor olsa dahi bu tedbirin sınırladığı temel hak ve özgürlüklerin Anayasa uyarınca ölçülü bir şekilde kısıtlanması gerekmektedir. Bu nedenle de

denetlenmesi türlerinin haberleşme hürriyetine ve özel hayatın gizliliğine müdahale seviyeleri aynı değildir. İletişimin tespiti tedbirinde şüpheli veya sanığın kimlerle ne zaman ve ne kadar süre ile iletişimde bulunduğu dair bilgiler elde edilmektedir. Halbu ki iletişimin dinlenmesi ve kayda alınmasında ise haberleşme hürriyetine ve özel hayatın gizliliğine ağır bir müdahalede bulunulmaktadır. Haberleşme hürriyetine ve özel hayatın gizliliğine müdahale dereceleri aynı olmayan CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen bütün denetim şekilleri bakımından aynı şüphe derecesinin aranıyor olması kanaatimizce isabetli olmamıştır⁵²⁵. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile yapılan düzenlemede bu hususta bir düzenlemenin yer almamış olması kanatimizce yerinde olmamıştır. İletişimin tespiti tedbiri için gerekli olan şüpheye ilişkin koşullar bakımından yukarıda iletişimin denetlenmesi kısmında açıklanan hususlar bu tedbir yönünden de aynen geçerlidir.

4.5. Başka Surette Delil Elde Edilmesi İmkanının Bulunmaması

İletişimin tespiti tedbiri için gerekli olan başka surette delil elde edilememesi koşullu bakımından yukarıda iletişimin denetlenmesi kısmında anlatılan hususlar bu tedbir yönünden de aynen geçerlidir.

4.6. Tedbirin Uygulanacağı Süre

CMK'nın 135/6 maddesinde düzenlemiş olan iletişimin tespiti tedbiri ilgili olarak madde fıkrasında süre açısından bir düzenlemeye yer verilmiş değildir. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik sonucu iletişimin tespiti tedbiri daha önce düzenlenmiş olduğu CMK'nın 135/1 fıkrasından çıkarılarak CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrasında yeniden düzenlenmiş ancak tedbirin uygulanacağı süre bakımından bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durumda iletişimin tespiti tedbirinin uygulanması süresi bakımından CMK'nın 135/4 maddesinde düzenlenen süreler mi dikkate

---

CMK mi 135/ 6 düzenlemesi olarak öngörülmekte olan hükme hangi şüphe derecesinin varlığı halinde iletişimin tespit edilmesine karar verilebileceği açıkça eklenmelidir. Aksi takdirde CMK m. 135/ 6 düzenlemesinin keyfi kararlara yol açma tehlikesi barındırmasından ötürü Anayasa'ya aykırı bir şekilde özel hayatın gizliliğine ve haberleşme özgürlüğüne müdahale niteliği taşıdığı söylenebilecektir. Bkz. TBMM Adalet Komisyonu, Hakimler ve Savcılar Kanunu İle Bazı Kanun Hükümünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Muhalefet Şerhi, TBMM, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 5, Sıra Sayısı: 655,

<http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss655.pdf>, s. 80, Erişim Tarihi: 21/12/2014.

⁵²⁵ KAYMAZ, age, s. 233.

alınacaktır yoksa tedbirin uygulanmasında bir süre sınırlaması bulunmamakta mıdır?⁵²⁶ Kanaatimizce 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik ile birlikte iletişimin tespiti tedbiri bakımından süre açısından bir düzenleme öngörülmemiş ise de, CMK'nın 135/6 maddesinde iletişimin tespitine ilişkin kararlarda bulunması gereken hususlar arasında tedbirin süresinin de belirtilmesi öngörülmüştür. Dolayısıyla iletişimin tespiti tedbiri açısından CMK'nın 135/4 maddesinde belirtilen süreler ile tedbire başvurulması gerektiği kanaatindeyiz. Aksi durumun kabulü halinde tedbirin süre sınırı olmaksızın uygulanabileceği sonucuna varılır ki bu haberleşme hürriyeti açısından ağır bir müdahale sonucu doğuracaktır. Yasa koyucunun düzenleme ile bunu amaçladığını söylemekte mümkün değildir. İletişimin tespiti tedbiri uygulamada genel olarak suç tarihinden önceki döneme ilişkin kayıtlar için kullanılarak suç tarihinden geriye doğru belirli tarihler arasındaki iletişim bilgilerinin alınıp analiz edilmesi şeklinde uygulanmaktadır⁵²⁷. Ancak iletişimin tespitine ilişkin tedbir kararı, karar tarihinden önceki bilgilerin temin edilmesine yönelik olabileceği gibi karar tarihinden sonraki bilgilerin temin edilmesine yönelik olabilir. Tedbirin uygulanması üç aylık azami süre ile sınırlı olduğundan üç ayı aşmamak şartıyla tedbirin herhangi bir dönem için uygulanması mümkündür⁵²⁸. İletişimin tespiti tedbiri açısından dikkate alınacak süreyle

---

⁵²⁶ Öte yandan Teklif ile CMK m. 135/ 6'da münhasıran yer verilen iletişimin tespiti düzenlemesi ile ilgili olarak Anayasa'ya aykırılık oluşturduğu söylenebilecek diğer bir husus ise söz konusu tedbirin azamî uygulama süresine madde metninde yer verilmiyor olmasıdır. Sürekli nitelik taşıyan bir ceza muhakemesi tedbirine en fazla ne kadar süre ile başvurulabileceğinin düzenlenmesi hem temel hak ve özgürlüklere müdahale niteliği taşıyan bu koruma tedbirlerinin keyfi bir şekilde uygulanmasını engellemeye yaramakta hem de bireylerdeki hukukî güvenlik hissini tesis etmeye yardımcı olmaktadır. Aksi takdirde ucu açık ve uzun yıllar sürecek şekilde bu koruma tedbirlerine başvurulması toplumdaki bireylerde hukuka ve ceza takibat organlarına karşı bir güvensizliğin oluşması tehlikesini de beraberinde getirebilecektir. Bu nedenlerden ötürü CMK m. 135/ 6 olarak kaleme alınmış olan düzenlemeye söz konusu iletişimin tespiti tedbirine azamî olarak ne kadar başvurulabileceğinin de eklenmesi Anayasa'ya uygunluğun sağlanması bakımından elzemdir. Bkz. TBMM Adalet Komisyonu, Hakimler ve Savcılar Kanunu İle Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Muhalefet Şerhi, TBMM, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 5, Sıra Sayısı: 655, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss655.pdf>, s. 80, Erişim Tarihi: 21/12/2014.

⁵²⁷ ŞEN göre 'Yasa koyucu iletişimin tespiti kararı olmak şartıyla şüpheli veya sanığın kimlerle, nerelerde, hangi tarih ve sıklıkta görüştüğünün geçmişe dönük olarak belirlenmesinde bir süre sınırı öngörülmemiştir. Bu nedenle şüpheli veya sanığın olayın altı ay veya bir yıl hatta üç yıl öncesinde yaptığı telefon görüşme kayıtlarının istenebilmesi mümkün kılınmıştır, Esas itibarı ile iletişimin tespiti yönünden bireylerin haberleşme hürriyetine aşırı müdahale içeren anlayışın en azından , işlendiği iddia edilen suçun en fazla bir yıl öncesi ile sınırlı tutulması isabetli olacaktır. Bireylerin haberleşme hürriyeti yönünden sürekli ve süre sınırı öngörülmezsizin tehdit altında bırakılmamalıdır. 'Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 150.

⁵²⁸ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 535.

ilişkin koşullar bakımından yukarıda iletişimin denetlenmesi kısmında anlatılan hususlar bu tedbir yönünden de aynen geçerlidir.

4.7. Tedbirin Uygulanacağı Evre

İletişimin tespiti tedbirine soruşturma ve kovuşturma evresinde başvurulabilir. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasanın 42. maddesi ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklikle birlikte CMK'nın 135/6 maddesinde düzenlenen iletişimin tespiti tedbirinin soruşturma aşamasında Sulh Ceza Hâkimi kovuşturma aşamasında ise mahkemece karara bağlanması hükme bağlanmıştır. Bu düzenlemeden de tedbirin kovuşturuma aşamasında uygulanabileceği açıkça anlaşılmaktadır. İletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirinin kovuşturma aşamasında uygulanmasının pratik bir yararının bulunamayacağı yönünde görüşler bulunduğunu daha önce açıklamaya çalışmıştık. Ancak iletişimin tespiti tedbirinin kovuşturma aşamasında uygulanması bakımından böyle bir çekinceden söz edilebilmesi söz konusu değildir.

4.8. Talep ve Karar

İletişimin tespiti tedbirine ilişkin talebin CMK'nın 135/6 maddesi uyarınca soruşturma aşamasında Hâkim, kovuşturma aşamasında ise mahkemece karara bağlanması gereklidir⁵²⁹. Cumhuriyet savcısı soruşturma aşamasında iletişimin tespiti tedbirinin uygulanması kanatindeyse buna ilişkin talebini yetkili Sulh Ceza Hâkimine ileterek karar talebinde bulunacaktır. Madde düzenlemesi dikkate alındığında iletişimin tespiti kararının soruşturma aşamasında Hâkim tarafından, kovuşturma aşamasında ise mahkemece karara bağlanacağı belirtildiğinden gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Hâkim onayına sunulmak kaydıyla Cumhuriyet savcısı tarafından iletişimin tespiti tedbirinin uygulanması mümkün olmayacağı kanaatindeyiz.

İletişimin tespiti tedbiri 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde Sulh Ceza mahkemeleri ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise

---

⁵²⁹ CMK madde 135/6, ' (Ek: 2/12/2014-6572/42 md.) Şüpheli ve sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişiminin tespiti, soruşturma aşamasında hâkim, kovuşturma aşamasında mahkeme kararına istinaden yapılır. Kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu ve tedbirin süresi belirtilir'.

Cumhuriyet savcısı tarafından karara bağlanmaktaydı. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135/1 maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi bakımından tedbire karar verme yetkisi Ağır Ceza Mahkemesine verilmişti. Bu düzenleme Cumhuriyet savcılıklarınca tehdit, hakaret, kişilerin huzur ve sükununu bozma gibi pek çok suç için yürütülen soruşturmalar kapsamında delil elde edilmesi amacıyla temin edilmesi gereken HTS kayıtlarının alınabilmesi için Ağır Ceza Mahkemesine müracaat edilerek talepte bulunulması sonucunu beraberinde getirmişti. İletişimin tespiti tedbirinin uygulanması için Ağır Ceza Mahkemesine başvuru zorunluluğu hem soruşturmaların etkin bir şekilde yürütülmesini zorlaştırmış hem de Ağır Ceza mahkemelerinin iş yükünü önemli oranda arttırmıştı. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasanın 42. maddesi ile CMK'nın 135. maddesinde değişiklik yapılarak iletişimin tespiti tedbirin soruşturma aşamasında Sulh Ceza Hâkimi kovuşturma aşamasında ise mahkemece karara bağlanması hükme bağlanmıştır. 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde iletişimin tespiti tedbirine soruşturma aşamasında gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararı ile hükmedilebilmesi mümkündür⁵³⁰. Ancak 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle birlikte CMK'nın 135/6 maddesi uyarınca iletişimin tespiti kararının soruşturma aşamasında Hâkim tarafından, kovuşturma aşamasında ise mahkemece karara bağlanacağı belirtildiğinden gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Hâkim onayına sunulmak kaydıyla Cumhuriyet savcısı tarafından iletişimin tespiti tedbirinin uygulanması mümkün olmayacaktır⁵³¹. Kaldı ki bu durum aynı zamanda madde içerisinde çelişki de oluşturmaktadır. Şöyle ki,

---

⁵³⁰ KAYMAZ, age, s. 128.

⁵³¹ Her ne kadar Teklif ile iletişimin tespitinin CMK m. 135/ 6'te münhasıran düzenlenmesinin öngörülmesi yerinde olmuşsa da Teklifte bu koruma tedbirinin uygulanabilmesi için soruşturma evresinde hâkim kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından bu kararın verilebileceğinin düzenlenmesi yerinde olmamıştır. Zira, CMK m. 135/ 1'de iletişimin tespitine oranla daha ağır bir koruma tedbiri niteliği taşıyan iletişimin kayda alınması ve dinlenmesi koruma tedbiri bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde daha sonra hâkimin onayına sunmak üzere Cumhuriyet savcısının da karar verebilmesi mümkünken bu tedbire oranla daha hafif bir müdahale niteliğindeki iletişimin tespiti bakımından soruşturma evresinde sadece hâkim tarafından karar verilebilmesi yerinde değildir. Bu bakımdan Teklif'de CMK m. 135/ 6 olarak yasalaşması öngörülen madde metnine gecikmesinde sakınca bulunan hallerde tıpkı CMK m. 135/ 1'de olduğu gibi daha sonra hâkimin onayına sunulmak üzere Cumhuriyet savcısının da karar verebilmesini sağlayacak ibare eklenmelidir. Bkz. TBMM Adalet Komisyonu, Hakimler ve Savcılar Kanunu İle Bazı Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Muhalefet Şerhi, TBMM, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 5, Sıra Sayısı: 655, <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss655.pdf>, s. 81, Erişim Tarihi: 21/12/2014.

iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirleri iletişimin tespitine oranla haberleşme hürriyetine ve özel hayatın gizliliğine daha ağır bir müdahale teşkil etmesine rağmen bu tedbirler yönünden gecikmesinde sakınca bulunan halin varlığı halinde Cumhuriyet savcısına tedbire karar verebilme yetkisi verilirken iletişimin tespiti tedbirinde Cumhuriyet savcısına bu yetkinin tanınmamış olması kanaatimizce isabetli olmamıştır⁵³². Yasa koyucu iletişimin tespiti kararının özellikle geçmişe dair kayıtların teminine yönelik olması dolayısıyla bu kayıtların temininde de gecikmesinde sakınca bulunan halin mevcut olmayacağı gerekçesine dayanmış olabilir. Ancak bazı suçlarda özellikle zincirleme şekilde işlenebilen suçlarda iletişimin tespiti tedbiri geçmişe yönelik kayıtların temin edilmesine yönelik olabileceği gibi kimi zaman hali hazırda işlenmeye devam olunan suça ilişkin delillerin elde edilmesi (örneğin cinsel taciz, kişilerin huzur ve sükununu bozma, tehdit, hakaret gibi) amacıyla hali hazırdaki ve karar tarihinden sonraki kayıtların teminini de içerebilir⁵³³. Dolayısıyla bazı hallerde şüphelinin belirlenmesi amacıyla derhal iletişimin tespiti kayıtlarının gecikmeksizin temini gerekebilecektir. Bu yönüyle yasal düzenlemenin yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle CMK'nın 135/6 maddesinde düzenlenen iletişiminin tespiti tedbiri kararlarında yer alması gereken bilgilerde belirtilmiştir. Buna göre iletişimin tespitine dair Hâkim ve mahkeme kararlarında yüklenen suçun türü, hakkında tedbir kararı uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu ve tedbirin süresinin belirtilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır⁵³⁴. Yasa maddesinde yer alan hususların tedbir kararında yer alması zorunludur. İletişimin tespitine dair tedbir kararları TİB' gönderilecek ve TİB tedbir kararının gereğini yerine getirerek kararı veren mercie kayıtları ulaştıracaktır.

5. MOBİL TELEFONUN YERİNİN TESPİTİ TEDBİRİNİN KOŞULLARI

---

⁵³² Aksi Yönde Bkz. KAYMAZ, age, s. 122.

⁵³³ KAYMAZ, iletişimin tespiti tedbiri ile kararın verildiği tarihten önceki kayıtların istenmesi mümkün olduğu gibi kararın verildiği tarihten sonra, şüpheli veya sanığın belli bir süre içinde yapacağı iletişimin tespiti de talep edilebilir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 126.

⁵³⁴ CMK madde 135/6, '...Kararda, yüklenen suçun türü, hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu ve tedbirin süresi belirtilir'.

5.1. Genel Olarak

CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen iletişimin denetlenmesi işlemlerinden biri de şüpheli veya sanığın mobil telefonun yerinin tespiti tedbiridir. Şüpheli veya sanığın sabit telefonlarının yerleri ve adresleri zaten belli olduğundan tedbir ile cep telefonu olarak da adlandırılan mobil telefonların yeri belirlenebilecektir. Mobil telefona sinyal gönderilerek, sinyalin geri alındığı baz istasyonu tespit edilebilmesi mümkündür⁵³⁵. Dolayısıyla tedbir uygulanarak mobil telefonunun yeri tespit edilmekte ve kolluk görevlileri tarafından sinyal alınan baz istasyonunun çevresinde araştırmaların yoğunlaşması sağlanarak şüpheli veya sanık yakalanmaya çalışılmaktadır. Tedbirin amacı, delil elde etmekten çok mobil telefonunun yerinin yani şüphelinin veya sanığın bulunduğu yerin belirlenerek yakalanmasıdır⁵³⁶. İletişimin tespitinde de amaç iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinde olduğu gibi delil elde etmektir. Ancak mobil telefonun yerinin tespitinin amacı, şüpheli veya sanığın yakalanması olduğu için amaç yönüyle bu tedbirden farklılık göstermektedir.

5.2. Tedbir Uygulanabilecek Kişiler

CMK'da mobil telefonunun yerinin tespitine ilişkin ilk düzenlemede⁵³⁷ şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için "*kullanmakta olduğu mobil telefonun yerinin*" tespitinden söz edilmişti. 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasanın 17. maddesi ile CMK'nın 135/4 maddesinde yapılan değişiklikle bu fıkradaki "*kullanmakta olduğu*" ibaresi çıkarılmıştır⁵³⁸. Yasa koyucu tarafından, uygulamada yakalanması istenilen şüpheli veya sanığın kullandığı iletişim araçlarını kapattıkları ve kullanmadıkları hususu dikkate

---

⁵³⁵ TAŞKIN, age, s. 148.

⁵³⁶ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 536; KAYMAZ, age, s. 175; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 209; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 45; TAŞKIN, age, s. 146.

⁵³⁷ 04/12/2004 tarihinde kabul edilen CMK'nın 135. maddesinin 4. Fıkrasında 'Şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için, kullanmakta olduğu mobil telefonunun yeri, hakim ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararına istinaden tespit edilebilir. Bu hususa ilişkin olarak verilen kararda, kullanılan mobil telefonunun numarası ve tespit işleminin süresi belirtilir. Tespit işlemi en çok üç ay için yapılabilir, bu süre bir defa uzatılabilir' şeklinde düzenlemeye yer verilmişti.

⁵³⁸ 25/5/2005 tarihli ve 5353 Sayılı Kanununun 17 nci maddesiyle; CMK'nın 135. maddesinin ikinci fıkrasında geçen "Şüphelinin" ibaresi "Şüpheli veya sanığın" olarak değiştirilmiş, dördüncü fıkrasındaki "kullanmakta olduğu" ve "kullanılan" ibareleri madde metninden çıkarılmış, altıncı fıkrasında geçen "hükümleri" ibaresi "kapsamında dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümler" olarak değiştirilmiş, altıncı fıkranın (a) bendine (8) numaralı alt bentten sonra gelmek üzere (9) numaralı alt bent eklenmiş ve diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

alınarak tedbirin amacına uygun bir değişlik yapılmıştır. Şüpheli veya sanığın birlikte olduğu şeklinde bilgiler elde edilen diğer şahıslara ait mobil telefonların yerinin tespit edilmesi ile şüpheli veya sanığın yakalanması sağlanmış olacaktır. Tedbirin uygulanması için kişinin şüpheli sıfatını kazanmış olması şart olmayıp, hakkında tedbir kararı verilecek kişinin şüpheli sıfatı alma ihtimalinin bulunması tedbirin uygulanması için yeterlidir⁵³⁹. Örneğin mağdura ait telefonu çalmış olan kişinin kim olduğunun belirlenerek yakalanmasının sağlanması amacıyla tedbire başvurulabilecektir⁵⁴⁰. Dolayısıyla şüpheli veya sanığın yakalanmasının sağlanması amacıyla buna elverişli olan herhangi bir mobil telefonun yeri tespit edilebilecektir⁵⁴¹. Mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin şüpheli veya sanık dışındaki kişilerin kullandığı mobil telefonun yerinin tespitine yönelik olarak da uygulanabilmesi, tedbirin üçüncü kişiler hakkında da uygulanabileceğine dair yasal düzenlemede açıklığın bulunmasına bağlıdır. Kanaatimizce CMK 135. maddesinin 5. fıkrasının, tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile şüpheli veya sanık müdafii de dâhil olmak üzere şüpheli veya sanık dışındaki kişilere yönelik olarak da uygulanabileceği şeklinde yorum zorlama bir yorum olmaktadır. 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasanın 18. maddesinin gerekçesinde yer verilen '*şüpheli veya sanığa ulaşılabilmelerini sağlayabilecek*' ifadesi belirsiz bir ifade tarzıdır. CMK'nın 135. maddesinin 5. fıkrası şüpheli veya sanık dışındaki üçüncü kişilerin mobil telefonun yerinin tespiti tedbirine maruz kalabileceklerini öngörmelerine elverişli olduğunu; tedbirin kötüye kullanılmasına karşı yeterli ve etkili güvenceleri içerdiğini; yargı organlarının takdir yetkisinin sınırlarının açıklıkla belirlediğini söylemek güçtür⁵⁴². Bu sebeple tedbirin uygulanabileceği üçüncü kişiler yönünden mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin kanunilik ilkesine uygun bir şekilde sınırlandırıldığını

⁵³⁹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 94; KAYMAZ, age, s. 175; Aksi Yönde Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, Tedbir yalnızca şüpheli veya sanık hakkında uygulanabilir. Şüpheli veya sanık dışında kalan üçüncü kişiler hakkında tedbirin uygulanması mümkün değildir. Dikkate alınması gereken husus mobil telefonun üzerine kayıtlı olduğu kişi ile kullanan kişinin aynı olması zorunluluğudur. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 462.

⁵⁴⁰ MERAN, age, s. 84; ŞAHİN, agm, s. 5; PARLAR, HATİPOĞLU, age, s. 544; Bkz. Yargıtay 6. CD. 12/02/2008 tarih 2007/2354 Esas, 2008/1342 Karar sayılı kararı.

⁵⁴¹ KAYMAZ, Mobil telefonunun yerinin tespiti tedbirinde şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla suç şüphesi altında bulunmayan kişilerin kullanmış olduğu mobil telefonların yerinin tespit edilmesi söz konusu olmaktadır. Yani tedbir üçüncü kişilere yönelik olarak uygulanmaktadır. Halbuki suç şüphesi altında olmayan kişilere yönelik olarak koruma tedbirlerine başvurulması mümkün değildir. Tedbirin amacı şüpheli veya sanığın yakalanmasıdır. Yapılan değişikliğe rağmen şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla suç işleme, iştirak veya yardım etme şüphesi altında bulunmayan kişilerin mobil telefonlarının yerinin tespitine karar verilmesi hukuka aykırıdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 136.

⁵⁴² AĞKOÇ, age, s. 290.

söylemeye de imkân yoktur. Kaldı ki mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin şüpheli veya sanık dışındaki kişiler yönünden de uygulanabileceğine yönelik bir yasal düzenleme yerine yasa gerekçesinde bu hususa yer vermenin isabetli olmadığını ifade etmek gerekir⁵⁴³.

CMK'nın 135/5 maddesinde düzenlenen mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinde dikkat çeken noktalardan birisi de, hükümlünün yakalanması amacıyla bu tedbire başvurulamayacağı hususudur. CMK 135/5 maddesinde açıkça "şüpheli veya sanığın" ifadesi kullanılmıştır. Dolayısıyla hükümlülerin yakalanmalarının sağlanması amacıyla bu tedbirin uygulanması mümkün değildir⁵⁴⁴. Hükümlüler hakkında ancak 5275 Sayılı CGTİHK'nın 66. maddesi uyarınca önleme amaçlı olarak iletişimin dinlemesi ve kayda alınması tedbiri uygulanabilecektir⁵⁴⁵. Kanaatimizce şüpheli ve sanık yanında hükümlülerin de cezalarının infazı için yakalanabilmeleri amacıyla mobil telefonun yerinin tespit edilebilmesine imkân verilmesi yönünde yasal düzenleme yapılması yerinde olacaktır. Müsnet suçu işlemediği ihtimali bulunan şüpheli veya sanığın ifadesinin alınması veya duruşmaya getirilebilmesi amacıyla yakalanması için mobil telefonun yeri tespit edilebilirken, hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı bulunan hükümlünün cezasının infazı için yakalanması amacıyla mobil telefonunun yerinin tespit edilebilmesi gerekir⁵⁴⁶.

5.3. Tedbir Uygulanabilecek Suçlar

CMK'nın 135. maddesinin 5. fıkrasında düzenlenmiş olan mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri bakımından tedbirin uygulanabilmesi için işlendiği iddia olunan suçun katalog suçlardan olması gerekmemektedir⁵⁴⁷. CMK'nın 135. maddesinin 5. fıkrasının ilk

---

⁵⁴³ AĞKOÇ, age, s. 290.

⁵⁴⁴ KAYMAZ, age, s. 137; TAŞKIN'a göre mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin hükümlülerin yakalanması içinde kullanılabilmesine olanak sağlayacak bir yasal düzenlemenin yapılması yerinde olacaktır. Beraat etme ihtimali bulunan şüphelinin ve sanığın yakalanmasının sağlanması için mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri uygulanırken hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunan hükümlünün cezasının infazının için yakalanmasının sağlanması amacıyla mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin uygulanmıyor olmasının yasal bir eksiklik olduğu belirtilmiştir. Bkz. TAŞKIN, age, s. 93.

⁵⁴⁵ NUHOĞLU, agm, s. 9.

⁵⁴⁶ TAŞKIN, age, s. 93.

⁵⁴⁷ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 536; TAŞKIN, age, s. 93-147; YENİSEY, NUHOĞLU; age, s. 508; KAYMAZ, age, s. 138; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 461; CENTEL, ZAFER, age, s. 429; HAKERİ, agm, s. 3; SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 95; ŞAHBAZ, age, s. 132; ÜNVER, HAKERİ, Ceza

düzenlemesinde, şüpheli veya sanığın yakalanabilmesi için kişi bakımından bir sınırlama getirilmediği halde 135. maddenin 6. fıkrasında *"Bu madde hükümleri ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir"* şeklinde düzenleme yapılarak tedbirin uygulanacağı suçlar bakımından sınırlama getirilmişti. CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrası, 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasanın 17. maddesi ile yapılan değişiklikle, *"Bu madde kapsamında dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümler ancak aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir"* şeklinde düzenlenerek mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri bakımından suç sınırlaması kaldırılmıştır⁵⁴⁸. Yani işlendiği iddia olunun suç CMK'nın 135/8 maddesinde düzenlenen katalog suçlardan olmasa dahi mobil telefonun yerinin tespiti tedbirine başvurulabilir. Suçun örgütlü bir suç olması da gerekli değildir.

5.4. Tedbirde Aranacak Şüphe

Mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin uygulanması bakımından şüphe ile ilgili olarak CMK'nın 135. maddesinde farklı bir düzenlemeye yer verilmiş değildir. Bu sebeple şüphe konusunda, CMK'nın 135/1 maddesindeki düzenleme uyarınca bu tedbir açısından da suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebepleri aranmasının gerektiği ifade edilmektedir⁵⁴⁹.

Muhakemesi Hukuku, s. 438; Aksi Yönde TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 46; ŞAHİN'e göre, Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ile ilişkili olsa da, mobil telefonun yerinin tespitinde, katalog suç sınırlaması uygulanmamalıdır. Böyle bir uygulama hükmün değiştiriliş amacı ile uyumlu olmaz. Bu sebeple mobil telefonun yerinin tespiti söz konusu olduğunda, ne suçlar bakımından ne de telefon kullanıcı bakımından bir sınırlama olmamalıdır. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 358; Yine Aksi Yönde YARDIMCI'ya göre 'Mobil telefonun yerinin sinyal bilgilerinin denetlenmesi yoluyla iletişime geçilmeksizin belirlenmesi halinde katalog suç sınırlandırılması uygulanmalı ancak iletişimin yapılmasından sonra geçmişe yönelik olarak iletişimin tespiti yoluyla mobil telefonun yerinin belirlenmesi halinde ise katalog suç sınırlaması uygulanmamalıdır. Bkz. YARDIMCI, age, s. 198; SOYASLAN'a göre, Yasada şüpheli veya sanığın yerinin mobil telefon vasıtası ile belirlenmesinde, işlemin hangi suçlar için yapılacağı öngörülmemiş ise de, iletişimin dinlenmesine ilişkin yasanın 135/8 maddesinde öngörülen suçların, failerin mobil telefonlarının yerinin tespiti içinde uygulanmaları isabetli olur. Aksi halde her suç için telefon yerinin tespiti işlemine başvurulması yolu açılmış olacak ve bu da suç ile uygulanan koruma tedbiri arasındaki oranı bozacaktır. Bkz. SOYASLAN, age, s. 280.

⁵⁴⁸ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 438.

⁵⁴⁹ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 462; KAYMAZ, Yakalama tedbiri için aranan kuvvetli şüphe sebeplerinin aranması gerektiği, yasada yakalama tedbiri için aranacak şüphe derecesinin belirtilmediği şüpheli veya sanığın bu tedbirin uygulanması suretiyle yakalanabileceğine dair olaylara dayanan sebeplerin bulunması lazımdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 233.

5.5. Başka Surette Delil Elde Edilmesi İmkânının Bulunmaması

CMK'nın 135/5 maddesinde düzenlenen mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri açısından başka surette şüpheli veya sanığın yakalanamaması şeklinde bir düzenlemeye yer verilmiş değildir. Tedbir yönünden böyle bir düzenlemeye yer verilmemiş olması başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmaması yani ikincilik ilkesinin bu tedbir yönünden geçerli olmadığı sonucuna götürmektedir. Ancak mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin bir koruma tedbiri olduğu ve ikincilik ilkesinin bu tedbir yönünden kabul edilmesinin gerektiği bu sebeple kişi hak ve hürriyetlerini daha az ihlal eden bir tedbir ile şüpheli veya sanığın yakalanmasının mümkün olması halinde mobil telefonun yerinin tespiti tedbirine başvurulmasının hukuka aykırı olacağı ifade edilmektedir⁵⁵⁰.

5.6. Tedbirin Uygulanabileceği Süre

CMK'nın 135/5 maddesi uyarınca mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri en çok iki ay süre ile verilebilecek ve bir ay süre ile bir defa uzatılabilecektir⁵⁵¹. İletişimin denetlenmesi tedbirleri ile ilgili olarak süre kısmında açıklanan hususlar bu tedbir yönünden de geçerlidir. Ancak örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, mahkemenin toplam üç aylık süreye ek olarak her defasında bir aydan fazla olmamak ve toplam üç ayı geçmemek üzere tedbirin uzatılmasına karar verebilmesi hususu bu tedbir yönünden uygulanamayacaktır⁵⁵². Bu durumun nedeni ise bu tedbirde delil elde etmenin amaçlanmamış olması kabul edilebilir. Diğer

⁵⁵⁰ KAYMAZ, age, s. 242; Aynı Yönde Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 462.

⁵⁵¹ 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri en çok üç ay için verilebilmekte ve tedbir bir defa üç ay daha uzatılabilmekteydi. 6526 Sayılı Yasanın 12. maddesi ile CMK'nın 135/5 maddesinde yapılan değişiklikle birlikte artık tedbir kararı en çok iki aylığına kadar verilebilecek ve bir defa bir ay daha uzatılabilecektir; Bkz. 6526 Sayılı Yasanın 12. Maddesi; 21/2/2014 tarihli ve 6526 Sayılı Kanununun 12 nci maddesiyle, bu maddeye birinci fıkrasından sonra gelmek üzere ikinci fıkra eklenmiş ve fıkra numaraları buna göre teselsül ettirilmiş; dördüncü fıkrasında yer alan “üç ay”, “bir defa” ve “hâkim bir aydan fazla olmamak üzere sürenin müteaddit defalar” ibareleri sırasıyla, “iki ay”, “bir ay” ve “mahkeme yukarıdaki sürelerle ek olarak her defasında bir aydan fazla olmamak ve toplam üç ayı geçmemek üzere” şeklinde değiştirilmiş; maddenin beşinci fıkrasında yer alan “üç ay” ve “bir defa” ibareleri sırasıyla “iki ay” ve “bir ay” şeklinde değiştirilmiş; mevcut altıncı fıkrasının (a) bendinin (5) numaralı alt bendinden sonra gelmek üzere “6. Nitelikli hırsızlık (madde 142) ve yağma (madde 148, 149), ” alt bendi eklenmiş, diğer alt bentler buna göre teselsül ettirilmiş ve yedinci fıkrasının (a) bendinin (10) numaralı alt bendinde yer alan “, fıkra 3” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır. ; CENTEL, ZAFER, age, s. 429.

⁵⁵² Sınırlayıcı hükümlerde kıyas yasak olduğuna göre bu hükmün kıyasen adı geçen tedbir bakımından uygulanabilmesi mümkün değildir. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 463.

iletişimin denetlenmesi tedbirlerinde delil elde edilmesinin amaçlanmasına karşın, mobil telefonun yerinin tespit edilmesinde şüpheli veya sanığın yakalanmasının temini için yer tespiti söz konusudur⁵⁵³. Kanaatimizce mobil telefonun yerinin tespiti bakımından örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar ile ilgili olarak tedbirin daha uzun süre uygulanmasına izin veren bir hükmün bulunması uygun olabilirdi. Mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin uygulanış amacının farklı olması, CMK'nın 135/1 maddesinde diğer tedbirlerin tek tek sayılarak bu tedbirlere ilişkin esas ve usullerin düzenlenmiş olmasına rağmen CMK'nın 135. maddesinin 5. fıkrasında mobil telefonun yerinin tespitine ait esas usullerin ayrıca düzenlenmiş olması, bu tedbirin diğer tedbirlerden farklı şekilde değerlendirildiğini göstermektedir⁵⁵⁴.

5.7. Tedbirin Uygulanabileceği Evre

Mobil telefonunun yerinin tespiti tedbiri hem soruşturma hem de kovuşturma aşamasında uygulanabilmesi mümkündür⁵⁵⁵. Mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri şüpheli veya sanığın yakalanmasına yönelik olması sebebiyle daha önce sonlandırılmamış ise dava açılması ile tedbir kendiliğinden sona ermeyecektir⁵⁵⁶. CMK'da mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin amacının şüpheli veya sanığın yakalanması olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir. Tedbire şüphelinin veya sanığın yakalanması amacıyla başvurulabilmesi tedbir kararı verilmesinden önce aynı zamanda şüpheli veya sanık hakkında verilmiş olan bir yakalama kararının bulunmasını da zorunlu kılmaktadır⁵⁵⁷. Bu nedenle mobil telefonun yerinin tespiti tedbiri delil etme amacıyla uygulanamaz ve kovuşturma aşaması tamamlandıktan sonra, yani mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden itibaren bu tedbire başvurulamaz.

5.8. Talep ve Karar

Mobil telefonunun yerinin tespiti bakımından kural olarak tedbire Hâkim kararı ile hükmedilebilecektir⁵⁵⁸. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135.

---

⁵⁵³ ŞAHBAZ, age, s. 133.

⁵⁵⁴ SEVÜK, agm, s. 112; Aynı Yönde KAYMAZ, age, s. 139.

⁵⁵⁵ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 462; CENTEL, ZAFER, age, s. 429.

⁵⁵⁶ KAYMAZ, age, s. 174.

⁵⁵⁷ MERAN, age, s. 79; KAYMAZ, age, s. 139.

⁵⁵⁸ CENTEL, ZAFER, age, s. 429; Aksi Yönde ŞAHİN'e göre, CMK'nın 135/1 maddesinde yer alan iletişimin denetlenmesi türleri bakımından 'mahkeme'den söz edilirken diğer bir tür olan mobil

maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin dinlenmesi, kayda alınması, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine ilişkin kararların Ağır Ceza Mahkemesinin oybirliği ile karara bağlanabileceği dzenlenmiş ancak CMK'nın 135/5 maddesinde dzenlenen mobil telefonun yerinin tespiti bakımından tedbire Hâkim tarafından hükmedilmesine ilişkin dzenlemede bir değişiklik yapılmamıřtır⁵⁵⁹. Dolayısıyla mobil telefonun yerinin tespiti tedbirine karar verme yetkisi kural olarak Hâkime aittir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise Cumhuriyet savcı tarafından tedbire karar verilebilir. Mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinde iletişimin içeriğine müdahale edilmediği için Cumhuriyet savcısınca karar verilebilmesi kabul edilmiştir. Özellikle tedbirin amacının yakalanmaya çalışılan şüpheli veya sanığın yerinin belirlenmesi olduğu için genellikle gecikmesinde sakınca bulunulan bir halin mevcut olması da olasıdır⁵⁶⁰. Her an şüpheli veya sanığın kaçması, yer değiştirmesi veya tespiti yapılacak telefonun değiştirilmesi mümkündür. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilen mobil telefonun yerinin tespitine dair kararın Hâkim veya mahkeme onayına sunulması zorunlu değilken, iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinde gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilecek kararın engeç yirmidört saat içinde mahkeme onayına sunulması gereklidir⁵⁶¹. Çünkü iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısınca verilen tedbir kararı bakımından aranan tedbirin mahkemenin onayına sunulması koşuluna mobil telefonun

---

telefonun yerinin tespiti işlemine karar için halen 'hakim'den söz edilmesi, burada da kast edilenin Ağır Ceza Mahkemesi olduğunu kabul etmek gerekir. İletişimin tespiti gibi herhangi bir katalog suç şartının aranmadığı bir tedbire dahi Ağır Ceza Mahkemesi karar verirken katalog suç kısıtlamasına tabi olması gerektiği iddia edilen mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinde öncelikle mahkemenin karar vermesi aranacaktır. Bkz. şAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 358 (Dipnot).

⁵⁵⁹ 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde dzenlenen mobil telefonun yerinin tespiti bakımından maddede dzenlenen iletişimin dinlenmesi, tkayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinde olduğu gibi süre dzenlemesi yapılmasına rağmen tedbire hakim tarafından hükmedilmesine ilişkin dzenlemede bir değişiklik yapılmamıştır.

⁵⁶⁰ TAşKIN, age, s. 148.

⁵⁶¹ CENTEL, ZAFER, age, s. 429; şAHBAZ, age, s. 134; YARDIMCI, age, s. 186; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 96; TAşKIN, age, s. 148; Aksi Yönde KAYMAZ, Cumhuriyet savcısının yetkisi gecikmesinde sakınca bulunan hal ile sınırlı olması sebebiyle cumhuriyet savcısı mümkün olan en kısa sürede vermiş olduğu mobil telefonun yerinin tespiti tedbirine ilişkin kararını hakim onayına sunmalıdır. Hakimden karar almak için yeterli zaman geçtiği halde cumhuriyet savcısının kararına dayalı olarak tedbire devam edilmesi hukuka aykırı olup bu hukuka aykırılığın ise bir yaptırımını bulunmamaktadır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 138-274.

yerini tespiti tedbirinin düzenlendiği 135. maddenin 5. fıkrasında yer verilmemiştir. Ayrıca mobil telefonun yerinin tespitine dair kararlarda yer alması gereken bilgiler diğer iletişimin denetlenmesi tedbirlerine göre daha sınırlı sayıda tutulmuştur. Mobil telefonun yerinin tespiti kararlarında, mobil telefon numarası ve tespit işleminin süresinin belirtilmesi yeterlidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİN UYGULANMA ŞEKLİ

3. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNİ UYGULAYAN KİŞİ VE KURUMLAR

3.1. Genel Olarak

İletişimin denetlenmesine dair kararların yerine getirilmesi CMK'nın 137. maddesinde düzenlenmiştir. 5397 Sayılı Yasa ile TİB kurulmuş ve bu işlemlerin tek elden yürütülmesi konusunda yasal düzenleme yapılmıştır. 5397 Sayılı Yasa uyarınca, söz konusu yasa kapsamında yapılan işlemler ile CMK'nın 135. maddesi kapsamında yapılacak olan dinlemeler, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bünyesinde, Kurum başkanına doğrudan bağlı "Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı" adıyla kurulan tek bir merkezden yürütülmesi hüküm altına alınmıştır. İletişimin denetlenmesi tedbirlerinin uygulanmasında Cumhuriyet savcısı, adli kolluk görevlileri ve TİB görev almaktadır.

3.2. Tedbiri Uygulayacak Kişi ve Kurumlar

3.2.1. Tedbiri Uygulayacak Kişiler

CMK'nın 137. maddesinin 2. fıkrasında, '*135 inci maddeye göre verilen karar gereğince tutulan kayıtlar, Cumhuriyet Savcılığınca görevlendirilen kişiler tarafından çözümlenerek metin hâline getirilir. Yabancı dildeki kayıtlar, tercüman aracılığı ile Türkçe'ye çevrilir*' düzenlemesine yer verilerek tedbiri uygulayacak kişiler açık bir şekilde belirtilmemiştir⁵⁶². Madde metninde geçen '*Cumhuriyet savcılığınca görevlendirilen kişiler*' ibaresi ile ne kast edildiği öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre, '*Cumhuriyet savcılığınca görevlendirilen kişiler*' ibaresi ile yasa koyucu tarafından, tedbiri uygulayacak kişilerin kolluk görevlileri olmayacağı, tedbir çerçevesinde tutulan kayıtların kolluk dışından görevlendirilen kişiler tarafından yazılı metin haline getirilmesi gerektiği ve bu şekilde tarafsızlık sağlanmak istendiği, tutulan kayıtlara yönelik tahrifat yapılabileceği gerekçesi ile kullanıldığını ifade etmektedir⁵⁶³. Diğer bir görüşe göre ise, Cumhuriyet savcısınca her zaman kolluk görevlilerinin

⁵⁶² 4422 Sayılı ÇASÖMK'nda bu tedbiri kimin uygulayacağı konusunda açık bir düzenleme bulunmamaktaydı.

⁵⁶³ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 454.

görevlendirilebileceğini, eğer madde metninde sadece kolluk görevlileri denilseydi bu düzenlemenin bağlayıcı olabileceğini, bu hükümle zaman ve koşullara göre işi en iyi ve en kısa sürede yapacak kişilerin görevlendirilmesinin amaçlandığını ifade etmektedir⁵⁶⁴. Kanaatimizce Cumhuriyet savcısı CMK'nın 161. maddesi uyarınca her zaman kolluk görevlilerini görevlendirebilir. Madde metninde yalnızca kolluk görevlileri ibaresi kullanılmış olsaydı düzenleme bağlayıcı olacak ve iletişim araçlarındaki teknolojik gelişmelere bağlı olarak bir kısım iletişim araçlarından elde edilen kayıt ve bilgilerin dinlenilmesi ve metin haline getirilmesi konusunda uzman kişi görevlendirilmesine ihtiyaç duyulduğu zamanlarda görevlendirmelerde yasal sorunla karşılaşılacaktı, Teknolojideki hızlı değişim ve dönüşüm dikkate alındığında, her konu ile ilgili olarak kolluk personeli arasında uzman kişinin bulunmaması durumları da söz konusu olabilecektir. Düzenleme ile değişen koşullara göre söz konusu işi yapabilecek kişilerin görevlendirilmesinin amaçlandığı kanaatindeyiz⁵⁶⁵.

CMK'nın 137. maddenin 2. fıkrasında yine yabancı dildeki kayıtların, tercüman aracılığı ile Türkçeye çevrileceği belirtilmiştir⁵⁶⁶. Uygulamada yabancı dildeki kayıtların tercüme edilmesi, tercüme edilecek yabancı dile veya şive ve ağızlara Hâkim, kolluk görevlileri tarafından gerçekleştirilmektedir. Yasa maddesinde bir sınırlama bulunmaması nedeniyle Cumhuriyet savcısı kolluk görevlileri dışında da görevlendireceği kişiler aracılığı ile yabancı dildeki kayıtların tercüme edilmesini sağlayabilecektir⁵⁶⁷.

---

⁵⁶⁴ TAŞKIN, age, s. 156, Diğer koruma tedbirlerinde olduğu gibi iletişimin denetlenmesi tedbiri de, cumhuriyet savcılığı ve yardımcı organı olan kolluk tarafından yerine getirilmekte olup tedbirin yerine getirilmesi açısından özel yetkili kılınmış kurumlar oluşturulmamıştır. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 8, ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 214.

⁵⁶⁵ Bu şekilde görev alacak kişiler bir nevi bilirkişi olarak kabul edilmelidir. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 454.

⁵⁶⁶ CENTEL, ZAFER, age, s. 425.

⁵⁶⁷ KAYMAZ, age, s. 354; Yargıtay 5. CD. 26/04/2012 Tarihli kararında, Hükme esas alınan ve çoğunluğu Türkçe olmayan telefon görüşmelerinin Cumhuriyet savcısı veya hakim tarafından atanan bilirkişi tarafından çözümü ve tercümesinin yapıp yapılmadığı araştırılıp, yapılmış ise buna ilişkin bilirkişi yemin tutanağı ile bu bilirkişi tarafından düzenlenen tutanakların getirilmesi, bu konuda bilirkişi atanmamış ise atacak bir bilirkişi aracılığı ile bu işlemlerin yaptırılması. . . . gerektiği gözetilmeden, kolluk görevlilerince Türkçe olarak düzenlenen iletişim tespit tutanaklarına dayanılarak karar verilmesi. . 'Bkz. Yargıtay 5. CD. 26/04/2012 Tarih 2008/8335 Esas 2012/4443 Karar sayılı kararı.

CMK'nın 137. maddesinde, tedbir kararlarının uygulamasına dair bazı hükümler bulunmaktadır. Ancak uygulamaya ilişkin düzenlemeler İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde yer almaktadır. Yönetmeliğin 9. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinde işlemi yapmakla görevlendirilen kolluk personeli ifadesinden iletişimin denetlenmesi tedbirlerinin kolluk tarafından yerine getirileceği anlaşılmaktadır.

İletişimin dinlenmesi, kayda alınması veya sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin mahkeme ve Cumhuriyet savcısı tarafından alınan kararlar, Cumhuriyet savcısınca ilgili kolluk birimine gönderilir. Kolluk birimi tedbiri uygulamakla görevlendirilen kolluk personelinin aidiyet⁵⁶⁸ numarasını kararla birlikte TİB'e bildirir ve karar alınan tedbir, bildirilen aidiyet numaralı personel tarafından yerine getirilir. İletişimin tespiti kararlarında ise Cumhuriyet savcısı doğrudan TİB'den işlemlerin yerine getirilmesini talep edebileceği gibi ilgili kolluk birimi aracılığı ile de TİB'e gönderebilir⁵⁶⁹. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 9/2-b maddesinde iletişimin tespiti kararlarının yalnızca ilgili kolluk birimi veya Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından TİB'e gönderileceği belirtilmesine rağmen, kovuşturma aşamasında mahkeme de iletişimin tespiti kararlarının yerine getirilmesi amacıyla doğrudan TİB'e gönderebilir. Çünkü CMK'nın 36. maddesi hükmü uyarınca, mahkeme başkanının veya Hâkimin, her türlü tebligatı, tüm gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri veya kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili yazışmaları yapma yetkisi bulunmaktadır. İletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemlerinin başlatılabilmesi için ise tedbir kararı ve işlemleri yerine getirecek kolluk görevlilerinin aidiyet numaralarının TİB'e bildirilmesi gerekmektedir⁵⁷⁰.

3.2.2. Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı

TİB'in kuruluş, yetki ve görevleri ile ilgili olarak yukarıda açıklamalar yapılmıştı. Bu başlıkta kurumun iletişimin denetlenmesi kararlarının uygulanması sürecindeki görev, yetki ve sorumlulukları açıklanmaya çalışılacaktır. CMK'nın 137/1 maddesinde

---

⁵⁶⁸ TİB Kuruluş Görev Ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik madde 3/a, 'Aidiyet numarası: Bu Yönetmelikte belirlenen işlemleri yapmak üzere görevlendirilen adli kolluk personeline kimliğinin belirlenmesini sağlamak amacıyla sicil numaralarından farklı olarak kurumlarınca verilen numarayı' ifade eder. Aynı Yönde İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 4/1-a.

⁵⁶⁹ KAYMAZ, age, s. 327.

⁵⁷⁰ MERAN, age, s. 177.

Cumhuriyet savcısının görevlendireceği adli kolluk mensubu, iletişim kurum ve kuruluşlarında görevli veya böyle bir hizmeti vermeye yetkili olanlardan tedbire konu işlemlerin yapılmasını ve bu amaçla cihazların kurulmasını yazılı olarak isteyebileceği hüküm altına alınmıştır. Kurum yetkilileri istemi derhal yerine getirmek zorunda olup yerine getirmemeleri halinde zor kullanılabilir⁵⁷¹. CMK'nın yürürlüğe girdiği tarihte 5397 Sayılı Yasa henüz yasalaşmamıştı. 5397 Sayılı Yasa ile iletişimin denetlenmesine ilişkin tüm tedbirlerin TİB tarafından uygulanması ilkesi benimsenmiştir⁵⁷². TİB görev ve yetkileri TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 17. maddesinde düzenlenmiş olup yönetmelikte 2007, 2009 ve 2011 yıllarında değişiklikler yapılmıştır.

İletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararları yerine getirilmek üzere soruşturma ve kovuşturmanın yürütüldüğü yer Cumhuriyet savcılığınca ilgili kolluk birimine gönderilir. Kollukça tedbire ilişkin iş ve işlemlerde görevlendirilen personelin aidiyet numarası belirlenerek TİB'e bildirilir. İletişimin denetlenmesine ilişkin işlemler aidiyet numarası belirlenen ve TİB'e gönderilen personelce yerine getirilir. Kolluk mensuplarının TİB'den iletişimin denetlenmesi için hat isteme yetkisi bulunmamaktadır. Kolluk görevlileri mahkeme, Hâkim ve Cumhuriyet savcısı tarafından verilen tedbir kararına istinaden bu yetkiyi kullanılabilir.

Kolluk birimi aracılığıyla tedbiri uygulayacak görevlinin aidiyet numarasıyla birlikte TİB'e gönderilen tedbir kararları önce TİB'deki hukukçu uzmanlar tarafından incelenir, mevzuata aykırılığı görülmeyen kararlar teknik uzmanlara iletilir, ilgili telekomünikasyon hizmeti veren kuruma ait, teknik uzmanlarca denetlenen iletişim aracına ait bilgiler sisteme tanıtıldıktan sonra, dinleme, kayda alma işlemleri aidiyet numaraları bildirilen kolluk görevlileri tarafından ilgili kolluk birimlerine ait kurumlarda gerçekleştirilir.

Şikayetçinin iletişim aracının kendisine ait olması ve açık rızasının bulunması halinde Cumhuriyet savcısının yazılı kararı ile iletişimin tespitine ilişkin kayıtlar başkanlıktan doğrudan istenebilir. İletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararının uygulanması sırasında, tedbir uygulanan şüpheli hakkındaki suç şüphesinin ortadan kalkması halinde

---

⁵⁷¹ SOYASLAN, age, s. 281; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 551; CENTEL, ZAFER, age, s. 424.

⁵⁷² ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 455.

tedbir Cumhuriyet savcısının kararı ile sonlandırılır⁵⁷³ ve karar en kısa sürede başkanlığa bildirilir. Yine iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmesi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararın mahkeme tarafından onaylanmaması halinde tedbirin uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından son verilerek durum TİB'e bildirilir.

4. GİZLİLİK

CMK'nın 157. maddesinde⁵⁷⁴, soruşturmanın gizliliği temel kural olarak belirlenmiş ve hüküm altına alınmıştır⁵⁷⁵. İletişimin denetlenmesi tedbiri gizli olarak uygulanması gereken bir tedbir olması nedeniyle, tedbirin uygulandığının açıklanması, tedbirin uygulanmasıyla elde edilecek olan faydayı engelleyecek ve tedbirin uygulanması amacı ile bağdaşmayacaktır⁵⁷⁶. Bu sebeple, CMK'nın 135. maddesinin 7. fıkrasında, *'bu madde hükümlerine göre alınan karar ve yapılan işlemler, tedbir süresince gizli tutulur'* hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla CMK'nın 135. maddesinde sayılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, kaydedilmesi ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ile mobil telefonun yerinin tespiti tedbirlerinin gizli olarak uygulanması gerekecektir⁵⁷⁷. Öğretide CMK'nın 135. maddesindeki gizlilik süresinin tedbirin uygulandığı süre ile sınırlı tutulmasına ilişkin düzenlemenin yerinde olmadığı, sürenin ileriki aşamalarda da devam ettirilmesinin gerektiğini belirten görüşler bulunmaktadır⁵⁷⁸. CMK'nın 135.

⁵⁷³ KAYMAZ, age, s. 347.

⁵⁷⁴ CMK madde 157, 'Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir'.

⁵⁷⁵ LYGBO ve Diğerleri, age, s. 350.

⁵⁷⁶ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 209; KAYMAZ, age, s. 329.

⁵⁷⁷ TAŞKIN, age, s. 150; SOYASLAN, age, s. 279; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 454.

⁵⁷⁸ TAŞKIN'a göre 'soruşturma evresinde soruşturmanın gizliliği zaten devam etmekte olup burada daha özel bir gizlilik hükmü getirilmiş ve bu özel gizliliğin tedbirin devam ettiği sürece korunması amaçlanmıştır. Ancak kovuşturma evresine geçildiğinde dosya aleniyet kazanacağından, tedbir ile ilgili bir gizlilik söz konusu olmayacaktır. Bkz. TAŞKIN, age, s. 151; ŞEN'e göre 'CMK'nın 135/6 da öngörülen gizliliğin kovuşturma aşamasında tatbikinde sorunlar çıkabilecektir, Çünkü kovuşturma aşaması aleni olduğundan, iletişimin denetlenmesi tedbirine ilişkin karar ve bu kararın infazından elde edilen sonuçların gizlenemeyeceği, dava dosyasına konulması gerektiği ileri sürülebilecektir, CMK'nın 135/6 maddesinde yer alan hüküm özel düzenleme olduğundan kovuşturma aşamasında uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri ayrı bir dosya üzerinden ve gizli şekilde uygulanmalı ancak elde edilen sonuçlar en kısa sürede dava dosyasına konulmalıdır ancak kimin kiminle konuştuğuna dair bilgilerin bulunduğu iletişimin tespiti, bu kayıtların özelliği gereği gizliliğe ihtiyaç duyulmaksızın yapılabilir, çünkü bu kayıtlar sanığın olay öncesi kimlerle görüşüğünü tespit etmek amaçlı

maddesine göre, alınan kararlar, yapılan işlemler tedbir süresince gizli tutulacak, tedbir kararları gizli verilecek ve tedbir de gizlilik içerisinde uygulanacaktır. Yasada karar ve yapılan işlemlerin gizliliğinden bahsedilmiş ise de, kolluk tarafından savcılığa yapılan talebin de gizli olması gereklidir⁵⁷⁹. Tedbirin uygulanması sırasında gizlilik ilkesi uyarınca tedbiri uygulayan birimin yetkilileri dışındaki diğer birim müdür ve amirlerinin de bilgilendirilmemesi gereklidir⁵⁸⁰. Yine İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 5/4 maddesinde, *'bu maddedeki tüm işlemler sırasında gizliliğe uyulur'*, aynı yönetmeliğin 9/1 maddesinde ise *'dinlenme, iletişimin kayda alınması suretiyle yapılır ve gizlilik kurallarına tam uyularak gerçekleştirilir'* hükümlerine yer verilmiştir⁵⁸¹. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 5. maddesinde gizliliğe uyulmasının esas olduğu belirtilmiş ve bu kapsamda aynı maddenin 3. fıkrasında, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gönderilen talep yazılarının içeriği bu iş için görevlendirilmiş olan ilgili zabıt kâtibine gösterilmeksizin mahkemenin değişik iş defterine kaydedileceği ve mahkeme kaleminde kalan karar suretlerinin gizli tutulması için ilgili Hâkimin gerekli tedbirleri almakla sorumlu olduğu, söz konusu kararların aynı zamanda tedbir süresince değişik iş kartonuna takılmayacağı, tedbirin sona erdiğinin öğrenilmesi halinde ilgili kartona ilave edileceği düzenlenmiştir. Yönetmeliğin aynı maddesi uyarınca gizliliğin sağlanması amacıyla adliyelerde bu işlemleri yürütme konusunda yetkilendirilecek personel bakımından da düzenleme yapılmış, iletişimin denetlenmesi talep ve kararları ile ilgili işlerde görevlendirilecek kâtiplerin, Ağır Ceza merkezlerinde komisyon tarafından, diğer yerlerde ise ceza Hâkimleri ile Cumhuriyet Başsavcısı veya kıdemli Cumhuriyet savcısı tarafından birlikte belirleneceği düzenlenerek, mevcut tüm kâtiplerin iletişimin denetlenmesi karar ve talepleri ile ilgilenmesi yerine, gizliliğin sağlanması amacıyla sadece belirlenen sınırlı sayıda kişinin

---

olduğundan gizlilik olmasa bile değiştirilemez, bununla birlikte bu kayıtların müdahale edilip değiştirilmezliği mutlak olmadığından ve sanığın dava sırasında yaptığı görüşmelere ait bilgilerin toplanması gündeme gelebileceğinden bu halde iletişimin tespitinin gizli yapılması gerekecektir. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 161.

⁵⁷⁹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 161; SEZER, İPEK PARLAK, 'Bu ilkenin tedbirin artırılması amacıyla getirildiğini, gizliliğin hem kararın alınmasında hem de uygulama aşamasında geçerli olduğunu, dolayısıyla tedbir kararından yalnızca hakim ve cumhuriyet savcısının haberdar olmasının gerektiğini' ifade etmektedirler. Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 183; Aynı Yönde, Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 455.

⁵⁸⁰ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 454.

⁵⁸¹ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 5/4, 9/1.

bu işlemlerde yer alması amaçlanmıştır⁵⁸². Gerek CMK'nın 135. maddesinde gerekse de bu maddenin uygulanmasına ilişkin İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 4. maddesinde kovuşturma aşamasında davanın görüldüğü mahkemece veya mahkeme başkanı ya da Hâkim tarafından iletişimin denetlenmesi kararı verilerek bu kararın gizli bir şekilde dava dosyası dışında takip edileceği konusunda bir düzenleme bulunmasa da mahkemenin vereceği tedbir kararını ve bu kararın uygulanmasını CMK'nın 135/7 maddesi uyarınca gizli tutması gerekmektedir⁵⁸³.

İletişimin denetlenmesi kararı devam ettiği sürece işlemlerin CMK'nın 135/7 maddesi uyarınca gizli tutulması gerektiğinden müdafinin soruşturma dosyasının bu kısmını incelemesine yasal bir engel bulunmaktadır⁵⁸⁴. Ancak tedbirin sona ermesinden sonra henüz soruşturma evresi bitmeden Cumhuriyet savcılığınca CMK'nın 153/2 maddesi⁵⁸⁵

---

⁵⁸² TAMÖZ, KOCABEY, 'Kriptolu yazılım olmadığından bu kararların UYAP ortamında yazılmasının daha doğru olacağını' ifade etmektedirler. Bkz. TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 64.

⁵⁸³ ŞEN'göre 'CMK'nın 135. maddesi ve 14/02/2007 tarihli Yönetmeliğin 4. Maddesindeki bu eksiklik giderilmelidir. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 162; SEZER/İPEK/PARLAK, 'Gizlilik ilkesinin sonucu olarak iletişimin denetlenmesi kararı verildikten sonra buna ilişkin karar ancak tedbirin tamamen sona ermesinden sonra karar kartonuna takılabileceğini, tedbir sona erene kadar mahkeme kasasında ya da cumhuriyet savcılıklarının özel kasalarında saklanması gerektiğini' belirtmektedir. Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 183.

⁵⁸⁴ YENİSEY, NUHOĞLU, müdafinin inceleyeceği belgelerin alt veri taşıyıcısına kayıt edilenler olduğunu, TİB'deki ana veri taşıyıcısı ise dosyanın bir parçası olmadığından müdafii tarafından incelenmemesi gerektiğini ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 521; KAYMAZ, Uygulamada tedbirin gizliliğine rağmen yine de CMK'nın 153. maddesi uyarınca gizlilik kararı alındığını, şüpheli müdafinin evrakı inceleme ve dosya dan surat alma hakkının kısıtlandığını, bu durumun gizlilik ilkesini ihlal eder nitelikte olduğu, çünkü evrakı inceleme ve suret alma hakkı kısıtlanan müdafinin yapılmakta olan soruşturma kapsamında gizli soruşturma tedbirlerine başvurulduğunu tahmin edebileceğini belirtmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 330.

⁵⁸⁵ CMK madde 153/2, 'Müdafinin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Bu karar ancak aşağıda sayılan suçlara ilişkin yürütülen soruşturmalarda verilebilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),
2. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102),
3. Çocukların cinsel istismarı (madde 103),
4. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
5. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (madde 220),
6. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 307, 308),
7. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316),
8. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 326, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337).

uyarınca müdafiiin dosya inceleme yetkisi yönünden Sulh Ceza Hâkimliğinden alınmış bir kısıtlama kararı bulunmuyor ise bu aşamada müdafiiin soruşturma dosyasını incelemesine bir engel bulunmamaktadır⁵⁸⁶.

TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelikte ise, elde edilen bilgi, belge ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik esas olduğu vurgulanmış ve “güvenli iletişim alt yapısını kurmak”, “kurulan ve işletilen sistemlerin, kaydedilen verilerin güvenliğini sağlamak” TİB Teknik Daire Başkanlığının görevleri arasında sayılmıştır⁵⁸⁷.

5. TEDBİR İŞLEMLERİNİN TUTANAĞA BAĞLANMASI VE KAYITLARIN MUHAFAZASI

5.1. Tedbir İşlemlerinin Tutanağa Bağlanması

CMK'nın 169. maddesinin 2. fıkrası uyarınca her soruşturma işlemi, tutanağa bağlanmak zorundadır. Tutanağın içeriğinde, işlemin yapıldığı yer, zaman ve işleme katılan veya ilgisi bulunan kimselerin isimleri bulunmalıdır. Tutanak, adli kolluk görevlisi, Cumhuriyet savcısı veya Sulh Ceza Hâkimi ile hazır bulunan zabıt kâtabi tarafından imza edilir. İletişimin denetlenmesi tedbirine ilişkin işlemlerde bir soruşturma işlemi olması nedeniyle yapılan tüm işlemlerin tutanağa bağlanması zorunluluğu bulunmaktadır. CMK'nın 137. maddesinin 1. fıkrasında ise ‘...İşlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saat ile işlemi yapanın kimliği bir tutanakla saptanır.’ şeklinde, yine aynı maddenin 3. fıkrasında ise ‘135 inci maddeye göre verilen kararın uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi ya da aynı maddenin birinci fıkrasına göre Hâkim onayının

---

b) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları.

c) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 160 ıncı maddesinde tanımlanan zimmet suçu.

d) 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan suçlar.

⁵⁸⁶ CMK'nın 153. maddesinde düzenlenen müdafiiin dosya inceleme yetkisine ilişkin olarak Cumhuriyet savcısının talebi üzerine Sulh Ceza Hakimince verilebilen kısıtlama kararına ilişkin yetki 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 153. maddesinde yapılan değişiklik ile kaldırılmış ancak 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasanın 44. maddesi ile CMK'nın 153. Maddesinde yapılan düzenleme ile maddenin 2. Fıkrasında katalog halinde belirtilmiş olan belli suçlar yönünden müdafiiin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisinin, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceğinin değerlendirilmesi halinde Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla bu yetkinin kısıtlanabileceği şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

⁵⁸⁷ TİB Kuruluş Görev Ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliği.

alınamaması halinde, bunun uygulanmasına Cumhuriyet Savcısı tarafından derhal son verilir. Bu durumda, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilerek, durum bir tutanakla tespit edilir. şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Ayrıca İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 5. maddesinin 4. fıkrasında, ise ‘... Verilen karar tutanakla Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilir....’ düzenlemesi yer almaktadır.

CMK’nın 169 ve 137/1 maddeleri dikkate alındığında iletişimin denetlenmesi tedbiri ile ilgili olarak hazırlanacak tutanaklarda,

- a) Tedbir işleminin başladığı tarih ve saat
- b) Tedbir işleminin bittiği tarih ve saat
- c) Tedbir işlemini yapan (uygulayanın) kimliği yazılmalıdır.

Konuşma kaydı çözümü adı verilen (tape) işlem, her türlü kayıt materyali içerisinde yer alan konuşma kayıtlarının yazılı metin haline getirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda ‘konuşma kayıtlarının deşifre edilmesi’, ‘çözümleme’, veya ‘ses açılımı’ şeklinde de ifade edilmektedir. Uygulamada genellikle konuşma kaydı çözüm işlemleri ‘tape’ ya da ‘telefon tapesi’ olarak adlandırılmaktadır. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde konuşma kaydı çözümü işlemini “İletişimin Dinlenmesi ve Kayda Alınmasına İlişkin Tutanak” adı altında düzenlemiş ve yönetmeliğin 1 numaralı ekinde örneğine yer vermiştir⁵⁸⁸.

İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması sonucunda elde edilmiş olan kayıtların yazılı belge haline getirilmesi işlemine son derece ehemmiyet gösterilmeli, konuşmanın bütünlüğünün bozulmaması için kayıtların tutanağa geçirilmesi sırasında ekleme ya da çıkarma yapılmamalıdır⁵⁸⁹. Çünkü bu bilgilerin yazılı belge haline getirilmesi sırasında bir kısım bilgilerin atlanması veya belgeye yanlış aktarılması halinde telafi güç bir kısım hukuki hatalara sebebiyet verilebilecektir⁵⁹⁰. Bu duruma engel olunması amacıyla

---

⁵⁸⁸ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği.

⁵⁸⁹ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 215; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 551.

⁵⁹⁰ TAŞKIN, age, s. 154.

CMK'da bir kısım istisnalar⁵⁹¹ haricinde özel hayatla ilgili olan bilgilerin dahi ayrılmaksızın tutanağa yazılması ilkesi benimsenmiştir. Tedbir sonucunda tutulan tutanakların düzenli olarak tutulmuş olması aynı zamanda tedbir kapsamında elde edilen deliller bakımından da güven oluşturacaktır⁵⁹².

5.2. Kayıtların Muhafazası

İletişimin denetlenmesi tedbiri kararının uygulanması sırasında ve tedbirin sona ermesinden sonra yapılan kayıtların muhafaza edilmesi de büyük önem taşımaktadır. Tedbir kararı alınması için yapılan talebe ilişkin belgeler ile tedbir kararları da muhafaza edilmelidir. Kayıtların muhafazası, hem yapılan işlemlerin ve kayıtların gizliliğinin sağlanması, hem de kayıtların korunması ve değiştirilmesinin önlenmesi bakımından gerekmektedir. Dolayısıyla kayıtların muhafazası ile gizlilik sağlanacağı gibi aynı zamanda tedbirin uygulanması suretiyle elde edilen delillerin gerçek durumu yansıtması ve değiştirilmesinin önüne geçilmesi de sağlanmış olacaktır. Tedbir kararının alınması, uygulanması ve sona ermesi sürecinde ilgili mercilerin tümü gizlilik ilkesine uymak, tedbire ilişkin yapılan işlem, kayıt ve belgeleri saklamak ve korumakla yükümlüdür. CMK'nın 135/7 maddesinde tedbir süresince alınan kararların ve yapılan işlemlerin tedbir süresince gizli tutulacağı belirtilmiş ancak tedbir kararına ilişkin talep ve kararlar ile belge ve kayıtların ne şekilde muhafaza edileceğine dair bir düzenlemeye yer verilmemiştir. TİB Yönetmeliğinin 5/4 maddesinde⁵⁹³ iletişimin denetlenmesi tedbirinin gizliliğinin sağlanması için alınması düzenlemeye yer verilmiş ancak tedbir kararlarının nerede ve ne şekilde korunması gerektiğine dair bir düzenleme yer verilmemiştir. Uygulamada, muhafaza konusunda bir birlik olduğunu söylemek zordur. İletişimin denetlenmesi kararları ile tedbirin uygulanması sonucu elde edilen deliller imkânlar ölçüsünde emanete alınan diğer suç delillerinden daha farklı bir şekilde

---

⁵⁹¹ CMK madde 135/3 maddesinde 'şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile arasındaki iletişimi kayda alınamaz, kayda alınma gerçekleştiikten sonra durumun anlaşılması halinde alınan kayıtların derhal yok edileceği hükme bağlanmıştır.

⁵⁹² TAŞKIN, age, s. 154.

⁵⁹³ TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik madde 5/4, '...verilen karar, tutanakla Cumhuriyet başsavcılığına teslim edilir ve mahkeme kaleminde kalan suretinin gizli tutulması için ilgili hâkim tarafından gerekli tedbir alınır. Söz konusu kararlar tedbir süresince değişik iş kartonuna takılmaz. Tedbirin sona erdiği öğrenildiğinde ilgili kartonuna ilave edilir. Bu maddedeki tüm işlemler sırasında gizliliğe uyulur'.

muhafaza edilmeye çalışılmaktadır⁵⁹⁴. İletişimin denetlenmesi kararının alınması aşamasında olduğu gibi uygulanması aşamasında da iletişimin denetlenmesi sonucu yapılan kayıtlar ve bunların çözümlerinin nerede ve ne şekilde korunması gerektiğine dair CMK'da bir hüküm mevcut değildir. TİB Kuruluş, Görev Yetkilileri Hakkındaki Yönetmeliğinin tedbir devam ettiği süre içinde yapılan kayıtları saklama ve güvenliğini sağlama görevi TİB verilmiştir. Yönetmeliğin 21/f maddesine göre⁵⁹⁵, TİB bünyesindeki teknik uzmanın görevleri arasında yapılan kayıtları iletişim içeriği ve bu içerik dışında kalan iletişime ait bilgilerle birlikte tedbir devam ettiği sürece saklamak da sayılmıştır. Aynı maddenin (i) bendine göre, TİB bünyesindeki teknik uzmanın kurulan ve işletilen sistemlerin ve kaydedilen verilerin güvenliğini sağlama görevi de bulunmaktadır. TİB verilmiş olan bu görevler TİB bünyesinde yapılan kayıtlara ilişkindir. Ancak iletişimin denetlenmesi kararından sonra denetim öngörülen iletişim aracına ait bilgiler suçun işlendiği yer itibari ile ilgili kolluk biriminde yapılmaktadır. Kollukta yapılan kayıtlarda gizliliğe riayet edilmesi gerektiğinde şüphe yoksa da söz konusu kayıtların kollukta muhafazası konusunda ise CMK ve yönetmeliklerde bir düzenleme yer almamaktadır. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 11/3 maddesinde, tedbirin uygulandığı yerlerin gizliliği, düzeni ve güvenliğine ilişkin esas ve usullerin ilgili kolluğun merkez birimince düzenleneceği belirtilmekle beraber⁵⁹⁶, yapılacak düzenlemede tedbirin uygulanması suretiyle yapılan kayıtların gizliliği, muhafazası ve güvenliğinin sağlanmasına ilişkin hükümlere yer verileceği belirtilmemiştir⁵⁹⁷. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde tedbir kararlarına ilişkin talep ve tedbir kararları bakımından gizliliğin ne şekilde sağlanacağı ve tedbir kararlarının ne şekilde saklanacağına dair hükümlere yer verilmiş ise de, iletişimin tespiti dışında, (İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği 9/3 md) tedbir kararlarının uygulanması sonucu elde edilip Cumhuriyet Başsavcılıklarına ve mahkemelere teslim

⁵⁹⁴ KAYMAZ, İletişimin denetlenmesi sonucu ve diğer gizli koruma tedbirlerinin uygulanması sonucu elde edilen verilerin muhafazasına ilişkin olarak ayrıca düzenleme yapılması yararlı olacaktır, Bkz. KAYMAZ, age, s. 362.

⁵⁹⁵ Yönetmelik madde 21/f, “yapılan kayıtları, iletişimin içeriği ve içeriğin dışında kalan iletişime ait bilgilerle birlikte tedbir devam ettiği sürece saklamak”.

⁵⁹⁶ KAYMAZ, Yapılan kayıtların kötüye kullanılmasının önlenmesi bakımından, özellikle yapılan kayıtların kolluk birimlerinde ne şekilde ve kimlerin sorumluluğu altında muhafaza edilmesi gerektiğinin yasa ile düzenlenmesinde büyük fayda vardır. KAYMAZ, age, s. 363.

⁵⁹⁷ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 11/3 ‘Bu Yönetmelik kapsamında yapılan işlemlerin ve yapıldığı yerlerin gizliliği, düzeni ve güvenliği ile kolluk görevlilerinin aidiyet numaralarının belirlenmesine ve muhafazasına ilişkin esas ve usuller ilgili kolluğun merkez birimlerinde düzenlenir’.

edilen iletişim kayıtlarının ne şekilde korunması gerektiğine ilişkin bir hüküm de mevcut değildir. Ancak TİB Kurulu, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğin 27/1 maddesinde elde edilen bilgi, belge ve kayıtların saklanması ve korunmasında gizlilik ilkesine uyulacağı, bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılacağı belirtilmektedir.

Mevzuatımızda, iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması suretiyle yapılan kayıtların hangi mercii veya merciler tarafından muhafaza edileceği belirtilmemiş ise de, tedbirin uygulanmasından sonra yapılan kayıtlara ilişkin çözüm tutanakları ve alt veri taşıyıcısına nakledilen kayıtlar ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına veya mahkemeye gönderileceğine göre⁵⁹⁸, bu aşamaya kadar muhafaza görevinin ilgili kolluk birimine, kayıtların tesliminden sonra ise kayıtların teslim edildiği Cumhuriyet Başsavcılıkları ve mahkemelere ait olduğunu kabul etmek gerekir⁵⁹⁹. CMK'da ve yönetmelikte iletişimin denetimine ilişkin kayıtların ne şekilde muhafaza edileceğine dair bir hüküm mevcut değilse de, gizliliğin korunması ve kayıtların imha edilmesi ve değiştirilmesinin önüne geçilebilmesi bakımından, bu kayıtların adliyelerde suç eşyası ve delillerinin saklandığı emanet odalarından ayrı bir yerde koruma altına alınmasının yararlı olacağı ifade edilmektedir⁶⁰⁰.

6. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE İLİŞKİN YASAKLAR

6.1. CMK 135. Maddesine Aykırı Olarak İletişimin Dinlenmesi ve Kayda Alınması

CMK'nın 135. maddesinin 9. Fıkrasında '*Bu maddede belirlenen esas ve usuller dışında hiç kimse, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemez ve kayda alamaz*' şeklinde düzenleme yapılarak iletişiminin dinlenmesi ve kayda alınması

---

⁵⁹⁸ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde 9/7-8.

⁵⁹⁹ KAYMAZ, CMK'da ve yönetmelikte bu konuda bir hüküm yer almamakta ise de, gizliliğinin sağlanması, kayıtlara ekleme yapılması, kayıtların değiştirilmesi ve silinmesinin önüne geçilmesi bakımından, ilgili kolluk birimince kayıtların mühürlenmesinde büyük fayda vardır. Kayıtların teslim edildiği Cumhuriyet Başsavcılığı veya mahkemelerce de bu kayıtlar ayrıca mühürlenmelidir. KAYMAZ, age, s. 365.

⁶⁰⁰ KAYMAZ, age, s. 365.

tedbirleri ile ilgili genel bir yasaklamaya yer verilmiştir⁶⁰¹. Maddenin bu fıkrasına göre 135. maddede belirlenen esas ve usuller dışında, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişiminin dinlenmesi ve kayda alınması kim tarafından olursa olsun kesin olarak yasaklanmıştır. Düzenlemede dikkat çeken husus ise, yer verilen tedbirlerin iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirleri olmasıdır. Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi, iletişimin tespiti ve mobil telefonun yerinin tespiti tedbirlerine fıkra da yer verilmediği görülmektedir. Yasa koyucu sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi, iletişimin tespiti ve mobil telefonun yerinin tespiti tedbirlerinin, iletişimin içeriğine müdahale niteliği taşıyaması nedeniyle burada tedbire ilişkin koşulları biraz daha esnettiği ve yumuşattığı görülmektedir⁶⁰². CMK'nın 135. maddesinde genel itibari ile iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirleri ile ilgili esas ve usuller düzenlenmiştir. Ancak sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirinin, iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirleri ile aynı esas ve usullere tabi olması nedeniyle 135. maddenin 9. fıkrasında bu tedbiri de yer verilmesi gerektiği kanaatindeyiz. CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen koşullara uyulmaksızın hiçbir kimsenin ve kamu görevlisinin bir başkasının iletişimini dinleyemeyeceği ve kayda alamayacağı hüküm altına alınmıştır. Her ne kadar CMK'nın 135. maddesinin 9. fıkrasının önleme amaçlı iletişimin denetlenmesine de engel olabileceği düşünülse de, CMK suçun işlenmesinden sonra soruşturma ve kovuşturma aşamasında uyulacak esas ve usullere ilişkin hükümleri içermekte, bu yasa hükümlerinin ancak suç işlendikten sonraki dönem için geçerli olacak, suç işlenmeden önceki döneme ait, önleme amaçlı hükümleri etkilemeyecektir⁶⁰³.

---

⁶⁰¹ ŞAHİN, Bu hükümlerle, bir delil elde etme ve değerlendirme yasağı getirilmiş bulunmaktadır. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 349; ÖZBEK ve Diğerleri, Hükümün çok iyi kaleme alındığı söylenemez. 'Dinleme' yerine 'denetleme' teriminin kullanılması daha yerinde olurdu. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 456.

⁶⁰² TAŞKIN, age, s. 171.

⁶⁰³ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 458; TAŞKIN, age, s. 171.

6.2. Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Kişiler İle Gerçekleştirilen İletişimin Denetlenmesine İlişkin Yasak

6.2.1. Genel Olarak

CMK'nın 135. maddesinin 3. fıkrasında '*şüpheli ve sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimi kayda alınmaz. Kayda alınma gerçekleşikten sonra bu durumun anlaşılması halinde, alınan kayıtlar derhal yok edilir*' düzenlemesi yer almaktadır⁶⁰⁴. CMK'nın tanıklıktan çekinebilecek kişilerin iletişiminin denetlenmemesine ilişkin düzenlemesi dayanağını Anayasanın 38. maddesinin 5. fıkrasındaki '*hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz*' hükmünden almaktadır. CMK'nın 135/3 maddesine göre şüpheli veya sanık ile tanıklıktan çekinebilecek kişiler arasındaki iletişim kayda alınamayacaktır⁶⁰⁵. Yasal düzenleme dikkate alındığında, bu halde yalnızca iletişimin kayda alınamayacağı, tespit, dinleme ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine bir engel olmadığı gibi bir sonuç çıkmakta ise de, bu sonucun kabul edilebilir olmadığı, hukuka aykırı olduğu, dinleme ile elde edilen bilgilerin kötüye kullanılması ihtimalinin bulunduğu ifade edilmektedir⁶⁰⁶. Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişi ile arasındaki ilişki bilinemediği için kayıt yapılmış ise durumun tespiti halinde bu kaydın derhal imhası gereklidir. Yine mobil telefonunun yerinin tespiti tedbiri 135. maddenin 3. fıkrası kapsamında olmadığından tanıklıktan çekinme hakkı bulunan kişilerin kullandığı mobil telefonun yerinin tespit edilip edilmeyeceği konusunda da CMK'da ve İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde bir açıklık bulunmamaktadır. Kanunilik ilkesi temel bir hakka sınırlama getiren durumların yasadan açıkça anlaşılabilmesi halinde müdahaleye izin verildiği şeklinde yorum yapılamamasını, aksine izin verilmediği şeklinde yorum yapılmasını gerektirir. Buna karşın 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasanın 18. maddesinin gerekçesi belirtilen ilkeyi tersine çevirmiş ve yasaklamanın yapılmadığı durumlarda müdahalenin mümkün olduğunu kabul etmiş görünmektedir. Bu düzenleme ile şüpheli veya sanığa ulaşılması

⁶⁰⁴ 4422 Sayılı ÇASÖMK 2. maddesinin 1. fıkrası; suç işlediği şüphesi altında bulunan kişi dışında; yardım etme, aracılık etme ve yataklık etme şüphesi altında bulunan herkesin telefonunu dinleme yetkisi vermekteydi. CMK, 4422 Sayılı Yasadan farklı olarak iletişimi denetlenebilecek kişilere bir kısıtlama getirmiştir.

⁶⁰⁵ KAYMAZ, age, s. 185.

⁶⁰⁶ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 204.

için buna elverişli olduğu kabul edilen herhangi bir mobil telefonun yerinin tespiti yapılabilecektir⁶⁰⁷.

25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik öncesinde CMK'nın 135/3 maddesinde yalnızca şüpheli ibaresi yer almakta idi ancak 5353 Sayılı Yasanın 17. maddesi ile yapılan değişiklik ile şüpheli ibaresi 'şüpheli veya sanık' olarak değiştirilmiştir. Dolayısıyla kovuşturma aşamasında da sanık ile tanıklıktan çekinme ilişkisi bulunan kişiler arasındaki iletişim kayda alınamayacaktır⁶⁰⁸.

İletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirinin uygulanması esnasında şüpheli veya sanığın kullanmakta olduğu iletişim aracı dinlemeye alınarak söz konusu telefon dinlenmekte ve yapılan konuşmalar kayda alınmaktadır. Şüpheli veya sanığın görüştüğü kişiler bakımından bir ayırım yapılmaksızın konuşmalar kayıt altına alınmaktadır. Bu aşamada şüpheli veya sanığın iletişim kurmuş olduğu kişilerin tanıklıktan çekinme hakkı sahibi olup olmadığı belirlenmemektedir⁶⁰⁹. Bu sebeple CMK'nın 135/3 maddesi ile yapılan kaydın tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilere ait olduğunun belirlenmesi halinde, kayıtların delil olarak kullanılmasının önlenmesi amacıyla imha edilme zorunluluğu getirilmiştir. Söz konusu kayıtlar imha edilmeksizin dosya konulsa da yargılamada delil olarak kullanılamayacaktır⁶¹⁰. Uygulamada Yargıtay da tanıklıktan çekinme hakkı sahipleriyle gerçekleştirilen iletişime ilişkin kayıtların yasak delil kapsamında olduğuna ve delil olarak değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir⁶¹¹.

⁶⁰⁷ SEVÜK, agm, s. 112; KAYMAZ, age, s. 136.

⁶⁰⁸ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 446.

⁶⁰⁹ TAŞKIN, age, s. 179; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 205.

⁶¹⁰ TAŞKIN, age, s. 179; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 205.

⁶¹¹ Yargıtay 1. CD. 13/10/2009 tarihli kararında '...Sanık hakkında mahkûmiyet hükmü kurulurken, delil olarak kabul edilen telefon dinleme kayıtları, dosya içeriğindeki nüfus kayıtlarından da anlaşılacağı üzere, sanık İlhan ile 5271 Sayılı CMK'nın 45. maddesi uyarınca tanıklıktan çekinme hakkı bulunan kardeşleri sanık Mükerrerem, tanık Emrah ve babası sanık Karabey arasında yapılan görüşmelere ilişkin kayıtlar olup, kanun dışı elde edilmiş delil niteliğindedir. 'Bkz. Yargıtay 1. CD. 13/10/2009 Tarih 2009/1721 Esas 009/5855 Karar sayılı kararı, Yine Yargıtay 5. CD. 14/01/2014 Tarihli kararında, '...ihale öncesi ve sonrasında diğer firma yetkilileri ile görüşüldüğünün tespitine yönelik dosya da kanıt olarak bulunan telefon görüşmelerine ait iletişimin tespiti tutanaklarının baba-oğul Bekir ve Yalçın Alim arasındaki görüşme kayıtlarını içermesi nedeniyle CMK 135/2 maddesi uyarınca yasak delil niteliğinde bulunması...'Bkz. Yargıtay 5. CD. 14/01/2014 Tarih 2012/12552 Esas 2014/401 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Yargıtay 1. CD. 2008/9026 Esas 2009/3731 Karar sayılı kararı.

6.2.2. Tanıklıktan Çekinme Yetkisine Sahip Kişiler

CMK'da iletişimin denetlenmesi konusunda koşulların mevcut olduğu hallerde dahi tedbire başvurulabilmesi açısından bir takım sınırlamalar getirilmiştir⁶¹². Yasa koyucu yaşam hakkının korunması, savunma hakkının zedelenmemesi ve toplumda genel kabul gören bazı değerleri korunması amacıyla bu düzenlemelere yer vermiştir⁶¹³.

CMK'da tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile ilgili olarak ikili bir ayırım yapılmıştır. Tanıklıktan çekinme hallerinden birincisi yakınlık (akrabalık) ikincisi ise meslek ve sürekli uğraştır. Her ne kadar CMK'nın 48. maddesinde de ayrı bir tanıklıktan çekinme hakkı düzenlenerek, kişilerin kendisini veya yakınlarını suçlayıcı açıklamalar yapmaktan çekinebilecekleri şeklinde düzenlemeye yer verilmiş ise de, CMK'nın 45. maddesi kapsamında yer almayan ancak CMK'nın 48. maddesi kapsamındaki değerlendirilen kişinin iletişiminin denetlenmesi yoluna gidilebilecektir⁶¹⁴.

6.2.2.1. Yakınlık Sebebiyle Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Kişilerin Durumu

CMK'da akrabalık nedeniyle tanıklıktan çekinme hususu 45. madde de düzenlenmiştir. CMK'nın 45.maddesine göre;

- a) Şüpheli veya sanığın nişanlısı,
- b) Evlilik bağı kalmasa bile şüpheli veya sanığın eşi,
- c) Şüpheli veya sanığın kan hısımlığından veya kayın hısımlığından üstsoy veya altsoyu,
- d) Şüpheli veya sanığın üçüncü derece dahil kan veya ikinci derece dahil kayın hısımları,

---

⁶¹² CMK madde 135/3, 'Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimi kayda alnamaz. Kayda alma gerçekleşikten sonra bu durumun anlaşılması hâlinde, alınan kayıtlar derhâl yok edilir. '; CMK madde 136, 'Şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafinin bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında, 135 inci madde hükmü uygulanamaz'; Aynı konuda bilgi için Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 142-143.

⁶¹³ SAYDAM, age, s. 131.

⁶¹⁴ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 512;

e) Şüpheli veya sanıkla aralarında evlatlık bağı bulunanlar; tanıklıktan çekinme hakkını sahiptirler.

Şüpheli veya sanığın CMK'nın 45. maddesinde sayılan kişiler ile kurmuş olduğu iletişim kayda alınamayacaktır⁶¹⁵. İlişki tespit edilemeden kayıt yapılmış ise bu kayıtların derhal imha edilmesi ise zorunludur⁶¹⁶. CMK'nın 51. maddesinde tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerin tanıklıktan çekinmemesi halinde yapılması gereken işlemlerin usulü düzenlenmiştir. Ancak CMK'nın bu düzenlemenin iletişimin denetlenmesi tedbiri bakımından bir önemi bulunmamaktadır⁶¹⁷. İletişimin denetlenmesi tedbiri bakımından kişinin tanıklıktan çekinme hakkına sahip olmasına rağmen tanıklıktan çekinme hakkını kullanıp kullanmayacağı konusunda bir değerlendirme yapılamayacaktır. Çünkü CMK'nın 135/3 maddesinde öngörülen yasak kesin bir yasaktır.

6.2.2.2. Meslek ve Sürekli Uğraş Nedeniyle Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Kişilerin Durumu

CMK'nın 46. maddesinde ise meslekleri ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişiler sayılmaktadır. CMK'nın 46. maddesinde meslekleri ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişiler şu şekilde sayılmıştır.

---

⁶¹⁵ KAYMAZ, Şüpheli veya sanıkla CMK'nın 45. Maddesinde sayılan yakınları arasındaki iletişim bakımından iletişimin denetlenmesi yasağının kabul edilmesinin haklı bir sebebi mevcut değildir. Anayasanın 38. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan 'Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz'" ilkesi uyarınca tanıklıktan çekinme hakkının düzenlendiği şeklindeki CMK'nın 45. maddesinin gerekçesi de denetim yasağını haklı kılamaz. Çünkü bu durumda şüpheli veya sanıkla iletişimde bulunan kişiler bir beyanda bulunmaya zorlanmamaktadır. Ayrıca, zorla olmasa da, iradesi ve bilgisi dışında şüpheli veya sanığın iletişiminin denetimi suretiyle kendisi aleyhine olacak deliller elde edildiği şeklindeki bir gerekçeye dayanılması durumunda, şüpheli veya sanığın herhangi bir kişi ile yapmış olduğu iletişimin denetiminin de mümkün olmaması gerekir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 185.

⁶¹⁶ YENİSEY NUHOĞLU, Dinlemenin canlı değilde otomatik olarak yapılması durumunda tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişi ile şüphelinin yapmış olduğu konuşmanın kayda alınmış olacağını, durumun fark edilmesi halinde kaydın silinmesinin kaydın bütünlüğü açısından kuşku doğurabileceğini, kolluk görevlilerinin bazı konuşmaları kaydettiği bazılarını isesildiği ve bu şekilde yönlendirme yaptığı şüphesinin duyulabileceğini, yasal değişiklik yapılarak canlı dinleme halinde kayıt durdurma, otomatik dinleme halinde ise tanıklıktan çekinme hakkına sahip bir olan bir kişi ile yapılan görüşmelerin delil bandı olarak saklanarak kesintisiz kaydın muhafaza edilmesi ancak cumhuriyet savcılığına verilecek ve soruşturma dosyasına girecek kayıtlar arasında buna yer verilememesini içeren bir düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 512.

⁶¹⁷ TAŞKIN, age, s. 180.

- a) Avukatlar veya stajyerleri veya yardımcılarının, bu sıfatları dolayısıyla veya yükledikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgileri nedeniyle,
- b) Hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğer bütün tıp meslek veya sanatları mensuplarının, bu sıfatları dolayısıyla hastaları ve bunların yakınları hakkında öğrendikleri bilgileri nedeniyle,
- c) Mali işlerde görevlendirilmiş müşavirler ve noterlerin bu sıfatları dolayısıyla hizmet verdikleri kişiler hakkında öğrendikleri bilgileri nedeniyle; tanıklıktan çekinebileceklerdir⁶¹⁸.

Yine 5287 Sayılı Basın Kanununun 12. maddesinde basın mensuplarının haber kaynaklarını açıklamaya ve bu konuda tanıklık yapmaya zorlanmayacaklarına dair düzenleme bulunmaktadır. CMK'nın 135/3 maddesinde yer alan düzenleme yalnızca CMK'nın 45 ve 46. maddelerini değil, bunlar dışında kalan hükümleri de kapsadığından Basın Kanununun 12. maddesi uyarınca basın mensupları ile haber kaynaklarının yaptığı görüşmelerin kaydedilmeyeceğini kabul etmek gerekmektedir⁶¹⁹.

Meslek sırrı sebebiyle tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kimselerin iletişimleri denetlenemeyecektir. Çünkü CMK'nın 135/3 maddesinde düzenlenen iletişimin denetlenmesi yasağı yalnızca yakınlık sebebiyle değil meslek ve sürekli uğraş sebebiyle tanıklıktan çekinme hakkını da kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. CMK'nın 46. maddesine göre avukatlar, stajyerleri veya yardımcıları, hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ile diğer bütün tıp meslek veya sanatları mensupları, mali işlerle görevlendirilmiş müşavirler ve noterler, bu sıfatlar ve yükledikleri görevleri sebebiyle öğrendikleri bilgilerden dolayı tanıklıktan çekinme hakkına sahiptirler⁶²⁰. CMK'nın 46. maddesinde düzenlenen bu çekinme hakkı avukatlar, stajyerleri ve yardımcıları için mutlak olup, diğerleri için ise aleyhine tanıklık yapılanın rızasının bulunmaması halinde varlığını devam ettirecektir⁶²¹. Meslek ve

---

⁶¹⁸ KAYMAZ, CMK'nın 135/2 maddesinde herhangi bir ayırım yapılmadan şüpheli veya sanıkla tanıklıktan çekinme hakkına sahip olanlar arasındaki iletişim bakımından iletişimin kaydedilmesi yasağı kabul edildiğinden şüpheli veya sanığın bu meslek mensupları ile iletişimi denetlenemeyecektir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 187.

⁶¹⁹ KAYMAZ, age, s. 188.

⁶²⁰ KAYMAZ, age, s. 187.

⁶²¹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 174.

uğraşları sürdürmekte olan kişilerin bu kapsamda şüpheli veya sanıkla kurduğu iletişimleri kayda alınamayacaktır. Kayda alınma sırasında ilişkinin tespit edilmesine müteakip kaydın derhal imha edilmesi gereklidir.

6.2.2.3. Suç Şüphesi Altında Bulunan Tanıklıktan Çekinme Hakkına Sahip Kişilerin Durumu

CMK'nın 135/3 maddesinde⁶²² şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile olan görüşmeleri kayda alınamayacağı belirtilmiştir⁶²³. Tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerin suç işleme şüphesi altında olsa da iletişimin denetlenmesi hukuka aykırıdır⁶²⁴. Uygulamada Yargıtay'da vermiş olduğu bir kararında sanık ile tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan diğer sanık ile ortaya çıkan telefon kayıtlarının yasadan delil olduğu, hükme esas alınamayacağını belirtmiştir⁶²⁵. Ancak bununla birlikte tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerden suç şüphesi altında olanların iletişimin denetlenmesi tamamen yasaklanmış değildir. Tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile hakkında iletişimin

⁶²² CMK madde 135/3, 'Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimi kayda alınamaz. Kayda alma gerçekleşikten sonra bu durumun anlaşılması hâlinde, alınan kayıtlar derhâl yok edilir'.

⁶²³ CMK'nın 135/3 maddesindeki düzenlemeye rağmen İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 7. maddesinin 4. fıkrasında "Ceza Muhakemesi Kanununun 135. maddesinde belirtilen yasal şartlar varsa, suç işleme şüphesi altındaki tanıklıktan çekinme hakkı olan şahıslar hakkında da hakim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla bu tedbire başvurulabilir" ifadesine yer verilmiş ve suç şüphesi altında bulunan tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişiler ile ilgili olarak yasal bir düzenleme bulunmamasına rağmen bu konu ile ilgili olarak yönetmelikte düzenleme yapılması yoluna gidilmiştir. Yapılan bu düzenleme ile CMK'nın 135/3 maddesinde düzenlenen yasağın kapsamı daraltılmış ve suç işleme şüphesi altında bulunan tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerin şüpheli veya sanıkla kurdukları iletişimlerinin denetlenebileceği ve iletişim kayıtlarının imha edilmeyeceği hükme bağlanmıştır. Yapılan düzenleme ile kaynağını yasadan almayan bir hususta düzenleme yapılması yoluna gidilmiş ve yönetmeliklerin kanunlara aykırı olamayacağına dair genel hukuk ilkesine aykırı davranılmıştır. Aynı zamanda yönetmeliğin 7/4 maddesinde geçen 'suç işleme şüphesi altında olma'durumu ile ne ifade edildiği ve bu durumun kim tarafından ve ne şekilde belirleneceği konusunda da düzenleme belirsizlik içermekteydi. Danıştay 10. Dairesi, 16/10/2007 tarihli ve 2007/2795 sayılı kararı ile yönetmeliğin 7. maddesinin 4. fıkrasının son cümlesi ile ilgili CMK'nın 135. maddesinin 2. fıkrası ile 136. maddesinin 1. fıkrasına aykırı olarak iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulama alanının genişletildiği gerekçesi ile yürütmeyi durdurma kararı vermiş, Danıştay 10. Dairesi yürütmenin durdurulması kararında, 135/2 maddesinde şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile arasındaki iletişimin kayda alınması mutlak olarak yasaklandığı halde yönetmeliğin yedinci maddesinin dördüncü fıkrasının son cümlesi ile düzenleme açık yasal düzenlemeye aykırı şekilde genişletildiğini belirtmiş ve 22/02/2010 tarih 2007/2975 Esas 2010/1399 Karar sayılı karar ile yönetmeliğin bu hükmünün iptaline karar vermiştir. Bu konuda bilgi için Bkz. MERAN, age, s. 155; TAŞKIN, age, s. 181; İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 7/4.

⁶²⁴ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 447.

⁶²⁵ Yargıtay 2. CD. 25/06/2009 Tarih 2009/22575 Esas 2009/31143 Karar sayılı kararı, Yargıtay'ın bu kararında Danıştay 10, Dairesinin 16/10/2007 tarih 2007/2795 Esas sayılı yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararını benimsediği görülmektedir.

denetlenmesi kararı verilen kişi arasında suça iştirak ilişkisi (tedbire konu suçu işleme şüphesi) tespit edilirse bu durumda yasaklıktan söz edilmeyecek ve tedbirin uygulanmasına engel bir durumun varlığından bahsedilmeyecektir⁶²⁶. Yargıtay'da uygulamada tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişilerin suçu iştirak ettiğini ve katıldığına başkaca delillerle belirlenmiş olması halinde iletişimin denetlenmesine ilişkin kayıtların delil olarak kullanılabileceğini belirtmektedir⁶²⁷. Çünkü bu halde kişinin tanıklık statüsü ortadan kalkmakta yerini şüpheli veya sanık statüsü almaktadır⁶²⁸. Ayrıca bu halde kişiler hakkında elde edilen deliller tesadüfi delil niteliği taşıdığından, durumdan derhal Cumhuriyet savcısının haberdar edilerek bu kişiler

---

⁶²⁶ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 544; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 447; CENTEL, ZAFER'e göre, Tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişi şüpheli ise bu halde onun hakkında dinleme kararı verilebilir. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 425; KAYMAZ, Tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişinin şüpheli veya sanıkla birlikte suç işlediği ya da işlenmiş olan suça iştirak ettiği hususu, tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişi ile şüpheli veya sanığın yaptığı iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerle değil başka surette elde edilen delillerle ortaya konulmalıdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 192.

⁶²⁷ YCGK. 19/02/2013 Tarihli kararında, 'Şüpheli ya da sanıkların, birlikte suç işleme şüphesi bulunmayan tanıklıktan çekinebilecek kişilerle yaptıkları görüşmelerin kanuni delil olmadığı konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Bu konuda sorun, akrabalık ilişkilerinin sağladığı kolaylıklardan yararlanarak şüpheli ya da sanıkların birlikte suç işleme kuşkusuna altında bulunan kişilerle yaptıkları iletişimin dinlenmesi ve kayda alınmasında doğmaktadır. Öğretide aksine görüşler bulunmakla birlikte, CMK'nun 135/2. maddesi hükmünün birlikte suç işleme şüphesi altında bulunan kişileri kapsamayacağı, tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişinin suça katıldığı daha önceden başka delillerle belirlenmiş ise artık bu noktada CMK'nun 135/2. maddesi kapsamına giren bir dinleme ve kayıt yasağından söz edilemeyeceği, çünkü konuşması kayıt altına alınan kişinin, tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişi sıfatını o kayıttan önce kaybettiği kabul edilmektedir. Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu ele alındığında; sanık A. K. ile yeğeni olan sanık M. K. ve kardeşi olan sanık H. K. arasında yapılan ve mahkeme kararıyla dinlenilmesi ve kayda alınmasına karar verilen telefon konuşmaları, bu kişilerin suça katıldıklarının daha önceden başka delillerle belirlenmesi ve bunlar hakkında da mahkeme kararıyla iletişimin tespiti ve kayda alınmasına karar verilmiş olması nedeniyle kanuni delil olarak kullanılabilmesinin kabulü gerekmektedir. Aksi halde; tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerin, aynı suçu birlikte işlemelerinin kanun koyucu tarafından himaye edildiği sonucuna ulaşılır ki bunun kabulü de mümkün değildir. Bu itibarla, sanıklar A. K. , M. K. ve H. K. arasında yapılan ve mahkeme kararıyla dinlenilmesi ve kayda alınmasına karar verilen iletişime ait tutanakların Özel Daire tarafından kanuni delil olarak değerlendirilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır. YCGK. 19/02/2013 Tarih Esas No : 2011/5MD-137 Karar No : 2013/58 (Bu karar ile ilgili olarak ayrıca Bkz. Yargıtay 5. CD. 05/06/2009 Tarih 1-5 sayılı, Yargıtay 5. CD. 02/02/2011 Tarih 1-5 sayılı kararları ile YCGK. 02/02/2010 Tarih 217-11 sayılı kararları).

⁶²⁸ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 146; Aksi Yönde, ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, Tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişiler ile yapılan iletişim kayda alınmayacağı, kayıt yapıldı ise bunların bunların silinmesinin gerektiği, söz konusu kayıtların yasak delil niteliğinde olup hükme esas alınmayacağı, söz konusu kişilerin suça iştirak şüphesi aytaında olması halinde bu durumun geçerli olduğunu ifade etmektedirler, Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 205.

hakkında yeni bir iletişimin denetlenmesi kararının alınması gereklidir⁶²⁹. Aksi halde bu kişiler hakkında elde edilen deliller hukuka aykırı delil niteliğinde kabul edilecektir⁶³⁰.

6.2.3. CMK'nın 135/3 Maddesi Kapsamında Yasaklanan Tedbirin Türü

CMK'nın 135. maddesinde, iletişimin tespiti, dinlenmesi, kaydedilmesi, sinyal bilgilerinin tespiti ve mobil telefonun yerinin tespiti tedbirleri düzenlenmiştir. CMK'nın 135/3 maddesinde şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile arasındaki iletişiminin kayda alınamayacağı, alınmış ise imha edileceği belirtilmiştir. Düzenlemede diğer tedbirlerin uygulanması konusunda bir yasak getirilmemiştir⁶³¹.

Öğretide CMK'nın 135/3 maddesinde düzenlenen yasağın iletişimin denetlenmesine ilişkin tüm tedbirleri kapsayan bir yasak mı yoksa yalnızca kayda alma konusunda getirilmiş olan bir yasak mı olduğu konusu tartışmalıdır. Öğretideki bir görüşü göre, hükümde yalnızca iletişimin kayda alınamayacağından söz edilmiş diğer tedbirlerin uygulanması bakımından bir yasak getirilmediği⁶³², örneğin tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerin konuşmalarının dinlenebileceği, çünkü yasa koyucunun yasada iletişimin kayda alınması tedbirine yer vermekle bilinçli bir tercihte bulunduğu ifade edilmiştir⁶³³. Öğretideki diğer görüşte ise, CMK'nın 135/3 maddesinde yer alan 'kayda alınmaz' ibaresi ile kast edilen yalnızca iletişimin kayda alınması olmadığı⁶³⁴,

⁶²⁹ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 544.

⁶³⁰ VATAN, age, s. 79, ŞEN'e göre 'yasa koyucu, şüpheli veya sanık ile tanıklıktan çekinme hakkı olan kişi arasında yapılan ve suç ikrarını içeren beyanların delil olarak kullanılmayacağını işaret etmektedir. Bu sebeple şüpheli veya sanık ile tanıklıktan çekinebilme hakkına sahip olan kişi arasında kurulan iletişim anına kadar, eğer tanıklıktan çekinebilecek kişi 'şüpheli' sıfatını kazanmamış ve ceza soruşturmasına bu sıfatla dahil edilmemişse, elbette yapılan dinleme ve elde edilen kayıtların aleyhe kullanılabilmesi söz konusu olmayacaktır. 'Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 175.

⁶³¹ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 544.

⁶³² KAYMAZ, age, s. 196.

⁶³³ ŞAHİN'e göre, Burada yalnızca kayda alma yasağına yer verilmiş bu sebeple şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimi, dinlenebilecek, tespit edilebilecek veya sinyal bilgileri değerlendirilebilecektir. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 359; TAŞKIN, age, 182; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 89; HAKERİ, agm, s. 4; SEZER, İPEK, PARLAK'a göre 'burada kast edilen sadece kayda almaktır. Çünkü yasa koyucunun diğer maddelerde dinlemeden ya da sinyal bilgilerinden açıkça söz etmesi doğal olarak burada bir unutmadan söz edilmesinin mümkün olmadığını akla getirmektedir. Yasa koyucu aynı ibareyi müdafiler açısından kullanmamıştır. Bu sebeple burada kanunun yapılış tekniğindeki eksiklikten söz edilmesi mümkün gözükmemektedir. Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 145.

⁶³⁴ Tanıklıktan çekinme yetkisi olanların iletişiminin kayda alınamamakla beraber birlikte dinlenebilmesi hukuka aykırıdır ve ispat ve delillerle ilgili olarak yasak ağacın meyvesi kuramına aykırıdır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 446.

CMK'nın 135/3 maddesi yalnızca iletişimin kayda alınmasını değil bunun yanında iletişimin tespiti, dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi yasağını da içine alacak şekilde uygulanmasının gerektiği, çünkü yasada açıkça yasaklanan bir hususun yasanın başka bir hükmünün lafzı kullanılarak dolanılamayacağı⁶³⁵, aslında yasa koyucunun CMK'nın 135/3 maddesinde yalnızca 'iletişimin kayda alınması' tedbirine yer vermesinin, iletişimde bulunan kişiler arasındaki çekinme yasağının ancak dinleme işlemiyle tespit edilecek olmasından kaynaklandığını⁶³⁶, dinleme gerçekleşmeden iletişim kuran karşı taraftaki kişinin tanıklıktan çekinme hakkı sahibi olup olmadığının belirlenebilmesinin imkânsız olduğu⁶³⁷, kaldı ki bazı hallerde yabancı dilde iletişimin denetlenmesinin gerekebileceği ve işlemi icra eden görevlinin dinleme sırasında bu durumun tespitini yapamayabileceği, CMK'nın 135. maddesinin 3. fıkrası hükmünün Adalet Bakanlığında oluşturulan Bilim Komisyonu'nda hazırlanırken, iletişimin dinlenmesine imkân tanınmaması amacı ile iletişimin dinlenememesi şeklinde de önerildiğini ancak iletişim dinlenmeden iletişimin tanıklıktan çekinebilecek kişilerle

---

⁶³⁵ SOYASLAN'a göre, Yasa yalnızca kayda alma yasağı koymuş olsa da, iletişimin içeriği de dinlenememelidir. Çünkü dinlenmiş olsa dahi delil olarak kullanılamayacak, tanıklıktan çekinme hakkı olan kişi de o konuda konuşmaya zorlanamayacaktır. Bkz. SOYASLAN, age, s. 279; ÖZBEK ve Diğerlerine göre, kayıt yasağı getirilip tespit ve dinleme bakımından bir sınırlama getirilmemiş olması elştirilmelidir. Yasa koyucunun bu şekilde ayırım yapmasının gerekçesi şüpheli veya sanığın iletişimin tespit edilmesi halinde otomatik olarak bu kişilerinde iletişimin tespit edilecek olması yani bu durumun önlenmesinin imkânsız olmasıdır. Ancak iletişimin dinlenmesi ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi bakımından aynı şeyi söylemek zordur. Bu sebeple iletişimin dinlenmesi ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi bakımından da yasal düzenleme ile yasak getirilmesi gerekmektedir. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 449; YARDIMCI, age, s. 211; VATAN, age, s. 77; ŞEN'göre 'Düzenlemede yalnızca kayıt yasağı getirilip, tespit, dinleme ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi bakımından bir sınırlama öngörülmemiş olması eleştirilmelidir. Burada şöyle bir ayırım yoluna gidilebilir; tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerin kendisine ait telekomünikasyon araçları ile şüpheli ve sanıkla iletişimlerinin tespit ve dinleme işlemleri açısından sınırlandırılmalı, kendilerine ait olmayan telekomünikasyon araçları ile yaptıkları görüşmelerde ise durumun anlaşılmasından itibaren dinleme ve tespit işlemi derhal sonlandırılmalıdır. 'Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 174-175; YENİSEY, NUHOĞLU, Kısıtlamanın yalnızca kayda almaya ilişkin olarak anlaşılmasının doğru olmadığı, sanık haklarının kıyas yoluyla genişletilmesinin mümkün olması sebebiyle bunun yanında iletişimin tespiti, dinlenmesi ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinin de yasak kapsamında olduğunun değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 512.

⁶³⁶ KARAGÖZ, BİRTEK, agm, s. 7.

⁶³⁷ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 359; KAYMAZ, Yasa maddesinde bu yönde bir açıklık mevcut değil ise de, düzenlemenin amacından yola çıkılarak kaydetme bakımından kanunda yer alan bu hüküm iletişimin dinlenmesi bakımından uygulanmalı, denetimi yapmakta olan görevli şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinme hakkına sahip bir kişi ile örneğin eşiyile konuştuğunu anladığında dinlemeye son vermelidir. Bu aşamaya kadar, yani görevlinin, şüpheli veya sanığın iletişimde bulunduğu kişinin tanıktan çekinme hakkına sahip bir kişi olduğunu öğrendiği ana kadar dinleme suretiyle elde edilen deliller hukuka aykırı olduğundan, bu delillerin soruşturma ve kovuşturmada delil olarak kullanılması mümkün değildir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 191.

ilgili olup olmadığının tespit edilemeyeceği gerekçesiyle sadece kayda alınamayacağına hükme bağlandığı ifade edilmiştir⁶³⁸.

6.3. Müdafii İle Gerçekleştirilen İletişimin Denetlenmesi Yasağı

Müdafii ceza muhakemesinde kamu görevi niteliğinde bulunan savunma makamını temsil etmektedir⁶³⁹. Şüphelinin veya sanığın savunmalarını özgürce yapabilmeleri ve savunma hakkının güvence altına alınması amacıyla ceza muhakemesinde müdafilere bir takım ayrıcalıklar tanınmıştır. CMK'nın 46. maddesinde avukatın mesleki uğraşı sebebiyle öğrendiği bilgiler bakımından tanıklık yapmaktan çekinebileceği, ilgilinin muvafakatına rağmen tanıklık yapmak zorunda olmadığı, yine CMK'nın 126. maddesinde 46. madde uyarınca tanıklıktan çekinme hakkına sahip olanlar ile şüpheli veya sanık arasındaki belgelere el konulamayacağı şeklinde düzenlemeler yapılmıştır. Yine CMK'nın 130. maddesinde avukat bürolarında arama, elkoyma ve postada elkoyma bakımından farklı düzenlemeler yapılmış⁶⁴⁰, CMK'nın 154. maddesinde ise müdafinin şüpheli ve sanıkla denetim ve izleme olmaksızın görüşme ve yazışma hakkının bir sonucu⁶⁴¹ ve bu görevi ile bağlantılı olarak, CMK'nın 136. maddesinde de, *'şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafinin bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında, Ceza Muhakemesi Kanununun 135. madde hükmü uygulanamaz'* şeklinde düzenleme yapılmıştır⁶⁴². İletişimin denetlenmesi

⁶³⁸ HAKERİ, agm, s. 3; ŞEN'göre, 'tanıklıktan çekinme hakkı olan kişilerin, sanık ve şüpheli ile iletişimi kayda alınamayacağı gibi, dinlenilmesi de doğru değildir. Tanıklıktan çekinme hakkı olanların dinlenilebilecekleri düşünüldüğünde canlı dinleme yapan kolluk görevlisinin tanıklığı da geçerli hale gelecek ve CMK'nın 135/3 maddesi dolaylı yoldan bertaraf edilmiş olacaktır. Şüpheli veya sanık ile tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi neticesinde tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişinin tedbir kararı verilen suçun iştirakçisi olduğunun anlaşılması halinde dahi dinleme hukuka aykırı olduğu için, dinlemeyi yapan kolluk personelinin tanıklığından yararlanılamayacaktır. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 175.

⁶³⁹ TAŞKIN, age, s. 171.

⁶⁴⁰ İletişimin denetlenmesi tedbirinde yalnızca müdafii statüsündeki avukat öngörülmüş iken aramalarda ise hukuk davalarını kapsayacak şekilde avukat terimi kullanılmıştır. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 511.

⁶⁴¹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 176, YENİSEY NUHOĞLU, CMK'nın 154. maddesinden kaynaklanan savunma dokunulmazlığı bulunması sebebiyle müdafii şüpheli veya sanıkla yaptığı iletişim denetlenemez. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 510.

⁶⁴² ÜNVER, HAKERİ, Müdafilik sıfatı sebebiyle özel olarak düzenlenen ve uygulanacak olan norm, CMK 135/3 değil, öncelikli olarak CMK 136 hükmüdür. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 459; CENTEL, ZAFER'e göre, CMK'nın 135/3 maddesinde tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile şüpheli ve sanık arasındaki iletişimin kayda alınamayacağı belirtildikten sonra böyle bir

yasağı müdafinin müdafiliğini yaptığı suçlar ile bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları ile sınırlandırılmıştır⁶⁴³. Müdafii sıfatı bulunan avukatın iletişim aracının denetlenmesine ilişkin bu yasak suç şüphelisinin savunma hakkının korunması amacına yöneliktir⁶⁴⁴. Bunun dışında avukatların katalog suçlardan birini işlediği şüphesi ile koşulların bulunması halinde iletişimlerinin denetlenmesine her zaman mümkün olup⁶⁴⁵ bu konuda bir istisna öngörülmemiştir⁶⁴⁶.

CMK'nın 136. maddesi uyarınca müdafii açısından kural olarak bütün iletişimin denetlenmesi tedbir türleri bakımından yasaklılık söz konusudur⁶⁴⁷. Yani müdafinin iletişiminin denetlenemeyeceğine ilişkin yasak iletişimin denetlenmesi tedbir türlerinden tespit, dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesini kapsayan bir yasaktır⁶⁴⁸. Ancak CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin müdafii hakkında uygulanması mümkün olduğu ifade edilmektedir⁶⁴⁹. CMK'nın 136. maddesinde müdafii hakkında CMK'nın 135. maddesinin uygulanmayacağı hükme bağlanmış olması ve CMK'nın 135. maddesinde

---

düzenleme yapılması gereksizdir. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 426; KAYMAZ, Savunma hakkına ilişkin meslek sırrı bakımından iletişimin denetlenmesini ilişkin iki ayrı maddede düzenleme yapılması isabetli olmamıştır. Ancak CMK'nın 135/3 maddesinde bu konuda bir hüküm bulunması CMK'nın 136. maddesindeki düzenlemeyi de anlamsız hale getirmemektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 195; SOYASLAN, Yasağın amacı şüpheli veya sanığın kendilerini savunmak amacıyla bir avukatla temasa geçmelerinin ve kendilerini savunma yollarını aramalarının engellenmesidir. Bkz. SOYASLAN, age, s. 279; ERDEM, Şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafii bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında 135. maddenin uygulanmayacağına ilişkin düzenlemenin içeriği ve CMK'nın 135/3 maddesi karşısında ne gibi bir pratik öneminin bulunduğu belirsiz kalmaktadır. CMK'nın 46. maddesinde avukatların tanıklıktan çekinme yetkisine sahip oldukları ve CMK'nın 135/3 maddesinin müdafileri de kapsadığı düşünülecek olursa, müdafii yalnızca 'bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki' telekomünikasyon araçları hakkında CMK 135. maddesinin uygulanmayacağına belirtilmesinin de bir anlamı kalmamaktadır. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 6; Aynı Yönde ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 551.

⁶⁴³ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 449.

⁶⁴⁴ MERAN, age, s. 158.

⁶⁴⁵ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 214; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 511.

⁶⁴⁶ TAŞKIN, age, s. 173; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 450.

⁶⁴⁷ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 359; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 460; KAYMAZ, age, s. 196.

⁶⁴⁸ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 511; KAYMAZ, age, s. 196.

⁶⁴⁹ TAŞKIN, age, s. 175; YENİSEY, NUHOĞLU, Mobil telefonun kapsam dışında tutulmasına anlam veremediklerini, bu durumun yasa yapma hatası olduğunu düşündüklerini ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 511; Aksi Yönde, ÜNVER, HAKERİ, Mobil telefonun yeri tespiti tedbiri de yasaklanmıştır. Çünkü CMK'nın 136. maddesi genel olarak CMK'nın 135. maddesindeki tüm tedbirlerin uygulanmasını yasaklamaktadır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 460.

de tüm tedbir türlerinin sayılmış olması hususları nazara alındığında ilk bakışta yasaklılığın mobil telefonun yerinin tespiti bakımından da geçerli olacağı sonucuna varılmaktadır. Halbuki düzenleme dikkate alındığında yasağın müdafinin büro, konut ve yerleşim yerinde bulunan telekomünikasyon araçları yönünden geçerli olduğu görülmektedir. Dolayısıyla mobil telefon bu yasak kapsamında değildir⁶⁵⁰. Mobil telefonun yerinin tespiti ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbiri de ancak mobil telefonlarla ilgili olarak uygulanabilecek tedbirlerdir. Kaldı ki mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinde amaç şüpheli veya sanığın yakalanması olduğundan doğal olarak şüpheli ve müdafinin haberleşmesinden de bahsedilmeyecektir⁶⁵¹.

CMK'nın 136. maddesinde kast edilen şüpheli veya sanığın müdafii ile soruşturma ya da kovuşturmayla konu edilen suç ile ilgili olarak yaptığı görüşmelerdir. Aksi takdirde şüpheli hakkında uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri ile şüphelinin müdafii ile yaptığı görüşmelerin denetime takılabilmesi mümkündür⁶⁵². CMK'nın 136. maddesinde iletişimin denetlenmesi yasağı kapsamında olan iletişimin şüpheli veya sanık ile müdafii arasında yapılan iletişim olduğuna dair bir düzenleme bulunmamakta, düzenlemede '*şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla*' yapılan iletişimin denetlenmesinin yasak olduğu belirtilmektedir. Bu sebeple denetimi yasaklanan iletişimin sadece şüpheli veya sanıkla müdafinin yüklenen suç dolayısıyla yaptığı iletişim değil aynı zamanda müdafinin şüpheli veya sanık dışındaki kişiler ile yaptığı iletişim sırasında söz konusu şüpheli veya sanık ile ilgili elde edilmiş olan mesleki sırlarında denetim yasağı kapsamında olduğu ifade edilmektedir⁶⁵³.

CMK'nın 136. maddesindeki düzenleme dikkate alındığında, çözüme kavuşturulması gereken diğer bir husus, iletişimin denetlenmesine ilişkin yasağın yalnızca müdafinin

---

⁶⁵⁰ KAYMAZ, Mobil telefonun yerinin tespiti ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi, ancak mobil telefonlarla ilgili olarak uygulanabilen tedbirlerdir. CMK'nın 136. maddesinde mobil telefonlara yer verilmediğinden; CMK'nın 135/2 maddesinde yalnızca iletişimin kaydedilmesi yasaklandığından, müdafilerin mobil telefonlarının yerinin tespiti, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve mobil telefonla yapmış oldukları iletişimin tespiti mümkün görünmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 198; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 461; KAYMAZ, age, s. 197; TAŞKIN'a göre 'Mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin uygulanabilmesi için mobil telefonun şüpheliye ait veya şüphelinin kullanımında olması şart değildir. Şüphelinin yakalanmasına imkân veren bir mobil telefonun yeri tespit edilebilir ve bu kapsamda söz konusu telefon şüphelinin yakın arkadaşına, nişanlısına ait olabileceği gibi müdafiiye de ait olabilir.' Bkz. TAŞKIN, age, s. 175.

⁶⁵¹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 147.

⁶⁵² CENTEL, ZAFER, age, s. 395.

⁶⁵³ KAYMAZ, age, s. 200.

büro, konut ve yerleşim yerindeki iletişim araçları ile sınırlı olup olmadığı sorunudur. Yani herhangi bir yerde müdafinin şüpheli veya sanıkla yaptığı görüşmede yasak kapsamında değerlendirilecek midir? Öğretide bu konu tartışmalıdır. Öğretideki bir görüşte, şüpheli veya sanığın müdafiiyle herhangi bir yerde yaptığı görüşmelerin yasak kapsamına gireceği, yasağın yalnızca müdafii bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları ile sınırlı olmadığı, iletişim araçlarının belirtilen yerlerde bulunmasının şart olmadığı, çünkü CMK'nın 136. maddesinde açıkça müdafii ile şüpheli arasındaki görüşmelerin denetlenmeyeceğinin düzenlendiği ifade edilmiştir⁶⁵⁴. Diğer bir görüşte ise, CMK'nın 136. maddesinde düzenlenen söz konusu yerler dışında bulunan telekomünikasyon araçları için bir yasak getirilmediği gibi bu yerlere kurulu bulunan mobil telefon, uydu telefonu, araç telefonu gibi iletişim araçları bakımından da bir yasak getirilmediğini, dolayısıyla bahsi geçen yerler dışında iletişim araçları ile yapılan görüşmeler ile mobil telefonla veya araç telefonu ile yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, kaydedilmesi ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi bakımından yasal bir engel bulunmadığı⁶⁵⁵, yani şüpheli veya sanığın müdafii ile büro, konut ve yerleşim yerinde bulunan bir telekomünikasyon aracı üzerinden görüşmesi halinde bu iletişim denetlenemezken mobil telefon veya araç telefonu üzerinden görüşmenin yapılması halinde bu iletişim denetlenebileceği ifade edilmiştir⁶⁵⁶.

---

⁶⁵⁴ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 449; TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 90; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 460; Aynı yönde ŞEN'e göre 'Müdafii ile şüpheli veya sanık arasında kurulan iletişimin savunma dokunulmazlığı ilkesi uyarınca hiçbir şekilde denetime tabi olmaması gerekmektedir. Kanunun getirmiş olduğu düzenlemeden, müdafiiin tedbir konusu suça ilişkin olarak şüpheli veya sanıkla iletişim kurduğu mobil telefonun veya kanunda belirtilen yerler dışında şüpheli veya sanıkla kurduğu iletişimi hakkında CMK'nın 135. maddenin uygulama alanı bulabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Maddenin getiriliş amacı ve savunma dokunulmazlığı ilkesi göz önünde bulundurulduğunda madde hükmünün müdafii ile şüpheli veya sanık arasındaki her türlü telekomünikasyon iletişimini kapsadığının kabulünü gerekli kılmaktadır. 'ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 177; SEZER, İPEK, PARLAK'a göre 'Esas olan savunma hakkının dokunulmazlığı ilkesidir. Bu ilkedan hareketle müdafii ile yapılan görüşmelerin denetlenmesinde yer sınırlandırması yapılmamalı ve yasaklılık tüm tedbirler açısından uygulanmalıdır. 'Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 148.

⁶⁵⁵ ÜNVER, HAKERİ, Madde bu içeriği ile amaçlanan korumaya ve bu yasağın düzenleniş sebebine aykırıdır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 461.

⁶⁵⁶ KAYMAZ, age, s. 197; TAŞKIN 'Madde metninde bir yazım hatasının mevcut olduğunu, madde metninin 'şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafii hakkında, dördüncü fıkra hükmü hariç olmak üzere 135. madde hükmü uygulanmaz' şeklinde değiştirilmesinin uygun olacağını, bu şekilde düzenleme yapıldığı takdirde şüpheli veya sanığın müdafii ile kurduğu iletişimi hangi telekomünikasyon aracı üzerinden gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin denetlenmeyeceğini belirtmektedir. 'Bkz. TAŞKIN, age, s. 176.

CMK'nın 136. maddesi ile getirilen koruma, sadece müdafilik sıfatı taşıdığı süre içerisinde geçerlidir⁶⁵⁷. Şüpheli veya sanık ile avukat arasındaki ilişki müdafilik ilişkisi olmayıp, başka bir davada şüpheliyi veya sanığı temsil etmeye dayanan bir vekalet ilişkisi söz konusuysa, 136. maddedeki yasaktan söz etmek mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla şüpheli veya sanık hakkında iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanırken, soruşturma veya kovuşturmayla konu suçtan dolayı müdafii olan avukatla kurulan iletişim yani şüpheli hakkında iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanırken⁶⁵⁸, o suçtan dolayı müdafii olan avukatla kurulan iletişim denetlenemezken bir hukuk davasında kendisini temsil eden avukatla kurduğu iletişimi denetlenebilecektir⁶⁵⁹. CMK'nın 136. maddesinde sadece müdafiden söz edilmesi sebebiyle avukat stajyerleri ve müdafii yardımcılarını bakımından CMK'nın 136. maddesi uygulanamayacaktır⁶⁶⁰. Ancak avukat stajyerlerinin ve yardımcılarının tanıklıktan çekinme hakkına sahip olmaları sebebiyle bu kişiler CMK'nın 135/3 maddesindeki korunmadan yararlanabilecektir. Ayrıca iletişimin denetlenmesi yasağı bakımından müdafilik sıfatının kaynağının bir ehemmiyeti yoktur. Müdafinin devlet tarafından zorunlu müdafilik kapsamında görevlendirilmiş olması ile şüpheli veya sanık tarafından seçilmesi arasında bir fark bulunmamaktadır. Her iki durumda da müdafii CMK'nın 136. maddesinde belirtilen ayrıcalıktan istifade edecektir.

Öğretide CMK'nın 135. maddesinin üçüncü fıkrasının Adalet Komisyonunda madde metnine eklendiği, yasanın ilk düzenlenen halinde bu fıkranın yer almadığı, bu sebeple CMK'nın 136. maddesinin anlamlı olduğu ancak 135/3 maddesinin eklenmesi ile 136. maddenin anlamsız ve gereksiz hale geldiği, çünkü 46. madde de avukatlara tanıklıktan çekinme hakkı tanıdığı 135/3 maddesinde ise, tanıklıktan çekinme hakkına sahip olanlar ile kurulan iletişimin kayda alınamayacağı belirtildiği, bu sebeple 136. madde hükmünün gereksiz olduğu ifade edilmektedir⁶⁶¹. Müdafii de CMK'nın 46. maddesi

---

⁶⁵⁷ TAŞKIN, age, s. 174.

⁶⁵⁸ MERAN, Cumhuriyet savcılığı veya mahkemenin elde edilen dinleme tutanakları ve görüşmelerin müdafii ile soruşturulmakta olan suç dolayısıyla yapıldığını saptaması halinde, bu deliller hukuka aykırı oldukları gerekçesi ile davaya veya hükme dayanak yapılmamalıdır. Bkz. MERAN, age, s. 164

⁶⁵⁹ TAŞKIN, age, s. 174.

⁶⁶⁰ KAYMAZ, age, s. 200.

⁶⁶¹ ÖZTÜRK ve Diğerleri; CMK'nın 135/3 maddesinin müdafileri de kapsadığı düşünülecek olursa müdafinin yalnızca bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında CMK'nın 135. maddenin uygulanmayacağı belirtilmesinin pratik bir anlamı kalmamaktadır. Bu bakımdan müdafii, bizzat suçu işlemek veya buna iştirak şüphesi altında olmadığı sürece, şüpheli veya

uyarınca tanıklıktan çekinebilecek kişilerdendir. Ancak CMK'nın 135. maddenin üçüncü fıkrasında şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile arasındaki iletişiminin kayda alınması yasaklanmış olup diğer iletişimin denetlenmesi türlerinin uygulanması mümkün olduğu⁶⁶² halde, 136. maddedeki yasak bütün iletişimin denetlenmesi işlemleri bakımından geçerli hale getirilmiştir⁶⁶³. Ayrıca CMK'nın 136. maddesi ile büro, konut ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları ile ilgili, yani mekana bağlı bir yasak getirdiği halde, 135. maddenin üçüncü fıkrası, bu alanlar dışında da müdafinin iletişiminin kayda alınmasını engellemektedir⁶⁶⁴. Bununla birlikte, müdafinin şüpheli veya sanık ile iletişim kurmak amacıyla kullandığı tüm iletişim araçlarına ait veriler 135. maddenin üçüncü fıkrasına göre kayda alınamayacaktır. CMK'nın 136. maddesindeki düzenleme dikkate alındığında, taşınabilir (mobil) iletişim araçlarının kapsam dışı bırakılması nedeniyle maddenin uygulanması ile ilgili sorunlarla karşılaşılması mümkün gözükmemektedir. Müdafii taşınabilir telefon veya bilgisayarını kimi zaman bürosunda, ofisinde kullanırken kimi zamanda internet üzerinden parkta, kamuya açık bir mekanda, toplu taşıma araçlarında veya başka bir yerde de kullanabilecektir. Dolayısıyla bu hallerde, avukatın tanıklıktan çekinme hakkına sahip olduğu ve CMK'nın 135. maddesinin 3. fıkrasının müdafileri de kapsadığı düşünülecek olursa, kayda alınma her halükarda yasaklanmış olacaktır. Yalnız büro, konut ve yerleşim yeri dışındaki mekanlarda yapılan iletişime yönelik, iletişimin tespiti,

---

sanıkla yapmış olduğu görüşmeler hangi yolla olursa olsun dinlemez ve kayda alınmaz. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 551; KAYMAZ, CMK'nın 136. maddesine göre müdafinin bürosu, konutu ve yerleşim yerlerindeki iletişim araçları bakımından, dinleme ve kaydetme ile beraber iletişimin tespiti de yapılamayacaktır. Buna karşılık, CMK'nın 135/2 maddesinde denetlenemeyecek iletişim araçları ve bu araçların bulunduğu yerler bakımından bir istisna öngörülmemesine rağmen, iletişimin denetlenmesi türleri bakımından sınırlı bir koruma sağlanmıştır. Zira CMK'nın 135/2 maddesine göre, şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerle yaptığı iletişimin kaydedilmesi yasaklandığı halde dinlenmesi veya tespiti yasaklanmamıştır. KAYMAZ, age, s. 196.

⁶⁶² SEVÜK, agm, s. 118.

⁶⁶³ KAYMAZ, CMK'nın 135/3 maddesinde, ceza yargılaması dışındaki bir muhakemede vekillik görevini üstlenen avukatın şüpheli veya sanıkla yapacağı iletişim koruma altına alınmıştır. Oysa CMK'nın 136. maddesine göre, şüpheli veya sanıkla yapmış olduğu iletişimin denetlenememesi için avukatın bir ceza uyuşmazlığında şüpheli veya sanığın savunmasını üstlenmesi gerekmektedir. Böylece, CMK'nın 135/3 maddesine göre denetlenemeyecek olan kişiler daha geniş tutulmuştur. Bkz. KAYMAZ, age, s. 195.

⁶⁶⁴ KAYMAZ, age, s. 196.

dinlenmesi, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve mobil telefonun yerinin tespiti tedbirlerinin uygulanmasında ise bir engel olmadığı düşüncesindeyiz⁶⁶⁵.

Şüpheli veya sanık ile müdafinin görüşmelerinde, müdafinin denetime konu olan suça iştiraki ya da başka bir suçu işlediği tespit edilebiliyorsa yasak uygulanamayacaktır⁶⁶⁶. Bu hususa ilişkin yasal bir düzenleme bulunmamasına rağmen, İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 7. maddesinin 5. fıkrasında “*Şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla suç şüphelisi olmayan müdafii bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında, Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci madde hükmü uygulanamaz*” ifadesine yer verilmiştir. Yapılan düzenleme ile CMK’nın 135/3 maddesinde yer almayan ‘suç şüphelisi olmayan’ ibaresi yönetmelik hükmüne eklenmiştir. Bu ekleme ile şüpheli veya sanığın müdafii ile kuracakları iletişimlerinin denetlenmemesi için müdafii suç şüphelisi olmaması gerekli olacaktır. Ancak söz konusu yönetmelik hükmünün iptali talebi ile açılan davada Danıştay 10. Dairesi 16/10/2007 tarih 2007/2795 Esas sayılı kararında, CMK’nın 136. maddesinin 1. fıkrasında herhangi bir istisnaya yer verilmeksizin, şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafii bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında CMK’nın 135. madde hükmünün uygulanmayacağı açık bir şekilde belirtildiği, buna karşılık yönetmeliğin 7. maddesinin 5. fıkrasında yer alan düzenlemeye söz konusu yasa hükmünde yer almayan ‘suç şüphelisi olmayan’ ibaresi eklenerek, sanığa yüklenen suçun şüphelisi olması durumunda müdafii hakkında da

⁶⁶⁵ ‘Müdafii ile gerçekleştirilen iletişimin denetlenmesiyle ilgili CMK’nın 136. maddesinin, ‘şüpheli veya sanığın müdafii ile kurduğu iletişimin, kullanılan telekomünikasyon aracına bağlı olmaksızın dinlenemeyeceği, kayıt altına alınmayacağı ve sinyal bilgilerinin değerlendirilemeyeceği’ esasına göre yeniden düzenlenmesi uygun olacaktır. TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 258, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489>. Pdf.

⁶⁶⁶ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 551; KAYMAZ, age, s. 201; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 459; MERAN, age, s. 158; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, Müdafii bizzat suçu işlemek veya iştirak şüphesi altında olmadığı müddetçe şüpheli veya sanık ile yaptığı görüşmeler hangi yolla olursa olsun dinlenemez ve kayda alınmaz. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 213; ŞEN’e göre ‘şüpheli veya sanığın avukatıyla yapmış olduğu ve müdafii izlenimi veren görüşmeler CMK’nın 136. maddesi kapsamına gireceğinden dinlemeyecek ve kayıt altına alınmayacaktır. Ancak tedbire konu suç hakkında şüpheli veya sanığın avukatla yaptığı ve görüşmeden müdafii izleniminden çok suç ortaklığı anlamı taşıyan CMK’nın 136. maddesi dışındadır. Dolayısıyla görüşmelerde şüpheli veya sanığın iletişim kurduğu vekilin suça iştirak ettiğinin tespit edilmesi halinde söz konusu kayıtlar ve dinlemeyi yapan kolluk personelinin tanıklığı geçerli deliller olacak ve bu halde CMK’nın 136. maddesi uygulanmayacaktır. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 177.

iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması yolunun açıldığı, bu durumun ise CMK'nın 136. maddesinin açık hükmünün yönetmelikle hukuka aykırı şekilde genişletilmesi anlamı taşıyacağını belirterek yönetmeliğin 7. maddesinin 5. fıkrasında yer alan 'suç şüphelisi olmayan' ibaresinin yürütmesinin durdurulmasına karar vererek hükmün uygulanmasına son vermiş ve 22/02/2010 tarih 2007/2795 Esas 2010/1399 karar sayılı kararı ile hükmün iptaline karar vermiştir⁶⁶⁷. Yürütmeyi durdurma kararı ile iptal kararının gerekçesi incelendiğinde, kanunda herhangi bir istisna öngörülmemesi sebebiyle şüpheli veya sanığın işlemiş olduğu suça iştirak etme şüphesi altında bulunsa dahi, avukatın şüpheli veya sanığın müdafiliğini üstlenebileceği ve şüpheli veya sanıkla iletişiminin de CMK'nın 136. maddesi uyarınca denetlenemeyeceği sonucuna varılmaktadır⁶⁶⁸.

7. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE SON VERİLMESİ VE İLETİŞİM İÇERİKLERİNİN YOK EDİLMESİ

7.1. İletişimin Denetlenmesi Tedbirine Son Verilmesi

CMK'nın 137. maddesinin 3. fıkrasında⁶⁶⁹ iletişimin denetlenmesi tedbirine son verilmesi gereken iki hal belirtilmiştir. Buna göre; kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi halinde veya Cumhuriyet savcısı tarafından verilen iletişimin denetlenmesi tedbirine Hâkim onayının alınamaması halinde; iletişimin denetlenmesi tedbirine son verilecektir⁶⁷⁰. Her iki halde de Cumhuriyet savcısının tedbirin

⁶⁶⁷ Bkz. Danıştay 10. Dairesinin 16/10/2007 tarih 2007/2795 Esas sayılı yürütmenin durdurulması ve 22/02/2010 tarih 2007/2795 Esas 2010/1399 Karar sayılı kararları; TAŞKIN'a göre 'iyimser bir yorumla müdafinin suç şüphelisi olmayacağı suçun, müdafiliğini üstlendiği şüpheli veya sanığa yüklenen suç olduğunun düşünülebileceğini, ancak bu durumun azmettirme, dolaylı faillik ve iştirak gibi müesseselerle ifade edildiğini, bu gibi hallerde müdafilik sıfatı ile şüpheli veya sanıklık sıfatının aynı kişide toplanmasının mümkün olmadığını, dolayısıyla iyimser yorumlanması halinde dahi hükümde bir yanlışlık bulunduğunu ifade etmektedir. Bkz. TAŞKIN, age, s. 177.

⁶⁶⁸ Bkz. Danıştay 10. Dairesinin 16/10/2007 Tarih 2007/2795 Esas sayılı yürütmeyi durdurma kararı, Danıştay 10. Dairesinin 22/02/2010 Tarih 2007/2795 Esas 2010/1399 Karar sayılı kararı.

⁶⁶⁹ CMK Madde 137/3, '135 inci maddeye göre verilen kararın uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi ya da aynı maddenin birinci fıkrasına göre hâkim onayının alınamaması halinde, bunun uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl son verilir. Bu durumda, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilerek, durum bir tutanakla tespit edilir'.

⁶⁷⁰ CENTEL, ZAFER, age, s. 426; KAYMAZ, CMK'nın 137/3maddesinde sadece şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi durumunda tedbire son verileceğinin belirtilmiş olmasının yerinde olmadığı, kişi hakkında kamu davası açılmasına rağmen yargılama sonucunda beraatine karar verilen hallerde de artık tedbire devam edilmesinin bir anlamı olmayacağından tedbire

uygulanmasına derhal son vermesi gereklidir. İletişimin denetlenmesi kararı verilmesi için mutlaka Hâkim ve mahkeme kararı veya onayı aranırken, tedbire son verme konusunda yetki ise Cumhuriyet savcısına tanınmıştır⁶⁷¹. İletişimin denetlenmesi tedbirine son verilmesinde yetki CMK'nın 103/2 maddesinde yer alan tutuklama kararının soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı tarafından geri alınmasında olduğu gibi, hak ve özgürlükleri sınırlayıcı bir hal meydana gelmemesi sebebiyle Cumhuriyet savcısına tanınmıştır⁶⁷². Tedbirin sona erdirilmesi konusunda soruşturma aşamasında Hâkim veya mahkeme kararına lüzum yoktur⁶⁷³.

Yine iletişimin denetlenmesi tedbiri belirli bir süre ile uygulanabileceğinden sürenin sona ermesi durumunda tedbire ilişkin karar kendiliğinden hükümsüz kalacaktır⁶⁷⁴. Bu halde de tedbirin uygulanmasına derhal son verilmelidir, aksi halde sürenin sona ermesinden sonra elde edilmiş olan bilgiler delil olarak değerlendirilemeyecektir. Cumhuriyet savcısı tarafından tedbire son verilmesi konusunda karar verildiğinde, buna ilişkin karar gerekli işlemlerin yapılması amacıyla TİB'e gönderilir. Cumhuriyet savcısının tedbirin sona erdirilmesi konusunda vermiş olduğu kararın Hâkim veya mahkeme onayına sunulmasına da gerek bulunmamaktadır.

7.1.1. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilmesi Sebebiyle Tedbire Son Verilmesi

Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar CMK'nın 172. maddesi uyarınca Cumhuriyet savcısı tarafından soruşturma evresi sonunda kamu davası açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi halinde veya kovuşturma olanağının mevcut olmaması durumlarında verilen karardır⁶⁷⁵. CMK'nın 173. maddesine göre, kovuşturmaya yer olmadığına dair karara karşı suçtan zarar görenler kararın kendilerine

---

son verilmeli, bu konuda karar verilmemiş olsa bile tedbirin kendiliğinden sona erdiği kabul edilmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 347.

⁶⁷¹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 162.

⁶⁷² SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 149.

⁶⁷³ TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 104; TAŞKIN, age, s. 156; KAYMAZ, İletişimin denetlenmesi sırasında elde edilen delillerin başka bir suçla ilgili olduğunun belirlenmesi halinde tedbir süresi dolmadan elde edilen deliller derhal cumhuriyet savcısına gönderilmeli ve cumhuriyet savcısı elde edilen delillerin katalog kapsamında yer almayan bir suçu oluşturduğunu tespit etmesi halinde yetkili hakimden tedbirin uygulanmasına son verilmesini talep etmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 352.

⁶⁷⁴ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 216; KAYMAZ, age, s. 346.

⁶⁷⁵ TAŞKIN, age, s. 157.

tebliği tarihinden itibaren 15 gün içinde kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yerdeki Sulh Ceza hâkimliğine itiraz edebilirler⁶⁷⁶.

CMK'nın 137/3 maddesine göre, tedbir kararının uygulanması sırasında kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın verilmesi halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine son verilmesi gerekmektedir⁶⁷⁷. Kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar kamu davası açılması için suç şüphesinin yeterli olmadığı durumlarda verilmektedir. Dolayısıyla tedbirin uygulanması Cumhuriyet savcısını yeterli suç şüphesinin varlığını kabul ettirebilecek delile ulaştıramadı ise iletişimin denetlenmesi tedbirine son verilebilecektir⁶⁷⁸. Ancak öğretilerde kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesinin beklenmeden tedbire son verilmesinin doğru olmadığı, kararın kesinleşmesine kadar tedbirin uygulanmasına devam edilmesi gerektiği ifade edilmektedir⁶⁷⁹. Kanaatimizce CMK'nın 172. maddesi uyarınca Cumhuriyet savcısı

---

⁶⁷⁶ CMK'nın 173. maddesinde 31/03/2011 tarihli ve 6217 Sayılı Kanunun 22. maddesiyle yapılan değişiklik öncesinde itirazlar en yakın Ağır Ceza Mahkemesi başkanına yapılırken yapılan değişikliklerle itirazların en yakın Ağır Ceza Mahkemesine yapılması düzenlenmiştir. Yine 6545 Sayılı Yasanın 71. maddesi ile CMK'nın 173. maddesinde yapılan değişiklik öncesinde, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararlara karşı Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı Ağır Ceza Mahkemesine en yakın Ağır Ceza Mahkemesine itiraz edilirken, 6545 Sayılı Yasa ile yapılan değişikliklerle birlikte artık itiraz kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yerdeki Sulh Ceza hâkimliğine yapılmaktadır. Bu kapsamda Bkz 31/3/2011 tarihli ve 6217 Sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan "Ağır Ceza Mahkemesi başkanına" ibaresi "Ağır Ceza Mahkemesine", üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan "Başkan" ibareleri "Mahkeme" ve altıncı fıkrasında yer alan "Ağır Ceza Mahkemesi başkanının" ibaresi "Ağır Ceza Mahkemesinin" şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir; 18/6/2014 tarihli ve 6545 Sayılı Kanunun 71 inci maddesiyle, CMK'nın 173. maddenin birinci fıkrasında yer alan "Ağır Ceza Mahkemesine en yakın Ağır Ceza Mahkemesine" ibaresi "Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yerdeki Sulh Ceza hâkimliğine" şeklinde; dördüncü fıkrasında yer alan "Mahkeme" ibaresi "Sulh Ceza hâkimliği" şeklinde ve altıncı fıkrasında yer alan "Ağır Ceza Mahkemesinin" ibaresi "Sulh Ceza hâkimliğinin" şeklinde değiştirilmiştir.

⁶⁷⁷ Düzenleme yerinde değildir, çünkü tedbirin uygulanmasına ilişkin koşullar kovuşturmayaya yer olmadığına ilişkin kararın verilmesinden önce de ortadan kalkmış olabilir. Bu sebeple tedbirin uygulanmasına ilişkin koşullardan birisinin sonradan ortadan kalkması bir sona erme nedeni olarak yer verilmesi daha isabetli olurdu. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 10; Aynı Yönde Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 552.

⁶⁷⁸ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 216; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 454.

⁶⁷⁹ Aksi Yönde TAŞKIN'a göre 'kamu davası açılması için yeterli yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilmemesi veya kovuşturma olanağının bulunmaması durumlarında cumhuriyet savcısı tarafından kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilir. Bir yandan kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilirken diğer yandan iletişimin denetlenmesine devam edilmesi mantıksızdır' Bkz. TAŞKIN, age, s. 157.

tarafından kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesi halinde iletişimin denetlenmesi tedbirine CMK'nın 137/3 maddesi uyarınca son verilmelidir.

7.1.2. Mahkeme Onayının Alınmaması Sebebiyle Tedbire Son Verilmesi

CMK'nın 135/1 maddesi uyarınca gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi kararı verilmiş ise, bu kararın derhal mahkemenin onayına sunulması gerekmektedir. Mahkemenin Cumhuriyet savcısı tarafından verilen tedbir kararını onaylanması halinde tedbirin uygulanmasına devam edilecektir. CMK'nın 137/3 maddesinde ise, CMK'nın 135. maddesine göre verilen tedbir kararının uygulanması sırasında yine aynı maddenin birinci fıkrasına göre Hâkim onayının alınmaması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhal son verileceği belirtilmektedir⁶⁸⁰. Dolayısıyla mahkemece tedbir kararının onaylanmaması veya 24 saat içinde mahkemece herhangi bir karar verilmeyerek sürenin geçirilmesi hallerinde Cumhuriyet savcısı tarafından tedbirin uygulanmasına son verilecektir⁶⁸¹.

7.1.3. Koşulların Ortadan Kalkması Sebebiyle Tedbire Son Verilmesi

CMK'nın 137/3 maddesinde tedbire son verilmesi konusunda iki neden sayıldığını yukarıda belirtmiştik. Ancak tedbire son verilmesi yalnızca bu iki nedenle sınırlı değildir⁶⁸². İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına devam edilmesini gereksiz kılacak bir durumun ortaya çıkması halinde de tedbirin uygulanmasına son verilmelidir. Örneğin, başka yolla delil elde edilebilmesi imkânının ortaya çıkması⁶⁸³, şüpheli veya sanığın müsnet suçu işlediği ya da iştirak ettiğine dair şüphenin ortadan kalkması⁶⁸⁴,

---

⁶⁸⁰ Böyle bir durumda cumhuriyet savcısı tarafından tedbirin kaldırılmasına karar verilmesine gerek olmaksızın tedbire kendiliğinden son verileceği şeklinde düzenleme yapılması daha yerinde olurdu. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 10; Aynı Yönde ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 552.

⁶⁸¹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 150; TAŞKIN, age, s. 158; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 454; KAYMAZ, Cumhuriyet Savcısı tarafından verilir yetkili hâkimin onayına sunulan kararlar ilgili hâkim tarafından yirmidört saat içinde bir karar verilmemesi veya kararın onaylanmaması halinde tedbir kendiliğinden sona erer; bunun için Cumhuriyet Savcısının ayrıca bir karar vermesine gerek yoktur. Bkz. KAYMAZ, age, s. 349.

⁶⁸² SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 149; TAŞKIN, age, s. 158; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 455.

⁶⁸³ KAYMAZ, age, s. 348.

⁶⁸⁴ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 516; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 552.

iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında tedbire konu suçun CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlardan olmadığı belirlenmesi hallerinde de tedbire son verilmesi gerekir⁶⁸⁵. Klasik koruma tedbirleri ile (arama, elkoyma gibi) delil elde edilmesi imkânına ulaşıldığı, failin bulunduğu yerin öğrenildiği, suç şüphesinin ortadan kalktığı veya iletişimin dinlenmesi yoluyla delil elde etme imkânının bulunmadığının belirlendiği hallerde tedbirin uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından son verilmelidir⁶⁸⁶. Tedbir için yasada öngörülmuş olan koşulların ortadan kalktığı durumlarda tedbire derhal son verilmelidir. Sonraki aşamalarda eksik olan koşul tamamlansa dahi artık yeni bir tedbir kararının alınabilmesi mümkün olmayıp tedbirin uygulanması açısından öngörülen sürenin kesintisiz olarak uygulanması gerekmektedir⁶⁸⁷.

İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 12. maddesinin 6. fıkrasında, *'Kararın uygulanması sırasında, hakkında tedbir uygulanan kişinin kanunda öngörülen suçta işlediğine ilişkin şüphe ortadan kalkarsa, tedbir Cumhuriyet savcısının yazılı emri ile derhal kaldırılır. Bu karar Cumhuriyet savcısı tarafından en kısa sürede Başkanlığa bildirilir'* şeklinde düzenleme yer almaktadır. Yönetmeliğin bu maddesinde tedbire ilişkin diğer koşulların ortadan kalkması halleri sayılmaksızın yalnızca şüphenin ortadan kalkması halinde tedbire son verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ancak koşulların ortadan kalkması sebebiyle tedbire son verilmesi yalnızca şüphe ile sınırlı olmayıp diğer koşullar bakımından da geçerli bir sona erme sebebidir⁶⁸⁸. Kaldı ki CMK'nın 135. maddesinin 9. fıkrasında genel bir yasaklamadan bahsedildiği ve aynı yasanın 135. maddesinde belirlenen esas ve usullere riayet edilmeden yapılacak işlemlerin yasak olduğu hususunda yukarıda açıklamalar yapmıştık. Bu sebeple iletişimin denetlenmesi

---

⁶⁸⁵ ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 10; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 216; YARDIMCI, age, s. 226; KAYMAZ, age, s. 348.

⁶⁸⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 162; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 455; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 552.

⁶⁸⁷ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 150; KAYMAZ, Tedbirin uygulanması veya diğer yöntemlerle elde edilen delillerden fiilin başlangıçta düşünülen ve tedbir kararında da yazılı olan suçtan başka bir suçta oluşturduğu anlaşılması halinde, bu husus soruşturmanın devamı aşamasında belirlenmişse ve eğer niteliği belirlenen yeni suç da katalog kapsamında ise tedbirin uygulanmasına son verilmeden hâkimden bu hususta yeni bir karar istenmelidir. Hâkim, fiilin katalog kapsamında bir suçta oluşturduğunu ve tedbire ilişkin diğer koşulların da mevcut olduğunu tespit ederse yeni bir tedbir kararı vermelidir. Bu durumda sürede bir kesinti olmaksızın sürenin önceki tedbir kararının bitimi tarihinde sona ereceği kabul edilmelidir. KAYMAZ, age, s. 348.

⁶⁸⁸ TAŞKIN, age, s. 159; KAYMAZ, age, s. 347.

tedbiri için gerekli diğer koşulların ortadan kalkması halinde, iletişimin denetlenmesi tedbirine devam edilemeyeceği ve sonlandırılması gerektiği kanaatindeyiz.

7.2. İletişim İçeriklerinin Yok Edilmesi

CMK'nın 137/3 maddesinde, tedbire son verildiği durumlarda, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtların Cumhuriyet savcısının denetiminde en geç on gün içinde yok edilerek durumun bir tutanakla tespit edilmesi hüküm altına alınmıştır⁶⁸⁹. CMK'nın 137/3 maddesinden de anlaşılacağı üzere sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbiri bakımından yok etme öngörülmemiştir⁶⁹⁰. Çünkü sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirinin uygulanması ile elde edilen bilgi ve veriler servis sağlayıcıları tarafından tutulmaktadır. Dolayısıyla bu verilerin yok edilmesi pratik bir sonuç doğurmayacaktır⁶⁹¹.

7.2.1. Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilmesi Halinde Tespit ve Dinlemeye İlişkin Kayıtların yok Edilmesi

CMK'nın 137. maddesinin 3. fıkrasında ve İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 13. maddesinde, tedbir kararının uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yapılmasına yer olmadığına dair karar verilmesi halinde tedbirin uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhal son verileceği ve bu halde tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtlarında Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç 10 gün içinde yok edilerek bu durumun tutanakla tespit edileceği hükmüne bağlanmıştır⁶⁹². Cumhuriyet savcısı soruşturma evresinin sonunda kamu davası açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi ya da kovuşturma olanağının bulunmaması hallerinde CMK'nın 172. maddesi uyarınca kovuşturmaya yer olmadığına dair karar

⁶⁸⁹ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 455; CENTEL, ZAFER, age, s. 427; KAYMAZ, age, s. 370; Bkz. TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmeliğinin 15. maddesinde ve İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 13. maddesinde benzer düzenlemeye yer verilmiştir.

⁶⁹⁰ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 151; Aksi Yönde KAYMAZ, Bu hükmün amaca uygun olarak yorumlanarak ceza muhakemesinde ihtiyaç bulunmayan tüm kayıtlar ve veriler bakımından imha yükümlülüğünün olduğu kabul edilmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 374.

⁶⁹¹ KARAGÖZ, BİRTEK, agm, s. 11.

⁶⁹² Tedbire gerek kalmadığı her durumda, yok etme yükümlülüğünün söz konusu olacağı şeklinde düzenleme yer verilmesi daha yerinde bir düzenleme olurdu. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 217; TAMÖZ, KOCABEY, 'Uygulamada cumhuriyet savcılarının takipsizlik kararı vermeden önce tedbir kararını sonlandırılıp ve bilahare kovuşturmaya ilişkin takipsizlik kararı verdiği görülmektedir. Bkz. TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 107; SOYASLAN, age, s. 282; ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, 360.

verir. Kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın verilmesine müteakip iletişimin denetlenmesi tedbiri derhal sonlandırılacak ve elde edilen veriler ise on gün içinde Cumhuriyet savcısının denetimi altında imha edilecektir.

Cumhuriyet savcısının kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararına karşı itiraz mümkündür. İtiraz yolu CMK'nın 173. maddesinin 1. fıkrasında düzenlenmiş ve suçtan zarar görenin, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren on beş gün içinde kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yerdeki Sulh Ceza hâkimliğine itiraz edebilecekleri belirtilmiştir⁶⁹³. Kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itiraz için tanınan süre en geç on beş gün olmasına rağmen, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesinin ardından, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin iletişim kayıtlarının Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilmesi gerekmektedir. Bu durumda, mahkemece itirazın kabulü ile kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın kaldırılmasına karar verildiği zaman iletişimin denetlenmesi tedbirine ait kayıtların yok edilmiş olma ihtimali bulunmaktadır. Yine 11/04/2013 Tarih ve 6459 Sayılı Yasanın 19. maddesi ile CMK'nın 172. maddesine eklenen 3. fıkrasında, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın etkin soruşturma yapılmadan verildiğinin AİHM'nin kesinleşmiş kararı ile tespit edilmesi ve kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde talepte bulunulması halinde yeniden soruşturma açılacağı hüküm altına alınmıştır⁶⁹⁴. Dolayısıyla yeni delil elde edilmesi veya AİHM'nin kararı uyarınca yeniden soruşturma yapılmasının gerektiği durumlarda daha önce uygulanan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen veri ve kayıtlar imha edilmiş olacaktır. Yine kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararına karşı itiraz edilmesi ve mahkemece itirazın yerinde görülerek kovuşturma kararı verilmesi halinde Cumhuriyet savcısı soruşturmaya yeniden başlayacak, soruşturma kapsamında önceden gerçekleştirilen iletişimin denetlenmesine ilişkin elde edilen verilerin de incelenmesine ihtiyaç olacak fakat bu kayıt ve veriler CMK'nın 137/3 maddesi uyarınca yok edilmiş olduğundan, soruşturma

---

⁶⁹³ CMK madde 173/1, 'Suçtan zarar gören, kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde, bu kararı veren Cumhuriyet savcısının yargı çevresinde görev yaptığı Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yerdeki Sulh Ceza hâkimliğine itiraz edebilir'.

⁶⁹⁴ CMK madde 172/3, (Ek: 11/4/2013-6459/19 md.) Kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın etkin soruşturma yapılmadan verildiğinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmesi üzerine, kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde talep edilmesi hâlinde yeniden soruşturma açılır.

kapsamında değerlendirilmesi mümkün olmayacaktır⁶⁹⁵. Bu sebeple iletişim kayıtlarının imhası için kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesinin beklenmesi yönünde yasal bir düzenleme yapılmasının yararlı olacağını düşünmekteyiz.

Burada değerlendirilmesi gereken bir diğer husus, acaba iletişim kayıtlarının kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesinden sonra CMK 137/3 maddesi uyarınca öngörülen yasal sürede imha edilmemesi ve söz konusu karara yapılan itirazın kabulü ile kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kaldırılması halinde delil olarak değerlendirilebilecek midir? Kanaatimizce CMK'nın 137/3 maddesindeki yasal düzenleme dikkate alındığında kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın verilmesinden sonra on gün içinde kayıtların mutlak surette imha edilmesi gereklidir. Çünkü yasa maddesinde söz konusu kayıtların imhası konusunda bir takdir hakkı tanınmadığı gibi imha yapılması konusunda aynı zamanda bağlayıcı bir zaman süreside belirlenmiştir. Aksi durum Cumhuriyet savcısı için yasal sorumluluk doğurabilecektir.

Öğretide kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın her zaman için kaldırılabilir nitelikte bir karar olması sebebiyle elde edilen iletişim kayıtlarının yok edilmesi hususunda Cumhuriyet savcısına bu konuda takdir hakkının verilmesinin daha uygun olacağı ifade edilmektedir⁶⁹⁶. Aynı husus Devlet Denetleme Kurulunun raporunda da bir problem olarak ifade edilmiştir⁶⁹⁷. Kanaatimizce uygulamada problemlerle karşılaşılması amacıyla CMK'nın 137/3 maddesi uyarınca iletişimin denetlenmesi tedbiri kapsamında elde edilen verilerin yok edilmesi için kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesinin beklenmesi daha yararlı olacaktır⁶⁹⁸. Ancak bunun için CMK'nın 137/3 maddesinde kararın kesinleşmesinden itibaren uygun görülecek bir süre

---

⁶⁹⁵ TAŞKIN, age, s. 161; CENTEL, ZAFER, age, s. 427; KAYMAZ, age, s. 379; ÜNVER, HAKERİ, Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar her zaman için kaldırılabilir bir karar olması nedeniyle burada verilerin yok edilmesi konusundaki düzenleme hatalı olmuştur. Sonradan bulunan yeni delil ya da muhakemenin iadesi yargılaması veya içeriğin tartışıldığı bir bilirkişi incelemesinde önemli sakıncalar olabilecektir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 456.

⁶⁹⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 163, Karşı Yönde, MERAN, age, s. 185; ÜNVER, HAKERİ, Bu tür bir düzenleme hukuka aykırı olacak, keyfi ve hukuka aykırı uygulamaları beraberinde getirecektir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 457.

⁶⁹⁷ DDK Raporu, S. 211.

⁶⁹⁸ KAYMAZ, Kayıtların imhası için kovuşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin kararın kesinleşmesinin beklenmemesi isabetli değildir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 378.

zarfında verilerin yok edilmesi konusunda bir yasal düzenleme yapılması halinde sorunun aşılacağını düşünmekteyiz⁶⁹⁹.

7.2.2. Mahkeme Onayının Alınamaması Halinde Kayıtların Yok Edilmesi

CMK'nın 135. maddesinde iletişimin denetlenmesi kararlarının kural olarak Ağır Ceza Mahkemesince verilmesi hükme bağlanmıştır. Ancak aynı maddeye göre gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından iletişimin denetlenmesine karar verilebilecektir. Cumhuriyet savcısı tarafından verilen iletişimin denetlenmesine ilişkin kararın derhal mahkemenin onayına sunulması ve mahkemenin de talep konusunda en geç yirmidört saat içerisinde karar vermesi gerekmektedir. CMK'nın 137/3 maddesinde ise, CMK'nın 135. maddesine göre verilen tedbir kararının uygulanması sırasında yine aynı maddenin 1. fıkrasına göre mahkeme onayının alınamaması halinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhal son verileceği ve bu halde yapılan tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların ise Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilerek bu durumun tutanakla tespit edileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla Cumhuriyet savcısı tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilmiş iletişimin denetlenmesine ilişkin kararların mahkemece onaylanmaması halinde derhal tedbire son verilmeli⁷⁰⁰ ve o ana kadar elde edilen kayıtlar Cumhuriyet savcısının denetiminde en geç on gün içerisinde yok edilmelidir.

7.2.3. Şüpheli veya Sanığın Tanıklıktan Çekinebilecek Kişiler İle Yaptığı İletişime Ait Kayıtların Yok Edilmesi

CMK'nın 135/3 maddesi uyarınca tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişiler ile şüpheli veya sanığın kurduğu iletişimin kayda alınması halinde durumun anlaşılmasına

---

⁶⁹⁹ TAŞKIN, 'Kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar diğer mahkeme kararları gibi soruşturmayı sona erdiren bir karardır. Bu kararın verilmesini sağlayan şüphelinin lehine ve aleyhine olan tüm delillerin dosyasında muhafaza edilmesi gerektiğini, kanunda yer alan ve bu nitelikteki verilerin imha edilmesini öngören hükmün değiştirilmesinde yarar olacağını' belirtmektedir. Bkz. TAŞKIN, age, s. 162; ŞEN, 'Tespit veya kayıtların yok edilmesi süresi biraz daha uzun tutulabilirdi. Kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın itiraz ile veya itiraz süresinin geçirilmesi ile idari açıdan kesinleşmesi beklenebilirdi' Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 163; CENTEL, ZAFER, İletişim içeriklerinin yok edilme zamanının yeniden düzenlenmesi ve kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesinden sonra makul bir sürenin geçmesine bağlanması amaca daha uygun olacaktır. CENTEL, ZAFER, age, s. 427.

⁷⁰⁰ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 216.

müteakip tedbire son verilmesi ve elde edilen kayıtların imha edilmesi gerekmektedir⁷⁰¹. Tedbirin uygulanması aşamasında üçüncü kişi ile şüpheli veya sanık arasında tanıklıktan çekinme hakkı bulunup bulunmadığı tespit edilemeyebilir. Bu durum tedbire başvurulmasına engel olmasa da daha sonra ilişkinin tespit edilmesi halinde tedbirin uygulanmasına devam edilmesi mümkün olmadığı gibi o ana kadar elde edilmiş olan kayıtlarında delil olarak kullanılması da mümkün değildir⁷⁰². Dolayısıyla dinlemeden iletişimin tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişiler ile yapıp yapılmadığını belirlemek mümkün değilse durumun anlaşılmasına müteakip tedbire son verilmeli ve yapılan kayıtlarda imha edilmelidir⁷⁰³. Ancak tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerin suça iştirak ettiği şüphesi altında bulunmaları halinde CMK'nın 135/3 ve 136. maddelerde düzenlenen koruyucu hükümlerden yararlanamayacaklarından yapılan kayıtların imhası da söz konusu olmayacaktır⁷⁰⁴.

Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinme hakkı sahipleri ile kurdukları iletişim kayıtlarının yok edilmesi konusunda⁷⁰⁵ CMK'nın 135/3 maddesinde 'derhal yok edilir'⁷⁰⁶ ibaresi kullanılmıştır. Ancak CMK'da söz konusu kayıtların kimin tarafından imha edileceği düzenlenmemiştir. Bununla birlikte CMK'nın 137. maddenin 3. fıkrasında, verilen tedbir kararının uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi veya CMK'nın 135. maddenin 1. fıkrası uyarınca mahkeme onayının alınamaması halinde tedbirin uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhal son verileceği ve yapılan tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içinde yok edilerek durumun tutanakla tespit edileceği hükmü yer almaktadır. Yani kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi veya Hâkim onayının alınamaması halinde o

---

⁷⁰¹ KAYMAZ, Tüm denetim şekilleri sonucu elde edilen kayıtların imha yükümlülüğü bulunmadığı, iletişimin tespiti ve sinyal bilgilerin değerlendirilmesine ilişkin kayıtların imha edilmesi yükümlülüğünün mevcut olmadığı, savunma hakkının gereği gibi kullanılması amacıyla tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişilerin mobil telefonunun yerinin tespit edilemeyeceği ve buna ilişkin kayıtların imha edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 375-376.

⁷⁰² ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 544.

⁷⁰³ KAYMAZ, age, s. 375.

⁷⁰⁴ KAYMAZ, age, s. 376.

⁷⁰⁵ Tanıklıktan çekinme hakkı bulunan kişiler ile ilgili iletişim kayıtlarının kovuşturma evresinde de imhası gerekir. Kararın beraat veya mahkûmiyet olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Bkz. MERAN, age, s. 187.

⁷⁰⁶ KAYMAZ, CMK'nın 135/3 maddesindeki 'derhal yok edilir' şeklinde hükmün hemen değil 'mümkün olan en kısa zaman' olarak anlaşılması gerekmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 379.

zamana kadar yapılan kayıtlar Cumhuriyet savcısının denetimi altında yok edilecektir. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 7. maddesinin 4. fıkrasında '*Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile arasındaki iletişimi kayda alınmaz. Kayda alma gerçekleştirildikten sonra bu durumun anlaşılması halinde, alınan kayıtlar Cumhuriyet savcısının huzurunda derhal imha edilir ve bu husus tutanağa bağlanır*' düzenlemesi yer almaktadır. CMK'nın 137/3 maddesinde imha işleminin Cumhuriyet savcısının denetiminde gerçekleştirileceği belirtilmişken yönetmeliğin 7/4 maddesinde tanıklıktan çekinme halinde imha işleminin Cumhuriyet savcısının huzurunda gerçekleştirileceği belirtilmiştir. İletişimin denetlenmesi tedbirine son verilmesi halinde Cumhuriyet savcısının 'denetiminde imha' öngörülmüş, iletişimin denetlenmesi tedbirine devam edilmesi ve bir kısım kayıtların imha edilmesinin gerektiği hallerde ise imha işleminin Cumhuriyet savcısının 'huzurunda' yapılması öngörülmüştür. Bu ayırımın amacı tümüyle imha işleminde tespit etme ve ayıklama söz konusu değilken, bir kısım kayıtların imhasında ise tespit ve ayıklama işlemlerinin yapılmasının gerekmesinden kaynaklanmıştır⁷⁰⁷.

7.2.4. Yargılama Sonucunda Diğer Kararların Verilmesi Halinde Verilerin Yok Edilmesi

CMK'nın 137/3 maddesi incelendiğinde, tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi yükümlülüğün yalnızca kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın verilmesi ve mahkemenin onay vermemesi halleri ile sınırlı olduğu izlenimi edinilmektedir⁷⁰⁸. Bu halde yargılama sonunda beraat etmiş olan sanık hakkında daha evvel uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri sonucunda elde edilmiş olan verilerin yok edilemeyeceği gibi bir anlam çıkabilmektedir⁷⁰⁹. Yine madde düzenlemesi dikkate alındığında, bir suç kovuşturması sırasında yargılanan sanığa ilişkin iletişimin denetlenmesi kayıtlarının

⁷⁰⁷ TAŞKIN, age, s. 185.

⁷⁰⁸ TAŞKIN, age, s. 162; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ'e göre, Tedbire son verilmesi kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi veya hakim onayı alınmaması şartına bağlı olduğundan bunun dışındaki durumlarda, örneğin sanık hakkında açılan kamu davası sonucunda beraat kararı verilmesi halinde yok etme yükümlülüğünün söz konusu olmayacağı sonucuna varılabilir. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 218; Aynı Yönde Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 553.

⁷⁰⁹ 'CMK'nın 137. maddesinin 3. fıkrasında yer alan iletişimin tespitine dair kayıtların imhasına dair hükümlerin, beraat veya mahkûmiyet durumunda nasıl davranılacağını da içerecek biçimde daha geniş şekilde düzenlenmesi yararlı olacaktır ', TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 251, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489>. Pdf.

imha edilmemesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır⁷¹⁰. Ancak imha yükümlülüğü olan hallerinin 135/3 ve 137/3 maddesi ile sınırlı tutularak beraat veya mahkûmiyet kararı verilen hallerde iletişim kayıtlarının süresiz olarak saklanması da düşünülemeyeceğine göre belli bir zaman sonra bu kayıtlarında imha edilmesi gerekmektedir⁷¹¹.

Öğretide yargılama sonunda beraat eden sanık hakkında uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbirine ilişkin verilerin yok edilip edilmemesi konusu tartışmalıdır. Bir görüşte, tedbire gerek kalmayan her durumda verilen yok edilmesi yükümlülüğünün söz konusu olması gerektiği belirtilirken⁷¹², diğer bir görüşte ise, beraat kararı verilmesi halinde iletişim kayıtlarının imhası olanağının bulunmadığı⁷¹³, yargılama sonunda beraat eden sanığın diğer delillerin yanında iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen deliller birlikte değerlendirilerek hakkında bu karara varıldığı, beraat kararının temyiz incelemesinin yapılması sırasında bu delillerinde dosyada bulunmasının gerektiği, beraat kararı verilen dosya ile ilgili olarak daha sonra yargılamanın yenilenmesi ve AİHM'e başvurulmasının söz konusu olabileceği, dosyadaki diğer tüm deliller saklanırken iletişimin denetlenmesi tedbirine ilişkin kayıtların yok edilmesinin büyük bir eksiklik oluşturacağı, bu sebeple beraat kararı verilmesi halinde iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin yok edilmemesinin yerinde bir düzenleme olduğu belirtilmektedir⁷¹⁴.

---

⁷¹⁰ MERAN, age, s. 186.

⁷¹¹ KAYMAZ, age, s. 379.

⁷¹² CENTEL ZAFER'e göre, Beraat kararı verilmesi halinde iletişim kayıtlarının yok edileceğine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemesi eksikliklerdir. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 427; ÜNVER, HAKERİ, Beraat kararından daha güvencesiz ve şüphelinin veya sanığın suçsuzluğu konusunda bir şey ifade etmeyen kararlarda bu imha düzenlenirken beraat kararında düzenlenmemiş olması CMK'nın hem kendi hükümleri ile hem de imhanın düzenleniş gerekçesi ile çelişmesini göstermektedir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 456; ERDEM'e göre, Tedbire gerek kalmadığı her durumda yok etme yükümlülüğünün söz konusu olacağı yönünde bir yasal düzenlemeye yer verilmesi daha isabetli olurdu. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 11.

⁷¹³ MERAN, age, s. 186.

⁷¹⁴ TAŞKIN, age, s. 163; TAMÖZ, KOCABEY'e göre, 'Tedbirin uygulanması sonucu elde edilen kayıtlar olağan yargı yolu süreci sonunda imha edilmelidir' Bkz. TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 113; KAYMAZ, Zamanaşımı dolması halinde tedbirin uygulanması suretiyle elde edilen delillere artık ihtiyaç olmayacağından kesin bir süre olarak suçun kovuşturulması için öngörülen dava zamanaşımı süresinin dolması halinde kayıtların imha yükümlülüğünün bulunduğu kabul edilebilir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 380.

Kanaatimizce CMK'nın 223. maddesi uyarınca ceza yargılaması sonunda verilen hükümler olan, beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve davanın düşmesi kararları ile yargılamanın sonlandırılması hallerinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sonucu elde edilen kayıtların korunması gereklidir. Çünkü söz konusu tedbir ile elde edilmiş olan veri ve kayıtlar aynı zamanda yargılamayı sonlandıran kararın da delilidirler. Kararın kesinleşmesinden sonra dahi ceza yargılamasında söz konusu olabilecek yargılamanın yenilenmesi, AYM veya AİHM'e başvuru yapılması hususları da dikkate alındığında, dosyanın yeniden incelenmesi ve delillerin değerlendirilmesi gündeme gelebilecektir. Dosya kapsamındaki delillerden olan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen veri ve kayıtların karardan sonra yok edilmesi daha sonra yapılacak değerlendirme ve incelemelerde büyük bir eksiklik oluşturacaktır. Dolayısıyla yargılama sonucunda verilen karar her ne olursa olsun iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen kayıtların dosyada delil olarak saklanması gerektiğini düşünmekteyiz.

Katalog suçlarda uygulama imkânı pek mümkün olmayan CMK'nın 231. maddesinde düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve CMK'nın 171. maddesinde düzenlenen kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararlarının verilmesi hallerinde de, iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen verilerin geri bırakma ve erteleme süresince yok edilmemesi gerektiği ifade edilmektedir⁷¹⁵.

7.3. Verilerin Yok Edilmesi Şekli ve İmha Tutanağı

CMK'nın 137/3 maddesinde tedbir kararının uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesi ya da Cumhuriyet savcısı tarafından verilen iletişimin denetlenmesi kararının mahkeme tarafından onaylanmaması halinde, tedbirin uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından son verilmesinin ardından, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtların Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç 10 gün içinde yok edileceği düzenlenmiştir⁷¹⁶. Ancak CMK'da yok edilecek veriler ile ilgili ise ayrıntı bulunmamaktadır. CMK'nın 135/3 maddesinde 'alınan kayıtlar derhal yok edilir' ifadesine yer verilirken CMK'nın 137/3 maddesinde ise 'tespit

---

⁷¹⁵ TAŞKIN, age, s. 163.

⁷¹⁶ SOYASLAN, Yasa madem bir kimsenin özel hayatına ilişkin kayıtların başkalarının eline geçmesinden korkuyor, o halde on günlük süreyi daha kısa tutmalı veya derhal ifadesini kullanmalıydı. Bkz. SOYASLAN, age, s. 282.

ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi ifadesine yer verilmiştir. CMK'da iletişimin dinlenmesi tedbiri ayrı bir tedbir olarak düzenlenmiş ise de, uygulamada dinleme sonucu elde edilmiş bilgilerin delil olarak kullanılmasının temini amacıyla yalnızca dinleme yoluna gidilmeyip aynı zamanda dinleme sırasında söz konusu görüşmeler kayıt da edilmektedir. Kaldı ki bu durum İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 4/1-e maddesi ile 9. maddesinde düzenlenmiş ve dinlemenin, iletişimin kayda alınması suretiyle yapılacağı belirtilmiştir. İletişimin dinlenmesi sırasında kayıt yapılmaması halinde duyulan konuşmalar mahkemede ancak tanıklık suretiyle delil olarak sunulabilecektir. Dolayısıyla iletişimin dinlenmesi tedbirinin uygulanmasında bilgilerin daha kuvvetli bir delil olmasının sağlanması için bu iletişimin kayıt edilerek mahkemeye sunulması daha yerinde olacaktır⁷¹⁷. Bu düzenlemeler dikkate alındığında tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi ifadesi aynı zamanda kaydetmeye ilişkin verileri de kapsamaktadır. Yine her ne kadar CMK'nın 137/3 maddesinde tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edileceği belirtilirken sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin kayıtların yok edileceğinden bahsedilmemesi uygulamada tereddüde yol açacak mahiyettedir⁷¹⁸. Ancak İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde sinyal bilgisinin, bir şebekede haberleşmenin iletimi ya da faturalama amacıyla işlenen her türlü veriyi ifade eder, şeklinde tanımlanmış olması hususu dikkate alındığında, sinyal bilgilerinin telekomünikasyon hizmeti veren kuruluşlarca zaten muhafaza edilen veriler olduğu, bu verilerin yok edilmesinin pratik bir yararının olmayacağı bu sebeple sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin verilerin yok edilmesine gerek görülmediği ifade edilmektedir⁷¹⁹.

CMK'da ve TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik de⁷²⁰ yalnızca 'yok etme' kavramı kullanılırken, İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde hem 'yok etme' hem de 'imha' kavramları birlikte kullanılmıştır. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 13/2 maddesinde⁷²¹ iletişimin denetlenmesi kayıtlarının yok edilmesine

---

⁷¹⁷ TAŞKIN, age, s. 184.

⁷¹⁸ TAŞKIN, age, s. 166.

⁷¹⁹ KEKLİK, agm, s. 241; KARAGÖZ, BİRTEK, agm, s. 11; SAYDAM'a göre 'iletişimin denetlenmesi kayıtlarının yok edilmesini öngören CMK'nın 137/3 maddesinde sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi açısından bir istisna öngörülmüş değildir. Bkz. SAYDAM, age, s. 162.

⁷²⁰ TİB Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik madde: 15/3.

⁷²¹ İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 13/2, 'Tedbir kararının uygulanması sırasında şüpheli hakkında kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesi ya da gecikmesinde sakınca bulunan

ilişkin usul ve esaslar kapsamlı ve açık bir şekilde belirtilmiştir. Yönetmeliğin 13/2 maddesindeki düzenlemede göz önüne alındığında imha işleminin Cumhuriyet savcısının denetimi altında gerçekleştirileceği belirtildiğinden her iki halde de Cumhuriyet savcısı imha işlemi sırasında hazır bulunmalıdır. Veri taşıyıcısının Cumhuriyet savcısına gönderilmesinden sonra lüzumu halinde imha işlemi Cumhuriyet savcısının belirleyeceği yöntemle gerçekleştirilir. Veri taşıyıcısındaki bilgiler bakımından veri taşıyıcısının üzerindeki kayıtların silinmesi, veri taşıyıcılarının kırılması, ezilmesi vb. yöntemlerle, kayıt ve belge şiklindeki delillerin imhası ise kayıt ve belgelerin yakılması vb. yöntemlerle yerine getirilebilir⁷²². Soruşturma işlemlerinin tutanağa bağlanmasının gerekmesi sebebiyle CMK'nın 137/3 maddesi hükmüne göre yapılan verilerin yok edilmesi işleminin de tutanağa bağlanması gerekmektedir. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 13. maddesi uyarınca yönetmeliğin EK-2 sayılı ekler arasında matbu örneği konulan imha tutanağına imhaya ilişkin bilgiler kaydedilmeli ve tutanak Cumhuriyet savcısı ve kolluk görevlileri tarafından imzalanmalıdır.

İletişimin denetlenmesi tedbirinin kişilere değil, suça yönelik olması sebebiyle tedbirin uygulanması sırasında suçla ilgisi olmayan kişilerin özel hayatının gizliliğini ilgilendiren hususlara ilişkin tutanak ve bilgilerinde derhal imha edilmesi gerektiği ifade edilmektedir⁷²³.

---

hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararın hâkim tarafından onaylanmaması hâlinde, tedbirin uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl son verilir ve durum Başkanlığa bildirilir. Bu durumda yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar, Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç 10 gün içinde yok edilir ve durum bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2 sayılı İmha Tutanağına kaydedilir. (2) Veri taşıyıcısının Cumhuriyet başsavcılığına gönderilmesinden sonra, gerekmesi hâlinde imha işlemi Cumhuriyet savcısının belirleyeceği yöntemle gerçekleştirilir.

(3) Veri taşıyıcısının üzerindeki kayıtların silinmesi suretiyle de birinci fıkraya hükümleri yerine getirilebilir.

(4) Tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi hâlinde, soruşturmanın sona ermesinden itibaren en geç 15 gün içinde Cumhuriyet başsavcılığı tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgilisine yazılı olarak bilgi verir. ‘

⁷²² KAYMAZ, age, s. 382.

⁷²³ ŞEN'e göre 'soruşturma ve kovuşturma kapsamında bulunmayan ilgisiz kişilerin şüpheli ve sanıkla yapmış olduğu özel konuşmalarda dahil olmak üzere iddiaya konu suçlarla ilgisi olmayan konuşmalar dosya kapsamında yer almamalı, bunlar aleni hale getirilmemeli, hiçbir yerde ve hiçbir şekilde kullanılmamalıdır. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 163; Aksi Yönde MERAN'a göre, İletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen konuşma ya da mesaj kayıtlarının bir kısmının kişiyi şüpheli durumuna düşüren suçla ilgili olmayıp özel konuşma ve hayatın gizli alanına ilişkin olduğundan bahisle yok edilmesi mümkün değildir. Kaldı ki CMK'da ve yönetmelikte iletişim kayıtlarının ne şekilde yok edileceği öngörülmesi olup şüphe edilen suç veya özel hayatı ilgilendiren şekilde bir sınıflandırmaya veya iletişim denetlenme verilerinin suç hakkında

8. İLETİŞİMİN DENETLENDİĞİNİN İLGİLİSİNE BİLDİRİLMESİ

8.1. Genel Olarak

İletişimin denetlenmesi tedbirinin kişilerin haberleşme hürriyetine ağır bir müdahale içermesi ve bu müdahalenin usul ve yasaya uygun olarak yürütülmesinin sağlanması, hukuksal korunma güvencesinin etkili olarak gerçekleştirilmesi⁷²⁴ amacıyla getirilen önlemlerden birisi de iletişime yapılan müdahalenin sona ermesine müteakip hakkında tedbir uygulanan kişiye tedbir ile ilgili olarak bilgi verilmesidir⁷²⁵. İlgilinin hukuka aykırı olduğunu düşündüğü karara karşı yargı yoluna başvurabilmesi ve hukuksal korunma güvencesinin sağlanması amacıyla CMK'nın 137. maddesinin 4. fıkrası ile iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulandığının ilgisine bildirilmesi uygulaması düzenlenmiş ve hukukumuzda kazandırılmıştır⁷²⁶.

İletişimin denetlenmesi tedbiri diğer koruma tedbirlerinden farklı olarak, tedbire ilişkin karar ve işlemlerin gizli yürütülmesi sebebiyle ilgilinin, tedbirin uygulanmasından önce veya uygulandığı sırada hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulduğunu bilmesi mümkün değildir. Bu sebeple CMK'nın 137. maddesinin 4. fıkrasında yapılan düzenleme ile tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde soruşturma evresinin bitiminden itibaren on beş gün içinde Cumhuriyet Başsavcılığının tedbirin

---

önemli veya önemsiz bir delil oluşturup oluşturmayacağı şeklinde bir derecelendirmeye tabi tutulmasına dair bir hükme de yer verilmemiştir. Bkz. MERAN, age, s. 185; KAYMAZ'a göre, Kişilerin özel hayatının gizliliğine ilişkin kayıtların tedbir kararının sona ermesinden sonra soruşturmanın selametini tehlikeye sokmayacak bir aşamada şüpheli veya sanığa haber verilip görüşleri de alınarak hakim kararı ile imha edilmesi yararlı olacaktır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 372.

⁷²⁴ ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 11; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 218; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 553.

⁷²⁵ TAŞKIN, age, s. 166; ERDEM, Burada ilgili kararın yerine getirilmesinden ve genellikle elde edilen bilgilerin yok edilmesinden sonra hakkında tedbir uygulandığından bilgi sahibi olmakta ve bu sebeple diğer koruma tedbirlerinden farklı olarak tedbirin uygulanması sırasında öngörülen hukuksal korunma imkânlarından fiilen yararlanamamakta, bu sebeple sonradan başvuru denetim muhakemesi olanakları sadece tedbirin hukuka aykırılığın tespiti sonucuna yol açabilmektedir. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 12; SOYASLAN, Bu hükmün amacı kendisi hakkında haksız işlem yapılan şüpheliye hak arama ve tazminat davası açma hakkının yolunun açılması, koruma tedbiri almış olan adli makamları ve kolluğu daha dikkatli olmaya sevk edilmesidir. Bkz. SOYASLAN, age, s. 282; ÖZTÜRK ve Diğerleri, İlgili kişiye tedbirin uygulanmasından sonra bilgi verilmesi denetim muhakemesi yollarına başvurma olanağından yararlandırılması amacına dayanmakta ise de, bu aşamada tedbir zaten uygulanmış olacağı için hakkında tedbir uygulanmış olan kişinin bu aşamada itiraz yasa yoluna başvurusunda hiçbir hukuksal yarar bulunmamaktadır. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 543.

⁷²⁶ ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 11; 4422 sayılı ÇASÖMK'da iletişimin denetlenmesi tedbirinin ilgililere bildirilmesi konusunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir, Bkz. KAYMAZ, age, s. 385.

nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgisine yazılı olarak bilgi vermesi hüküm altına alınmıştır⁷²⁷. CMK'nın 137/4 maddesinde yer alan düzenleme Anayasanın 40. maddesi hükmüne de paralel bir düzenlemedir⁷²⁸. Anayasanın 40. maddesindeki hukuksal korunma güvencesinin etkili olarak gerçekleşmesi, iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasından sonra ilgiliye, hakkında tedbirin uygulandığının bildirilmesini gerekli kılmaktadır⁷²⁹.

4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında talep edilmesi halinde, kamu kurumlarının, kişilerle ilgili yaptıkları işlemlerin kendilerine bildirilmesi öngörülmüştür. İlgililerin bu yasal yolla da iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasından haberdar olmaları mümkündür⁷³⁰.

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasından sonra ilgisine bildirim yapılmasının özellikle örgütlü suçlarla mücadeleyi zorlaştıracığı ileri sürülmüş ise de, CMK'nın 135. maddesindeki koşulların oluşmaması veya bu koşulların oluşması halinde elde edilen deliller değerlendirilmesinden sonra kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesi hallerinde ilgisine bildirim yapılması söz konusu olmaktadır. Bu halde de zaten şüpheli hakkında kamu davası açmaya yeter şüphe olmadığı yani şüphelinin bir nevi suçsuz olduğu karara bağlanmaktadır⁷³¹. Dolayısıyla ilgisine yapılan bildirim örgütlü suçlarla mücadeleyi olumsuz etkileyeceği iddiasına katılmamaktayız.

---

⁷²⁷ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 456; MERAN, age, s. 182; ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 360; CENTEL, ZAFER, age, s. 428; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 457; SEVÜK, 'İlgiliye bildirim tedbirinin uygulanmasına son verilmesinden sonra yapılması gerektiği, soruşturmanın sona ermesinin beklenmesinin yerinde olmadığını ifade etmektedir' Bkz. SEVÜK, agm, s. 116; SAYDAM, 'Bildirim yükümlülüğünün kayıtların yok edilmesinden önce ilgisine bildirileceği yönünde yasal bir düzenleme yapılmasının hak arama hürriyetine daha uygun olacağını belirtmektedir' Bkz. SAYDAM, age, 164.

⁷²⁸ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 152; TAŞKIN, age, s. 167, Anayasa madde 40, 'Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir. Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır' Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>, Erişim: 10/10/2014.

⁷²⁹ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 218; KILIÇ Barış, Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, http://www.turkhukusitesi.com/makale_658.htm, s. 16, Erişim Tarihi: 10/10/2014.

⁷³⁰ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 456; SAYDAM, age, s. 164.

⁷³¹ TAŞKIN, age, s. 168.

8.2. Bildirimin Zamanı

Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının iletişimin denetlenmesine ilişkin kararın mahkemece onaylanmaması halinde tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edileceği yukarıda izah edilmişti. Tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde bu durumun soruşturma evresinin bitiminden itibaren en geç 15 gün içinde ilgililerine bildirilmesi gereklidir. 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile CMK'nın 137/4 maddesinde yapılan değişiklik öncesinde, tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların imha tarihinden itibaren on beş gün içinde durumun Cumhuriyet savcısı tarafından ilgililere bildirileceği düzenlenmişti. Ancak tedbirle amaçlanan sonuca ulaşılabilmesi ve bilhassa iştirak halinde işlenen suçlar bakımından soruşturmanın başarısının tehlikeye girmesinin önlenmesi için 5353 Sayılı Yasanın 18. maddesi⁷³² ile CMK'nın 137/4 maddesinde yapılan değişiklik ile soruşturmanın bitiminden itibaren on beş gün içinde bildirim yapılması hükme bağlanmıştır⁷³³. Dolayısıyla soruşturma evresi boyunca ilgiliye bildirim yapılması ertelenecektir. Kovuşturma aşamasında ise aleniyet söz konusu olduğundan bu aşamada ilgisine bildirim yapılmasında bir sakınca yoktur⁷³⁴. Yasa koyucu tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların ortadan kaldırılmayıp yargılamada delil olarak kullanılması halinde doğal olarak ilgisine bu konu ilgili bilgi verilmesi zorunluluğunu öngörmemiştir⁷³⁵.

⁷³² 25/5/2005 tarihli ve 5353 Sayılı Kanununun 18 inci maddesiyle bu fıkrafta geçen "halinde" ibaresinden sonra gelmek üzere "soruşturma evresinin bitiminden itibaren" ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir; 5353 Sayılı Yasayla CMK'nın 137/3. maddesinde yapılan değişikliğin gerekçesi için Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss903m.htm> , Erişim Tarihi. 08/10/2014.

⁷³³ Bilgi vermenin davanın sonucunda ya da eğer dava açılmaz ise kovuşturmanın kararının kesinleşmesi sonrasında en geç on beş gün içinde yapılması daha yerinde olurdu. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 457.

⁷³⁴ KAYMAZ, Kovuşturma aşamasında tedbir süresince tedbirin ve elde edilen delillerin gizli tutulması gerekli ise de, tedbire son verildikten sonra suçu aydınlatmaya elverişli olmayan delillerin imha edilmesini müteakip tedbirin muhataplarına bilgi verilmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 390; Kanaatimizce bazen kovuşturma aşamasında uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri sonucu sanık veya üçüncü kişilerin kovuşturma konusu olmayan başka suç veya suçları işledikleri elde edilmiş olan delillerden tespit edilebilir. Bu durumda sırf kovuşturma aşaması aleni olduğu gerekçesi ile tedbir ile ilgili olarak muhataba bilgi verilmesi bu delillere dayalı olarak başlayacak yeni soruşturmaların gizliliğini tehlikeye sokabilecektir. Dolayısıyla bu gibi hallerde kovuşturma aşaması bile olsa belli bir süreye kadar tedbir ile ilgili olarak muhataba bilgi verilmemesi daha doğru olacaktır.

⁷³⁵ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 170; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 456.

Çözümüne kavuşturulması gereken diğer bir husus ise, soruşturma kapsamında birden fazla şüpheli hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasından sonra bir kısım şüphelilerin soruşturmaya konu suç ile ilgilerinin bulunmadığının belirlenmesi halinde haklarında verilen ek kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karardan sonra bildirim bu şüphelilere yapılmayacağı hususudur. Yasal düzenleme incelendiğinde, haklarında ek kovuşturmaya yer olmadığına karar verilen şüpheliler açısından soruşturma evresi bittiği için kendilerine bildirim yapılması gerektiği ileri sürülebilecektir. Ancak diğer taraftan bildirim yapıldığı takdirde ise özellikle örgütlü suçlarda soruşturmanın gizliliğinin tehlikeye düşmesi sorunu ortaya çıkabilecektir. Kanaatimizce yasal düzenlemede ‘soruşturma evresinin bitiminden itibaren’ ibaresi kullanıldığından şüpheli sayısı ne olursa olsun soruşturmaya konu suç yönünden soruşturma tamamlanmadıkça CMK’nın 137/4 maddesi uyarınca bildirim yapılmasına gerek yoktur. Ancak bununla birlikte haklarında ek kovuşturmaya yer olmadığına karar verilen şüphelilere bildirim yapılmasının düşünüldüğü hallerde ise, özellikle soruşturma kapsamında birden fazla şüpheli hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulandığı durumlarda tedbirin sonlandırılmasından sonra ivedilikle soruşturma kapsamındaki tüm şüphelilerin mevcut durumlarının değerlendirilerek, ek takipsizlik kararı verilen şüpheliler açısından haklarındaki kararların tebliğe çıkarılmasını müteakip haklarında kamu davası açılması kararlaştırılan diğer şüpheliler içinde yasal gereğinin takdiri ile kamu davası açılması halinde ancak soruşturmanın gizliliğinin ihlalinin önüne geçilebilmesinin mümkün olacağını düşünmekteyiz⁷³⁶. Kamu davası açılan hallerde ise, CMK’nın 137/3 maddesindeki düzenleme dikkate alınarak mahkemece iddianamenin kabulü kararı tarihinden itibaren 15 gün içinde tedbirinin ilgililerine bildirilmesi gerektiği belirtilmektedir⁷³⁷.

---

⁷³⁶ ÜNVER, HAKERİ, Sorularla Ceza Muhakemesi, s. 222; ŞEN’e göre ‘Hukuka aykırı ve şartları oluşmadan gizlice ve keyfi şekilde dinlenen, bu yolla haberleşme hürriyeti ihlal edilen şüpheli, şahsı hakkında uygulanan bu koruma tedbirine karşı hukuki ve cezai yollara başvurma hakkına kısa sürede sahip olmalıdır. Bu nedenle CMK’nın 137/4 maddesinde yar alan ‘soruşturma evresinin bitimi’ ibaresini tüm şüpheliler hakkında ne soruşturmaya konu suçla alakalı soruşturmanın bitmesi olarak değil, hakkında takipsizlik kararı verilmek suretiyle soruşturması tamamlanan şüpheli ile sınırlı anlamak isabetli olacaktır. Bu görüş soruşturmanın gizliliğini de ihlal etmeyecektir. Çünkü hakkında takipsizlik kararı verilmiş olan şüpheli, sadece kendisi açısından ihlal edildiğine inandığı haberleşme hürriyeti ile ilgili taleplerde bulunacak ve bu talepler yine yargı makamlarınca değerlendirilecektir. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 171.

⁷³⁷ KAYMAZ, age, s. 387.

8.3. Bildirim Yapılması Gereken Kişiler

CMK'nın 137/4 maddesinde iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına son verilmesi halinde uygulanan tedbir ile ilgili olarak hakkında tedbir uygulanan kişiye bilgi verilmesi öngörülmüştür. Bildirimin kimlere yapılacağına ilişkin olarak yasa maddesinde yalnızca 'ilgisine'ibaresinin kullanıldığı görülmektedir. CMK'nın 137/4 maddesindeki bu ibarede dikkate alındığında, tedbire ilişkin bildirim hakkında iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanan kişiye yapılması gerektiği sonucu çıkmaktadır⁷³⁸. Ancak tedbirin uygulanması sırasında şüpheli veya sanığın iletişim kurduğu üçüncü kişilere bildirim yapılmasının gerekip gerekmediği konusunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, CMK'nın 137/4 maddesinde geçen 'ilgisine'ibaresinin, yalnızca tedbir uygulanan şüpheli veya sanık olarak yorumlanmaması gerektiği, şüpheli veya sanık yanında bunların iletişim kurduğu ve tedbirin uygulanmasına maruz kalan diğer kişilere de tedbirin bildirilmesinin gerektiği ifade edilmektedir⁷³⁹. Diğer bir görüşte ise, bildirim yalnızca hakkında denetleme kararı verilen kişiye yapılmasının gerektiği, kaldı ki CMK'nın 137/4 maddesinde 'ilgililere'değil, 'ilgisine'ibaresinin kullanıldığını, kanun koyucunun bu tercihi, geri bildirim yalnızca şüpheli veya sanığa yapılacağını vurgulamak amacıyla yaptığı

---

⁷³⁸ 'Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi ile ilgili tüm işlemlerde işlem sonrası yapılacak geri bildirimlerin hem fiilen dinlenen şahsa hem de hat sahiplerine yapılması ile ilgili yasal tedbirler alınmalıdır. Bilindiği gibi ülkemizde çok farklı sebeplerle telekomünikasyon araçlarına dair hatların kayıtlı olundukları kişilerle bunları fiilen kullanan ve istifade eden kişiler farklı kişiler olabilmektedir. Bu sebeple uygulamada fiilen dinlenen kişi ile hat sahibi olan kişi farklı olduğunda bir takım tereddütler oluşmakta, adli soruşturma ve kovuşturma makamlarınca birçok zorlukla karşılaşabilmektedir. CMK'nın 137. maddesinin 4. fıkrasında 'Tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde soruşturma evresinin bitiminden itibaren, en geç on beş gün içinde, Cumhuriyet Başsavcılığı, tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgisine yazılı olarak bilgi verir. 'hükmüne yer verilmiş olmasına rağmen uygulama da zaman zaman dinlenen kişilere geri bildirimde bulunulduğu ancak hat sahiplerine bilgi verilmediği ya da tam tersi durumların yaşandığı görülmektedir. Bilgilendirme ve itiraz mekanizmasının daha iyi çalışabilmesi açısından ilgililerin kimler olması gerektiği konusunda ikincil mevzuatla bir düzenleme yapılması gerekmektedir. 'TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 248, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489>. Pdf.

⁷³⁹ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 456; YARDIMCI, age, s. 231; KAYMAZ, age, s. 392; KILIÇ, agm, s. 16; ERDEM'e göre, Sadece şüpheli veya sanığa değil haberleşmenin karşı tarafı örneğinde olduğu gibi tedbirle ilgili olan üçüncü kişilere de, bu kişiler biliniyor ise ve soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmeyecekse bilgi verilmesi gereklidir. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 11; Aynı Yönde Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 219; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 553.

belirtilmektedir⁷⁴⁰. Uygulamada ise sadece hakkında tedbir kararı verilen kişilere haklarında tedbir uygulandığı konusunda bilgi verilmektedir.

Kanaatimizce CMK'nın 137/4 maddesindeki 'ilgisine' ibaresi göz önüne alındığında, tedbirinin uygulandığına ilişkin bildirim yalnızca hakkında tedbir uygulanan şüpheli veya sanığa yapılmalıdır. Şüpheli veya sanığın tedbir süresi boyunca iletişim kurduğu tüm üçüncü kişilere de bildirim yapılmasının kabul edildiğini varsaydığımız da, özellikle örgütlü ve terör suçları ile ilgili yapılan soruşturmalarda tedbir süresi boyunca birden fazla şüpheli veya sanığın iletişim kurduğu yüzlerce hatta bazen binlerce kişiye bildirim yapılması sonucu doğar ki yasa koyucunun düzenlemeden bunu amaçladığı da söylenemez⁷⁴¹. Özellikle şüpheli veya sanığın iletişim kurduğu tüm üçüncü kişilerin açık kimlik ve adres bilgilerin tespit edilerek tedbir konusunda bildirim yapılması aynı zamanda ciddi bir iş yükü ve maliyeti de beraberinde getirecektir⁷⁴². Kaldı ki yapılan soruşturmada üçüncü kişilere bir suç isnadı da söz konusu olmadığından bildirimde gerek yoktur. Dolayısıyla bildirim yalnızca hakkında tedbir uygulanan şüpheli veya sanığa yapılması gerektiğini, üçüncü kişilere ise bildirim yapılması konusunda yasal bir zorunluluk bulunmadığını düşünmekteyiz.

8.4. Bildirimin İçeriği

Hakkında tedbir uygulanan şüpheliye Cumhuriyet savcısınınca⁷⁴³ yapılacak bildirim yazılı olarak yapılması gereklidir. Yazılı olarak yapılacak bu bildirimde;

- Tedbirin nedeni,
- Tedbirin süresi,
- Tedbirin kapsamı,

---

⁷⁴⁰ TAŞKIN, age, s. 170; MERAN, age, s. 182; TAMÖZ, KOCABEY'e göre, uygulamada 'ilgisine' ibaresinden hakkında tedbir uygulanan şüpheli anlaşılmaktadır. Bkz. TAMÖZ, KOCABEY, , age, s. 117; Aynı Yönde ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 170.

⁷⁴¹ ŞEN'e göre 'Bildirim şüpheli veya sanığa yapılacaktır, Böylece iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sebebiyle özel hayatı ve haberleşme hürriyeti ihlal edilen bireylerin bilgilendirilmesi amaçlanmıştır, bu sayede iletişimin denetlendiğinden haberdar olan birey, özel hayatı ve haberleşme ihlal edilen bireylerin bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. 'Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 170.

⁷⁴² SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 152; TAŞKIN, age, s. 170.

⁷⁴³ KAYMAZ, age, s. 392.

- Tedbirin sonucu, hakkında bilgilerin yer alması gereklidir⁷⁴⁴.

9. İLETİŞİMİN DENETLENMESİ SONUCU ELDE EDİLEN DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

9.1. Elde Edilen Delillerin Niteliği

Ceza muhakemesinin amacının maddi gerçeğin araştırılması olması sebebiyle⁷⁴⁵ kanuni delil sisteminin karşıtı olarak vicdani delil sistemi ve dolayısıyla buna bağılı olarak delil serbestliğı ilkesi kabul edilmektedir⁷⁴⁶. Vicdani delil sistemi hem delil serbestliğı ilkesini hemde delillerin değerlendirilmesi serbestliğini ifade etmektedir⁷⁴⁷. Ceza muhakemesinde geręekleşen olaya ilişkin hakikati ortaya çıkarmakta ve bu olayın uyuşmazlık noktalarının özölmesini sağlamakta kullanılan vasıtalara ise delil denilmektedir⁷⁴⁸. Diğer bir ifade ile delil, Hâkimin ceza muhakemesi sonucunda maddi olayı çözmesine ve bunu sabit görmesine veya görmemesine hizmet eden vasıtalaradır. Hâkimin kararını bir kanaate vararak vermesinin gerekmesi sebebiyle yargılamada vicdani kanaat ilkesi geçerlidir. Bu ilkeye göre, hukuka uygun şekilde elde edilmiş her şey delil olabilir ve elde edilen bu deliller yargılamada serbestçe değerlendirilebilir. İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sonucu elde edilen kayıtlarının delil olup olmadığı, ne tür delil olduğu, mahkûmiyete tek başına yeterli olup olmadığı hususlarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Serbest delil sistemi ilkesinin devamı olarak, hukuka uygun olarak elde edilmiş ses ve görüntü kayıtlarının, sahteliği veya bozulması konusunda bir tereddütün bulunmadığı hallerde ispat aracı olarak kullanılması mümkündür⁷⁴⁹. Adli amaçlı iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen ses kayıtları ceza muhakemesi hukukumuzda Hâkim

---

⁷⁴⁴ ÜNVER, HAKERİ, Uygulanan tedbirin maliyetinin de vergisini ödeyen vatandaşa bildirilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 457; Aynı Yönde HAKERİ, agm, s. 1.

⁷⁴⁵ YCGK. 19/04/1993 Tarih 1993/6-79 Esas 1993/108 Karar sayılı kararı, Bkz. YKD, Ekim 1993, s. 1564 vd.

⁷⁴⁶ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 297; CENTEL, ZAFER, age, s. 209; MERAN, age, s. 231; KAYMAZ, age, s. 437.

⁷⁴⁷ KAYMAZ, age, s. 437.

⁷⁴⁸ Ceza uyuşmazlığın konusu olan olayı temsil eden, olayın mahkeme önünde canlandırılmasına yarayan araçtır. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 209

⁷⁴⁹ YILDIZ, Ali Kemal, Ses ve Görüntü Kayıtlarının İspat Fonksiyonu', Ceza Hukuku Dergisi, Y. 1, S. 2, Aralık 2006, s. 256.

olan delil serbestisi ilkesi uyarınca delil olarak kabul edilebilecektir⁷⁵⁰. Ancak bununla birlikte ses ve görüntü kayıtlarının delil olarak kabul edilmesi ve ispat gücü yönünden zayıf görülmemesi gereklidir⁷⁵¹. Ceza yargılamasında delil serbestisi ilkesi sınırsız bir serbestliği ifade etmeyip⁷⁵², elde edilen bulguların delil olabilmesi için bazı özelliklerinde bulunması gereklidir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında, delillerin, gerçekçi, akılcı, olayı yansıtıcı, olayın aydınlatılmasında fayda sağlayıcı, müşterek ve hukuka uygun olarak elde edilmiş olmaları gerektiğini belirtmiştir⁷⁵³. İletişim denetlenmesi sonucu elde edilen kayıtların Yargıtay'ın bu kararında belirtilen özellikleri taşımadığını söylemek pek mümkün görünmemektedir. İletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen kayıtların hukuka uygun şekilde elde edilmiş olmaları halinde, maddi olayın aydınlatılmasına büyük yarar sağlayacağı, çoğu zaman iletişimin denetlenmesinin soruşturmaya konu olayların gelişimi (örneğin, göçmen kaçakçılığı veya insan ticareti yaptığı iddiası bulunan suç örgütü ile ilgili olarak yürütülen soruşturma kapsamında alınan iletişimin denetlenmesi tedbiri) ile eş zamanlı olarak uygulanıyor olması sebebiyle gerçekçi, akılcı ve olayı yansıtıcı olduğu kanaatindeyiz.

İletişimin denetlenmesi kayıtlarının ceza muhakemesinde delil olarak hangi yöntemle kullanılacağı konusunda ise CMK'da bir açıklık bulunmamaktadır⁷⁵⁴. Öğretide ise deliller çeşitli şekilde sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır⁷⁵⁵. İlk olarak deliller beyan, belirti ve belge delilleri olarak üçe ayrılarak sınıflandırılmaktadır⁷⁵⁶. Beyan delilleri,

---

⁷⁵⁰ TAŞKIN, age, s. 187.

⁷⁵¹ ÜNVER, agm, s. 128.

⁷⁵² MERAN, age, s. 231.

⁷⁵³ YCGK'nun 19/04/1993 Tarihli kararında; "Ceza yargılamasının amacı, hiçbir duraksamaya yer vermeden maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Bu araştırmada, yani gerçeğe ulaşmada mantık yolunun izlenmesi gerekir. Gerçek; akla uygun ve realist, olayın bütünü veya bir parçasını temsil eden kanıtlardan veya kanıtların bütün olarak değerlendirilmesinden ortaya çıkarılmalıdır, yoksa birtakım varsayımlara dayanılarak sonuca ulaşılması, ceza yargılamasının amacına kesinlikle aykırıdır " demek suretiyle bu özellikleri vurgulamıştır. Bkz. YCGK. 19/04/1993 Tarih 1993/6-81 Esas 1993/110 Karar sayılı kararı.

⁷⁵⁴ TAŞKIN, age, s. 187.

⁷⁵⁵ Hangi sınıflandırma esası alınırsa alınsın delil serbestliğinin geçerli olduğu ceza yargılamasında, her şey delil olup tüm delilleri hakim serbestçe takdir edeceği unutulmamalıdır. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 659.

⁷⁵⁶ CENTEL, ZAFER, age, s. 213; MERAN, age, s. 325; SEZER, İPEK PARLAK, age, s. 106.

YENİSEY, Feridun, ALTUNÇ, Sinan, İletişimin Denetlenmesi Hakkında, Mart 2007, s. 18, Bkz. www.hukukturk.com, Erişim Tarihi: 15/10/2014.

uyuşmazlık konusu maddi olaya ilişkin açıklamalardır⁷⁵⁷. Beyan deliline, mağdur, müşteki, tanık beyanları veya sanık savunması örnek verilebilir. Belge delili, olayın belirli şekillerle bir nesne üzerine aktarılması olarak tanımlanabilmekte⁷⁵⁸, kovuşturma evresinde duruşma sırasında belge delilleri okutulabilmektedir. Belge niteliğindeki delillere, yazılı belgeler, görüntü tespit edici araçlar ile tespit edilen görüntüler ile teknik araçlarla elde edilen sesler örnek verilebilir⁷⁵⁹. Olaydan geriye kalan, her türlü iz ve eser ise belirti delili kapsamında değerlendirilebilir. Belirti deliline, olay yerinde bulunan fren izi, kan izleri, suç aleti gibi deliller örnek verilebilir. Belirti delilleri kural olarak dolaylı deliller olup, uyuşmazlığı doğrudan çözmezler. Belirti delilleri çoğu zaman beyan delileri ile desteklenmedikçe bir hususu ispatlamaya yeterli olmayan dolaylı delillerdir. Bunlar ise; bilirkişi mütalaası ve keşif delilleri olarak çeşitlendirilebilmektedir. Diğer bir sınıflandırmaya göre deliller, kaynağı kişi olan deliller (beyan delilleri), kaynağı nesne olan deliller (belge ve belirti delilleri), şeklinde sınıflandırabilmektedir. Yine bir başka sınıflandırmada deliller, doğrudan doğruya deliller (doğrudan olayı aydınlatmaya yeterli deliller), dolaylı (belirti) deliller (doğrudan olayı aydınlatmaya yeterli olmayan ama olayın aydınlatılmasına yardımcı olabilecek deliller), şeklinde de tasnif edilmektedir⁷⁶⁰.

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması suretiyle elde edilen kayıt ve bilgilerin belge delili mi yoksa belirti delili mi olduğu öğretide tartışmalıdır. Bir görüşe göre, İletişimin denetlenmesinden elde edilen deliller beyan delili değildir. Beyan delili olabilmesi için şüpheli veya sanığın haklarını bilerek açıklama yapması gerekir. Dinlemeden elde edilen kayıtlar belirti delili niteliği taşıdığı için tek başlarına ispat gücüne sahip olmadıklarından, dinlemeden elde edilen bilgilerin ek araştırmalar yapılarak, ayrıca delillendirilmesi gerekir. İletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen kayıtların belirti delili niteliği taşıması⁷⁶¹ sebebiyle konuşma kayıtları da belirti delili

---

⁷⁵⁷ CENTEL, ZAFER, age, s. 213.

⁷⁵⁸ CENTEL, ZAFER, Olay yazıya döküldüğünde olayın taşıyıcısı yazılı bir belge, ses olarak tespit edildiğinde ses bandı, hem ses hem şekil olarak taşındığında, taşıyıcı dar anlamda CD veya film şeridi olacaktır. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 257.

⁷⁵⁹ YENİSEY, Feridun, Ceza Muhakemesi Hukukunda Delil, Ceza Hukuku Dergisi, Y. 2, S. 4, Ağustos 2007, s. 12.

⁷⁶⁰ CENTEL, ZAFER, age, s. 212.

⁷⁶¹ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 461.

olarak keşfin konusunu oluşturur⁷⁶². Yapılacak keşif sonucu kayıtların gerçek konuşmaları yansıttığı ve üzerinde oynama olmadığı ve sahtecilik yapılmadığı⁷⁶³ belirlendiğinde bu kayıtlar duruşmada delil olarak sunulabilecektir⁷⁶⁴. Mahkemede bu ses kayıtlarını duruşmada dinlemek suretiyle duruşma sırasında ortaya konulmasını sağlamalı ve yargılamaya katılan diğer sujelerinde değerlendirmesine imkân vermelidir⁷⁶⁵. Diğer bir görüşte ise, usulüne uygun olarak doldurulup muhafaza altına alınmış ve yine usulüne uygun olarak mahkemeye delil olarak ibraz edilmiş ses kayıtları bir çeşit yazılı açıklamadır ve bu sebeple yazılı belge niteliğindedir⁷⁶⁶. Uygulamada ise Yargıtay 8. Ceza Dairesinin vermiş olduğu bir kısım kararlarda maddi bulgularla desteklenmeyen iletişim kayıtlarının delil niteliğinde kabul edilmediği görülmektedir⁷⁶⁷.

---

⁷⁶² CENTEL, ZAFER, age, s. 420; YENİSEY, NUHOĞLU'na göre, 'iletişimin denetlenmesinde elde edilen delil dinlemedeki tanık beyanı dışındaki hallerde 'belirti'delili elde edilir'Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 522, 523.

⁷⁶³ ŞEN'e göre 'Dinleme ve tespit kayıtları üzerinde kısmi tahrifat, değiştirme, başkalaştırma ses taklidi, montaj yapmak suretiyle konuşmalara farklı anlam kazandırma içeren müdahale iddialarının bulunması halinde öncelikle bunların araştırılması ve sonuca bağlanması gereklidir'Bkz. Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 180.

⁷⁶⁴ YENİSEY, ALTUNÇ, agm, s. 18, 19, 33; KAYMAZ'ise, ses kayıtlarının taklit edilmeye ve tahrif edilmeye elverişli bulunması nedeniyle bu delillerin belirti delili olarak kabul edilerek tek başına mahkûmiyet kararı verilmesine esas teşkil etmeyeceğinin kabulü vicdani delil sistemi ile bağdaşmadığını, çünkü vicdani delil sisteminde önemli olanın somut olayın özelliklerine göre delillerin hakim vicdanındaki değeri, inandırıcılığı, ikna ediciliği ve şüphesini yenip yenmediği hususları olduğunu, bu sebeple sırf taklit ve tahrif edilmeye elverişli olması nedeniyle denetim suretiyle elde edilen delillerin tek başına mahkûmiyete esas teşkil etmeyeceğinin kabulünün doğru olmadığını ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 445 (Dipnot).

⁷⁶⁵ YILDIZ, agm, s. 258.

⁷⁶⁶ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 333; MERAN, age, s. 345; KAYMAZ, age, s. 441.

⁷⁶⁷ Yargıtay 8. CD. 15/09/2008 Tarihli kararında, Sanıkların kimliklerinin tespit edilmeyipmuhtemel Irak vatandaşı olarak sözü edilen 'X' ve 'Dotto'lakaplı şahıslarla aralarında yasanın amaçladığı biçimde topluluk oluşturacak boyutta ortaklık ve birlikteliklerinin bulunduğu dair, içeriği açıkça silah ticaretine ilişkin olmayan, maddi bulgularla desteklenemeyen ve bu nedenle delil niteliğinde bulunmayan telefon görüşmelerine dayalı iletişim kayıtları dışında yeterli kanıt bulunmadığı, böylece eylemlerinin bireysel silah ticareti suçunu oluşturduğu gözetilmeden, suçu toplu olarak işledikler kabul edilerek 6136 Sayılı Yasanın 12/1 madde ve fıkrası yerine, anılan maddenin ikinci fıkrası ile uygulama yapılması...'Bkz. Yargıtay 8. CD. 15/09/2008 Tarih 2008/12115 Esas 2008/9513 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde kararlar için Bkz. Yargıtay 8. CD'nin 01/07/2009 Tarih 2009/4076 Esas 2009/10177 Karar sayılı, Yargıtay 8. CD. 21/12/2009 Tarih 2009/6876 Esas 2009/16182 Karar sayılı ve Yargıtay 8. CD. 22/01/2009 Tarih 2008/13862 Esas 2009/479 Karar sayılı kararları, Bununla birlikte YCGK'nun 05/10/2010 tarihli kararında yer alan 'tek başına olayı nitelendirmeye yarayacak bilgiler içermeyen iletişimin tespiti tutanakları'ifadesi dikkate alındığında, YCGK'nun iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen iletişim kayıtlarından olayı nitelendirmeye yarayacak bilgilerin elde edilebileceği sonucuna ulaşılması ise mümkün görünmektedir. Bkz. YCGK'nun 05/10/2010 Tarih 2010/8-125 Esas 2010/189 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Bkz. YCGK'nun 26/10/2010 Tarih 2010/8-134 Esas 2010/217 Karar sayılı kararı; Yargıtay'ın söz konusu kararları üzerine yapılan değerlendirmeler için Bkz. KAYMAZ, age, s. 439.

CMK'da belgelerin okunmasından söz edilmesi sebebiyle⁷⁶⁸, iletişimin denetlenmesine ilişkin kayıtlar yazıya dökülmüş ve okunabiliyorsa belge delili, okuma dışında görülmek ve dinlenmek suretiyle içeriği tespit ediliyorsa, keşif faaliyetinin konusu belirti delili olarak kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz⁷⁶⁹. Yine iletişimin tespitine ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine dair verilerin ise belge delili olduğu ve bir sonuç ifade edebilmeleri için bunların da başka delillerle desteklenmeleri gerektiği kanaatindeyiz⁷⁷⁰.

9.2. Elde Edilen Delillerin Hükme Dayanak Yapılması Konusu

Ceza muhakemesi hukukunda, hukuka uygun yollarla elde edilmiş olayla ilgili her şey delil olarak kabul edilmekte olup, Hâkimlerin bu delilleri serbestçe değerlendirebilme yetkisi bulunmaktadır. Bu nedenle hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş olan ses veya görüntü kayıtları da delil olarak kabul edilmektedir⁷⁷¹. Ceza muhakemesi sisteminde delil olarak kabul edilen ses kayıtları duruma göre, belge delili, tanık beyanının konusu, doğrudan delil olabileceği ifade edilmektedir. Ancak hangi tür delil kabul edilirse edilsin bu delillerin tek başına⁷⁷² mahkûmiyete esas alınıp alınmayacağı ve ispat gücünün ne olduğunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Bir görüşe göre, hukuka uygun olarak kayıt yapılmış olması ve kayıtlarda herhangi bir tahrifat yapılmadığının kesin

---

⁷⁶⁸ CMK'nın 214. maddesinin 1. fıkrası “ Bir açıklamayı ve görüşü içeren resmi belge ve diğer yazılar ve fenni muayene ve doktor raporlarının okunmasından sonra gerekli görülürse belge ve diğer yazılar veya raporda imzası bulunanlar, açıklamada bulunmak üzere duruşmaya çağırılabilirler”. CMK'nın 215. maddesi “Suç ortağının, tanığın veya bilirkişinin dinlenmesinden ve herhangi bir belgenin okunmasından sonra bunlara karşı bir diyecekleri olup olmadığı katılana veya vekiline, Cumhuriyet savcısına, sanığa ve müdafiiine sorulur”.

⁷⁶⁹ KAYMAZ, Kayıtlarda tahrifat yapıldığı, ekleme ve çıkarmalar yapıldığı, çözüm tutanağının gerçeği yansıtmadığı konusunda bir şüphe duyulduğunda ya da bu yönde bir itiraz öne sürüldüğünde kayıtlar keşif yapılmak suretiyle incelenmeli ve kayıtların orijinal olup olmadığı belirlenmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 442.

⁷⁷⁰ ŞEN'Kimin kiminle ne zaman ve nerede görüştüğüne ilişkin kayıtlar aynı şekilde suçun işlendiğine ve mahkûmiyete dair esaslı ve inandırıcı delil olarak kullanılamaz. Bu tür deliller ancak yan, destekleyici, delil başlangıcı veya emare niteliğini haiz belge deliller olarak kullanılabilir. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 186.

⁷⁷¹ Anayasa Mahkemesinin 16/01/1998 tarihli kararında, hukuka uygun elde edilmiş ses ve görüntü kayıtlarını delil olarak kabul ettiği görülmektedir, AYM'nin 16/01/1998 tarih 1997/1 Esas 1998/1 karar sayılı kararı Bkz. AYMKD, S. 34, C. II, Ankara, 1999, s. 121, Yine Askeri Yargıtay'da 18/01/1997 Tarihli kararında, sanıklar tarafından kabul edilen ses bantlarının mahkûmiyete esas alınabileceğini belirtmiştir. Bkz. Askeri Yargıtay'ın 18/01/1997 Tarih 1996/742 Esas 1997/46 Karar sayılı kararı, Bkz. VATAN, age, s. 136; KAYMAZ, age, s. 442.

⁷⁷² KAYMAZ, CMK'nın 135. maddesine göre tedbir için suç işlendiğine dair kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması gerektiğinden tedbir kararı verilmeden önce bazı deliller zaten mevcut olacaktır. İstisnai haller dışında pratikte yapılan denetim sonucu elde edilen delillerin tek başına olması söz konusu değildir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 442.

olarak belirlenmiş olması halinde yapılan kayıtlar ceza muhakemesinde tek başına delil olarak kullanılabilir⁷⁷³. Diğer bir görüşte ise, iletişimin denetlenmesi ile elde edilen kayıtların belirti delili niteliği taşıdığı, tek başlarına ispat gücüne sahip bulunmadıkları⁷⁷⁴ ve bu kayıtlarda yer alan bilgilerin ek araştırmalar yapılarak delillendirilmesinin gerektiği belirtilmektedir⁷⁷⁵.

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında şüphelinin isnat edilen suçu işlediğini yaptığı telefon görüşmesinde açıkça beyan etmesi halinde, buna ilişkin ses kaydının ne tür bir delil sayılacağı ve şüphelinin bu beyanının ikrar olarak kabul edilip edilmeyeceği, söz konusu iletişimi kaydeden görevlinin tanık olarak dinlenip dinlenemeyeceği konuları da değerlendirilmesi gereken hususlardandır. Burada öncelikle çözüme kavuşturulması gereken husus iletişimin dinlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında şüphelinin ikrarda bulunması halinde ikrarın ne tür delil olarak kabul edileceği, bu ikrarın hükme esas alınıp alınmayacağı konusudur. Ceza muhakemesinde ikrar, şüpheli veya sanığın üzerine atılı suçu kabul etmesidir. Başka bir ifade ile şüpheli veya sanığın söz konusu suçu nasıl ve ne şekilde işlediği konusunda mahkûmiyet için önemli olabilecek hususlarda açıklama yaparak bunu kabullenmesidir⁷⁷⁶. Ancak ikrarın kabule değer olabilmesi için şüpheli veya sanığın

---

⁷⁷³ YILDIZ, agm, s. 258; SEVER, CMK'da ses ve görüntü kayıtlarına ayrı bir önem verilmiş olması ve teknolojik gelişmelere paralel olarak ses ve görüntü kayıtlarının tek başına delil olarak değerlendirilmesi ve hükme esas alınması gerektiği ifade etmektedir. Bkz. SEVER, Hanefi, Adli Nitelikteki Bant Kayıtlarının İncelenmesinde Hukuki Durum ve Belleğe Bağlı Olarak Duyulan Seslerin Hatırlanmasında Suç Soruşturmasına Yön Veren Şüphe Kavramı, Polis Dergisi, Y. 11, S. 44, Nisan-Mayıs-Haziran 2005, s. 118; Aynı Yönde DARENDE, İhsan, Ceza Yargılamasında Görüntü ve Ses Kasetlerinin Delil Olması, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_222.htm, s. 4, Erişim: 20/10/2014.

⁷⁷⁴ Hukuka uygun şekilde yapılan iletişim tespitlerinin tek başına mahkûmiyet hükmü kurmaya yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Bkz. YAŞAR, agm, s. 367; Aynı Yönde, ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 333.

⁷⁷⁵ YENİSEY, ALTUNÇ, agm, s. 33, Bkz. www.hukukturk.com, Erişim Tarihi: 15/10/2014; ŞEN, 'usulüne uygun telefon dinleme tedbiri sonucu elde edilen delillerin mahkûmiyet hükmü kurmaya tek başına yeterli olmayacağını, bu delillerin somut ve yan delillerle desteklenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 179; KAYMAZ, Tedbir türüne göre ayırım yapılması gerektiği, iletişimin tespiti kayıtları ile sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin kayıtların tek başlarına mahkûmiyete esas teşkil etmeyeceğini, bu kayıtların diğer delillerle birlikte değer kazanacağını, iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması sonucu elde edilen kayıtların delil olarak kabul edilmesi ve ispat aracı olarak kullanılabilmesi için bu delillerin ayrıca başka delillerle desteklenmesine gerek bulunmadığını ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 444.

⁷⁷⁶ ÜNVER, HAKERİ, İkrar suçun dorudan doğruya ispatı açısından elverişli bir delil olduğu halde, emare delili, parmak izi gibi dolaylı bir ispat gücüne sahip bulunmakta ve başka delillerle

açıklamalarının iradi ve özgür olması ve aynı zamanda şüpheli veya sanığa haklarının da hatırlatılmış olması gereklidir⁷⁷⁷. Şüphelinin hakları hatırlatılmadan ve özgür iradesi olmadan isnat edilen suçlama ile ilgili yaptığı açıklamalar ikrar olarak nitelendirilemeyecek ve yargılamada kullanılamayacaktır⁷⁷⁸. Dolayısıyla gizli olarak uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri sırasında şüpheli veya sanığın hakları hatırlatılmadan ve özgür iradesiyle beyanda bulunmadığından ilgilinin beyanı ikrar olarak kabul edilemeyecektir⁷⁷⁹. Hukuka uygun şekilde yapılan iletişimin denetlenmesi tedbiri sırasında şüpheliden elde edilmiş olan suç ikrarından dolayı, sırf mahkeme dışı elde edilmiş bu ikrar ile mahkûmiyet hükmü verilmemelidir⁷⁸⁰. İkrar içeren iletişimin denetlenmesine ilişkin tutanakların duruşmada sorgu tutanakları ile çelişmesi halinde okunmamalıdır⁷⁸¹.

İletişimi denetleyen yani kayıt yapan görevlilerin tedbir hukuka uygun olmak şartıyla ikrarın tanığı olarak dinlenebileceği ifade edilmektedir⁷⁸². Yargıtay Ceza Genel Kurulu verdiği bir kararında mahkeme önünde yapılan ikrarın dahi tek başına yeterli olmadığı ve söz konusu fiilin ikrar eden şahıs tarafından işlendiğinin başkaca delillerle desteklenerek doğrulanmadığı sürece mahkûmiyet kararı vermeye yeterli olmadığına karar vermiştir. Yargıtay, yan delillerle desteklenip doğrulanmadıkça sanıktan ikrar elde

---

bütünleşmeden tek başına ispat bakımından yeterli olmaz. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 468.

⁷⁷⁷ YENİSEY, NUHOĞLU, Hukuken geçerli bir ikrar için ilgiliye isnat ile susma hakkının öğretilmiş olmasının gerektiğini belirtmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 522; KAYMAZ, age, s. 451.

⁷⁷⁸ TAŞKIN, age, s. 188; ÖZTÜRK ve Diğerleri, İkrarın kabule değer olabilmesi için özgür ve iradi olması şarttır. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 301; HAKERİ, CMK'nın 2001 Yılı Tasarısının 108/3 maddesinde, 'yukarıdaki fıkralar gereğince gerçekleştirilecek kayıt ve saptamalar yargılamada sanığın ikrarına ilişkin delil olarak değerlendirilemez'düzenlemesi yer almaktaydı. Hükmün gerekçesi ise, 'İlgilinin CMK'nın 147. maddede ifade almada ve sorguda isnat açıklandıktan ve susma hakkı tanıldıktan sonra serbest iradesi ile yaptığı açıklamaların delil niteliği kazandığı belirtildiği için gizlice yapılan telefon ve benzeri dinlemelerde ilgilinin beyanda bulunması ikrar delili değil bir belirti delili olarak anlam kazanır. İkrar suçun doğrudan doğruya ispat açısından elverişli bir delil olduğu halde emare delili, parmak izi gibi dolaylı bir ispat gücüne sahiptir ve başka delillerle bütünleşmeden tek başına ispat bakımından yeterli olmaz. Bu nedenle maddenin üçüncü fıkrasında kayıt ve saptamaların yargılamada sanığın ikrarına ilişkin delil olarak değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir'. Bu hüküm yasaya alınmamış sebebi ise gerekçede belirtilen sonucun kabul edilmemesi olmayıp bu durumun doğal bir sonuç olmasıdır. Bkz. HAKERİ, agm, s. 7.

⁷⁷⁹ ÜNVER, HAKERİ, Gizlice yapılan telefon ve benzeri dinlemelerde, ilgilinin beyanda bulunması, ikrar delili olarak değil, bir belirti delili olarak anlam kazanır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 467.

⁷⁸⁰ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 179.

⁷⁸¹ CENTEL, ZAFER, age, s. 420.

⁷⁸² CENTEL, ZAFER, age, s. 420.

edilmek suretiyle sanığın mahkûmiyetine karar verilmesini hukuka aykırı bulmuştur⁷⁸³. Yine Yargıtay uygulamada verdiği kararlarında, telefon görüşme içeriklerine dayalı olarak mahkûmiyet kararı verilmesinin doğru olmayacağını, suçun işlendiğini gösterir telefon görüşme içerdiklerinin her türlü şüpheden uzak inandırıcı ve kesin başka delillerle desteklenmesi gerektiğini aksi halde verilen mahkûmiyet kararlarının hukuka aykırı olacağını belirtmektedir⁷⁸⁴. Konu ile ilgili Yargıtay kararları da dikkate alındığında ikrarın tek başına mahkûmiyete esas alınması isabetli olmayacaktır⁷⁸⁵. İkrarın mutlaka maddi nitelikteki yan delillerle desteklenmesi gereklidir. Bu durum telefon görüşme içerikleri açısından da geçerlidir. Telefon konuşmalarının suç kabullerinde tek başına yeterli olmayacak ve maddi ve destekleyici yan delillerle güçlendirilmesi gerekecektir⁷⁸⁶. İletişimin denetlenmesi yoluyla elde edilen delilleri

---

⁷⁸³ YCGK 11/03/1991 Tarih 1991/1-28 Esas ve 1991/68 Karar sayılı kararı, ŞEN'e göre, 'İletişimin denetlenmesi tedbirinden önce veya sonra elde edilmiş olan başkaca, somut, inandırıcı ve pekiştirici delillerle desteklenmeksizin hiç kimsenin sırf görüşme içeriğini gösteren tutanaklardan hareketle mahkum edilmesi doğru değildir. Mutlak şekilde sanığın konuşma kayıt içeriğini destekleyen yan delillerin elde edilmesi gerekmektedir. Örneğin kasten öldürme suçunda silah, ceset ve fiili işleyen failin yakalanmış olması halinde olayın somut özellikleri bir azmettiricinin varlığına işaret etmekte ise bu durumda azmettiriciye ulaşmak için iletişimin denetlenmesi tedbiri kapsamında telefon dinlemesi yapıp bu dinleme kayıtlarından elde edilen ikrar diğer yan deliller ile birlikte azmettiricinin mahkûmiyetine esas alınabilir. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 183.

⁷⁸⁴ Yargıtay 8. CD. 'nin 22/01/2009 tarihli kararında 'Sanıkların üzerlerine atılı suçu işlediklerine dair, savunmalarının aksine, içeriği maddi bulgularla desteklenmeyen telefon görüşmelerine dayalı iletişim kayıtları dışında cezalandırılmalarına yeter, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği, sanıkların üzerlerinde ve evlerinde yapılan aramalarda herhangi bir suç unsuruna rastlanmadığı gözetilmeden atılı suçtan beraatleri yerine yazılı şekilde kabul edilerek ceza tayin edilmesi' gerekçesi ile yerel mahkeme hükmünü bozmuştur. Bkz. Yargıtay 8. CD. 22/01/2009 Tarih 2008/13862 Esas 2009/479 Karar sayılı kararı, Yine Yargıtay 12. CD. 01/04/2014 Tarihli kararında, '...her ne kadar sanığın evinde kültür varlığı bulunmuş ve akrabası olan F. Ö. ile kültür varlığı ticareti şüphesini doğuran konuşma içerikleri tespit edilmiş ise de, kültür varlığı ticareti suçunun maddi unsurları olan satışa arz etme, satma, verme, satın alma ve kabul etme eylemlerinin sanık tarafından gerçekleştirildiğinin delillerinin olmadığı bu sebeple sanığın kültür varlığı ticareti suçundan cezalandırılmayacağı...' Bkz. Yargıtay 12. CD. 01/04/2014 Tarih 2013/5544 Esas 2014/7967 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde, Bkz. Yargıtay 8. CD. 01/07/2009 Tarih 2009/4076 Esas 2009/10177 Karar sayılı, Yargıtay 8. CD. 2009/4080 Esas 2009/9471 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10 CD. 01/11/2007 Tarih 2007/11806 Esas 2007/12471 Karar sayılı, Yargıtay 10 CD. 2009/4849 Esas 2009/11873 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10 CD. 02/04/2009 Tarihli 2008/18095 Esas 2009/6131 Karar sayılı, Yargıtay 10. CD. 2009/17581 Esas 2010/2334 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10 CD. 29/11/2012 Tarih 2012/4620 Esas 2012/17721 Karar sayılı kararları.

⁷⁸⁵ Yargıtay 10. CD. 02/11/2007 tarihli kararında, kendisinde uyuşturucu madde ele geçirilemeyen sanığın, iletişimin tespiti tutanaklarında ve beyanlarında diğer sanığa verdiği kabul edilen uyuşturucu maddenin elde edilememesi ve teknik yöntemle uyuşturucu madde olup olmadığının saptanamamış olması karşısında, suçu işlediğine dair diğer sanık Ahmet'in sonradan döndüğü beyan dışında delil bulunmadığından beraati yerine yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi. . 'Bkz. Yargıtay 10. CD. 02/11/2007 Tarih 2007/11806 Esas 2007/12471 Karar sayılı kararı.

⁷⁸⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 186, MERAN, age, s. 350; SEZER/İPEK/PARLAK, 'Bazı suç türlerinde suça konu eşyalar ele geçirilmedikçe yalnızca telefon

destekleyen en azından yan delil niteliğinde bir delilin elde edilemediği hallerde sanığın mahkûmiyetine karar verilemeyecektir⁷⁸⁷. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da 26/10/2010 tarihli kararında, suçun ispatı konusunda sadece telefon konuşmaları ile değil, bu görüşmelerin somut dayanağını oluşturan somut delillerle karara varılmasının gerektiği ifade edilmiştir⁷⁸⁸.

Bunların yanında, usulüne uygun doldurulup muhafaza altına alınmamış, usulüne uygun bir şekilde mahkemeye sunulmamış ses kayıtlarının ise delil olarak kabul edilebilmesi

---

kayıtları mahkûmiyet için yeterli değildir. Örneğin, TCK'nın 188. maddesinde düzenlenen Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti, 6136 Sayılı Yasaya Muhalefet, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa Muhalefet suçlarında suça konu eşya ele geçirilemediğinde ve kriminal inceleme yapılarak eşyanın adı geçen yasak eşyalardan olup olmadığı belirlenmeden suçun niteliği konusunda kesin bir bilgi elde edilemediği, bu sebeple bu suçlar yönünden iletişim kayıtlarının tek başına mahkûmiyete esas teşkil etmemesinin önemli olduğu, buna karşılık ise ihaleye fesat karıştırma, örgüt kapsamında işlenen yağma, tehdit veya şantaj gibi suçlarda ise iletişim kayıtlarının tek başına mahkûmiyete esas teşkil edebileceğini belirtmektedirler, Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 167.

⁷⁸⁷ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 169; ŞEN, Meselenin yalnızca düşünce açıklamadan ibaret kalmayıp maddi vakiya yansıdığına da somut delillerle kanıtlanması aranmalı, somut deliller olmaksızın, düşünce açıklama hürriyetinin bir kullanım şekli olan telefon görüşmelerinin dinlenmesinden elde edilen kayıtların tek başına ispat vasıtası olarak kabul edilmesi hatalı olacaktır. Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri ile Telefon ve Ortam Dinleme, s. 180.

⁷⁸⁸ YCGK. 26/10/2010 Tarihli kararında, '5271 Sayılı CYY'nın 135. maddesi uyarınca alınan mahkeme kararı kapsamında yapılan iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemleri sonucu düzenlenen telefon dinleme kayıtlarına göre sanıklar N ve M ile sanık İ arasında mahiyeti şüpheli olan bir eşyanın satın alınması konusunda cep telefonu görüşmeleri yapıldığı hususu tartışmasızdır. Yerel mahkeme direnme kararında sanık N ile sanık İ arasındaki şifreli konuşmaların net bir şekilde silah alımı ile ilgili olduğu, konuşmaların içerikleri, konuşmalarda geçen dönemde 27 adet tabancanın yakalanması ve sanık İ'nin satın aldığı silahlar karşılığında sanık N'ye 3. 000 TL para havale yoluyla göndermesinin de bu hususu doğruladığı gerekçeleri ile sanık İ'nin toplu silah ticareti suçundan cezalandırılmasına karar verilmiş ise de, sanık İ'nin sanık N'den satmak amacıyla silah satın aldığı konusunda içeriği kuşku olan ve 6136 Sayılı Yasaya aykırılık suçlarının özelliğine uygun maddi kanıtlarla da desteklenmeyip, tek başına suçun nitelendirilmesine ilişkin yeterli bilgiyi içermeyen iletişimin tespiti tutanakları dışında delil elde edilememiş olup, ayrıca..... bankası şubeleri ile .... PTT şubelerinden gönderilmiş olan cevabi yazılara göre sanık İ tarafından sanık N'ye gönderilmiş herhangi bir para havalesinin bulunmadığı gerçeği karşısında, yüklenen toplu silah ticareti suçunu işlediği konusunda her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı kanıt elde edilemeyen sanık İ hakkında beraat kararı verilmesi gerektiğinin kabulü zorunludur. Bu itibarla, sanık hakkında Özel Daire bozma kararı doğrultusunda yüklenen suçtan beraat kararı verilmesi gerekirken, Yerel Mahkemece eski hükümde direnimesin de isabet bulunmadığından, direnme hükmünün bozulmasına karar verilmelidir'Bkz. YCGK. 26/10/2010 Tarih 2010/8-134 Esas 2010/217 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Bkz. Yargıtay 9. CD. 19/07/2011 Tarihli kararında, 'Sanıkların silahlı terör örgütüne yardım ettiklerine dair savunmalarının aksine, içeriği isnat edilen suç işlediklerine ilişkin yeterli delil olmayan telefon tespit tutanakları dışında, yeterli ve her türlü kuşkudan uzak inandırıcı delil elde edilemediği gözetilmeden beraatleri yerine mahkûmiyetlerine karar verilmesi hukuka aykırıdır'Bkz. Yargıtay 9. CD. 19/07/2011 Tarih 2011/6292 Esas 2011/12593 Karar sayılı kararı, Yine Aynı Yönde Bkz. Yargıtay 10 CD. 12/10/2011 Tarih 2011/9702 Esas 2011/55850 Karar, Yargıtay 10 CD. 13/10/2011 Tarih 2011/8024 Esas 2011/55961 Karar sayılı kararları.

mümkün olmayıp, bunlar başka deliller ile desteklense dahi bu tür kayıtların ceza muhakemesinde delil olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması suretiyle elde edilen iletişim kayıtlarının hükme esas alınabilmesi için denetime elverecek şekilde aslının ya da onaylı suretlerinin dosya kapsamına alınması gerekmektedir⁷⁸⁹. İletişimin denetlenmesine ilişkin kararlar ile tespite ilişkin tutanakların aslının ya da onaylı suretlerinin dosyada bulundurulmaması durumunu Yargıtay bozma nedeni olarak kabul etmektedir.⁷⁹⁰.

⁷⁸⁹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 155; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 523; Yargıtay 10 CD. 25/02/2013 Tarih 2012/28262 Esas 2013/1750 Karar sayılı kararı, YCGK. 13/06/2006 Tarihli kararında, dosyanın esasının görüşülmesi sırasında dosya içerisinde bulunan telefon dinleme tutanaklarının hukuka aykırı kanıt niteliğinde olduğu, bu tutanakların dosya dan çıkartılmasına karar verilmesi gerektiği ileri sürülmüş konu bu yönüyle de görüşüldükten sonra hukuka aykırı delil niteliğindeki belgelerin değerlendirme amaçlı olarak dosya içerisinde bulundurulmasında bir engel görülmemiştir. Bkz. YCGK. 13/06/2006 Tarih 2006/4, MD-122 Esas 2006/162 Karar sayılı kararı.

⁷⁹⁰ YCGK. 14/10/2008 Tarihli kararında, '...Dosya da altı klasör halinde bulunan iletişimin tespitine dair tutanakların dayanağını oluşturan, iletişimin tespitinin kim hakkında, hangi iletişim araçları bakımından ve ne süre ile gerçekleştirildiğini gösteren, dolayısıyla telefon görüşmelerine ilişkin kanıtın hukuka uygun biçimde elde edilip edilmediğinin ve kimler hakkında hangi suç ile sınırlı olarak kanıt sayılacağıın denetlenmesini sağlayacak olan A. Devlet Güvenlik Mahkemesi C. Başsavcılığının istem yazıları ile A. 1 Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesi Yedek Hakimliğinin... kararları olmak üzere toplam 19 adet iletişimin tespitine dair kararın asılları dosya da bulunmamakta, buna karşılık dosyaya konulan fotokopilerinde onaysız olduğu görülmektedir...iletişimin denetlenmesi kararlarının asılları ya da yöntemince onaylanmış fotokopi ya da suretleri getirilmeden bunlara dayanılarak derlenen dinleme kayıtlarının değerlendirilmesi bu kayıtlara kanıt değeri yüklenerek sübuta ya da ademi sübuta dayanak tutulması aynı şekilde sair onaysız fotokopi belgelerin kanıt sayılıp sayılmayacağıın değerlendirme konusu yapılması olanaklı değildir. . 'Bkz. YCGK. 14/10/2008 Tarih 008/8-49 Esas 2008/219 Karar sayılı kararı, Yine Aynı Yönde YCGK. 22/02/2008 Tarih 2008/101 Esas, 2008/3 Karar, 12/04/2011 Tarih 2010/8-238 Esas 2011/51 Karar sayılı kararları, Yine Yargıtay 10. CD. 01/02/2010 tarihli kararında, hükme esas alınan telefon görüşmelerine ilişkin iletişim tespit tutanakları ile dayanağı aynı mahkemece verilen 'iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması kararının'dosya da yer almaması sebebiyle söz konusu tutanaklar ve kararın getirtilip dosya ile birlikte gönderilmesinin sağlanması için dosyayı incelemeksizin yerel mahkemeye iletilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına iadesine karar vermiştir. Bkz. Yargıtay 10. CD. 01/02/2010 Tarih 2009/6662 Esas 2010/1655 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Bkz. Yargıtay 8. CD. 24/05/2012 Tarih 2010/15582 Esas 2012/17784 Karar, Yargıtay 10. CD. 12/11/2014 Tarih 2014/4068 Esas 2014/12640 Karar, Yargıtay 8. CD. 05/02/014 Tarih 2013/19403 Esas 2014/2209 Karar, Yargıtay 10. CD. 27/05/2014 Tarih 2009/412 Esas 2014/4152 Karar, Yargıtay 8. CD. 09/06/2013 Tarih 2013/5399 Esas 2014/14113 Karar, Yargıtay 5. CD. 09/06/2014 Tarih 2014/5632 Esas 2014/6219 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10. CD. 05/04/2012 Tarihli kararında, hükme esas alınan ve D. Adli Emanetinin 2009/1507 sırasında kayıtlı bulunduğu anlaşılın iletişim tespit çözüm tutanaklarının ve bu tutanaklara dayanak olan iletişimin tespiti ve kayda alınmasına dair kararların asıl veya onaylı örnekleri denetimine olanak verecek şekilde dosya içerisine konulmadan hüküm kurulması. . 'Bkz. Yargıtay 10. CD. 05/04/2012 Tarih 2010/39263 Esas 2012/7072 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Bkz. Yargıtay 8. CD. 25/11/2011 Tarih 2009/6939 Esas 2011/13650 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10. CD. 03/10/2012 Tarih 2011/8716 Esas 2012/14714 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10. CD. 27/06/2011 Tarih 2010/25056 Esas 2011/5238 Karar, Yargıtay 1. CD. 26/09/2011 Tarih 2011/2861 Esas 2011/5442 Karar, Yargıtay 10. CD. 21/02/2013 Tarih 2012/21765 Esas 2013/1691 Karar, Yargıtay 10. CD. 08/01/2014 Tarih 2009/21070 Esas 2014/134 Karar, Yargıtay 8. CD. 05/02/2014 Tarih 2013/19403 Esas 2014/2209 Karar, Yargıtay 10. CD. 20/01/2014 Tarih 2010/32525 Esas 2014/478 Karar, Yargıtay 10. CD. 07/01/2014 Tarih 2009/17426 Esas 2014/55 Karar, Yargıtay 8. CD. 15/09/2014 Tarih 2014/14709 Esas 2014/19707

İletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen iletişim kayıtlarının duruşmada okunması ve taraflardan diyeceklerinin sorulması gerekli olduğu gibi⁷⁹¹ aynı zamanda mahkemece gerekçeli kararda iletişimin denetlenmesi kayıtları ile ilgili değerlendirme yapılarak söz konusu kayıtların ne şekilde yorumlandığı, gerçekleşen somut olgularla bağlantısının gösterilmesi gereklidir⁷⁹². Tarafların ses kayıtları ile ilgili olarak bu kayıtlar üzerinde

---

Karar, Yargıtay 10. CD. 16/06/2014 Tarih 2014/3021 Esas 2014/4681 Karar, Yargıtay 10. CD. 02/10/2014 Tarih 2014/4396 Esas 2014/10053 Karar, Yargıtay 10 CD. 13/05/2014 Tarih 2014/2083 Esas 2014/3745 Karar, Yargıtay 10. CD. 10/04/2014 Tarih 2014/705 Esas 2014/2520 Karar, Yargıtay 10. CD. 09/06/2014 Tarih 2011/3901 Esas 2014/4516 Karar, Yargıtay 10. CD. 08/05/2014 Tarih 2013/12158 Esas 2014/3655 Karar, Yargıtay 10. CD. 18/02/2014 Tarih 2013/9172 Esas 2014/1091 Karar.

⁷⁹¹ YCGK. 04/07/2006 Tarih 2006/5-127 Esas 2006/180 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10 CD. 06/10/2011 Tarih 2011/4970 Esas 2011/55530 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10. CD. 13/01/2014 Tarihli kararında, ...Hükme dayanak yapılan iletişim tespit tutanaklarının tamamının temyiz incelemesine olanak sağlayacak biçimde getirilip, sanıklara duruşmada okunarak ve gerektiğinde ses kayıtları dinletilerek diyeceklerinin sorulması. görüşmelerin kendilerine ait olup olmadığı konusunda Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesinde veya uzman bir kurum ya da kuruluşa ses analizi yaptırılarak rapor alınması, görüşmelerin sanıklara ait olduğunun belirlenmesi halinde ise CMK'nın 230/1 maddesi gereğince hükmün gerekçe bölümünde sanıkların lehindeki ve aleyhindeki delillerin belirtilmesi gerektiği gözetilerek, bu kapsamda sanıkların hangi tarihte kimle ne şekilde telefon konuşması yaptığının ve bu konuşmaların nasıl yorumlandığının açıklanması ile gerçekleşen somut olgularla (ele geçirilen uyuşturucu maddeler ile) bağlantısının gösterilmesi, tüm delillerin ayrı ayrı tartışılarak değerlendirilmesi, hükme esas alınan ve reddedilenlerin belirlenmesi, ulaşılan kaniya göre sanıkların sabit kabul edilen fiili açıklanarak bunun nitelendirilmesi, sonucuna göre sanıkların hukuksal durumunun saptanması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması. . 'Bkz. Yargıtay 10. CD. 13/01/2014 Tarih 2009/16041 Esas 2014/222 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Bkz. Yargıtay 10. CD. 24/01/2014 Tarih 2009/4071 Esas 2014/626 Karar, Yargıtay 8. CD. 01/10/2014 Tarih 2014/7983 Esas 2014/21533 Karar, Yargıtay 10. CD. 23/09/2014 Tarih 2014/3688 Esas 2014/9757 Karar.

⁷⁹² Yargıtay 10 CD. 10/03/2011 Tarihli kararında, sanıklar hakkındaki suçun sübutuna ilişkin delillerin somut ve açık olarak gösterilmesi, telefon konuşmalarının hangi tarihte ve kiminle yapıldığı ve içeriklerinin belirtilmesi, tüm delillerin ayrı ayrı tartışılarak sonucuna göre sanıkların hukuksal durumlarının belirlenmesi gerekirken yetersiz gerekçe ile hüküm kurulması bozma nedeni yapılmıştır. Bkz. Yargıtay 10 CD. 10/03/2011 Tarih 2010/49866 Esas 2011/2807 Karar sayılı kararı, Yine Aynı Yönde Yargıtay 10 CD. 12/05/2011 Tarihli kararında, CMK madde 230/1 gereğince hükmün gerekçe bölümünde , sanıkların lehindeki ve aleyhindeki delillerin belirtilmesi, bu kapsamda hangi sanığın hangi tarihte kimle ne şekilde telefon konuşması yaptığının ve bu konuşmaları nasıl yorumladığının açıklanması, gerçekleşen somut olgularla bağlantısının gösterilmesi, tüm delillerin ayrı ayrı tartışılarak değerlendirilmesi, hükme esas alınan ve reddedilenlerin belirlenmesi, ulaşılan kaniya göre sanıkların sabit kabul edilen fiilleri açıklanarak bunun nitelendirilmesi, sonucuna göre sanıkların hukuksal durumlarının saptanması gerektiği gözetilmeden, yetersiz ve soyut gerekçe ile hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir. Bkz. Yargıtay 10. CD. 12/05/2011 Tarih 2011/2184 Esas 2011/4515 Karar sayılı kararı, Yine Aynı Yönde Yargıtay 10 CD. 05/05/2011 Tarihli kararında. 'Dava uyuşturucu madde ticareti suçuna ilişkindir. Hükme dayanak yapılan iletişim tespit tutanaklarının getirilerek sanıklara okunması ve gerektiğinde ses kayıtlarının dinletilerek diyeceklerinin sorulması, görüşmelerin kendilerine ait olmadığını belirtmeleri halinde ses örneklerinin alınması ve ses kayıtlarının sanıklara ait olup olmadığı konusunda uzman kuruma ses analizi yaptırılarak rapor alınması, görüşmelerin sanıklara ait olduğunun belirlenmesi halinde ise, her sanığın telefon konuşması ayrı incelenip değerlendirilerek, hükme esas alınanlar açıkça belirtilmelidir' Bkz. Yargıtay 10 CD. 05/05/2011 Tarih 2011/86 Esas 2011/4387 Karar sayılı kararı, Yine Aynı Yönde Yargıtay 10 CD. 15/03/2012 Tarihli kararında, 'Hükme esas alınan telefon görüşmelerinin sanığa okunması, bu konuşmaların kendisine ait olup olmadığını sorulması, kendisine ait olmadığını söylediğinde ses kayıtları dinletildikten sonra da seslerin kendisine ait olmadığını söylediği takdirde, Adli Tıp Kurumu

tahrifat yapıldığı veya ses kayıtlarının montaj olduğu iddialarında bulunmaları halinde mahkemenin keşif veya bilirkişi incelemesi yoluyla bu konudaki tereddütleri de kesin olarak gidermesi gerekmektedir⁷⁹³. Ayrıca kovuşturma aşamasında taraflardan birisinin iletişimin denetlenmesini talep etmesi halinde bu konuda mahkemece olumlu ya da olumsuz bir kararın da verilmesi gerekir⁷⁹⁴.

9.3. Hukuka Aykırı Elde Edilen Delillerin Durumu

9.3.1. Genel Olarak

Kanun koyucu, delillerin nasıl toplanması gerektiğini tanımlamış ve delillerin kanunda belirtilen usul ve yöntemlere uygun elde edilmesini zorunlu kılmıştır. Bu sebeple, ceza muhakemesinde tüm delillerin kanuna uygun elde edilmiş olması gerekmektedir. Yasa tarafından öngörülmüş olan sınırların dışına çıkılarak elde edilecek bilgiler duruşmada delil olarak kullanılamayacaktır⁷⁹⁵. Delil toplanırken kanunda gösterilen kuralların dışına çıkılmamasını emreden yasa, delil elde etme yasağı ve bu yasağın dışına çıkılarak hukuka aykırı yollardan elde edilen delil de hukuka aykırı delil olarak tanımlanmaktadır⁷⁹⁶. Delil yasakları, hukuk devleti ilkelerine uygun bir ceza muhakemesinde delil elde edilmesi ve değerlendirilmesi işlemlerine getirilen sınırlamalar olarak tanımlanabilmektedir⁷⁹⁷.

Hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda üç farklı görüş bulunmaktadır. Birinci görüş, nasıl elde edildiğine bakılmaksızın elde edilen delillerin mutlak olarak değerlendirilmesini öngören kesin kabul yaklaşımıdır. İkinci görüş, ilk görüşün aksine olarak, hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin mutlak değerlendirme yasağına tabi olması yaklaşımıdır. Üçüncü

Fizik İhtisas Dairesi ya da uzman bir kurum ya da kuruluşa ses analizi yaptırılmak suretiyle konuşmaların sanığa ait olup olmadığı saptanarak, sonuca göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekirken, eksik araştırma ile hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir. Bkz. Yargıtay 10 CD. 15/03/2012 Tarih 2011/16213 Esas 2010/6249 Karar sayılı kararı.

⁷⁹³ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 470; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 525; YILDIZ, agm, s. 256; ŞEN, Hukuka aykırı yol ve yöntemlerle elde edilmiş olduğu tespit edilen hiçbir delil sanık aleyhine yargılamada kullanılmamalıdır. Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 174.

⁷⁹⁴ Yargıtay 4. CD. 10/07/2008 Tarih 2007/8558 Esas 2008/15780 Karar sayılı kararı.

⁷⁹⁵ LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 354; YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 528.

⁷⁹⁶ CENTEL, ZAFER, age, s. 712.

⁷⁹⁷ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 398.

görüŖe göre ise, hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin bazı durumlarda değerlendirilmesini, bazı durumlarda değerlendirilmemesini öngören esnek yaklaşımdır.

03/10/2001 günü 4709 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle Anayasamızın 38. maddesine “*Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez*” hükmü eklenerek, hukuka aykırı deliller konusundaki tavır açıkça ortaya konmuştur⁷⁹⁸. Bu düzenlenmenin Anayasa’da yer alması ile bu hükmün sadece CMUK’ta yer alması⁷⁹⁹ sebebiyle suç soruşturmalarını kapsadığına dair ifade edilen görüşlerin hükmü kalmamıştır. Anayasanın bu hükmü ile delil yasakları tüm yargılama hukuku bakımından hüküm ifade eder hale gelmiştir. 1982 Anayasasının bu hükmü uyarınca CMK’da bu yönde düzenlemeler yapılmıştır. CMK’nın 147. maddesinde sayılan şüphelinin veya sanığın ifadesinin alınmasında veya sorguya çekilmesi esnasında uyulması gereken hususlara uyulmaması veya CMK’nın 148. maddesinde yer verilen ifade alma ve sorguda yasak usullerin uygulanması durumunda elde edilen ifadenin delil olarak kabul edilemeyeceği belirtilmiştir. CMK’nın 217. maddesinin 2. fıkrasında ise yüklenen suçun, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş delillerle ispat edilebileceği ifade edilmiştir. CMK’nın 206/2-a maddesinde yargılama esnasında ortaya konulan delilin hukuka aykırı elde edilen delillerden olması halinde red olunacağı belirtilmiş, yine CMK’nın 230/1-b bendinde hukuka aykırı elde edilen delillerin ayrıca gösterilmesi gerektiği belirtilerek hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delillerin değerlendirilmesine ilişkin yasak vurgulanmak istenmiştir. Ayrıca hükmün hukuka aykırı deliller dayanak gösterilerek verilmiş olması halinde, CMK’nın 289. maddesi uyarınca, hükmün kesin hukuka aykırı olması sonucunun doğacağı kabul edilmiştir⁸⁰⁰.

---

⁷⁹⁸ KAYMAZ, Anayasanın ifadesinden hak ihlaline neden olmasa da hukuk kurallarının her ihlali elde edilen delilleri hukuka aykırı hale getirecektir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 456.

⁷⁹⁹ Delil yasakları meselesi 1992 yılında 3842 Sayılı Yasa ile CMUK’nun 254. maddesine son fıkra olarak eklenmiş olan “*soruşturma ve kovuşturma organlarının hukuka aykırı şekilde elde ettikleri deliller hükme esas alınamaz*” şeklindeki hükümden sonra ülkemizde yoğun bir şekilde tartışılmaya başlanmıştır. 1992 yılında yapılan CMUK değişikliğine kadar ceza muhakemesi hukukumuzda, ‘değerlendirme yasağı’na ilişkin somut bir hüküm bulunmamaktaydı. 3842 Sayılı Yasa ile yapılan CMUK değişikliğine göre kanunumuza biri özel diğeri ise genel değerlendirme yasağı öngören iki hüküm girmiştir. CMUK’a ‘yasak sorgu yöntemleri’ başlığını taşıyan 135/A maddesi ve genel değerlendirme yasağını düzenleyen 254. maddenin 2. fıkrası eklenmiştir.

⁸⁰⁰ Kanun koyucu CMK’nın 206, 230 ve 289 maddeleri dikkate alındığında kanun koyucu mutlak-nispi delil yasağına yer vermeksizin ve bu ayırıma değinmeksizin hukuk devleti ilkesinden sapan uygulamaların önüne geçmek amacıyla tartışmasız düzenlemeler öngörmüştür. ŖEN, Bkz. Tüm Yönleri ile Telefon ve Ortam Dinleme, s. 58; CENTEL, ZAFER, age, s. 721.

1982 Anayasası ile CMK'da yer alan bu düzenlemeler dikkate alındığında, ceza muhakemesi hukukunda, hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusundaki yaklaşımlardan mutlak değerlendirme yasağının kabul edildiği görülmektedir. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi tedbirini düzenleyen CMK'nın 135 ve devamı maddelerinde öngörülen esas ve usullere göre verilmiş mahkeme ve Hâkim kararına dayanmayan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilmiş olan delillerin ceza muhakemesinde herhangi bir şekilde kullanılması mümkün değildir⁸⁰¹. Bu şekilde elde edilmiş delillerin kullanılması durumunda hukuka aykırılık söz konusu olacak ve hüküm bu deliller dayanak gösterilerek verilmişse hukuka aykırı olacaktır. Hukuka aykırı iletişimin denetlenmesine ilişkin kayıtların şüpheli veya sanık lehine olduğu durumlarda ceza yargılamasında kullanılabilmesinin gerektiği de ifade edilmektedir⁸⁰².

Değerlendirilmesi gereken bir diğer husus, hukuka aykırı delillerin uzak etkisi (Zehirli ağacın meyvesi de zehirlidir diye tabir edilen konu) olarak adlandırılan durumda, iletişimin denetlenmesi tedbiri kararının hukuka aykırı olmasına rağmen bu tedbire dayanılarak hukuka uygun olarak verilmiş kararlar sonucu uygulanan farklı koruma tedbirleri ile elde edilen delillerin ne dereceye kadar ceza muhakemesinde kullanılabilmesi konusudur. Ceza muhakemesinde hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda mutlak değerlendirme yasağı kabul edildiğinden CMK'nın 217. maddesinin 2. fıkrasının hükmüne göre, hukuka aykırı olarak verilmiş iletişimin denetlenmesi tedbiri kararlarına dayanılarak

---

⁸⁰¹ KAYMAZ, age, s. 457.

⁸⁰² ŞEN, Kim tarafından yapılmış olursa olsun suç isnadı altında bulunan kişinin suçsuzluğunun korunması adına hukuka aykırı delilin lehe kullanılmasına dair bir istisna tanınması gerektiğini belirtmektedir. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 228; KAYMAZ, Özellikle şüpheli veya sanığın tedbirin uygulanması sonucu hukuka aykırı şekilde elde edilen delillerin değerlendirilmesi talebinde bulunması ve delil elde edilirken sadece şüpheli veya sanığın özel hayatının gizliliğinin ihlal edilmesi halinde söz konusu deliller değerlendirilmeye alınmalıdır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 481; Yargıtay 6. CD. 07/01/2013 Tarihli kararında, ' . . sanığın iletişimin tespiti tutanaklarında yağma suçuna ilişkin bir görüşmesi bulunmadığı gibi anlaşma nedeniyle zarara girdiğine ve katılanlar tarafından aldatıldığına ilişkin görüşmelerin mevcut olduğu göz önüne alındığında, . . mahkûmiyetlerine karar verilmesi'bozmayı gerektirdiği belirtilmiştir. Bkz. Yargıtay 6. CD. 07/01/2013 Tarih 2012/11870 Esas 2013/3 Karar sayılı kararı, ŞEN, Yargıtay 6. CD. 07/01/2013 tarihli söz konusu bu kararında, yağma suçunun CMK'nın 135/8 maddesinde yer almadığından bahisle hukuka aykırılık teşkil edeceği ve sanık aleyhine kullanılmayacağı ancak istisnai olarak sanık lehine kullanılabilmesine ilişkin bir ibareye yer verilmemiş olsa da, karar sonucu itibari ile hukuka aykırı delilin sanık lehine uygulanabileceğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Yargıtay kararının değerlendirmesi için Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 128 vd.

uygulanan diğer koruma tedbirleri ile elde edilen delillerde yargılamada kullanılmayacaktır⁸⁰³. Yine hukuka aykırı yapılmış olan iletişimin denetlenmesine ilişkin kayıtların delil olarak kullanılması yasak olduğu gibi, konuşmaya katılmış kişi olarak duruşmaya tanık sıfatı ile çağrılan kişiye duruşma sırasında soru sorularak alınacak cevaplarda duruşmada delil olarak kabul edilemez⁸⁰⁴.

Yargıtay'ın hukuka aykırı deliller kavramı ile ilgili yaklaşımına baktığımızda, Yargıtay Ceza Genel Kurulu 29/11/2005 tarihli kararında, usulüne uygun alınmış arama kararı olmaksızın, evde olmayan sanığın eşinin rızası alınarak konutunda kolluk tarafından yapılan arama sonucunda 50 kök hint keneviri bulunması olayında, yargılamanın tüm aşamalarında sanığın samimi ikrarı bulunduğu gerekçesi ile mahkûmiyet kararı verilmesi gerektiğini belirtmiş, yine YCGK'nın 26/06/2007 tarihli kararında, CMK'nın 119/4 maddesi uyarınca konut, işyeri veya diğer kapalı yerlerde arama yapabilmek için o yer ihtiyar heyetinden veya komşularından iki kişi bulundurulmasına ilişkin emredici hükmün yerine getirilmemesini şekle ilişkin bir aykırılık olarak görmüş ve usulüne uygun arama kararının varlığı halinde CMK'nın 119/4 maddesinde düzenlenen şartın yerine getirilmemesinin arama sonucu ele geçirilen delilleri hukuka aykırı hale getirmeyeceğine hükmetmiş, yine YCGK'nın 17/11/2009 tarihli kararında ise, şüphelinin işyeri olduğu iddia edilen yerde sahte rakı imal edildiğinin ihbarı üzerine usulüne göre alınmış bir arama kararı olmaksızın yapılan aramanın hukuka aykırı olduğu ve bu arama neticesinde ele geçirilen sahte rakı imaline ilişkin araç ve gereçlerden ibaret delillerin hükme esas alınamayacağı ifade edilmiştir⁸⁰⁵. Yargıtay kararları dikkate alındığında, Yargıtay mutlak delil yasaklarının, sanığın kendini suçlayan beyanda bulunmaya zorlanması, bir kimsenin yakınlarını zorlayan beyanda bulunması, sanığın kendisi ile temasa geçen yetkili tarafından bazı haklarının hatırlatılmaması (susma hakkı, müdafii tayin isteme hakkı) ve hayatın gizli alanına (özel

⁸⁰³ KAYMAZ, Delil elde edilen kararın hukuka aykırı olduğunun tespiti halinde, bu kararın uygulanması suretiyle elde edilen delillerin ve bu delillere dayalı olarak elde edilen diğer delilleri hukuka aykırı kabul etmekten başka bir çare görünmemektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 460.

⁸⁰⁴ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 523.

⁸⁰⁵ YCGK. 29/11/2005 Tarih 2005/7-144 Esas 2005/150 Karar, YCGK. 26/06/2007 Tarih 2007/7-147 Esas 2007/159 Karar, YCGK. 17/11/2009 Tarih 2009/7-160 Esas 2009/264 Karar sayılı kararları, Bkz Aynı Yönde YCGK. 13/03/2012 Tarih 2011/8-278 Esas 2012/96 Karar sayılı kararı YCGK'nın 13/03/2012 tarihli kararının değerlendirilmesi hakkında Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 147 vd; MERAN, Bir delilin hukuka aykırılığı belirlenirken basit şekli aykırılıklar dışında delilin hukuka uygun elde edilip edilmediğine bakılmalıdır. Delil hukuka uygun elde edilmiş ise zaten yasa ile korunan hukuki yarara uygun davranılmış demektir. Bkz. MERAN, age, s. 238.

hayatına değil) yapılan müdahalelerden ibaret olduğunu, bunun dışında kalan durumlar için ise, Hâkim tarafından ölçülülük ilkesi dikkate alınarak kamu yararı bakımından bir değerlendirme yapılmasının gerektiğini belirtmektedir⁸⁰⁶.

Cumhuriyet savcısı tarafından verilen iletişimin denetlenmesine ilişkin kararın mahkeme onayına sunulmaması veya sunulmuş olmakla birlikte bu kararın mahkemece onaylanmamış olması halinde bu süre zarfında elde edilen bilgi ve kayıtların delil olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda CMK'da bir açıklık bulunmamaktadır. Cumhuriyet savcısı tarafından verilen tedbir kararının mahkeme onayına sunulmamış olması veya sunulmuş olmakla birlikte onaylanmaması halinde bu tedbirin uygulanması

---

⁸⁰⁶ YCGK. 10/12/2013 Tarihli kararında, "...Yerleşmiş yargısal kararlarda da vurgulandığı üzere, ceza muhakemesinin amacı, usul kurallarının öngördüğü ilkeler doğrultusunda maddi gerçeğin her türlü şüpheden uzak bir biçimde kesin olarak belirlenmesidir. Maddi gerçeğin belirlenmesinde kullanılan yegane araçlar deliller olup, nitekim 5271 sayılı CMK'nun "Delilleri takdir yetkisi" başlıklı 217. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; "Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir" şeklindeki düzenleme ile bu husus belirtilmiştir. Bu düzenleme ile ayrıca delillerin serbestliği ilkesine de vurgu yapılmaktadır. Buna göre, ceza muhakemesinde hangi hususun hangi delillerle ispat olunacağı konusunda bir sınırlama bulunmayıp, yargılama yapan hakim hukuka uygun şekilde elde edilmiş her türlü delili kullanmak suretiyle, sanığın aleyhine olduğu kadar lehine olan delilleri de araştırıp değerlendirerek şüpheden arınmış bir sonuca ulaşmalıdır. Yargılama konusu olayın açıklığa kavuşturulması ve maddi gerçeğin bulunabilmesi için ispat amacıyla kullanılan her araç delil olarak kabul edilir. Maddi gerçeğin araştırılması aşamasında kişisel ya da toplumsal değerlerin korunması zorunludur. Bu değerlerin korunması amacıyla kanun koyucu delillerin serbestliği ilkesine "delil yasakları" olarak adlandırılan bir takım sınırlamalar getirmiştir. Delil yasakları, "delil elde etme" ve "delil değerlendirme" yasağı olarak iki gruba ayrılmaktadır. Delillerin elde edilme şekline ilişkin yasaklara "delil elde etme yasakları", hukuka uygun elde edilmiş bile olsa o delilin yargılamada ortaya konulup değerlendirilebilmesine ilişkin yasaklara ise "delil değerlendirme yasakları" denilmektedir. İfade alma ve sorgunun 5271 sayılı CMK'nun 148. maddesinde sayılan şekillerde yapılması, tanıklıktan çekinme hakkı olan kişiye bu hakkının hatırlatılmaması delil elde etme yasaklarına; duruşmada tanıklıktan çekinen tanığın önceki ifadesinin okunmaması, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında elde edilen delillerin aynı kanunun 135. maddesinin altıncı fıkrasında sayılanlar dışında bir suçun soruşturma ve kovuşturulmasında kullanılmaması ise delil değerlendirilmesi yasaklarına örnek olarak gösterilebilir. 5271 sayılı CMK'nun 217. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; "Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir" şeklindeki düzenleme ile ayrıca ceza muhakemesinde kullanılacak delillerin hukuka uygun şekilde elde edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Buna göre tüm deliller kanunda gösterilen yöntemle uygun olarak elde edilmelidir. Ancak, delil elde etmeye ilişkin her hukuka aykırılığın o delilin yargılamada kullanılmasına engel oluşturup oluşturmayacağı hususu üzerinde de ayrıca durulmalıdır. Eğer ihlal edilen kural bir hak ihlaline neden olmuyor ve adil yargılanma ilkesi zedelenmiyorsa, o delilin yargılamada değerlendirilemeyeceğinden bahsedilemeyecektir. Örneğin; usulüne göre alınmış arama kararına istinaden, herhangi bir hak ihlaline neden olunmadan yapılan arama sonunda ele geçen delillerin, sadece arama sırasında bulunması gereken kişilerin orada bulundurulmaması suretiyle şekle aykırı hareket edildiğinden bahisle mahkûmiyet hükmüne esas alınamayacağı kabul edilemeyecektir. Nitekim Ceza Genel Kurulunun 26. 06. 2007 gün ve 147-159 ile 13. 03. 2012 gün ve 278-96 sayılı kararlarında da bu sonuca ulaşılmıştır. Aksi durumun kabulünün, ceza yargılamasında hakkaniyete aykırı sonuçların doğmasına, adalet ve eşitlik ilkelerinin zedelenmesine yol açabilecek son derece ağır sonuçları da birlikte getireceği şüphesizdir. Bkz. YCGK. 10/12/2013 Tarih 2013/10-483 Esas 2013/599 Karar sayılı kararı.

suretiyle elde edilen bilgi ve kayıtların delil olarak kullanılabilmesi mümkün değildir⁸⁰⁷. Aksi yönde yapılacak bir yorum zamanla mahkeme onayı zorunluluğunun dolanılması sonucuna yol açacaktır⁸⁰⁸. Cumhuriyet savcısı tarafından verilen karar şekil olarak hukuka uygun olsa bile kural olarak tedbir kararı vermeye yetkili mahkemenin yaptığı inceleme sonucu vermiş olduğu karar ile Cumhuriyet savcısının vermiş olduğu kararın hukuka uygun olmadığı tespit edilmiş olmaktadır⁸⁰⁹. Yine itiraz üzerine tedbir kararının iptal edilmesi durumunda da elde edilen delillerin hukuka aykırı olduğunun kabul edilmesi gerektiği ifade edilmektedir⁸¹⁰.

CMK'nın 135/3 maddesine göre şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişiler ile iletişiminin kayda alınması yasak olup bu türden iletişimin kayda alınması halinde kayıtların imha edilmemesi hukuka aykırı olup, bu delillerin yargılamada kullanılması da mümkün değildir⁸¹¹.

Soruşturma aşamasında mahkeme veya Hâkim tarafından verilmiş olan iletişimin denetlenmesi tedbiri kararının, kovuşturma aşamasında duruşmanın başında mahkemece koşullara uygun olarak verilip verilmediğinin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir⁸¹². Dolayısıyla mahkeme veya Hâkim tarafından CMK'da belirtilen koşullara aykırı olarak iletişimin denetlenmesine karar verilmiş olması ve bu karara dayanılarak bilgiler elde edilmiş olması halinde kovuşturma aşamasında yetkili ve görevli mahkemece bu durum değerlendirilecek ve hem karar hem de uygulama evrelerinde koşullara uyulmadığını belirlemesi halinde bu kayıt ve bilgileri delil olarak kabul edilmeyecektir⁸¹³. Ancak CMK'da belirlenen koşullara uygun olarak elde edilmiş kayıt ve bilgiler delil olarak kullanılabilir⁸¹⁴.

---

⁸⁰⁷ KAYMAZ, age, s. 458.

⁸⁰⁸ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 543; TAŞKIN, age, s. 193.

⁸⁰⁹ KAYMAZ, age, s. 458.

⁸¹⁰ KAYMAZ, age, s. 459.

⁸¹¹ KAYMAZ, age, s. 460.

⁸¹² YENİSEY, ALTUNÇ, agm, s. 32.

⁸¹³ TAŞKIN, age, s. 190; ŞEN, CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlardan birisi ile suçlanmayan ve kovuşturulmayanların telefonlarının dinlenmesi yoluyla elde edilen kayıtlar ile bu yolla elde edilen deliller Anayasanın 38/6 maddesi CMK'nın 135, 206/2-a ve 217/2 maddeleri uyarınca hukuka aykırı delil niteliğinde olup yargılamada kullanılmamalı ve şüpheli aleyhine hükme esas alınmamalıdır. Bkz. Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 104.

⁸¹⁴ Yargıtay 4 CD. Tarihli kararında, 'Hükümlülük kararında kanıt olarak kabul edilen iletişimin tespitine dair belgelerin yasal dayanağını oluşturan kararlar dosyaya getirilip duruşmada okunmalı, iletişimin

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun katalog suç kapsamından çıkarılması⁸¹⁵, bu suç ile ilgili olarak yasanın yürürlük tarihinden önce elde edilmiş olan delillerin yeni hüküm verilirken kullanılıp kullanılmayacağı sorununu da beraberinde getirmiştir. Elde edilmesine yasal olarak izin verilmeyen bir delilin yasanın yürürlüğe girmesinden sonra kurulan hükümlerde kullanılmaması gerektiği ifade edilmektedir⁸¹⁶. Yürürlükten kaldırılan 4422 Sayılı Yasada tesadüfi delillerin düzenlenmemiş olması sebebiyle o dönemde elde edilen tesadüfi deliller CMK'nın yürürlüğe girmesinden sonra kullanılamamıştı⁸¹⁷.

Kanaatimizce evvela 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasanın yürürlüğe girmesi ile birlikte suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçlarından yürütülen soruşturmalar kapsamında aynı suçla ilgili olarak uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbirlerinin uygulanmasının sonlandırılması gerekirdi. Çünkü yasa değişikliğine rağmen tedbirin uygulanmasına devam edilmesi hem koruma tedbirlerinin kanuniliği ilkesine aykırılık oluşturacak hem de haberleşme hürriyetine müdahale niteliği taşıyacaktır. Yine yasal değişiklik öncesinde TCK'nın 220. maddesi kapsamına giren suçlar ile ilgili olarak uygulanan tedbir kapsamında elde edilen kayıtlar hukuka aykırı elde edilmiş delil niteliği taşımazlar. Çünkü tedbirin uygulandığı tarihteki yasal mevzuata uygun şekilde elde edilmiş olan deliller söz konusudur. Ancak 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik ve bu değişiklik ile korunmak istenen yararlar dikkate alındığında elde edilme aşamasında hukuka aykırılık içermeyen ancak değerlendirme aşamasında özel yaşamın gizliliğini ve haberleşme hürriyetini ihlal eden delil niteliği taşır. Bu nitelikteki delilleri hukuka aykırı delil olarak nitelendirmek mümkün olmasa da artık soruşturma ve kovuşturma aşamasında değerlendirmek mümkün olmamalıdır⁸¹⁸.

---

tespitinin kim hakkında, hangi suça ilişkin olarak ve hangi süreyle gerçekleştirildiği, hukuka uygun ya da aykırı olarak elde edilip edilmediği hususları tartışılıp değerlendirilmelidir. 'Bkz. Yargıtay 4. CD. 2008/8558 Esas 2008/15780 Karar sayılı kararı.

⁸¹⁵ Suç işlemek amacıyla örgüt kurmanın katalog suç olmaktan çıkarılması yerinde bir değişiklik olmuştur. Bkz. ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 549.

⁸¹⁶ LYGBO ve Diğerleri, age, s. 349; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 550.

⁸¹⁷ Bu konuda YCGK 13/06/2006 Tarihli kararında, 4422 Sayılı Yasa döneminde yapılan bir telefon dinlemesinden elde edilen kayıtların, suç 5271 Sayılı CMK'nın 135/8 maddesi kapsamına girmediği için hüküm verilirken delil olarak kullanılamayacağı belirtilmiştir. Bkz. YCGK. 13/06/2006 Tarih 2006/4-122 Esas 2006/162 Karar sayılı kararı.

⁸¹⁸ ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 550.

9.3.2. Suç Mağdurunun İletişimi Kayıt Etmesi Sonucu Elde Edilen Deliller

CMK'nın 135. maddesine göre alınan bir iletişimin denetlenmesi kararı olmadan iletişimin denetlenmesi ve hukuka aykırı olur ve elde edilen deliller ceza yargılamasında kullanılamaz. Ancak doktrinde bir kısım yazarlar ile Yargıtay istisnai olarak bazı hallerde mağdur veya müştekinin telefon görüşmesi ve ortam konuşmasını karşı tarafın izni olmaksızın kayda alabilmesini kabul etmektedir. Bazı yazarlar özellikle örneğin tehdit, hakaret veya şantaj gibi suçlara muhatap olan ve o an konuşmaları kayıt altına alan mağdur veya müştekinin elde ettiği delilin hukuka uygun sayılması gerektiğini⁸¹⁹, bu hallerde meşru müdafaa benzeri bir hukuka uygunluk durumunun var olduğunu ve bu şekilde elde edilen delillerin yargılamada kullanılabileceğini belirtmektedirler⁸²⁰. Diğer bir kısım yazarlara göre ise, suçun başka bir suç işlenmek suretiyle delillendirilmesinin mümkün olmadığı, herhangi bir suça maruz kalan mağdurun yetkili mercilere başvurmasının gerektiği, aksi halde yasa hükümlerinin dolanılmasının önünün açılacağına belirterek bu şekilde elde edilmiş olan delillerin yargılamada kullanılmaması gerektiğini belirtmektedirler⁸²¹. Yargıtay ise mağdur veya müştekinin muhatap olduğu suç ile ilgili olarak başka türlü delil elde etme imkânının olmaması ve yetkili makamlara sunmak amacıyla mağdur ve müştekinin delil toplaması halinde toplanan delillerin hukuka uygun olacağını kabul etmektedir⁸²².

⁸¹⁹ KAYMAZ, Bu kayıtlar CMK'nın 135. maddesinin kapsamı dışında olup bu maddedeki esas ve usullere tabi değildir. Bu sebeple elde edilen delillerin değerlendirilebilmesi için mağdura yönelik işlenen suçun katalog kapsamında yer alan suç olması gerekmemektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 307.

⁸²⁰ Bkz. ŞEN, Ersan, Tüm Yönleri ile Telefon ve Ortam Dinleme, s. 64-70; ERDAĞ, Ali İhsan İletişimin Denetlenmesi Kapsamında İki Önemli Sorun Olarak: Mağdurun İletişiminin Tespiti ve İletişimin Mağdur Tarafından Kaydedilmesi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y. 2011, S. 92, s. 54; MERAN, Mağdurun kendisine karşı gerçekleştirilen saldırıyı ifade eden konuşmaları CMK'nın 135. maddesindeki katalog suçlardan olsun veya olmasın kaydetmesinde ve Yönetmeliğin 10?4 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde cumhuriyet savcısının kararı ile mağdurun iletişiminin tespiti suretiyle şüphelinin belirlenmesinde şüphelinin hakları bakımından bir hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Bkz. MERAN, age, s. 130.

⁸²¹ Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 436-437.

⁸²² Yargıtay Ceza Genel Kurulu 21/06/2011 tarihli kararında, 'katılanın sanıklar ile aynı ortamda ve telefonda yaptığı görüşmeleri cep telefonuna kayıt etmek suretiyle elde ettiği kayıtların, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 135. Maddesi kapsamında değerlendirilmesi, bu bağlamda hakim kararı olmadığından bahisle hukuka aykırı olduğu kabul edilmesi olanaklı olmayıp, rüşvet istenmek suretiyle sanıklar tarafından kendisine karşı işlendiğini iddia ettiği suçla ilgili olarak, bir daha delil elde etme olanağı bulunmayan kanıtların yetkili makamlara sunulmak amacıyla toplandığının dolayısıyla kanuna uygun olduğunun kabulü gerekmektedir. Bu itibarla katılanın sanıklar ile aynı ortamda ve telefonda yaptığı görüşmeleri cep telefonuna kayıt etmek suretiyle elde ettiği kayıtları hukuka aykırı kabul ederek, hükme esas almayan Yargıtay 5. Ceza Dairesi beraat hükmünün hukuka uygun olduğu kabul edilen kayıtlarında değerlendirilmesi suretiyle sanıkların hukuki durumlarının

Suç mağduru olduğunu iddia eden kişinin tehdit, hakaret, şantaj gibi suçlara maruz kaldığında o anda konuşmaları veya görüşmeyi kayıt altına alması halinde elde etmiş olduğu delilin hukuka uygun sayılacağı ancak mağdurun önceden kurduğu düzenek yoluyla telefon görüşmelerini kaydettiğinin anlaşılması halinde elde edilen delil hukuka aykırı olacağı, bu kapsamda bilhassa kişinin telefonuna yapılan çağrılarla veya kişinin telefon etmesi ile başlayan ve ani gelişen süreçte yapılmış olan konuşma sırasında mağdurun tehdit edilmesi, kendisine hakaret edilmesi, yağma, cinsel istismar veya cinsel saldırıya maruz kalması gibi durumlarda, mağdurun önceden yaptığı bir plan olmaksızın veya karşı tarafı kışkırtarak, tahrik ederek onun bilgisi dışında konuşmaların kaydedilerek kullanılmaması koşuluyla meşru müdafaa benzeri bir hukuka uygunluk nedeninin varlığından bahsedileceği ifade edilmektedir⁸²³. Dolayısıyla bahsi geçen zorunluluk durumlarında ses ve görüntü kayıt eden kişi yönünden CMK'nın 135 ve 140. maddeleri dikkate alınmayacağı gibi kişinin maruz kaldığını iddia ettiği suçun TCK'nın 135/8 fıkrası ile 140/1 fıkrasında kalan katalog suçlar kapsamında olup olmadığına da bakılmayacağı, bu istisnai hukuka uygunluk nedeninden suç mağduru olan herkes yararlanabileceği, burada önemli olanın mağdurun bir an için tahmin etse bile beklemediği bir anda karşılaştığı, kendi tahmini ile saldırı arasında çok kısa bir zaman aralığının olup olmadığı hususu olduğu ifade edilmektedir⁸²⁴. Ancak mağdurun önceden plan yapmak suretiyle kaydettiği ses kayıtlarının TCK'nın 132. maddesinde düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal suçunu⁸²⁵ oluşturabileceği gibi ceza yargılamasında da delil olarak kullanılmayacaktır.

---

yeniden değerlendirilmesi gerektiğinden esasa ilişkin diğer yönleri incelenmeksizin bozulmasına karar verilmelidir. 'Bkz. YCGK 21/06/2011 tarih, 2011/5. MD-187 Esas 2011/131 Karar sayılı kararı (Aynı kararla bağlantılı olarak Bkz. Yargıtay 5. CD. 07/04/2010 Tarih 3-2 sayılı ve 07/03/2012 Tarih 5-2 sayılı kararları ile YCGK. 21/05/2013 Tarih 2012/5-MD-1270 Esas 2013/248 Karar sayılı kararı).

⁸²³ ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 64, 71; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 138; MERAN, age, s. 129; Aksi Yönde KAYMAZ, age, s. 309.

⁸²⁴ ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 72; KAYMAZ, Kişinin daha önce mağduru olduğu bir suç ya da hukuka aykırı bir fiil tespit etmek amacıyla telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimi ya da kendisinin dahil olduğu konuşmaları kayıt etmesi hukuka aykırı kabul edilmelidir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 309.

⁸²⁵ Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 11/09/2012 tarihli kararında, 'Haberleşmenin gizliliğini ihlal suçundan sanıkların beraatlerine ilişkin hükümler Cumhuriyet Savcısı tarafından temyiz edilmekle somut olaya gelince, katılanların daha önce kendilerine hakaret ve tehdit içerir sözler söylediklerini işiten sanıkların, sabit ev telefonundan katılanlarla yaptıkları görüşmeyi, hakaret ve tehdit vari sözlerin sarfi üzerine teyp cihazı yardımıyla katılanların rızası dışında kasete kaydedip elde ettikleri teyp kasetini, katılanlar aleyhine tehdit ve hakaret suçlarından açılan ve kendilerinin şikayetçi olarak yer aldıkları davada, vekilleri marifetiyle, mahkemeye delil olarak sunmaları şeklinde gelişen eylemlerinde suç

9.3.3. Suçun Niteliğinin Değişmesi Halinde Elde Edilen Deliller

Soruşturma veya kovuşturma aşamasında dosya kapsamında elde edilen diğer deliller ile birlikte suçun niteliği değişebilir ve suç katalog kapsamında yer alamayan bir suçta dönüşebileceği gibi katalog suçlar arasında yer alan başka bir suçta da dönüşebilir. CMK'nın 135/8'de yer alan katalog suçlardan biri ile ilgili iletişimin denetlenmesi yapılabilmesi için o suç yönünden iletişimin denetlenmesi tedbir kararı alınması gerekmektedir. Katalog suçlar kapsamında olsa dahi iletişimin denetlenmesine ilişkin tedbir kararına konu edilmeyen suç ile ilgili olarak elde edilen kayıtlar yargılamada kullanılamayacaktır. Çünkü bu halde elde edilmiş olan deliller hukuka aykırı delil olarak nitelendirilecektir⁸²⁶. İletişimin denetlenmesi tedbir sırasında 135/8 maddesinde düzenlenen katalog suçlardan birinin işlendiğinin belirlenmesi halinde, koşullarda mevcut ise bu suç yönünden yeni bir iletişimin denetlenmesi kararı alınarak tedbir uygulanmalıdır⁸²⁷. Evvelce verilmiş olan iletişimin denetlenmesi kararına dayanılarak tedbir kararına konu edilmeyen suç yönünden tedbir uygulanması mümkün olmayacağı gibi⁸²⁸, tedbirin uygulanması halinde elde edilen kayıtlarında yargılamada delil olarak kullanılması mümkün olmayacaktır⁸²⁹.

---

işleme kasıtları bulunmadığı anlaşılacakla, yapılan yargılama sonucunda, sanıklara atılı suçun yasal unsurları itibari ile oluşmadığı gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabul ve takdir kılınmış olduğundan, Cumhuriyet savcısının atılı suçtan sanıkların mahkûmiyetlerine karar verilmesi gerektiğine ilişkin ve yerinde görülmeyen tüm temyiz itirazlarının reddiyle hükümlerin isteme uygun olarak onanmasına karar verilmiştir. Bkz. Yargıtay 12. CD. 11/09/2012 tarih 2012/20608 Esas ve 2012/18217 Karar sayılı kararı, Yine Yargıtay 11. CD. 22/02/2013 tarihli kararında, 'Her ne kadar sanık tarafı, söz konusu konuşma kayıtlarının delil olarak kabul edilemeyeceğini ileri sürmüş ise de; bu kayıtların iş yerindeki iş görüşmelerini kaydetmek amacıyla yapıldığı, sanıkların özel görüşmelerinin kaydedilmediği, hatta sanıkların suçta konu konuşmaları iş telefonundan iş görüşmeleri mahiyetinde yaptıkları sırada kaydedildiği, sonuç olarak özel hayat ile ilgili bulunmayan iş görüşmelerinin kaydedilebileceği ve delil olabileceği gerekçeleri ile savunmalarına itibar edilmemiş, konuşma kayıtlarının tanık beyanları ile doğrulanmış olması, örtülü ikrarları nedeniyle müsten suçları işledikleri sonucuna varıldığı' belirtilmiştir. Bkz. Yargıtay 11. CD. 22/02/2013 tarih 2012/15345 Esas 2013/2987 Karar sayılı kararı.

⁸²⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 125.

⁸²⁷ KAYMAZ, age, s. 470; ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 113; ŞAHİN, Telefon dinleme sırasında telefon ile dinlemeye konu olan suç dışında bir suç işlendiği şüphesini uyandıracak bir delil elde edildiğinde, bu delil katalogda yer alan suçlardan birisine ilişkin ise muhafaza altına alınacak ve durum savcılığa bildirilecektir. Bkz. ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 357.

⁸²⁸ ŞEN, 'CMK'nın 135/8 maddesi kapsamına girmeyen suçlar ile ilgili başlangıçta bu durum bilinerek iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulması görevi kötüye kullanma ve haberleşme hürriyetini ihlal suçlarını oluşturacağı gibi bu yolla elde edilen tüm delillerin hukuka aykırı olması sonucunu doğuracaktır. 'Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 113.

⁸²⁹ Yargıtay 10. CD. 31/01/2013 tarihli kararında, '...sanıklar hakkında uyuşturucu madde ticareti yapma suçu nedeniyle iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması kararları alınmıştır. Bu kararlara dayanılarak

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasından sonra katalogda yer alan suçlara ait olmadığı belirlenen ve iletişimin denetlenmesi tedbirine konu olmayan dolayısıyla tesadüfen elde edilen delil⁸³⁰ kapsamına girmeyen suçlarla ilgili kayıtlar hukuka uygun elde edilmiş sayılmaz ve delil olarak kullanılamazlar⁸³¹. CMK'da iletişimin denetlenmesi tedbiri dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi bakımından sıkı koşullara bağlanmıştır. CMK'nın 135/8 maddesinde belirtilen katalog suçların kapsamında olmadığı başından itibaren bilinen suçlarla ilgili iletişimin denetlenmesi kararı alınması, haberleşme hürriyetinin ihlali anlamına geleceği gibi elde edilen delillerinde hukuka aykırı sayılması sonucunu doğuracaktır.

Öğretide suçun vasfının değişmesi halinde elde edilen delillerin yargılamada hükme esas alınıp alınmayacağı konusunda çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, vasıf değişikliği sebebiyle yeni suçun katalogda yer alan bir suç olmaması ve bu suçla ilgili olarak tedbirin uygulanması ihtimalinin bulunmaması sebebiyle başlangıçta katalog suç kapsamında kalan bir suçun soruşturma veya kovuşturma devam ederken katalog suç vasfını kaybetmesi halinde elde edilen deliller kullanılamaz ve tedbire

---

dinlenen telefon görüşmeleri ancak uyuşturucu madde ticareti yapma suçu yönünden delil olarak kullanılabilir. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma veya suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olma suçları yönünden dinleme kararı bulunmadığından, sözü edilen telefon konuşmaları bu suçlarda delil olarak kullanılamaz. Öte yandan CMK'nın 135. maddesinin altıncı fıkrası uyarınca, iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınmasına ilişkin hükümler suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olma suçu için uygulanamaz. Somut olayda örgüt oluşturmak için sanıkların sayısı yeterli ise de; suç işleme iradelerinde devamlılık ve aralarında hiyerarşik ilişki bulunduğuna ilişkin delil olmadığından TCK'nın 220. Maddesinde düzenlenen suç işlemek için örgüt kurma ve dolayısıyla suç işlemek için kurulan örgüte üye olma suçlarının unsurlarının oluşmadığı, hukuka aykırı delil niteliğindeki telefon konuşmalarının bu suçlar yönünden hükme esas alınmayacağı gözetilmeden, sanıkların, bu suçtan beraatları yerine mahkûmiyetlerine karar verilmesinin bozmayı gerektirdiği belirtilmiştir. Bkz. Yargıtay 10. CD. 31/01/2013 tarih 2012/22375 Esas 2013/1077 Karar sayılı kararı, ŞEN. 'Yargıtay'ın bu kararında açık bir şekilde belirtildiği üzere, CMK'nın 135/8 maddesinde yer alan katalog suçlar ile ilgili dinleme yapılabilmesi için o suç yönünden dinleme kararı alınması gerekmektedir. CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan suçlar kapsamında yer alsa da dinleme kararına konu edilmeyen telefon kayıtları yargılamada kullanılamaz'. Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri ile Telefon ve Ortam Dinlemesi, s. 208.

⁸³⁰ KAYMAZ, Suçun niteliğinin değişmesi halinde elde edilen delil 'yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturma ile ilgisi olmayan' bir suça ilişkin değildir. Burada elde edilen deliller yapılan soruşturma ve kovuşturma ile ilgili olup suçun vasfını değiştiren delil söz konusudur. Bu sebeple suçun vasfının değişmesi halinde elde edilen delilleri tesadüfen elde edilen deliller kapsamında ele alınıp sonuca ulaşılmaya çalışılması isabetli değildir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 472 (Dipnot).

⁸³¹ MERAN, age, s. 148; Aksi Yönde KAYMAZ'a göre, Suç nitelendirmesinin soruşturmayı sona erdiren iddianame ile yapıldığı, kovuşturma aşamasında da suçun niteliğinin değişmesinin mümkün olduğu, soruşturma aşamasında o andaki delillere göre fiilin tedbir kararında yazılı suçu oluşturduğu sonucuna ulaşmayı haklı kılmasının yeterli olduğu, sonradan suçun niteliğinin değişmesi ile o zamana kadar elde edilen delillerin değerlendirme dışında tutulmasını gerektirmeyeceğini ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 471.

derhal son verilmesi gerekir⁸³². Bir diğerk görüşe göre, iletişimin denetlenmesi tedbirine konu olan katalog suçun vasıf değıştirerek katalog suç olmayan bir suçta dönüşmesi halinde denetim kapsamında elde edilen deliller kullanılamaz ancak vasıf değışikliği sonucu suçun başka bir katalog suçta dönüşmesi halinde elde edilen deliller kullanılabilir⁸³³. Öğretideki diğerk görüşe göre, bu hallerde elde edilen deliller delil başlangıcı olarak kullanılabilir. Ancak bunun içinde başlangıçta tedbir kararı verilmesinin haklı dayanakları bulunmalıdır. Tedbir kararının verilmesi sırasında suçun katalog suç olduğunu gösterir haklı emareler oluşturacak bilgi ve belge bulunmaması, tedbirin son çare olma özelliğinin bertaraf edilerek yasaya karşı hile yoluna başvurulmuş olması durumunda elde edilen deliller başlangıç delili olarak kullanılmayacak ve delillerin hukuka aykırı olduğu sonucu ortaya çıkacaktır⁸³⁴. Öğretideki başka bir görüşe göre ise, başlangıçta hukuka uygun bir şekilde katalog suçlardan birinin işlenmiş olduğu şüphesi ile verilen iletişimin denetlenmesi kararı sonucunda suçun katalog suçlardan olmadığı anlaşılması halinde diğerk suç bakımından elde edilen bilgi duruşmada delil olarak kullanılabilir⁸³⁵.

Kovuşturma aşamasında elde edilen delillerin hukuka uygun deliller olarak kabul edilebilmesi için suçun mahkemece nitelendirildiğı şeklinin de iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına imkân vermesi ve söz konusu suçun katalog suçlardan birisi

---

⁸³² TAŞKIN, age, s. 111; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 128, ŞEN, 'Bu süreçte elde edilen kayıtlar yeni bir soruşturma başlatılmasına neden olabileceksede, soruşturmanın delili olarak kullanılamaz. Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 112; ÖZTÜRK ve Diğerkleri, age, s. 550.

⁸³³ ÜNVER, HAKERİ, Suçun vasıf değışikliği halinde tedbirin uygulanması suretiyle elde edilen delilin bu suçlara ilişkin soruşturma ve kovuşturmalarda uygulanıp uygulanmayacağı hususunda vasıf değışikliği sonrasında varlığı kabul edilen suç tipinin ilgili kanun hükmü gereğince o tedbirin uygulanabilmesi mümkün bir suç tipi olup olmadığına göre bir sonuca ulaşılmalıdır. Aksi bir uygulama hem suistimallere yol açacak hem tedbiri talep eden veya karar veren mercinin hatası ilgili kimse aleyhine yorumlanıp uygulanacaktır. . Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 442; ŞAHBAZ, İbrahim, İletişimin Denetlenmesi ve Yasak Deliller, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 186; KAYMAZ, Dönüşen suçun katalog kapsamında yer alması halinde elde edilen delillerin yargılamada kullanılmasına bir engel bulunmadığını, bu durumda kanuna karşı bir hile hali olmadığını, tedbir kararı verilmesinin bu suç bakımından mümkün olduğunu, bu sebeple bu gibi hallerde elde edilen delillerin hukuka aykırı olmadığını ve değılendirilebileceğini, suçun vasıf değışikliği ile katalog kapsamında yer almayan bir suçta dönüşmesi halinde ise o zamana kadar elde edilen delillerin hukuka aykırı hale gelmeyeceğı, elde edilen delillerin değılendirme dışında tutulmasının gerekmeceğini ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 471-475.

⁸³⁴ KARTAL, agm, s. 121.

⁸³⁵ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 528; MERAN, Katalogda bulunan suçla ilgili tedbir uygulanmasına başlandıktan sonra suçun vasıf değıştirmesi halinde elde edilen delil hukuka aykırı hale gelmez. Bkz. MERAN, age, s. 275.

olması gerekmektedir⁸³⁶. Yani soruşturma aşamasında katalog suç olarak nitelendirilmek suretiyle iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanmış olan suçun, kovuşturma aşamasında vasıf değiştirerek katalog suçlar dışında bir suçta dönüşmesi halinde denetleme sonucu elde edilen kayıt ve bilgiler kovuşturma aşamasında delil olarak kullanılamayacaktır⁸³⁷. Ancak Yargıtay nitelik değiştirme olanağı bulunan suçlar yönünden, iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin hukuka uygun deliller olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir⁸³⁸. Yargıtay'ın kararı dikkate alındığında, tedbire hükmedildiği sırada mevcut delillerden hareketle suçun katalog suçlardan olduğu değerlendirilmesi yapılmasının haklı dayanak noktaları mevcut ise yani haklı görünüşten bahsedilebiliyorsa elde edilen deliller mahkûmiyete esas alınabilecektir⁸³⁹. Aksi halde deliller hukuka aykırı delil olarak kabul edilecektir⁸⁴⁰.

---

⁸³⁶ KEKLİK, agm, s. 232; TAŞKIN, age, s. 111.

⁸³⁷ TAŞKIN, age, s. 111; ÜNVER, HAKERİ, Sorularla Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 238, MERAN, Ortada usulüne uygun verilmiş bir iletişimin denetlenmesi kararı ve hukuka uygun toplanmış delil bulunması sebebiyle bu delillerin değerlendirilebileceğini ifade etmektedir. Bkz. MERAN, age, s. 275; KAYMAZ, Soruşturmanın aynı fiil ile ilgili olarak yapıldığını, dönüşen suç bakımından yeni bir soruşturmanın söz konusu olmadığı, elde edilen delillerin yapılmakta olan soruşturma ve kovuşturma ile ilgili olması nedeniyle, yasa koyucunun hükümlerini bertaraf etmek amacıyla başlangıçta suçun nitelendirilmesi yanlış yapılmamış ise elde edilen delillerin vasıf değiştiren ve katalog suç kapsamında yer almayan suç bakımından değerlendirilebileceğini belirtmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 471.

⁸³⁸ Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 12/06/2007 Tarihli kararında, '... suç niteliğinin değişmesi suretiyle görevi kötüye kullanma suçundan mahkûmiyet kararı tesis edilmiş ise de, başlangıçtaki iddia rüşvet suçuna yönelik olup, görevi kötüye kullanma suçunun özel bir biçimi olan rüşvet suçunun da çoğu zaman görevi kötüye kullanma suçuna dönüşmesi olanağı bulunduğundan, nitelik değiştirmesi olanağı bulunan suçlar yönünden de, elde edilen kanıtlar hukuka uygun delil olarak değerlendirilmelidir. 'Bkz. YCGK. 12/06/2007 Tarih 2007/154 Esas , 2007/145 Karar sayılı kararı; SEZER/İPEK/PARLAK, 'Yargıtay'ın bu kararı isabetli olmadığını, İletişimin denetlenmesi hangi suç için verilmiş ise ancak o suç yönünden elde edilen delillerin kullanılabilirliğini, aksi takdirde bunun kötüye kullanılabilirliğini, CMK'nın 135. maddesi kapsamında olmayan birçok suçtan dinleme yapılarak daha sonra suçun vasıf değişikliği gerekçesi ile delillerin kullanılabilirliğini, bu durumun tehlikeli sonuçlar doğuracağını ifade etmektedirler. Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 166; ÜNVER, HAKERİ, Yargıtay'ın burada esas aldığı ölçüt, katalog suç ile ilgili olarak alınan iletişimin denetlenmesi kararı üzerine yapılan dinlemede elde edilen delillerin katalogda yer almayan bir suçta ilişkin olması halinde, elde edilen delilin kullanılıp kullanılmayacağını suçun nitelik değiştirme olanağı olup olmadığına göre belirlenmesi gereklidir. Bu halde suç vasfının değişmesi durumunda, iletişimin denetlenmesi kararı ile elde edilen delillerin kullanılıp kullanılmayacağı mahkemece tartışılmalıdır. Bu tartışma yapılmadan verilecek bir karar hukuka aykırı olacaktır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 441.

⁸³⁹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 166.

⁸⁴⁰ Yargıtay 5. CD. 05/06/2009 Tarihli kararında, suç örgütüne yardım ve yataklık etme suçu kapsamında yürütülen bir soruşturma sebebiyle gizli soruşturmacı tarafından elde edilen deliller rüşvet suçuna teşebbüs suçu açısından delil olarak kullanılarak sanığın rüşvet suçundan mahkûmiyet kararı veren yerel mahkeme kararını onamıştır. Aynı yerel mahkeme kararında sanığın suç örgütüne yardım ve yataklık suçundan ise beraatine karar verilmiştir. Bkz. Yargıtay 5. CD. 05/06/2009 Tarih 2009/1 Esas 2009/5 Karar sayılı kararı, (Yargıtay 5. CD. 'nin bu kararı YCGK'nın 19/02/2013 Tarihli kararı ile

9.4. Elde Edilen Delillerin Kullanılması ve Bu Delillerin Kullanılması İle İlgili Sınırlar

9.4.1. Genel Olarak

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sonucu elde edilen deliller kural olarak katalog suçlardan birisinin soruşturmasında veya kovuşturmasında delil olarak kullanılacaktır⁸⁴¹. İletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen veriler bazen soruşturma veya kovuşturmada doğrudan kullanılabilir delil niteliği taşıyabilir. Bu veriler bazen delile göre daha zayıf olan iz, eser veya emare olarak, bazen ise delil serbestisi çerçevesinde delile götüren bilgi olarak kullanılabilir⁸⁴². İletişimin denetlenmesi tedbirinin türü olan mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinde, tedbir sonucu elde edilen veriler yalnızca şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla kullanılacaktır. Mobil telefonun yerinin tespitine ilişkin veriler soruşturma veya kovuşturmada şüpheli veya sanığa isnat edilen suç işlediğinin kanıtı olarak kullanılamaz. Çünkü CMK'nın 135/5 maddesinde mobil telefonun yerinin tespiti kararının ancak şüpheli veya sanığın yakalanması amacıyla⁸⁴³ verilebileceği belirtilmiştir. İletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen kayıt ve verilerin kullanılmasında amaca uygun hareket edilmelidir. Amaca bağlılık olarak adlandırılan bu ilke uyarınca ceza soruşturması kapsamında yapılan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen bilgiler işlenmiş olan suç ispatlama dışında başka amaçlarla kullanılamayacaktır⁸⁴⁴. Dolayısıyla CMK'nın 135. maddesine göre

---

düzeltilerek onanmıştır. Bkz. YCGK. 19/02/2013 Tarih 2011/5. MD-137 Esas 2013/58 Karar sayılı kararı) SEZER, İPEK, PARLAK'a göre, Yargıtay bu kararı ile katalog suç kapsamında elde edilen bir delilin katalog suç olmayan başka bir suç için delil kullanılmasına izin vermiştir. Bkz. SEZER İPEK PARLAK, age, s. 166.

⁸⁴¹ ŞEN'e göre 'Gerek tedbirin kötüye kullanılmasının gerekse hukuka aykırılığın önüne geçilebilmesi için baştan veya sonradan katalogda yer alan suçlara ait olmadığı anlaşılan ve iletişimin denetlenmesi kararına konu olmayan diğer suçlarla ilgili olduğu dolayısıyla tesadüfen elde edilen delillerden de olmayan kayıtlar hukuka uygun elde edilmiş delil sayılamazlar ve kullanılamazlar' Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 128.

⁸⁴² TAŞKIN, age, s. 191.

⁸⁴³ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 522; KAYMAZ, age, s. 443; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 546.

⁸⁴⁴ KEKLİK, agm, s. 229; ÜNVER, 'CMK'da getirilen yasak uyarınca elde edilen delillerin katalog dışı suçlarla ilgili olarak kullanılamayacağı açık bir şekilde belirtildiği, düzenlemenin yanlış olduğu, önemli olunan tedbire başvurulurken söz konusu koşullara uygun hareket edilmesi olduğu, tedbirin uygulanmasına hukuka uygun başlandıktan sonra elde edilen bilgi ve delillerin basit ve hafif suçlarla ilgili olup olmadığına bakılmaksızın her türlü suçun muhakemesi için kullanılabilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. ÜNVER, agm, s. 148; Aksi Yönde TAŞKIN, 'Katalog suçlarla ilgili olarak başlanan iletişimin denetlenmesi sırasında elde edilen delillerin her türlü suçun soruşturulması ve kovuşturulmasında kullanılmasının, haberleşme özgürlüğünün ve gizliliğin özünün yok edilmesine yol açabileceğini, yasa metninin bu aşamada doğru olduğunu, iletişimin denetlenmesi

hukuka uygun şekilde elde edilmiş olan delillerin hukuk mahkemelerinde veya idari yargıda kullanılması mümkün değildir⁸⁴⁵.

9.4.2. Elde Edilen Delillerin Disiplin Hukukuna Etkisi

İletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin disiplin soruşturmalarında kullanılıp kullanılmayacağı hususu öğretide tartışmalıdır. Öğretide bir görüşte, adli soruşturma ve kovuşturmayla konu olan fiillerin aynı zamanda disiplin soruşturması veya idari soruşturmaya da konu edilmesi halinde adli amaçlı iletişimin denetlenmesi sonucu hukuka uygun biçimde elde edilen deliller disiplin ve idari soruşturmada da kullanılabilmesi, tedbirin uygulanabilmesinin bir suç dolayısıyla yapılan ceza soruşturması ve kovuşturmasının bulunması ön şartına bağlı olduğu, tedbirin uygulanması koşullarına uyularak hukuka uygun bir şekilde alınmış tedbir kararı uyarınca elde edilen delillerin disiplin soruşturmasında kullanılmasına engel bir durumun bulunmadığı ifade edilmektedir⁸⁴⁶. Öğretide bir diğer görüşte ise, iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen bilgilerin hangi amaç ile elde edilmiş ise o amaçla kullanılabilmesi, iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen bilgilerin yalnızca katalog suçlardan birisinin aydınlatılması amacıyla kullanılabilmesi, bunun dışında idari (disiplin soruşturması) veya hukuki (tazminat veya boşanma davası) bir işlemin dayanağı olarak kullanılmayacağı⁸⁴⁷, iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin katalog kapsamında bulunmamakla birlikte suç teşkil eden eylemler

---

suretiyle elde edilen delillerin yalnızca katalog suçların soruşturulması ve kovuşturulmasında kullanılması ile yetinilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bkz. TAŞKIN, age, s. 192.

⁸⁴⁵ KAYMAZ, age, s. 455.

⁸⁴⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 103-114; YARDIMCI, age, s. 235; SAYDAM, age, s. 173; SEZER/İPEK/PARLAK, 'Disiplin soruşturması kapsamında iletişimin denetlenmesi yoluna gidilmemesi konusu ile ceza muhakemesi kapsamında iletişimin denetlenmesi yoluyla elde edilen delillerin disiplin yargılamasında kullanılmamasının farklı konular olduğunu, hukuk düzeninin bir bütün olduğundan hareketle iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin disiplin soruşturmasında kullanılabilmesinin gerektiğini belirtmektedirler. Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 172.

⁸⁴⁷ TAŞKIN, age, s. 192; , ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ'e göre. iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen bilgilerin hangi amaç ile elde edilmiş ise o amaçla kullanılabilmesini, öngörülen amaç dışında başka bir amaç ile bu bilgilerden yararlanılmasının olanaksız olduğunu, (amaca bağlılık) hukuk mahkemesinde açılan bir tazminat davasında delil olarak kullanılmayacağı gibi disiplin soruşturmasında esas alınamayacağını ifade etmektedirler, ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 196; KAYMAZ, Tedbire belli suçların aydınlatılması amacıyla başvurulabileceğini, amaca bağlılık ilkesi uyarınca ceza muhakemesinde iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin başka bir hukuk disiplini bakımından delil olarak değerlendirilmesinin imkânı olmadığını ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 520.

bakımından kullanılması sınırlanmışken bu delillerin disiplin soruşturmaları bakımından kullanılabilmesinin kabul edilmesinin büyük çelişki olacağı ifade edilmektedir⁸⁴⁸.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 131/2 maddesine⁸⁴⁹ göre, memurun ceza kanununa göre mahkum olması ya da olmaması halleri ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olmaz. Ceza yargılaması ile disiplin işlemleri birbirinden bağımsızdır⁸⁵⁰. Disiplin hukukunda kabul edilen ilke ve esaslar ile ceza mahkemesindeki ilke ve esaslar konu, amaç ve yöntem bakımından farklılık arz etmektedir⁸⁵¹. Kural olarak sanık hakkında verilmiş olan beraat kararına rağmen disiplin cezası verilmesi mümkündür. Ancak bununla birlikte ceza mahkemesinin kesinleşen mahkûmiyet kararı disiplin mercii bağlar⁸⁵². Disiplin mercii kesinleşen mahkûmiyet kararına rağmen disiplin cezası verilmesine yer olmadığına dair karar veremez. Ceza mahkemesinin sanığın suçu işlemediği gerekçesi ile beraat kararı vermesi halinde ise, disiplin mercii artık disiplin cezası veremeyecektir. Mahkemenin beraat kararının suçun yasal unsurlarının oluşmadığı gerekçesine ve delil yetersizliğine dayanması halinde sanık beraat etmesine rağmen disiplin mercii tarafından disiplin cezası verilebilecektir.

Uygulamada Yargıtay bir kararında, hakkında disiplin soruşturması yürütülmesi için fezleke hazırlanmış olan ancak cezai açıdan kovuşturulması için somut bir delil elde edilemeyen bir yargı mensubu hakkında iletişimin tespitine karar verilemeyeceğine karar vermiştir⁸⁵³. Yine Yargıtay bir başka kararında, hukuka aykırı olarak ortaya çıkmış olan iletişimin denetlenmesine ilişkin kayıtların disiplin soruşturmasına esas alınabileceğini belirtmiştir. Yargıtay söz konusu bu kararında, *'hukuka aykırı elde edilmiş olan delillerin Anayasanın 38/6 ve 20. maddeleri ile Ceza Genel Kurulu kararları ve AİHS'nin 6 ve 8. maddeleri uyarınca hükme esas alınamayan bu sebeple hakkında beraat kararı verilen Cumhuriyet savcısının tüm bunlara rağmen fiillerinden dolayı 2802 Sayılı Yasanın 87. maddesi gereğince disiplin suçu yönünden*

---

⁸⁴⁸ KAYMAZ, age, s. 520.

⁸⁴⁹ 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu madde, 131/2, 'Memurun ceza kanununa göre mahkûm olması veya olmaması halleri, ayrıca disiplin cezasının uygulanmasına engel olamaz.'

⁸⁵⁰ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 171.

⁸⁵¹ ARSLAN, Çetin, Ceza Muhakemesinde İletişimin Denetlenmesi Yoluyla Elde Edilen Delillerin Disiplin Hukukundaki Durumu Üzerine Bir Değerlendirme', Fasikül Aylık Hukuk Dergisi, İletişimin Denetlenmesi Medya Yargı İlişkisi, S. 3, Şubat 2010, s. 38.

⁸⁵² KAYMAZ, age, s. 519.

⁸⁵³ Yargıtay 4. CD. 06/11/2007 Tarih 2007/8700 Karar sayılı kararı.

*değerlendirilmesi HSYK'nın takdirlerine sunulması gerekli görülmüştür*⁸⁵⁴. Yargıtay 5. Ceza Dairesinin bu kararı YCGK'da görüşülmüş, YCGK, karardaki disiplin soruşturması yönünden belirtilen değerlendirmeyi geçersiz kılacak bir karar vermemiş ve kararı onamıştır⁸⁵⁵. Yargıtay'ın vermiş olduğu bu karar öğretide hukuka aykırı yolla elde edilen iletişimin denetlenmesine ilişkin kayıtların disiplin soruşturmasına esas teşkil edebileceği şeklinde yorumlanmıştır⁸⁵⁶. Danıştay'ın da uygulamada hukuka aykırı yolla elde edilen iletişimin denetlenmesine ilişkin kayıtların disiplin soruşturmasında geçerli delil olarak kabul edilebileceğine dair karar verdiği görülmektedir⁸⁵⁷. Yargıtay ve Danıştay kararları dikkate alındığında, uygulamada hukuka aykırı olarak bile elde edilen iletişimin denetlenmesine ilişkin delile dayalı olarak ilgili hakkında disiplin soruşturması açıldığı ve gerekli disiplin cezasına hükmedildiği görülmektedir. Hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin hükme esas alınamayacağına ilişkin ceza yargılama ilkesi burada söz konusu olmamaktadır⁸⁵⁸.

Kanaatimizce iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen deliller katalog suçlardan birisinin aydınlatılması amacıyla kullanılabilir. Ancak soruşturmaya veya kovuşturmaya konu suçun kesin hükümle karara bağlanması, idari ve disiplin soruşturmasının da aynı

⁸⁵⁴ Yargıtay 5. CD. 14/06/2006 Tarih 6-4 sayılı kararı.

⁸⁵⁵ YCGK. 03/07/2007 Tarih 2007/5-23 Esas 2007/167 Karar sayılı kararı; Aynı Yönde YCGK. 22/01/2008 Tarih 2007/5-101 Esas 2008/3 Karar sayılı kararı.

⁸⁵⁶ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 173.

⁸⁵⁷ Danıştay 12. Dairesinin 27/11/2007 Tarihli kararında, 'kaçakçılarla ilişki kurduğu ve bu kişilerin işlerini kolaylaştırmak amacıyla Kadıköy Emniyet Müdürlüğünde görevli bir polis memuru ile tanıştığı hususu sabit olan davacının meslekten çıkarma cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin işlemde hukuka aykırılık dava konusu işlemin tamamını iptal eden idare mahkemesi kararının bu kısmında hukuki isabet bulunmamaktadır. Bkz. Danıştay 12. Dairesinin 27/11/2007 Tarih 2007/3065 Esas 2007/5534 Karar sayılı kararı, Kararın değerlendirilmesi için Bkz. ÇAKMAK, Seyfullah, İletişimin Denetlenmesi Koruma Tedbiri Çerçevesinde Elde Edilen Tesadüfi Delillerin Disiplin Soruşturmasında Kullanılması', Terazi Hukuk Dergisi, S. 49, Ağustos 2010, s. 79, Yine Danıştay 12. Dairesinin 03/12/2008 Tarihli kararında, akaryakıt suçu ile ilgili olarak soruşturma bulunan kişi hakkındaki teknik takibe takılan emniyet görevlisi hakkında verilmiş olan disiplin cezası hukuka uygun bulunmuştur. Bkz. Danıştay 12. Daire 03/12/2008 Tarih 2008/4878 Esas 2008/6853 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde, Danıştay12. Dairenin 31/12/2008 Tarih 2008/2517 Esas 2008/7440 Karar sayılı kararı, Yine Danıştay 12. Dairenin 24/09/2008 Tarihli kararında, kendisi ile ilgili dinleme kararı bulunmaması dolayısıyla beraat eden polis memuru hakkında meslekten çıkarılması yönünde disiplin cezasının iptali için açılan davayı reddeden yerel mahkeme kararının onanmasına karar vermiştir. Bkz. Danıştay 12. Daire 24/09/2008 Tarih 2008/1240 Esas 2008/4858 Karar sayılı kararı, Kararın Eleştirisi için Bkz. ARSLAN, agm, s. 40.

⁸⁵⁸ SEZER/İPEK/PARLAK, 'Danıştay'ın kararları ile disiplin hukuku ile ceza muhakemesi ilkelerinin diğerinden farklı olduğunun vurgulandığını, bu durumun idare hukukunun şekli bir hukuk niteliğine sahip olmaması, her türlü delilin kullanılabilmesi ve ceza muhakemesindeki soruşturma yol ve yöntemine ilişkin kısıtlamaların burada geçerli olmamasına bağlı olarak ortaya çıktığını' ifade etmektedirler. Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 174.

eylem ve aynı şüpheli hakkında olması halinde söz konusu ceza mahkemesinin kararı disiplin soruşturmasına esas alınarak kullanılabilir. Ancak idarenin burada yalnızca fiilin tespiti bakımından ceza mahkemesinin kararına dayanabileceği düşüncesindeyiz⁸⁵⁹. Disiplin soruşturması veya disiplin cezasının dayanağı, fiilin sabit olup olmadığı konusundaki ceza mahkemesinin kararının kendisi olup, disiplin soruşturmasını yürüten makam ve merciler ceza mahkemesi dosyasında yer alan iletişim kayıtlarına doğrudan başvuramamalı ve disiplin soruşturmasının çerçevesini bu kayıtlara bağlı olarak belirleyememelidir⁸⁶⁰.

10. TESADÜFEN ELDE EDİLEN DELİLLERİN DURUMU

10.1. Genel Olarak

CMK'nın 138. maddesinin 1 fıkrasında “Arama veya elkoyma koruma tedbirlerinin uygulanması sırasında, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmaya ilgisi olmayan ancak, diğer bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse; bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet Savcılığına derhâl bildirilir” ve 2. fıkrasında “Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmaya ilgisi olmayan ve ancak, 135 inci maddenin yedinci fıkrasında sayılan suçlardan birinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse; bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet savcılığına derhal bildirilir” şeklindeki düzenlemeler⁸⁶¹ ile tesadüfen elde edilen deliller konusu hukukumuzda yer bulmuş ve düzenlenmiştir. Yine iletişimin denetlenmesi tedbiri yönünden bu hükme paralel olarak İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 14. maddesinde “Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturma ile ilgisi olmayan ve ancak bu Yönetmeliğin 8’inci maddesinde belirtilen suçlardan birinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet başsavcılığına derhal bildirilir” şeklindeki düzenlemeye yer verilmiştir. Yapılan düzenlemeler ile tesadüfen elde edilen delillerin sınırlı surette

---

⁸⁵⁹ KAYMAZ, age, s. 520.

⁸⁶⁰ ARSLAN, agm, s. 38.

⁸⁶¹ CMK'nın 138/2 maddesi zannedilenin aksine tesadüfi deli kavramını tanımlayıp sınırlamamakta, madde tesadüfi delilin hangi suçlara ilişkin olduğunu dikkate alarak CMK'nın 135/8 maddesinin düzenleniş amaç ve mantığına uygun olarak elde edilen delilin kullanılabilirliği bakımından sınırlama getirmektedir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 465.

kullanılmasına izin verilmiş, tesadüfen elde edilen delillerin sınırsız olarak kullanılmasına olanak tanınmamıştır⁸⁶². CMK'nın yürürlüğe girdiği 01/06/2005 tarihi öncesinde uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri yoluyla tesadüfen elde edilen delillerin delil olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda öğretilerde farklı görüşler ileri sürülmüştür⁸⁶³. Yargıtay ise, bu delillerin yasa dışı olduğunu belirterek hükme esas alınamayacağını belirtmiştir⁸⁶⁴.

CMK'nın 138. maddesinde ikili bir ayırıma gidilerek, tesadüfen elde edilen delilin arama veya elkoyma tedbirlerinin uygulanması sırasında veya telekomünikasyon

---

⁸⁶² Bkz. <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?Erişim:18/10/2014>; Tesadüfen elde edilen delillerin sınırlı bir şekilde kullanılabilmesi hukukumuzda ilk defa CMK'da düzenlenmiştir. Daha önce yürürlükte bulunan 4422 Sayılı ÇASÖMK'da iletişimin denetlenmesi düzenlendiği halde yapılan soruşturma ile ilgisi olmayan başka bir suç işlendiği yönünde bir delile rastlanması halinde yapılacak işlem ile delilin durumu konusunda bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 462; KARTAL, agm, s. 105; İPEK, Ali İhsan, 'İletişimin Denetlenmesi Yoluyla Elde Edilen Delillerin Disiplin Hukukuna Etkisi', Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C. 1, Y. 2, S. 7, 2011, s. 10; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 13.

⁸⁶³ ŞEN '4422 Sayılı Yasanın yürürlük döneminde yapılan dinleme sonuçlarında tesadüfen elde edilen delil uygulaması yapılamayacağını, 01/06/2005 tarihinden sonra başlayan 5271 Sayılı CMK döneminde ise tesadüfen elde edilen deliller başlıklı CMK'nın 138/2 kapsamına girenlerin hukuka uygun delil niteliği taşıyacağını, bunun dışında kalanlarında hukuka uygun delil olarak bir soruşturma ve kovuşturmada kullanılamasalar bile ceza soruşturmasının başlangıcına dayanak oluşturabileceklerini' ifade etmektedir. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 221; ÜNVER, HAKERİ, 4422 Sayılı Yasada tesadüfen elde edilen deliller ile ilgili olarak herhangi bir düzenleme bulunmadığından bu delillerin hukuka aykırı delil sayılması gerekir. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Sorularla Ceza Muhakemesi, s. 406; Aksi Yönde KAYMAZ, 4422 Sayılı Yasa döneminde verilen tedbir kararlarının uygulanması suretiyle elde edilen delillerin hukuksal kıymetinin 5271 Sayılı CMK'nın hükümlerine göre değerlendirmeye tabi tutulmasının yerinde olmadığını, ceza muhakemesinde derhal uygulama ilkesinin geçerli olduğunu, muhakeme hukukunun her işleminin o işlemin yapıldığı tarihte yürürlükte olan muhakeme normlarına göre yerine getirilmesi gerektiğini, yasanın değişmesi ile yapılan işlemin geçersiz olmayacağını, 4422 Sayılı Yasa döneminde uygulanan iletişimin denetimine ilişkin kararların hukuka uygun olup olmadığı ve bu delillerin hukuksal değerinin ne olduğunun 4422 Sayılı Yasa hükümlerine göre değerlendirilmesinin gerektiğini, 4422 Sayılı Yasa döneminde bu yasa hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının uygulanması sonucu elde edilen tesadüfi delillerin 5271 Sayılı CMK'nın 138/2 maddesine göre bir değerlendirmeye tabi tutulmasının yerinde olmadığını ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 505-506.

⁸⁶⁴ YCGK. 13/06/2006 Tarihli kararında '4422 Sayılı Yasa döneminde verilen iletişimin denetlenmesi sırasında tesadüfen elde edildiği kabul edilen suç kanıtı konuşma tutanakları, 4422 Sayılı Yasada tesadüfen elde edilen delillerle ilgili herhangi bir hükmün bulunmaması nedeniyle yasa dışı delil olarak nitelendirilmiş ve soruşturma ve kovuşturma aşamasında kullanılmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir'Bkz. YCGK. 13/06/2006 Tarih 2006/4-122 Esas 2006/162 Karar sayılı kararı, Aynı yönde YCGK. 11/12/2007 Tarih 2007/5-101 Esas 2008/3 Karar sayılı kararı, Yine bir davada hakim tarafından verilen dinleme kararı üzerine yapılan dinlemede, iki Yargıtay üyesinin dosya takip ettikleri yönünde görüşme kayıtları elde edilmesi üzerine, Yargıtay Başkanlar Kurulu 29/06/2004 Tarihli kararında, özel hayatın gizliliği ve haberleşme özgürlüğünü gerekçe göstererek dinlemeye takılan Yargıtay üyelerinin üçüncü kişi oldukları, burada dolaylı dinleme olduğu ve bu hususta hakimden karar alınmaması sebebiyle elde edilen bulguların delil olarak kabul edilemeyeceği belirtilmiştir. Bkz. ERGÜL, Ozan, 'Yargıdan Telefon Dinlemesine Yeni Bir Yorum', <http://www.yasayanayasa.ankara.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 18/10/2014.

yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında elde edilmesi ayrı sonuçlara bağlanmıştır⁸⁶⁵. Arama veya elkoyma tedbirlerinin uygulanması sırasında tesadüfen elde edilen delillerin sınırsız olarak kullanılabilmesi; iletişimin denetlenmesi sırasında tesadüfen elde edilen delillerin ise ancak CMK'nın 135. maddesinin 7. fıkrasında sayılan suçlardan biri ile ilgili olarak kullanılabilmesi açık bir şekilde düzenlemiştir⁸⁶⁶.

Tesadüfen elde edilen delilden anlaşılması gerekenin, yapılmakta olan soruşturma ile ilgisi bulunmayan, soruşturma yapılırken bir başka suçun işlendiğini gösteren ve soruşturma yapılırken ele geçirilen deliller olduğu ifade edilmektedir⁸⁶⁷. Bir başka tanıma göre ise, tesadüfen elde edilen delil, yapılmakta olan soruşturma ve kovuşturma ile ilgisi olmayan ancak başka bir suçun işlendiği şüphesini uyandıracak delildir⁸⁶⁸. Diğer bir tanıma göre ise, tesadüfen elde edilen delil, tedbirin uygulanması sırasında üçüncü kişiler tarafından tedbir kararının konusu olan suç ile ilişkilendirilsin veya ilişkilendirilmesin bir suçun işlendiğini veya hakkında tedbir kararı verilen şüpheli veya sanığın iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanan suç dışında başka bir suç işlediğini gösteren delil demektir⁸⁶⁹. Dolayısıyla tesadüfi delil, hakkında tedbir kararı uygulanan şüpheli veya sanık ile ilgili olabileceği gibi üçüncü kişi ile de ilgili olabilir. Genel anlamıyla tesadüfi delil ile kast edilen, hakkında tedbir kararı verilen soruşturma veya kovuşturmaya konu suç ile bir ilgisi tespit edilemeyen delillerdir⁸⁷⁰. Hakkında tedbir kararı uygulanan şüphelinin, başka bir suçu ile ilgili tespit edilen delil de tesadüfi delil niteliği taşımaktadır.

Bir suçla ilgili yapılan araştırma sırasında, o suçla ilgili olmayan başka bir suçla ilgili delil olarak kullanılacak bulgular elde edilebilmektedir. Uygulamada da iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında da bu durumla sıkça karşılaşmaktadır. Bu nedenle karşımıza, elde edilen bilgilerin hangi durumlarda kullanılıp kullanılmayacağı sorusu çıkmaktadır. Kural olarak hakkında iletişimin denetlenmesi

---

⁸⁶⁵ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 463.

⁸⁶⁶ HAKERİ, agm, s. 8; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 463; MERAN, age, s. 268; KAYMAZ, age, s. 494.

⁸⁶⁷ ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 220; ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 12; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 554.

⁸⁶⁸ KAYMAZ, age, s. 483.

⁸⁶⁹ İPEK, agm, s. 11.

⁸⁷⁰ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 156.

tedbiri kararı verilen şüpheli veya sanığın iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında, üçüncü kişilerin konuşmaları herhangi bir soruşturma veya kovuşturmada delil olarak kullanılamaz⁸⁷¹. Yine iletişimin denetlenmesi tedbirine konu olmayan bir suç hakkında bir delil elde edilse ve bu delil tedbir kararı verilen şüpheli veya sanığı ilgilendirse dahi bu deliller kullanılamayacaktır. Çünkü tedbir kuralı olarak hangi suç ve hangi şüpheli için verilmiş ise ancak o suç ve o şüpheli açısından kullanılabilir. Bu kuralın istisnasını ise tesadüfî deliller oluşturmaktadır⁸⁷².

CMK'nın 138/2 maddesinde yer alan iletişimin denetlenmesi sırasında tesadüfen elde edilen delillerin kapsamını belirleyen sınırlamalar da mevcuttur. Bu sınırlamalar, öncelikle tesadüfen elde edilen delilin CMK'nın 135/8 maddesinde düzenlenen katalog suçlara ilişkin olması, ikinci olarak başka bir suçun işlendiğini gösteren bu deliller CMK'nın 135/3 maddesinde belirtildiği üzere şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasında geçen dinleme veya konuşmalara dayanmaması, üçüncüsü ise şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla bu kişilerin CMK'nın 136. maddesinde belirtilen müdafii olan kişiye ilişkin dinleme sonucu elde edilen bir delil olmamasıdır⁸⁷³.

10.2. Katalog suçlarla İlgili Elde Edilen Tesadüfî Deliller

İletişimin denetlenmesi sırasında katalog suçlar kapsamındaki bir suçla ilgili olarak tesadüfen elde edilen deliller, hakkında tedbir kararı uygulanmakta olan şüpheli veya sanık ile ilgili olabileceği gibi hakkında iletişimin denetlenmesi kararı bulunmayan üçüncü kişi ile ilgili de olabilecektir. Şimdi bu delilleri hakkında tedbir kararı bulunan şüpheli veya sanık ile hakkında iletişimin denetlenmesi kararı bulunmayan üçüncü kişi yönünden ayrı başlıklar altında incelemeye çalışacağız.

10.2.1. Hakkında Tedbir Kararı Uygulanan Şüpheli veya Sanığa İlişkin Deliller

CMK'nın 138/2 maddesi uyarınca iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmaya konu suç ile ilişkilendirilmesi mümkün olmayan ancak CMK'nın 135/8 maddesinde düzenlenen katalog suçlardan

---

⁸⁷¹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 156.

⁸⁷² İPEK, agm, s. 4.

⁸⁷³ KARTAL, agm, s. 107.

birisinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilmesi halinde, bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet savcılığına derhal bildirilir⁸⁷⁴. Maddenin lafzi yorumundan suçun CMK'nın 135/8 maddesinde düzenlenen katalog suçlardan birisi olmaması durumunda kolluğun bu suç yönünden herhangi bir işlem yapma yetkisinin bulunmadığı anlamı çıkmaktadır⁸⁷⁵. Maddedeki düzenleme dikkate alındığında, tesadüfi olarak denetime takılan ve soruşturma konusu suç ile ilgisi bulunmayan bir suç ile ilgili denetim bilgilerinin delil olarak kullanılabilmesi söz konusu suçun katalog suç olmasına bağlıdır⁸⁷⁶. Dolayısıyla tesadüfen elde edilen delil katalog suçlardan birisi ile ilgili değilse herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada delil olarak kullanılamayacaktır⁸⁷⁷. CMK'nın 138/2 maddesi uyarınca tesadüfen elde edilen delilin ceza soruşturması veya kovuşturmasında kullanılabilmesi için dört şartın varlığı aranmaktadır. Bunlar;

---

⁸⁷⁴ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 463; SOYASLAN, age, s. 282; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 457; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 554; MERAN, age, s. 268; KAYMAZ, age, s. 483; CENTEL, ZAFER, Bu hüküm kolluğa cumhuriyet savcısının emri veya Sulh Ceza Hakiminin kararı olmadan doğrudan elkoyma yetkisi veren bir hükmüdür. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 428.

⁸⁷⁵ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 157.

⁸⁷⁶ Yalnızca katalog suçlara ilişkin olarak tesadüfen elde edilen deliller kullanılabilir, katalog dışı suçlara ilişkin deliller kullanılamaz. Bkz. LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 354.

⁸⁷⁷ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 457; YARDIMCI, age, s. 239; TAŞKIN, age, s. 196; MERAN, age, s. 269; ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 112; YCGK'nın 13/06/2006 Tarihli kararında, '... tesadüfen elde edilen bu kanıt görevde yetkiyi kötüye kullanma suçu ile ilgili olup bu suç CMK'nın 135. maddesinde sayılan katalog suçlar arasında yer almadığından yasa dışı elde edilmiş kanıt niteliğindedir. Yasa dışı elde edilen bir kanıtın ise soruşturma ve kovuşturma aşamasında kullanılmasına olanak bulunmamaktadır. 'Bkz. YCGK. 13/06/2006 Tarih 2006/4-122 Esas 2006/162 Karar sayılı kararı, Yargıtay 11. CD. 21/10/2014 Tarihli kararında, 'Sanık E. Ö. 'nün suç tarihinde diğer sanık İ. Ç. ile birlikte sahte trafik kazası tespit tutanağı tanzim ettiğinin iddia ve kabul edildiği olayda, aşamalarda tutanağın doğru olduğunu, kaza yapan aracın sahibi olduğunu beyan eden şahıs kim ise onun adına tutanak düzenlediklerini savunması, mahkemenin ise mahkûmiyet gerekçesini, tanık E. İ. D. hakkında başka bir suç nedeniyle yürütülen soruşturma kapsamında alınan hakim kararı ile 5271 Sayılı CMK'nın 135. maddesi uyarınca yürütülen iletişimin dinlenmesi ve tespiti sırasında elde edilen sanık İ. Ç. ile tanık E. İ. D. arasındaki telefon görüşme kayıtlarına ve adına sahte kaza tespit tutanağı düzenlenen tanık D. 'nin diğer tanıklarla birlikte farklı dosya da şüpheli olarak 27/11/2007 günü müdafii olmadan verdiği ifadesi ile kaza raporunda şoför olarak görünmesini E. İ. D. 'nin istemi üzerine kabul ettiği beyanına dayandırması, ayrıca tanık D. 'nin aşamalarda aracı kendisinin kullandığı sırada kaza yaptığını, 27/11/2007 tarihli ifadenin kendisine okutturulmadan imzalatıldığını belirtmesi karşısında, sanığa yüklenen memurun resmi belgede sahteciliği suçunun 5271 Sayılı CMK'nın 135/6 maddesi kapsamındaki katalog suçlardan olmaması nedeniyle CMK'nın 138/2 maddesi kapsamında tesadüfen elde edilen delil kapsamında kabul edilemeyeceği, bu suretle dinleme kayıtlarının yasal delil niteliğinde bulunmadığı ve tanık olarak beyanı D. 'nin kendisini ceza kovuşturmasına uğratabilecek nitelikteki 27/11/2007 tarihli şüpheli olarak müdafii bulunmaksızın alınan beyanın doğruluğu hususu mahkemece sorulurken CMK'nın 48/1 maddesinin hatırlatılmadığı cihetle hükme dayanak gösterilen deliller dışında tüm dosya kapsamı yeniden değerlendirildikten sonra sanığın hukuki durumunun taktir ve tayini gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması.... 'Bkz. Yargıtay 11. CD. 21/10/2014 Tarih 2012/29606 Esas 2014/17078 Karar sayılı kararı.

- a) Tesadüfen elde edilmiş olan delile usulüne uygun olarak yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında ulaşılmış olması,
- b) Yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturma ile herhangi bir bağlantısı bulunmayan bağımsız bir suçun işlendiğinin tespit edilmesi,
- c) Tespit edilen suçun CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlardan birisi olması,
- d) Tesadüfen elde edilen delilin muhafaza altına alınarak durumun derhal Cumhuriyet savcısına bildirilmesi koşullarıdır.

Örneğin Silahlı Örgüt veya bu örgütlere silah sağlama suçundan hakkında iletişiminin denetlenmesi tedbiri uygulanan şüphelinin tedbir sırasında kasten adam öldürdüğüne ilişkin delil elde edildiğinde, buna ilişkin kayıtlar muhafaza altına alınarak durum derhal Cumhuriyet savcısına bildirilecektir. Cumhuriyet savcısınca bu deliller değerlendirilerek yeni bir soruşturmaya başlanabilecektir. Başlatılan soruşturma çerçevesinde diğer şartların bulunması halinde CMK'nın 135. maddesine göre iletişimin denetlenmesi kararı alınabilecektir⁸⁷⁸. Çünkü tesadüfen elde edilen delil CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlardan birisi ile ilgilidir. Katalog suçlarla ilgili olarak elde edilen tesadüfi delillerin soruşturma ve kovuşturmada kullanılabilmesinin sebebi, bu suçlarla ilgili olarak suç şüphesinin bulunması halinde bu suç ile ilgili olarak da iletişimin denetlenmesi tedbirine karar verilebilmesinin mümkün olmasıdır⁸⁷⁹.

Şüpheli veya sanık hakkında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında, şüpheli veya sanığın CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan başka bir katalog suçu işlediğine dair bir bilgi elde edilirse bu katalog suç yönünden iletişimin denetlenmesine devam edilemeyeceği,⁸⁸⁰ bu suç açısından iletişimin denetlenmesine ilişkin koşulların varlığının ayrıca değerlendirilerek yeni ve ayrı bir iletişimin denetlenmesi kararının verilmesi halinde tesadüfi delil yoluyla tespit edilen suç ile ilgili olarak iletişimin denetlenmesinin uygulanabileceği ifade edilmektedir⁸⁸¹. YCGK'nın 03/07/2007 tarihli

---

⁸⁷⁸ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 361.

⁸⁷⁹ KARTAL, agm, s. 110.

⁸⁸⁰ TAŞKIN, age, s. 196.

⁸⁸¹ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 463; ŞEN, 'İlk iletişimin denetlenmesi kararından hareketle delil toplamaya devam edilmesi hukuka uygun sayılmamalı ve yasal şartlar mevcut ise yeni

kararında da ‘...5271 Sayılı CMK m. 138’e göre de bu tutanağa yasal bir kanıt değeri verilmesi olanaksızdır; zira tesadüfen elde edilen bu kanıt üzerine ilk görüşmenin tespitinden sonra değil, bütün görüşmeler kayıt edildikten sonra Cumhuriyet savcısına bildirilmiş, sanık hakkında herhangi bir iletişim tespit kararı olmaksızın tespit yapılmış olduğundan, bu tutanaklar yasadışı elde edilmiş kanıt niteliğindedir. Yasadışı elde edilen bir kanıtın ise, soruşturma ve kovuşturma aşamalarında kullanılmasına olanak bulunmamaktadır.’denilerek bu hususa değinilmiştir⁸⁸². Yargıtay bu kararında, CMK’nın 138/2 kapsamına giren tesadüfi bir delil elde edilmesi halinde, ilk görüşmenin tespitinden sonra derhal Cumhuriyet savcısına bildirilmesinin gerektiğini ve bu aşamadan sonra tesadüfi delile ilişkin suç ve faile ilişkin olarak yeni bir iletişimin denetlenmesi kararının alınması gerektiğini aksi takdirde mevcut tedbir kararından hareketle yeni soruşturmaya konu suç ile ilgili olarak yapılan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin hukuka aykırı olacağını, iletişimin denetlenmesi kararı alınmadan denetime devam edilmesi halinde bu kanıtların yasak delil niteliği taşıyacağını belirtmiştir. Tesadüf edilmiş olan suç ile ilgili olarak Hâkim kararı alınmadıkça veya gecikmesinde sakınca bulunması sebebiyle Cumhuriyet savcısınca verilen karar onaylanmadıkça bu suçla ilgili delillerin kullanılamayacağı ifade edilmektedir⁸⁸³. Kanaatimizce Yargıtay’ın 03/07/2007 tarihli kararı haklarında tedbir kararı bulunmayan üçüncü kişiler ile ilgili olarak tesadüfi delil elde edilmesine ilişkin olması sebebiyle, hakkında iletişimin denetlenmesi kararı bulunan şüpheli veya sanık için ayrıca yeniden bir denetim kararı alınması gerekmemelidir. Kaldı ki CMK’nın 138/2 maddesi bu zorunluluğun ortadan kaldırılması amacıyla getirilmiş istisnai bir iletişimin denetlenmesi yoludur⁸⁸⁴.

---

bir iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması usulüne başvurulmalıdır’Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 225; ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 113; CENTEL, ZAFER, Rastlantı sonucu elde edilen delil yeni bir suç işlendiği şüphesini ortaya koyar veya yeni bir şüpheliye işaret eder ise yeni suç veya yeni şüpheli hakkında karar alınmadan denetime devam edilmemelidir. Bkz. CENTEL, ZAFER, age, s. 428.

⁸⁸² Bkz. YCGK. 03/07/2007 Tarih 2007/5-23 Esas ve 2007/167 karar sayılı kararı; SEZER, İPEK, PARLAK’a göre ‘Bu durum un çok sorunlu bir alan olarak görüldüğünü, Tesadüfi delilin hem istisnai delil olarak kabul edilip hem de CMK’nın 135. maddedeki prosedüre tabi olduğunu, CMK’nın 135. maddesinde belirtilen prosedüre uyularak verilmediği takdirde verilen kararın hükümsüz olduğunu kabul etmenin problem oluşturacağını’ ifade etmektedirler. Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 159.

⁸⁸³ MERAN, age, s. 269.

⁸⁸⁴ KARTAL, agm, s. 110; SEZER, İPEK, PARLAK’a göre ‘Katalog suçlar açısından tesadüfi delillerin kullanılabilmesine imkân sağlanması iletişimin denetlenmesine ilişkin CMK’nın 135. maddesinde öngörülen prosedürün istisnasını teşkil etmektedir. Yani burada adeta ortada hakim veya yetkili

10.2.2. Üçüncü Kişilere İlişkin Tesadüfen Elde Edilen Deliller

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında katalog suçlar ile ilgili olan tesadüfi deliller, hakkında daha önce karar verilmiş şüpheli veya sanık ile ilgili olabileceği gibi soruşturma ile ilgisi bulunmayan üçüncü kişi ile de ilgili olabilir. Zira tesadüfi delil ile kast edilen soruşturma veya kovuşturma konusu suç ile bir ilgisi bulunmayan bir suçun işlendiğini gösteren delillerdir. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında üçüncü kişilerinde suç işlediğine ilişkin delillerin elde edilmesi mümkündür. Bu halde CMK'nın 138/2 maddesinde belirtilmiş olan koşulların varlığı halinde üçüncü kişiler hakkında elde edilmiş olan deliller hukuka uygun delil olarak kabul edilecek ve suçun ispat aracı olarak kullanılabilir⁸⁸⁵. Tesadüfen elde edilen delilin derhal Cumhuriyet savcısına bildirilmesi gerekmektedir⁸⁸⁶. Cumhuriyet savcısı kendisine bildirilen bu delilleri değerlendirmeye tabi tutarak yeni bir soruşturma başlatabilecektir. Cumhuriyet savcısı gerekli görmesi halinde CMK'nın 135. maddesi uyarınca başlatacağı bu soruşturma ile ilgili olarak iletişimin denetlenmesi talebinde bulunabileceği gibi gecikmesinde sakınca bulunan hal dolayısıyla iletişimin denetlenmesi kararını bizzat verebilecektir. Bu durum davasız yargılama olmaz ilkesinin doğal sonucudur⁸⁸⁷. Yargıtay 1. Ceza Dairesi 06/02/2009 tarihli kararında, bu nitelikteki bir delil katalog suç kapsamında olsa bile eğer Cumhuriyet savcısına derhal

---

merciin emri bulunmadan iletişimin denetlenmesi söz konusu olmaktadır'Bkz. SEZER, İPEK, PARLAK. age , s. 158, YENİSEY, ALTUNÇ'a göre 'Soruşturma evresinde hakim kararı alınmadan elde edilen dinleme delili kullanılamaz. Tesadüfi deliler bu kuralın istisnasını oluşturduğu için daha dar yorumlanması gereken özel bir kategori oluşturur. Tesadüfi olarak elde edilen bu bilgilerin yeni bir soruşturma yapılarak denetlenmesi ve ayrıca başka delillerle desteklenmesi gerekir. YENİSEY, ALTUNÇ, agm, s. 32.

⁸⁸⁵ KARTAL, agm, s. 111; YENİSEY, NUHOĞLU, Suça iştirak eden kişi hakkında iletişimin denetlenmesi kararının alınacağını ve konuşmaların suç tespitinde delil olarak kullanılabilirliğini ifade etmektedirler. Bkz. YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 529, 530; Aksi Yönde ÖZBEK ve Diğerlerine göre, Tesadüfen elde edilen delilin hakkında iletişimin denetlenmesi kararı verilmiş olan kişi ile ilgili olmasının gerektiği, aksi takdirde bir kişi hakkında verilmiş olan iletişimin denetlenmesi kararı ile onlarca kişinin dinlenebilmesinin mümkün hale gelebileceği gibi kişileri muhakeme objesi haline getireceğinden insan haysiyetine aykırı olduğunu ifade etmektedirler. Bkz. ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 458.

⁸⁸⁶ MERAN, age, s. 272; 'CMK'nın 138. maddesinin 2. fıkrasının değiştirilerek, PVSK'nın Ek 7. maddesinin 2. fıkrası ile 2803 Sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun Ek 5. maddesine hüküm eklenerek, tesadüfen delil elde edildiğinde derhal Cumhuriyet savcılığına bildirme ve delilin bizzat cumhuriyet savcılığınca muhafaza altına alınması yükümlülüğü getirilmesi gerekmektedir. 'TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 245, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489>. Pdf.

⁸⁸⁷ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 158.

bildirilmezse artık herhangi bir soruşturma veya kovuşturmada kullanılmasının mümkün olmayacağını, bu tür delillerin delil olarak kullanılabilmesinin Cumhuriyet savcısının derhal durumdan haberdar edilmesine bağlı olduğunu belirtmiştir⁸⁸⁸. Yargıtay'ın bu kararına göre katalog suç ile ilgili olsa dahi ilk iletişimin denetlenmesi kararına dayalı olarak delil elde edilmeye devam edilmesi ve elde edilen delillerin daha sonraki aşamalarda kullanılması hukuka aykırı olacaktır.

Şüpheli veya sanık hakkında hukuka uygun alınan iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında üçüncü kişinin CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlardan birisini işlediğine tesadüf edilmesi durumunda bu delil de hukuka uygun delil sayılarak yeni bir soruşturmada kullanılabilir⁸⁸⁹. Örneğin şüpheli (A) hakkında uyuşturucu madde ticareti suçundan uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri sırasında (A) ile görüştüğü tespit edilen (B)'nin kasten adam öldürdüğüne dair bilgi elde edildiğinde buna ilişkin kayıtlar derhal Cumhuriyet savcısına gönderilecektir. Cumhuriyet savcısı üçüncü kişilerin katalog suç işlediğine ilişkin delil ile ilgili olarak yine suç ve yeni şüpheli ile ilgili olarak CMK'nın 135. maddesinde belirtilen koşulların değerlendirmesini yaparak uygun görmesi halinde yeni ve ayrı bir iletişimin denetlenmesi kararı ile tesadüf edilen suç ile ilgili olarak iletişimin denetlenmesine devam edilecektir⁸⁹⁰.

Hakkında iletişimin denetlenmesine karar verilen şüphelinin kullandığı telefonun başka bir kişinin kullanması ve bu kişinin bir suç işlediğine ilişkin delil elde edilmesi halinde bu delil kullanılabilir midir? Örneğin şüpheli (A) hakkında insan ticareti suçundan yürütülen soruşturma kapsamında iletişimin denetlenmesi sırasında (B)'nin (A)'ya ait telefonla (C) adlı bir kişi ile uyuşturucu madde ticareti yapma konusunda görüşme yaptığının tespit edilmesi halinde bu delil (B) ve (C) hakkında kullanılabilir midir? Bu konu öğretide tartışmalıdır. Bir görüşte; CMK'nın 135. maddesinin 1. ve 4.

---

⁸⁸⁸ Bkz. Yargıtay 9. CD. 06/02/2009 Tarih 2008/8783 Esas 2009/437 Karar sayılı kararı.

⁸⁸⁹ MERAN, age, s. 272.

⁸⁹⁰ Bkz. YCGK. 03/07/2007 Tarih 2007/5-23 Esas 2007/167 Karar sayılı kararı; ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 225; TAŞKIN, 'Bu uygulamanın haberleşme hürriyetini ağır şekilde etkileyeceği kabul edilmekle beraber, katalog suçlarla ilgili sınırlama bir güvence sayılarak yalnızca şüphelinin değil üçüncü kişilerinde katalog suçlarla ilgili konuşma kayıtlarının da delil olarak değerlendirilebileceğinin hükme bağlandığını, üçüncü kişiler ile ilgili elde edilen tesadüfi delillerin CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlardan birine ait olması şartıyla kullanılabilirliğini ifade etmektedir. Bkz. TAŞKIN, age, s. 198.

fıkralarında iletişimin denetlenmesi tedbirinin şüpheli veya sanığa ait telekomünikasyon aracı hakkında olması, denetim kararında hakkında tedbir uygulanacak olan kişinin kimliğinin yanı sıra iletişim aracının türü, telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespit imkân veren kodun belirtilmesi gerektiğinin düzenlendiği, bu düzenlemeye aykırı olarak şüpheli veya sanık hakkında telefon numarası gösterilmek suretiyle verilen iletişimin denetlenmesi kararı olduğu halde hakkında iletişimin denetlenmesi kararı bulunmayan kişinin bu telefonu kullanarak yapmış olduğu görüşmelerin dinlenmesi ve kayıt altına alınmasının hukuka aykırı sayılacağı belirtilmektedir⁸⁹¹. Diğer bir görüşte, iletişimin denetlenmesi kararının belli suçla ilgili olarak belli kişi ve belli iletişim araçları için verildiği, bir kişiye ait iletişim aracının kimler tarafından kullanılacağından önceden bilinip onlar hakkında da tedbir kararı alınmasının mümkün olmaması sebebiyle bu şekilde elde edilen delilin CMK'nın 138/2 maddesi kapsamında bir delil olarak kabul edilmesinin gerektiği, aksi halde suç işleyen kişilerin değişik kişilere ait iletişim araçları ile yapacakları görüşmelerin denetim dışı kalacağı, bu durumun kanun koyucunun amacına ve CMK'nın 138/2 maddesine uygun olmayacağı ifade edilmektedir⁸⁹². YCGK'da 13/06/2006 tarihli kararında, hakkında iletişimin denetlenmesi kararı verilen sanığa ait telefonla üçüncü kişilerin görüşmeleri sonucunda elde edilen deliller tesadüfen elde edilen deliller olarak nitelendirilmiştir⁸⁹³. Kanaatimizce iletişimin denetlenmesi sırasında hakkında tedbir kararı verilen şüpheliye ait iletişim aracının sürekli olarak başka bir kimse tarafından kullanıldığının belirlenmesi halinde ise, 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasanın 12. maddesi ile değişik

---

⁸⁹¹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 214.

⁸⁹² KAYMAZ, İletişimin denetlenmesi kararı belli bir suçla ilgili olarak yapılan soruşturma kapsamında belli kişi ve iletişim araçlarına yönelik olarak verilmektedir. İletişim aracını kullanan kişilerin önceden öngörülüp bu kişiler bakımından ayrı bir tedbir kararı alınması mümkün değilse ve yapılan denetim esnasında bu kişiler aleyhine elde edilen deliller CMK'nın 138. maddesine göre delil olarak değerlendirilebiliyorsa bu iletişimi aracı ile iletişimde bulunan kişiler ile ilgili olarak elde edilen delillerde aynı şekilde tesadüfen elde edilen delil olarak değerlendirilmesi gerekir. Ancak iletişim aracı hakkında tedbir kararı verilen şüpheli veya sanığa ait olmakla beraber iletişim aracı başkaları tarafından kullanılmakta ise yapılan denetimin hukuka aykırı olduğunu kabul etmek gerekir. Böyle bir durum söz konusu olmayıp üçüncü kişinin görüşme yapmak amacıyla kısa süreliğine hakkında tedbir kararı bulunan şüpheli veya sanığa ait telefo ile yaptığı görüşmenin dinlenmesi veya kaydedilmesi suretiyle delil elde edilmiş ise bu delillerin tesadüfen elde edilen delil olarak kabul edilmesi gerekir. Aksi halde suç işleyen kişilerin başkalarına ait iletişim araçları ile yapacakları görüşmeler denetim dışı kalacaktır. Bkz. KAYMAZ, age, s. 484-485; KARTAL, agm, s. 112.

⁸⁹³ YCGK. 13/06/2006 Tarih 2006/4-122 Esas 2006/162 Karar sayılı kararı.

CMK'nın 135/2 maddesindeki⁸⁹⁴ düzenleme karşısında tedbir kararı hukuka aykırı olacağından elde edilen delil de hukuka aykırı olacak ve CMK'nın 138/2 maddesi kapsamında tesadüfi delil olarak değerlendirilemeyecektir⁸⁹⁵.

10.3. Tesadüfen Elde Edilen Delilin Katalog Suç Dışındaki Bir Suç İle İlgili Olması

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında karar verilen katalog suçlar dışındaki suçlarla ilgili olarak da bilgiler elde edilmektedir. Tedbirin uygulanması sırasında CMK'nın 135/8 maddesinde sayılmadığı için iletişimin denetlenmesi tedbirine konu olamayan suçlardan birinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delilin elde edilmesi halinde bu delilin kullanılıp kullanılmayacağı konusunda yasada bir açıklık bulunmamaktadır⁸⁹⁶. CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlarla ilgili olmayan tesadüfen elde edilen bu delillerin yargılamada ispat vasıtası olarak kullanılıp kullanılmayacağı, başka bir suç için başlangıç delili oluşturabilmesinin mümkün olup olmayacağı öğretide tartışmalıdır.

Evvela katalog dışı suçlar ile ilgili olarak elde edilen delillerin yargılamada ispat vasıtası olarak kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin olarak öğretide farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre, iletişimin denetlenmesi sırasında gerek şüpheli veya sanığın gerekse üçüncü kişilerin CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlar dışında kalan bir suç işlediğine ilişkin tesadüfi delil elde edilmesi durumunda bu delil ne yargılamada ne de soruşturma ve araştırma başlatılmasında kullanılamaz. Aksi yaklaşımın kabulü halinde haberleşme hürriyeti ve özel hayatın gizliliği haklarının özü yok edilmiş olacaktır. Ayrıca kanun koyucunun bu tedbirin uygulanmasını katalog suçlarla sınırlı tutma iradesi devre dışı bırakılmış olacaktır. İletişimin denetlenmesi sırasında başka bir suç ile ilgili olarak tesadüfen elde edilmiş bu bilgilerin ayırım yapılmaksızın delil olarak kullanılmasına imkân sağlanması halinde, hakkında tedbir uygulanamayan suçlarla ilgili delil elde etmek amacıyla tedbirin kötüye kullanılmasına imkân sağlanacağı gibi tedbirin ancak katalog sayılan belli ağırlıktaki suçlara

---

⁸⁹⁴ CMK madde 135/2, 'Talepte bulunurken hakkında bu madde uyarınca tedbir kararı verilecek hattın veya iletişim aracının sahibini ve biliniyorsa kullanıcıyı gösterir belge veya rapor eklenir'.

⁸⁹⁵ KAYMAZ, age, s. 484.

⁸⁹⁶ CENTEL, ZAFER, age, s. 428.

uygulanabileceğine ilişkin güvenceyi ortadan kaldıracaktır⁸⁹⁷. Diğer bir görüşte, elde edilen delillerin kullanılmasının yalnızca katalog suçlarla sınırlandırılmasının hatalı ve yanlış olduğu, tüm suçlarla ilgili olarak bu bilgilerin delil olarak kullanılması gerektiği belirtilmektedir⁸⁹⁸. Bir başka görüşte, elde edilen katalog suçlar dışındaki suçlara ilişkin bulguların hukuka uygun delil niteliği bulunmasa da bunların suç şüphesi oluşturan delil başlangıcı olarak kabulüne hukuki bir engel bulunmadığı ifade edilmektedir⁸⁹⁹.

YCGK'nın 13/06/2006 tarihli kararında, haklarında iletişimin denetlenmesi kararı bulunmayan kişiler arasında yapılan telefon görüşmeleri yoluyla tesadüfen elde edilen deliller CMK'nın 135/8 maddesindeki katalog suçlardan biri ile ilgili olmayıp, katalogda yer almayan görevde yetkiyi kötüye kullanma suçuna ilişkin olması gerekçesi ile yasa dışı elde edilmiş delil olarak nitelendirmiş ve bu delilin dışlanması gerektiği belirtmiştir⁹⁰⁰.

---

⁸⁹⁷ TAŞKIN, age, s. 199; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 221; ÖZTÜRK ve Diğerleri, age, s. 555; ŞAHİN, Burada (CMK md. 138/2) sadece 135. maddede sayılan katalog suçlarla ilgili bir düzenleme yapılmıştır. Böylece, örneğin telefon dinleme sırasında, telefon dinlemeye konu olan suç dışında bir suç işlendiği şüphesini uyandıracak bir delil elde edildiğinde, bu suçun 135. maddedeki katalogda sayılan suçlardan olup olmadığına bakılacaktır; şayet katalogda yer alan bir suçla ilişkin ise, bu delil muhafaza altına alınacak ve durum savcılığa bildirilecektir. Buna karşılık, örneğin zimmet irtikap, hırsızlık gibi, katalogda yer almayan bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edildiğinde, bu delile dayanarak soruşturma başlatılmayacaktır. “ ŞAHİN, Ceza Muhakemesi Hukuku I, s. 357.

⁸⁹⁸ ÜNVER, agm, s. 184; MERAN, İletişimin denetlenmesi sırasında şüpheli veya üçüncü kişinin katalogda yer almayan bir suç işlendiğine dair tesadüfi elde edilen deliller muhafaza altına alınmadan cumhuriyet savcısına bildirilmeli, bu tür deliller belirti ve bulgu olarak kabul edilerek yeni soruşturmaya esas ihbar niteliğinde bir başlangıç delili olarak kabul edilmeli ancak CMK'nın 138/2 maddesinde belirtildiği üzere hukuka uygunluk niteliği kazandırıcı herhangi bir yasal dayanağının bulunmaması sebebiyle suçun ispatında ve hükmün dayanağı olarak kullanılmayacaktır. Bkz. MERAN, age, s. 269-272.

⁸⁹⁹ MERAN, age, s. 269.

⁹⁰⁰ YCGK 13/06/2006 Tarih 2006/4-122, 2006/162 Karar sayılı kararı, Yine YCGK. 10/12/2013 Tarihli kararında, '5271 sayılı CMK'nun yürürlüğe girmesinden önce iletişimin denetlenmesi tedbirine 1412 sayılı CMUK'nda yer verilmemiş olup, bu tedbire ilk kez 30. 07. 1999 tarih ve 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununda yer verilmesiyle birlikte, tesadüfen elde edilen delillerin kullanılması konusunda anılan kanunda da bir düzenleme bulunmadığından, 01. 06. 2005 tarihinden önce uygulanan iletişimin dinlenmesi tedbirleri sırasında tesadüfen elde edilen bulguların yargılamada delil olarak kullanılmasının hukuka aykırı olduğu Ceza Genel Kurulunun 13. 06. 2006 gün ve 122-162 ile 22. 01. 2008 gün ve 101-3 sayılı kararlarında da belirtilmiştir. Ancak 5271 sayılı CMK'nun 138. maddesinin ikinci fıkrası göz önünde bulundurulduğunda, 01. 06. 2005 tarihinden sonra yapılacak olan iletişimin denetlenmesi tedbiri sırasında, yapılan soruşturma veya kovuşturmayla ilgili olmayan, fakat anılan kanunun 135. maddesinin altıncı fıkrasında sayılan suç veya suçlardan birinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilmesi halinde, tesadüfen elde edilen delil olarak adlandırılan bu delilin belirtilen suçun soruşturulması ve kovuşturulmasında kullanılması mümkündür. Anılan kanunun 138. maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenleme ile, iletişimin denetlenmesi tedbiri sırasında, yapılan soruşturma veya kovuşturmayla ilgili olmayan, fakat 135. maddenin 6. fıkrasında sayılan suç veya suçlardan birisinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir

Kanaatimizce iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi sonucu elde edilen bilgilerin, katalog dışında kalan suçlardan birisine ilişkin olması halinde CMK'nın 138/2 maddesi uyarınca, bu bilgilerin delil olarak kullanılması mümkün olmamalıdır. İletişimin denetlenmesi sırasında başka bir suç ile ilgili olarak tesadüfen elde edilmiş bilgiler konusunda bir ayırım yapılmaksızın delil olarak kullanılmasına imkân sağlanması, hakkında tedbir uygulanamayan suçlarla ilgili delil elde edilmesi amacıyla tedbirin kötüye kullanılması sonucunu doğurabileceğini düşünmekteyiz.

Burada çözüme kavuşturulması gereken bir diğer husus katalog dışı bir suç ile ilgili olan bu bilgilerin delil olarak kullanılması mümkün olmamakla birlikte CMK'nın 135.

---

delilin elde edilmesi durumunda, bu delilin kullanılabilmesinin kabul edilmiş olması, tedbirin uygulanması sonucu elde edilen delillerin 135. maddenin altıncı fıkrasında sayılan suçlarla sınırlı olmak kaydıyla aynı soruşturma veya kovuşturmayla ilgili olan suçlar yönüyle evleiyetle kullanılabilmesinin kabulünü gerektirmektedir. Aksi halde, özellikle örgütlü suçlulukla etkin bir şekilde mücadele amacıyla iletişimin denetlenmesi koruma tedbirini düzenleyen kanun koyucunun amacına aykırı hareket edilmiş olmakla birlikte, örgütlü suçlulukla mücadelenin zorlaştırılması gibi bir sonuca neden olunması da söz konusu olacaktır. . . Kaldı ki 135. maddenin altıncı fıkrasında sayılan suçlardan birisi yönüyle uygulanan iletişimin denetlenmesi koruma tedbiri sonucu elde edilen delillerin, fıkra da sayılan ve aynı soruşturma veya kovuşturmanın konusunu oluşturan bir diğer suç yönüyle kullanılmasını yasaklayan bir düzenlemeye telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi tedbirinin düzenlendiği maddelerde de yer verilmemiştir. . . . Özel görevli A. Cumhuriyet Başsavcısı Vekillince 5271 sayılı CMK'nun soruşturma tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 250 ve 251. maddeleri uyarınca sanıklar hakkında örgütlü olarak uyuşturucu madde ticareti suçunun işlendiği şüphesiyle yapılan soruşturma kapsamında, uyuşturucu madde ticareti suçundan 5271 sayılı CMK'nun 135. maddesi uyarınca özel görevli Ağır Ceza Mahkemesi hakimliğinden alınan iletişim denetlenmesi tedbiri kararları üzerine hukuka uygun yöntemlerle elde edilmiş olan delillerin yerel mahkemece, sanıklar hakkında uyuşturucu madde ticareti suçundan kurulan hükümlere esas alınması yanında, uyuşturucu madde suçunun suç işlemek amacıyla kurulmuş olan bir örgütün faaliyeti kapsamında işlenmesini cezayı artıran bir hal olarak düzenleyen 5237 sayılı TCK'nun 188. maddesinin beşinci fıkrasının uygulanması ve aynı soruşturmanın konusunu oluşturan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu yönüyle de hukuka uygun yöntemlerle elde edilen deliller olarak kabulü ile sanıklar hakkında kurulan hükümlere esas alınması usul ve kanuna uygun olup, Özel Dairenin 5271 sayılı CMK'nun 135/6. maddesi uyarınca hakim kararı ile uyuşturucu madde ticareti suçundan alınan iletişimin denetlenmesi kararları üzerine elde edilen delillerin 5237 sayılı TCK'nun 188/5 ve 220/1-2 maddeleri uyarınca kurulan hükümler yönüyle hukuka aykırı deliller olarak kabulü ile hükme esas alınamayacağı yönündeki bozma kararları yerinde değildir. Uyuşturucu madde ticareti suçundan alınan iletişimin denetlenmesi kararları sonucu elde edilen delillerin 5271 sayılı CMK'nun 135. maddesinin altıncı fıkrasının (a-8.) bendi uyarınca, suç işlemek amacıyla örgüt kuran veya yönetenler hakkında kurulacak hükümlere esas alınması mümkün olup, suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olanlar hakkında kurulacak hükümlere esas alınamayacağı ileri sürülebilir ise de, Ceza Genel Kurulunun 12. 06. 2007 gün ve 154-145 sayılı kararında da belirtildiği üzere, nitelik değiştirmesi mümkün bulunan suçlar yönünden de elde edilen delillerin hukuka uygun yöntemlerle elde edilen delil olarak kabulü ile hükme esas alınması mümkün olup, sanıkların suç işlemek amacıyla kurulan örgütün yöneticisi mi yoksa üyesi mi olduğu ancak yargılamanın sonunda belli olacağından, bu delillerin bir kısım sanıklar hakkında suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak suçundan kurulan hükme esas alınmalarında da bir isabetsizlik bulunmamaktadır. ' Bkz. YCGK. 10/12/2013 Tarih 2013/10-483 Esas 2013/599 Karar sayılı kararı

maddesinin 8. fıkrasında sayılmayan suçlar için soruşturma başlatılırken delil başlangıcı olarak kullanılıp kullanılmayacağı konusudur. Öğretideki ağırlıklı görüş, katalog kapsamında yer almayan suçlara ilişkin tesadüfi delillerin hükme esas alınmayacağı ancak bunun ihbar kabul edilerek yeni bir soruşturmaya başlanabileceği şeklindedir⁹⁰¹. Her ne kadar CMK'nın 138/2 madde metninden iletişimin denetlenmesi ile görevlendirilen kişinin katalog suçlar dışındaki bir suç ile ilgili olarak elde ettiği delilleri Cumhuriyet savcısına bildirmeyeceği veya bu konuda bir yükümlülüğünün olmayacağı gibi bir anlam çıksa da, böyle bir delilden Cumhuriyet savcısının CMK'nın 160. maddesi uyarınca haberdar edilmesi mümkündür⁹⁰². Çünkü bir delilin mahkûmiyete esas alınması ile ihbara konu olması farklı şeylerdir. Bir delilin ihbara konu olabilmesi ihbara konu olayların hukuka uygun şekilde elde edilmiş olmasına bağlı değildir⁹⁰³. Öğretideki diğer bir görüşe göre, iletişimin denetlenmesi sırasında gerek şüpheli veya sanığın gerekse üçüncü kişilerin katalog suç dışında kalan bir suç

---

⁹⁰¹ ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 458; NUHOĞLU, agm, s. 13; KAYMAZ, age, s. 499; MERAN, age, s. 269; SEZER, İPEK PARLAK'a göre 'Denetim görevlisinin bu konudaki deliller kapsamında cumhuriyet savcısına bildirimde bulunması ve cumhuriyet savcısının bu bildiri ihbar kabul ederek varsa başka delilleri araştırmak suretiyle kamu davası açmaya yeterli delil elde ettiğinde iddianame düzenlemesi mümkün olmalıdır' Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 161; ŞEN'e göre 'Tesadüfen elde edilen delilin CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan suçlardan birisi ile ilgili olmaması halinde bu delil yalnızca ceza soruşturmasının başlatılmasında kullanılabilir fakat dosyaya dahil edilmeyecek ve yargılamada kullanılmayacaktır. 'Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 224, KARTAL, 'Katalog dışı suça ilişkin tesadüfen elde edilen delilerin soruşturma başlatılması için kullanılmasında hiçbir engel bulunmamaktadır. 'Bkz. KARTAL, agm, s. 115; Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 13/06/2006 ve 03/07/2007 tarihli kararlarında muhalefet şerhi yazan üye A. S. ERTOSUN'da muhalefet şerhinde, katalog dışında kalan suçlarla ilgili yapılan kayıtların ve bilgilerin ihbar kabul edilerek soruşturma yapılabilmesi ve delil başlangıcı olarak kullanılabilmesi gerektiğini, çünkü hakim kararı ile özel hayata girildiğini, haksız ve keyfi değil, hukuka uygun bir müdahalenin var olduğunu, hattı dinlenmeyen bir kişinin itirafının yer aldığı kayıtların, soruşturmada yoklukla batıl olmayan bilgiler olarak, yani hukuka uygun delil olarak kullanılabilmesini, yasanın bu düzenlemesi karşısında dinlenmesine karar verilen kişilerle sınırlı delil elde edilebileceği ve kullanılabilmesi düşüncesinin kabul edilemeyeceğini, önemli olanın kanıt araştırmasındaki doğruluk ve bunların kötüye kullanılmaması olduğunu belirtmiştir. 'Bkz. YCGK. 13/06/2006 Tarih 2006/4-122 Esas 2006/162 Karar sayılı, 03/07/2007 Tarih 2007/5-23 Esas 2007/167 Karar sayılı kararları.

⁹⁰² YARDIMCI, age, s. 191; KARTAL, agm, s. 115; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 438.

⁹⁰³ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 160; Anayasa Mahkemesinin 05/12/1968 tarihli kararında, ihbarın kanuni delillerin varlığı ile desteklenmedikçe hiçbir zaman ağırlık noktası ve etki unsuru olamayacağı, ihbarı yapanın kimliğinin belli olup olmamasının birinci derecede bir önem taşımadığı, imzasız hatta düzme kimlikli bir ihbar, hatta kimliğini saklayan bir kimsenin telefonla haber vermesi üzerine de, cumhuriyet savcısı işi ilginç görürse araştırmaya geçebileceği, ihbarı yapan kişinin kimliğinin gizli tutulması durumu ile ihbar kimliği bilinmeyen bir kimsenin yapmış olması arasında büyük fark olmadığı, her iki halde de ihbarı yapanın delil kefesindeki ağırlığının sıfır olduğu, bu sebeple iddia ve savunma hakkın kökünden engellediğinin düşünülmemesi' belirtmiştir. AYM'nin 05/12/1968 Tarih 1967/49 Esas 1968/60 Karar sayılı kararı, Bkz. KARTAL, agm, s. 116.

işlediklerine ilişkin tesadüfen elde edilen deliller yargılamada ve soruşturma başlatılmasında kullanılmayacaktır. Bu tür deliller başlangıç şüphesinde dahi kullanılmayacak aksi durum tedbirin uygulama alanını genişletecek ve kötüye kullanılması sonucunu doğuracaktır⁹⁰⁴. Öğretide bir başka görüşe göre, İletişimin dinlenmesi sırasında elde edilen katalog harici suçların işlendiğine ilişkin bilgilerin soruşturma başlatılması amacıyla kullanılmasında hiçbir sınırlama bulunmamaktadır. Bu bilgiler ile soruşturma evresi başlatılabilecektir⁹⁰⁵. Öğretideki diğer bir görüşte ise, katalog dışı suçlar ile ilgili olarak elde edilmiş olan bilgilerin kullanılması suretiyle soruşturma başlatılmayacak olması, soruşturma mecburiyeti ilkesi ile bağdaşmayacaktır⁹⁰⁶.

Kanaatimizce tesadüfen elde edilen delillerin ceza yargılamasında sübut vasıtası olarak kullanılması ile söz konusu delillerin ceza soruşturmasının başlatılmasında kullanılması ayrı değerlendirilmelidir. Tesadüfen elde edilen deliller katalog suçlar kapsamındaki suçlar ile ilgili olmasa da hukuka aykırı delil olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü söz konusu bilgiler CMK'nın 135. maddesinde belirtilen koşullara uygun olarak alınmış hukuka uygun bir karar sonucu elde edilmiştir⁹⁰⁷. Yani kişilerin haberleşme hürriyetine

---

⁹⁰⁴ ÜNVER, HAKERİ, CMK'nın 138/2 maddesi bu delilleri CMK'nın 135/8 maddesindeki suçlarla sınırlı tutarak başka suçlarda kullanılmasını yasakladığı gibi, delil veya emare olmayan bir şeyin ceza muhakemesi ilkelerinden re'sen araştırma işleminin işletilmesinin gerektireceği biçiminde yorumlanması keyfi bir yorumdan öteye gitmemektedir. Dosyaya konmayan, muhafaza edilemeyen bir şeyin ne olduğu bilinmediği gibi bunun bir kimse hakkında soruşturma başlatılmasına ne şekilde dayanak yapılacağı da açıklanamamaktadır. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 465; TAŞKIN, age, s. 202; ERDEM, Öğretide bu bilgilerden katalog suç dışında kalan suçların aydınlatılması amacıyla değil ancak yol gösterici olarak yararlanılabileceğinin söylendiğini, bu anlayışın hakkında tedbir uygulanması imkânı bulunan bir suçtan uydurma soruşturma başlatılarak tedbirin uygulanması olanağı bulunmayan bir suçun aydınlatılması amacıyla kötüye kullanılmasına açık kapı bıraktığını, bu sebeple tedbirin uygulama alanını belirli ağırlıktaki suçlarla sınırlı tutmakla izlenen amaçla bağdaşmadığını, . Bu nedenle bu bilgilerin yalnızca katalog dışında kalan suçların aydınlatılması bakımından delil olarak değil yol gösterici olarak da yararlanılmaması gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. ERDEM, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, s. 13; YENİSEY, ALTUNÇ'a göre 'tesadüfen elde edilen deliller eğer katalog suçlarla ilgili değilse böyle bir delil şüphe sebebi olarak herhangi bir soruşturmada kullanılmayacaktır. Çünkü Türk Hukuk sisteminde 'kanuna aykırı bulgular delil olarak kullanılmaz' ilkesi benimsenmiştir. Bkz. YENİSEY, ALTUNÇ, agm, s. 12.

⁹⁰⁵ İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında şüphelinin veya üçüncü şahısların denetleme kararına konu suç dışında başka suçlar işlediklerinin öğrenilmesi halinde, bu bilgiler yeni öğrenilen suçtan dolayı araştırma ve soruşturma yapılması için hiçbir kısıtlama olmaksızın kullanılabilir. Bkz. LYNGBO ve Diğerleri, age, s. 355.

⁹⁰⁶ ŞAHİN, Cumhuriyet, 'Ceza Muhakemesi Kanunu Gazi Şerhi', Seçkin Yayınları, Ankara. 2005, s. 387.

⁹⁰⁷ KAYMAZ, 'Tesadüfen elde edilen delil' ile 'kanuna aykırı delil'in farklı şeyler olduğunu, tesadüfen elde edilen delillerin kanuna aykırı delil olmadığını ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 498.

⁹⁰⁸ MERAN, age, s. 269; KARTAL, agm, s. 114.

ve özel hayatına hukuka uygun bir karar ile müdahale edilmesi söz konusudur. Kaldı ki hukuka aykırılıktan söz edilebilmesi için hukukça korunan bir hakkın ihlali edilmesi gereklidir. Burada CMK'nın 135.maddesinde belirtilen usul ve esaslara uygun verilmiş bir kararın uygulanması neticesinde elde edilen bilgi ve deliller bulunduğundan hukuka aykırı bir delilin varlığından bahsedilemeyecektir. Yasaya uygun yapılan müdahale sonucunda bir suçun işlendiğini öğrenilmiştir. Kaldı ki hukuka aykırı olarak gerçekleştirilen iletişimin denetlenmesi sonucu ele geçen deliller hiçbir şekilde delil başlangıcı veya suç şüphesi oluşturan bulgu olarak kullanılması mümkün değildir⁹⁰⁸. TCK'nın 279. maddesine göre suçun işlendiğini öğrenen kamu görevlisinin bunu soruşturma makamlarına bildirme zorunluluğu bulunmaktadır. Bu sebeple kolluk görevlileri elde edilen tüm delilleri Cumhuriyet savcısına bildirmekle yükümlüdür⁹⁰⁹. Yine CMK'nın 160. maddesine göre Cumhuriyet savcısı ihbar ya da başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimi veren bir hali öğrenir öğrenmez kamu davası açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere işin gerçeğini araştırmaya başlamalıdır. CMK'nın 160. maddesi uyarınca re'sen takibi gereken bir suçun işlendiğine muttali olan Cumhuriyet savcısının soruşturma başlatması zorunludur. Aksi halde Cumhuriyet savcısı görevinin gereklerini yerine getirmemiş olacaktır. Dolayısıyla iletişimin denetlenmesi sırasında tesadüfen elde edilen deliller katalog suçlarla ilgili olmasa da Cumhuriyet savcılığınca delil ceza soruşturmasının başlangıcında kullanılabilir⁹¹⁰.

---

⁹⁰⁸ MERAN, age, s. 270; KAYMAZ, age, s. 503.

⁹⁰⁹ TAŞKIN, age, s. 203; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 438; KAYMAZ, Katalog kapsamında yer almayan suçlara ilişkin tesadüfen elde edilen delillerin cumhuriyet savcısına bildirilmesi ile bu değerlendirilmesi farklı konular olduğunu, kolluk görevlilerin katalog kapsamında yer almayan suçlara ilişkin tesadüfen elde ettikleri delilleri cumhuriyet savcısına bildirmelerinin gerektiği, katalog kapsamında yer almayan bir suçlara ilişkin delil elde edildiğinde bunun cumhuriyet savcılığına bildirilmesini yasaklayan bir hüküm olmadığını, kamu görevlilerinin görevle bağlantılı olarak öğrendikleri suçları ilgili makamlara bildirme mecburiyetlerinin bulunduğunu, ancak bu delillerin katalog kapsamında yer alan suçlarda olduğu gibi derhal bildirilmesinin gerekmediğini, tesadüfen elde edilen delillerin bildirilmesi bakımından katalog kapsamında yer alan suçlarla katalog kapsamında yer almayan suçlar arasındaki farkın bu olduğunu ifade etmektedir. Bkz. KAYMAZ, age, s. 495-496.

⁹¹⁰ KILIÇ'a göre, 'Bu nitelikteki delillerin hemen imha edilmesi gereklidir' Bkz. KILIÇ, agm, s. 18; TAŞKIN', 'CMK'nın 138/2 maddesinde 135. maddenin 7. fıkrasında sayılan suçlardan birisinin işlendiği şüphesi uyandırabilecek delil elde edilmesi halinde bu delilin muhafaza altına alınacağı ve cumhuriyet savcısına bildirileceği belirtildiği, bunun dışındaki bilgilerin muhafaza altına alınması ve cumhuriyet savcısına bildirilmesinin zorunlu olmadığı, kolluk görevlilerinin bu bilgileri inceleme, analiz etme ve değerlendirme yetkisi bulunmadığından yasal zorunluluk olmasa bile bu bilgilerin cumhuriyet savcısına bildirilmesinin gerektiği ancak cumhuriyet savcısının bu bilgileri imha etmesi gerektiği, soruşturma açılacağı kabul edilmesi halinde yasa hükmünün amacının aşılacağı, cumhuriyet savcılığının bu tür bilgileri dikkate almaması gerektiğini' ifade etmektedir. Bkz. TAŞKIN, age, s. 203.

Cumhuriyet savcısının bu delilleri kamu davası açmaya yeter delil olarak kullanmak suretiyle kamu davası açması mümkün değildir⁹¹¹. Bu deliller ancak Cumhuriyet savcısı tarafından ceza soruşturmasının başlatılması için kullanılabilir. Cumhuriyet savcısı bu delillerden ancak yol gösterici olarak faydalanabilir⁹¹². Tesadüfen elde edilen delillerin kullanımı bakımından katalog suçlarla ilgili olup olmaması arasındaki fark bu açıdan kendisini göstermektedir. Katalog suçlarla ilgili tesadüfen elde edilen bilgilerin ihbarını alan Cumhuriyet savcısı elde edilen bu bilgileri delil olarak kullanma olanağına sahipken diğer suçlarda bu durum mümkün değildir⁹¹³. İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında katalog suç dışında bir suçla ilgili tesadüfen elde edilen delil bilgisini alan Cumhuriyet savcısı bu bilgileri yalnızca ihbar olarak kabul edebilecektir⁹¹⁴. Yargıtay, tesadüfi nitelikteki delillerin katalog suçla ilgili olmaması halinde, Cumhuriyet savcısı tarafından başlatılacak olan yeni soruşturma yönünden başlangıç şüphesine esas oluşturabileceğini, bu nitelikteki delillerin soruşturmanın başlatılmasına sebebiyet veren ihbar fonksiyonu gördüğünü ancak bu delillerin belirti niteliği göstermesi sebebiyle mahkûmiyet hükmüne esas alınamayacağını dolayısıyla yasak delil niteliğini taşıyacağını belirtmektedir⁹¹⁵.

---

⁹¹¹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 161.

⁹¹² YARDIMCI, age, s. 241.

⁹¹³ HAKERİ, Türkiye Barolar Birliğinin önerisinde, telefon dinlemesi sırasında tesadüfen elde edilen bilgilerin ancak telefon dinlemesine ilişkin koşulların mevcut olması durumunda delil olarak kullanılabilmesine ilişkin koşulların mevcut olması durumunda delil olarak kullanılabilmesine ilişkin bir hüküm teklif edildiğini, bilim komisyonunda yapılan tartışmalarda konunun daha ayrıntılı olarak düzenlenmesinin kararlaştırıldığını, tesadüfen elde edilen deliller konusunun özellikle delil yasakları bakımından çok önemli olduğunu, bu sebeple esaslı şekilde düzenlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. HAKERİ, agm, s. 13.

⁹¹⁴ SEZER, İPEK, PARLAK'a göre, 'Soruşturmanın mecburiliği ilkesi uyarınca cumhuriyet savcısı bu ihbara dayalı olarak gerekli araştırmaları yapmakla yükümlüdür. Aksi takdirde cumhuriyet savcısının cezai sorumluluğu doğabilecektir. 'Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 161.

⁹¹⁵ Bkz. YCGK. 03/06/2006 Tarih 2006/4/-122 Esas 2006/162 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10. CD. 20/11/2007 Tarihli kararında, 'katalog suç kapsamında kalan uyuşturucu madde ticareti nedeniyle uygulanan denetim kararı sırasında bazı sanıkların uyuşturucu madde kullandıklarının tespiti üzerine uyuşturucu madde kullanma suçundan da verilen mahkûmiyet hükmünün onanmasına karar vermiştir. Bkz. Yargıtay 10. CD. 20/11/2007 Tarih2007/10077 Esas 2007/13458 Karar sayılı kararı.

10.4. Tesadüfi Delillerin İştirak, Bağlantı Suçlar ve Suçüstü Hali Açısından Gösterdiği Özellikler

10.4.1. Tesadüfi Delillerin İştirak İlişkisi Açısından Gösterdiği Özellikler

Hakkında tedbir kararı uygulanan şüpheli veya sanık ile görüşen üçüncü kişinin müsnet suça iştirak ettiğinin iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında belirlenmesi halinde bu delil CMK'nın 138/2 maddesi kapsamında tesadüfen elde edilen delil sayılacak mıdır? Öğretideki bir görüşe göre, yapılan soruşturma kapsamında suç ortağı olduğu belirlenen üçüncü kişi hakkında elde edilen delil CMK'nın 138/2 maddesinde belirtilen '*yapılmakta olan soruşturma ve kovuşturma ile ilgisi olmayan*' bir delil niteliğinde bulunmadığından tesadüfen elde edilen delilden bahsedilemeyecektir⁹¹⁶. Diğer bir görüşte, üçüncü kişilerin iletişimin denetlenmesine konu suça iştirak ettiklerinin belirlenmesi halinde, denetim kararına gerek olmaksızın denetime tabi tutulabilecektir. Bu halde üçüncü kişinin durumunun derhal Cumhuriyet savcısına bildirilmesi ve üçüncü kişi hakkında ayrı bir iletişimin denetlenmesi kararı alınması gereklidir⁹¹⁷. Aksi halde söz konusu deliller üçüncü kişi açısından kullanılamayacaktır. Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 10/07/2008 tarihli yine Yargıtay 10. Ceza Dairesinin 26/06/2014 tarihli kararlarında, üçüncü kişinin tedbire konu suça iştirak ettiğinin belirlenmesi halinde suçun denetim kararına konu suç ile aynı olması ve katalog suçlardan olması sebebiyle elde edilen delillerin ayrı bir denetim kararı alınmasına gerek olmaksızın üçüncü kişinin mahkûmiyetine esas oluşturmak üzere delil olarak kullanılabilirliği belirtilmiştir⁹¹⁸.

Kanaatimizce de iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında şüpheli veya sanığın görüştüğü üçüncü kişilerin tedbire konu suça iştirak ettiğine ilişkin tesadüfi delil elde edilmesi halinde denetim kararına gerek kalmaksızın görüşmeler denetime tabi

---

⁹¹⁶ KAYMAZ, age, s. 489; KARTAL, 'Soruşturmanın ve iletişimin denetlenmesi tedbirinin amacının suçun bütün yönleri ile aydınlatılması suçun ve suçluların ortaya çıkarılması olduğu, bu sebeple yapılan soruşturma ve kovuşturma ile ilgisi olması nedeni ile suça iştirak edenler ile ilgili elde edilen delillerin tesadüfen elde edilen delil kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği, üçüncü kişilerin suç ortağı olduğuna dair delil elde edildiğinde bu kişiler hakkında tekrar bir tedbir kararı alınmadan elde edilen delillerin yargılamada değerlendirilmesinin mümkün olması gerektiğini' ifade etmektedir. Bkz. KARTAL, agm, s. 119.

⁹¹⁷ TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 59; MERAN, age, s. 270.

⁹¹⁸ Yargıtay 8. CD. 10/07/2008 Tarih 2008/3064 Esas 2008/8855 Karar sayılı kararı, Yargıtay 10. CD. 26/06/2014 Tarih 2014/3567 Esas 2014/4972 Karar sayılı kararı.

tutulabilmelidir. Çünkü CMK'nın 135. maddesinde belirtilen esas ve usullere uygun olarak alınmış bir tedbir kararı söz konusu olmakta ve tedbir uygulanan suça iştirak ettiği belirlenen üçüncü kişi bulunmaktadır. Ancak bu tür durumlarda Cumhuriyet savcısının derhal durumdan haberdar edilerek tedbir uygulanan suçu iştirak ettiği tespit edilen üçüncü kişi⁹¹⁹ hakkında iletişimin denetlenmesi kararı alınması gerektiğini düşünmekteyiz⁹²⁰. Tedbirin uygulanması sırasında suça iştirak ettiği belirlenen üçüncü kişi ile ilgili olarak yeni bir denetim kararı alınmaması halinde elde edilen delillerin üçüncü kişi yönünden kullanılmaması gerektiği düşüncesindeyiz.

10.4.2. Tesadüfi Delillerin Bağlantılı Suçlarda Gösterdiği Özellikler

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulandığı sırada kimi durumlarda katalog kapsamındaki suç ile birlikte katalog suç kapsamına girmeyen başka bir suç birlikte işlenebilmektedir. Örneğin, kasten öldürme suçuyla birlikte ruhsatsız silah taşıma suçu, uyuşturucu madde ticareti ile uyuşturucu madde kullanma suçu birlikte işlenebilmektedir. İşlenen bir suç katalog suç olup tedbir kapsamında iken bağlantılı diğer bir suç katalog suçlardan olmayabilir. Öğretideki bir görüşe göre, bağlantılı olan ve katalog suç kapsamında yer almayan suçlar bakımından delil elde edilirken haberleşme hürriyeti ve kişinin özel hayatının gizliliğine ilave bir müdahale söz konusu olmadığından, bağlantılı suçlarla ilgili olan sorunun tesadüfi delillerden ayrı değerlendirilmesinin gerektiği, katalog suç kapsamındaki bir suç sebebiyle yapılan denetim sonucu bu suçlara dair delil elde edilmesi halinde elde edilen delillerin ceza yargılamasında kullanılması gerektiği ifade edilmektedir⁹²¹. Bizimde katıldığımız bir diğer görüşte ise, yapılan bir soruşturma veya kovuşturma ile ilgisi olan bağlantılı suça ilişkin delilin değerlendirilmesi mümkün olması ancak bağlantı kavramının dar yorumlanmasının gerektiği, bir suçu gizlemek veya diğerinden fayda sağlamak için veya o suç aracılığı ile başka bir suçun işlenmesi halinde suçlardan birisinin bir

⁹¹⁹ TAMÖZ, KOCABEY'e göre, 'Bu hallerde üçüncü kişinin kimliğinin tespiti zaman alacağından bunun ise soruşturmayı sekteye uğratması ve failerin gizlenmesi tehlikesini doğurma ihtimali bulunduğundan şüphelinin kimliği tespit edilmeden mahkemeden talepte bulunulabilmelidir. Zira bu tür durumlarda önemli olan şüphelinin açık kimliğinin belirlenebilir olmasıdır. 'Bkz. TAMÖZ, KOCABEY, age, s. 59.

⁹²⁰ SEZER, İPEK, PARLAK'a göre 'Bu tür durumda üçüncü kişinin suça iştirak ettiğinden cumhuriyet savcısının derhal haberdar edilmesi ve üçüncü kişi hakkında ayrı bir denetim kararı alınması gerekir. Nasıl olsa ortada bir tedbir kararı var şeklindeki düşünceye kapı aralanmamalıdır. 'Bkz. SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 163.

⁹²¹ TAMÖ, KOCABEY, age, s. 118.

diğerinin unsuru veya cezaya etki eden nedenini teşkil etmesi durumunda katalog suç kapsamında elde edilmiş olan delilerin katalog suç kapsamında bulunmayan diğer suç yönünden de değerlendirilmesi gerektiği, suçlar arasında bu şekilde bir bağlantının mevcut olmadığı hallerde ise, CMK'nın 8. maddesi uyarınca kişinin sırf birden fazla suçtan sanık olması, katalog suçla ilgili olarak yapılan denetim kapsamında elde edilmiş olan delilerin katalog dışı suç yönünden değerlendirilmesi sonucunu doğurmamasının gerektiği ifade edilmektedir⁹²².

Uygulamada Yargıtay'ın uyuşturucu madde ticareti yapmak suçundan yürütülen soruşturma kapsamında alınan iletişimin denetlenmesi kararına dayanılarak bir kısım sanıklar yönünden uyuşturucu madde ticareti suçundan ve uyuşturucu madde ticareti ile birlikte uyuşturucu madde kullanmak suçundan kamu davası açılmış ve yapılan yargılamada diğer delillerle birlikte iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen delillerde hükme esas alınarak uyuşturucu madde kullanmak suçundan mahkûmiyet kararı verilmiş ve temyiz sonucu Yargıtay söz konusu kararları onamıştır⁹²³.

10.4.3. Tesadüfi Delillerin Suçüstü Hali Açısından Gösterdiği Özellikler

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması esnasında, tesadüfen elde edilen delillerin henüz işlenmemiş ama işlenmek üzere olan suç ilgili olması halinde, söz konusu suçun işlenmesinin önlenmesi amacıyla bu bilgilerin değerlendirilmesine engel bir durum bulunmamaktadır⁹²⁴. Bu halde dinlemeyi yapmakta olan kolluk görevlileri derhal durumu ilgili birimlere bildirerek suç işleneceğine ilişkin ihbarda bulunmalı ve görevlilerin suçun önlenmesi konusunda gerekli tedbirleri almasını sağlamalıdır. Bu yapılan ihbarda hukuka aykırılıkta söz konusu olamaz⁹²⁵. Bu tür bir durumda işlenecek suçun katalog suç veya katalog dışı suç olmasının bir önemi bulunmamakta ve sonucu değiştirmemektedir⁹²⁶.

---

⁹²² KAYMAZ, age, s. 487.

⁹²³ Bkz. Yargıtay 10. CD. 29/11/2006 Tarih 2006/11643 Esas 2006/13413 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Yargıtay 10. CD. 20/11/2007 Tarih 2007/10077 Esas 2007/13458 Karar sayılı kararı.

⁹²⁴ TAŞKIN, age, s. 119.

⁹²⁵ NUHOĞLU, age, s. 13.

⁹²⁶ KARTAL, agm, s. 119, TAŞKIN, age, s. 204.

10.5. Tesadüfi Delilin Fikrî İçtima Halinde Gösterdiği Özellikler

TCK'nın 44. maddesinde düzenlenen fikrî İçtima, işlenen bir fiille birden fazla farklı suçun işlenmesi halidir. Fikrî içtimada birden fazla suç meydana gelmekle birlikte fiil tek olmaktadır. Dolayısıyla fikrî içtima halinde suçlardan biri hakkında elde edilecek delil kaçınılmaz olarak diğer suç ve suçlar ile de ilgili olacak ve bu gibi hallerde tesadüfen elde edilen delillerden bahsedilemeyecektir⁹²⁷. Fikrî içtima halinde işlenen suçlar bakımından elde edilen delillerin tüm suçlar bakımından değerlendirilmesinin gerektiği, bu durumda elde edilen delillerin CMK'nın 138. maddesinde sözü edilen '*yapılmakta olan soruşturma ve kovuşturmayla ilgisi olmayan*' delil olarak kabul edilemeyeceği ifade edilmektedir⁹²⁸.

10.6. Tesadüfi Nitelikteki Delillerin Disiplin Soruşturmasında Kullanılabilmesi

İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sonucu elde edilmiş olan tesadüfi delillerin disiplin soruşturmasında kullanılıp kullanılmayacağı hususunda CMK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır⁹²⁹. Öncelikle disiplin soruşturması kapsamında iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasının mümkün olmadığını belirtmek gerekmektedir. Ancak burada çözüme kavuşturulması gereken konu, katalog suçlardan birisi ile ilgili olarak yürütülen suç soruşturmasında iletişimin denetlenmesi tedbiri kapsamında tesadüfen elde edilen delillerin disiplin yaptırımını gerektiren bir eylemle ilgili olması halinde bu delilin kullanılmasının mümkün olup olmadığı hususudur. İletişimin denetlenmesi sırasında elde edilen tesadüfi deliller ister katalog suç isterse katalog dışı suçlar ile ilgili olsun disiplin soruşturması bakımından geçerli nitelikteki deliller olduğu ifade edilmektedir⁹³⁰. Disiplin soruşturması ile ceza soruşturmalarının tabi olduğu rejimin farklı olması sebebiyle iletişimin denetlenmesine

---

⁹²⁷ KAYMAZ, age, s. 492.

⁹²⁸ KAYMAZ, age, s. 493.

⁹²⁹ Elde edilen delillerin disiplin soruşturmasında kullanılmasını yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 225.

⁹³⁰ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 163; Aksi Yönde TAŞKIN'a göre 'hukuka uygun gerçekleştirilen iletişimin denetlenmesi tedbiri sonucu elde edilen bilgiler yalnızca katalog suçun ispatında kullanılabilir, katalog harici suçların ispatında, hukuk davalarında ve disiplin soruşturmasında kullanılamaz, ancak bu deliller kesinleşmiş mahkeme kararı ile tespiti halinde disiplin soruşturmasında kullanılması mümkündür.' Bkz. TAŞKIN, age, s. 192-204.

ilişkin bilgi ve kayıtlar hukuka aykırı bir yolla elde edilmiş olsa dahi yine de disiplin soruşturmasında kullanılabilceği ifade edilmektedir⁹³¹.

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 29/06/2004 tarihli ve 2004/96 karar sayılı kararında, soruşturma yapılan kişiler yönünden hukuka uygun olarak iletişimin denetlenmesi kararı alınmadığı, bu şekilde elde edilmiş olan delillerin ceza yargılamasında kullanılamayacağını belirtmiş ancak bununla birlikte bir Yargıtay üyesi hakkında yakınına kollama niyetiyle gerçekleştirmiş olduğu bazı telefon görüşmeleri sebebiyle disiplin kovuşturması yapılmasına karar vermiştir. Uygulamada Yargıtay iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen tesadüfi nitelikteki delillerin disiplin soruşturmasında kullanılmasını kabul etmektedir⁹³². Danıştay'da bu nitelikteki delillerin disiplin soruşturmasında kullanılabilceğini belirtmektedir⁹³³. Yine HSYK'nın uygulamalarında da iletişimin denetlenmesi yoluyla elde edilmiş olan tesadüfi delillerin disiplin soruşturmasında delil olarak kullanılmasını kabul ettiği görülmektedir⁹³⁴. Yüksek yargı kararları dikkate alındığında, iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilmiş olan tesadüfi delillerin disiplin soruşturmasında delil olarak kullanılmasının kabul edildiği hatta söz konusu delillerin hukuka aykırı bir iletişimin denetlenmesi kararına

---

⁹³¹ ÇAKMAK, Seyfullah, İletişimin Denetlenmesi Koruma Tedbiri Çerçevesinde Elde Edilen Tesadüfi Delillerin Disiplin Soruşturmasında Kullanılması', Terazi Hukuk Dergisi, S. 49, Ağustos 2010, s. 8.

⁹³² Yargıtay 5. CD 14/06/2006 Tarihli kararında, 'Hukuka aykırı olarak gerçekleştirilen iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin ceza yargılamasında kullanılamayacağı gerekçesi ile sanığın beraatine karar vererek delillerin sanığın (hakim-savcı) mesleğinin saygınlığına uymayan davranışlarla ilgili olması sebebiyle disiplin soruşturması yapılması amacıyla Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna sunulmasına karar verilmiştir. 'Bkz. Yargıtay 5. CD. 14/06/2006 Tarih ve 6-4 sayılı kararı, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 03/07/2007 tarihli kararı ile Yargıtay 5. CD. kararı onanmıştır. Bkz. YCGK. 03/07/2007 Tarih 2007/5-23 Esas 2007/167 Karar sayılı kararı, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı ile Yargıtay 5. CD'nin kararının onanmış olması, bu delillerin disiplin soruşturmalarında kullanılmalari sonucunu doğurduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Bkz. ÇAKMAK, İletişimin Denetlenmesi...age, s. 7.

⁹³³ Danıştay 12. Dairesinin 27/11/2007 Tarih ve 2007/3065 Esas 2007/5535 Karar sayılı, 23/06/2008 Tarih 2008/5703 Esas 2008/3910 Karar sayılı, 24/09/2008 Tarih 2008/1240 Esas 2008/4858 Karar sayılı, 24/12/2008 Tarih 2008/4042 Esas 2008/7250 Karar sayılı, 31/12/2008 Tarih 2008/2517 Esas 2008/7440 Karar sayılı kararları.

⁹³⁴ HSYK'nın 02/12/2004 tarih ve 304 sayılı kararında, çete mensupları ile görüşmeleri mahkeme kararı ile kaydedilen cumhuriyet savcısı hakkında mesleğinin şeref ve onurunu yitirdiği, memuriyet nüfuz ve itibarını bozacak nitelikte davranışlar sergilediği kanaatiyle 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Hakkında Kanununun 69. maddesinin son fıkrası uyarınca meslekten çıkarma kararı vermiştir. Yine HSYK'nın 10/06/2008 Tarih ve 122 numaralı kararında, suir delillerin yanı sıra mahkeme izni ile tespit edilen telefon kayıtlarını yeterli kabul ederek ve ilgili hakkındaki suç kovuşturması sonucunun kesinleşmesinin beklenmesine gerek görmeyerek meslekten çıkarma kararı vermiştir. Yine aynı yönde, HSYK'nın 10/06/2008 Tarih ve 121 sayılı, 29/05/2008 Tarih 109 sayılı kararları; Bkz. DDK Raporu, s. 220; TAŞKIN, age, s. 205.

dayanılarak elde edilmiş olması halinde dahi disiplin soruşturmasında kullanılmasının kabul edildiği görülmektedir⁹³⁵.

13/04/2005 Tarih ve 25785 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliğin 12. maddesi⁹³⁶ uyarınca da iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sırasında disiplin soruşturmasını gerektiren eylem ve davranışların denetlemeyi yapan görevliler tarafından yetkili ve görevli idari birimlere ihbarı gerekmektedir⁹³⁷. Yönetmelikteki düzenleme dikkate alındığında katalog ya da katalog dışı suç olması açısından bir fark olmadığı görülmektedir⁹³⁸.

11. HUKUK YARGILAMASINDA İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE BAŞVURULUP BAŞVURULAMAYACAĞI KONUSU

Anayasanın 22. maddesinin 2. fıkrasında, hükümde gösterilen sebeplerin birisinin varlığı halinde Hâkim kararı ile haberleşme hürriyetine müdahale edileceği düzenlemesi dikkate alındığında iletişimin denetlenmesi tedbirinin hukuk Hâkimlerinin kararı ile de uygulanabileceği akla gelmektedir. Ancak Anayasa hükümlerinin çerçeve hükümler olması, genel çerçeve hükümlerinden hareketle kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılmaması⁹³⁹ ve herhangi bir konunun uygulanmasında ilgili kanunun dikkate alınması gerektiği göz önünde bulundurulduğunda Anayasanın bu çerçeve hükmünden hareketle yürütülmekte olan bir hukuk yargılaması kapsamında CMK'nın 135. maddesi uygulanmak suretiyle iletişimin denetlenmesi kararı alınabileceğini söylemek mümkün görülmemektedir⁹⁴⁰. Kaldı ki 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasanın 12. maddesi ile değişik CMK'nın 135/1 maddesinde iletişimin denetlenmesine Ağır Ceza Mahkemesi tarafından karar verileceği belirtilmiştir. Yine İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 4/1-d maddesinde Hâkim ibaresinden anlaşılması gerekenin yetkili Sulh Ceza

---

⁹³⁵ TAŞKIN, age, s. 206.

⁹³⁶ Yönetmelik madde 12, 'Kamu görevlileri, bu Yönetmelikte belirlenen etik davranış ilkeleriyle bağdaşmayan veya yasadışı iş ve eylemlerde bulunmalarının talep edilmesi halinde veya hizmetlerini yürütürken bu tür bir eylem veya işlemde haberdar olduklarında ya da gördüklerinde durumu yetkili makamlara bildirirler. Kurum ve kuruluş amirleri, ihbarda bulunan kamu görevlilerinin kimliğini gizli tutar ve kendilerine herhangi bir zarar gelmemesi için gerekli tedbirleri alırlar'.

⁹³⁷ ÇAKMAK, agm, s. 85.

⁹³⁸ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 164.

⁹³⁹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 197.

⁹⁴⁰ İPEK, agm, s. 129.

Mahkemesi Hâkimi veya Ağır Ceza Mahkemesi üyesi olduğu belirtilmiş ise de⁹⁴¹, 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle birlikte artık iletişimin denetlenmesi tedbiri kararı verme konusunda yetkili mercii Ağır Ceza Mahkemesi olmuştur. Hukuk Muhakemeleri Kanununda da iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasına imkân tanıyan bir düzenlemeye yer verilmiş değildir⁹⁴². CMK'nın 135. maddesi uyarınca iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması için mutlaka devam etmekte olan bir soruşturma ve kovuşturmanın bulunması gerekmektedir.

Öğretide hukuk yargılamasında Hâkimin iletişimin tespitine dair karar verip veremeyeceği ise tartışmalıdır. Bir görüşe göre, CMK'nın 135. maddesindeki tedbir yalnızca bir suç soruşturması veya kovuşturmasıyla sınırlı tutulmuştur. Tedbirin uygulama alanının genişletilerek kimin kiminle ne zaman ve nerede görüştüğüne ilişkin iletişimin tespiti kayıtlarının hukuk mahkemesi veya Hâkiminin kararı ile yapılması Anayasanın 22. maddesi ile CMK'nın 135. maddesine aykırılık oluşturacaktır⁹⁴³. Diğer bir görüşe göre ise, 1982 Anayasasının 22. maddesinde, hükümde gösterilen sebeplerden birinin varlığı halinde Hâkim kararı ile haberleşme hürriyetine müdahale edilebileceği belirtildiğinden ve Anayasanın 22. maddesinde hukuk ve caza Hâkimi ayırımı yapılmadığından hukuk mahkemesi veya Hâkimi de en azından iletişimin tespiti kararı verebilecektir⁹⁴⁴.

Kanaatimizce CMK'nın 135. maddesinde düzenlenen iletişimin denetlenmesi tedbiri ceza soruşturmaları ve kovuşturmaları ile sınırlıdır. CMK'nın 135. maddesindeki düzenleme dikkate alındığında hukuk mahkemelerinin veya hukuk Hâkimlerinin iletişimin denetlenmesi tedbirine karar vererek bu yolla delil toplaması veya bu yönde yapılan talepleri kabul etme yetkisi bulunmamaktadır⁹⁴⁵. Örneğin bir boşanma

---

⁹⁴¹ Yönetmelik madde 4/1-d, 'Hakim: Yetkili Sulh Ceza Hakimini veya Ceza Muhakemesi Kanununun 251 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre görevlendirilen Ağır Ceza Mahkemesi üyesini'.

⁹⁴² MERAN, age, s, 43.

⁹⁴³ MERAN, age, s, 43.

⁹⁴⁴ ŞEN, 'Bu mantıkla hareket edilecek olursa bir hukuk mahkemesi veya hakiminin kararı ile yalnızca iletişimin tespitinin değil, bunun yanında iletişimin dinlenmesi ve kayda alınmasının da mümkün olabilmesi gerekir ki bu yaklaşım hatalı olacaktır. Anayasa hükümlerinin yol gösterici olduğu ve çerçeve çizmek suretiyle yasal düzenlemelerin sınırlarını belirlediği dikkate alındığında, iletişimin denetlenmesi ile ilgili uygulamanın yasal düzenlemelere göre belirlenmesi gerekecektir. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 197.

⁹⁴⁵ ŞEN, Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesinde özel hukuk davaları ve bu sırada toplanacak delillere ilişkin yasal düzenleme bulunmadığından açık bir şekilde rıza gösterilmedikçe

davasında kendisini bir başkası ile aldattığını söyleyen eşlerden birisinin, eşinin cep telefonu arama kayıtlarını veya mesaj kayıtlarını delil olarak gösterdiği durumlarda. haberleşme hürriyeti kapsamına giren bu kayıtlar, hukuk yargılamasında yasal dayanak bulunmadığından mahkemece bu talebin reddedilmesi gerekmektedir⁹⁴⁶.

Burada değinilmesi gereken bir diğer konu ise, iletişimin denetlenmesi suretiyle elde edilen delillerin hukuk yargılamasında kullanılabilip kullanılamayacağı hususudur. Öğretide, iletişimine denetlenmesi yoluyla elde edilmiş olan delillerin hukuk yargılamasında da kullanılabilmesi ifade edilmektedir⁹⁴⁷. Yargıtay bir kararında iletişimin denetlenmesi yoluyla elde edilen delillerin medeni yargılama hukukunda kullanılabilmesini kabul etmiştir⁹⁴⁸

Hukuka aykırı yolla elde edilmiş olan iletişimin denetlenmesine ilişkin kayıtların hukuk yargılamasında kullanılması mümkün değildir⁹⁴⁹. Çünkü 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 189/2 maddesinde hukuka aykırı olarak elde edilmiş olan delillerin yargılamada kullanılamayacağı açık bir şekilde belirtilmiştir. HMK'nın 189/2 maddesi⁹⁵⁰ uyarınca hukuk yargılamasında mahkeme hukuka aykırı yol ve yöntemlerle elde edilmiş olan delilleri olayın ispatında kullanamayacak ve değerlendirmeye

---

kimsenin telekomünikasyon yoluyla iletişiminin bir hukuk yargılamasında denetlenebilmesi ve bilgilerinin kim, kiminle hangi tarihte ve hangi yerde görüşme yaptığının elde edilip delil olarak özel hukuk yargılamasında kullanılabilmesi hukuka uygun sayılmayacaktır. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 198.

⁹⁴⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 205.

⁹⁴⁷ İPEK, agm, s. 40; ŞEN, 'Anayasanın 38/6 maddesinin hukuka uygun delillerin kullanımı bakımından hukuk yargılamalarını kapsayacak genişlikte anlam içermektedir. 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Yasasının yürürlüğe girmesi ile hukuka aykırı delillerin yargılamada kullanılamayacağı açıkça hükme bağlanmış dolayısıyla hakimnin hukuka uygun yol ve yöntemlerle elde edilmiş olan delilleri dikkate alacağı tartışmasız şekilde ortaya konulmuştur. Bkz. Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 207; ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 91; Aksi Yönde TAŞKIN. 'İletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen bilgiler bir hukuk davasında kullanılamaz. Örneğin iletişimin denetlenmesi sırasında kullanılan ifadelerin hakaret oluşturması halinde bu bilgileri dayanılarak tazminat davası açılmaz. Yine boşanma davasında haklılığı ispat aracı olarak kullanılamaz. Çünkü tedbir sadece CMK'nın 135. maddesinde sayılan katalog suçların aydınlatılması amacıyla uygulanabilir. Bkz. TAŞKIN, age, s. 192.

⁹⁴⁸ Yargıtay 14. Hukuk Dairesi 27/10/1987 tarihli menfi tespit ve ipoteğin fekki davasına ilişkin olarak vermiş olduğu kararında, bant kayıtlarının uzman bilirkişi kanalıyla ilgilisine ait olduğunun kuşkuya mahal vermeyecek tarzda saptanması halinde diğer delillerle birlikte değerlendirilebileceğine hükmetmiştir. Bkz. Yargıtay 14. HD. 27/10/1987 Tarih 1987/5376 Esas 1987/7668 Karar sayılı kararı.

⁹⁴⁹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 193; ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 91.

⁹⁵⁰ 6100 Sayılı HMK'nın 189/2 maddesi, 'Hukuka aykırı olarak elde edilmiş olan deliller, mahkeme tarafından bir vakıanın ispatında dikkate alınamaz'.

alamayacaktır. Kaldı ki bir delilin hangi sınırlar içinde kullanılabilceği Anayasanın 38/6 maddesindeki ‘kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular delil olarak kabul edilemez’ şeklindeki düzenlemesi ile belirtilmiştir. Delilin hukuka aykırı olması halinde her hukuk dalı ve yargılama türü açısından hukuka aykırı kabul edilmesi gerekmektedir. Yargıtay’da verdiği kararlarında, ceza yargılamasında olduğu gibi hukuk yargılamasında da hukuka aykırı yoldan elde edilen delillerin değerlendirmeye alınmaması ve yargılamada kullanılmaması gerektiğini belirtmiştir⁹⁵¹.

12. ÖZEL KİŞİLERİN İLETİŞİMİN DENETLENMESİ TEDBİRİNE BUŞVURABİLMESİNİN MÜMKÜN OLMAMASI

CMK’nın 135. maddesi uyarınca, bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesine karar verme yetkisi kural olarak Ağır Ceza Mahkemesine ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise Cumhuriyet savcısına vermiştir. CMK’nın 135/9 maddesinde, maddede belirtilen esas ve usuller dışında hiç kimsenin bir başkasının iletişimini dinleyemeyeceği ve kayda alamayacağı şeklindeki hükme yer verilmiştir. Yine İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 10/3 maddesinde, TİB tarafından yürütülmeyen iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemleri sonucu kanuna aykırı elde edilen bulguların hukuken değerlendirilemeyeceği ve delil olarak kabul edilemeyeceği belirtilmiştir⁹⁵². Her ne kadar CMK’nın 135/8 maddesinden farklı olarak yönetmelik hükmünde ‘iletişimin tespiti ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi’ tedbirlerine yer verilmiş olması sebebiyle yasal düzenlemeye göre gerçek ve tüzel kişilerin yalnızca dinlenme ve kayda almaya gerçekleştirmeyecekleri gibi bir anlam çıksa da bu durumun kanun koyucunun maddeyi düzenleme tekniğindeki eksikliğinden kaynaklandığını söylemek mümkündür⁹⁵³. CMK’da iletişimin denetlenmesi konusunda özel kişilerin yetkili olması bakımından ise istisnai bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Dolayısıyla mahkeme ve Cumhuriyet savcısı dışında

⁹⁵¹ YHGK. 25/09/2002 Tarih 2002/2-617 Esas 2002/648 Karar sayılı kararı, Hukuka aykırı elde edilen delillerin durumu ile ilgili olarak Yargıtay tarafından yapılan değerlendirme için Bkz. 15/02/2002 Tarih 2011/2-703 Esas 2012/70 Karar sayılı kararı.

⁹⁵² İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği madde: 10/3i, ‘Başkanlık tarafından yürütülmeyen iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemleri sonucu kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular hukuken değerlendirilemez ve delil olarak kabul edilemez’.

⁹⁵³ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 177.

özel kişilerin iletişimin denetlenmesi kapsamındaki denetimleri hukuka aykırı olacak⁹⁵⁴ ve tedbir vesilesi ile elde edilen deliller yasak delil niteliği taşıyacaktır⁹⁵⁵.

Özel kişilerin yasaya aykırı olarak bir başkasının iletişimini denetlemesi halinde elde edilen bilgi ve kayıtların kullanılıp kullanılmayacağı konusunda öğretilerde farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Öğretilerdeki bir görüşe göre, özel kişiler tarafından denetlenen iletişim bilgilerinin delil olarak kullanılabilmesi ancak ani gelişen bir olay sonrasında önceden planlama yapılmaksızın adeta kişinin meşru müdafaa konumunda bulunması kaydıyla mümkün olabilir⁹⁵⁶. Ancak bu halde elde edilmiş olan delilin delil

---

⁹⁵⁴ TAŞKIN, 'Delil elde eden ister soruşturma ve kovuşturma makamı isterse üçüncü kişiler olsun hukuka aykırı elde edilen delil hükme esas alınamayacaktır. Bkz. TAŞKIN, age, s. 209; ŞAHBAZ, 178; YENİSEY, bu görüşü benimsemekle beraber bazı istisnalar getirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bilhassa kişinin kendisine karşı işlenen suçlarda insan onurunu rencide etmeyecek şekilde ancak hukuka aykırı olarak bazı deliller elde etmesi halinde bu delillerin değerlendirilmesine olanak tanınması gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. YENİSEY, agm, s. 57, Anayasa Mahkemesi 22/06/2001 Tarihli kararında, delilin elde edilmiş biçiminin kişilerin Anayasa ile tanınmış haklarını ihlal etmesi durumlarında delil hukuka aykırı olduğunun kabulünün gerektiğini belirterek, yetkili olmayan kişiler tarafından iletişimin denetlenemeyeceğine ve bu yolla elde edilen delillerin hukuka aykırı sayılacağını ifade etmiştir. Bkz. AYM. 22/06/2001 Tarih 1999/2 Esas 2001/2 Karar, RG. 05/01/200, S. 24631(Mükerrer), AMKD, C. II, S. 37, s. 922-1552.

⁹⁵⁵ MERAN, age, s. 256; ÜNVER, Hukuka aykırılığı kimin yaptığının bir öneminin olmadığını, kamu görevlisi olmasa dahi diğer bireyler tarafından gerçekleştirilen işlemin hukuka aykırı olması halinde ayrı bir hükme gerek olmaksızın elde edilen bu delilinde hukuka aykırı kabul edileceğini ifade etmektedir. Bkz. ÜNVER, age, s. 136; DARENDE, Yargıtay 1. CD. 16/02/2004 Tarih ve 2003/3819 Esas 2004/299 Karar sayılı kararında özel şahsın kaydettiği kaset delil olarak kabul edilirken kamu görevlisinin kaydettiği kasetin hukuka aykırı kabul edildiğini belirterek, ses ve görüntü kayıtlarının delil olarak kabul edilmesinin kaydeden kişinin kamu görevlisi olup olmamasına göre ayırım yapılarak değerlendirilmesi gerektiğini, kamu görevlisi olmayan görüşmenin tarafı olan ve suç isnadında bulunma konumunda olmayan kişilerin ses ve görüntü kaydı yapması halinde bunların hukuka uygun delil olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. DARENDE, agm, s. 4.

⁹⁵⁶ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 199, ŞEN, 'meşru savunma hali olarak değerlendirilebilecek şartları haiz, zorda kalma ve kayıt altına alma fiillerinin aynı anda gerçekleştiği, tehdit, şantaj, hakaret, yağma, cinsel istismar veya cinsel saldırı gibi suçlara muhatap olan ve o an telefon veya ortam konuşmalarını kayıt altına alan, kendisine veya başkasına yönelik suçla ilişkin konuşmaları kaydetmek, bu zorunluluk halini yaşanan durumun tespiti ve delili olarak belgelemek, bunun için önceden hazırlık, plan, tertibat ve tuzak oluşturmaya somut olayda TCK'nın 25. maddesinde düzenlenen meşru savunma şartlarını taşıyan, kişi tarafından yapılan ses ve görüntü kayıtları CMK'nın 135 ve 140. maddeleri öngörülen şekil ve şartlar bakımından değerlendirilmeyip istisnai bir hukuka uygunluk sebebi olarak değerlendirilmelidir, Bkz. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 71; Aksi Yönde YAŞAR, 'Saldırıya maruz kalan kişi, kayda alma eylemini, kendisine yönelik gerçekleştirilmekte olan saldırıyı defetme gayesi ile yerine getiriyor ise, örneğin hakaretlere arka arkaya maruz kalan kişi, saldırganın elindeki kayıt cihazını gösterip konuşmayı kayıt altına alacağını belli ederek saldırıyı def etme amacını güdüyor ise, bu eylemin devam eden bir saldırıyı önleme ve def etmeye yönelik yapıldığı ve dolayısıyla meşru savunma hükümlerinin uygulama imkânının bulunacağına kuşku bulunmamaktadır. Ancak saldırıya maruz kalan kişinin bu eylemi saldırgandan habersiz şekilde yerine getirmesi halinde amacının esasen saldırıyı def etmek olmayıp, kendisine yönelik işlendiğini düşündüğü suçla ilgili olarak kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmasını engelleyerek, yetkili makamlara sunmak amacıyla güvence altına almak ise eylemin meşru savunma koşulları içinde değerlendirilmesi mümkün değildir. Çünkü meşru savunma delil toplama yönünde değil saldırıyı def etmeye yönelik bir harekettir. Bkz. YAŞAR, age, s. 393.

serbestisi çerçevesinde Hâkim tarafından değerlendirilmesi mümkündür⁹⁵⁷. Örneğin kişi kendisine telefon görüşmesi sırasında tehditte bulunan şüphelinin tehdide ilişkin sözlerini kayıt altına alması durumunda bu kayıtlar mahkemece mahkûmiyete esas alınabilecektir⁹⁵⁸. Bu tür hallerde işlendiği tespit edilen suçun katalog suçlardan olup olmamasının bir ehemmiyeti bulunmamaktadır⁹⁵⁹. Yani mağdur tarafından kaydı yapılan bu deliller katalog suçlardan birisi ile ilgili olmasa da delil olarak kullanılabilir⁹⁶⁰. Öğretideki bir diğer görüşe göre, mağdurun kendisine karşı yapılan suç teşkil edecek eylemi önceden kurduğu bir düzenekle planlı bir şekilde denetim altına alması halinde yapılan bu işlemin hukuken korunmasının mümkün olmadığı ifade edilmektedir⁹⁶¹. Çünkü bu durumda artık meşru müdafaadan bahsedilmesi pek mümkün değildir. Yargıtay'da vermiş olduğu kararlarında mağdurun önceden kurmuş olduğu düzenek yoluyla karşı tarafın konuşmaları kaydedilmesi suretiyle elde edilen delilleri hukuka aykırı delil olarak değerlendirmekte⁹⁶² ancak

---

⁹⁵⁷ ŞAHBAZ, age, s. 188.

⁹⁵⁸ Yargıtay 2. CD. 22/01/2009 Tarihli kararında, 'Sanık hakkında sövme ve tehdit suçlarından kurulan beraat hükümlerinin incelenmesinde; soruşturma aşamasında 31/05/2005 tarihli tutanak ile çözümü yapılan ve şikayetçi tarafından kayda alınan teyp kasetine göre, şikayetçi ile görüşen kişinin telefonda şikayetçiye sövme ve tehdit içeren sözler söylemesi karşısında, sanık tarafından inkar edilen bu görüşmedeki şahsın sanık olup olmadığı araştırılıp sonucuna göre sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekirken, dinleme kararı olmadan iki kişi arasında geçen telefon görüşmesinin teybe alınması ile elde edilen delilin 5271 Sayılı CMK'na göre geçerli delil niteliğinde olmadığından bahisle yasal olmayan gerekçe ile atılı suçlardan beraat kararı verilmesi bozmayı gerektirmiştir. Bkz. Yargıtay 2. CD. 22/01/2009 Tarih 2008/11929 Esas 2009/922 Karar sayılı kararı.

⁹⁵⁹ SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 179.

⁹⁶⁰ KAYMAZ, age, s. 468; Yargıtay 12. CD. 12/06/2012 Tarihli kararında, 'Kişinin bir daha kanıt elde etme olanağının bulunmadığı ve yetkili makamlara başvurma imkânının olmadığı ani gelişen durumlarda, örneğin, kendisine karşı işlenmekte olan (cinsel saldırı, hakaret, tehdit, iftira veya şantaj gibi) bir suç söz konusu olduğunda ya da kendisine veya aile birliğine yönelen, onuru zedeleyen, haksız bir saldırıyı önlemek için, kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmasını engelleyip, yetkili makamlara sunarak güvence altına almak amacıyla, saldırıyı gerçekleştiren tarafın bilgisi ve rızası dışında, konuşma ve haberleşme içeriklerini veya özel hayata ilişkin ses ve görüntülerini dinleme, izleme ya da kaydetme eylemlerinin hukuka aykırı olduğunu kabul etmek mümkün olmadığı gibi, esasen bu hallerde, kişinin hukuka aykırı hareket ettiği bilinci ile hareket ettiğinden de söz edilemeyeceği. . 'belirtilmiştir, Bkz. Yargıtay 12. CD. 12/06/2012 Tarih 2012/13164 Esas 2012/14793 Karar sayılı kararı.

⁹⁶¹ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 201.

⁹⁶² Yargıtay 8. CD. 09/11/2009 Tarihli kararında, sanığın tanıklık yaptığı dosya daki hazırlık ve mahkeme beyanları arasında çelişki bulunmadığı, sanığın katılan ile yaptığı konuşmanın katılan tarafından gizli olarak kasete kaydedilmiş olması sebebiyle, hukuka aykırı delil niteliğinde olduğu ve hükme esas alınmayacağı şeklindeki mahkeme gerekçesi yerinde görüldüğünden, hükmün istem gibi onanmasına karar verilmiştir. Bkz. Yargıtay 8. CD. 09/11/2009 Tarih 2009/9930 Esas 2009/13934 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde, Yargıtay 4. HD. 28/01/2008 Tarihli kararında, bir kişinin hukuka aykırı bile olsa konuşmalarının ve görüntüsünün gizlice kayda alınması onun kişilik haklarına ve özel yaşamına saldırı niteliğinde olduğunu belirtmiştir, Bkz. Yargıtay 4. HD. 28/01/2008 Tarih 2007/3573 Esas 2008/650 Karar sayılı kararı, Yine Aynı Yönde YHGK. 'nın 07/03/2007 tarihli kararında, 'davacının

kişinin, bir daha delil elde etme olanağının bulunmadığı ve yetkili makamlara başvurma imkânının olmadığı ani gelişen durumlarda, örneğin; kendisine karşı işlenmekte olan (cinsel saldırı, hakaret, tehdit, iftira veya şantaj gibi) bir suç söz konusu olduğunda ya da kendisine veya aile birliğine yönelen, onurunu zedeleyen, haksız bir saldırıyı önlemek için, kaybolma ihtimali bulunan delillerin kaybolmasını engelleyip, yetkili makamlara sunarak güvence altına almak amacıyla, saldırıyı gerçekleştiren tarafın bilgisi ve rızası dışında, özel hayata ait bilgileri okuma, konuşma ve haberleşme içeriklerini veya özel hayata ilişkin ses ve görüntüleri dinleme, izleme ya da kaydetme, kişisel verileri kaydetme, ele geçirme ve yayma eylemlerinin hukuka aykırı olduğunun kabul edilemeyeceğini belirtmektedir⁹⁶³. Bununla birlikte Yargıtay 2. Hukuk Dairesi vermiş olduğu bir kararında, eşlerden birinin diğer eşin evlilik birliğinin temelden sarsılmasına neden olan davranışlarını müşterek konuta yerleştirdiği kamera veya ses kaydıyla tespit eden davranışını ve bu yolla elde edilen delilleri hukuka uygun bulmuştur. Yargıtay bu kararında eşin diğer eşe olan sadakat yükümlülüğünün hukuka aykırılığı ortadan kaldıracağını bu nitelikteki davranışlarda sadakat yükümlülüğüne üstünlük tanınmasının gerektiğini belirtmiştir⁹⁶⁴.

---

hastasına yaptığı muamele hiçbir şekilde tasvip edilemez. Doktor hastasını taciz etmiştir. Ancak davalı Nermin'de iddia ettiği ilk tacizden sonra gitmesi gereken mercilere gitmemiştir. Emniyetten ve cumhuriyet savcılığından adli yardım talep etmemiştir. Gazeteciye gitmiş gizli kamera ile çekim yapmış ve televizyon kanalında yayınlamıştır. Bu durum davalılar yönünden kişilik haklarına saldırıdır'Bkz. YHGK. 07/03/2007 Tarih 2007/4-98 Esas 1007/110 Karar sayılı kararı, Yine Aynı Yönde, Yargıtay 4. HD. 29/11/2005 Tarih 2004/14189 Esas 2005/12835 Karar sayılı kararında, Bir kişinin fiili hukuka aykırı olsa da, bu fiil ile ilgili konuşmaların ve görüntüsünün gizli kamera ile kayda alınması, aynen telefon konuşmalarının yasadışı dinlenmesinde olduğu gibi, onun kişilik haklarına ve özel yaşamına saldırı niteliği taşımaktadır. Bkz. Yargıtay 4. HD. 2004/14189 Esas 2005/12835 Karar sayılı kararı, Aynı Yönde Kararlar için Bkz. Yargıtay 4. HD. 31/10/200 Tarih 2000/6487 Esas 2000/9467 Karar sayılı, Yargıtay 2. CD. 22/01/2009 Tarih 2008/11929 Esas 2009/922 Karar sayılı, Yargıtay 4. HD. 26/10/2007 Tarih 2006/13723 Esas 2007/13089 Karar sayılı, Yargıtay 8. CD. 11/12/2000 Tarih 2000/20551 Esas 2000/20678 Karar sayılı, Yargıtay 1. CD. 16/02/2004 Tarih 2003/3819 Esas 2004/299 Karar sayılı kararları.

⁹⁶³ Bkz. Yargıtay 12. CD. 28/04/2014 Tarih 2013/25495 Esas 2014/10211 Karar, 2013/20481 Esas 2014/10220 Karar sayılı kararları.

⁹⁶⁴ Yargıtay 2. HD. 22/10/2008 Tarih 2007/17220 Esas 2008/13614 Karar sayılı kararı, Karar değerlendirmesi için Bkz. ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 203 vd. ŞEN, Tüm Yönleri İle Telefon ve Ortam Dinleme, s. 91vd, 'Aslında Yargıtay'ın yukarıda bahsi geçen uygulamalarında vurgulanan husus, genel bir hukuki kaideye işaretlerle, aniden ve fiili bir durum olarak gerçekleşen bazı hukuki olguların ispatına ilişkin delillerin, hukuk nezdinde şeklen yasaya aykırı gibi görünen yollarla elde edilseler de, elde ediliş kast ve kullanım amaçları itibarıyla meşru bir amaç hedeflenmiş ise, yine eğer bu delilleri elde edenlerden o anda başka türlü delil elde etmeleri de akla, mantığa ters ise, delilin artık yasal olduğunun kabulü gerektirir. 'TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran

13. HUKUKA AYKIRI OLARAK YAPILAN İLETİŞİMİN DENETLENMESİNİN YAPTIRIMI

13.1. Genel Olarak

CMK'nın 135/8 maddesine göre, CMK'nın 135. maddesinde belirtilen esas ve usuller dışında, hiç kimse bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemez ve kayda alamaz. Ancak CMK'nın bu düzenlemesi önleme amaçlı yapılan iletişimin denetlenmesine engel değildir. Yasanın bu hükmünden, yalnızca iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirlerinin kanuni usuller dışında yapılamayacağı ancak iletişimin tespiti, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi ve mobil telefonun yerinin tespiti işlemlerinin kanunda belirtilen usuller dışında yapılabileceği sonucuna varılabilir. Bu sebeple “iletişimi dinlenemez” ifadesinin yerine “iletişimi denetlenemez” kavramının kullanılması daha uygun olacaktır. Ayrıca bu hükümle, yalnızca kamu görevlisinin değil, kamu görevlisi olmayan üçüncü kişilerin de bir başkasının iletişimini denetlemesi yasaklanmıştır.

13.2. Cezai Yaptırım

İletişimin denetlenmesi tedbirinin CMK'da belirtilen koşullara uygun olarak uygulanmaması halinde, ilgililer TCK'nın “Özel Hükümler” adlı ikinci kitap, Kişilere Karşı Suçlar başlıklı ikinci kısım ve Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar başlıklı dokuzuncu bölümünün 132. maddesinde düzenlenen haberleşmenin gizliliğini ihlal, 133. maddesinde düzenlenen kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması ve 134. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçları uyarınca cezalandırılacaktır⁹⁶⁵.

2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 241, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489>. Pdf.

⁹⁶⁵ İzmir merkezli 13 ilde "yasa dışı dinleme" iddialarına ilişkin yürütülen soruşturma kapsamında haklarında arama kararı çıkarılan 32 emniyet mensubundan 25'i gözaltına alındı. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/27030591.asp>, Erişim: 16/11/2014, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, 3 yıl süren Selam-Tevhid soruşturması kapsamında yasadışı ve usulsüz dinleme yapıldığı tespit edilen kişiler, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Terör ve Örgütlü Suçlar Birimi'ne bağlı savcılardan İrfan Fidan ve HSYK müfettişleri tarafından “mağdur” sıfatıyla dinliyor. Aralarında bakanlar, danışmanlar, üst düzey bürokratik görevliler, siyasetçi, gazeteci ve sivil toplum kuruluşu yöneticilerinin de bulunduğu kişilerden ise bugüne kadar 30'a yakın kişinin beyanı alındı. Çift yönlü soruşturma kapsamında bin 360 kişinin “mağdur” sıfatıyla dinleneceği belirtildi. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 2011 yılında başlatılan Selam örgütü soruşturması kapsamında doğrudan veya dolaylı olarak 2 bin 280 kişinin, herhangi bir silahlı terör eylemi ya da terör planlamasının olmadığı

TCK'nın 132. maddesinde haberleşmenin gizliliğini ihlal suçu, TCK'nın 133. maddesinde ise kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçu düzenlenmektedir⁹⁶⁶. Yetkili mahkemenin, Hâkimin veya gecikmesinde sakınca

---

görülmesine rağmen 3 yıldan fazla dinlendiğini açıklamıştı. <http://www.milliyet.com.tr/1360-kisi-magdur-sifatiyla-gundem-1970237/>Erişim: 15/11/2014.

⁹⁶⁶ Yargıtay 12. CD. 28/04/2014 Tarihli kararında, 'İki veya daha fazla kişinin, başkalarının bilmeyeceği ve sınırlı bir dinleyici çevresi dışına çıkmayacağı yönünde haklı bir inanç ve iradeyle hareket ederek, herhangi bir aracı vasıta olarak kullanmadan, yüz yüze gerçekleştirdikleri, ancak özel bir çaba gösterilerek duyulabilecek, aleni olmayan, söze dayalı, sesli düşünce açıklamalarının, konuşmanın tarafı olmayan kişi veya kişilerce, ilgisinin rızası olmaksızın, elverişli bir aletle (sesli bir açıklamayı kuvvetlendirerek veya naklederek onu ses alanının dışına çıkartıp doğrudan doğruya algılanabilir hale getirmeye yarayan her türlü düzenekle) dinlenmesi veya akustik olarak tekrar dinlenebilmesi imkânını sağlayan bir aletle kaydedilmesinin TCK'nın 133/1. maddesinde; en az üç veya daha fazla kişinin, yüz yüze gerçekleştirdikleri, aleni olmayan, söze dayalı düşünce aktarımlarının, söyleşinin tarafı olan kişi veya kişilerce, ilgililerinin rızası olmaksızın, bir aletle kaydedilmesinin aynı Kanunun 133/2. maddesinde kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması başlığı altında suç olarak tanımlandığı, söyleşiden farklı olarak, iki kişi arasında da gerçekleşebilecek olan konuşmada, konuşan tarafların, aralarında geçen sözleri kaydetmesi, TCK'nın 133/1. maddesi kapsamında suç olarak tanımlanmamış olup, koşulları bulunduğu takdirde eylemin aynı Kanunun 134. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçunu oluşturabileceği; elverişli bir aletle dinlenen veya kaydedilen konuşma veya söyleşiden elde edilen bilgiler sayesinde kendi veya üçüncü kişi lehine, maddi ya da manevi yarar, yani; fayda veya avantaj sağlanması; bu bilgilerin, menfaat karşılığı olsun ya da olmasın, ilgilisi dışındaki kişi veya kişilere verilmesi ya da diğer kişilerin dolaylı olarak bilgi edinmelerinin temin edilmesinin TCK'nın 133/3. maddesinde ayrıca suç olarak tanımlandığı, hükümden sonra 05. 07. 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 6352 sayılı Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Davaya ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanunun 80. maddesi ile TCK'nın 133/3. maddesinde yapılan değişiklikle kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaların kaydedilmesi suretiyle elde edilen verilerin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi eyleminin suç olarak düzenlendiği, Ancak, kişinin, bir daha kanıt elde etme olanağının bulunmadığı ve yetkili makamlara başvurma imkânının olmadığı ani gelişen durumlarda, örneğin; kendisine karşı işlenmekte olan (cinsel saldırı, hakaret, tehdit, iftira veya şantaj gibi) bir suç söz konusu olduğunda ya da kendisine veya aile birliğine yönelen, onurunu zedeleyen, haksız bir saldırıyı önlemek için, kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmasını engelleyip, yetkili makamlara sunarak güvence altına almak amacıyla, saldırıyı gerçekleştiren tarafın bilgisi ve rızası dışında, özel hayata ait bilgileri okuma, konuşma ve haberleşme içeriklerini veya özel hayata ilişkin ses ve görüntüleri dinleme, izleme ya da kaydetme, kişisel verileri kaydetme, ele geçirme ve yayma eylemlerinin hukuka aykırı olduğunu kabul etmek mümkün olmadığı gibi, esasen bu hallerde, kişinin hukuka aykırı hareket ettiği bilinciyle hareket ettiğinden de söz edilemeyeceği... 'Bkz. Yargıtay 12. CD. 28/04/2014 Tarih 2013/25495 Esas 2014/10211 Karar sayılı kararı, Yine Aynı Yönde Yargıtay 12. CD. 28/04/2014 Tarihli kararında, 'Sanığın, eşi ile birlikte katılanın evine gittiklerinde kaydettiği konuşmaları içeren CD'nin çözümüne ilişkin dosya da mevcut bilirkişi raporu ve alınan beyanlara göre, katılan, sanık ve sanığın eşi arasında gerçekleşen iletişimin, başkaları tarafından ancak özel bir çaba gösterilerek duyulabilecek aleni olmayan "söyleşi" niteliğinde olması ve sanığın doğrudan Cumhuriyet Başsavcılığı ya da ilgili kolluk makamlarına müracaat etmek veya hukuk mahkemesinde dava açmak yerine, katılan tarafından kendisine karşı işlenmekte olan ve ani gelişen bir suç (örneğin; cinsel saldırı, hakaret, tehdit, iftira veya şantaj gibi) bulunmadığı halde, kaybolma olasılığı bulunan mevcut delilin muhafazasını sağlamak için değil, önceden hazırlıklı ve planlı şekilde, yeni bir delil elde etmek amacıyla hareket etmesi karşısında, sanık hakkında TCK'nın 133/2. maddesinde tanımlanan kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması suçundan mahkûmiyet kararı verilmesi gerekirken, "İddianamede belirtilen suça konu konuşmanın ise sanık ile katılan arasında yapıldığı ve kayıt işleminin konuşmacılardan sanık tarafından yapıldığı, üçüncü bir kişi tarafından yapılmadığı, eylemin suç sayılabilmesi için konuşmacıların dışında üçüncü bir kişi tarafından kayıt edilmesinin suç olarak düzenlendiği, iddianameye konu eylemin bu madde kapsamına girmediği, ayrıca ilgili kanunda ve

bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararı olmaksızın başkalarının iletişimini denetleyen kişiler ise TCK'nın 134. maddesinde düzenlenen özel hayatın gizliliğini ihlal suçundan cezalandırılacaktır. Cumhuriyet savcısının tarafından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde verilen tedbir kararının mahkemece onaylanmamasına rağmen tedbirin sonlandırılmaması veya kararda belirtilen sürenin aşılması iletişimin denetlenmesine devam edilmesi halinde yine bu suçlar oluşacaktır⁹⁶⁷. İletişimin denetlenmesi kararlarının gizliliğinin ihlali bir taraftan TCK'nın 285.maddesinde düzenlenen soruşturmanın gizliliğinin ihlalini suçunu oluşturacakken⁹⁶⁸ diğer taraftan ilgili kişinin soruşturma ve kovuşturma işlemleri sırasındaki ses veya görüntülerinin yetkisiz olarak nakledilmesi ise TCK'nın 286. maddesinde düzenlenen Ses veya Görüntülerin Kayda Alınması suçunu oluşturacaktır⁹⁶⁹. İletişimin denetlenmesi tedbiri kararı alınırken ya da bu karar uygulanırken gizliliğin ihlal edilmesi durumunda TCK'nın 258. maddesinde sayılan göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu işlenmiş olacaktır.

---

diğer ceza kanununda söz konusu eylemin suç olarak düzenlenmediği" şeklindeki dosya kapsamına uygun düşmeyen gerekçelere dayalı olarak, sanığın beraatine karar verilmesi..., 'Bkz. Yargıtay 12. CD. 28/04/2014 Tarih 2013/20481 Esas 2014/10220 Karar sayılı kararı.

⁹⁶⁷ KEKLIK, agm, s. 246; Bazı Taraf yazarlarını 'Pastör' ve 'Quaranddin FATİMİ' kod adlarıyla 1 yıl süreyle dinleyen MİT mensupları hakkında soruşturmaya izin vermeyen Başbakan'ın kararını mahkeme iptal etti. Ankara 12. İdare Mahkemesi, gazeteci yazar M. A. 'nın telefonlarını Başbakanlık yönetmeliği uyarınca "Pastör" ve "Quaranddin FATİMİ" kod adlarıyla 1 yıl süre ile dinleyen MİT mensupları hakkında Başbakan'ın soruşturma izni vermemesi kararını iptal etti. İptal kararı uyarınca MİT mensupları hakkında savcılık soruşturma yapacak. MİT İstanbul Bölge Başkanlığı, M. A. 'nın da aralarında bulunduğu bazı Taraf yazarları hakkında dinleme talebiyle mahkemeye başvurdu. İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 30 Ekim 2008 tarihli kararında, M. A. 'ya ait olan telefonların "Pastör" kod adıyla dinlendiği açığa çıktı. 30 Ekim 2008 tarihli dinleme kararının daha sonra İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 9 Mart 2009, İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 8 Mayıs 2009 ve yine İstanbul 11. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 4 Kasım 2009 tarihli kararlarıyla uzatıldığı açığa çıktı. 4 Kasım 2009 tarihli kararda yine M. A. 'ya ait aynı telefonun bu kez "Pastör" yerine "Quaranddin FATİMİ" kod ismi kullanılarak dinlemeye devam edildiği anlaşıldı. Dinleme olayının ortaya çıkması üzerine M. A. , MİT görevlileri hakkında 15 Şubat 2012'de İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu. Savcılık, MİT görevlileri hakkında Başbakanlıktan soruşturma izni istedi. Başbakanlık, 7 Mayıs 2013 tarihli yazısı ile MİT mensupları hakkında soruşturma izni vermedi. Savcılık da, izin verilmemesine bağlı olarak MİT mensupları hakkında 23 Mayıs 2013'te takipsizlik kararı verdi. Takipsizlik kararına yapılan itiraz da, Bakırköy 6. Ağır Ceza Mahkemesi'nce 1 Temmuz 2013'de reddedildi. M. A. 'nın avukatı E. C. , Başbakanlığın 7 Mayıs 2013 tarihli soruşturma izni verilmemesine ilişkin kararının iptali istemiyle idare mahkemesinde dava açtı. Ankara 12. İdare Mahkemesi, Başbakanlığın soruşturma izni verilmemesine ilişkin kararını iptal etti. İptal kararı uyarınca İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, MİT mensupları hakkında "resmi evrakta sahtecilik", "haberleşme ve özel yaşamın gizliliğini ihlal" ve "görevi kötüye kullanma" suçlarından soruşturma yürütecek. Bkz. <http://www.baroturk.com/mahkeme-kod-isimle-yapilan-dinlemeyi-elestirdi-902h.htm>, Erişim: 07/11/2014.

⁹⁶⁸ ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 471.

⁹⁶⁹ YENİSEY, NUHOĞLU, age, s. 521.

13.3. Hukuki Yaptırım

Koruma tedbirlerinin uygulanması sebebiyle şüpheli veya sanığın maruz kalabileceği zararlara ilişkin olarak tazminat yükümlülüğü CMK'nın 141 ve 144. maddeleri arasında düzenlenmiştir. İletişimin denetlenmesi tedbiri de bir koruma tedbiri olmasına rağmen, bu maddelerde iletişimin denetlenmesi tedbiri açısından tazminat isteme hakkı düzenlenmemiştir⁹⁷⁰. Bu sebeple CMK'nın koruma tedbirleri nedeniyle tazminat üst başlıklı hükümleri, iletişimin denetlenmesi sonucu zarara uğrayanlar yönünden uygulanamayacaktır⁹⁷¹. İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanmasının gizli olması ve haklarında tedbir uygulanan kişilerin tedbirin sona ermesinden sonra durumdan haberdar olmaları sebebiyle yasada tazminat sorumluluğunun öngörülmemiş olması eleştirilmektedir⁹⁷². İletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması sebebiyle meydana gelecek zararlara ilişkin olarak talep edilecek tazminat ancak idarenin sorumluluğuna ilişkin genel hükümler çerçevesinde talep edilebilecektir⁹⁷³. İletişimin denetlenmesi tedbirinin yasal koşullara uygun olarak gerçekleştirilmesi durumunda kural olarak söz konusu zararların tazmin yükümlülüğü ortaya çıkmayacaktır⁹⁷⁴. Hakkında tedbir uygulanan kişi ile ilgili olarak kovuşturmayla yer olmadığına dair karar

---

⁹⁷⁰ MERAN, age, s. 229; SEZER/İPEK/PARLAK, age, s. 180; ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 225; ÜNVER, HAKERİ, İletişimin denetlenmesi tedbiri ile ilgili olarak doğan zararların tazmini konusunda bir düzenleme yapılmamış olması büyük bir eksiklik. Bkz. ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 472; KAYMAZ, age, s. 412; 'CMK'nın 134 ile 140. maddeleri arasında düzenlenen ceza usul hukuku ile ilgili tüm işlemlere dair kararların mağduru olduğunu iddia edenlere tazminat talebi hakkı getirilmelidir. CMK'da, haksız tutukluluk ya da elkoyma tedbirleri sonucu mağdur olanların, 141. maddede maddi ve manevi tazminat talebinde bulunabilmesi ile doğrudan devletin sorumluluğunun kabul edildiği, ancak her nedense telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi, kararların yerine getirilmesi, iletişim içeriklerinin yok edilmesi, tesadüfen elde edilen deliller, gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme işlemleriyle ilgili böyle bir tazminat sorumluluğu öngörülmediği bilinmektedir. Yukarıda sayılan haksız tutukluluk ve elkoyma tedbirleri dışındaki diğer tedbirlerin haksız olarak tatbikinden de ciddi maddi ya da manevi zararların doğabileceği gözetilerek, CMK'ya ilave bir düzenlemeyle, devletin 'telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi, kararların yerine getirilmesi, iletişim içeriklerinin yok edilmesi, tesadüfen elde edilen deliller, gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme' işlemlerde hak kaybının olması ve kişilik haklarına açıkça saldırının gerçekleşmiş olması hallerinde tazminin sorumlu olması esası getirilmelidir. 'TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 489, s. 243, Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss489>. Pdf.

⁹⁷¹ TAŞKIN, age, s. 211; ÖZBEK ve Diğerleri, age, s. 456; KAYMAZ, age, s. 417.

⁹⁷² ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 226; ÜNVER, HAKERİ, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 472.

⁹⁷³ ŞEN, Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, s. 210; HAKERİ, agm, s. 9; YARDIMCI, age, s. 209.

⁹⁷⁴ TAŞKIN, age, s. 212.

veya beraat kararı verilmiş olması tek başına iletişimin denetlenmesi tedbirinin hukuka aykırı şekilde uygulandığı sonucunu doğurmaz⁹⁷⁵. Ayrıca uğranılan maddi veya manevi zararlar sebebiyle, Hâkim veya Cumhuriyet savcısı dışında, yasada belirtilen koşullara aykırı olarak başkalarının iletişimini denetleyen kişiler aleyhine tazminat davası açılarak uğranılan zararların giderilmesinin istenmesi de mümkündür⁹⁷⁶. Özel hayatın gizliliği ve haberleşme hürriyeti gibi temel hakların ihlali sonucunu doğuran bir tedbir sebebiyle uğranılan zararlara ilişkin tazminat sorumluluğu öngörülmemiş olması yasal düzenlemede önemli bir eksiklik oluşturmaktadır⁹⁷⁷.

13.4. Disiplin Yaptırımı

İletişimin denetlenmesi tedbirinin yasal koşullara aykırı uygulanması sebebiyle suç soruşturması yürütülürken, tedbiri hukuka aykırı olarak uygulayan kamu görevlileri hakkında ayrıca disiplin soruşturması yapılması ve disiplin yaptırımı uygulanması da mümkündür⁹⁷⁸. Kaldı ki 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 131. maddesinde, aynı olay sebebiyle ceza mahkemesinde memur hakkında kovuşturmaya başlanmış olmasının disiplin soruşturmasını geciktirmeyeceği, memurun olay dolayısıyla mahkum olup olmamasının disiplin cezası verilmesine engel olmayacağı belirtilmiştir. Haberleşme hürriyetinin ve özel hayatın gizliliğinin ihlaline sebep olacak bir tedbirin yasal düzenlemedeki esas ve usullere uygun olarak uygulanması gereklidir. Tedbire ilişkin yasal koşulların ihlal edilmesi halinde ise sorumluların belirlenerek gerekli disiplin yaptırımları da dahil olmak üzere cezalandırılması da hukuk devleti ve güvenliği ilkesinin gereğidir.

---

⁹⁷⁵ KEKLİK, agm, s. 247.

⁹⁷⁶ Yargıtay 4. HD. 23/06/2010 Tarihli kararında, özel kişi tarafından izinsiz şekilde yapılan ses kaydının kullanılmasının ve ifşasının kişilik haklarına saldırı oluşturduğu ve bu durumda manevi tazminat talebinin kabulünün gerektiği belirtilmiştir. Bkz. Yargıtay 4. HD. 23/06/2010 Tarih 2009/8119 Esas 2010/7573 Karar sayılı kararı.

⁹⁷⁷ Hukuka aykırı şekilde verilen iletişimin denetlenmesi kararlarına karşı özel bir tazminatın öngörülmesi uygun olurdu. Bkz. ÖZTÜRK/KAZANCI/GÜLEÇ, age, s. 226.

⁹⁷⁸ MERAN, age, s. 230.

SONUÇ

Tezimizin konusu olan İletişimin denetlenmesi tedbiri CMK'da düzenlenen koruma tedbirlerinden birisidir. İletişimin denetlenmesi tedbirinin amacı, maddi gerçeğin araştırılarak ortaya çıkarılması için delil elde edilmesi ve şüpheli veya sanığın yakalanmasıdır. Dolayısıyla koruma tedbiri niteliğinde bulunan iletişimin denetlenmesi tedbirine ancak bir suç soruşturması veya kovuşturması kapsamında başvurulabilecektir.

CMK'nın 135 ile 138. maddeleri arasında yer alan adli amaçlı iletişimin denetlenmesi tedbirine ilişkin yasal düzenlemelerin, bir kısım eksikler bulunsa da, tedbirin etraflı düzenlenerek yasal zemine kavuşturulduğu ve yeterli güvenceleri sağladığının söylenmesi mümkündür.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135/1 maddesinde yapılan değişiklikle tedbirin uygulanması için, 'suç işlendiğine ilişkin somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı' kriterinin aranmasının tedbirinin uygulanmasını güçleştireceği kanaatindeyiz. Tedbire başvuru için somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebepleri arandığı takdirde yasa da yer alan başka surette delil elde edilmesi imkânının bulunmaması koşulu sebebiyle tedbire başvurulması oldukça zorlaşacaktır. Kaldı ki soruşturma ve kovuşturma organlarının ellerinde kuvvetli şüphe sebebi oluşturan deliller mevcut olduğuna göre bu koşulda gerçekleşmeyecektir. Çünkü tedbirine kendisine zaten kuvvetli şüphe sebepleri elde edilmesi amacıyla başvurulmaktadır.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135/1 maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine karar verme görev ve yetkisi Ağır Ceza Mahkemesine verilmişti. Ancak mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin düzenlendiği CMK 135/5 maddesindeki tedbire karar verebilme yetkisi Hâkime aittir. Özellikle iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerinin Ağır Ceza mahkemelerince karara bağlanacak olması aynı zamanda Ağır Ceza mahkemeleri yönünden ciddi bir iş yoğunluğu sorunu doğuracaktı. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle birlikte uygulamada özellikle iletişimin tespiti kararlarının Ağır Ceza Mahkemesince karara bağlanması ciddi bir iş yükünü beraberinde getirmiş ve bunun sonucu olarak 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135.

maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin tespiti tedbiri CMK'nın 135. maddenin 1. fıkrası kapsamında çıkarılarak CMK'nın 135/6 maddesinde yeniden düzenlenmiştir. Yapılan düzenleme ile iletişimin tespiti tedbirinin Sulh Ceza Hâkimi tarafından karara bağlanması öngörölmüştür. Kanaatimizce iletişimin tespiti tedbiri yönünden yapılan bu değişiklik yerinde bir düzenleme olmuştur. Ancak bununla birlikte iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin Ağır Ceza Mahkemelerinin yetki sınırlarındaki bağlı İlçe Cumhuriyet savcılıklarınca yapılacak tedbir taleplerinin Ağır Ceza Mahkemelerine ulaşması ve talebin karara bağlanması zaman alacaktır. Bu durum çoğu zaman ivedi bir şekilde tedbire başvurularak tedbirle amaçlanan delil elde edilmesi sonuca varılmasını güçleştirecektir. Yine aynı değişiklikle Ağır Ceza Mahkemesinin alacağı bu tedbir kararlarını oy birliği ile almasının ve itiraz halinde yine tedbire karar verilmesi için oy birliği aranmasının da tedbirin uygulanmasında sıkıntı doğuracağı kanaatindeyiz. Kaldı ki Ağır Ceza Mahkemesi oy çokluğu ile ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına karar verebilirken bir koruma tedbiri olan iletişimin denetlenmesine oy birliği ile karar verebilmesi düzenlenmesinin ceza muhakemesi sistemi ile de uyumlu bir düzenleme olmadığını düşünmekteyiz.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinde yapılan değişiklikle iletişimin tespiti tedbirinin CMK'nın 135/1 maddesi kapsamında çıkarılarak CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrasında ayrıca düzenlenmiş olması yerinde olmakla birlikte, tedbire başvurulmasının diğer koşulları konusunda bir düzenlemeye yer verilmemesi eski düzenlemede olduğu gibi iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirlerine başvuruda aranan somut delillere dayanan kuvvetli şüphelerle ilişkin diğer koşulların bu tedbir açısından da aranması sonucu doğurabilecektir. İletişimin içeriğine müdahale niteliğinde olmayan ve bütün suçlar bakımından uygulanma imkânına sahip iletişimin tespiti tedbiri açısından bu koşulların aranacak olması kanaatimizce isabetli olmamıştır. İletişim içeriğine müdahale sonucunu doğuran iletişimin dinlenmesi, kayda alınması tedbirleri bakımından başlangıç şüphesinden daha yoğun kuvvetli şüphelerle ilişkin somut olaylara dayalı şüphenin bulunması bu tedbirlere başvuru için yeterli kabul edilmeli ancak iletişim içeriğine müdahale sonucu doğurmayan iletişimin tespiti ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirleri

bakımından ise daha düşük seviyede bir şüphe derecesinin kabul edilmesi ve buna ilişkin yasal düzenleme yapılmasının yararlı olacağı kanaatindeyiz.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesine eklenen 2. fıkra ile iletişimin denetlenmesi tedbirine başvurulurken tedbir kararı verilecek hattın veya iletişim aracının sahibini ve biliniyorsa kullanıcıyı gösterir belge ve raporun eklenmesini öngören bu düzenlemenin yerinde bir düzenleme olduğunu düşünmekteyiz. Yapılan bu düzenlemenin özellikle uygulamada çokça eleştirilen soruşturma işlemleri ile ilgisi bulunmayan kişilerin kod isimlerle dinlenilmeleri konusundaki suistimalleri de ortadan kaldıracığı kanaatindeyiz.

İletişimin denetlenmesi tedbiri belli bir süre ile uygulanabilmektedir. Mülga 4422 Sayılı Yasanın 2. maddesinde dinleme ve tespit kararların en fazla üç ay için verilebileceği, bu sürenin en çok iki defa ve üçer aydan fazla olmamak üzere uzatılabileceği düzenlenmişti. CMK'da ise, yine tedbire en fazla üç ay için karar verilebileceği belirtilmiş ancak bu sürenin, bir defa daha uzatılabileceği vurgulanarak iletişimin denetlenmesi süresi kısaltılmıştır. Süre toplamda 9 aydan 6 aya indirilmiştir. Ancak 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135/4 maddesinde yapılan değişiklikle örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar bakımından gerekli görülmesi halinde, denetim süresinin bir aydan fazla olmamak üzere müteaddit defalar uzatılmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Böylelikle örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak süresiz iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması imkânı doğmuştur. Örgüt suçları ile ilgili olarak süresiz denetim süresi öngörülmesi çokça eleştirilmiş ve tedbirin süresiz uygulanabilmesinin hukuka aykırı olduğu belirtilmişti. 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135. maddesinin 4. fıkrasında yapılan değişiklikle iletişimin denetlenmesi tedbirinin uygulanması konusunda öngörülen süreler kısaltılarak tedbirin en çok iki ay için verilebileceği ve bu sürenin bir ay daha uzatılabileceği hükme bağlanmıştır. Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda ise öngörülen azami bu üç aylık süreye ek olarak her defasında bir ayı aşmamak üzere toplam üç ay sürenin uzatılabileceğini hüküm altına alınmıştır. Her ne kadar 21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardaki süresiz tedbirin uygulanması imkânının kaldırılmış olması yerinde bir düzenleme olmuş ise de, tedbirin uygulanma sürelerinin çok kısaltılmış olması özellikle

örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda delil elde edilmesini zorlaştıracaktır. Gelişen teknoloji ve suç örgütlerinin deşifre olmamak amacıyla almış olduğu tedbirler bu suç yapılarının deşifre edilmesi konusunda çoğu zaman uzun süreli takibi gerektirmektedir. Özellikle örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda tedbirin uygulanabilme sürelerinin biraz daha uzun tutulmasının bu suçlarla mücadele ve delil elde edilmesinde katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

21/02/2014 Tarihli 6526 Sayılı Yasa ile CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlar arasına Nitelikli Hırsızlık ve Yağma suçlarının eklenmiş olmasının yerinde bir düzenleme olduğu kanaatindeyiz. Ülkemizde hırsızlık suçlarının çok yaygın olarak işlenmesi ve genellikle suç örgütlerinin organizasyonu ile bu eylemlerin gerçekleştirildiği durumlarda delil elde edilmesinin zorlukları da göz önüne alındığında bu suçlar yönünden tedbirin uygulanma imkânının sağlanmış olmasının uygulamada yarar sağlayacağı düşüncesindeyiz. Yine 02/12/2014 Tarihli 6572 Sayılı Yasanın 42. maddesi ile CMK'nın 135. maddesinde değişiklik yapılmış, değişiklik uyarınca (14) numaralı madde bendi Devletin Birliğini ve Ülke Bütünlüğünü Bozmak (madde 302) şeklinde değiştirilerek bu suç katalog suçlar arasına alınmış, yine bu alt bentten sonra gelmek üzere eklenen (15) numaralı alt bentte ise TCK'nın Üçüncü Kısım Beşinci Bölümünde Düzenlenen Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar da (madde 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316) katalog suçlar arasına alınmıştır. Değişiklik öncesinde TMK kapsamında yer alan bu suçların katalog suçlar arasında sayılmamış olması tedbirin uygulanması bakımından uygulamada sorunlar oluşturmaktaydı. Bu sebeple bu suçların katalog suç kapsamına alınmış olmasının isabetli olduğu düşüncesindeyiz. Bununla birlikte özellikle telefonla ve internet üzerinden işlenen cinsel taciz, tehdit, şantaj, çocuk pornografisi, dolandırıcılık gibi suçların katalog suçlar arasına alınmasının bu suçlar açısından delil elde edilmesi konusunda kolaylık sağlayacağını ve yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

İletişimin denetlenmesi tedbiri ile şüpheli veya sanığın iletişimi denetlenmektedir. Ayrıca şüpheli veya sanık ile birlikte katalogda sayılan suçların işlenmesine iştirak eden kişiler de, şüpheli konumunda olacaklarından bu kişiler hakkında da iletişimin denetlenmesine başvurulabilecektir. Ancak şüpheli veya sanığın iletişiminin denetlenmesi sırasında üçüncü kişilerin haberleşme hürriyetlerinin ihlal edilmemesi için

gerekli tedbirler alınmalı ve bu konuda gerekli özen ve hassasiyet gösterilmelidir. Özellikle iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen veriler ve bilgiler çoğu zaman iddianame içeriğinde veya ekinde mahkemeye sunulmaktadır. Bu da çoğu zaman soruşturma konusu suç ile ilgisi bulunmayan kişilerin özel hayatı ile ilgili bir çok veri ve bilginin ifşa olmasına ve basında yer almasına neden olmaktadır. Bu tür durumlarda bilgi ve kayıtların suçlama ile ilgili kısımlarının iddianameye alınması halinde, tarafların, yalnızca suçlama ile ilgili kısımların iddianameye konulduğu tamamı konulmuş olsaydı konuşmanın bütününden böyle bir sonuç doğmayacağı şeklinde itirazlarda bulunmaları da mümkündür. Kanaatimizce bu gibi durumlarda kişilerin özel hayatları ile ilgili bilgilerin ifşa edilmesi kamuoyu önünde tartışılmasının önüne geçilmesi amacıyla yalnızca suçlama ile ilgili olan veriler ve bilgiler iddianameye eklenmeli diğer bilgi ve kayıtlar da itiraz halinde mahkemenin incelenmesine sunulmak ve bütünlüğü korunmak üzere ayrı ve gizli bir dosyada muhafaza edilmeli böylece tarafların da özel hayatlarının gizliliğinin korunması sağlanmaya çalışılmalıdır. Ayrıca bu kapsamda özel hayatın gizliliğini ihlaline sebep olabilecek iletişimin denetlenmesine ilişkin bilgilerin, soruşturma ve kovuşturma dosyalarında tutulmasının kısıtlanması ile ilgili yasal veya idari düzenlemeler yapılarak bu konudaki yakınma ve mağduriyetlerin önlenmeye çalışılmasında gerekmektedir.

CMK'nın 135. maddesinin 6. fıkrasında 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklik nedeniyle, mobil telefonun yerinin tespiti ve iletişimin tespiti tedbirlerinin uygulanabileceği suçlar CMK'nın 135. maddesinin 8. fıkrasında sayılan suçlarla sınırlı olmayıp, bu tedbirler ceza muhakemesinin konusu olan tüm suçlar için uygulanabilecektir.

CMK'nın 135. maddesinde 25/05/2005 Tarihli 5353 Sayılı Yasayla yapılan değişiklikle, şüphelinin veya sanığın yakalanmasını sağlayacak herhangi bir kişiye ait herhangi bir mobil telefonun yerinin tespit edilebilmesi imkânı sağlayan düzenleme yapılmıştır. Yapılan bu düzenleme ile uygulamada yakalanması istenilen şüpheli veya sanığın kullandığı iletişim araçlarını kapatması ve kullanmaması sebebiyle, şüpheli veya sanığın birlikte olduğu şeklinde bilgiler elde edilen diğer şahıslara ait mobil telefonların yerinin tespit edilmesi ile şüpheli veya sanığın yakalanmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte mobil telefonun yerinin tespiti tedbirinin şüpheli ve sanık hakkında

uygulanması mümkün iken hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunan hükümlüler hakkında uygulanamamasının eksiklik olduğu düşüncesindeyiz. Bu tedbirin haklarındaki mahkûmiyet kararı kesinleşerek hükümleri infaz edilmeye çalışılan ve yakalama kararı bulunan hükümlüler açısından uygulanmasının sağlanması için yasal düzenleme yapılmasının yarar sağlayacağı kanaatindeyiz.

Gizli olarak uygulanması gereken iletişimin denetlenmesi tedbirinin, uygulanması sırasında ve uygulanmasından sonra gizliliğin yeterince sağlanması, elde edilen kayıt ve verilerin değiştirilmesi, yok edilmesinin önlenmesi için muhafazasının sağlanması konusunda yeterli yasal düzenleme bulunmaması sebebiyle bu konularda gerekli düzenlemeler yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

CMK'da mağdur ve müştekinin iletişiminin tespiti veya genel olarak denetlenmesi konusunda bir düzenleme olmadığı gibi iletişimin denetlenmesi tedbirini şüpheli ve sanık bakımından düzenleyen CMK'nın 135. maddesinde de bir açıklık bulunmamaktadır. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde yapılan düzenleme ile mağdur veya müştekinin rızası üzerine iletişimin tespiti tedbirinin uygulanması, bazı koşullara bağlı tutulmaktadır. Uygulamada ise Yargıtay verdiği kararlarında mağdurun rızası üzerine uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbirinin, soruşturma ve kovuşturma makamlarının delil toplama hususundaki genel yetkileri kapsamında olduğunu belirtmiş, işlemin gerçekleştirilmesi için herhangi bir koşuldaki söz etmemiştir. Her ne kadar suçların aydınlatılması maddi gerçeğe ulaşılması amacıyla Yargıtay'ın kararları ile uygulamada pratik bir yarar ve rahatlık sağlanmış ise de, mağdur veya müşteki ile iletişim kuranlar yönünden de haberleşme hürriyeti bakımından belli güvencelerin sağlanması amacıyla bu husun yasal düzenlemeye bağlanması gerektiği kanaatindeyiz

CMK'nın 135. maddesinin 9. fıkrasında yalnızca iletişiminin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirleri ile ilgili genel bir yasaklamaya yer verilmektedir. CMK'nın 135. maddesinin 9. fıkrasındaki düzenleme ile maddenin genelinde iletişimin dinlenmesi ve kayda alınması tedbirleri ile ilgili esas ve usuller düzenlenmiş olması, iletişimin tespiti ve mobil telefonun yerinin tespiti tedbirleri ile ilgili şartların ve uygulamaların farklılık göstermesi nedeniyle, maddenin kendi fıkraları içerisinde çelişkiye düşmesi önlenmeye çalışılmıştır. Ancak sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbirinin, iletişimin

dinlenmesi ve kayda alınması tedbirleri ile aynı esas ve usullere tabi olması nedeniyle bu tedbirin de CMK'nın 135/9 maddesinde sayılması gerektiği düşüncesindeyiz.

İletişimin tespiti işlemleri ile sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi işlemlerinin birbirine benzer olması, uygulamada karışıklığa yol açabilmektedir. Uygulamada sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi tedbiri için genellikle özel yazılımlar kullanılması nedeniyle, elde edilen verilerin değerlendirilmesinde özel yazılımlar kullanılması halinde bu işlem sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi kapsamında ele alınması, özel yazılımlar kullanılmadan dökümler üzerinden değerlendirme yapılması halinde ise bu işlem ise iletişimin tespiti kapsamında ele alınmasının daha doğru olacağını düşünmekteyiz.

Savunma görevinin layıkıyla yapılmasının sağlanması amacıyla şüpheli veya sanık ile müdafii arasındaki iletişimin denetlenmesi yasaklanmıştır. Ancak müdafinin bizzat suça iştirak etmesi halinde müdafii hakkında da iletişimin denetlenmesine hükmedilebilecektir. CMK'nın 136. maddesindeki yasağın yalnızca müdafii bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları ile sınırlı tutulması ve diğer iletişim araçlarını kapsamamasının yerinde bir düzenleme olmadığını düşünmekteyiz. Savunma hakkının güvenceye alınmasının sağlanması için şüpheli veya sanığın yerinin tespiti amacıyla müdafii hakkında mobil telefonunun yerinin tespiti tedbiri uygulanmasının mümkün olması ancak bunun dışındaki diğer iletişimin denetlenmesi tedbir türlerinin yasaklanması gerektiği kanaatindeyiz.

İletişimin denetlenmesi tedbirini uygulayacak kişilerin, CMK'nın 137. maddesinin 2. fıkrasında 'Cumhuriyet savcılığınca görevlendirilen kişiler' olarak ifade edilmesinde amacın, gelişen teknoloji ile birlikte bazı iletişim araçlarının tuttuğu kayıtların dinlenmesinin ve metin haline getirilmesinin uzmanlık konusu haline gelmesi olduğu söylenebilir. Özellikle tüm lisanları tercüme edebilecek kolluk mensupları bulunmasının mümkün olmaması, zaman ve koşullara göre bu işlemleri en iyi ve en kısa sürede yapacak kişilerin görevlendirilmesini mümkün kılınmasının sağlanması amacıyla bu ibareye yer verilmiştir.

CMK'nın 137. maddesinin 3. fıkrasında, kovuşturmayaya yer olmasına dair karar verilmesinden sonra yapılan tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların Cumhuriyet savcısının denetimi altında en geç on gün içerisinde yok edilmesinin gerektiği hükme bağlanmıştır.

Kayıtların kararın verilmesinden sonra on gün içinde yok edilmesi gerektiğinin düzenlenmiş olması itiraz üzerine kararın kaldırılması halinde delillerin yeniden değerlendirilmesi imkânını ortadan kaldıracaktır. Çünkü kararın verilmesinden itibaren on gün içinde kayıtların imha edilmesi gerektiği düzenlenmişken aynı karara itiraz için on beş günlük süre öngörülmüştür. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara karşı yapılan itiraz üzerine kararın kaldırılması halinde soruşturma yürütülerek kamu davasının açılması gerektiği hallerde elde edilmiş olan kayıtlar daha önce imha edilmiş olacak bu da şüpheliye isnat edilen suçla ilgili olarak bu kayıtlar yönünden lehe ve aleyhe değerlendirme yapılması imkânını ortadan kaldıracaktır. Çoğu zaman itiraz merciinin dahi kayıtları incelemesi mümkün olmayacaktır. CMK'nın 137. maddesindeki düzenleme ile haberleşme hürriyeti ve özel hayatın gizliliğinin korunması amaçlanmış olsa da, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın yeni delil ortaya çıkması yine 6459 Sayılı Yasa ile CMK'nın 172. maddesine eklenen üçüncü fıkrası uyarınca kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın etkin soruşturma yürütülmeden verildiğinin AİHM'nin kararı ile tespit edilmesi ve kararın kesinleşmesi halinde üç ay içinde talep halinde kaldırılabilmesi durumları dikkate alındığında, en azından kayıtların imhası için kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesinin beklenmesi önemi daha da iyi anlaşılacaktır. Dolayısıyla soruşturma kapsamında yapılan iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen delillerin en azından kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın kesinleşmesinden sonra on gün içinde imha edilmesi yönünde yasal düzenleme yapılmasının daha doğru olacağı düşüncesindeyiz.

CMK'nın 137. maddesinin 4. fıkrasında iletişiminin denetlenmesine ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde soruşturma evresinin sona ermesinden itibaren on beş gün içinde tedbirin, nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgisine yazılı olarak bilgi verilmesi hükme bağlanmıştır. Yasa maddesinde bildirimde bulunulacak kişiyi belirtmek için 'ilgisine' ifadesi kullanılmıştır. Madde de kullanılan ifade dikkate alındığında, bildirimde bulunulacak kişi iletişimi denetlenen şüpheli veya sanıktır. Hakkında tedbir uygulanan şüpheli veya sanık dışında üçüncü kişilere de bildirimde bulunulması gerekmemektedir.

İdari bir kurum olan TİB'in yargısal kararlara itiraz etme hakkının verilmiş olmasının yerinde bir düzenleme olmadığı düşüncesindeyiz. CMK'da Hâkimlik ve mahkeme

kararlarına karşı kimlerin yasa yollarına başvurabileceği belirtilmiş bunlar arasında TİB sayılmamıştır. Yasa hükmü uyarınca yargı kararlarına karşı itiraz yetkisi bulunmayan TİB'e İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği hükmü uyarınca itiraz hakkı verilmiş olması hukuka aykırıdır. Tedbir kararlarının yerine getirilmesi konusunda görevlendirilmiş olan bir kuruma ayrıca tedbir kararlarının hukuka uygunluğunu denetleme ve gerektiğinde itiraz etme görev ve yetkisinin verilmiş olmasının hukuka uygun olduğu da söylenemeyecektir.

Uygulamada hukuk mahkemelerinin Anayasa hükümlerini dayanak göstererek iletişimin denetlenmesine ilişkin kararlar verdikleri görülmekte ise de, mevcut yasal düzenlemeler uyarınca hukuk mahkemelerinin iletişimin denetlenmesi konusunda karar vermelerinin mümkün olmadığını düşünmekteyiz. Hukuk mahkemelerinin en azından iletişimin tespiti konusunda karar alabilmeleri için Hukuk Muhakemeleri Kanununda düzenleme yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin 12. maddesinin 4. fıkrası ile ilgili, Danıştay 10. Dairesinin 16/10/2007 tarihli kararı ile yönetmelik hükmünün yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiş ve aynı dairenin 22/02/2010 tarih 2007/2795 Esas 2010/1399 Karar sayılı kararı ile yönetmelik hükmünün iptaline karar verilmiştir. Bu kararlar birlikte iletişimin denetlenmesi kararlarında sürenin başladığı anın, sisteme tanıtıldığı an olarak kabul edilmesi imkânı ortadan kalkmıştır. Aynı yönetmeliğin 5. maddesinin 3. fıkrası uyarınca iletişimin denetlenmesi kararlarında sürenin, TİB'e ulaştığı andan itibaren başladığının kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

CMK'nın 135 ve devamı maddelerinde belirtilen esas ve usullere aykırı olarak verilmiş iletişim denetlenmesi tedbiri sonucu elde edilen delillerin kullanılması durumunda hukuka aykırılık doğacaktır. Bu şekilde elde edilmiş olan deliller dayanak gösterilerek verilmiş olan hüküm de kesin olarak hukuka aykırı olacaktır. Yine CMK'nın 217. maddesinin 2. fıkrasındaki düzenleme uyarınca, hukuka aykırı olarak verilmiş iletişimin denetlenmesi tedbiri kararlarına dayanılarak uygulanan diğer koruma tedbirleri ile elde edilen delillerde yargılamada kullanılamayacaktır.

CMK'nın 135. maddesi kapsamında uygulanan iletişimin denetlenmesi tedbiri sırasında tesadüfen elde edilen delillerin CMK'nın 135/8 maddesinde sayılan katalog suçlara ilişkin olması halinde bu delillerin yargılamada kullanılabileceği konusunda bir tereddüt

bulunmamaktadır. Ancak burada yaşanan tartışma bu şekilde delile tesadüf edilmesi halinde yeni bir tedbir kararı alınmasının gerekip gerekmediği hususundadır. Tesadüfi delil elde edildiğinde yeni bir tedbir kararı alınması gerektiği konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. CMK'nın 138. maddesinin konuluş amacı bu şekilde elde edilmiş olan delilin hukuka uygun hale getirilmesidir. Kanatımızca iletişimin denetlenmesi esnasında tesadüfen elde edilen katalog suçlara ilişkin delil yeni bir denetim kararı alınmasına gerek olmaksızın diğer deliller ile birlikte yargılamada değerlendirilmelidir. Katalog dışı suçlar ile ilgili olarak tesadüfen elde delillerin ise delil başlangıcı kabul edilerek soruşturma başlatılmasında kullanılmasında hiçbir engel bulunmamaktadır. Anayasanın 38. maddesinin 6. fıkrası, CMK'nın 206. maddesinin 2. fıkrası ve CMK'nın 217. maddesinin 2. fıkrasındaki düzenlemeler hukuka aykırı delillerin başlamış olan bir soruşturmada ve kovuşturmada kullanılmamasını ve hükme esas alınmamasını düzenlemektedir. Ancak yasada öngörülen usul ve esaslara uygun alınmış iletişimin denetlenmesi kararına dayanılarak elde edilen bilgi ve kayıtlar hukuka uygun olduğundan ve iletişimin denetlenmesi tedbirini uygulamakla görevli kamu görevlilerinin görevleriyle bağlantılı olarak öğrendiği suçları ilgili makamlara bildirme mecburiyeti bulunduğundan katalog suçlar kapsamında yer almayan suçlarla ilgili elde edilen tesadüfi delillerin soruşturma başlatılması amacıyla kullanılabilir. Kaldı ki söz konusu deliller hukuka aykırı delil olarak kabul edilse dahi bu deliller ihbar kabul edilip yeni soruşturma başlatılmasında kullanılabilir. Yine hakkında tedbir kararı bulunan şüpheli veya sanığın kullandığı iletişim araçlarını kullanacak her kişiyi önceden tahmin etmek ve her kişi için ayrı tedbir kararı almak mümkün bulunmamaktadır. CMK'nın 135. maddesinde belirtilen esas ve usullere uygun olarak alınmış bir iletişimin denetlenmesi kararına dayanılarak yapılan iletişimin denetlenmesi tedbiri uygulanması sırasında üçüncü kişilerin tedbir uygulanan iletişim araçlarını kullanması sebebiyle elde edilen deliller, CMK'nın 138/2 maddesi uyarınca tesadüfen elde edilen delil kapsamında değerlendirilebilecektir.

CMK'nın 135/3 maddesine göre şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki iletişimi kayda alınmayacaktır. İletişimin kayda alınması gerçekleşikten sonra bu halin anlaşılması durumunda, kayıtlar derhal yok edilecektir. Ancak tanıklıktan çekinebilecek kişilerin kapsamının geniş tutulması tedbirin uygulanmasını önemli ölçüde engelleyeceği gibi tedbirle delil elde edilebilmesi imkânını da kısıtlayacaktır.

Tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan herkesin iletişiminin denetlenememesi tedbirin amacına aykırılık oluşturmaktadır. Bu sebeple iletişimi denetlenemeyecek tanıklıktan çekinme hakkına sahip kişiler bakımından yasal düzenleme yapılarak bu kapsamda iletişimi denetlenemeyecek kişilerin kapsamının daraltılmasının dahi yerinde olacağı kanaatindeyiz. Tanıklıktan çekinebilecek kişi, tanıklıktan çekinme hakkından feragat edip tanıklık yapabilir, bu kişiler tanıklıktan çekinme haklarını kullanmasa bile, tanıklıktan çekinme hakkından feragat eden kişi ile şüpheli veya sanık arasındaki iletişim dinlenemeyecek ve kaydedilemeyecektir. CMK'nın iletişimin denetlenmesi ile ilgili maddelerini incelediğimizde suç şüphesi altındaki tanıklıktan çekinebilecek kişiler ile müdafilerin durumu ile ilgili bir düzenlemeye rastlamamakla beraber, İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinde bu konular düzenlenmekteydi. İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliğinin ilgili maddesi, Danıştay 10. Dairesinin 16/10/2007 tarihli kararı ile yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiş ve aynı dairenin 22/02/2010 tarih 2007/2795 Esas 2010/1399 Karar sayılı kararı ile iptaline karar verilmiştir. Danıştay 10. Dairesinin 16/10/2007 tarihli ve 2007/2795 Esas 2010/1399 Karar sayılı kararı ile yönetmeliğin ilgili maddeleri hakkında verdiği iptal kararı ve kanuni bir düzenleme bulunmaması nedeniyle, suç şüphesi altındaki tanıklıktan çekinebilecek kişiler ve müdafiler ile şüpheli veya sanık arasındaki iletişim, her iki taraf ile ilgili usulüne uygun verilmiş iletişimin denetlenmesi kararı mevcut olsa dahi, denetlenmesi mümkün değildir. CMK'da bunu mümkün kılacak yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AĞKOÇ, Bülent, *'Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Özel Hayata Saygı Hakkının Korunması Bağlamında Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi'*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010

AİHM Kararları Işığında Koruma Tedbirleri ve İfade Özgürlüğü Sempozyumu, HSYK Genel Sekreterlik Yayınları-8, Kalkan Matbaacılık, Ankara, 2013, s.189

ALBAYRAK, Mustafa, *Bilimsel Görüşler Yargıtay ve Ceza Daireleri Kararları Işığında Notlu-Atıflı-Uygulamalı Ceza Muhakemesi Kanunu*, Öz Kitap, 2.Bası, Ankara, 2010

ALTIPARMAK, Kerem, 'Büyük Biraderin Gözetiminden Çıkış: Telefonların İzlenmesinde Devletin Sorumluluğu', *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı, 63, Yıl, 2006, s.29-66

ARSLAN, Çetin, 'Ceza Muhakemesinde İletişimin Denetlenmesi Yoluyla Elde Edilen Delillerin Disiplin Hukukundaki Durumu Üzerine Bir Değerlendirme', *Fasikül Aylık Hukuk Dergisi*, İletişimin Denetlenmesi Medya Yargı İlişkisi, S.3, Şubat 2010, s.32-40

AYCI Emrullah, 'İletişim Özgürlüğü ve Özel Hayatın Gizliliği', *Polis Dergisi*, Yıl 11, S.45, Temmuz-Ağustos-Eylül 2005, s.13-20

BAYYURT Yıldırım, *5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*, Kartal Basım Yayın Ltd.Şti. Ankara, 2005

CENTEL, Nur, ZAFER, Hamide, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Beta Basım Yayım Dağıtım Yayınları, Yenilenmiş ve Gözden Geçirilmiş 11.Baskı, İstanbul, Eylül 2014

ÇAKMAK, Seyfullah, ‘İletişimin Denetlenmesi Koruma Tedbiri Çerçevesinde Elde Edilen Tesadüfi Delillerin Disiplin Soruşturmasında Kullanılması’, *Terazi Hukuk Dergisi*, S.49, Ağustos 2010

ÇELİK , Adem, TEKKOYUN, Mehmet, Tutukluların Milletvekili Seçilmesi ve Yasama Dokunulmazlığı, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C.1, Y.2, S.6, Temmuz 2011, s.413-434

ÇOKSEZEN, Atakan, ‘5271 sayılı Ceza muhakemesi Kanunu ve Avrupa İnsan hakları Çerçevesinde Ceza Muhakemesi Tedbiri Olarak İletişimin Denetlenmesi’, İstanbul, 2006, http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_229.htm, Erişim:05/07/2014

DARENDE, İhsan, ‘Ceza Yargılamasında Görüntü ve Ses Kasetlerinin Delil Olması’, http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_222.htm, s.4, Erişim:20/10/2014

DOĞAN, Yusuf Hakkı, ‘Gizli Ceza Muhakemesi Tedbirleri’, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/145.doc>, Erişim Tarihi:05/08/2014

ERDAĞ, Ali İhsan, ‘İletişimin Denetlenmesi Kapsamında İki Önemli Sorun Olarak: Mağdurun İletişiminin Tespiti ve İletişimin Mağdur Tarafından Kaydedilmesi’, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y.2011, S.92, s.31-61

ERDEM, Mustafa Ruhan, ‘5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi’, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/115.doc, Erişim:08/06/2014

ERGÜL, Ozan, ‘Yargıdan Telefon Dinlemesine Yeni Bir Yorum’, <http://www.yasayanayasa.ankara.edu.tr/>, Erişim Tarihi:18/10/2014,

FEYZİOĞLU, Metin, ‘Yasama Dokunulmazlığı Üzerine Düşünceler’, <http://www.feyzioglu.av.tr/yayin/yasama-dokulunmazligi-uzerine-dusunceler.html>, Erişim:11/02/2015;

HAKERİ, Hakan, 'Yeni Ceza Muhakemesi Kanununda İletişimin Tespiti, Dinlenmesi ve Kayda Alınması', <http://portal.hakanhakeri.com/index.php?option=com>, Erişim Tarihi:04/08/2014

İLHAN, Burak Cenk, Türkiye'de Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Önleme Amaçlı Denetlenmesi, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y.4, S.14, Temmuz 2013, s.771-806

İPEK, Ali İhsan, 'İletişimin Denetlenmesi Yoluyla Elde Edilen Delillerin Disiplin Hukukuna Etkisi', *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C.1, Y.2, S.7, 2011, s.221-256

KARTAL, Adem, 'Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi Sırasında Tesadüfen Elde Edilen Deliller', *Terazi Hukuk Dergisi*, Y.5, S.49, Eylül 2010, s.105-125

KAYMAZ, Seydi, *Ceza Muhakemesinde Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi*, Seçkin Yayınları, Güncellenmiş 3.Baskı, Ankara, 2013

KAYMAZ, Seydi, 'Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesinin Bir Koşulu Olarak Başka Surette Delil Elde Edilmesi İmkanının Bulunmaması', *Fasikül Aylık Hukuk Dergisi*, Seçkin Yayıncılık A.Ş., Y.2, S.3, Şubat 2010, s.41-46

KEKLİK Ramazan, 'Ceza Yargılamasında İletişimin Denetlenmesi', *Adalet Dergisi*, S.25.Y.97, Mayıs 2006, s.226-250

KESKİN, İbrahim, 'İletişimin Denetlenmesi', *Adalet Dergisi*, S.33, Y. 100, Ocak 2009, s. 145-184

KIVRIL Halil, 'Ceza Yargılamasında İletişimin Tespiti', *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C.1, Y.1, S.3, Ankara, 2010, 301-324

KILIÇ, Barış, 'Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi', http://www.turkhukuksitesi.com/makale_658.htm, s.1-31, Erişim Tarihi;10/10/2014

KOÇER, Kenan, ‘Telekomünikasyon Aracılığıyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı Teknik Araçlarla İzleme ya da Bilgisayarlarda Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama Kopyalama ve Elkoyma Suretiyle Elde Edilen Sesli veya Görüntülü Verilerin Disiplin Soruşturmasındaki Kıymeti’, *Ceza Hukuku Dergisi*, Y:4, S.10, Ağustos, 2009

KOYUNCU, Tuğçe, ‘Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi’, *Hukuk Gündemi*, Ankara, 2005, s.77-80

LYNGBO, Mikael, YENİSEY, Feridun, TOPÇU, Namık Kemal, TOZMAN, Önder, ŞAHİN, Kemal, *Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi Avrupa Birliği&Avrupa Konseyi Ortak Projesi Örgütlü Suçlar ve Terör Suçları Eğitim Modülü*, Matbam Ajans Yayınları, Ankara, 2014 (LYNGBO ve Diğerleri)

MERAN, Necati, ‘İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı ve Teknik Takibin Boyutu’, *Adalet Yayınevi*, 2.Baskı, Ankara, 2013,

NUHOĞLU, Ayşe, ‘Adli Amaçlı Olarak Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi ile Teknik Araçlarla İzleme Tedbirine Konu Olan Suçlar’, *Yargı Dünyası*, S.128, Ağustos 2006, s.9-13

ÖZBEK, Veli Özer, KANBUR, Mehmet Nihat, DOĞAN, Koray, BACAKSIZ, Pınar, TEPE, İlker, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Seçkin Yayınları, Genişletilmiş ve Geliştirilmiş 6.Baskı, Ankara, Eylül 2014 (ÖZBEK ve Diğerleri)

ÖZTÜRK, Bahri, TEZCAN, Durmuş, ERDEM, Ruhan Mustafa, SIRMA, Özge, KIRIT, F.Yasemin Saygılar, ÖZAYDIN, Özdem, AKCAN, Esra Alan, ERDEN, Efser, *Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, Seçkin Yayınları, Güncellenmiş 8.Baskı, Ankara, Ekim 2014 (ÖZTÜRK ve Diğerleri)

PARLAR, Ali, HATİPOĞLU, Muzaffer, *5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Yorumu*, Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, I.Cilt, Ankara, 2008,

SAYDAM, Mehmet, *Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2011

SEVER, Hanefi, 'Adli Nitelikteki Bant Kayıtlarının İncelenmesinde Hukuki Durum ve Belleğe Bağlı Olarak Duyulan Seslerin Hatırlanmasında Suç Soruşturmasına Yön Veren Şüphe Kavramı', *Polis Dergisi*, Y.11, S.44, Nisan-Mayıs-Haziran 2005

SEVÜK, Handan Yokuş, 'Postada El Koyma ve Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi', *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.69, Y.2007, s.97-124

SEZER Yasin, İPEK Ali İhsan, PARLAK Engin, *Adli ve Önleme Amaçlı İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı, Teknik Araçlarla İzleme*, Seçkin Yayınları, Birinci Baskı, Ankara, 2012

SOYASLAN, Doğan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Yetkin Yayınları, Güncelleştirilmiş 5.Baskı, Ankara, Eylül 2014

ŞAHBAZ, İbrahim, *İletişimin Denetlenmesi ve Yasak Deliller*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009

ŞAHİN, Cumhur, *Ceza Muhakemesi Kanunu Gazi Şerhi*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2005, s.387

ŞAHİN, Cumhur, *Ceza Muhakemesi Hukuku I*, Seçkin Yayınları, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 5.Baskı, Ankara, Eylül 2014

ŞAHİN Cumhur, 'Telekomünikasyon Yoluyla İletişimin Denetlenmesi Yargıtay Kararları Çerçevesinde Bir Değerlendirme', *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.XI, S.1-2, Haziran-Aralık 2007

ŞEN Ersan, 'İletişimin Denetlenmesi Tedbiri', *Ceza Hukuku Dergisi*, Y.2, S.4, Seçkin Yayınları, Ağustos 2007.s.97-

ŞEN, Ersan, ‘Türk Hukukunda Telefonların Gizlice Dinlenmesi Sebebiyle Gündeme Gelen Hukuka Aykırılık Sorunu ve Kişi Haklarına Keyfi Müdahaleler’, Prof Dr.Sahir ERMAN’a Armağan, İstanbul, 1999, s.723-736

ŞEN Ersan, *Türk Hukukunda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir*, Seçkin Yayınları, Altıncı Baskı, Ankara, 2013

ŞEN, Ersan, *Tüm Yönleri ile Telefon ve Ortam Dinlemesi*, Yargın Hukuk Yayınları, İstanbul, 2013

TAMÖZ, Mehmet, KOCABEY, Hüseyin, *Türk Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan Önleme ve Adli Amaçlı İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi Teknik Araçlarla İzleme*, Yaklaşım Yayıncılık, Birinci Baskı, Ankara, 2009

TAŞKIN, Mustafa, *Adli ve İstihbari Amaçlı İletişimin Denetlenmesi*, Seçkin Yayınları, 4. Baskı, Ankara, 2013

TAŞKIN, Mustafa, ‘Adli ve Önleme Amaçlı İletişimin Denetlenmesi ve Bu Sitemin AİHM Kriterlerine Uygunluğu’, *Terazi Aylık Hukuk Dergisi*, Seçkin Yayınları, Yıl.6, Sayı.53, Ankara, Ocak 2011, s.77-86

TUTANAKLARLA CEZA MUHAKEMESİ KANUNU, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Başkanlığı Yayını, Ankara 2005

ÜNVER, Yener, HAKERİ, Hakan, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Adalet Yayınevi, 14, 15 ve 16.CMK Değişiklikleri İşlenerek Güncellenmiş 9.Baskı, Ankara, Ağustos 2014,

ÜNVER, Yener, HAKERİ, Hakan, *Sorularla Ceza Muhakemesi Hukuku*, Türkiye Barolar Birliği, Sorularla Hukuk Dizisi 5, Ankara, 2006

ÜNVER, Yener, ‘Ceza Muhakemesinde İspat, CMK ve Uygulamamız’, *Ceza Hukuku Dergisi*, Y.1, S.2, Aralık 2006, s.103-205

VATAN, Zeki, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbiri Olarak İletişimin Denetlenmesi*, Beta Yayınevi, İstanbul, 2009

YARDIMCI, Mehmet Murat, *ABD Hukuku, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları ve Türk Hukukunda İletişimin Denetlenmesi*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2009

YAŞAR, Yusuf, 'Bir Suçun İspatı Amacıyla İletişimin Kayda Alınmasının Hukuki Niteliği, Türkiye Adalet Akademisi'nin 10. Kuruluş Yılı Armağanı', *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S.14.Y.4, Temmuz 2013,

YENİSEY, Feridun, 'Ceza Muhakemesi Hukukunda (Hukuka Uygun Bir Şekilde Elde Edilmiş) Delil', *Ceza Hukuku Dergisi*, Y.2, S.4, Ağustos 2007, s.5-61

YENİSEY, Feridun, ALTUNÇ, 'Sinan, İletişimin Denetlenmesi Hakkında', Mart 2007, Bkz.www.hukukturk.com, Erişim Tarihi:15/10/2014

YENİSEY Feridun, NUHUOĞLU Ayşe, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2014

YILDIZ, Ali Kemal, 'Ses ve Görüntü Kayıtlarının İspat Fonksiyonu', *Ceza Hukuku Dergisi*, Y.1, S.2, Aralık 2006, s.253-265

RAPORLAR

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun 17/02/2010 Tarih ve 2010/3 Sayılı Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının 2006-2007 ve 2008 Yılları Faaliyet ve İşlemlerinin Denetlenmesi Raporu, Bkz. <http://www.tccb.gov.tr/ddk/ddk34.pdf>, Erişim Tarihi:03/08/2014

TBMM Haberleşme Özgürlüğüne ve Özel Hayatın Gizliliğine Yönelik İhlallerin Tespiti ve Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, Haziran 2013, Yasama Dönemi: 24, Yasama Yılı:3, Sıra Sayısı:489

YARARLANILAN İNTERNET SİTELERİ (ELEKTRONİK KAYNAKLAR)

<http://www.adalet.gov.tr>
<http://www.hsyk.gov.tr>
<https://www.e-icisleri.gov.tr>
<http://www.yayin.adalet.gov.tr>
<http://www.adlisicil.adalet.gov.tr>
<http://www.mevzuat.gov.tr>
<http://www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr>
<http://www.tbmm.gov.tr>
<http://www.tccb.gov.tr>
<http://www.tib.gov.tr>
<http://www.tdk.gov.tr>
<http://www.turkhukuksitesi.com>
<http://www.hukukturk.com>,
<http://www.sucveceza.com>
<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr>
<http://www.egm.gov.tr>
<http://www.kom.gov.tr>
<http://www.anayasa.gov.tr>
<http://www.adalet.org.tr>
<http://www.baroturk.com>
<http://www.haberler.com>
<http://www.turkiyegazetesi.com.tr>
<http://www.ntvmsnbc.com>
<http://www.hurriyet.com.tr>
<http://www.haberturk.com>
<http://www.radikal.com.tr>

ÖZGEÇMİŞ

01/01/1980'de Adıyaman İli Sincik ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Sincik İlçesinde tamamladı. 1998 Yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde lisans eğitimine başlayarak 2002 yılında aynı fakülteden mezun oldu. 2004 yılında girmiş olduğu Hâkim ve Cumhuriyet savcılığı sınavını kazanarak aynı yıl İstanbul Adli Yargı Hâkim Adayı olarak göreve başladı. 2006 yılı Ekim ayından itibaren sırasıyla Pervari (Siirt), Aydıncık (Mersin), Karacabey (Bursa) Cumhuriyet savcısı olarak görev yaptı. 2012-2013 eğitim ve öğretim döneminde Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Halen Bitlis Cumhuriyet Başsavcısı olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.